

RÁKOSI MÁTYÁS
A MAGYAR JÖVŐÉRT

TARTALOM

ELŐSZÓ

MAGYARORSZÁG - A FASISZTA NÉMETORSZÁG HŰBÉRESE
VISZÁLY HITLER SZÖVETSÉGESEINEK TÁBORÁBAN

1942

MAGYAR HONVÉDEK ÉS SZOVJET PARTIZÁNOK
A HÁBORÚ IGAZI CÉLJAI
RETTEG A MAGYAR REAKCIÓ
MI REJLIK A „KERESZTÉNY CIVILIZÁCIÓ” JELSZAVA MÖGÖTT
A SZOVJET-ANGOL-AMERIKAI MEGEGYEZÉS S A MAGYAR NÉP
SZEVASZTOPOL
A BÁCSKAI VÉRENGZÉS S A MAGYAR KORMÁNY
ELVADITOTT ZSOLDOSOK
KÁLLAY BESZÉL
„TESTVÉRI BÁNÁSMÓD” A NEMZETISÉGEKKEL
AMILYEN AZ ÚR, OLYAN A SZOLGA
HORTHY ISTVÁN HALÁLÁHOZ
A HONVÉDSÉG KEGYETLENKEDÉSE A SZOVJETFRONTON
A MAGYAR HONVÉD „HŐSIESSÉGE”
BUDAPEST BOMBÁZÁSÁNAK JELENTŐSÉGE
MAGYARORSZÁG A MÁSODIK HÁBORÚS TÉL KÜSZÖBÉN
AZ ELSŐ ÉLELMISZERVONAT - UKRAJNÁBÓL
A NÁCI PROPAGANDA HAZUGSÁGAI
MIT MONDANAK A TÉNYEK?
ZSÁKUTCÁBAN A MAGYAR REAKCIÓ
A SZOVJETUNIÓ NEGYEDSZÁZADOS ÉVFORDULÓJÁN
PÁNIK HORTHYÉK TÁBORÁBAN
HÁROM ÉLETBEVÁGÓ KÉRDÉS
A KOCKA FORDULT
A HELYZET GYÖKERESEN MEGVÁLTOZOTT
KI A BELSŐ ELLENSÉG?
FINN-MAGYAR „SORSKÖZÖSSÉG”
A NÉMET VASÚTI KOCSIK, MINT AZ ÚJ EURÓPA TÜKRE
KI AZ IGAZI KÖTELESSÉGTELJESÍTŐ?
A SZABADSÁGSZERETŐ NÉPEK EGYÜTTES FELLÉPÉSE A ZSIDÓK TÖMEGES
MEGGYILKOLÁSÁVAL SZEMBEN
KÉTFÉLE KARÁCSONYI AJÁNDÉK

1943

A NÁCICSATLÓSOK SORSA
A MAGYAR REAKCIÓ MESTERKEDÉSE
A MAGYAR PROPAGANDA HAZUGSÁGAI ÉS A VALÓSÁG
KÁLLAY BESZÁMOL
A NÁCI FAJELMÉLET MAGYAR ALKALMAZÁSA
AZ EGYIK KUTYA, A MÁSIK EB
A NÁCIK DEFENZÍVÁBAN
EURÓPAI SZOLIDARITÁS
MOST KELL CSELEKEDNI
KÖZELEG A TISZTÍTÓ VIHAR
A KASSAI BOMBÁZÁS ÉVFORDULÓJÁN
A MAGYAR REAKCIÓ ÚJ MESTERKEDÉSEI
A BOMBÁZÁSOK TANULSÁGAI
KÁLLAY TAGAD

TENGELYTÖRÉSKOR
OREL ÉS SZICILIA
HANYATLOTT A NÉMET HADSEREG SZELLEME
KÁLLAY EGYSÉGET KÖVETEL HITLERREL
A VILÁGHÁBORÚ NEGYEDIK ÉVFORDULÓJÁN
KI A FELELŐS?
A MAGYAR PARLAMENT ÖSSZEÜL
A NEMZETMENTÉS AKADÁLYAI
KÁTYÚBAN A MAGYAR REAKCIÓ
ÉRTÉKES BEISMERÉSEK
A KIS NÉPEKRŐL
ROMÁN-MAGYAR VISZÁLY
MI A MAGYAR DEMOKRÁCIA?
A TEHERÁNI KONFERENCIA HATÁROZATAI S A MAGYAR URALKODÓ KÖRÖK
POLITIKÁJA
MEGAJÁNLÁSI VITA A MAGYAR PARLAMENTBEN
MIÉRT LÉPETT MAGYARORSZÁG A HÁBORÚBA?

1944

ÚJÉVI MELLÉBESZÉLÉSEK
DZSINGISZ-KÁN HORDÁI
A KIS NÉPEK „VÉDELMEZŐI”
A MAGYAR JOGREND
ÖTSZÖRÖS FRONTÁTTÖRÉS
MI AZ OKA A MAGYARSÁG SZENVEDÉSEINEK?
KÁLLAY „EGYSZERŰ” KÜLPOLITIKÁJA
A KIEVI BORZALMAK
A VÖRÖS HADSEREG ÚJ ÁTTÖRÉSE
KINEK AZ OLDALÁN HARCOLNA MA PETŐFI ÉS KOSSUTH?
A NÉMET RABLÓK LEDOBTÁK ÁLARCUKAT
FOGJON ÖSSZE MINDEN HAZAFI!
HURRÁ-BESTIA
HÁROM TÁBORI LAP
A HÁBORÚ KIS ÉS NAGY HIÉNÁI
A MÁSODIK FRONT
FINN-MAGYAR SORSKÖZÖSSÉG
VÉGSŐKIG FOKOZNI A NÉMETELLENES HARCOT
HORTHYÉK HATÁRVÉDELME
MINDEN NAP - EGY ÚJ MOHÁCS
A ROMÁN PÉLDA
KINEK TÖRIK KI A NYAKA?
A VÖRÖS HADSEREG A TISZÁNÁL
HARCOT A SZÁLASI-CSÜRHE ELLEN!
BUDAPEST NÉPE
MILYEN A HELYZET A FELSZABADÍTOTT TERÜLETEKEN?
HONVÉDEK A HON VÉDELMEBEN
A NYILAS HÍRVERÉS ÚJABB ERŐLKÖDÉSEI
MAGYARORSZÁG TELJES FELSZABADULÁSA FELÉ

1945

A DEBRECENI FORDULAT
FÖLD, KENYÉR, SZABADSÁG
BUDAPEST NÉPÉHEZ!
HARC AZ ÚJJÁÉPÍTÉSÉRT

ELŐSZÓ

E kötet a háború alatt írt cikkek, rádiófelszólalások és előadások egy töredékét foglalja magában. Attól az órától kezdve, amikor a magyar reakciónak sikerült hazánkat a német fasizmus oldalán háborúba taszítania, a magyar kommunisták itthon is, az emigrációban is szakadatlanul hirdették, hogy katasztrófa felé sodródik a nemzet. Szembeszálltunk azokkal, akik a honvédelem ürügyével szállították a magyar katonák százezreit a német rablóknak. Kíméletlenül lelepleztünk minden fasiszta legendát, mely népünk tisztánlátását zavarta. Szakadatlanul hangoztattuk, hogy a menekvés egyetlen járható útja az összes nemzeti erők egyesítése és harcbanvetése a németek ellen. Hirdettük, hogy a Szovjetunió és a Vörös Hadsereg győzelme a magyar nép felszabadításának elengedhetetlen előfeltétele.

Ha ma, a katasztrófa után e kötetet közreadjuk, nem azért tesszük, hogy rámutassunk: a történelem mindenben bennünket igazolt. Célunk más. A közelmúlt magyar események, problémák, tévedések és bűnök taglalásánál arra szeretnők serkenteni az olvasót, hogy vizsgálja meg: nem hatnak-e tovább azok az erők és illúziók, melyek hazánkat a szakadékba lökték s nem gátolják-e most, hogy nemzetünk végre a felemelkedés útjára léphessen. Nem kell különösebb politikai éleslátás ahhoz, hogy felismerje: ha más formában is, ha a gyökerében megváltozott viszonyokhoz alkalmazva, de tovább él és tovább hat nem egy olyan illúzió, aminek jelentős, néha döntő szerepe volt a szerencsétlenségnek felidézésében, mely hazánkat érte.

Vegyük például a reakció legszívósabban hangoztatott, leghatásosabb és végső következményeiben legkárosabb reménységét, amely a mértéktelenül felnagyított angolszász-szovjet ellentétre épített. Horthyéknak ezzel valóban sikerült széles rétegekben azt a hiedelmet kelteni, hogy az angolszászok tulajdonképpen nem is nézik rossz szemmel, hogy Magyarország Hitler oldalán vesz részt a háborúban. Ez az illúzió olyan mély volt, hogy mikor tavaly a légi bombázások elkezdődtek, sokan úgy tekintették, mint valami hallgatólagos szerződés durva megsértését. S ennek az elképzelésnek a folyománya volt, hogy bár a Vörös Hadsereg már tavaly márciusban a Kárpátokhoz ért, nagyon sokan, még a reakció ellenségeinek soraiban is azt hitték, hogy az angolszászok fogják felszabadítani az országot, s készen hoznak valami mérsékelt, a Horthy-rendszerrel messzemenő kompromisszumot kötő demokráciát. Hogy ez a hiedelem mennyire fékezte a német fasizmus elleni harcot és végeredményében milyen károkat okozott a magyar felszabadulás ügyének, azt ma már nem szükséges taglalni. S ennek dacára ma megint lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy a csatát veszített reakció továbbra is valami angolszász-szovjet összeveszésre spekulál.

Valami hasonlót tapasztalunk a felépítés kérdésében is. A magyar újjászületés első parancsa ma: segíts magadon s az Isten is megsegít. A háború romjainak eltakarítását és a felépítését azonnal meg kell kezdeni. A magyar nép e nehéz munkájában hálásan fogad minden segítséget. De az újjáépítést gátolják és lassítják azok, akik azt hirdetik, hogy sokszázmillió amerikai kölcsön nélkül kár is hozzáfogni.

Tovább él a felelősség vagy pontosabban a felelőtlenség szívós legendája is. Amikor már a vak is látta, hogy a háború elveszett, csak úgy burjánzottak azok a hivatalos és félhivatalos elméletek, melyek szerint a magyar reakció nem felelős a küszöbön álló katasztrófáért. A magyarázatok, melyek azt állították, hogy a kis népek tulajdonképpen nem felelősek cselekedeteikért, mert tetteiket a hatalmas szomszédok parancsa szabja meg, mind ezt szolgálták. Ma a felelősség kérdését időben próbálják leszűkíteni azok, akik ellenségei a gyökeres, demokratikus átalakulásnak. Ezek szerint minden szerencsétlenségünk kiindulópontja október 15-e vagy legrosszabb esetben a tavalyi március 19-e. A felelősséget csak azokra akarják hárítani,

*akik ettől az időponttól kezdve folytak bele az ország sorsának intézésébe és szívósan el-
utasítják a gondolatot, hogy a március 19-éért s annak előzményeiért is számot kell adni.
Ennek a könyvnek egyik főcélja, hogy újra emlékezetünkbe idézze mindazt, ami a március 19-
ét, október 15-ét előkészítette s aminek elkerülhetetlen következménye volt az a szörnyű
szerencsétlenség, mely hazánkra rászakadt.*

*A mult hibáinak, bűneinek őszinte és kíméletlen feltárása nélkül nem tudjuk felépíteni a jobb
magyar jövőt. S ha nem küszöböljük ki a nemzet életéből mindazt, ami a katasztrófába vitt
bennünket és meghagyjuk a régi bajok gyökerét, magunkra vessünk, ha késik a magyarság
újjászületése. Egész jövőnk attól függ, hogy milyen alaposan végezzük el ezt a munkát. A fiatal
magyar demokrácia el van szánva, hogy ezúttal mély és erős alapokra épít. Ezt mutatja a
földkérdés gyors, erélyes és sikeres megoldása. Most a felépítés nagyobb, nehezebb feladata
kerül sorra. Nem kétséges, hogy az összefogott nemzeti erők ezt a munkát is el fogják végezni.
S ebben az áldozatos munkában a Magyar Kommunista Párt, mely a multban annyit küzdött a
magyar jövőért, ezentúl még fokozottabban kiveszi részét.*

Budapest, 1945 május 15.

RÁKOSI MÁTYÁS

MAGYARORSZÁG - A FASISZTA NÉMETORSZÁG HÜBÉRESE

Megjelent a moszkvai Pravda 1941 július 10-i számában

A fasiszta Németország valamennyi bérencét és hűbéresét a Szovjetunió szabad népei elleni háborúba hajtotta. Hitler táborában összeverődött az emberi szabadság minden esküdt ellensége és csak természetes, hogy ott Horthy sem hiányozhatott. Horthy véres bandája mindenkor ott található, ahol remény van arra, hogy valamit rabolni lehet. Most, amikor Európa vérszomjas tigrise, a német fasizmus a Szovjetunióra támad, a sakálok között, akik utána kullognak, a német fasiszták bérence, Horthy is ott van.

A magyar népnek semmi közössége sincs Horthyval. A magyar nép története szinte szakadatlan harc a német elnyomás ellen, a németek ama kísérlete ellen, hogy megsemmisítsék a magyarokat! A magyar nép legnagyobb tragédiája, hogy gazdáinak, akik húsz évvel ezelőtt a hatalmat magukhoz ragadták, sikerült most Magyarországot háborúba vinni.

A fasiszta banditák, mint a pókok hálózta be a magyar népet. Hogyan történt, hogy Magyarország Hitler hűbérese lett? Lassan, majdnem észrevétlenül fecskendezték a fasiszta mérget a magyar nép életéire mindaddig, amíg Magyarország át nem változott a fasiszta Németország alázas, kizsákmányolható gyarmatává. A magyar nép egész életét alárendelik a fasiszta banditák érdekeinek. Berlin adja ki a parancsot arra, mennyi kenyeret, mennyi gabonát, húst, zsírt, cukrot kell szállítani Németországba, mennyit kell a magyar parasztnak termelnie egyik vagy másik termékből. Német fasiszták állapítják meg, milyen adagot kapjon fejenként Magyarország lakossága, ők rendelik el a kukoricának és burgonyának hány százalékat kell keverni a liszthez, amellyel a magyar nép táplálkozik. A német fasiszták állapítják meg, hogy az aratásból mennyit kell a magyar parasztnak a németek rendelkezésére bocsátani.

Az egész magyar ipar lényegében Németország kezén van. Német hadiszakértők ellenőrzik a magyar gyárakat. A fasiszták kezén van valamennyi magyar vasút. A legfontosabb csomópontokat, a legnagyobb állomásokat és vasúti hidakat német katonák szállták meg. A magyar állami vasutak igazgatóságának budapesti központi épülete a németek kezében van és a német parancsnok engedélye nélkül magyar vasutasoknak nincs joguk az épületbe bemenni. Ugyanezen kép tárul elénk a magyar folyamhajózás igazgatóságában is. Itt is minden a fasiszták kezén van. A magyar Nemzeti Banknak meg kell térítenie a magyarországi német fasiszta hadsereg kiadását. A sajtó, a törvényhozás - minden alá van rendelve a német fasizmus érdekeinek. Magyarország „nemzeti” hadseregéhez már régen hitleri „tanácsosokat” vezényeltek. És amióta Magyarország résztvesz a háborúban, likvidálták a magyar „függetlenség” utolsó maradványait is és most a magyar hadsereg teljesen a német vezérkar ellenőrzése alatt áll.

Formálisan Magyarországnak önálló, saját kormánya van. Magyar zsandárok sajtolják ki a magyar parasztból az adót, magyar bírák küldenek börtönbe mindenkit, aki elégedetlenségének kifejezést mer adni az idegen fasiszták elnyomása ellen és magyar cenzorok gondoskodnak arról, hogy a magyar újságok csak azt írják, ami kellemes a német gazdának. Időről-időre Horthy vagy Magyarország miniszterelnöke Berlinbe utaznak, ahol őket „mint szuverén állam képviselőjét” fogadják. De mindez csak undorító és szánalmas komédia!

Az ilyen ünnepélyes találkozások fölötté prózai módon végződnek. Horthy vagy miniszterelnöke meghatározott parancsot vagy ahogy ezt nevezik „vezérelveket” kap, amelyeket kötelesek betartani. De Hitler csak kivételesen ad közvetlen parancsokat. Lényegében Magyarország igazi kormánya nem a magyarországi miniszterelnökségi palotában székel, hanem a budapesti

német követségen. Magyarország igazi kormányzója a német követ. Hitler hatalomra jutása előtt a magyarországi német követség tizennégy emberből állott. De a követség személyzete abban a mértékben kezdett nőni, amelyben a fasiszták behatoltak Magyarországra és ez év áprilisában már a német követség személyzetének száma ötszáznegyven emberre rúgott - ami igen tekintélyes szám. A követség ellenőrzi az egész országot, megvannak ugyanazok az ügyosztályai, mint a magyar minisztériumoknak. Ott a kémkedés központja is. Ezenkívül magyar területen egész sor kereskedelmi kamara, „kultúr”-szervezet, jegyiroda, mozi stb. működik, amelyek mind a fasiszta befolyás közvetítői, a német fasizmus előőrsei Magyarországon.

Még undorítóbb a német fasizmus magyar bérenceinek szerepe - a megvesztegethető, telhetetlen keselyűk, a feudális mágnások, a nagy földbirtokosok szerepe. A magyar feudális nemesség e bandája századokon át arról volt ismert, hogy eladta a magyar népet minden ellenségnek, ha ebből anyagi haszna volt. A magyar nép története egyúttal az árulások története, melyekkel feudális gazdái és kizsákmányolói eladták.

A német fasisztáknak nem volt elég, hogy a feudális mágnások személyében már képviselőjük van Magyarországon, megkísérelték egy fasiszta párt megteremtését is a szűklátókörű, reakciós tisztviselők, a kispolgárság és a gyűlevész proletariátus salakjából. A „nyilaskeresztesek” pártja fekély a magyar nép testén. Mint a dühödt véredek vetik magukat a német fasizmus parancsára a magyar tömegekre. Nincs az a követelése Hitlernek, legyen az bármilyen aljas és káros, amelyet ezek nem volnának hajlandók készséggel teljesíteni.

Ezek azok az elemek, amelyek Magyarországot a Szovjetunió elleni háborúba hajtották. A magyar nép nem akarta ezt a háborút, a magyar nép legnagyobb rokonszenvvel viseltetik a Szovjetunió népe iránt és láncai ellenére talált módot arra, hogy kifejezze együttérzését a Szovjetunióval. A Szovjetunió kormánya néhány hónappal ezelőtt nagylelkűen visszaadta Magyarországnak az 1848-as forradalom lobogóit. A zászlók átadásánál Budapesten a sokezer főből álló tömeg zajos tüntetése mutatta, hogy a magyar nép megértéssel és elismeréssel adózott a Szovjetunió e barátságos gesztusának. Mindössze két hónappal ezelőtt a budapesti tavaszi vásáron a szovjetpavillon előtt még hatalmasabb tüntetések fejezték ki a Szovjetunió iránt érzett barátságot. Több mint egymillió ember látogatta meg a szovjetpavillont. A magyar tömegek valóságos zarándoklása volt ez. Ezer módon, a legmeghatóbb eszközökkel adták tanujelét a magyarok a Szovjetunió iránt érzett szeretetüknek. Nem a magyar nép harcol most a Szovjetunió ellen, hanem a hivatalos Magyarország, a megvesztegethető, kapzsi mágnások, a német fasiszták kitartottjai. A magyar nép, a dolgozók, az értelmiség milliói ma éppúgy megvetik a német fasisztákat és magyar bérenceiket, mint azelőtt. A magyar nép lelke mélyén teljesen a szabadságért küzdő Szovjetunió oldalán áll.

„Ebben a felszabadító háborúban - mondotta Sztálin elvtárs - nem leszünk egyedül. Ebben a nagy háborúban hű szövetségeseink lesznek Európa és Amerika népei, köztük a német nép is, melyet a hitleri zsarnokság tart rabságban.”

A magyar nép a német fasiszták és magyar zsoldosaik kettős igájában nyög. A szovjet nép felszabadító harca egyben a magyar nép felszabadításáért is folyik. A szovjet nép ügye ezért egyben a magyar nép ügye is. A Szovjet-Szövetség győzelme hozza a magyar népnek is a felszabadulást a német elnyomás alól, elhárítja felőle az elnémetesítés veszélyét, lehetővé teszi nemzeti és állami függetlenségének megmentését.

VISZÁLY HITLER SZÖVETSÉGESEINEK TÁBORÁBAN

Megjelent a moszkvai „Právda” 1941 december 7-i számában

Hitler, ez a véres kalandor, két esztendőn keresztül a mödlingi éjjeli menedékhely lakója volt, Bécs egyik külvárosában. Mindenféle csöcselék, tolvajok, bűnözők és csavargók közt élt ott. Létfenntartásáról úgy gondoskodott, hogy kihasználta a társadalom e salakjainak bűnös hajlamait, fel nem fedett bűntetteit, kapzsiságát. Apró intrikákat szőtt, egymásra uszította ezt a bandát s „tekintélyt” szerzett magának köztük.

Ugyanezt a politikát alkalmazza most „szövetségesei” hűbéresei irányában. Feltüzeli irigységüket és gyűlöletüket egymás ellen és kihasználja viszállyaikat a maga érdekében. Fényes példája ennek a politikának a magyar-román viszony.

A viszály közvetlen tárgya Magyarország és Románia között Erdély. A terület, mely e néven ismeretes, 103 ezer négyzetkilométer kiterjedésű és valamivel több mint ötmillió lakosa van. 1918-ig Magyarországhoz tartozott, de az első világháború után a trianoni békeszerződés értelmében Romániához csatolták.

A tavaly ősszel Bécsben megrendezett hitleri „döntőbíróóság” Erdély északi részét visszaadta Magyarországnak. Ez az újonnan visszacsatolt terület 45 ezer négyzetkilométert tesz ki, 2,5 millió lakossal, amelyből 1200000 román és egymillió magyar. Ez a döntés sem Magyarországot, sem Romániát nem elégítette ki. A magyar sovíniszták megcsalatottnak érezték magukat, mert egész Erdélyre tartanak igényt. A románok viszont arra hivatkoznak, hogy 1200000 román maradt azon a területen, amely Magyarországhoz került s követelik „felszabadításukat”. Amellett a döntőbíróósági határozat szándékosan úgy húzta meg a határokat, hogy a határvillongások a két ország között kikerülhetetlenek.

A német fasizmus éleszti a román-magyar torzsalkodást a maga érdekében. Ám időnként ezek a nézeteltérések olyan méreteket öltenek s olyan formában nyilvánulnak meg, hogy már veszélyeztetik a hitleri koalíciót s az egész világ előtt feltárják, mily ingatag alapra épült ez a koalíció.

Szeptember végén világossá vált, hogy a „villámháború” nem sikerült s a könnyű győzelem minden reménye hajótörést szenvedett. Magyarország és Hitler többi szövetségese hosszú háború előtt áll, amely óriási áldozatokat követel, hallatlan kockázattal jár s igen kevés esélyt nyújt az ígért „győzelem” elérésére.

Hitler időről-időre sejteti, hogy Magyarország jó „szolgálati” fejében számíthat néhány olyan területre, amely most más szövetségesek birtokában van. Ezeknek az ígéreteknak az értékét már az is leszállítja, hogy a szlovákok és románok ugyanily biztatást kapnak Hitlertől ...Magyarország rovására.

Az eredmény az, hogy Magyarországon nő a háborúellenes hangulat. Szeptember végén ez a hangulat már nyílt formában jelentkezett. Akkor ugyanis Szlovákia fővárosában, Bratislavában tanácskozásra ültek össze Szlovákia, Románia és Horvátország képviselői, amelyen megbeszélték e három ország területi követeléseit Magyarországgal szemben. A tanácskozást a német fasiszták sugalmazták, hogy nyomást gyakoroljanak Magyarországra. Három héttel később, október végén, Budapestre érkezett Filov bolgár miniszterelnök, akinek tüntetően ünnepélyes fogadtatást rendeztek. Elutazása után a sajtóban utalások jelentek meg arra, hogy a látogatás háttérében a Romániával szemben támasztott bolgár-magyar területi követelések állottak.

Filov látogatása nem kis mértékben elkedvetlenítette Romániát. Néhány nappal később Bukarestben olyan hírek kezdtek elterjedni, hogy Antonescu a bécsi döntőbírósi határozat érvénytelenítésére készül és Erdély visszacsatolását követeli. Hitler, úgy látszik, ezt időszerűtlennek tartotta s a Trans-ocean távirati ügynökség megcáfolta e bukaresti közleményt. De két nappal a német cáfolat megjelenése után Antonescu interjút adott a szlovák hivatalos lap, a „Szlovák” tudósítójának, amelyben nyíltan Magyarországra utalva, Románia és Szlovákia közös ellenségeiről beszélt. November közepén Antonescu beszédet tartott, amelyben megint átlátszó célzásokat tett Erdélyre. November 22-én felelt neki Bárdossy magyar miniszterelnök a budapesti képviselőházban. Azokról a területekről beszélt, amelyeket „jog és igazság ellenére erőszakkal hódítottak meg, s amelyeken az illető államok még saját törvényeiket sem tartják meg”. A felelet erre a kijelentésre mint ismeretes, az volt, hogy a román kormány csapatokat vont össze a magyar határon. Ilyetén módon a román-magyar viszály nyilvánvalóan túlnőtt azon a határon, amelyet Hitler szabott neki.

A nemrég Berlinbe összehívott találkozó Hitler-németország „szövetségesei” és „barátai” között többek közt azt is célozta, hogy megfékezze valahogy a Hitler-banda tagjai közt elharpódzó viszálykodást, hiszen ezek a viszályok a Hitler-koalíció szétesésével és az európai „új rend” csődjével fenyegetnek. De ezek a kísérletek nem jártak eredménnyel. A román-magyar viszony továbbra is feszült maradt. De nem is lehet a feszültség enyhülésére számítani, hiszen a német fasiszták maguk szítják az ellentéteket és súrlódásokat.

Ennek az aljas játéknak mindkét ország népe adja meg az árát. A hazai fasiszta bérencek és a német nácik együttes járma alatt nyögve, e népek most még nem képesek e méltatlan játéknak véget vetni. De gyűlöletük a fasiszta elnyomók iránt olyan tényező, amelynek jelentősége napról-napra nő. S amily mértékben nőnek Hitler nehézségei, amily mértékben válik nyilvánvalóvá véres kalandjainak kikerülhetetlen csődje, oly mértékben lesz nehezebb számára a lavírozás még saját sakáljai, „szövetségesei” táborában is.

1942

MAGYAR HONVÉDEK ÉS SZOVJET PARTIZÁNOK

A magyar hadijelentés mind gyakrabban beszél a partizán szabadcsapatok elleni harcról. Persze ezt a kifejezést, hogy szabadcsapat, sőt lehetőleg magát a „partizán” szót sem használja, mert számol azzal, hogy a szabadcsapatok ellen folytatott hóhérmunka még jobban ellenszenvessé tenné a Magyarországon egyébként sem népszerű háborút. Ehelyett tehát a magyar hivatalos jelentés és utána a rádió és a sajtó is „orvlövészeket”, „kóbor katonákat” vagy mint legutóbb, a berlini hivatalos jelentés nyomán, „bolsevista bandákat” emleget.

A magyar reakciónak minden oka megvan arra, hogy ne nevezze nevén a gyermeket. Ha partizán szabadcsapatokról beszélne, a magyar nép hamarosan tisztában volna vele, hogy tulajdonképpen miről is van szó. Visszaemlékezne a saját történelméből azokra az időkre, mikor a német rablók és elnyomók ellen a magyar nép is a partizánok harcát vette igénybe. Felidézi ez a szó a kuruc időket, Thököly harcainak és Rákóczi hadseregének emlékét, melynek legjobb vezetői, Vak Bottyán, Esze Tamás, sőt maga a fővezér, Bercsényi Miklós is, eleinte erdőkben tanyázó szabadcsapatok élén harcoltak a német hadak ellen, míg azután ezeket hadsereggé szervezve, országos méretűvé tudták tenni a magyar nép szabadságáért vívott küzdelmet. Még nincs száz éve, hogy Windischgraetz hadai ellen Kossuth is partizán-harcot hirdetett. Roth és Filipovics tábornokok Horvátországból betört ezredeit 1848-ban ezek a kiegyenesített kaszával meg cséphadaróval felfegyverzett, egyenruhátlan népfelkelők, vagy ahogy ma mondanák a hivatalos jelentésben, „a lakosság felbujtott része” fogta körül és kényszerítette megadásra. A hadijelentés szerkesztői nagyon jól tudják, hogy miért kerül a „partizán” szót, amely az egész nép harcát a betolakodó ellenség barbár felháborító kegyetlenkedései ellen idézi fel világszerte és elsősorban a Szovjetunióban.

A szovjet partizánokat nevezheti a magyar jelentés „orvlövészeknek”, meg „felbujtatott bandáknak”, nem téveszt meg vele már Magyarországon senkit. Ott is tudják, hogy a partizánok a szovjet nép legjobb, legelszántabb fiai, leányai, akik messze a betolakodó ellenség hátában is folytatják a harcot hazájuk felszabadításáért. Hiába üldözik őket, hiába a válogatott kínzások, a partizán együtt küzd és együtt él az ideiglenesen fasiszta megszállás alatt levő területen is a Vörös Hadsereggel, a szabad szovjetnéppel. A Leningrádi-terület partizánjai hallatlan nehézség árán, erdőkön, mocsarakon keresztül hozták száz meg száz kocsin a német vonalakon át az élelmet, amit Lenin ostromlott városa számára gyűjtöttek. A partizánok részt kértek a hadikölcsön jegyzésben és áthozták életük kockáztatásával a jegyzett összeget a német fronton keresztül. A szovjetsajtó egymásután hozza a sokszáz vagy sokezer aláírással ellátott leveleket, melyeken az ellenség hátában működő partizánok üdvözlik a Szovjetunió szeretett vezetőjét, Sztálin elvtársat, biztosítják arról, hogy minden szörnyű üldöztetésük dacára is folytatják a harcot, amíg ki nem verik a betolakodott rablókat.

A partizánharcok eredménye, összegezve, felér egy nagy hadseregével. Sztálin elvtárs május elsejei napiparancsában külön felszólította a partizánokat, hogy feszítsék meg erejüket és ne kíméljék az ellenséget. S ez az ellenség újabban egyre többször a magyar honvéd, a magyar hadseregnek az a katonája, akinek a nagyapja maga is harcolt a német elnyomók ellen. Mikor a magyar nép ellenkezése a német fasiszták rablóháborújában való részvétel ellen már nagyon erős volt, a magyar közvéleményt azzal nyugtatták meg, hogy a magyar csapatok zöme a front mögött van s olyasféle rendfenntartó szolgálatot végez, mint az első világháború elején a hadtáp katonái. Hitlerék ezzel két legyet akartak ütni egy csapásra, lecsillapítani azokat, akik ellene vannak, hogy magyar katona német ügyért ontsa vérének és egyen a magyarokra zúdítani mindazt a megvetést és gyűlöletet, ami az ilyen hóhérmunkával foglalkozókat joggal éri. Hogy

milyen pribékszolgálatot végeznek német zsoldban a magyar csapatok, arról ezt mondja az oreli partizánok tegnap közzétett, 20000 aláírással ellátott, Sztálin elvtárshoz intézett levele:

„Hitler bandái kirabolták lakóhelyeinket, elpusztították és felgyújtották falvainkat s rabságba hajtják a fasiszták a férfiakat és serdületleneket. Ezer és ezer szovjetpolgárt kínoztak halálra a németek, ömlik anyáink, apáink, feleségeink és gyermekeink, testvéreink vére: nyögve nyög az egész orlovi vidék. Nem lehet leírni, hogy kínlódik a nép. De nem ijedünk meg, nem törük meg szellemünk, erőnk, ellenállásunk. Gyűlölettől, nagy gyűlölettől izzik a lelkünk. Se éjjel, se nappal nem hagyjuk nyugton az ellenséget, verjük katonáit és tisztjeit, felrobbantjuk raktárait, hidjait, szállítmányait.”

S a levél, a honvédő szabadságharcosok levele beszámol arról is, hogyan bántak el Hitler hóhérlégényeivel, a magyar reakciótól küldött magyar katonákkal. „Visszavettünk a némettől egy csomó falut s közben megsemmisítettünk három magyar zászlóaljat. Elpusztult négyszáz ellenséges tiszt és katona, felégettünk három hadianyagraktárt, sok zsákmányt ejtettünk.”

Négyszáz magyar halott egy ilyen összecsapásnál, egyáltalán nem olyan semmiség, mint ahogy azt a magyar hivatalos jelentés „veszteségeink csekélyek” frázisa feltüntetni szeretné. Mert már itt becsapták a fasiszták Magyarországot. Nemcsak asszonyok, gyermekek megkínzására, meggyilkolására használják a magyar katonát, de rájuk hárítják a partizánokkal való harc szakadatlan vérveszteségeit is. Hiába van a hadtápban a magyar katona, ott is a fronton van, vére ott is bőven omlik. A brjánszki frontszakasról tegnap például azt közölték, hogy a 200. számú magyar hadosztállyal harcban álló partizánok, fellelkesülve Sztálin elvtárs május elsejei parancsán, egyetlen nap alatt több mint négyszáz katonát öltek meg. Öt teljesen ép harcokcsit zsákmányoltak, melyeket azonnal használatba vettek és a zsákmányolt fegyverekkel újabb csapatokat szereltek fel. A magyar csapatok, melyeket a falvakból kivertek, aljas kegyetlenkedésekkel válaszoltak: 500 gyermeket, asszonyt, aggastyánt gyilkoltak le és 700 parasztházat teljesen felégették.

Ez az a rendcsinálás, ez az a civilizációs munka, melyre Hitler és magyar cselédei a honvédséget felhasználják. És erről állítja Kállay, hogy ez a magyar nép háborúja. A magyar nép jól ismeri azokat a jeleneteket, melyekről a brjánszki partizánok írnak. Az évszázados német elnyomás alatt sokszor gyilkolták a magyar asszonyokat, gyerekeket, sokszor felperzselték a magyar falvakat. S a magyar nép zöme mély elkeseredéssel, szégyenkezve látja azt az aljas szerepet, melyre a magyar katonát Hitlerék felhasználják. S bár egyre több az elrettentő büntetés, egyre szaporodnak a halálos ítéletek; egyre nagyobb azoknak a száma, akik el vannak szánva, hogy megszabadítsák az országot Hitler bérenceitől, kivezessék a népet a háborúból és beállva a szabadságukért küzdő népek csatasorába, lemossák a gyalázatot, amit a német fasiszták magyar cselédei rákentek.

1942 május 7.

A HÁBORÚ IGAZI CÉLJAI

A magyar reakció alaposan begyulladt. Most döbbennek csak rá, hogy a tavaly oly könnyű szívvel, villámháborúba vetett hittel elkezdett háború egész más befejezést ígér, mint amire számítottak. Most kezdik látni annak az elkerülhetetlen vereségnek körvonalait, mely pusztulással fenyegeti - nem mint ők hirdetik - a magyar népet, hanem népellenes, országpusztító uralmukat. Van is kapkodás most a magyar reakció berkeiben, Kállay csak úgy ontja az ígéreteket: olcsó lakást a munkásnak, földet meg termelészövetkezetet a parasztnak, közéleti tisztaságot, az élelem és a javak igazságosabb elosztását, ezt főleg a háború után. Ugyanakkor gőzerővel dolgoznak az elrettentés szervei, a Kállay szerint feladatuk magaslatán álló csendőrök, rendőrök, detektívek ezrével hurcolják börtönökbe, gyűjtőtáborokba azokat, akik egyre növekvő számban a háború ellen lépnek fel. S teljes gőzzel dolgozik az állami propaganda. Mint a gramofon hajtogatja, hogy nem rablőháború ez, nem idegen, német fasiszta ügyért folyik, hanem a keresztény civilizáció harca, meg az „új Európa” felépítése szintiszta magyar érdekekért. Szent Lászlóig visszamennek történelmi hasonlatok felsorakoztatásában, lázasan kutatnak minden kis lehetőséget, mely megédesítené Magyarország számára Hitler háborújának keserveit.

A Szovjetunió nagy vezére, Sztálin elvtárs, bátran tárja ki hadicéljait - a betolakodó rablók kiverését és az elnyomott, német fasiszta megszállás alatt szenvedő szovjetnép felszabadítását. A német fasizmus és csatlósai, köztük Horthyék, ezt nem tehetik: az igazat, hogy rabolni mennek, hogy szabad népek leigázására törnek, nem mondhatják el. De belső érintkezésben, különösen, ha azt hiszik, hogy nem kerül nyilvánosságra, amit mondanak, ők is nevéen nevezik a gyermeket és megmondják nyíltan, hogy rabolni akarnak. Egy ilyen okiratot, Göring birodalmi marsall úgynevezett „Zöld mappáját”, hozta részleteiben is nyilvánosságra a szovjetsajtó. Ezt a mappát a múlt év nyarán a Szovjetunió elleni orvtámadást megelőző napokban küldte szét Göring a német hadsereg vezetőinek. A mappa tartalmazza mindazokat az utasításokat, melyek a Szovjetunió kirablásával voltak kapcsolatban. Az utasításgyűjtemény persze titkos anyag és elkészítőinek egészen más tervei voltak vele, mint az, hogy a szovjetsajtóban lenyomassák, de mint sok egyéb német fasiszta terv, ez sem vált be, s a titkos iratcsomó a maga meztelenségében mutatja, hogy miért is folyik a háború.

Mindjárt az első oldalán így körvonalazza Göring a háború célját: a lehető legtöbb élelmiszert és ásványolajat nyerni Németország számára. Ez az akció legfontosabb része. Emlékezzünk még rá, hogy a budapesti rádió és sajtó tavaly júniusban, mikor a magyar kormány nem tudta, hogy részt fog venni Hitler rablőháborújában, kendőzetlenül megmondta: a támadást a németek az orosz búza és a bakui petróleum meghódításáért kezdték. És mint Göring mappája mutatja, nem tévedtek. Az élelem elrablása és elszállítása mellett a német fasisztákat főleg a petróleum izgatta és mivel biztosra mentek és, mint Hitler büszkén mondta, mindent előre kiterveltek, a mappa már közli, hogy a petróleumterületek, főleg Baku kitermelését egy kontinentális petróleumtársaság fogja intézni. A mappa úgy beszél Leningrád, Moszkva kirablásáról, az árukészletek lefoglalásáról, elrekvirálásáról és Németországba szállításáról, mint befejezett tényről. Rendelkezik a lakosság kényszerszolgálatáról, a fenyegetésekről, a megrettentésekről. Részletesen felsorolja, hogyan kell a nemzetiségek belső ellentéteit, a németek javára szítani és kihasználni. Általában ez a kifejezés „Németország javára” állandóan visszatér. Göring „Zöld mappája” a német hadicélok valóságos kiskatéja és ezért, természetesen ilyen jelszavak, mint a civilizáció keresztshadjárata, meg az európai újjárendezés, teljesen hiányoznak belőle.

Barbár rablóterveik csak a szovjetnépek hősie ellenállásán hiúsultak meg. Ukrán búzát nem kaptak s a bakui petróleumot sem tudták megszerezni. Göring „Zöld mappája” minden részletében igazolja Molotov orosz külügyi népbiztos vádját, hogy e háború rabló, barbár módját felülről, a német fasiszta kormány részéről szervesen, előre kidolgozva szabták meg. És ebbe a háborúba, hála Hitler magyar cselédeinek, Magyarországot is egyre jobban bele-rántják. A magyar reakció egyre több katonát akar adni Hitlernek, a magyar honvédet a leg-aljasabb, legvérengzőbb feladatokkal, gyermekek, nők legyilkolásával bízzák meg. S ahogy a német fasiszták rabolnak, úgy rabolnak már a magyar katonák is. A mótely ragadós és már a magyar lakosság is nem egyszer részt kér a rablásból. Elöttem fekszik egy csomó magyar-or-szági levél, amit elesett vagy fogságba került honvédek-nél találtak, s bennük is elég gyakori, hogy rablásra uszítják a katonát. Tipikusan ilyen levél a Csáki Margité, a zalamegyei Rigácsról. Eben azt írja fivérének, Csáki Sándornak, a 47. ezred, III. zászlóalj 8. századában szolgáló tizedesnek: „Azok, akik tavaly innen berukkoltak, mind hoztak magukkal szép bekecs-et feleségeiknek. Hozzál nekem is, lehetőleg ujjasat, akinek nincs ujj, az nekem nem kell, ne legyen nagyon sötét, kicsit világos legyen.” Ilyen női bekecsmegrendelések másutt is előfordulnak, de kérnek hajasbabát: „alvót, olyat, akinek mozog a szeme”, meg egyebet is. Az ilyen Csáki Margitok jól tudják, hogy ezeket a bekecsket télvíz idején az ukrán asszonyoktól rabolja el a katona, hogy az alvó hajasbabát síró szovjet gyerektől ragadják el. De úgylátszik, hogy ez nem zavarja őket. Pedig éppen most hajtogatják Kállayék, hogy mindenért meg kell fizetni: ezeknek a rablásoknak is eljön a számonkérési ideje, hamarabb, mint ahogy a magyar reakció gondolja.

Jól tudom én, hogy a magyarság zöme távol áll ezektől, hogy a nép nagy többsége nemcsak ellenzi és elítéli a háborút, hanem egyre többen cselekvőleg is fellépnek ellene és nem rettentik őket az egyre gyakoribb bitófa sem. Ők a magyar nép becsületének megmentői, a szabadság-harcosok igazi unokái. Bizonyos, hogy számuk most, hogy Hitler veresége egyre nyilvánvalóbb, rohamosan szaporodni fog és felrobbant hadiüzemek, katonafelkelések, tömegtüntetések és sztrájkok végül is győzelemre viszik a magyar nép békeakarát és lemossák róla azt a gyalázatot, melyet a Hitlerrel szövetkezett magyar reakció rákent.

1942 május 10.

RETTEG A MAGYAR REAKCIÓ

Ez a tavasz nem egészen úgy kezdődött, ahogy Hitlerék és magyar csatlósai várták. Ha Hitler április végén még csak sejtette, hogy a háború hosszú lesz és hogy a jövő télen még tartani fog - négy héttel később Göring már továbbment. Az elmúlt tél borzalmait és azt, hogy milyen katasztrófa előtt állott a náci hadsereg, Göring jóval komolyabb színekkel ecsetelte. De a beszéd még inkább azokra a szenvedésekre készítette elő a németeket, amelyek ezután várnak rá a hosszú háborúval kapcsolatban. Még a vereség lehetőségét is számbavette és azokkal vitatkozva, akik - nagyon helyesen - meg vannak győződve arról, hogy Hitlerék pusztulását a német nép egészen jól átvészeli, erősítette, hogy ha a német fasiszta klikk elpusztul, vele vész Németország is.

Hasonlítsuk össze ezt a siralmas tavaszi éneket azzal, amit a magyar reakciók tavaly a villámgyors győzelem biztos tudatában mondtak és aminek alapján beletaszították az országot Hitler rablőháborújába. A könnyű győzelem, az olcsó babér, no meg egy kis zsákmány reménye és főleg az a tudat, hogy az új siker megerősíti reakciós uralmukat, vitte bele őket ebbe a háborúba, mely most kezd egészen más fordulatot venni, mint ahogy azt ők előre látták. A tavasz, az annyit emlegetett tavasz, az erőviszonyok gyökeres megváltozását hozta: a mérleg nyelve erősen elbillent: a szabadságért harcolók, a haladásért küzdők javára. Ez a változás egyáltalán nem az időjárási viszonyokkal függ össze, bármilyen görcsösen is emlegetik Hitlerék a hőmérséklet fokait. Hitleréket nem a tél, de a Vörös Hadsereg csapásai vitték a katasztrófa szélére.

A tavasz ezen nem változtat semmit. Négy hét múlva hivatalosan is itt a nyár és Hitleréknek nem nyíltak új erőforrásaik. Az új évjáratok nem nőttek fel a téli hónapok alatt, új országokat, melyekből új élelmet, benzint, gypjút rabolhattak volna, nem hódítottak meg. Ellenkezőleg, készleteik tovább fogytak, élelmezési helyzetük romlott, a fejadagokat Németország is, Olaszország is és persze Magyarország is kénytelen volt leszállítani. Ellenben erősödött a leigázott népek ellenállása, az Egyesült Államok haditermelése és hadianyagszállítása ugrás-szerűen megnőtt, az angol légibombázók egyik ipari központról a másikra csapnak le. És ami a legfontosabb, a Vörös Hadsereg erősebb mint valaha. Szellemét megerősítették az elmúlt félév győzelmei, vezetői behozták azt az előnyt, amit a német fasiszták számára a megelőző hadjáratok tapasztalatai jelentettek és végül az áttelepített hadiipar ma fokozottan ontja számára a hadianyagokat. S hogy a Vörös Hadsereg nemcsak télen, de tavasszal is kezében tartja a kezdeményezést, azt a harkovi fronton von Bock tábornok szétfúzott hadosztályai és páncélosai mutatják.

A magyar reakció jól tudja, hogy az erőviszonyok alaposan megváltoztak, mégpedig nem Horthyék javára. Van is ijedtség és kapkodás berkeikben. Mozgósítanak minden erőt és saját módszereiket párosítva a fasisztáktól kölcsönvett demagógiával, felváltva ígéretnek és fenyegetődznek. Igéreteik a szociális igazságról, földreformról, munkásházakról, mind a háború utánra szólnak, ellenben a fenyegetések azonnali hatályúak. A kényszer és a megrettentés, a reakció meghatározása folyik a magyar élet minden terén. Kényszermunkára viszik a katonai alakulatokba erőszakolt mezőgazdasági munkásokat, bevezetik a női munkaszolgálatot - egy rendelettel megvonják a levontaköteleseket, az egész magyar ifjúság politikai jogait és militarizálják a cserkészeket. És nemcsak új internálótáborokat állítanak fel, nemcsak hogy zsúfolásig megtöltik a börtönöket, fegyházakat, de életre szeretnék kelteni az 1919-20-as ellenforradalom valamennyi megvetett, kompromittált, szemétdombra került szervezetét. A fajvédőket nemzetvédőkre keresztelik át és a böllérbicska újra bevonul a magyar reakció fegyvertárába. El lehet mondani, hogy 10 hét alatt 20 évet csúszunk vissza.

És nemcsak politikai téren ilyen rohamos a visszaesés, hanem másutt is. Vegyék például az árvizet. Az idén már másfélmillió hold került víz alá. 700000 hold még most is el van öntve belőle. Az Alföld ma már megint ott tart, ahol száz év előtt, amikor Széchenyi a folyam-szabályozást kezdte sürgetni. S vannak már komoly, sőt hivatalos hangok, melyek arra szólították fel az árvízsujtotta lakosságot, hogy alakítsa át életét az új viszonyoknak megfelelően: halásszon, legyen pákász, mert az évről-évre visszatérő árvizekkel a jövőben is számolni kell. Az Alföld nélküli népe kezd rászokni a békahúsra, akár a tatárjárás után. Mindez az ország szívében történik, annak a jó húszéves reakciónak jellemzőjeképpen, melyet Kállay miniszterelnök olyan szerencsésen megismerésített. Kállay maga mint földművelésügyi miniszter, három évig volt az árvízmentesítés vezetője, hosszú esztendőken át vezette az ország öntözési ügyeit: az árvíz közvetlenül bizonyítja eddigi teljesítményeit. Politikailag és gazdaságilag visszavetette az országot az a reakciós, feudális banda, amelynek Kállay olyan tipikus képviselője.

Most, hogy elszámították magukat, újra előszedik a huszas fehérterror beroszdásodott szerszámaikat és megpróbálják leterrorizálni a magyar népet. Ma már Magyarországon közismert az új helyzet, az erőviszonyok alapos változása, Hitlerék hanyatlása. A magyar munkás a halálbüntetések ellenére is folytatja szabotázsát, a magyar földműves nem szolgáltatja be az élelmet, sőt újabban már korlátozza a bevetett területet, mert nem akar a német fasisztáknak és magyar zsoldosaiknak termelni, a honvéd megszökik vagy másképp tagadja meg azt, hogy mint a marhát, tereljék Hitler vágóhídjára. Ugyanezek az okok, melyek a reakciós terror fokozásához vezettek, erőt és biztatást nyújtanak azoknak, akik a hitleri barbárság ellen a szabadságért küzdő népek oldalán állnak. A reakció fokozását a félelem szülte, a szabadságharcosok a biztos győzelem tudatában hatványozzák meg erőfeszítéseiket. Nem kétes, hogy végül is bekövetkezik a fasiszta barbárság és a vele szövetkezett magyar reakció veresége.

1942 május 24.

MI REJLIK A „KERESZTÉNY CIVILIZÁCIÓ” JELSZAVA MÖGÖTT

A világ figyelme két héten át a harkovi harcokra irányult, ahol a Vörös Hadsereg támadása megelőzte és alaposan megzavarta a német fasiszták annyit emlegetett tavaszi offenzíváját. A rosztovi front egyik szakaszán a német hadvezetőség nem kevesebb, mint 30 gyaloghadosztályt, 6 tankhadosztályt, nagymennyiségű tüzérséget és számos repülőgépet összpontosított. A szovjet hadvezetőség megelőzte a német fasiszta csapatoknak ezt a csapását és támadást kezdett a harkovi irányban. Mint a Szovjet Tudósító Iroda ma közölte, a Vörös Hadsereg ezt a főfeladatot sikerrel teljesítette, a német hadvezetőség támadó terve kudarcot vallott. A német fasiszta csapatok a harcok során nem kevesebb, mint 90000 katonát és tisztet vesztek halottakban és foglyokban, 540 tankot, nem kevesebb, mint 1511 ágyút és mintegy 200 repülőgépet. Miközben a német hadvezetőség „katlan-csatáról” és hatalmas zsákmányról regél, ezredei és hadosztályai egyre-másra örlődnek fel az orosz védelem erején. Még néhány ilyen német „győzelem” és a német fasiszta hadsereg végleg elvérzik.

Ugyanakkor, amikor a Vörös Hadsereg egyik csapást a másik után méri a hitlerista csapatokra, a német csapatok frontmögötti területén a helyzet egyre fenyegetőbbé lesz. Május 27-én Prágában merényletet követtek el Csehszlovákia ügynevezett protektora, Heidrich ellen. Heidrich nem sokban tér el Hitler többi alvezéréől. Hitler éveket töltött a mödlingi éjjeli menedékhelyen, ahol Bécs város salakja került össze. Göring morfinistákat kezelő szanatóriumából szabadult a német népre. Heidrichről sem lehet tehát zokon venni, hogy 18 éves korában egy különítménynek volt a tagja, mely a nácik politikai ellenfeleinek meggyilkolásával foglalkozott. Egy ilyen gyilkossággal kapcsolatban szöknie kellett. Egy ideig mint matróz bujdosott külföldön, amíg protektorai el nem kenték az ügyet. Aztán betették egy tengerészeti iskolába, ahonnan hamarosan egy nagy, nyilvános homoszexuális botrány miatt kidobták. Utána rendőrspicli lett s mint ilyen, apróbb szolgálatokat tett a náciknak, amiértis Koch körzetvezető maga mellé vette titkárnak, de mikor rájöttek, hogy az új titkár lop mint a szarka, rövid úton kirúgta. Heidrich visszatért a rendőrspicliséghez, s míg egyrészt a weimari demokrata köztársaságtól húzta a fizetést, ugyanakkor a nácik számára is kémkedett. Így lett rá figyelmes Himmler, a Gestapo mostani vezetője, s 1933-ban megtette München rendőrfőnökének, s mint ilyen, Heidrich végezte 1934-ben a müncheni vérfürdőt, ahol Röhmöt és társait halomra gyilkolták. Ettől kezdve mindenütt ott volt, ahol mészárolni, gyilkolni kellett. Mikor a cseh nép elégedetlensége forrpontra hágott, őt küldték Prágába. Száz és száz kivégzés, tízezrek börtönbevetése, statárium jelezte működését. Mikor Hollandia és Párizs népe lázadni kezdett, oda is őt küldték. Tűz-kivégzések, a spiclirendszer újjászervezése, a terror fokozása kísérte útját.

Szóval ezt a Hitler-vérebet, vagy ahogy a magyar sajtó írná: az európai új rend és a civilizáció előharcosát - merénylet érte. Hogy él-e még Heidrich, vagy a százszor megérdemelt golyók végeztek-e mocskos életével, az másodrendű kérdés. A világ figyelmét újra azokra az állapotokra terelte, amik a nácik által rabságban tartott országokban uralkodnak. A Heidrichre leadott lövések felvillanásánál újra látni lehetett a Hitler-hordák barbár elnyomása ellen küzdő, bilincsekbe vert népek szabadságharcát. Norvégiától Görögorszáig, a vérző, kirabolt, megkínzott országok minden fia új erőt merít a nácik elleni további harcra. A náci-barbárság ellen küzdő szabad országok újra meggyőződhetnek róla, hogy a nácik frontja mögött ott áll a másik arcvonala, az elnyomott népek gyűlölete és bosszúvágya.

A nácik hisztérikus félelmükben egész sor olyan lépést tettek, mely csak kiemeli saját barbárságukat és a cseh nép egységét. Dacára a tízmillió koronás jutalomnak és annak a fenyegetésnek, hogy asszonyostul, gyermekestül kiirtanak mindenkit, aki nem segít a náci-pribékeknek,

a merénylet nem sikerült kézrekeríteni. A 400 túszerzése, a családok kiirtása csak fehér izzásig fokozza a szabad népek gyűlöletét és a maga meztelen elvetemedettségében mutatja meg a világnak, hogy kik a náci-bestiák.

A magyar történelem gazdag az olyan eseményekben, amelyeket most Csehország és a német rablók kezén levő népek átélnek. A Caraffák, a Bukovok, a Haynauk, a német igában szenvedő magyar nép hőhérai azonban elhalványulnak azok mellett, akiket a náci-barbárság ma produkál. De míg a Habsburgok bakóit, akiket a magyar népre küldtek, nevükön nevezték, az egyiket a hőhér, a másikat a hiéna jelzővel illeti a magyar történelem, addig Horthyéknak a szövetségeseit, a Hitlereket, Himmlereket, Heidricheket az új Európa, a keresztény civilizáció hőseiként állítja be a náci-pórázon vezetett magyar sajtó. S nemcsak dicséri őket, de azt hirdeti, hogy rablőháborújuk a magyarság háborúja, amiben teljes erővel, utolsó csepp vérig részt kell venni.

Erre a kérdésre is most ad választ Goebbels. A német népnek válaszol, amely torkig van a háborúval, hallani sem akar arról, hogy Európa újrendezéséért elvérezzen és tovább viselje azokat a szenvedéseket, melyeket Hitler hódító terveiért kell elviselnie. Nos, Goebbels most hosszú cikkekben nyugtatta meg őket, hogy a háború a német nép uralmáért és nagyon kézzelfogható javakért folyik. „A háborút, mondja Goebbels, gabonáért és kenyérért vívjuk, azért, hogy nagy hadi és kereskedelmi flottánk legyen, a népaútóért, traktorokért, hogy a legkisebb faluban is legyen színház, mozi, hogy megszerezzük végre a nyersanyagokat, a gumit és a petróleumot, a vasat és az ércet.” Ez világos beszéd, mely semmi kétséget sem hagy maga után a Németország és „szövetségesei” folytatta háború imperialista jellegét illetően.

S míg Németország számára Goebbels ilyen világosan beszél, addig a lapok, a politikusok, mint a papagáj ismétlik a náciak rég eldobott, ócska jelszavait. Ezért kell felfigyelni azokra a ritka alkalmakra, mint a mostani, amikor egyrészt a Heidrich példáján keresztül látható, kik is az új Európa igazi bajnokai, milyen is politikai és emberi arcukat. Másrészt kendőzetlenül lehet betekinteni abba, hogy miért is akarja az egész magyar népet a háború örvényébe taszítani a Horthy-Kállay-banda: azért, hogy a német báróknak és bankároknak legyen búzájuk, hajóhaduk, petróleumuk, gumijuk, hogy övék legyen a világ minden gazdagsága. Ez rejlik az új Európa meg a keresztény civilizáció jelszava mögött. És ezért harcoljon a magyar, ezért adja oda utolsó katonáját, utolsó falat kenyerét!

1942 május 31.

A SZOVJET-ANGOL-AMERIKAI MEGEGYEZÉS S A MAGYAR NÉP

A szabadságszerető nagyhatalmak félelmetes összefogása a hitleri barbárság gyors leverésére olyan tény, mely fordulópontot jelent a második világháború történetében. A budapesti rádió azt mondta, hogy a szovjet-angol-amerikai megegyezést nagy megdöbbenéssel fogadták Magyarországon. Én azt hiszem, hogy ez a megállapítás nem helyes. A második front bejelentését megdöbbenéssel fogadhatták azok, akik Hitler győzelmére építettek, de a magyar nép túlnyomó többsége úgy fogadta, mint biztató reménysugarat, s Hitler bandájának hebegése, dadogása azt mutatja, hogy nekik is elállt a szavuk és ha már eddig nem, ezúttal bizonyosan feldöbbszent előttük a biztos, elkerülhetetlen pusztulás képe.

A szovjet-angol szerződés egy csapásra elintézte Hitleréknek azt a reményét, hogy a demokratikus hatalmak között viszály támad, amit a német nácik saját javukra fordíthatnak. A szerződés, mely - a katonai szövetséget a békekötés utáni húsz esztendőre is meghosszabbítja, ennek a számításnak egyszer s mindenkorra végét vetette. Az a megállapítás, hogy a demokratikus hatalmak nem törekszenek területi hódításokra és nem akarnak beavatkozni más államok belügyeibe, elnémítja a náci-propaganda két fő érvét. Ezentúl nem ismételhetik sem Berlinben, sem Budapesten azt, hogy a győztes demokratikus nagyhatalmakat területi hódítás vágya vezeti. Végül a második front megvalósulása elkerülhetetlenné teszi Hitler közeli vereségét. Sztálin, a Szovjetunió nagy vezére február végén arról beszélt, hogy a német fasiszta hadsereg katasztrófa előtt áll. Két hónappal később maga Hitler vallotta be, hogy hadserege télen valóban a katasztrófa előtt állott. S azóta nem lett nagyobb, erősebb. Ha a Vörös Hadsereg egyedül megállította és a vereségek egész sorát mérte a náci hadseregre, mi lesz, ha a francia, belga partokon kiszállnak Anglia, az Egyesült Államok katonái? Hitler legnagyobb sikerének azt hirdette, hogy nem kellett két fronton harcolnia és így hadserege nem morzsolódott fel, mint az első világháborúban. Nos, ez a helyzet hamarosan megszűnik s az a náci haderő, melyet a Vörös Hadsereg olyan alaposan megtizedelt, két tűz közé kerül.

A szerződés hatása elsősorban a demokratikus országokban mutatkozik. Az angol-amerikai közvélemény lelkes helyesléssel vette tudomásul a megállapodásokat s a munkások még jobban megfeszítik erejüket, hogy a nagyobb mennyiségű tankot, repülőgépet, amit a tárgyalások folyamán a Szovjetuniónak ígértek, s ami a második frontra is kell, gyorsan kitermeljék. És nagy a meglegedés a Szovjetunió szabad népeinél is. Örömmel látják, hogy nagy és bölcs vezetőjük, Sztálin, hogyan hiúsítja meg sorra Hitlerék szándékait, hogyan egyengeti a győzelemre vivő utat, hogyan fokozza a demokrácia erőinek összefogását. Szerte a hatalmas országban, a fronton, Leningrádtól Szevasztopolig, a gyárakban, a kolhozokban, mindenütt új lendületet nyer a háború gyors megnyerésére irányuló erőfeszítés.

És képzeljük el az elnyomott, német fasiszta iga alatt szenvedő népek, a franciák, a lengyelek, a belgák, a jugoszlávok, a hollandok, a norvégek, a görögök, a csehek örömet, hogy szenvedésük nem tart már soká, hogy mindaz az embertelenség, barbárság, kín és megaláztatás, ami Európára a fasiszmussal rászakadt, vége felé közeledik. Mint szomszéd föld az üdítő esőt, úgy fogadják ezek a rabigába hajtott nemzetek azt a hírt, hogy szenvedésük nem tart már soká. A német nácik elleni küzdelem meghatványozódik, az izzó bosszúvágyat hatalmasan felszítja az a tudat, hogy közeleg a leszámolás órája.

De nemcsak a leigázott országokban van ez így, hanem a csatlósoknál is. A Horthy, Antonescuk a maguk reakciójának támogatására gondoltak, mikor olyan szolgálatkészen segédkeztek Hitlernek. Az ő háborújuk, a magyar reakció háborúja az, amit most el fognak veszíteni. Nem a magyar nép akarata, hogy természetét a német nácik egyék fel, hogy lovát a

nácik számára rekvirálják, hogy fiait Hitler rablőháborúba vigye ágyútölteléknek, vagy rabtartónak. A magyar nép, mely maga is gyarmati sorsra jutott, mely szintén koplal, nélkülöz, vérzik - és mindezt a német náci elnyomók ügyéért - boldogan hallja, hogy közeledik végre az az idő, mikor megszabadul a fasiszta vérszívóktól és magyar bérenceiktől.

A magyar nép eddig sem tűrte szótlanul a garázdálkodást, amit a Hitler-cselédek az országban végeztek. Nincs a magyarságnak olyan rétege, egy maroknyi reakciós náci cseléden kívül, mely ne lépett volna fel ellene. A munkás szabotált, sztrájkolt, tüntetett, a paraszt nem szolgáltatott be az élelmet, vagy nem vetette be földjét, melynek termését úgyszólván Németországba vitték volna. A katonák egy része megszökött, fellázadt, az elégedetlenség nemcsak az ellenzéki pártokban, de még a tisztikarban is egyre nagyobb volt. Mindenkinek, aki azt hirdette, hogy Horthyék politikája katasztrófába sodorja az országot, igaza volt. A szovjet-angol-amerikai megegyezés százszorosán igazolta azokat, akik üldözés, börtön és akasztófa dacára a szabad népek oldalán állottak. És hiába fenyegetődzik Kállay, hiába dörögnek a gáncsoskodók, az ingadozók, a megtorpanók ellen, ez a harc most nem hogy nem torpan meg, de új, hatalmas lendületet vesz. Most már kétség sem fér ahhoz, hogy Horthyék útja, a reakció és népelnyomás útja, vereséget szenved. De a magyar nép, mely nem akarta a háborút, a vereséget is el akarja kerülni. A magyar nép azt akarja, hogy fiait hozzák azonnal vissza a frontról, hogy termését, melyet learatni készül, ne újra a náci harácsolja, s ami legfőbb, legyen béke, béke a szabadságukért harcoló népekkel. S minthogy a Horthy-rendszer nem tudja és nem akarja sem a békét, sem a kenyeret biztosítani, el kell söpörni. Horthyékkal, Hitler cinkosaival úgysem állnak szóba a demokratikus hatalmak. Új férfiak kellenek - s van ilyen Magyarországon elég - akik meg tudják kötni a békét és megmentik az országot attól az örvénytől, melybe a magyar reakció Hitlerrel együtt belerántja.

1942 június 14.

SZEVASZTOPOL

Mindannyian ismerjük Zrínyi Miklós, a szigetvári hős történetét, aki Szulejmán szultán egész seregét feltartóztatta. A vár maga elesett, Zrínyi maga is hősi halált halt, de a bátor védők példája még évszázadok múlva is eleven fénnel világít. Senki sem mondja, hogy Szigetvár eleste súlyos vereség volt, ellenkezőleg: az elfoglalt, felperzselt Szigetvár az önfeláldozás és a katonai erények jelképévé vált.

Nos, Szevasztopol vára is ilyen jelképe, hirdetője a szovjet nép hősi szabadságharcának. Kétszázötven napon keresztül állotta az egyesült német-román hadak rohamát. Háromszázezer embert vesztettek ez alatt az idő alatt a fasiszták, rengeteg páncélkocsijuk és repülőgépük veszett itt el. Mikor Hitler június elején megindította a harmadik rohamot, arra számított, hogy a várat, mely november óta körül volt zárva, melynek egyetlen összeköttetése a külvilággal a német ágyúk tűzében lévő kikötő, június 22-ére be tudja venni. Így akarta megmutatni a csüggedő német népnek és a húzódozó náci csatlósoknak, hogy van még átütő erő a hadseregben. Nos, a támadások éjjel-nappal zúdultak a várra. A nehéztüzérség, az összevont repülők naponta tízezzrel szórták a lövegeket, a bombákat. Az egyetlen szovjet repülőtér maga is a német tüzérség lőtávolságában volt. És mégis, a védők példátlan hősiességgel verték vissza a sokszoros túlerő támadásait. Volt olyan zászlóalj, melynek állását két ezred támatta, miután előzőleg háromezer lövedék és kétezer légibomba zúdult az állásokra. A zászlóalj e pokoli bombázás után öt rohamot vert vissza és megtartotta állásait. Elmúlt a június 22-ike, a háború évfordulója. A vár bevételére küldött fasiszta hadosztályok már szét voltak morzsolva, új erőket, új dandárokat kellett hozni. 25 nap alatt nyolc német és négy román hadosztály pusztult el a rohamokban s a védők csak akkor vonultak ki a romok közül, mikor a városban a szó szoros értelmében kő kövön nem maradt.

Szevasztopol védelme nemcsak újabb hőstettekre serkenti a betolakodó náci barbárokkal küzdő szovjet népet. A vár 250 napon keresztül akadályozta, magához vonta a német hadsereg jelentékeny erőit. Csak az utolsó 25 nap alatt 150000 volt az ostromlók vesztesége, belőle 60000 a halott. Több mint 250 páncélkocsi, 300 repülőgép, 250 ágyú pusztult el ezekben a napokban. És ami nem kevésbé fontos, időt, iramot veszített az a német hadvezetőség, mely most versenyt fut az idővel. Szevasztopol példaadóan végezte el ezt a feladatot. A szabadságszerető népek sajtója joggal beszél a német fasiszták pirrhusi győzelméről. „Még egy ilyen győzelem és el vagyunk veszve” - mondotta Pirrhusz epirusi király. A történelemből tudjuk, hogy a rómaiak nemsokára szét is verték seregét, mint ahogy szét fogja verni Hitler és csatlósainak hordáit a Vörös Hadsereg, melynek katonái úgy harcolnak, mint Szevasztopol alatt.

A német nácik most persze mértéktelenül felfűjják a vár elfoglalását. Még nincs egy hete, hogy Dittmar vezérezredes a berlini rádióban megmagyarázta, hogy Szevasztopol tulajdonképpen tengeri erőd és berendezése nem a szárazföldi, hanem a tenger felől intézett támadások kivédésére szolgál. Most Hitlerék megtették a világ legerősebb szárazföldi erődítésének. A foglyok és a zsákmány számát mértéktelenül felnagyítják. A német nép felé, mely hamarosan megtudja, milyen árat fizetett a várért, az ilyen beállítás nemcsak vigasztalás, de mentegőtődzés, magyarázkodás is. A szabadságszerető népek azonban jól tudják, hogy Szevasztopol erejét nem az erődláncolat, hanem a védők, a Vörös Hadsereg és a Vörös Flotta hősi szelleme képviselte. És ez a szellem, mely Szevasztopolban ilyen példásan nyilvánult meg, egyebütt is a hősiesség csodáit műveli. A Kurszktól Harkovig húzódoó arcvonalon harcoló vörös katonákat ugyanaz a szellem vezérli. A német fasiszta hadosztályok, a páncélerők színe-java ezért pusztul el most ezeken a frontokon.

De nemcsak német hadosztályok, hanem magyarok is. A Szovjet Tudósító Iroda hadijelentése közli, hogy a 2. hadtest magyar dandárai többezer halottat vesztek a július második harcaiban. Sokezer dunántúli asszony vált özvegyé, sokezer Székesfehérvár, Győr, Komárom környéki gyerek lett árva ezen a napon. Pazarul és könnyelműen ontja Hitler az olcsó, ingyen kapott magyar vért. A rosszul felszerelt, rosszul kiképzett, páncélerőkkel alig rendelkező honvédeket igazi ágyútöltelékként vetik a nácik a szovjet tüzéség, a gépfegyverek pusztító tüzébe.

A magyar nép, melyet Horthyék olyan könnyű szívvel taszítottak ebbe a háborúba, nem találja természetesnek azt, hogy fiait idegen ügyért küldjék messze földre elpusztulni, mint ahogy nem találja természetesnek, hogy termését a németek harácsolják el s neki magának csak napi 15 deka kenyér jut. A magyar nép egyre nagyobb ellenállást fejt ki azzal a politikával szemben, melyet Horthyék folytatnak s nem véletlen, hogy éppen most hangzik el annyi fenyegetés a belső ellenség, a belső front címére. Nemrég Hitler fenyegetődött, hogy elpusztít minden németet, aki szembe mer szállani kalandorpolitikájával. Néhány napja Horthy is ezeket a húrokat pengette Érsekújváron. És ez nem véletlen. A szabadságszerető országokban nincs első front, ott nem kell fenyegetődni a nép felé. Ott a háború külső célja, az ország felszabadítása a fasiszta veszély alól az egész nép osztatlan, egységes, elszánt támogatására talál. Sztálin a szovjet nép megdönthetetlen egységét húzta folyton alá, mint a győzelem legbiztosabb zálogát. A belső front ott alakul ki, a belső rend ott inog meg, ahol a nép érdekei mások, mint azoké, akik nevükben, náci támogatással kormányoznak. Ha Horthy most a frontról visszatért katonákat kéri, hogy segítsenek neki a belső front, a magyar nép békevágya elleni harcban, úgy ez azt igazolja, hogy a belső front, a német fasiszta elnyomás és kirablás ellen harcolók frontja erősödik, hogy veszedelmesen nő azok száma, akik felismerték, hova, milyen katasztrófába vezet a magyar reakció útja. Ez a belső front, a szabad, független Magyarország arcvonala az egyetlen, ahol a küzdelem valóban a nép érdekeiért folyik. És ennek a frontnak a győzelmét Horthy vagy más náci cseléd prédikációja vagy fenyegetése nem fogja megakadályozni.

1942 július 4.

A BÁCSKAI VÉRENGZÉS S A MAGYAR KORMÁNY

A bácskai partizánharcokat annakidején a magyar kormány a legerélyesebben cáfolta. Hat hónapig tartott, amíg a magyar miniszterelnök kénytelen volt bevallani, hogy a Bácska szervezett partizánharcok területévé vált. De azt még most sem ismeri el, hogy a Bácskára zúdított csendőri, katonai karhatalom és főleg a civilruhás különböző reakciós alakulatok bérgyilkosai mit műveltek. Nem meri beismerni, hogy előre elkészített listák alapján vérfürdőt rendeztek azok között, akik a kormánynak, vagy a helyi kiskirályoknak nem voltak kedvesek. Ehelyett ilyeneket dadogott Kállay: „Több szerencsétlenség is történt, mert érdektelen polgári személyek minden tilalom ellenére az utcán tartózkodtak.” Kállay szerint a katonaság és a karhatalom „felbőszült” és így ragadtatta magát túlzásokra és hogy ennek során ártatlan személyek is kerültek az áldozatok közé. Miközben Kállay sajnálatát fejezte ki efölött, arról is beszélt, hogy: „Történtek bizonyos jogsérelmek és intézkedtünk a tettesek múlthatatlan büntetőjogi felelősségrevonásáról.” A múlthatatlan szóval Kállay azt akarta mondani, hogy ez gyorsan fog történni. Hogy milyen gyorsan történik, arra jellemző, hogy fél esztendeig tartott, amíg a felháborodott magyar közvélemény hatása alatt Kállay egyáltalán beismerte a bácskai borzalmakat. Ami a tetteseket illeti, azok elsősorban a magyar kormány tagjai, akiknek előzetes tudtával és beleegyezésével rendezték a vérfürdőt és akiknek tevékenysége az elmúlt hat hónap alatt főleg arra irányult, hogy terrorizáltak és börtönbe vetettek mindenkit, aki csak célozgatni is mert azokra a barbárságokra, amelyeknek Bácska lakói, szerbek és magyarok egyaránt ki voltak téve. És hogy milyen komolyan veszi Kállay a saját ígéreteit a megtorlásokra vonatkozóan, arra nézve jellemző, hogy a kárpátjai vérengzésekről, amelyek három évvel ezelőtt történtek, a félhivatalos sajtó és rádió újra mint külföldi kitalálásról emlékszik meg. A magyar reakció nemzetiségi politikája feltétlenül katasztrófába vezeti az országot. Aki nem akarja, hogy a magyar népet reakciós uraival azonosítsák és a Horthyak, Kállayak bűneiért felelősségre vonják, annak tettekkel, kíméletlen harccal kell ezt bebizonyítania.

1942 július 19.

ELVADITOTT ZSOLDOSOK

Nézzük meg, hogyan érez, hogyan gondolkodik egy magyar katona, akit az orosz frontra dobtak. Előttünk fekszik Kiss István naplója, amelyből a szovjet hadijelentést is idézett. Kiss István a 44. honvéd gyalogezred 9. századának a katonája volt, amíg a jól megérdemelt golyó le nem terítette. Felesége, kislánya volt s naplójában őszintén elmondja, mit érez, mit gondol. Nos, ebben a naplóban, mely 24 sűrűn teleírt lap, ugyan hiába keresnénk magasztos érzéseket a hazáról, a hősiességről. Egy martalóc szólal meg belőle, emberi fenevad, akit gazdái ráeresztettek fegyveres csordában az orosz népre. Maga a napló is rabolt jószág. Elemi-iskolás füzet, kívül még rajta van a tulajdonos neve: Agapov Iván, a losakovszki iskola második osztályának tanulója. Lehet, hogy ez volt ennek a gyászmagyarnak első zsákmánya. Talán leütötte érte a kis Agapov Ivánt, mert a napló tanúsága szerint minden kitelt ettől a Kiss Istvántól, meg zsványtársaitól, akik a partizánok elleni harc ürügye alatt végigrabolták, kínozták az orosz népet.

Nincs ennek a naplónak egyetlen lapja, amelyből meg ne szólalna az elvadított zsoldos embertelensége, ahol ne rablásról, gyujtogatásról, gyilkosságról volna szó. „Portyázás közben - mondja Kiss István - be-benértünk a házakba. Elvittünk mindent, ha adták, ha nem. Szalonát, tejet, húst, kenyeret, no meg snapszot is szereztünk, amennyi belénk fért. Éltünk, mint hal a vízben.” „Szétromboltunk mindent, házakat, bútorokat és berendezéseket. Milliő és milliő pengő értékű kár, semmi hasznunk belőle, hacsak az nem, hogy melegsünk a tűzénél.” „Az öreg tanítót mindjárt felhúztuk. Ez volt az első akasztás, amiben résztvettem. Odatereltünk mindenkit a faluból. Előbb a tanítónak egy gyöngyösi tizedes elrettentő például levágta a füleit” - mondja másutt. „Fölakasztottunk hét partizánt, köztük öt asszonyt” - jelenti másutt.

De nemcsak ez a Kiss István fenevad, hanem parancsnokai is. A naplóból kiderül, hogy például az öreg tanító levágott füleit a zászlóaljparancsnokságra be kellett szolgáltatnia. „Ezzel számoltunk el a kommandón” - mondja szárazon a napló. A naplóból kétségkívül kiderül, hogy a civilizációs kereszteshadjárat lovagjai rablás, gyujtogatás, gyilkosságok mellett ugyanúgy levágott fülekkel „számoltak el”, mint hajdan az afrikai őserdők emberevői. A fronton a magyar katonák ugyanúgy dúlnak, fosztogatnak, mint a középkor fegyveres hordái. Ideje, hogy az a magyar, akinek tényleg van köze a civilizációhoz, felvegye a nácik barbársága ellen a harcot. Mindenki felelős, aki túri, hogy magyar katonák, mint az emberevők bánjanak asszonyokkal, aggokkal. S magára vessen az, aki nem harcolt ez ellen teljes erejével: rája is lesújt az elmaradhatatlan szörnyű megtorlás!

1942 augusztus 9.

KÁLLAY BESZÉL

Kállay miniszterelnök zalaegerszegi beszédét mellébeszélés jellemzi. Sorba vette a fontos kérdéseket, de a legfontosabbról, a háborúról szólt legkevesebbet és legsemmitmondóbban. Érintette a nemzetiségi kérdést, de csak futólag, pedig nem lett volna érdektelen megtudni, hogy mi lett azokkal, akik Kállay saját bevallása szerint, az idén januárban, a Bácskában ezrével gyilkolták le a békés lakosságot. Nagyszerű alkalma lett volna a miniszterelnöknek a zalaegerszegi felszólalás arra, hogy közölte volna: a gyilkosok, a nemzetiségi kérdés elmérgezői már elvették súlyos és jól megérdemelt büntetésüket. A közigazgatási problémáknál csak azt mondotta, hogy most, a háború alatt nem lehet hozzájuk nyúlni. De a basáskodó jegyzőkről, szolgabírókról, alispánokról, az egész csendőrruralomról, ami most az országban dúl, természetesen egy szót sem szólt. Köntörfalazás volt az is, amit az élelmezés kérdéséről mondott. Az ország tudja, hogy az élelmiszerkivitel, elsősorban a Németországba menő rengeteg élelem és nyersanyag miatt van koplalás és hiány mindenütt. Ezért nincs kenyér, nincs ruha, nincs cipő. A szabotázs nemtűrése, a megtorlással való fenyegetés nem új. Kállay beszédének ez a része jó adag beismerést tartalmaz. Mutatja, hogy a statárium és a halálbüntetés dacára, a magyar munkások hatásosan alkalmazzák a náci rablőháború ellen ezt a fegyvert. Az egész kép, ami Kállay beszédéből kiárad, komor, vigasztalan és visszataszító. Az a miniszterelnök, aki mindenestől szállítja az országot Hitlernek, kiállt a zalaegerszegi piacra s onnan prédikál hazaszeretetet, kitartást s főleg tűrést. A magyar nép éppen eleget gyakorolta a türelem kétes erényét. Itt az ideje, hogy a türelemnek vége szakadjon s helyette a tett jöjjön. Az a tett, mely megszabadítja az országot az ilyen hitvány nácibérencektől.

1942 augusztus 10.

„TESTVÉRI BÁNÁSMÓD” A NEMZETISÉGEKKEL

Mióta Kállay miniszterelnök kénytelen volt a parlamenten beismerni, hogy a Bácskában ezrével gyilkolták le a lakosságot, köztük asszonyokat és gyermekeket is, azóta szakadatlanul ismételi a magyar rádió, hogy milyen testvéri bánásmódban van része a nemzetiségeknek Magyarországon. Most egyszerre kétfelől is kapunk ebből a bizonykodásból. Gróf Eszterházy János, a szlovákiai magyarok vezetője a soproni nyári egyetemen, Illiczky kanonok meg a debrecenin magyarázza, hogy „a magyar állam Árpád óta mindig megértő magatartást tanúsított a nemzetiségekkel szemben, kiváltságokban részesítette őket”. Eszterházy grófot megkérdezzük: ha olyan nagyszerű volt a szlovákok helyzete Magyarországon, akkor mivel magyarázható az az egyhangú elutasítás, amit a szlovák nép minden rétege, kivétel nélkül mutat a magyarsággal szemben, amelyet Eszterházy és gróftársai képviselnek. Illiczky kanonok, aki a kárpátaljai ukránok nevében beszélt, típusa a népet zsíros állásért eláruló renegátnak. A magyar uralkodó reakció úgy próbálja elűzni a nemzetiségeket az őket megillető jogoktól, hogy egy-két megvásárolt renegátot tesz meg a nemzetiség képviselőjéül. Ilyen a szlovákoknál Dvorzsák, ilyen a szerbeknél Popovics és ilyen az ukránoknál Illiczky. A Rákóczi hű népére való hivatkozás pusztán frázis: az ukránokat nem úgy kezelik, mint a magyar szabadságharcosok harcos fegyvertársát, hanem mint meghódított népet. A szicsgárdák elleni harc ürügye alatt ezrével gyilkolták le őket, ezrével száműzték az országból az őslakó ukránokat. Magyarországon egyetlen nemzetiség van, amely tényleg külön előjogokkal rendelkezik, amelyről azonban se Eszterházy, se Illiczky nem beszélnek: ez a náci Volksbundba szervezett német nemzetiség. A magyarországi svábokról nem lehet állítani, hogy Rákóczinak vagy a magyarságnak hű népei lettek volna: ők mindig a magyarság ellenségei voltak, ma is azok. És éppen ezért nem szabad beszélni róluk: erről gondoskodnak Hitler magyar helytartói.

1942 augusztus 12.

AMILYEN AZ ÚR, OLYAN A SZOLGA

Hallom, hogy Horthy a nemzetközi vásár megnyitásakor rövid rádióüzenetet küldött a frontra. „Az egész ország büszkén gondol rátok” - mondotta. Hogy mire büszke az egész ország, arról bővebben nem nyilatkozott. És a vezérkari jelentés, mely egyidejűleg látott napvilágot, nem alkalmas arra, hogy különösebb büszkeséggel gondoljon valaki is a német ágyútöltelékként pusztuló honvédre. A jelentés csak kicsit is figyelmes olvasója észreveheti, hogy a vezérkar hetyke, sarkantyúpengető hangja alaposan megváltozott. Heves harcokról, kézitusákról, át-törési kísérletekről beszél és igyekszik megértetni, hogy amennyiben bajok vannak, úgy ennek az az oka, hogy „az oroszok nem válogatóság módszereiknek megválasztásában”. A vezérkar például elpanaszolja, hogy „az oroszok magyarnyelvű kiáltásokkal igyekeznek megközelíteni a magyar állásokat”, meg hogy „a magyarokéhoz hasonló egyenruhát viselnek”.

A régi osztrák hadsereg vereségekben dús hadjáratai bővelkednek az olyan magyarázatokban, melyek a vereségek okát valami másban keresik, például ködben, sárban. Amint tudjuk, a nemzeti hadsereg tábornokai, csakúgy, mint maga Horthy, ennek az osztrák ármádiának neveltjei s így nincs csodálnivaló azon, ha ezt a hagyományt átvették. Magából a magyarázatból világos, hogy valami nincs renden ezekkel a honvédhadosztályokkal. Az orosz jelentések meg is mondják, hogy Voronyezstől délre, a Don folyó nyugati partjára átkelt erők szétverték az ott levő magyar ezredeket. Miután a 7. honvédhadosztály elvesztette létszámának 80 százalékát, a németek a 10. magyar hadosztályt vetették be. Mikor ezt is hasonló sors érte, jött helyébe a 14. honvédhadosztály, azután a gépesített hadosztály, utána még egy gyaloghadosztály. A németek egymásután kergették rohamra a honvédeket, amíg egyetlen falu alatt 1500 halott hevert. A támadások célja az volt, hogy visszavessék az oroszokat azokból a községekből, ahonnan az előző napokban a honvédeket kiverték. Minderről a szovjetsajtó nap-nap után beszámol, mint ahogy elmondja, hogy ugyanakkor hogyan pusztulnak el a front mögött a magyar erők. Vannak, akiket a német SS-gépfegyverek kaszálnak le, mert visszavonultak. De a legtöbb frontmögötti veszteséget mégis a partizán szabadcsapatok elleni harcban szenvedti a honvédség. Akárhogy is van, a magyar veszteségek napról-napra nőnek, a halottak száma százakról ezrekre, ezrekről tízezrekre emelkedik. Ha ezelőtt egy-egy század vagy egy-egy zászlóalj veszteségeiről hallottunk, most az ezredek, hadosztályok pusztulásáról kapunk híreket. Akinek a hozzátartozója a fronton van, az nem büszkeséggel, hanem bánattal, szorongással és elkeseredéssel gondol rá. Büszkén gondolhat halálvesztélyben levő katonáhozátartozójára az, aki tudja, hogy a veszélyt valami nagy, nemes ügyért vállalta magára. Az orosz frontra dobott magyar hadtesteket azonban egyszerű ágyútöltelékként vetik a náci rablőháborújába. A Voronyezsnél fogságba került tisztek elmondták, hogy hadosztályparancsnokuk, vitéz Mező Endre altábornagy, még otthon így nyilatkozott a háborúról: „Ez a háború Oroszországgal esztelenség. Népünknek csak kint és szenvedést hozhat. Minden becsületes magyar tiszt szíve összeszorul, mikor látja, hogy a német kedvéért, messze a magyar hazától, a biztos halálba kell kergetnünk katonáinkat. Erre a háborúra az oroszok ellen ráfizetünk. Ez a háború a mi szerencsétlenségünk!”

Mint látjuk, a 7. honvédhadosztály parancsnoka egyáltalán nem gondol büszkén azokra a katonákra, akiket, mint ő helyesen mondja, a németek kedvéért kergetnek a biztos halálba. S elhisszük, hogy minden becsületes magyar szíve összeszorul, ha látja, hogy a magyar katonát mint hajszolják a német fasiszták rablőháborújába, hogy a honvéd mindenütt, Voronyezsnél csakúgy, mint a jugoszláv szabadságharcosok ellen, a német elnyomóknak teljesít pribékszolgálatot. Azt szokták mondani, hogy amilyen az úr, olyan a szolga. S ha a német úr barbár, embertelen, állati, olyan, amilyennek a magyar nép az évszázados német igában a saját bőrén

tanulta megismerni őseiket, akkor meg kell mondanunk, hogy a szolga, az ágyúöntelékként átadott honvédbaka sem különb. S itt kezdődik az a fejezet, melyre minden becsületes magyar nemcsak, hogy nem büszkeséggel gondol, hanem szégyennel és felháborodással.

Egyre szaporodnak azok a tények, melyekből kiderül, hogy a magyar katona ugyanúgy lop, rabol, gyujtogat, gyilkolja az asszonyokat és gyermekeket, mint a náci fenevad. A 7. hadosztály postája az oroszok kezébe került. Százával voltak benne csomagok, melyeket a legénység, a tisztikar, ezredestől lefelé hazaküldött. A csomagokban a lakosságtól elrabolt holmik voltak. Ha egy rablóbanda poggyászát kerítik kézre, az sem lehetett volna különb, mint ennek a honvédhadosztálynak a postája. A magyaroktól visszafoglalt falvak meggyilkolt polgári lakossága között volt 70 éven felüli aggastyán és 6 éven aluli kislány. Akadhat-e magyar, aki büszke arra a hadseregre, mely gyermekeket gyilkol? Én azt hiszem, hogy mindenki csak szégyenkezve gondol ezekre az elállatiasodott vadakra. Egymásután kerülnek elő okiratok, naplók, jegyzőkönyvek, melyekből kiderül, hogy a Hitler-szolgálatban álló magyar katona egy hajszállal sem jobb aljas gazdájánál. Ugyanúgy gyujtogat, rabol, fosztogat, gyilkol, mint bármely hitlerista cégéres bitang. Lányok, akiken erőszakot követnek el s aztán levágják a kebleiket, terhes asszonyok, akiknek felvágták a hasát, levágott kezű, kiszúrt szemű gyerekek, akiknek kínzásával megkötözött anyjukat akarják vallomásra bírni, mindez ott szerepel a megvadított és megvadult magyar katona bűnlajstromán. Ezekre gondol nagy büszkeséggel Horthy!

Az a magyar azonban, aki gondolkozik, aki tudja, hogy mindezért eljön a számonkérés órája, az nem osztozik Horthy büszkeségében. Az tudja, hogy újra, mint annyiszor a történelem folyamán, a magyar nép fog bűnhődni gaz uraiért, ha nem rázza le őket idejekorán magáról. Ha valakit megtéveszthettek a honvédelemről, meg a civilizációs kereszteshadjáratról szóló frázisok, az nézze meg, mit művelnek Horthy katonái. Nem a hazát, vagy a civilizációt védik ők, hanem rabló gazdának rabló cselédei, akiknek bűneiben mindenki osztozik, mindenki felelős, aki szóval vagy tettel addig nem harcol, amíg el nem söpri őket!

1942 augusztus 17.

HORTHY ISTVÁN HALÁLÁHOZ

Horthy István halálának rejtélyes körülményeit érdemes alaposan szemügyre venni, mert egyre több jel mutat arra, hogy nem véletlenről, hanem szándékosságról van szó. A nácik egyik ismert módszere, hogy elteszik láb alól azt, akinek a helyére saját bizalmi emberüket akarják ültetni. Ezt a módszert Magyarországon is eddig nagy sikerrel alkalmazták. Tavaly februárban rejtélyes körülmények között meghalt Csáky külügyminiszter, aki nem titkolta, hogy nincs ínyére az a mohóság, mellyel a nácik az országot be akarták kebelezni. Alig végzett vele a húsmérgezés, helyére máris beült Bárdossy, akiről csak azt tudták, hogy a németek bizalmi embere. Nem telt el két hónap és egy reggel Teleki miniszterelnököt átlőtt halántékkal halva találták. Hivatalosan öngyilkosságot bizonygattak, holott az ágy mellett ki volt készítve a cserkész egyenruha, melyet aznap viselni akart. Helyére ugyanaz a Bárdossy került, aki Csáky örökét is kapta. Mikor ez év februárjában a kormányzó helyettesének választásáról volt szó, a nácik ellenezték Horthy István jelöltségét, felvonultatták ellene minden zsoldosukat és bérencüket. A választástól tüntetőleg tartózkodtak s hogy elégedetlenségüknek még nyomatékosabban kifejezést adjanak, kizárták pártjukból azokat a képviselőket, akik a tilalom dacára mégis jelen voltak. Albrecht főherceg volt akkor a nácik jelöltje: őt szerették volna kormányzóhelyettesnek, mert Albrecht forró német szimpátiája és a magyarság mély megvetése erre alkalmassá tették.

Amikor Horthy István a frontra ment, általános volt a nézet, hogy a németek követelésére tette, akik így akarták a háborút népszerűsíteni. Hogy ez a feltevés helyes volt, azt most közvetve a németek is beismerik. A berlini rádió azonban még tovább megy és azt állítja, hogy Horthy szükségét látta annak, hogy igazolja, hogy az új Európát helyesli s ezért ment a frontra. A német hivatalos közlés tehát azt mondja, hogy Horthy István a harctérre menéssel a németek felé akarta magát igazolni. Ugyanez a közlés azt állítja, hogy Horthy a fronton a harc közben esett el, holott a magyar hivatalos közlés repülőszerencsétlenségről tud, mely a szabadságra menést megelőző utolsó repülésnél történt. Világos, hogy a németek, akiknek parancsnoksága alatt Horthy harcolt, jobban szeretnék a fronton történt hősi halált, mint a repülőszerencsétlenséget, mert ez eltereli róluk a gyanút. Másrészt teljesen érthetetlen, hogy a nácik, akik úgy óvják saját vezetőik életét, hogy közel se engedik őket oda, ahol a halált osztogatják, Horthy Istvánnak, Magyarország kormányzóhelyettesének megengedik, hogy a bőrét kockáztassa. Ezt csak akkor tehették, ha nem volt kifogásuk ellene, sőt szívesen látták, ha Horthy István kitöri a nyakát.

Erkölcsei aggályai ilyenmiben a náciknak nincsenek. A télen, mikor baj volt az orosz fronton, a bűnbakok egymásután zuhantak le repülőszerencsétlenség következtében. Így halt meg Udet tábornok is. A bikaerős Reichenau tábornok „gutaütést” kapott, hasonló sors érte Todt mérnököt, akit Hitler a téli háború szállítási nehézségeiért tett felelőssé. Hogy céljaik elérésében a fasiszták nem válogatósak, azt maga Goebbels mondja el nyíltan legújabb cikkében, melynek címe: „A háború értelméről”. Ez a cikk nyíltan és világosan megmagyarázza a németeknek, hogy hódító- és rablőháborúról van szó s hogy világhódító terveik megvalósítása érdekében minden erkölcsi és emberi törvényt felrúgnak. Azok számára, akik esetleg bedőltek a nácik propagandájának és elhitték, hogy itt nem rablásról, hanem az új európai rendről, meg a civilizáció kereszteshadjáratáról van szó, ajánljuk, hogy tanulmányozzák Goebbels cikkét. Megtudhatják belőle, hogy miért harcolnak Hitlerék. A cikk mindjárt a kezdetén elmondja, hogy mint igazi hazárdjátékosok, a német fasiszták is mindent feltettek egy kártyára: ha sikerül, úgy óriási gazdasági nyereségre tesznek szert, ha nem, elvesztik azt is, amijük eddig volt. „Végre - mondja Goebbels - nem az eszményekért harcolunk, amelyek csak a szellemet,

de nem a gyomrot lakatják jól, hanem a kézzelfogható dolgok világáért.” S hogy mik ezek a kézzelfogható dolgok, azt is megmondja: „Nem vallási vagy szellemi célokon függ a mai Németország szeme, hanem a gazdag búza- és petróleummezőkön.” Ez, ugyebár, világos beszéd. És Goebbels hozzáteszi, hogy ők bizony e célok elérésénél sem általános erkölcsi, sem emberalkotta törvényességi szempontoktól nem hagyják magukat zavartatni, ezek számukra közömbösek, amit ebben a háborúban már régen be is bizonyítottak. Egyetlen erő irányítja tetteiket, mondja a cikk: „A német nép életéhsége.” Életéhség, ez Hitlerék szótárában a rablásvágyat jelenti: erkölcs, törvény helyett ez vezeti őket. És a cikk végén a tipikus német szerencsejátékos szólal meg: „most van az alkalom a rablásra, ragadd meg két kézzel, mert ha elhalasztod, akkor minden elveszett.” A kártyás „dupla vagy semmi” szelleme beszél Goebbels minden sorából. A dús búzamezők és a petróleumforrások csalogassák tovább a német népet a háborúba, a vereségtől való félelem pedig ihlesse és sarkalja újabb áldozatokra.

Nem véletlen, hogy most egyre-másra jelennek meg hasonló cikkek, melyek a náci rablóterveket a maguk meztelenségében mutatják meg. A német nép rettegetve látja, hogy közeledik a negyedik háborús tél. A sok különjelentés közölte győzelem dacára a háború vége beláthatatlan. Nyugatról az angolok, keletről a Szovjetunió repülői bombázzák a német városokat. Churchill Moszkvában járt, hogy a nácik ellen folytatott kíméletlen harc részleteit megbeszélje. Hogy a második front közeledik s hogy a német parti erődök nem tudják feltartóztatni, azt most mutatja meg a Dieppei partraszállás. Mint egy könyörtelen malom, őrli meg az orosz front a német hadosztályokat. A német nép tudni akarja, hogy miért vérzik és miért szenved. Erre válasz a Goebbels cikke, aki világuralomról, dúsgazdag búza- és petróleummezőkről beszél, amiket el lehet rabolni. Werner Best, a „Zeitschrift für Politik” című folyóiratban már politikai képét is adja ennek az új Európának, melyben a német az úr, a többi nép, köztük a magyar is, a szolgaság és a jobbágság különböző fokaiiba süllyed.

Én nem tudom, hogyan hat a németekre, ha az új Európa, vagy a civilizáció kereszteshadjáratainak jelszava helyett nyíltan megmondják nekik, hogy a háború a világ gazdagságának új felosztásáért, a búza- és petróleummezők elrablásáért folyik. De azt tudom, hogy a magyar népnek nem kellene a kubáni búzamezők és a bakui petróleum. Nem is meri egyetlen náci bérenc sem emlegetni ezeket, mert tudja, hogy a magyarság nem tűrné, hogy Hitlerék rablóterveikért pusztuljanak tízezerszámra a Don mentén a honvédek. Nálunk tehát eszményi célokat, új Európát, civilizációs keresztesháborút emlegetnek, nem pedig búza- és petróleummezők elrablását. Goebbels nyíltan megmondja, hogy neki teljesen közömbös mindaz, amivel a magyar népet Hitler cselédei szédítik. Neki egy a fontos: a német világuralom. Horthy István rejtélyes halála nagyon tanulságos a magyar nép számára. Hitlerék a német hódítás szekerébe fogták Magyarországot: gondoskodnak róla, hogy a magyar nép nyakára az ő helytartóik üljenek, akik rablóterveiket nemzeti vagy európai érdekké hazudják s e révén préseljék ki belőle az utolsó csepp vért, az utolsó falat kenyeret.

1942 augusztus 22.

A HONVÉDSÉG KEGYETLENKEDÉSE A SZOVJETFRONTON

Azzal a jelenséggel kívánok foglalkozni, ami egyre gyakrabban kerül szóba a szovjetsajtóban, de azon túlmenően a szabadságukért harcoló népek lapjainak hasábjain is: a kegyetlenkedésekkel, melyeket a honvédség a fronton elkövet.

Az egyszerű katonákkal kezdem. Rengeteg magyar katonalevél, naplójelentés volt már előttem. A „nemzet védelme” vagy a „civilizáció védelme” egyetlen egyben sem fordul elő. Annál gyakrabban olvashattam ilyen kifejezéseket: „elvittünk mindent”, „elszedtünk mindent”, „szétromboltuk”, „felgyújtottuk” ezt vagy azt. Asszonyok, aggok, gyerekek meggyilkolásáról olyan természetesen beszélnek e sorok, mintha a mindennapi élet magától értetődő, megszokott tényeiről volna szó. Kiss István, a 44. gyalogezred 9. századának honvédje például naplójának egyik oldalán érzélgős és döcögős verset ír a feleségéhez, kislányához, a következő oldalon pedig szárazon beszámol arról, hogyan akasztottak fel 7 partizángyanús egyént, köztük 5 asszonyt, hogyan vágta le felakasztás előtt az öreg tanító füleit, hogyan raboltak, fosztogattak. Boldizsár Ferenc, a 46. gyalogezred I. zászlóaljának katonája is pontos naplót vezetett, amíg utol nem érte a jól megérdemelt golyó. „Február 25-én a 46. ezred I. zászlóalja és a 32. ezred I. zászlóalja - mondja a napló - bevonult Dubovicsi községbe. Rablás és gyujtogatás meg lett engedve. Mikor beérkeztünk, a legelső három házat én gyujtottam fel. Ott férfiakat és nőket, gyermekeket, mindent megöltünk és a falut felégettük. Tovább mentünk.” Hogy a férfiak, nők, gyermekek legyilkolása, a rablás és gyujtogatás, amiről Boldizsár Ferenc ilyen természetesen beszél, *gyakori*, azt mutatja, hogy a napló végén felsorolt községeknél ismételtelen előfordul ez a megjegyzés: „szabad rablás”. A brjanszki, szumi kerületben levő honvédcsapatokról a partizánok ezt jelentik: „Az elvük: senkit sem kímélni. Az asszonyokat, lányokat megbecstelenítik, aztán levágják a mellüket, terhes asszonyok hasát felvágják, gyerekeket szuronyra húznak.” A donmenti Korotojáki környékén szétvert magyar hadosztályok nemcsak a sebesült vörös katonákat lötték agyon, de rengeteget meggyilkoltak a polgári lakosságból is. A legfiatalabb áldozat egy 4 hónapos csecsemő, a legöregebb egy 86 éves asszony.

Rablás, gyujtogatás, asszonyok, csecsemők meggyilkolása, mint 700 éve a tatárdúlás idején: íme, így fest a Horthy civilizációs hadjárata. De talán csak az egyszerű katonák között akadnak ilyen vadállatok, a tisztikar pedig emberséges, civilizált? Nem, az úr rosszabb, mint a szolga. Minden adat azt bizonyítja, hogy a kegyetlenségeket, a barbárságot felülről terjesztik. Kiss István naplójából például kiderül, hogy az akasztás után a levágott fülekkel „el kell számolni a kommandón”. A honvédzászlóalj vagy ezred parancsnokának véres emberi fülekkel számolnak be, mint valami emberevő törzs főnökének. Az 51. ezred III. zászlóaljának március 2-án kelt 46. számú parancsában elrendelik, hogy minden orosz hadifogolynak pokolkövel a jobb karja belső oldalára egy dőlt keresztet kell égetni, hogy felismerhető legyen. A sokszáz okiratból, amit olvastam, ez az egyetlen, ahol a kereszt előfordul. Kapcsó Béla főhadnagy naplójában ez olvasható: „December 25. Sokat gondoltam haza, vajjon mit csinál az édesanyám, hol sír utánam? Hát a feleségem és kicsi fiam? Az első karácsonyestén nem lehettem jelen.” „Január 7. Egeszperger hadnaggal kószáltunk a faluban. Belövéldöztünk az ablakokon, kizavartuk az embereket a házakból, míg végre otthon kötöttünk ki.” Így terjesztik az érzélgős tiszt urak a keresztény civilizációt. A 7. honvédhadosztály szétverésekor a hadosztályposta is a Vörös Hadsereg kezére jutott. Több száz postacsomag is volt benne, tele rablott holmival. A csomagokban nem egy véres fehérnemű, véres gyermekruha is akadt; a csomag feladói között a hadosztály egész tisztikara ott szerepelt.

S hogy az embertelenség milyen mélyre rága magát, arra jellemzők azok a levelek, melyekben az anyák megírják, hogyan mosták ki a véres fehérneműt, mit varrtak belőle. Egyik-másik formális megrendelést ír a frontra, utasítja férjét, hogy mit raboljon: női bekecstől alvó hajszababáig mindenféle szerepel a kívánságok között.

De talán mindezt az elállatiasodást csak a háború okozta, vagy a német náci bestiákkal való közvetlen érintkezés következménye? Talán otthon jobb, emberségesebb a hivatalos szellem? Erről is vannak adatok. Átnéztem a 41. ezred 5. géppuskás századának naplóját, mely egy vastag kötet. A század résztvett 1940 szeptemberében az erdélyi bevonulásban. Szeptember 9-éről a naplóban a következő megjegyzést találom: „*Csömörlőn* az első zászlóaljra rálöttek. A falut felgyújtottuk, a lakosságot kiirtottuk. *Alsókékes-nyárlőn* rálöttek a II. zászlóalj-vonatra. A géppuskás-század felgyújtotta és kiirtotta őket.” Ez a lakosságkiirtás, asszonyok, gyerekek legyilkolása Erdélyben folyt. Hogy másutt is előfordult ilyesmi, azt bizonyítja vitéz Csátáry József tábornok felhívása, mely a Zentai Hirlap tavaly április 20-i számában jelent meg. A felhívás végén, külön nagy betűkkel ez olvasható: „Azt, aki a magyar hadsereg vagy nemzet-őrség tagjaival szemben fegyveres ellenállást fejt ki, vagy fenyegető támadás látszatát kelti, a helyszínen agyonlövetjük és családját is kiirtjuk.” A családirtást azelőtt borzalmas családi tragédiákból ismertük, most már a honvédség tábornokainak fegyvertárába is bevonult. S hogy nemcsak oda vonult be, de a miniszterelnökségre, a kormányzói palotába is, azt mutatták az idei bácskai vérengzések, ahol kormányutasításra a szabadjára eresztett egyenruhás bestiák százával irtottak ki csecsszopótól aggastyánig szerb, magyar és zsidó családokat.

Jól tudom, hogy mindez nem vonatkozik az egész magyar hadseregre, hogy ott is vannak elegenden, akik méltó unokái Kossuth szabadságharcos honvédeknek. A 102. könnyű hadosztály fellázadt, mikor a partizán szabadcsapatok ellen vezényelték őket a náci SS-csendőrök gépfegyverei, nem mentek harcolni. Voronyezsnél csapatosan jönnek át a honvédek, akik szikrázó szemekkel jelentik ki, hogy nem hajlandók a német rablók számára kikaparni a gesztenyét a tűzből. S egyre szaporodik azoknak a derék magyar katonáknak a száma, akik az orosz, ukrán, belorusz partizáncsapatokban válllvetve és hősiiesen harcolnak a németek és magyarok vérebei ellen s így mossák le azt a gyalázatot, amit a Horthyak, a Kállayak a magyar névre kentek. Ők a magyar nemzet becsületének megmentői. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy mindazt az állati kegyetlenséget, amit a honvédség a szovjet fronton és Magyarországon elkövet, a legmagasabb helyről, hivatalosan támogatják és terjesztik. Ha valahol, úgy itt valóban fejtől büzlük a hal. Horthy a napokban csókolt meg azt a véres náci kezét, mely fiát eltette láb alól. De amilyen gyáva és gerinctelen parancsolói, a német urak felé, olyan állatias és kíméletlen, ha a védtelenek, ártatlanok legyilkolásáról van szó. A böllérbicska szelleme, melyet ő és bandája jó 20 éve terjeszt szerencsétlen hazánkban, most termi gyümölcsseit. S a nácik tudatosan serkentik, támogatják ezt a szellemet. Nekik az kell, hogy az asszonyokat, gyermekeket gyilkoló magyar neve ugyanolyan gyűlölt legyen, mint a német fasiszta barbároké. Nekik az kell, hogy a közösen elkövetett szörnyű bűnök és a jogos megtorlástól való félelem kovácsolják elválaszthatatlan egységbe őket s magyar bérenceiket.

Én a Horthyakhoz, Kállayakhoz nem szólok. De szólok Serédi Jusztiniánhoz, gróf Apponyi Györgyhez, Tildy Zoltánhoz, Bajcsi-Zsilinszkyhez, Peyerhez, Toblerhez és a többiekhez: Hogyan tűrhetik, hogy a nők megbecstelenítését, a csecsemők meggyilkolását, a családirtásokat a kereszténység, a civilizáció, a haza védelméül állítsák oda? Szólok azoknak a pártoknak vezetőihez, akik ellenzik ugyan ezt a német ügyért folytatott rablőháborút, akik tudnak az elkövetett borzalmakról, de megalkuvásból vagy gyávaságból hallgatnak. Mit fognak mondani, ha az elkerülhetetlen számonkérés idején megkérdik tőlük, miért nem emelték fel szavukat? De nem csak ezekhez fordulok, szólok azokhoz, akik Magyarország-szerre annyi bátorsággal s önfeláldozással folytatják harcukat a német nácik és magyar cselédek ellen: azt

üzenem nekik, hatványozzák meg küzdelmüket a magyar népre szakadt barbárság ellen. Mindannyian felelősek vagyunk azért, hogy a Horthyak és a Hitler-cselédek így és eddig garázdálkodhattak. S mindannyiunk közös, elszánt, az eddiginél hasonlíthatatlanul megfeszítettebb küzdelmére van szükség, ha fel akarjuk szabadítani a nemzetet a náci járom alól, ha el akarjuk érni azt, hogy Magyarország újra ott álljon, ahol Kossuth, Petőfi, Ady akarta látni: a szabad, haladó, civilizált nemzetek sorában.

1942 augusztus 28.

A MAGYAR HONVÉD „HŐSIESSÉGE”

A magyar közvélemény kezdi felismerni, hogy milyen óriási veszteségek érték a Donnál vérző honvédhadtesteket. E felismerés hatása alatt természetesen még jobban megnőtt a nácik rablóügyéért folytatott háború ellen a hangulat. Ennek ellensúlyozására most a honvédhősiességet emlegetik, mint ahogy azt Jány Gusztáv vezérezredes teszi, aki minden jel szerint nem annyira kétes eredetű sebesülésének gyógyítására, mint inkább háborús hangulatkeltésre ment haza. Az ő közlései nyomán nemcsak a magyar sajtó és rádió, de a német lapok is agyba-főbe dicsérik a honvédet. A náci dicséret teljesen érthető: sok tízezer halottért és sebesültért néhány vállveregetés, egy-két elismerő szó nem nagy ár. Ami a magyar katonát illeti, nincs szükség sem a nácilapok, sem Jány Gusztáv tanuskodására. Mindannyian tudjuk az utolsó 400 esztendő történetéből, hogy milyen hősiességgel harcoltak a német elnyomók és rablók ellen Bocskay hajdúi, Bethlen Gábor katonái, Thököly és Rákóczi kurucai, Kossuth honvédei. Ha német rablók ellen harcolna a honvédség, akkor a hősiességnek ismét olyan példáit mutatná, mint 1848-49-ben, amikor a német ármádiát Debrecen alól az osztrák határig kergették. Ma persze más a helyzet. A hadifoglyok, tisztok és legénység egyhangúlag megerősítik, hogy a fronton lévő magyar katonák mind tudják, hogy tulajdonképpen a német náciknak kaparják ki a gesztenyét a tűzből. Márpedig egy honvéd se akar vérezni, szenvedni azért a németért, aki ezer év óta erőszakkal vagy fondorlattal, de mindig a magyar nép leigázására, kifosztására, kiirtására tört és ezt a szándékát ma még erősebben kimutatja, mint valaha. S nemcsak az ágyútöltelékeknek eladott magyar katona, de az egész magyar nép, egy maroknyi nácibérencről és zsákmányra éhes kalandortól eltekintve, hasonlóképpen gondolkodik. És ezen se Jány Gusztáv frázisai, se a náci lapok leereszkedő vállveregetései nem változtatnak.

1942 szeptember 2.

BUDAPEST BOMBÁZÁSÁNAK JELENTŐSÉGE

Engedjék meg, hogy Budapest bombázásához én is hozzászóljak. Nem kívánok beleszólni abba a vitába, hogy igazak-e a bombázásról kiadott magyar hivatalos jelentések. Aki csak néhány napig figyeli a magyar hivatalos hírszolgálatot, annak nem kell magyarázni, hogy azok az urak, akik berlini útmutatás szerint a magyar hírelátást végzik, egy kis hazugságért nem mennek a szomszédba. Arra sem térek ki, hogy a magyar sajtó a bombázást orvtámadásnak minősíti. Amikor Hitler állig felfegyverzett hordái hadüzenet nélkül megindították az orvtámadást a Szovjetunió ellen, mellyel Németországnak barátsági és megneemtámadási szerződése volt, akkor Horthy sajtója nem talált elég szót ennek a rablótámadásnak feldicsérésére. S nincs benne sok logika, ha a magyar hírszolgálat a levegő hőseinek, a honvédség büszkeségeinek titulálja azokat a magyar repülőket, akik védtelen szovjet falvakat gyujtanak fel és keleti barbárnak nevezik azt az orosz repülőt, aki ezt megtorolja. Látom, hogy a bombázással kapcsolatban a magyar sajtó még a magyar lovagiassággal is előhozakodik. Nos, erről a lovagiasságról mi már néhányszor megemlékeztünk azokkal az embertelenségekkel és bestialitásokkal kapcsolatban, melyet a náci szellemtől megmértelyezett és rendszeresen elvadított honvédség az orosz asszonyokon, gyerekeken, aggastyánokon elkövetett. De a gyakorlatban láttuk ezt a magyar lovagiasságot Magyarországon is, mégpedig a Bácskában, amikor a békés lakosság között barbár vérfürdőt rendeztetett a kormány, amikor százával irtatott ki egész családokat. És nemzetközi viszonylatban a Horthy-féle magyar lovagiasság megnyilvánulása volt az, mikor tavaly, öt héttel a jugoszláv-magyar barátsági szerződés aláírása után Hitler egy fütyére a magyar kormány megrohanta a szerencsétlen jugoszláv szomszédnépet, mely akkor már két fasiszta rabló nagyhatalom csapásai alatt vonaglott. Ennyit a budapesti sajtó és rádió érveire.

A világháború negyedik éve folyik. Légitámadás magában véve nem újság s a magyar sajtó 36 hónapon keresztül kéjjel és kárörömmel írta, hogy zuhognak a német bombák Moszkvára, Londonra, Varsóra és Belgrádra. 14 hónap óta nem egyszer büszkén emlékeztek meg arról, hogy a szovjet-német fronton a magyar repülők is végeznek bombázást. A magyar nácibérencék tajtékzó dühvel fogadták Budapest bombázását. „Bennünk kigyúlt a düh, a gyűlölet, a megtorlás akarata” - írja az Új Magyarország. Elvégre is számíthattak rá, hogy előbb-utóbb rájuk is sor kerül. Én azonban megértem a dühkitörést. 14 hónap óta hazudtak össze-vissza a magyar népnek. Először büszkén mutattak rá a kormányzat nagy bölcsességére, mely távol tudta tartani az országot a világégéstől. Mikor Hitler parancsára megtámadták a Szovjetuniót, akkor azt tudták be érdemül, hogy csak gazdasági áldozatot hoznak. Katonát keveset adnak. Mikor a véráldozat nőtt, akkor azzal vigasztalódtak, hogy a háború messze folyik. El tudom képzelni, hogy most, mikor a szovjet bombák robbanása ezt a vigaszt is semmivé tette, azok, akik oly hosszú idő óta szédítik és rontják az országot, nagy haragra gyulladtak. El tudom képzelni, hogy Kállay és társai fel voltak háborodva. A magyar nép el van keseredve, mert termését a németnek adják s neki csak húsz deka kenyér jut naponta. A magyar nép el van keseredve, mert Voronyezs alatt immár harmadik hónapja pusztul náci tábornokok kezén az ágyútöltelékül odavetett honvédsereg. A magyar nép elkeseredve látja, hogy bent az országban hogy nő, hogy terjeszkedik a német náci befolyás. A magyar nép rettegve gondol a küszöbön álló háborús tél minden nyomorúságára. S eben a hangulatban éri Budapest bombázása.

Mindenki tudja, hogy ez a bombázás, ha az első is, de nem az utolsó. A háború eddigi szenvedései mellé ezentúl a légibombázás is hozzá fog járulni. S nem kell hozzá különösebb jóstehetség, hogy a légibombázást követni fogják előbb-utóbb közvetlen harcok is. Magyarország ugyanolyan hadszíntérre változik, mint azok az országok, melyeknek rabszíjrafűzé-

sében a magyar reakció olyan szívesen jár a német rablók kezére. A budapesti bombázás erre a komor jövőre hívja fel a magyar nép figyelmét. S azon sem csodálkozom, hogy a magyar reakció a kérdésnek erről az oldaláról olyan gondosan hallgat. Helyette egységet követel és a harc végsőkéig való folytatására hívja fel a magyar népet. Arra hívja fel, hogy adjon még több katonát, dolgozzon még többet Hitlerért s hogy morgás és ellenállás nélkül tűrje a németek magyar cselédeinek garázdálkodását. Nem tartom valószínűnek, hogy a magyar nép két-kézzel kapna ezen a felhíváson. Van már némi tapasztalatunk arra vonatkozólag, hogy hogyan felelnek a német nácik megkínózta népek az ilyen bombázásokra. A varsói lengyel hazafiak lelkes örömmel üdvözölték azokat a szovjetrepülőket, akik Varsót bombázták. A lengyel hazafiak megértették, hogy minden csapás, mely a német fasizmust vagy aljas bérenceit éri, közelebb hozza felszabadításuk óráját. A párizsi lakosság kendőlobogtatva fogadta a repülőket, akik a németek számára dolgozó üzemeket bombázták. És azt hiszem, nem tévedek, hogy Budapest koplaló, a háború szenvedéseivel torkig levő lakossága sem haragudott a bombázásért. S nem haragudott az Alföld népe sem, melynek élelmét most harácsolják el Hitlerék számára, melynek fiait oly pazarul áldozza fel a Don vízénél a náci hadseregearancsnokság. S meg vagyok győződve arról, hogy nem követik a magyar reakció felhívását. S a bombázásból nem azt a tanulságot vonják le, hogy tovább kell haladni azon az úton, mely eddig csak kint, keserűséget, vért és verejtéket hozott az országnak. Ellenkezőleg! Azok merítenek belőle erőt, akik eddig is ellenezték a rablóháborúban való részvételt, a náci fennhatóságot, az ország német gyarmattá süllyedését. Azok, akik eddig is harcoltak Hitler és magyar bérenceik ellen, a bombázásból új erőt merítenek. Új erőt merítenek ahhoz a harchoz, mely ki akarja vezetni az országot a háborúból, meg akarja szüntetni az idegen ügyért folytatott vérontást, a német kizsákmányolást és odaállítani a magyar nemzetet, ahol a történelem annyi ragyogó lapján állott, a szabadság, a függetlenség és a haladás oldalára.

1942 szeptember 7.

MAGYARORSZÁG A MÁSODIK HÁBORÚS TÉL KÜSZÖBÉN

Holnap hivatalosan is vége van a nyárnak. A szovjet-német fronton azonban már erősen őszi az idő s három-négy hét múlva kezdődik a tél. A negyedik háborús tél a német népnek, a második a magyaroknak. Az elmúlt tél mély nyomot hagyott a fronton fagyoskodó katonákban s a cenzúra és szépítgetés ellenére az otthon is tudomást szerzett arról, hogy mit jelent 30-40-50 fokos hidegben a harcokra jól felkészült, megedzett Vörös Hadsereg támadásainak ellenállni. Nem csoda, ha Magyarország is gondterhesen néz a tél elé. A téliruhagyűjtés csekély eredménye azt mutatja, hogy a magyar nép nem kíván a nácik és bérenceik által kierőszakolt áldozatokon felül még önkéntes adományokkal is hozzájárulni a német rabló ügyért folytatott háború meghosszabbításához. A melegruhagyűjtés sikertelensége olyan országban, ahol a közvéleménynek egyéb módja nincs háborúellenességének kifejezését adni, rendkívül beszédes és sokatmondó jelenség. Érthető, hogy a nagy véráldozatok, a rossz élelmezés, a németek számára elrekvirált termés és a náci hódításokért vívott háború miatt elkeseredett közvélemény felpeszsdítésére a propaganda minden eszközét mozgósítják. S mivel a magyar propagandaminiszter nem valami találekony és sokoldalú, kölcsönveszi mindazt, amit a hasonló gondok gyötörte német nép megszédítésére a nácik írnak és mondanak.

Ezért közölte a budapesti rádió olyan részletesen Goebbels német propagandaminiszter legutóbbi cikkét. Meg akarták mutatni vele, hogy Németországban is mindenki azt kérdezi, hogy mikor lesz már vége a háborúnak. Nem tudom, hogy a magyar rádióhallgatóra nagyon fellelkesítően hatott-e, amikor újra hallhatta, hogy ez a háború a nagy német jövőért folyik. De afelől semmi kétségem, hogy kevesen örültek annak, amit Goebbels bejelentett: hogy ez a háború hosszú lesz és még rengeteg áldozatot követel.

S azoknak a rádióhallgatóknak, akik hónapok óta az elvágott, bekerített, megsemmisített és menekülő orosz hadseregről olvashattak és hallhattak, most kétségkívül meglepetés, ha Goebbels az egész nyári támadással kapcsolatban csak annyi eredményről tud beszámolni, hogy „a Szovjetunió legalábbis meggyengültnek tekinthető”.

Ezek a válaszok Magyarországon azért is ellenkező hatást keltenek, mint amit közlésükkel céloztak, mert hiszen ott gyors s könnyű győzelmet ígértek a felelősek. Kállay miniszterelnök például, hogy a kisebbeket ne is említsem, félévvel ezelőtt megmondotta, hogy a háború rövid lesz és győzelmes. Akkor folyt azoknak a hadosztályoknak a behívásai, melyek jórésze azóta náci kézen már elvérzett Voronyezs alatt s ez a miniszterelnöki jóslás akkor arra szolgált, hogy megnyugtassa a közvéleményt. S még nincs három hónapja, hogy ugyancsak Kállay miniszterelnök áradozva jelentette ki, hogy neki Hitler a főhadiszálláson előre megmondta terveit s ezek a tervek annyira beváltak, hogy most már közel a győzelmes vég. Magyarországon, ahol a nép széles rétegei előtt annyira gyűlöletes a háború, ahol népszerűsítésére vagy mentegetésére a kormány legjobbnak tartja, ha időnként azt ismétli, hogy rövid ideig tart és győzelmes lesz, most a német propagandafőnök szájából hallhatták Kállay állításainak cáfolatát: a háború még hosszú lesz és rengeteg áldozatot követel. Még több honvédhadosztály pusztul a Don mellett, még kisebb lesz a fejadag, még jobban össze kell húzni a nadrágszíjat, még nagyobb lesz a didergés otthon és a fronton: íme, ezeket kell most, a második háborús tél előtt és annyi optimista jövődőlés után a magyar népnek hallania.

Sovány vigasz, hogy a német népet is jó ideig a küszöbönálló győzelemmel, villámháborúval és a Vörös Hadsereg szétverésével áltatták. S Hitler, Göring, Goebbels meg a többi népámító áltatná tovább is, ha azt remélné, hogy hatása lesz. De ma azért kénytelenek hosszú háborúról, még eljövendő nagy áldozatokról beszélni, mert győzelmeiknek a német nép sem hisz többé.

Aki gondolkozik, az Németországban is rájött, hogy a döntő győzelmekről szóló jelentések kivétel nélkül hamisaknak bizonyultak. S most, a negyedik háborús tél küszöbén éppen Sztálingrád ostromával kapcsolatban látják újra, mennyire töretlen, mennyire elszánt a Vörös Hadsereg szelleme. Előttem van a kormány felhivatalosának két hónap előtti száma. A „Magyarország” első oldalán nagy betűkkel olvasom: „Sztálingrádot 80 kilométerre megközelítette a német hadsereg.” A tudósítások, melyre a kéthónapos címek vonatkoznak, természetesen Berlinből keltezettek s jellemzik azokat a felcsigázott és győzelmekre beállított várakozásokat, melyeket a német propaganda akkor keltett.

Most már a náci propaganda és nyomán a budapesti rádió azt magyarázza, hogy miért nem szabad az út Sztálingrádhoz, hogy miért lassú az ostrom, miért véresek a harcok. A magyarázatok közt sokminden szerepel, csak az nem, hogy a német hadseregpáncsokság terveit ezúttal is keresztülhúzta a Vörös Hadsereg katonáinak hősiessége, önfeláldozása és hazaszeretete. Az a Sztálingrád, mely felé a náci propaganda már két hónap előtt olyan nyitva látta az utat, ma is elszántan védi magát. Hiába az óriási német légifölény, a páncélkocsik százai, a hadosztályok tucatjai: Sztálingrád védői elszántan küzdenek minden talpalatnyi helyért. A vöröskatona mellé felsorakozott a sztálingrádi gyárak munkássága s vállalva küzdenek Hitler és csatlósainak hordái ellen. Nevüket máris beírták azok közé, akiket a történelem a szabadság legendás hőseinek emleget. Az egész haladó világ, Európa sok láncra fűzött nemzete csodálattal és hálával adózik Sztálingrád hőseinek és példaadó harcuknak. Semmi kétségem, hogy a magyar nép is ért Sztálingrád védelméből. Megérti, hogy ilyen küzdelemre csak azok képesek, akik szabadságukat, szülőföldüket védik, akiket lelkesít az a tudat, hogy nemcsak hazájukért, hanem az egész emberiség ügyéért harcolnak, amikor gátat vetnek a rabló náci-hordák rohamának. S a magyar nép, melynek történelmében azok a legmaradandóbb lapok, ahol a német elnyomók ellen vívott szabadságharcról van szó, a sztálingrádi harcok tüzfényénél jobban meg fogja érteni, milyen szégyenletes, megalázó pribékszolgálat az, amit a magyar honvéd most német zsoldban végez. S a sztálingrádi harcokból új erőt, új elszántságot merítenek azok, akik eddig is küzdöttek a náci rablóháború ellen s akik tudják, hogy az ügy, melynek olyan katonái vannak mint Sztálingrád hősei, el nem bukhat, csak győzhet.

1942 szeptember 19.

AZ ELSŐ ÉLELMISZERVONAT - UKRAJNÁBÓL

A berlini rádió október másodikán helyszíni közvetítést adott az egyik teherpályaudvarról. Harsogó katonazene után vonatdübörgés volt hallható s utána a bemondó közölte, hogy Ukrajnából megérkezett az első élelmiszervonat. 40 vasúti kocsiból állott, a rádióközvetítő minden vagon előtt megállott és közölte: eben vaj van, ebben alma, dinnye, cékla. Az első baromfi-kocsiból nagyobb hitelesség kedvéért kotkodácsolás volt hallható. Elgondolkoztam ezen a rádióközvetítéssel és katonazenével fogadott élelmiszervonaton és elővettem a legfrissebb magyar kiviteli statisztikát. Kivittek Magyarországból a hivatalos adatok szerint egy év alatt több mint tízmillió mázsa búzát, 483 ezer sertést, 139 ezer mázsa disznósírt, 103 ezer mázsa tojást, 732 ezer mázsa lisztet, 584 ezer mázsa friss gyümölcsöt, félmillió mázsa malátát és még sok százezer mázsa főzeléket, húst, bort, kenyeret, olajos magvakat. Száz mázsát véve egy vagonnak, 150 ezer vasúti kocsi robogott ki magyar élelemmel az országból. Pedig akkor még nem tartozott Magyarországhoz a dúsgazdag Bácska, a muraközi, baranyai háromszög, melyek egész termését egy 1941 áprilisában kötött titkos szerződés Németországnak biztosítja. S akkor nem volt még napi húsz deka a kenyéradag, heti 15 deka a zsíradag, akkor még a termésnek jóval nagyobb részét a magyar nép ette meg. A magyar kivitel összege azóta megduplázódott s az idén legalább 200 ezer, de talán negyedmillió vasúti kocsi megy Nagykanizsán, Győrön keresztül és mindegyikben 100 métermázsa olyan élelem van, amire Magyarországnak is égető szüksége volna.

Mi az oka annak, hogy bár ezer és ezer búzával, hússal, zsírral megrakott magyar vonat érkezik évente Németországba, mégsem olvashatunk róla semmit. Nem fogadja őket katonazene, nem ad róluk helyszíni közvetítést a berlini rádió, sőt nem nagyon ajánlatos róluk Magyarországon sem beszélni, mert könnyen internálótáborba vagy még rosszabb helyre kerül az, aki ezt a kérdést ott feszegetni meri. Mély hallgatás kíséri azt a százegynéhány élelmiszervonatot, amely naponta pontosan kigördül a magyar pályaudvarokról s bár tartalmuk nem rosszabb, mint az első ukrán élelmiszervonaté, ugyanilyen csendben fogadják Berlinben, Lipcsében és más német városokban. A különbség a csendes és a hangos fogadtatás közt egyszerűen magyarázható. Azt a búzát, zsírt, tojást, amit a német náciknak átadnak, Horthyék a magyar városok meg a honvédség ellátásának ürügyével rekvirálják el a magyar földművestől s aztán suttyomban átküldik Németországba. Ha a koplaló magyarok katonazenés helyszíni rádióközvetítéssel értesülnének tízpercenként arról, hogy megint befutott egy élelmiszervonat Szegedről, Szabadkáról, Kecskemétről Németországba, akkor nem tűrnék el, hogy a németek bérencei így kifosszák őket.

Egészen más a helyzet az ukrán élelmiszervonattal. Tavaly szeptemberben a náci sajtó boldogan közölte, hogy meg van oldva nemcsak Németország, de egész Európa gabonaellátása, mert az elfoglalt Ukrajna feketeföldű búzamezői német kézre kerültek. Ez a nóta nem volt egészen új azok számára, akik az első világháborúban már hallottak hasonlót. Akkor is az ukrán búzával kecsegtették a koplaló német népet, de ez sem az éhségen, sem az összeomlason nem változtatott. Csakhamar kiderült, hogy ez a várakozás most sem vált be. Az ukrán földműves elásta vagy elégette a gabonáját, de nem adta a német rabló kezére. Amit pedig össze tudtak a nácik harácsolni, annak jórészét a partizán szabads csapatok pusztították el, akik felgyújtották a német raktárakat és felrobbantották a vonatokat. Tavasz felé az idén már azt magyarázta a nácisajtó a német népnek, hogy miért *nem* lehet Ukrajnából élelmet kapni. Áprilisban, két hónappal Ukrajna megszállása után aztán leszállították az összes élelmiszeradagokat s minden náci hírverés ellenére ezek a csökkentett adagok vannak érvényben ma is. A különbség csak annyi, hogy most már százszázalékos a gabona kiőrlése s annyi

pótanyagot kevernek a liszt közé, hogy a kenyér, amit a németek esznek, nehéz, szalonnás, a késhez és a foghoz ragadó nehéz massa. S ezen az sem segít, hogy szeptember közepe óta minden német pékségben ki kell függeszteni azt a hivatalos nyomtatott szöveget, amely a rossz lisztből készülő kenyér sütési módját magyarázza. Ebben a helyzetben a náci hírverés visszavonult, akárcsak tavaly ilyenkor az ukrán élelemre s most újra az ukrán gabona az, amely ki fogja Hitler szerint húzni a kátyúból az összes megrekedt náci reményeket. Ezért fogadták katonazenével, rádióközvetítéssel az első ukrán élelmiszervonatot, mely Berlinbe annyi ígéret után befutott.

Azt azonban az annyit csalódott német nép is tudja, hogy egy fecske nem csinál tavaszt, egy vonat nehezen összerablott ukrán élelem nem oldja meg a háború kérdését. A „Basler Nationalzeitung” szeptember 29-i berlini tudósítása így kezdődik: „Mindenütt az a kérdés áll előtérben, hogy meddig tart még ez a háború s hogyan fog végződni?” Mindkét kérdés joggal kínozza a németeket. A Vörös Hadsereg, melyről a német hivatalos közlés július 17-én azt mondta, hogy reménytelen helyzetben van, újra keresztülhúzta a nácik minden számítását. Sztálingrád immár harmadik hónapja állja az ostromot és bár Hitler nem kíméli sem a német, sem a román katona életét, minden rohama megtörik a hős vöröskatonák s munkásaszólják halálmegvető védelmén, súlyos ellentámadásain. S lényegében hasonló a helyzet délebbre, a kaukázusi fronton is, ahol egy hónap óta egyhelyben topognak a nácirablók hordái. S másutt a Vörös Hadsereg mér hatalmas csapásokat a német betolakodókra s csatlósaikra, köztük a magyar zsoldosokra is. Voronyezs alatt naponta bőven rója le véradóját a Hitlernek ágyútöltéskül kiadott honvédsereg. A sok tízezer magyar halott és sebesült, a felmorzsoltság még csak kezdet: most jön még hozzá a tél, a hideg, a fagyoskodás is. Kállay a nyáron még rövid háborúról és győzelemről beszélt. A Don folyónál álló honvéd, aki már három hónapja egyhelyben vérzik a nácik rablólügyéért, most a saját bőrén tapasztalja, mennyit érnek azok az ígéretek, melyekkel a nyáron, a frontra menéskor bízatták. S láthatja a magyar nép is, hogy a könnyű, gyors győzelmet, olcsó babérokat ígérő háború, melye reakciós urai döntöttek, véres, hosszú, kilátástalan, katasztrófába vezető küzdelemmé vált. A kérdés, hogy mikor lesz vége a háborúnak és hogyan végződik a háború, nemcsak Berlinben, Budapesten is előtérben áll. S semmi kétség, hogy Magyarországon is egyre többen vannak, akik erre így felelnek: a háború hosszú lesz és Hitler pusztulásával végződik. S ebbe a pusztulásba a magyar népet is magával rántja, ha azok, akik ezt előre látják, meg nem tesznek mindent, hogy az országot még akkor kivezessék e háborúból, amikor nem késő.

1942 október 3.

A NÁCI PROPAGANDA HAZUGSÁGAI

Tegnapelőtt Göring hosszú beszédben ismertette a német élelmiszerhelyzetet. Fejtegetései közt nagy helyet szentelt Ukrajna gazdagságának, a ringó búzakalászos fekete földeknek, a szénnek és a vasnak, mely olyan közel fekszik ott egymáshoz. Még a napraforgóról sem feledkezett meg, melyből olyan ízletes étolajat lehet sajtolni. Az ukrán gazdagság szivárványos színekkel való ecsetelése után hozzátette még, hogy mindez a bőség a német nép rendelkezésére áll: szabadon dúskálhat benne, tetszése szerint meríthet belőle.

A nyáron csodálatosképpen más hírek jöttek az ukrán mezőkről. Amikor a német élelmiszeradagokat - és előttük természetesen a magyarokét is - le kellett szállítani, akkor sokan kérdezték, hogy mi van tulajdonképpen Ukrajnával, melyről az ősszel azt mondták, hogy nemcsak Németország, de egész Európa búzaszükségletét fedezni tudja. Ekkor a propaganda azt magyarázta, hogy miért nem lehet élelmet kapni Ukrajnából. Kállay miniszterelnök félhivatalos lapja, a „Magyarország” például július 25-én, amikor a magyar kenyéradag napi 15 deka volt, egy egész oldalas ismertetést közölt az ukrán viszonyokról. A „Termés” cím alatt ez olvasható: „A pontos helyzet az, hogy a zsíros földek 50 százaléka be van vetve és harminc-százalékos termésre már ebben az évben is - minden derűlátás nélkül számítani lehet.” A cikkben a harminc százalék dőlt betűvel van szedve. Minthogy a termés, a magyar félhivatalos közlése szerint, a normálisnak még egyharmadát sem érte el, magától értetődő, hogy Ukrajnából élelmiszerkivitelre a nyáron nem számítottak s az ilyen ismertetések ennek okait magyarázták. S ebből az egyharmadnál kevesebb termésből Göring propagandabeszédében őszre tejjel-mézzel folyó Kánaán lett. Még nem telt el tíz hét a „Magyarország” közlése és Göring beszéde között. A nagy változás oka egyszerű: július végén még a gyors győzelemmel kecsegtette Hitler a német népet, mint ahogy Kállay is ezt hangoztatta akkor. Viszont az ukrán remények hervadásáról akkor szabad, sőt szükséges volt beszélni. Most a gyors győzelem reménye hervadt el s ennek elfeledtetésére rántják elő újra az ukrán bőségszarut, mely majd ontani fogja azokat az élelmiszereket, melyekről tíz héttel ezelőtt a magyar félhivatalos maga közölte, hogy - nincsenek. Ilyen hazugságokat kénytelen elkövetni a náci propaganda, ha megszorul.

1942 október 6.

MIT MONDANAK A TÉNYEK?

Minél tovább folyik a háború, minél nagyobbak a honvédség veszteségei, ahogy nő a koplalás és a gondokat tetézi a küszöbönálló tél, úgy merül fel minden magyar előtt újra és újra a kérdés: tulajdonképpen mi is a célja ennek a háborúnak? A hivatalos propaganda erre keresztsháborúval, civilizációval, új Európával meg hasonló frázisokkal szokott válaszolni, amihez Kállay miniszterelnök, vagy propagandaminisztere még hozzáteszi, hogy „elébe megyünk az ellenségnek”, „a Donnál is a Kárpátokat védjük”. Hogy mit mondanak künn a fronton a német ágyútöltelékül odadobott honvédnek, arról ritkán nyilatkozik a pesti sajtó és rádió, pedig azt sem árt tudni. A Vörös Hadsereg a Voronyezstől délre folyó harcokban a szétvert honvédezredek és hadosztályaik irattáiraiban sok minden kérdésre talált érdekes, titkos anyagot, olyat, amely már nem titok az orosz parancsnokság előtt, de melyet szeretnének eltitkolni a magyar nép elől. E titkos iratokból, melyeken ilyen feliratok ékeskednek: „Szigorúan bizalmas”. „Tiszt tisztnek”, „Tudomásulvétel után azonnal megsemmisítendő” ismertetek kettőt, mely azzal foglalkozik, hogy mi tulajdonképpen a háború célja, milyen az élelmezés, végül hogyan kegyetlenkednek és rabolnak a felsőbb parancsnokságok egyenes utasítására a fronton a magyar katonák.

Az első írás Faludi László ezredesnek, a 24. honvédgyalogezred parancsnokának a parancsa 1942. június 12-éről. Ez az írás három kérdéssel foglalkozik s ennek megfelelően három alcímet visel. Az első: a keleti hadjárat célja, a második: magatartás a partizánokkal szemben és a harmadik: az élelmezés. Az utolsó sor szövege: a kihirdetés és megmagyarázás után megsemmisítendő. Faludi László ezredes, akiről kétséggel feltételezhetjük, hogy utasításait a magyar hadseregpáncsnokságtól nyerte, a következőket mondja katonáinak: „A hadjárat a bolsevizmus ellen irányul. Célja, hogy az ellenség államformáját megsemmisítse s hogy ezzel az ázsiai befolyását az európai kultúrára gyökerestől kitépje. Minden itt harcoló honvéd nemcsak katona, hanem hordozója annak a forró és tántoríthatatlan szeretetnek, mely fajához fűzi és megtorlója mindannak az igazságtalanságnak, mely az európai népeket érte.”

Amint látják, ez a célkitűzés lényegesen eltér azoktól az indoklásoktól, melyekkel Magyarországon szokták a háborút indokolni. Hogy a honvédet az ellenség államformájának megszüntetése - amiről odahaza egyébként nem szoktak beszélni - nagyon lelkesítené, azt erősen kétlem. S nem lehet lelkesítő az a cél sem, melyet Faludi László ezredes két pontban jelöl meg a következőképpen: *a)* A bolsevista barbárság, a szovjetrend és fegyveres erejének teljes megsemmisítése; *b)* A szellemünkől annyira idegen, aljas csalárdság és vadság kíméletlen kiirtása.

Az ezredes úr kétséggel szereti a fellengős hangot. De ugyanolyan kétséggel kiderül ebből a célkitűzésből, hogy se neki, se felettes parancsnokainak nem tetszik a szovjetállam. Viszont teljesen kizártnak tartjuk, hogy ha Kállay miniszterelnök vagy Antal István, a nemzetvédelmi propaganda minisztere ezzel az indokolással követelné a magyar néptől, hogy adja oda utolsó katonáját, utolsó falat kenyerét a náci világháborújára, valami egetverő lelkesedést váltana ki a magyar népben. Ott Magyarországon honvédelemről, önvédelemről, az ellenséges támadás megelőzéséről szavalnak. A fronton, ahol nyíltabban beszélhetnek, kereken megmondják, hogy a népgyűlölő rabló magyar reakció háborúja ez, a nem kevésbé rabló és a népek szabadságát nem tűrő német fasiszták szolgálatában.

A partizánokra vonatkozóan az ezredes a következő utasítást adja: „Minden partizánt, férfit, nőt, katonai vagy polgári ruhában, nyilvánosan fel kell akasztani, vagy ha ez nem lehetséges, agyon kell löni. Minden faluval és lakott hellyel szemben, melynek lakói elrejtették vagy

bármilyen módon támogatták a partizánokat, megtorlást kell alkalmazni. Az élelmiszerek elvétele után a házakat fel kell égetni, az ellenállókat le kell lőni, támogatóikat fel kell akasztani. A mi megtorlásunktól való félelem a leghatásosabb fegyver a partizánok elleni harcban.” Amint látjuk, az európai kultúra védelmének leghatásosabb eszközeül Faludi László honvédezredes a hazájukat és szabadságukat védő orosz férfiak és asszonyok kíméletlen legyilkolását, felakasztását, falvak felégetését és a terrort prédikálja. Végül az élelmezésre vonatkozóan: „A nagy távolságok, a ritka vasúti és úthálózat következtében az élelmezés rendkívül nehéz, ezért elrendelem, hogy lehetőleg minden élelmiszert a helyszínen a lakosságtól kell minden rendelkezésre álló eszközzel beszerezni.” Ez a parancs június 12-én kelt, amikor a magyar kenyér-adag napi 15 dekára való leszállítása már küszöbön állt. Magyarországon ezt az intézkedést többek közt a honvédség ellátásával indokolták. A fronton viszont az élelmet a helyi lakosságtól rabolták el. S hogy ez nemcsak a nyáron és a fronton, de a télen és a front mögött sem volt másként, arra idézzük vitéz Körmendy őrnagynak, a 47. honvédgyalozezred III. zászlóalj parancsnokának levelét, melyet ez év január 5-én német nyelven a kononovkai német gazdasági vezetőhöz intézett. A levél válasz a gazdasági vezető december 27-i parancsára. A válasz 3. pontja így hangzik: „A magyar egységek nem «rablók» és nem «rabolják ki» Ukrajnát. De senki sem követelheti tőlünk, hogy a nehéz szolgálat közben éhenhaljunk. A rekvirálásoknál csak a magyar honvédség előírásait tartottuk szem előtt és csak annyit vettünk el, amennyit a rendelkezések előírnak.” A levél vége: „Ismétlem, hogy sem mi, sem lovaink nem éhezhetnek Ukrajnában. Én a német bajtársakkal a magasabb célok érdekében együttműködöm, de nem fogadhatom el magától az ilyen szemrehányásokat, mert mi nem rablók vagyunk, hanem tisztességes magyar katonák.” Sajnos, az iratok közt nincs meg a kononovkai német gazdasági vezető levele, de nem nehéz elképzelni, hogy mit művelhettek vitéz Körmendy őrnagy honvédei, ha maguk a németek is, akik pedig egy kis rablásért nem szoktak izgulni, közönséges rablóknak titulálták őket. Ebből a két írásból világosan kiderül, nem a magyar haza védelmére folyik ez a háború és hogy a magyar honvédség lényegében a náci rablók segédcapata. Az is kiderül és újra megerősítést nyer, hogy ezt a háborút a honvédség is, mint gazdái, a német nácik, rablással, gyilkolással, gyújtogatással folytatják. Végül az is kiderül, hogy azt az élelmet, amit a magyar termelőktől a honvédelemre hivatkozva elrekvirálnak, még csak nem is a honvédség kapja: az is közvetlenül a németek raktáraiba vándorol. Ezeket mondják a tények, melyeket a magyar nép előtt németbérenc urai el akarnak titkolni.

1942 október 10.

ZSÁKUTCÁBAN A MAGYAR REAKCIÓ

(Megjelent a moszkvai Pravda 1942 okt. 26-i számában)

„A közellátás Magyarország egyik legnagyobb gondja” - mondotta nemrégiben Kállay miniszterelnök. Miért ez a gond?

Magyarország gazdag agrárország. Még 1939-ben, tehát Erdély és a termékeny bácskai területek visszacsatolása előtt Magyarország tizenöt millió métermázsa különféle élelmicikket szállított külföldre. Ez évben a termés jelentékenyen magasabb mint tavaly. Miért okoz hát annyi gondot a közellátás?

A felelet világos: minden magyar tudja, hogy az élelmet Németországba szállítják.

Már ez év májusában megjelent Budapesten a Berlini statisztikai hivatal igazgatója, hogy kiszámítsa, mennyit lehet az új magyar termésből kisajtolni. Ugyanakkor ülést tartott a gazdasági bizottság, amelynek az volt a feladata, hogy még a betakarítás előtt szabályozza a „termés kivitelét.” Júniusban azután megérkezett a hirhedt Clodius államtitkár, a Balkán-országok kirablásának szakértője, hogy az aratás előzetes adatai alapján megkössön egy „szállítási szerződést”. Egy hónappal később ellátogatott Budapestre dr. Funk német gazdasági miniszter, hogy véglegesen aláírja a szerződést. Az eredmény mutatkozik is: a gabonában gazdag Magyarországon kétszáz gramm kenyér a napi fejadag.

Leszállították a liszt és a zsír fejadagját is. Mind kevesebb az áru. Az üzletek előtt álló embersorok mind hosszabbak lesznek. A helyzet javulására nincs remény. Ellenkezőleg, a magyar kormány felhívja a figyelmet: semmi biztosíték nincs arra nézve, hogy még a jelenlegi alacsony adagokat is fenn lehet tartani. Hitler magyar lakájai kijelentik: számolni kell „előre nem látott lehetőségekkel” - tudniillik a németek újabb követeléseivel élelmezés dolgában - és készen kell lenni az adagok újabb leszállítására.

A Magyarországon hatalmon levők majd kibújnak a bőrükből, csakhogy biztosíthassák Hitler követeléseit. Akik elrejtett termékeket feljelentenek, természetbeni jutalmat kapnak. A magyar falura csöstül hull mindenféle szabály és rendelkezés a termés ellenőrzéséről. Külön élelmezési rendőrséget hívtak életre. A közellátási miniszter halálos ítélettel fenyegeti azokat a parasztokat, akik nem szolgáltatják be termésüket. De az élelmezési probléma csak egy része azoknak a „nyugtalanító körülményeknek”, amelyek ma Magyarországot izgatják. A legfőbb probléma a háború - minden egyéb ezzel függ össze. - Hitler Magyarországgal szemben szokott taktikáját alkalmazza: kevéssel kezdte, azután többet követelt, amíg végül a magyar hadseregnek több mint a fele rendelkezésére nem állt.

Magyarországot így fokozatosan bevonták a háborúba. A veszteségek eleinte nem voltak nagyon jelentékenyek, de mindinkább nőttek. A fordulat ez év júniusában állt be, amikor Hitler Voronyesztől délre harcba vetette a rosszul kiképzett és elégtelenül felfegyverzett magyar hadosztályokat. A Vörös Hadsereg augusztus első felében ellentámadásba ment át a Don nyugati partján és szörnyű csapást mért a magyar csapatokra. Egész hadosztályok semmisültek meg. Egy néhány négyzetkilométernyi terjedelmű erdőben nyolcezer hulla maradt. Nemkevésbé megsemmisítő csapásokat mértek a magyar honvédekre szeptemberben és október elején is. Abból a tizenöt hadosztályból, amit ágyútölteléknek küldtek Hitler számára, augusztus közepéig öt hadosztály állományának több mint hetven százalékát elvesztette. Azóta Magyarországból még néhány hadosztályt vetettek a frontra.

A magyar katonai parancsnokság eleinte arcátlanul letagadta a tényeket. De a legkülönbözőbb forrásokból csakhamar beszivárogtak Magyarországra a veszteségekről szóló hírek. A harcokból Budapestre visszatérő sebesültek is hoztak híreket, melyek gyorsan elterjedtek. Végül is valóságos pánik keletkezett. A hadügyminisztériumot a szó szoros értelmében ostromolták kérdésekkel, telefonkérdezősködésekkel és táviratokkal. A kormány kénytelen volt a lakosságot hivatalosan rendre és nyugalomra inteni. A hatóságok elrendelték, hogy mindenkit a rendőrség kezére kell adni, aki a veszteségekről, rokonainak a fronton való pusztulásáról s hasonlókról híreket terjeszt.

De a katonai parancsnokság és a hatóságok csakhamar kénytelenek voltak beismerni, hogy a fronton fölöttébb siralmasan állnak Magyarország ügyei. Közlemények kezdtek megjelenni a Vörös Hadsereg által alkalmazott „ismeretlen és szokatlan” fegyvernemekről, melyek a magyar hadsereg sorait megbontották. Azután elismerték, hogy a magyar hadsereg a fronton komoly vereségeket szenvedett. Schweitzer vezérezredest, a fronton harcoló hadsereg parancsnokát elmozdították állásából. Utóda, Jány vezérezredest, néhány héttel később Budapestre érkezett, állítólag azért, hogy aknaszilánktól származó sebét gyógyíttassa, a valóságban azonban azért, hogy némileg megnyugtassa a felizgatott közvéleményt. Beszélgetést folytatott a lapok tudósítóival, amelyen igyekezett a veszteségeket elkenni. Ez sem segített. Szeptember végén lemondott Bartha hadügyminiszter. Utóda, Nagy Vilmos, a frontra utazott, „hogy a helyszínen tanulmányozza a helyzetet”. Hivatalos közlemény szerint azután Berlinbe utazik. Ez annyit jelent, hogy Hitler új katonákat követel.

Ez a követelés igen nehéz helyzetbe hozza a magyar kormányt. Magyarországot ugyan köröskörül „szövetségesek” veszik körül, de ezek a szövetségesek, elsősorban Románia, semmiképp sem titkolják, hogy a legelső alkalommal készek Magyarország területéből egy-egy darabot elvenni. A magyar kormány fél attól, hogy nem marad az országban hadserege. Ez év júniusában, amikor nagy katonai szállítmányokat irányítottak a szovjet-német frontra, Kállay miniszterelnök megnyugtató nyilatkozatot tett, hogy az országban elég csapat maradt a határok védelmére. Így például, mondotta, a román határon álló csapatokat nem küldik a frontra. Most Hitler ezeket a csapatokat is követeli. S megvan a módja arra, hogy követeléseit teljesítését kiereszkolja.

Hitler mindenekelőtt gazdasági nyomást gyakorolhat Magyarországra. Új „kisantantot” hozott létre, amely Romániából, Szlovákiából és Horvátországból áll. Amikor ez év tavaszán megerősödött a hangulat Magyarországon az ellen, hogy magyar csapatokat szállítsanak a frontra s Bukarest és Bratislava azonnal területi követelésekkel léptek fel, felmerült Erdély kérdése is.

Számba kell venni azt is, hogy Hitlernek megvannak az országban belül is a maga rohamcsapatai. Mindenekelőtt a német nemzetiségi kisebbség, a Volksbund, amely nem egyéb, mint fasiszta előőrs. Ez az egyesület magában az országban vezet formális hódító hadjáratot Magyarország ellen.

A magyarországi németek autonómiát követeltek és Hitler segítségével meg is kapták. Most tovább mennek. Arra hivatkozva, hogy Magyarország soknemzetiségű ország, az állam átalakítását követelik, föderatív alapon! Ezeket a követeléseket persze Berlin útmutatására nyújtották be. Az ilyen igények támasztása nemcsak a Magyarországra gyakorolt nyomás sajátos módja. Szerves része ez annak a hadjáratnak, amellyel Hitler Magyarországot részekre akarja szaggatni, hogy azután végül a többi meghódított országgal együtt Nagynémetországba bekebelezze.

A hitleristáknak, mint ismeretes, az a véleményük, hogy Magyarország Németország úgynevezett életterének egy része. A német fasiszták hatalomra jutásuk előtt, 1933-ban nem titkolták, hogy a magyarokat jövevény, idegen elemnek tekintik, s hogy mihelyt erre alkalom

kínálkozik, kiszorítják őket oda vissza, ahonnan jöttek, Ázsiába. Programjuknak erről a részéről, természetesen, jelenleg nem óhajtanak Hitlerék nyíltan beszélni. De teljesen e program szellemében cselekszenek. A németek mindinkább behatolnak Magyarországra, meghódítják iparát, kereskedelmét. Ehhez nemcsak a „Volksbund” nyújt segédkezet, hanem a Magyarországán lévő különféle fasiszta pártok is.

A magyar képviselőháznak 372 tagja van, ebből 80 különböző fasiszta párt tagja, 22 a fasisztaellenes ellenzékhez, a többi 270 a kormánypárthoz tartozik. Az utóbbiak között se szeri, se száma a megvesztegethető karrieristáknak és köpönyegforgatóknak, akiket a németek nagyban és kicsinyben megvásárolhatnak. Ugyanilyen emberek ülnek a tisztikarban és a felsőbb hivatalnoki karban.

A magyar kormányzóklubb állandó rettegésben él, hogy Hitler valamilyen trükk segítségével saját bábkormányát ülteti Budapesten a nyeregbe. Azt a gondolatot, hogy Horthy fiát kormányzóhelyettesé és utóddá választják, részben ez a rettegés szülte. Ezért ellenezték a magyar fasiszták ezt a tervet. Nem titkolták, hogy a németeknek már megvan erre a tisztségre a saját jelöltjük. A „repülőszerencsétlenséget”, amelynek Horthy fia augusztusban áldozatul esett, Magyarországon a németek keze művének tekintik. Három héttel később, nem kevésbé gyanús körülmények között, repülőszerencsétlenség következtében odaveszett Horthy veje: a második jelölt a kormányzóhelyettesi tisztségre. Most Horthy ifjabbik fiát hívják haza, aki jelenleg követ Braziliában. Neki kell majd a 74 éves apját helyettesítenie. A magyar fasiszták - természetesen Berlinből jövő jeladásra - ellenezték ezt a jelölést.

Nem csodálatos, hogy ily körülmények között a magyar kormányzó beszédei felette komor színezetűek. „Létünk van szó - lenni vagy nem lenni” - mondotta nemrég a magyar miniszterelnök. A hangnem egész más, mint 4-5 hónappal ezelőtt. A magyar reakció ráocsudott a Vörös Hadsereg erejére, Sztálingrád hősi védelmének jelentőségére. Kezdi felérni ésszel, hová vezet a hitleri kaland.

Ez a hangnemváltozás annál jellemzőbb, mert Kállay, amikor júniusban visszatért Hitler főhadiszállásáról, kijelentette, hogy a háború e nyáron győzelemmel fog végződni és ősszel hozzá lehet majd fogni az új Európa felépítéséhez. Amikor a nyáron a németek támadásaik első sikereit világgá kürtölték, Kállay megismételte, hogy ő ezt előre tudta a német parancsnokságtól s hogy minden „matematikai pontossággal” történik. Magyarország reakciós körei most napról-napra meggyőződhetnek arról, hogyan fest a valóságban a német „matematikai pontosság”.

A vérét ontó, a német haramiák kegyelméből éhező magyar néptömegek elégedetlensége nőttön nő. Nincs egyetlen miniszternek egyetlen beszéde sem, amely ne volna tele üvöltéssel a szabotálók, az elégedetlenek ellen. A „belső frontot” a legkíméletlenebb terror segítségével kísérlik megerősíteni. Mind újabb gyűjtőtáborokat nyitnak meg. A sajtónak nem engedik meg, hogy a halálos ítéletekről, az elfogatásokról írjon. Csak nagyritkán csúszik keresztül olyan közlemény, amely visszatükrözi a valóság egész kis töredékét. Így például a győri ágyúgyárban történt szabotázzsal kapcsolatban hivatalosan hírt adtak három kivégzésről, de elhallgatták a minden bírói ítélet nélkül megölt munkások hírét. Kárpátalja városainak terein napokig függnek az akasztófán a kivégzett partizánok holtteste...

A közeledő tél kiélezi a hátszágban és a fronton a háború nehézségeit. A tél beállta közelebb hozza az időt, amikor a magyar nép elégedetlensége a rablőháborúval, felzúdulása a német fasiszták és magyar csatlósai ellen kifelé is megnyilvánul. A magyar reakciónak megvan minden oka arra, hogy aggodalommal nézzen a jövő elé.

A SZOVJETUNIÓ NEGYEDSZÁZADOS ÉVFORDULÓJÁN

Lezajlott a Szovjetunió negyedszázados évfordulójának ünnepe. Nemcsak a szovjetnép ünnepelt: az Egyesült Államok elnökének üdvözetétől kezdve az egész haladó emberiség legjobb képviselőinek nyilatkozataiból és szerencsekívánataiból kiviláglik, hogy forró hála és rokonszenv hatott át e napon mindenkit, aki előtt szent a népek szabadságának eszméje. Az egész fasiszta barbárság veszélyeztette világ róttá le adóját, mikor elismerését és köszönetét fejezte ki a Vörös Hadseregnek, Moszkva, Leningrád és főleg Sztálingrád hős védőinek, akik gátat vetettek a német rablók s cinkosaik seregeinek. A szovjet nép érzelmeit s véleményét az évforduló előtt a sztálingrádi harcosok Sztálinhoz intézett levele tolmácsolta. „Hazánk minden dolgozója - mondja ez a rajvonalban írt levél - bárhol is legyen, bármivel is foglalkozzék, arra törekszik, hogy munkája teljét adja. Tudatában van annak, hogy minden páncélkocsi, repülőgép, lövedék, melyet a terven felül készít el, minden kilogramm kenyér és hús, melyet a határidő előtt beszolgált, segít nekünk az ellenség szétzúzásában. Az egész nép támogatása megtízszerezi erőinket s fokozza felelősségünket a hazával szemben. És nemcsak a Szovjetunió népei, az egész világ figyelme kíséri harcunkat.”

A 25. évforduló alkalmával szót emelt maga Sztálin, a Szovjetunió nagy vezére is. A moszkvai Kreml palotájának nagytermében, melyhez már annyi történelmi emlék fűződik, a szovjetnép 3000 képviselőjének tomboló lelkesedése közepette sorra vette a háborúval kapcsolatos kérdéseket. Elsőnek a hátország szervező munkáját méltatta. „El kell ismerni, hogy hátországunk soha még ilyen szilárd és szervezett nem volt”: ebben foglalta össze elismerését a szovjet ipar és mezőgazdaság nagy teljesítményeiről. Utána, feszült figyelem közepette, áttért Sztálin a szovjet-német front hadieseményeire. A német vezérkar egyik szovjetkézbe jutott okirata alapján ismertette Hitlerék ezidei vérmes terveit, majd így folytatta: „Röviden szólva, a német nyári támadás fő célja abban állt, hogy bekerítse Moszkvát s az idén befejezze a háborút. Mult év novemberében a németek arra számítottak, hogy frontális támadással elfoglalják Moszkvát, megadásra kényszerítik a Vörös Hadsereget s így keleten elérik a háború befejezését. Ezekkel az illúziókkal táplálták katonáikat. De a németek e számadásai, mint ismeretes, nem váltak be. Miután tavaly a Moszkva elleni frontális támadással megégették az ujjukat, a németek az idén azt tervezték, hogy megkerülő mozdulattal elfoglalják Moszkvát és így végzik be a háborút keleten. Ezzel az illúzióval táplálják most megszédített katonáikat. Mint ismeretes, ezek a német számítások sem váltak be. Végeredményben, minthogy két nyúlra vadásztak - petróleumra és Moszkva bekerítésére - a német fasiszta stratégiák nehéz helyzetbe jutottak. Ilymódon a németek nyári támadásának taktikai eredményei befejezetlenek maradtak, mert sztratégiai terveik nyilvánvalóan nem voltak reálisak.”

Hitlerék ezévi taktikai sikereinek okát Sztálin abban látja, hogy a második front hiányában minden szabad tartalékukat a szovjetfrontra dobhatták. Az erőviszonyokat a következő számokkal világította meg: „Ellenőrzött adatok szerint, melyhez semmi kétség nem fér, abból a 256 hadosztályból, mellyel Németország jelenleg rendelkezik, nem kevesebb, mint 179 van a mi frontunkon. Ha ehhez hozzávesszük a 22 román hadosztályt, a 14 finn hadosztályt, a 10 olasz hadosztályt, a 13 magyar hadosztályt, egy szlovák hadosztályt és egy spanyol hadosztályt, úgy 240 hadosztályt kapunk, mely a mi frontunkon harcol.” Azt a haderőt, melyet a lybiai front elvon, mindössze 4 német és 11 olasz hadosztályban jelölte meg Sztálin, majd így folytatta:

„Az első világháború 127 hadosztálya helyett most frontunk ellen nem kevesebb, mint 240 hadosztály harcol s a 85 német hadosztály helyett most 170 német hadosztály küzd a Vörös Hadsereg ellen. Íme itt a fő oka és alapja a német fasiszta sereg taktikai sikereinek.”

Sor kerül természetesen a második frontra is. „Sokan kérdezik, - mondotta Sztálin, - hogy vajjon meglesz-e a második front Európában? Igen, meglesz előbb vagy utóbb, de meglesz. Meglesz nemcsak azért, mert nekünk kell, de mindenekelőtt azért, mert szövetségeseinknek nem kevésbé van rá szüksége, mint nekünk.” A Szovjetunió, Anglia és az Egyesült Államok hadi szövetségének erőviszonyait így foglalta össze: „Az angol-szovjet-amerikai koalíciónak minden esélye megvan arra, hogy legyőzze az olasz-német koalíciót, s kétségtávol le is fogja győzni.”

„Nekünk nem az a feladatunk - mondotta végül Sztálin - hogy megsemmisítsük Németországot, mert lehetetlen megsemmisíteni Németországot, csakúgy, mint lehetetlen megsemmisíteni Oroszországot. De meg lehet és meg kell semmisíteni a hitleri birodalmat.” „Mi nagy, felszabadító háborút viselünk. Nem egyedül viseljük, hanem szövetségeseinkkel egyetemben. Győzelemre visz bennünket az emberiség igazi ellenségei, a német-fasiszta imperialisták felett” - fejezte be dörgő, szünni nem akaró tapsok között beszédét a Szovjetunió nagy vezetője.

Az Orosz Szovjetköztársaság 25 éves fennállásának ünnepe minden részletével újra igazolta, hogy egységes, elszánt, hazáját szerető nép vívja itt harcát a rabló, zsákmányra éhes német fasizmussal és minden rendű csatlósaival. Sztálin beszéde számszerűen mutatta be azt a csatlós szerepet is, melyet a magyar reakció ebben a háborúban játszik. A 13 honvédhadosztály, melyet Horthyék odadoztak Hitler ágyúötlékéül, a magyar férfinemzedék színe-java. A sok tízezer magyar katonát, aki Voronyezs alatt elpusztult a náci fasiszták rabló ügyéért, Hitlerék magyar bérencei áldozták fel. S amit Sztálin, a szovjet nép nagy vezére Németország megsemmisítéséről mondott, az áll Magyarországra is. Ha Kállayék s a német nácik egyéb magyar zsoldosai azt állítják, hogy a háború dönt a magyar nép létéről vagy nemlétéről, úgy a válasz erre csak egy lehet: nem lehet megsemmisíteni a magyar népet. De amit meg lehet és meg kell semmisíteni, az a német nácik magyar cselédeknek uralma. S minél erőteljesebben működnek ebben közre a gyűlölt német fasizmus magyar ellenségei, annál gyorsabban ér véget ez a magyarságra csak kint, szenvedést, katasztrófát hozó, idegen ügyért folyó háború.

1942 november 7.

PÁNIK HORTHYÉK TÁBORÁBAN

A Szovjetunió vezére, Sztálin, válaszolt egy amerikai újságíró három kérdésére. A válasz nem Magyarországnak szólt, az amerikai közvéleménynek volt szánva, de minden megállapítása közvetlenül érinti a magyar nép létkérdését s feleletet ad egy csomó olyan problémára, melyet oly görcsösen igyekszik eltitkolni vagy elferdíteni a magyar reakció.

Sztálin válasza megállapítja, hogy az afrikai hadjárat jelentősége elsősorban abban áll, hogy a kezdeményezés a szövetségesek kezébe ment át s hogy Európában a hadipolitikai helyzetet gyökeresen megváltoztatja az angol-szovjet-amerikai koalíció javára. Aláássa a hitleri Németországnak, mint a tengelyhatalmi rendszer vezető-erejének tekintélyét, aláássa és demoralizálja Hitler szövetségeit. Végül létrehozza a második front megszervezésének előfeltételeit Európában, Németország életbevágó gócpontjai közelében, aminek döntő jelentősége lesz a hitleri zsarnokság legyőzésének megszervezésében. Sztálin nyilatkozata megemlítette, hogy ez a hadjárat megteremti az olasz-német koalíció közeli szétesésének előfeltételeit, s hozzá fog járulni ahhoz, hogy a Szovjetunióra nehezedő nyomás csökkenjen. Nagy elismeréssel nyilatkozott Sztálin az észak-afrikai hadjárat szervezőinek és az olasz-német erők szétzúzóinak képességeiről s nem hagyott kétséget aziránt, hogy a szovjet támadóerő, mint a háború eddigi folyamán, a jövőben is becsülettel hozzájárul a győzelem meggyorsításához.

Az a kézirat, melyet Horthy most csütörtökön hirtelen az országgyűlésnek és a felsőháznak átküldött, nem beszél egy szóval sem az észak-afrikai eseményekről. Pedig azokkal szervesen összefügg, közvetlen belőlük folyik. Horthy és vele együtt a magyar reakció is megértette, hogy a helyzet alaposan megváltozott, még pedig Hitler és mindenrendű csatlósainak hátrányára. Azoknak a tábora, akik megértették, hogy a Kállayak és hasonszőrűek katasztrófába viszik a népet, az utolsó napok eseményeinek hatása alatt ugrásszerűen nő. S nő ugyanakkor a követelés, hogy álljon meg, forduljon vissza az ország azon a szakadékhöz vezető úton, melyre Horthyék taszították. Bizonyos, hogy nő a zavar, a félelem, sőt a pánik a náci bérencek táborában. Ott is megértették, hogy számításaik nem váltak be, hogy rossz kártyára tettek, hogy közeledik az óra, mikor felelniük kell mindenért, amit mint Hitler cinkosai elkövettek. Ezek megnyugtatóására lép ki most sürgősen Horthy. Üzenetében a becsstelenek, a hűtlenek nevében becsületről, hűségről pofázik; ütőképes hadsereget követel, mikor a Hitler kezén elpusztult hadosztályok után még a megmaradókat is oda akarja adni német ágyútöltetülkül. Horthy másról beszél, mint Bodóné, mikor a bor árát kéri. Ha a nemzet érdekeiről beszél, Hitler érdekeire gondol. Az ütőképes hadsereg, melyet követel a náci számára, legyen erős. A törvényes belső rend, amely annyira a szívében fekszik, az ő rendje, mely kiszolgáltatja az országot a német önkénynek és harácsolásnak. És valóban ezzel a renddel áll, vagy bukik az ország. Ha az ilyen Horthy-féle üzenetek megzavarják, megbénítják azokat, akik már tisztán láttak, akkor az ország osztozni fog Hitler vereségének minden következményében. Ha Horthyék porhintő, megtévesztő hazug papolása eredménytelen marad, ha a magyar szabadság hívei, a német fasizmus ellenségei azzal a megvetéssel utasítják vissza az ilyen üzeneteket és küldőit, ami a népvesztőknek jár, akkor nem bukik el az ország. Akkor fokozódni fog a harc Hitler magyar csatlósai ellen a közeli biztos győzelemig.

1942 november 14.

HÁROM ÉLETBEVÁGÓ KÉRDÉS

Most, hogy mindenki előtt nyilvánvaló Hitler terveinek csődje az orosz fronton, amikor a futó német-olasz seregek Líbiában s az amerikai csapatok előnyomulása Afrikában világosan mutatják, hogy gyökeresen megváltozott a helyzet, három kérdéssel akarok foglalkozni, melyek minden magyart jobban érdekelnek most, mint valaha: az élelmezéssel, a nemzetiségek helyzetével és végül, de elsősorban a magyarság háborús helyzetével.

Hitlerék, mikor tavaly júniusban orvtámadásukat a Szovjetunió ellen megkezdték, könnyű és győztes villámháborúra számítottak. Ennek megfelelően nem kértek Horthyéktól nagyobb katonai segítséget, hanem éppen arra való hivatkozással, hogy véráldozatot nem követelnek, az utolsó cseppig kifacsartak az országból minden nyersanyagot és élelmet. Közben azonban egyre több katonát is elvittek: a 9 magyar hadtestből 5 már Hitler kezén pusztul s a gazdasági kizsarolás nemcsak megmaradt, de még fokozódott. Annyira fokozódott, hogy ma Magyarország kenyér, zsír, hús, cukor és liszt tekintetében rosszabbul van ellátva, kisebb adagokkal rendelkezik, mint akár Románia vagy Finnország. A múlt hónapban úgy Németországban, mint Finnországban emelték az élelemadagokat, még pedig kifejezetten a magyar élelemkivitel segítségével. A német fogyasztó mai kenyéradagja 60 százalékkal, a finn 25 százalékkal magasabb mint a magyaré. S Hitler magyar bérenceinek ez nem elég. Lehazaárulózzák, belső ellenségnek nevezik azt, aki követelni meri, hogy a magyar is ehessen saját terméséből, annyit ehessen, mint a német vagy a román.

Ez a Horthyék és Kállayék élelmezési politikája.

Így gazdálkodnak Hitler e helytartói minden téren. Az ország több mint 35 százaléka nemzetiség. Horthyék mindent elkövettek, hogy ezt az ötmilliós tömeget a magyarság ellenségévé tegyék. Nincs az a nemzetiség, amelyet véres terrorral fel ne böszítettek volna. A bácskai vérfürdő sokezer szerb, horvát, magyar, zsidó áldozatát jó félévi szemtelen tagadás után vallotta be Kállay miniszterelnök. Egyben megígérte a bűnösök megbüntetését is. Egyetlenegy büntetést ki nem szabtak az ártatlanok ezreinek legyilkolása miatt. Úgy a legmagasabb helyeken ülő felbujtók, mint a véreskező gyilkosok nyugodtan szítják tovább a magyarság ellen a nemzetiségek gyűlöletét. Egyetlen kivétel van e politika alól: a náci Volksbundba tömörített németeké, itt a megalázkodás és a náci követelések szolgai teljesítése Horthyék, Kállayék politikája. S minden teljesített követelés újabb zsarolás kiindulópontja. A Volksbund legújabbán azt követeli, hogy annyi német iskolája legyen, amennyi 1866-ban, a Habsburg-elnyomás tetőpontján volt. S Kállay készségesen belemegy abba, hogy 1752 német iskolája legyen a Volksbundnak, mint ahogy belement abba, hogy a magyarországi svábok a német SS-ben meg a Prinz Eugen hadosztályban szolgáljanak, ahol Hitlerre és a német birodalomra esküsznek fel. Ez a magyar reakció nemzetiségi politikája.

Nézzük most a háború kérdését. Kállay júniusban Hitler főhadiszállásán járt. Június 11-én beszámolt az eredményekről a Külügyi Bizottságban és a Magyar Élet Pártjában. A hivatalos kommuniké szerint mindenütt egyhangú lelkesedéssel fogadták beszámolóját, sőt a MÉP tagjainál még örömtől csillogó szemekről is szó volt. Hogy miket mondott, arról nem jelent meg tudósítás, de később maga Kállay számolt be róla. Június 30-án a „Völkischer Beobachter”, meg a többi berlini lapok első oldalán „Magyarország háborús részvétele” címen megjelent a magyar miniszterelnök nyilatkozata, melyet másnap a magyar sajtó is leköszölt.

E nyilatkozat szóról-szóra ezt mondja: „Mindaz, amit velem a Führer főhadiszállásán közöltek, pontról-pontra beteljesedett vagy útban van a beteljesedés felé. Csaknem matematikai pontossággal bejelentették nekem a szovjet hadszíntér eseményeit, de az afrikai harcok ked-

vező fejleményeit is. Most csodálattal látom, hogy beteljesedik az, amit hetekkel ezelőtt közöltek velem. Meggyőződésem, hogy ez a nyár győzelmes harcok után tisztázza Európa helyzetét s már ebben az éven megindulhat az új Európa kialakítása. Az egész magyar nép ebben a pontban éppen úgy gondolkozik, mint én s én egynek érzem magam a magyar néppel. Ezért nyugodtan megállapíthatom, hogy egyetlen magyar sem gondolkozik másként, aki hazáját szereti.”

Mint látjuk, Kállaynak Hitler főhadiszállásán azt ígérték, hogy a nyáron győznek s még az idén megindulhat a zsákmány felosztása, hivatalos nyelven az új Európa kialakítása. Ezt ígérte Kállay és ezt fogadták olyan lelkesen a Magyar Élet Pártjának képviselői. Erre az ígéretre építve adták oda a 13 magyar hadosztályt Hitlernek. Ma négy-öt hónap távlatában látjuk, hogy minden másképp történt. Hitler tervei csődöt mondtak Sztálingrád alatt és a Kaukázusban egyaránt. Rommel seregeinek futó maradványai és az Afrikában partraszállt amerikai haderők illusztrálják Kállay jövendölésének helyességét. Minden másképpen történt, mint ahogy a magyar reakció remélte. A helyzet gyökeresen megváltozott: a győzelmes harcok meg a koncon való osztozkodás helyett Hitler újabb követelését kapták Horthyék. Új magyar ágyú-töltelékeket követelnek a német fasiszták és Kállayék már szállítják is nekik. Ma, amikor már világos, hogy Hitler és kalandor bandája elvesztette a háborút, amikor a tengerentúlra szakadt magyarság szervezetei pártkülönbség nélkül, egyhangúlag emelik fel figyelmeztető szavukat és azt követelik, hogy szakítson az ország a bukásra ítélt fasizmussal - Horthy tovább megy a szakadékba vezető úton.

Ütőképes hadsereget követel, hogy átadhassa őket a náciknak, mint ahogy átadta eddig is a honvédség zömét. S a törvényes belső rend fenntartására hív fel, annak a rendnek a támogatására, mely Hitler kezére adja a magyar hadsereget, amely Németország számára rabolja el a magyar kenyeret, húst, zsírt, bőrt, gyapjút s amely a biztos vereséget jelenti az ország számára.

Én biztos vagyok benne, hogy azoknak a képviselőknek jó része, akik még néhány hónapja lelkesedve és csillogó szemekkel helyeseltek Horthyék politikájának, ma, mikor a vonalvezetés minden vonatkozásban hamisnak, országvesztőnek bizonyult, másként gondolkozik. Az események nem a magyar reakciót, nem Horthyékat és Kállayékat igazolták, hanem azokat, akik előrelátták, hogy Hitler és csatlósai elvesztik ezt a német világhódításért folytatott háborút. S meg vagyok győződve róla, hogy ezek az előrelátók, a német fasizmus ellenségei, megértik a fordulatot s az új helyzet követelményeinek megfelelően hatványozott erővel folytatják a harcot a rablőháború ellen. S ahogy az amerikai magyarságban mindenki összefogott, aki felismerte a helyzetet, úgy fogjon össze Magyarországon is mindenki. Aki most tétlen, aki most is hallgat és nem mer kiállni, az a német fasiszták és magyar bérenceik kezére játszik. A jövő azoké, akik most bátran kilépnek és kíméletlen harcot kezdenek Hitler és Horthy ellen s addig nem nyugszanak, míg vissza nem adják a magyar népnek a szabadságot és függetlenséget.

1942. november 19.

A KOCKA FORDULT

Csak visszatekintve látni igazán, hogy a világhelyzet az utolsó 3-4 hét alatt milyen gyökeresen megváltozott, hogy döntő fordulat állott be az erőviszonyokban. A tengelyhatalmak kezéből kicsavarták a kezdeményezést s egyik súlyos vereség a másik után zúdult rájuk. Vegyük sorra a hónap eseményeit: Kezdetben áttörték Rommel frontját s megkezdődött a német-olasz csapatok futása. November 8-án partraszálltak az amerikaiak Észak-Afrikában, 19-én az oroszok áttörték a sztálingrádi frontot s hogy e hónap végére is maradjon valami, 27-én jött Toulon és az utóbbi napokban a Vörös Hadsereg áttörte a középső arcvonalat. Október 3-án még Rommelt Berlinbe hozták, hogy az újságíróknak adott derűlátó interjúkkal kissé felpezsdítsék a negyedik háborús téltől joggal fázó német közvéleményt. Megtették Rommelt afféle nemzeti hősnak, a német verhetetlenség megtestesülésének. Egész legendákat szöttek köréje. Nos, ezek a legendák egy hónappal később alaposan szétfoszlottak, s Rommel, a verhetetlen, ma a távfutás világrekordját tartja.

Az amerikai partraszállás nemcsak Hitler katonai vereségét jelentette. Nemcsak kilátástalanná tette Rommel helyzetét és délről, a Földközi-tenger felől fenyegeti a németek és olaszok meg nem erősített partjait, de egy csapásra elintézte azt a megnyugtatót, melyet a náci propaganda olyan gondosan és szívósan ismétel, hogy tudniillik a tengeralattjárók megakadályozzák az amerikai partraszállást. November első hetében százával nyüzsögtek a hajók a gibraltári szoros körül s az annyit reklámozott német tengeralattjárók nem voltak sehol. Az ideges és kapkodó magyarázatok, melyekkel a közvéleményt utólag meg akarták vigasztalni, csak alá-húzták ezt a tényt. S hogy a tengely berkeiben az amerikai partraszállást és következményeit helyesen ítélték meg, arra az a pánik mutat, mely Rómában kitört. S hogy Budapesten sem fogadták ezeket az eseményeket közömbösen, azt Horthynak az országgyűlés két házához intézett idegcsillapító leirata bizonyítja.

A sztálingrádi front áttörése mindezt egy csapásra háttérbe szorította. A német propaganda még csak kimagyarázta Rommel vereségét vagy az amerikai partraszállást. De Sztálingrád, ez valami egészen más. Azok, akik a magyar lapok első oldalán negyedik hónapja nap-nap után legvastagabb betűkkel, legszembeötlőbb helyen találkoztak e város nevével, csak visszfényt kaptak annak, amit a náci sajtó üzött Sztálingráddal. Minél világosabb volt, hogy a város hős védőinek kitartásán és elszántságán megtörik a náci hadjárat minden rohama, annál többet beszéltek küszöbönálló bukásáról. Maga Hitler most két hónapja megígérte, hogy feltétlenül elfoglalja s ezt az ígértét ma három hete meg is ismételte. Ha a szabadságszerető és haladó emberiség szemében Sztálingrád a hazaszeretet, hősiesség és önfeláldozás megtestesülésévé nőtte ki magát, úgy a német nácik ezévi hadjáratuk központi céljául, minden tervük betetőzéséül állították oda a város bevételét.

Ezekután nem nehéz elképzelni annak az átlag németnek a megrökönyödését, aki tényleg küszöbönállónak tartotta Sztálingrád elestét s most egyszerre arról értesül, hogy északnyugatra is, délnyugatra is áttörték a német frontot, hogy az ostromlókból ostromlottak lettek s hogy a háromhónapos ostrom olyan vereséggel végződött, amilyent még a háború folyamán, ilyen rövid idő alatt nem szenvedett Hitler. S míg a náci propaganda most is dadogva, hazudozva, sandán és mellébeszélve igyekszik félrevezetni a németeket, az egész szabad világ ujjongó lelkesedéssel üdvözli a kocka fordulását. Együtt örül a felszabadított falvak lakosságával, mely örömkönnyekkel fogadja fiait, a vöröskatonákat. A sok tízezres hadifogolyoszlopokból, a zsákmányolt ágyúkból, páncélcsovik ezres számjegyeiből most kezdi csak felmérni a német vereség igazi arányait és a lehetőséget, melyet a többszáz kilométeren felszakított front a további csapások számára nyújt. Mindenfelé körülzárt, menekülő vagy kétségbeesetten

védekező német hadosztályokról jön a hír. Ha a német hadvezetőségnek a hónap első felében a nyugati vereségek miatt voltak súlyos gondjai, úgy ezeket a gondokat sokszorosán felfokozott mértékben a Vörös Hadsereg sztálingrádi győzelme okozta gondok váltották most fel. A világ közvéleménye még alig ocsudott fel a sztálingrádi meglepetésből, mikor Hitler újabb súlyos kudarccal gazdagodott. A touloni francia flotta elsüllyesztése nemcsak megghiúsította azt a tervet, amelyen a náci jó két és fél éve mesterkednek, hogy kezükbe kerítsék a francia hajóhadat. Az, hogy a francia matrózok és tengerésztisztek inkább hajóikkal együtt elpusztultak, de nem szolgáltatták ki azokat népük gyűlölt elnyomóinak, mutatja a francia nép igazi érzelmeit a náci barbárokkal szemben. A Pétainék, a Lavalok és a többi náci bérencek minden árulása hiábavaló volt. A touloni hősök példája azt mutatja, hogy a francia nép nem kér a náciikkal való megbékélésből, nem kér a hírhedt új Európából.

De mutat még egyebet is. Mutatja, hogy nincs az az ígéret, melyet Hitler meg ne szegne. Alig két hete, hogy ünnepélyesen kijelentette, hogy Toulonhoz nem nyúl. Szemforgató nyilatkozataiban még a francia gyarmatbirodalom védnökéül is feltolta magát. S míg kifelé igyekezett félrevezetni a franciákat, ugyanakkor lázasan készült arra, hogy becsapja őket. S nem a hitleri szöszegésen és gázságon fordult meg, hanem a francia matrózok halálmegvetésén, hogy aljas terve megghiúsult s most mint hazug csaló, kalandor áll a világ megvetésének közepette. Bár már világos, hogy a német náci rablósziándékai sorra hajótörést szenvednek, hogy a szabadságszerető népek el fogják pusztítani az olyan banditákat, akiknek módszereiről a touloni sikertelen rajtaütés ad friss példát, Horthy is, Kállay is el vannak tökélve, hogy tovább is kiszolgáltassák a fasisztáknak az országot. Odaadják az utolsó honvédet, az utolsó falat kenyeret s belerántják a népet Hitler vereségébe. S mert a magyar nép ellenállása katasztrófába vivő politikájukkal szemben egyre erősebb s mert saját igazolásukra semmit fel nem tudnak hozni, most a szövetségi hűségre és magyar becsületre apellálnak. Az a magyar, aki népének létét és jövőjét tartja szem előtt, nem téved meg, mikor Hitler megvetett, leálcázott magyar cinkosai arról a hűségről szavalnak, mely most vizsgázott Toulonnál. Becsületes magyar undorral fordul el ettől a banditától s csak megerősödik benne az a tudat, hogy csak egy mentség van: kíméletlen harc a német fasizmus és magyar cselédei ellen.

1942 november 28.

A HELYZET GYÖKERESEN MEGVÁLTOZOTT

Ma egy hónapja, hogy áttörték Rommel tábornok frontját Egyiptomban. Azóta egyik csapás a másik után zúdul Hitlerre és csatlósaira. November 8-án partraszálltak az amerikaiak Észak-Afrikában s a front hétmérföldes csizmával közeledett Olaszország felé. Az igazi katasztrófa aztán november 19-én kezdődött, amikor a Vörös Hadsereg északról is, délről is áttörte a sztálingrádi frontot s acélharapófogóba vette az ott lévő német-román erőket. November 28-án a francia matrózok önfeláldozóan elsüllyesztették azt a flottát, melynek megkaparintásán Hitler két és fél éve mesterkedik. Másnap pedig újabb csapás érte a német fasiszta erőket. A szovjetfront középső szakaszát is áttörték az oroszok. Tíz nap alatt csak halottat és foglyot jó 150000-et vesztek a nácik és csatlósai. A sebesültek hozzászámításával kiderül, hogy egész fasiszta hadseregek pusztultak el a napokban. A sztálingrádi frontot felgöngyölte az orosz ellentámadás s azok a német hadosztályok, melyek nemrég még Sztálingrádot fogták körül, most maguk vergődnek, pusztulnak el a Vörös Hadsereg acélgyűrűjében.

Egy hónap alatt ennyi vereség mutatja, hogy a helyzet gyökerében megváltozott. Még emlékezünk Rommel fennhéjázó kijelentéseire, melyekkel nyolc héttel ezelőtt Berlinben biztosította az újságírókat, hogy nem azért áll alig száz kilométerre Egyiptom fővárosa előtt, hogy sokáig tétlenkedjék. S még két hónapja Hitler maga biztosította a németeket, hogy Sztálingrád eleste küszöbön áll. Nos, ma a német fasisztáknak egyéb gondjaik vannak. A náci propaganda most már nem a közeli győzelmet magyarázza a német népnek, hanem azt, hogy ki kell bírni a balsikereket és el kell viselni a vereségeket is. A vereség kérdése egyre nagyobb teret nyer Hitlerék érvelésében. Főleg azt igyekeznek bebeszélni a német népnek, hogy nem lehet elválasztani a nemzetiszocialista párt sorsát a német nemzet sorsától. Ez az érvelés világosan bizonyítja, hogy gyorsan terjed Németországban is az a felismerés, mely nem akarja a német nép sorsát Hitlerével azonosítani, s amely egyre tisztábban látja, hogy a menekvésnek egyetlen útja, ha megszabadulnak a náci fekélytől.

Magától értetődik, hogy Hitler szövetségeseinél és csatlósainál még nagyobb bajok vannak. Elsősorban Olaszországban van fenyegető erjedés. Négy hét előtt még jó 1500 kilométerre voltak a szövetségesek csapatai az olasz partoktól, s ma már Tunisztól alig 250 kilométerre dörögnek az amerikai ágyúk. Az olaszok jól tudják, hogy hamarosan az ország területére is átszap a háború dúlása, már pedig Mussolini a gyors és olcsó győzelem reményében taszította az országot a háborúba. - Most, hogy az olasz fasizmus minden számítása csődöt mondott, ott is felmerül a nehéz kérdés: hogyan tovább? A hivatalos Stefani ügynökség most nem a győzelemről vagy a régi római birodalom visszaállításáról szaval, hanem azokkal vitatkozik, akik a kérdést úgy vetik fel, hogy vereség vagy különbéke. A Stefani ügynökség persze a vereség mellett kardoskodik, de semmi kétség, hogy az olasz nép többsége a béke mellett van. S nem egy hír tanuskodik arról, hogy ez a választás vereség és különbéke között a németek többi csatlósainál is egyre inkább felvetődik.

Hitler természetesen mindent megtesz, hogy az ereszteikeiben egyre inkább lazuló tengely-építményt összetartsa. De nemcsak összetartsa, hanem még kifacsarja szövetségeseiből és csatlósáiból mindazt, amit véren és élelemben ki tud belőlük préselni. Aki azt hitte, hogy Göringnek a fenyegető mondása arról, hogy ha éhezni kell, éhezzenek mások, de ne a németek, csak propagandaszólam volt, az nagyon tévedett. A magyar élelmezés, de a többi csatlósoké is, lényegesen rosszabb, mint a németeké s míg a nácik októberben emelték valamivel a kenyér és hús fejadagját, addig a magyarok az egész vonalon kénytelenek összébbhúzni a nadrágszíjat. Az a tény, hogy ma Magyarországon a legkisebbek az éleleladagok, hogy a németek a kenyérből, melynek jórészt a magyar búzából sütik, több mint kétszeresét eszik

annak, amit Hitler a magyaroknak meghagyott, azt is mutatja persze, hogy sehol olyan szolgálai nem teljesítik a náci-parancsot, mint ahogy Horthy és Kállay teszi. De még inkább mutatja, hogy a németek kíméletlenül elharácsolják, ha kell, az utolsó falatot is.

És nemcsak az utolsó falatot, kedves hallgatóim. A Sztálingrádnál, Rzevnél elpusztult, elfogott hadosztályok helyére újak kellenek. Hitlernek nemcsak élelem kell, de ágyútöltelék is, még pedig sok. Az olaszoktól, akiknek 300000 katonájuk és jó száz tábornokuk ül fogságban, akiknek déli határára most kaparják össze a csapatokat, nem kaphatnak. Finnország még tavaly olyan veszteségeket szenvedett, hogy szóba sem jöhet. A román katonaságot eddig is olyan bőkezűen pazarolta Hitler Odessza, Szevasztopol, Novorosszijszk és most legutóbb Sztálingrád alatt, hogy új zsoldosokat onnan sem kaphat. Egy ország van, melynek katonanyagát még nem dobta teljes egészében a rablőháború pusztító torkába: Magyarország. S ugyanazzal a kíméletlenséggel, mely a búzatermő Alföldön 15 dekára szorította le a kenyér-adagot, a német fasiszták elkövetelik az egész magyar férfinenemzedéket. S ugyanazok a náci-bérencek, akik szemrebbenés nélkül szállítják ki az országból ma is a búzát, a zsírt, a gyapjút, akiknek minden kívánság, amely Berlinből jó, fellebbezhetetlen parancs, ezt a követelést is szolgálai teljesítik.

Az a sok magyarázat, amelyet az utóbbi időben oly sokat hangoztat a budapesti sajtó és rádió arról, hogy köt a becsület meg a szövetségi hűség, meg hogy helyt kell állani, lényegében azt jelenti, hogy Horthyék már teljesítették is Hitler parancsát. Hiába van előttük az intő példa, a sorozatos vereségek, melyeket a németek, olaszok, románok elszenvedtek, s melyek azt mutatják, hogy a magyarokra is sor kerül. Nem akarnak megállni a katasztrófába vezető úton, nem akarják megérteni, hogy új helyzet állott elő. S örvénybe fogják sodorni az országot, ha azok a magyarok, akik megértették a fordulatot, akik eddig is harcoltak Hitler magyar zsoldosai ellen, idejekorán ki nem csavarják a kezükből a kormányrudat.

1942 december 3.

KI A BELSŐ ELLENSÉG?

Magyarországon hovatovább többet foglalkozik a kormány, a sajtó, a rádió az úgynevezett belső ellenséggel, mint a tényleges fronttal. Ez egyik csálhatatlan jele annak, hogy a magyar nép végre kezdi felismerni, hogy nácibérenc urai hova viszik az országot s ennek megfelelően felveszi ellenük a harcot. Érdekes végignézni, hogy kit bélyegez a magyar reakció első ellenségnek. Azt, aki azt meri mondani, hogy kevés a napi 15 deka kenyér, melyet Hitlerék a magyarnak engedélyeztek, mikor a német napi 32 dekát kap a magyar búzából. És megfordítva: Kállayék szerint jó hazafi az, aki még kisebb fejadagra törekszik, hogy még több jusson a németországi kivitelre. Belső ellenség az, aki ellenzi, hogy a magyar katona ezrével és tízezzével pusztuljon Hitler rablőháborújában; viszont jó hazafi Horthyék szemében az, aki még több ágyútöltelék, még több honvédhadosztályt akar átadni a német generálisoknak. A Hitlercselédek szerint belső ellenség az, aki rámutat a németek magyarországi térhódításaira, aki felemlíti a sváb „Volksbund” egyre merészebb követeléseit. Belső ellenség az, aki rámutat arra, hogy a németek nem fizetik meg a Magyarországból kivitt búzát, zsírt, húst, vaját, tojást, gyapjút, bőrt, bauxitot, hanem helyettük a Magyar Nemzeti Bank fizetett eddig több mint egymilliárd pengőt. Újabban az is első ellenség, aki „káros és ártalmas békevágyának ad kifejezést”, ahogy ezt nemrég a belügyi államtitkár mondotta. Ezen az alapon első ellenség az az anya, aki a fronton vérző, fagyoskodó fiára gondolva, vagy a végeláthatatlan sorbaállás közben, vagy a be nem váltott jegyek láttára, felsóhajt: „Bárcsak vége volna a háborúnak”. Ha Horthyék ilyen bőkezűen osztogatják a belső ellenség jelzőt, magukra vessenek, ha hamarosan az egész ország ellenük fordul.

1942 december 8.

FINN-MAGYAR „SORSKÖZÖSSÉG”

A finn-magyar sorsközösség kedvenc témája mindenkinek, aki Magyarországon ezt a német rablőháborút népszerűsíteni szeretné. Igyekeznek úgy beállítani a kérdést, mintha e két országot közösen fenyegette volna a Szovjetunió s tulajdonképpen közös védekezésről volna szó. Amint a háború elhúzódik és a német fasizmus veresége bizonyosabbá válik, úgy szaporodnak a hangok, melyek bizonyítják, hogy úgy Finnországot, mint Magyarországot nem önvédelem, hanem a reakciós, népgyűlölő politikusok és tábornokok, a Horthyak és a Mannerheimek, meg a klikkjük taszították háborúba. A „Stockholms Tidningen” című, erősen nácibarát svéd lap, helsinkii tudósítójának tollából hoz december 5-én beszámolót erről a kérdésről. Ez a cikk elmagyarázza, hogy a finn államférfiak mindent megtettek, hogy országukat belevigyék a háborúba. De a cikk írója még tovább megy. Szerinte Hitler nem is kezdte volna meg hadjáratát a Szovjetunió ellen, ha nem lett volna biztos benne, hogy Finnország, Magyarország és Románia rendelkezésére bocsátják hadseregüket. A háború Oroszország ellen, mondja a beszámoló, csak úgy volt lehetséges, hogy a jegestengeri szárnyon a finnek, a feketetengeri szárnyon a románok és magyarok előre megígérték fegyveres támogatásukat Hitlernek. A „Stockholms Tidningen” cikke ebben persze nem lát semmi kivetni valót, de azok a magyarok, akik eddig elhitték, hogy Horthyék valóban védekeznek s nem akartak támadni, most újra láthatják, hogy a háborút s a vele kapcsolatos vérveszteséget, szenvedést, koplalást el lehetett volna kerülni, ha nem a Horthyak állnak az ország élén.

1942 december 10.

A NÉMET VASÚTI KOCSIK, MINT AZ ÚJ EURÓPA TÜKRE

Három héttel ezelőtt a Szovjet Tudósító Iroda különjelentése a németektől elvett zsákmány között 1200 vasúti kocsit és mozdonyt is felsorolt. Ahogy a támadás kifejlődött, úgy nőtt a vasúti gördülőanyag száma, amely orosz kézre jutott. Első tekintetre ezek a vagonok mind német vasúti anyagnak látszanak, mert valamennyin ott ékeskedik fekete olajfestékkel felmázolva a horogkeresztes körön guggoló porosz sas, a nácik ismert jelvénye. Csak ha közelről megnézi az ember, akkor derül ki, hogy ahány vagon, annyi féle. El lehet mondani, hogy az európai szárazföld minden vasútja képviselve van. Dániától Görögországig az összes nyelvek fellelhetők: holland vagon mellett jugoszláv kocsi áll, aztán francia következik, majd néhány lengyel feliratú.

Azt még megértjük, hogy az elfoglalt vagy megszállott országok kocsiállományát a nácik egyszerűen lefoglalták s a porosz sas ráfestésével besorozták őket a német kocsik közé. De alaposabb szemügyrevételezésnél kiderül, hogy ilyen „meghódított” kocsik mellett jelentős számmal szerepelnek a szövetségesek vagonjai is: olasz, román, bolgár kocsik, de leggyakrabban magyarok. Hogy ezeket a „szövetséges” kocsikat a nácik valami titkos megállapodás alapján kapták-e csatlósaitól, vagy egyszerűen elvették-e őket, mint a lengyelekét vagy a hollandokét, az persze nem derül ki az állomásokon álldogáló szerelvényekből. Annyi festékük nincs a náciknak, hogy teljesen átfessék ezeket a szövetséges vagonokat: rajtuk is csak a fekete porosz sas jelzi, hogy besorozták őket a német vasúti anyagba. S az a fekete sas, mely maga is valami pótfestékanyagból készült s a kopás többé-kevésbé előrehaladott állapotában van, jelképezi, visszatükrözi egyben azt az új Európát is, melyre Hitler törekszik s amelyben meghódítottra vagy csatlósra egyforma sors vár: a náci elnyomás, a náci kiszípolozás.

1942 december 10.

KI AZ IGAZI KÖTELESSÉGTELJESÍTŐ?

Nehéz tél előtt áll Magyarország. Mióta Kállay miniszterelnök Zalaegerszegen bejelentette, hogy az idén több élelmiszert akar szállítani a németeknek, mint tavaly, nyakló nélkül mentek az élelmiszervonatok Németország felé. Szeptemberben emiatt lecsökkentették a magyar vasutak személyforgalmát: kellett a mozdonyok az élelmiszer kivitelére. A németek, régi szokásukhoz híven, nem küldték vissza a mozdonyokat és teherkocsikat. Ellenben novemberben, amikor Észak-Afrikában, majd Sztálingrádnál elkezdtek zuhogni a csapások Hitlerre, s a németeknek csapateltolásokot kellett végezniök, a még megmaradt vasúti anyag jórészt is elvették a magyar államvasutaktól. Az eredmény az, hogy a kenyér-, hús-, zsír- és krumpli-hiányhoz most a fa és szén hiánya is társul. Magyarország visszakapta az Erdős Kárpátokat, az egész erdélyi faipart, a máramarosi rengetegeket, de ennek ellenére Budapesten nincs fa, nincs szén. A szén arra kell, hogy a gyárak muníciót gyártsanak Hitlernek, a favágók részben a Don mellett fagyoskodnak, mint a náci ágyúönteléke, részben a hatmillió külföldi munkás között a német gyárakban izzadnak és koplalnak. Emiatt támadt az eddigi élelmezési válság mellé most a fűtőanyaghiány is. S hogy Budapesten emiatt nagy a feszültség és az elkeseredés, az többek között abból is kitetszik, hogy odaérkezett egy német államtitkár, aki a parlamentben előadást fog tartani a magyar-német együttműködésről a Duna-medencében. Ez az államtitkár meg fogja magyarázni, hogy csak az új Európa előrevetett árnyéka az, ha a magyar 15 deka kenyeret kap naponta, míg ugyanakkor a német 32-t eszik s hogy tartsa megtiszteltetésnek a Magyar Nemzeti Bank, ha egymilliárd pengőt előlegezhet azoknak a szállításoknak a kifizetésére, melyet Németország hitelre kapott. S mert a parlamentben természetesen csak a társadalom előkelői hallgathatják meg a magyarság kötelességeiről szóló oktatást, gondoskodás történik a kötelességteljesítés népszerűsítéséről is. Ezért a vasárnap megalakult „Magyar Kötelességteljesítés”-mozgalom a „társadalom minden rétegét összefogja”. Ez a mozgalom meg fogja magyarázni a magyar gazdának, hogy Kállay csak az ország helyzetét erősíti a Duna-medencében, amikor ezerszámra küldi Németországba az élelmiszervonatok. Viszont nem teljesíti kötelességét az a magyar gazda, aki ehelyett inkább a magyar fogyasztónak adja az élelmet. Általában kötelességteljesítő az, aki vakon végrehajtja a berlini parancsokat, aki segít a magyar nácibérenceknek az ország kirablásában. S megfordítva: nem teljesíti kötelességét az, aki szót emel a magyarság érdekei mellett, aki rámutat arra, hogy a fronton és otthon egyaránt a németért szenved és pusztul a magyar. Ez a Horthy-Kállay-féle kötelességteljesítés igazi arculata.

1942 december 12.

A SZABADSÁGSZERETŐ NÉPEK EGYÜTTES FELLÉPÉSE A ZSIDÓK TÖMEGES MEGGYILKOLÁSÁVAL SZEMBEN

A szabadságszerető népek együttes fellépését azokkal a rendszeres zsidó tömeggyilkosságokkal szemben, melyeket Hitler és csatlósai Európaszerte elkövetnek, a haladás és az emberiség minden híve csak a megkönnyebbülés és a helyeslés érzésével fogadja. A nagy demokratikus államok, a Szovjetunió, Anglia és az Egyesült Államok, valamint szövetségeseik, az egész világ előtt kötelezték magukat arra, hogy megtorolják mindazt az állatias kegyetlenkedést és borzalmat, melyet Hitler és cinkosai a zsidókon, férfiakon, gyermekeken, asszonyokon egyaránt elkövettek. Most minden náci bestia tudatában lehet annak, hogy nem marad el a jól kiérdemelt, szörnyű megtorlás s nemcsak a felbujtók, a végrehajtók is felelni fognak a minden középkori barbárságot megszégyenítő gáztetteikért. Csak természetes, hogy a Szovjetunió - minden elnyomás ellensége s minden nép szabadságának felkarolója - a zsidógyilkolás formájában megnyilvánuló náci állatiasság ellen is a legelső sorban harcolt és harcol. Erre az élharcos szerepre elsősorban az a szovjetrendszer képesíti, mely nem ismer sem faji, sem felekezeti megkülönböztetést és kíméletlenül kiirtotta annak a cári reakciónak még a gyökereit is, mely olyan szívesen élt a faji és vallási előítéletek felszításának fegyverével.

A Külügyi Népbiztosság Tájékoztató Irodája tegnap részletes közleményben számolt be arról, hogyan hajtják végre Hitler hatóságai az európai zsidó lakosság tervszerű kipusztítását. Aki fogalmat akar alkotni magának arról, hogyan dúlhattak majd kétezer éve a vandálok, a gótok, vagy mit művelhettek a békés lakosság, asszonyok, gyermekek legyilkolásában Dzsingisz-kán hordái, az olvassa el ezt a közleményt. Megtudhatja belőle, hogy a civilizáció e keresztény lovagjai, a hírhedt új Európa építői, messze maguk mögött hagyják véres kegyetlenkedésükben mindazt, amit a történelem rég letűnt, rég elpusztult hóhérai csak elkövethettek. A gépfegyverrel lekaszált zsidóktól a gázkamrákban megfojtott ezrekig, a halál és a kínzás minden válfaja szerepel itt. Vannak külön náci-osztagok, melyek a 12 évesnél fiatalabbak legyilkolását végzik, mások arra specializálták magukat, hogy a szülők szemeláttára gyilkolják le gyermekeiket. Mint a kopók, szaglásszák végig Európa minden sarkát. Alig hangzott el a francia papság tiltakozása az akkor még meg nem szállt francia területek zsidóságának kiszolgáltatása ellen, mikor már felhangzott a svéd tiltakozás a norvég zsidók legyilkolása miatt.

Ahol Európában barbárság és embertelenség dühög, ott nem hiányozhatnak Horthyék és a nácik egyéb magyar cinkosai. A Külügyi Népbiztosság közleménye elmondja, hogy a magyar honvédség munkásszázadai zsidóinak egy részét átadták a német hadvezetőség rendelkezésére. Egy részüknek sikerült átmenekülni az orlovi partizán szabadcsapatokhoz. Elmondották ezek a munkaszázadosok, akiknek egyébként a honvédelmi miniszter rendeletére sárga karzalagot kell viselniök, hogy a németek szakadatlanul kínozták, ütötték, verték és koplaltatták őket. A német nácik a magyar hadsereg által rendelkezésükre bocsátott zsidó munkaszolgálatosokat maguk előtt hajtották ott, ahol az út el volt aknásítva, a felrobbantott zsidókkal tisztították meg a kocsik előtt az utat. Nagy Vilmos honvédelmi miniszter több mint két hónapja arról beszélt, hogy a munkaszázadokban teljesített szolgálat is megtisztelő honvéd kötelesség, melyben nincsen semmi megalázó, megszégyenítő. A valóságban ugyanez a Nagy Vilmos a fronton, ahol nincs a közvélemény ellenőrzése, kiszolgáltatja a magyar zsidókat a náci pribékeknek. Amellett minden munkásszázadbeli tudja, hogy a hozzájuk beosztott fegyveres honvédőrség is veri, kínozza a védtelenül kiszolgáltatott zsidókat. A honvédség munkásszázadai a magyar nácibérencek speciális találmanya, Horthyék legsajátabb és legjellemzőbb hozzájárulása az új Európához. De nem kell a frontra menni, hogy megállapíthassuk,

hogy a Horthyak, a Kállayak méltó cinkostársai az elállatiasodott hitleri gonosztevőknek. Gondoljunk csak a bácskai vérengzésekre.

A bácskai tömeggyilkosságokat hosszú hónapokon keresztül szemtelenül tagadta Horthy egész bandája. Januártól július közepéig sorozatos hivatalos cáfolatok jelentek meg arról, hogy a Bácskában a legkisebb rendzavarás is történt volna. Július 15-én aztán felállott Kállay miniszterelnök s kertelve, köntörfalazva beismert 2550 gyilkosságot, egytizedét a valóságnak. Azt bevallotta, hogy a meggyilkoltak jórésze teljesen ártatlan volt. De arról hallgatott, hogy a tömegmészárlás áldozatainak javarésze zsidó volt, férfiak, nők, gyermekek vegyesen. Arról is hallgatott, hogy a vérfürdőket olyan bestiálisan rendezték, hogy a legeldurvultabb német fasiszta pribék sem követhette volna el különben. Elég felemlíteni, hogy Újvidéken a Duna jegén százával dideregtek azokban a szörnyű napokban a meztelenre vetköztetett asszonyok és gyermekek és úgy várták a pillanatot, mikor a puskatussal vagy csendőrcsizmával a jégbe vágott léken át a víz alá lökik őket az új Európa Horthy-nevelte bajnokai. S bár öt hónapja annak, hogy Kállay megígérte, hogy a tömeggyilkos fenevadak elveszik méltó büntetésüket, egyetlen esetben elő nem fordult, hogy felelősségre vontak volna valakit a bácskai vérfürdők miatt. Az első felelős maga Horthy lett volna, akinek politikai pályafutása azzal kezdődött, hogy bokáig gázolt a magyar munkások és parasztok vérében, aki csak azt adja, ami lénye, ha segédkezik Hitlernek abban a hóhérmunkában, mely ellen most összefog a világ minden szabadságszerető, humánus népe.

Az a kötelezettség, melyet a zsidók lemészárlásának megtorlására a 12 nemzet ünnepélyes nyilatkozata vállalt, bizonyíték arra, hogy ezúttal nem kerülnek el méltó büntetésüket azok, akik felbujtók vagy tetteisták. Ez azonban nem jelenti azt, hogy most ölbe tett kézzel várjon az a magyar, aki eddig is elkeseredve nézte, mit művelnek hazájával a nácibérencék. Ellenkezőleg: a bizonyosság, hogy közeledik a számonkérés mindazért a gyalázatosságért, melynek a zsidók legyilkolása csak egy része - adjon új erőt, új elszántságot a hitlerellenes küzdelem magyar harcosainak. S azt a tudatot, hogy nincs már messze a győzelmes vég.

1942 december 20.

KÉTFÉLE KARÁCSONYI AJÁNDÉK

A szovjet-német fronton a német fasisztákat és zsoldosait egyik csapás a másik után éri. Alig öt hete, hogy megindult a Vörös Hadsereg hatalmas támadása Sztálingrádnál s azóta a súlyos vereségek egész sorozata zúdult Hitler hadaira. Hol az egyik frontszakaszon, hol a másikon csap le rájuk a szovjet nép ökle. Még fel sem ocsudtak az egyik vereségből s máris kezdődik a következő. Sztálingrádot a középső frontszakasz követte, arra jött a donmenti áttörés. A Kaukázus hegyei között megsemmisített német erők után új vereség érte azokat a hadosztályokat, melyek a Sztálingrádnál körülvárt német hadtestek felmentését kísérelték meg. A szovjet különjelentések egyszerre három, egymástól messze fekvő frontszakasz német vereségeinek részleteit közlik. Jó 125000 fogoly, több mint egymillió halott, egész ellenséges hadseregek páncélcsojaja, ágyúparkja jutott a Vörös Hadsereg kezére. A Don középső folyásánál december 16-án megkezdett támadás helyenként 200 kilométerrel jutott előre s hatalmas lendülettel Ukrajnába vitte a szovjet hadsereget. Az egész szabadságszerető világ csodálattal és lelkesedéssel adózik a jól megérdemelt sikereknek. A legjobb karácsonyi ajándék, amit az emberiség kaphatott: ezzel nyugtázta egy angol hírmagyarázó a szovjet győzelmeket s igaza volt.

Egy hadsereg ezer és millió szállal van ahhoz a néphez kötve, amelyből ered. Áll ez a Vörös Hadsereg is. Azok a vöröskatonák, akik szétverték és bekerítették Sztálingrádnál Hitler válogatott hadosztályait, akiknek a német, olasz, román hadsereg legjobb egységei megadták magukat, a szovjet nép fiai. Hősiességük, kitartásuk, lendületük abból az elszántságból, áldozatkészségből, hazaszeretetből fakad, mely az egész szovjetnemzetet, várost és falut egyaránt eltölti. A szovjetipar teljesítményei, a hadigyárak munkásainak szinte emberfeletti teljesítményei már világszerte ismertek voltak. S most a Vörös Hadsereg nagy győzelmeivel párhuzamosan a szovjetfalu szerepe is előtérbe lép. A kolhozisták, a szabad szovjetparasztok, akiknek fiai alkotják a hadsereg zömét, hatalmas lendülettel sietnek a győzelem meggyorsítására. Szerte a hatalmas birodalomban, Kamcsatkától a narancstermő Grúziáig, mindenütt megmozdult a parasztság s a béke munkájának megtakarított gyümölcsét egymással versenyezve ajánlják fel a Vörös Hadsereg számára. Öreg kolhozparaszt, akinek nyolc hozzátartozója küzd a fronton, 100000 rubelért vásárolt páncélcsojit. Egy nagy nyájat vehetne ezért az összegért, de a Vörös Hadsereg megsegítése fontosabb neki. Van, aki 150, 250 ezer rubelt ad hasonló célokra. Mások a kolhozuk nevét viselő vadászrepülőgépeket ajándékoznak, vagy termésük feleslegéből ezer meg ezer métermázsza gabonát, húst, gyapotot a honvédelemre. Kis iskolás-lányok, hadiözvegyek, a polgárháború veteránjai, a szovjet minden nemzete, minden rétege jelentkezik. Sztálin, az orosz nép nagy vezére, nap-nap után kapja a táviratokat, melyeken a kolhozparasztok szeretetükről biztosítják s egyben áldozatkészségük újabb tanujelét közlik vele. A Vörös Hadsereg új győzelmei új tápot adnak e mozgalomnak és megfordítva, a falu lelkesedése, lendülete új győzelmekre serkenti a Vörös Hadsereget. S a kettő lüktető, magabiztos, elszánt kölcsönhatása a végső győzelem legbiztosabb záloga.

Nagyon jól el tudom képzelni, hogy azok, akik az utolsó másfél évben csak azt hallották, és hitték a Szovjetunióról, amit a náci propaganda terjesztett, értetlenül állnak az orosz hadsereg és a nép e számukra szokatlan teljesítménye előtt. S nem kétséges számomra, hogy ha az orosz győzelmek a legjobb karácsonyi ajándék, amit az emberiség kaphatott, úgy a magyar reakciónak fekete karácsonya volt. Nem így képzelték el Horthyék a háború menetét, amikor népgyűlölő és rabló érzelmeiket követve, megtámadták a Szovjetuniót. Akkor a villámgyors győzelem, az olcsó babér, a könnyű zsákmány reménye sarkalta őket. Ez és csakis ez volt hadbalépésük oka. S még az idén nyáron, sőt még augusztusban is, maga Kállay hirdette, hogy

küszöbön a végső győzelem, s még az idén megkezdik a hírhedt új Európa felépítését. Ezeknek a reményeknek végleg befellegzett az orosz harctereken, de Észak-Afrikában is. Győzelem helyett a vereség és minden következménye rajzolódik ki egyre világosabban. S fekete karácsonya volt a magyar népnek, melyet megkérdése nélkül taszítottak ebbe a német rablőügyért folyó háborúba. A magyar nép napi 15 dekás, mindenféle pótanyagtól keserű kenyéren tengődik, katonafiai a Don mentén, náci ágyútöltelékként várják azt az órát, amikor rájuk is sor kerül, amikor rájuk is lesújt a Vörös Hadsereg ökle. Horthy karácsonyi üzenete a fronton levő honvédekhez nem hagyott kétséget aziránt, hogy nincs kifogása az ellen, ha az utolsó magyar katona is elvérzik náci tábornokok kezén. A német fasiszták és magyar bérenceik kettős igájában nyög most a magyar. Internálótábor, börtön, akasztófa vár azokra, akik harcolni mernek az új gyarmati sors, a német térfoglalás ellen. De míg a magyar reakció fekete karácsonya komor és kilátástalan, addig a magyar nép nehéz szenvedései végükhöz közelednek. A csapások, melyek az orosz fronton és egyebütt a német nácikat érik, egyben azokat a bilincseket is lazítják, törik, melyeket a magyarság kezére vertek ellenségei. S a Vörös Hadsereg győzelmeiből erőt, kitartást, elszántságot merítenek azok, akiket üldöztetés eddig sem riasztott vissza attól, hogy kíméletlen harcot vívjanak a náci barbárság ellen. A magyar munkások, földművesek, a németek igazi törekvéseit felismerő intelligencia, de rajtuk túlmenően, minden hazáját szerető magyar a megkönnyebbülés és felszabadulás érzésével fogadja és támogatja a Vörös Hadsereg győzelmeit. Tudja, hogy ez az az erő, mely nemcsak meggátolja, hogy Hitler fái az égig nőjenek, de gyökeréig kiirtja azt a barbárságot, mely megfojtással fenyegette minden nép fejlődését s nem utolsó sorban a magyarét.

1942 december 27.

1943

A NÁCICSATLÓSOK SORSA

A Szovjetunió újéve jól kezdődött. A Vörös Hadsereg elfoglalta Veliki Luki városát. Azt a fontos vasúti csomópontot, melynek helyőrsége szigorú parancsot kapott, hogy a hely jelentőségére való tekintettel az utolsó emberig tartani kell. Ugyanakkor kiverték a németeket Elisztából, a Kalmük köztársaság fővárosából. Jó hírek jöttek a front többi részéről is: változatlan lendülettel folyik a szovjethaderők támadása. A munka frontján sincs hiány sikerekben. Az urali dolgozók az év első napján számoltak be Sztálinnak, az orosz nép szeretett vezérének, tavalyi munkájuk sikeréről. Egyben fogadalmat tettek, hogy 1943-ban meg fogják kétszerezni a termelést. „Pompás fegyvert és lőszert adunk az előrenyomuló Vörös Hadseregnek, hogy végleg szétmorzsolja a fasiszta bitangokat. Nagy ez a feladat, de nagyok az erőink is és felmérhetetlen hazánk iránti odaadásunk. Szilárdan kijelentjük: megteesszük. Bennünk megbízhat Sztálin elvtárs” - fejezi be a jelentés, melyet másfél millió urali munkás és paraszt írt alá. Ugyanakkor a kolhoz gazdái több mint félmilliárd rubelt adtak a Vörös Hadsereg felszerelésére. 570 millió rubel egyetlen napon, hozzá a rengeteg természetbeni adomány mutatja azt a lelkesedést, ami a szovjetfalkák népét elfogta a győzelmek nyomán. De mutatja azt az elszánást is, hogy az orosz földműves most fekszik csak igazán bele a német rablók kiséprésének munkájába. Végül a szovjet főváros, Moszkva is megkapta a maga külön újévi ajándékát: megnyílt a földalatti villamos új, majdnem hét kilométeres ága. A világhírű Sztálin autógyárhoz vezet, sok tízezer munkás öröme és könnyebbségére.

Egyszóval nem volt hiány a szovjet újesztendő napján kellemes hírekben. És mégis, mindezeket messze túlszárnyalta az az összefogó jelentés, mely a Sztálingrád körüli harcok eredményeiről számolt be Szilveszter estéjén. Három hónappal előbb, szeptember 30-án maga Hitler magyarázta meg a világnak, hogy milyen óriási Sztálingrád katonai és közlekedési jelentősége. Statisztikai adatokkal megtűzdelt előadásának lényege az volt, hogy Sztálingrád elfoglalása az egész 1942-es hadjárat főcélja, az esztendő hadierőfeszítéseinek megkoronázása. S most a szovjetnép, de rajta túlmenőleg az egész világ tárgyilagos, szinte száraz szavakkal értesült azokról a hadműveletekről, melyekben nemcsak megghiúsították Hitler terveit, de egyben olyan csapásokat is mértek a fasiszta haderőre, melyeket nehéz lesz kihevernie.

Három szakaszra oszlottak ezek a hadműveletek.

November 19-én a Vörös Hadsereg ellenállhatatlan rohammal betörte a Sztálingrádot ostromló német haderők arcvonalainak oldalait s körülzárta az ott levő 22 fasiszta hadosztályt. Miután ezt a feladatát megoldotta, új csapást mért az ellenségre. Áttörte a középső Don mentén kiépített védőállásokat, 150-200 kilométer mélyen előrenyomult. Ezzel meggátolta azt, hogy a Sztálingrádnál bezártak kitörhessenek nyugat felé vagy onnan segítséget kapjanak. Utána szétverte a Vörös Hadsereg azt a német haderőt, mely Sztálingrádtól délnyugatra megkísérelte felmenteni a harapófogóba került 22 hadosztályt. A hadműveletek folyamán elesett 175 ezer fasiszta katona és tiszt, majdnem 140000 pedig fogságba jutott. 1800 repülőgép, 3300 páncélkocsi, 5900 ágyú, 10870 gépfegyver volt Hitlerék vesztesége s e rengeteg hadianyag jórésze ép állapotban jutott orosz kézre. Több mint 5 millió tüzéségi lövedék, 50 millió gyalogsági töltevény volt a zsákmányolt hadiraktárakban. Tizenötezer gépkocsi, majdnem tizenhatezer ló, egész hadseregek kocsioszlopa is ott szerepel a zsákmányban s mutatja a támadás erejét és gyorsaságát. A körülzárt 22 hadosztályon kívül a németek és csatlósai 36 hadosztálya, közte hat páncélos teljesen megsemmisült, hét másik hadosztály rendkívül súlyos veszteségeket szenvedett. 1589 szovjet falu és város szabadult fel e harcok folyamán.

Ezek a számok nem tartalmazzák a fasisztáknak olyan veszteségeit, melyeket más frontszakaszokon szenvedtek. S hogy ezek sem voltak csekélységek, arra elég megemlíteni, hogy a középső arcvonalszakasz harcairól egyetlen különjelentés 75 ezer német halottat közölt. Csak ha ezeket a tényeket is figyelembe vesszük, akkor látjuk csak teljes nagyságában a német veszteségek és vereségek igazi arányait és jelentőségét. A csatlósállamok számára ezeknek a számoknak még külön jelentőségük van. A Szovjet Tudósító Iroda jelentéseiből ugyanis kiderül, hogy az összes úgynevezett szövetséges haderők, ha Finnországtól eltekintünk, a frontnak Voronyezstől délre fekvő szakaszán álltak. Szóval azon a darabon, ahol úgy a nyár folyamán, mint az utolsó hat hétben a legvéresebb harcok dúltak. Azokon a frontokon, ahol az esztendő folyamán csend volt, s ahol ennek megfelelően a veszteségek jelentéktelenek, ott kizárólag német csapatok állottak. Így sikerült a német hadvezetőségnek a véres veszteségek aránytalanul nagy részét hűbéres segédcapataira áthárítani. A legjobban a románok fizettek rá. Az orosz frontra küldött 22 hadosztályból, mely az egész román haderő zöme, 18 hadosztály szerepel az elpusztultak vagy körülzártak között. A 11 olasz hadosztályból hat megsemmisült, azonkívül elpusztult egy feketeinges dandár is.

Amint látják, Hitler szívesen kapartatja ki a gesztenyét a tűzből. A magyar ágyútöltelékek állásai ezúttal még nem estek bele a Vörös Hadsereg támadási körletébe. De semmi kétség, hogy egy nagy orosz támadás esetén a németek velük is azt teszik, amit az olaszokkal és a románokkal tettek most: cserbenhagyják őket és mentik a bőrüket, már amennyire lehetséges. Ezt tették egyébként Észak-Afrikában is, amikor nagylelkűen az olaszokra bízták az angolok feltartóztatását, ők pedig minden járművet maguknak foglaltak le, úgy menekültek nyugat felé. Hiába, ez a náci csatlósok sorsa: vérezni, pusztulni a német gazdáért. S a megsemmisített olasz, román hadosztályok példája a magyarok számára is nagyon tanulságos. Ha még ott maradnak a Don mellett, Hitler tábornokainak kezén a honvédhadosztályok hamarosan osztozkodni fognak a többi német hűbéres sorsában.

1943 január 3.

A MAGYAR REAKCIÓ MESTERKEDÉSE

Megjelent a moszkvai „Právda” 1943 január 4-i számában

Hitlerék vereségei a szovjet-német fronton, a hadipolitikai helyzet általános változása Európában, rendkívül bonyolulttá tette a belpolitikai helyzetet Magyarországon. A magyar reakciónak semmikép sincs ínyére, hogy a legyőzöttek táborában találja magát. De a legutóbbi események nemcsak aláásták Hitlernémetország tekintélyét, de Németország végleges vereségének bizonyosságát is oly nyilvánvalóvá tették, hogy már Hitler hűbéres csatlósai is kezdenek elgondolkozni rajta. S a magyar kormányzókörök reakciós klikkjének komoly gondokat okoz, hogyan készítse elő a maga számára a visszavonulási utat, hogyan másszon ki abból a csávából, amelybe a hitleri kalandorpolitika rántotta.

Magyarország belpolitikai helyzetét nem értjük meg, ha nem vesszük tekintetbe azt a fölötté komoly élelmezési válságot, melyet jelenleg ez a mezőgazdasági ország átél. A válság fő oka ismeretes: Németország és Olaszország kisajtolnak az országból minden élelmet. A Németországgal kötött gazdasági megegyezés, amely Magyarországot éhségre kárhoztatja, a leg-erősebb ellenzést váltotta ki a falusi lakosság részéről. Hogy a Németországba szállítandó élelemre vonatkozó kötelezettségeiket megtarthassák, a magyar néprontóknak erősen meg kellett nyirbálniuk az amúgy is szűkös élelmezési adagokat, tisztára ki kellett rabolniuk a falut. Nemcsak a gabona, de a kukorica, burgonya stb. is kényszerbeszolgáltatás alá esik, a félállami kiviteli szervezetek, melyeknek monopóliuma van a disznók, sőt libák vásárlására is, gúzsbakötötték a magyar parasztot. A magyar faluban jelenleg még libát sem lehet vágni külön engedély nélkül.

Pedig a falun már előzőleg is elég ok volt éles elégedetlenségre. A parasztok fiait háborúba hurcolták, hogy a gyűlölt Hitlerért otthagyják fogukat. A falut kiszípolyozták. S most csőstől hullanak a mindenféle parancsok az élelem kötelező beszolgáltatásáról. A paraszt szabotázssal felelt - egyszerűen elrejtette a termés jelentékeny részét. Októberben, amikor a Németországnak teljesítendő élelmiszerszállítmányok jelentékeny részét már leszállították, kivilágolt, hogy a parasztság, sőt a földbirtokosok ellenállása élelmezési katasztrófával fenyegeti az országot.

Az idei aratás jobb, mint a tavalyi volt. De elnyeli a rabló kivitel s a zabolátlan spekuláció. A magyar kormány riadót fűjt. Az élelmezési miniszter nekirentett nemcsak a termelőknek, de a fogyasztóknak is. Panaszkodott a közönség „érthetetlen részvétlensége” miatt, kirohanást intézett az „önzők ellen, akiknek csak a saját előnyükön jár az eszük” és komoran emlékeztetett arra, hogy az 1918-as katasztrófát elsősorban az élelmezési rendszer csődje idézte elő.

Fenyegetések zúdultak a mezőgazdák ellen, a parasztokat szinte hazaárulással vádolták, a hazaárulást pedig, mint ismeretes, halállal büntetik. A nem engedelmeskedőket még vagyonek Kobzással is megfenyegette az élelmezési miniszter.

E fenyegetések nagy felzúdulást keltettek az országban. Érdekes a dologban az, hogy a nagy földbirtokosok is csatlakoztak az ellenzékhez. Ők is tudják, hogy az 1918-as forradalom egyik oka az éhség volt. Kitűnően megértik, hogy mit jelent a Horthy-rendszer számára a németek veresége Sztálingrád alatt és a Don mellett. A magyar földbirtokosok határozottan az élelmezési miniszter ellen fordultak s ez kénytelen volt lemondani. Utóda a közvélemény megnyugtatója céljából ünnepélyesen megígérte, hogy nem fog erőszakot alkalmazni és beszünteti az élelmiszer kivitelét az országból.

De az új miniszter ígéretei éppoly kevésbé voltak képesek az élelmezési helyzetet megjavítani, mint a régi fenyegetései. December elsején a kenyéradagot le kellett szállítani 150 grammra naponta, de ez az éhségszűkítés sincs biztosítva az új aratásig, bár a lisztből mindenféle „pótlékot” kevernek, amelyek gyomorbetegségeket idéznek elő.

Ez az a zsákutca, amelybe Magyarország került a Hitlernémetországgal kötött „szövetség” következtében.

Természetesen se a magyar rádió, se a magyar sajtó egyetlen sorral, egyetlen szóval sem emlékezik meg Hitler vereségeiről a szovjet-német fronton. A sajtó mélyértelműen elmélkedik arról, hogy „a németek keleten hajlékonyabb, ruganyosabb védelmet” alkalmaznak és hogy „Észak-Afrikában Rommel sikeresen folytatja vonulását nyugat felé.”

De az igazságot nem lehet véka alá rejteni. Egész Magyarország tudja, hogy a szovjet-német fronton rosszul áll a fasiszták szénája. Elsőnek a belügyminiszter, Keresztes-Fischer verte félre a harangot. „Ideje - jelentette ki - végre félretenni a világnézeti kérdéseket. Az ország biztonsága, az ország megmentése forog kockán. Most fegyelemre, rendre, valamennyi erő egyesítésére van szükség.”

Horthy kormányzó üzenettel fordult a parlamenthez, amelyet jellegzetesen így kezdett: „Sorsunk fordulópontján állunk.” A kormányzó annak megértésére hívott fel, hogy „a belső rend megővésétől függ, képes lesz-e az állam megállni helyét vagy nem”. Ezt a formulázást úgy kell érteni, hogy a magyar reakció a hadsereget az országon belül akarja tartani, a saját népe ellen s ezért nem akar újabb honvédhadosztályokat Hitlernek áldozatul dobni. Hitler vereségét előre látva, a magyar kormányzókörök azon törik a fejüket, hogy uralmi helyzetüket is megtartsák, az utóbbi időben szerzett területeiket se veszítsék el. A magyar hadsereget lázasan szerelik fel újra.

Egyidejűleg előszedik a lomtárból a magyar reakció minden oly elemét, amely még nincs teljesen kompromittálva. December közepén a főrendiház tagja lett Horthy kisebbik fia, aki a németek előtt nem kedvelt személyiség. A kinevezést megelőzőleg tartott beszédében élesen bírálta „azok aknamunkáját, akik idegen érdekeket szolgálnak” s a magyar fasiszták provokációira célozva, „nemzeti egységre” hívott fel. A fiatalabb Horthy, aki nincs kompromittálva a németekkel való együttműködésben, úgylátszik, arra van kiszemelve, hogy atyjának utóda legyen.

Felkutatták a Habsburg-dinasztia agg, szellemi képességeiben alaposan megcsappant tagját, József főherceget is. Ez az utóbbi években szerényen meghúzódott valahol, mert Hitler ki nem állhatja a Habsburgokat. Most József főherceget, mint régi tábornagyot, kinevezték egy harc-kocsiezred főnökének tiszteletbeli állására. December közepén beszédet mondott a főrendiházban s erős hadsereg megteremtését követelte, „mert” - mondotta - „senkire sem számíthatunk függetlenségünk megőrzésében és határaink megvédésében”.

Ezzel szemben a magyar miniszterelnök alig néhány hónappal azelőtt nem egyszer hangsúlyozta, hogy Magyarország nem áll egyedül, hanem hatalmas szövetségesekkel rendelkezik, akikre számíthat. Így állítják át Magyarországon a váltókat.

A magyar reakció érzi, hogy megingott lába alatt a talaj. Igyekszik mesterkedni. Érdekes, hogy a miniszterelnök, aki azelőtt nem vett a szájába olyan szavakat, mint: „szabadság, függetlenség, alkotmány”, most új hangot ütött meg. December közepén tartott beszédében már nem zengett dicsőhimnuszokat a „Führernek”, hanem úgy beszélt Magyarországról, mint „a parlamentarizmus utolsó szigetéről Középeurópában...”

A németekhez való viszony is megváltozott Magyarország kormányzóköreinél. Amikor a magyarországi német kisebbség egész sor újabb kiváltságot követelt, Kállay a képviselőházban határozottan visszautasította ezeket a követeléseket: „Vegyék tudomásul, úgy Magyarországon, mint a külföldön, hogy a nemzetiségi kérdésben semmit sem lehet ránk erőszakolni” - jelentette ki.

Ezzel meg nem elégedve, követelte, hogy azokat a magyar munkásokat, akiket Németországba munkára toboroztak, december 31-ig bocsássák vissza hazájukba. Végül, amerikai hírforrások szerint, a magyar csatlósok azt követelik, hogy a magyar hadsereg egységeit hívják vissza a szovjet-német frontról.

Hitler uszályhordozói azt próbálják erősíteni, hogy Magyarországot nem saját jószántukból, hanem Hitler nyomása alatt hajtották a bűnös háborúba. Ám nemrég, amikor még Kállay hitt Hitler győzelmében, büszkén jelentette ki, hogy Magyarország „önként, nem sodródva, senkitől sem kényszerítve” lépett a háborúba. Most pedig a magyar kormány hivatalos lapjában cikk jelent meg, amely Magyarország viselkedését azzal a mélabús megállapítással mentegeti, hogy „kis államok nem járhatnak önálló úton”.

Azelőtt a magyar sajtócsahosok arról írtak, hogy „elébe megyünk az ellenségnek”, a bolsevizmust meg kell semmisíteni, harcolni kell az „új Európáért”. A szovjetterületek jövőjéről „gyarmatosításáról” cikkeztek. Már részvénytársaságokat is alapítottak, mint például a „Transkarpátia”, az el nem ejtett medve bőrének értékesítésére. De most, amikor egy svájci lap célzást tett arra, hogy Magyarország ebben a háborúban gazdasági célokat is tűzött ki maga elé, a magyar kormány hosszas cáfolattal felelt: „Senkitől semmit elvenni nem akarunk. Csak megtartani akarjuk, ami a mienk. Védelmi háborút folytatunk.” Íme ezt a nótát fűjják most a csődbe jutott magyar urak, amikor Hitler összeomlásának elkerülhetetlen volta felrémlik előttük.

Az uralkodó klikk takarodót fűj az egész világon. Még ez év június havában a kormány együttműködést ajánlott fel a fasiszta pártoknak. Most pedig a fasisztákat hivatalosan „fanatikuskoknak” titulálják, akikkel „lehetetlen együtt dolgozni”. Kállay, aki egész sor demagóg, antiszemita törvényt hozott, most már nem hajlandó új rendszabályokra a zsidók ellen, sőt az antiszemitizmussal szemben a humanizmust emlegeti.

A magyar kormány természetesen egy percre sem szünteti be a hadjáratot a „belső ellenség”, a „kártékony és veszedelmes békevág” ellen. De a belső front kérdésében is megváltozott a taktika. A sajtó hízelgő hangot üt meg a munkásokkal szemben. A munkásokat egyszerre „a nemzet virágának” nevezi és néhány nappal ezelőtt még azt is elhatározták, hogy Budapesten szobrot emelnek a „munkának”. Aligha akadna valaki, akit ez az átlátszó fogás megtévesztene. A belső front Magyarországon recseg, ropog. Akármennyit beszélnek a hitleri lakájok az egységről, az erők egyesítéséről, a béke szilárdságáról, a harc nem szűnik meg és nem szűnhetik meg. A Magyarországot kormányzó urak maguk is érzik ezt. És ha most sietve igyekeznek átfesteni a cégtáblát, ezt azért teszik, mert érzik, hogy Hitler vereséget fog szenvedni és minden körülmények között meg akarják menteni a bőrüket. Ez a lényege a magyar reakció mesterkedéseinek.

A MAGYAR PROPAGANDA HAZUGSÁGAI ÉS A VALÓSÁG

Ötven napja tart a hatalmas orosz támadás. Sztálingrádnál a német hadsereg színe-java, 22 hadosztály be van kerítve. A várostól nyugat felé már körülbelül 250 kilométerre nyomult előre a Vörös Hadsereg, délnyugatnak most foglalták el Zimovnikit, mely körülbelül ugyanekkorra távolságra fekszik. A Kaukázusban néhány nap alatt 130 kilométerre verték vissza a német hadsereget. Az egész világ lázas érdeklődéssel figyeli, hogyan közelednek a Don alsó folyásánál az orosz csapatok Rosztov felé. Szóval a szovjetfronton olyan hatalmas hadműveletek folynak, melyek arányaikban felülmúlnak minden eddigit. A szovjet összefoglaló jelentések százezres fasiszta halott- és fogolyszámokat közölnek. Maga a német hadvezetőség is kezdi a hírhedt frontkiegyenesítést emlegetni. Mindennek azonban a hivatalos magyar hírszolgálatban semmi nyoma. Átnéztem a legutolsó 50 nap magyar hadijelentéseit. Különösen most, a legutolsókat. Látom belőlük, hogy a Magyar Távirati Iroda szerint „a keleti harc-téren a németek továbbra is súlyos, de sikeres elhárító harcokat vívnak”. Arról is értesülök belőlük, hogy „a keleti fronton a havazások és a felázott utak akadályozzák a nagyobb hadműveleteket”, végül megtudom, hogy a német hadvezetőség „védekező mozgó háborút folytat”.

A magyar közmondás szerint a hazug embert könnyebb utólni, mint a sánta kutyát. A román hírszolgálat a hazugságok terjesztésében nem maradt vissza a Magyar Távirati Iroda hazugságai mögött. Amikor a szovjetfronton levő 22 román hadosztályból 4 hét alatt 18 megsemmisült, illetve fogságba került, a román kormány rendületlenül folytatta azt a politikát, hogy mindent tagadott. Közben azonban a román közvélemény észrevette, hogy a frontról nem jönnek levelek. Száz- és százezer hozzátartozó négy, hat vagy nyolc hét alatt magától is rájött arra, hogy mi is történt tulajdonképpen azzal az ágyútöltelékkel, melyet Antonescu olyan készséggel bocsátott Hitler rendelkezésére s melyet a német tábornokok olyan bőkezűen és pazarul dobtak a front legveszélyesebb részeire. Nem sokkal jobb sors érte azokat a hadosztályokat sem, melyeket Mussolinótól kapott a német hadvezetőség, és a két náciatlós példájának megfelelően megeshetik, hogy egy szép napon, a Don mentén vérző magyar honvédek hozzátartozói is észreveszik, hogy elmarad a posta. Addig azonban a magyar hivatalos hírszolgálat változatlanul folytatja az informálásnak azt a fajtát, melyről Budapesten azt mondják: hazudnak rendületlenül.

Az ilyen hazugságnak az egyik gyengéje az, hogy amikor lelepleződik, egyszerre terjesztője ellen fordul. Nem tudom, hányan vannak Magyarországon, akik hisznek a hivatalosan terjesztett hazugságokban, de nagyon jól el tudom képzelni felháborodásukat, amikor az események, jelen esetben a német vereségek, meggyőzik arról, hogy rendszeresen és következetesen félrevezették őket. És a Szovjetunióval kapcsolatban ez a munka, ez a megtévesztés nemcsak a Vörös Hadsereg, de a szovjetélet minden ágára kiterjed. Hányszor hallhatták, hogy a szovjetparaszt nincstelen állami rabszolga. A honvéd propagandaszázadok tudósítói hányszor közöltek úgynevezett megrázó leírást ennek a szovjetparasznak elesettségéről. És most a Vörös Hadsereg győzelmeivel párhuzamosan előtérbe lép a kolhozparaszt, mint a honvédelem legáldozatkészebb, leglelkesebb támogatója. Barát és ellenség most látja csak, hogy mit adott az elmúlt 25 esztendő a szovjet földművesnek. Hetek óta özönlenek a milliós összegek, a természetbeni adományok a Vörös Hadsereg páncélkocsioszlopainak és repülőflottájának erősítésére. Előttem fekszik egy január 9-i újság. Az első oldalon a grúz kolhozparasztok közlik szeretett vezérükkel, Sztálinnal, hogy 72 és félmillió rubelt gyűjtöttek a „Gruz kolhoznik” nevű páncélkocsioszlopra. Ugyanakkor a kötelező beszolgáltatáson felül 40000 métermázsza gabonát, húst és gyümölcsöt is ajándékoztak a hadseregnek. Egy Pável Lim nevű traktorvezető

303000 rubelt ad páncélkocsiépítésre. Közvetlen utána a Kizil Bulák nevű kolhoz elnöke 300000 rubelt ad ugyancsak erre a célra, de kiköti, hogy a páncélkocsik Sztálin nevét viseljék. Egy üzбек kolhozparaszt 270000 rubelt ad repülőgépekre és egy kazáni földműves 96 métermázsza búzát küld a saját készletéből a honvédő háború céljaira és megjegyzi, hogy az utolsó két évben 160 métermázsza búza volt a keresete. Mindez egyetlen napon. Vajjon mit gondol az a magyar hallgató ezeknek a számoknak hallatára, aki esetleg elhitte mindazt a hazugságot és rágalmat, melyet a magyar hírszolgálat a szovjetparasztról terjesztett?

Kedvenc fogása a magyar propagandának az is, hogy lehetőleg nem beszél arról, hogy az ország Angliával és az Egyesült Államokkal is háborúban van. Ennek megvan a maga jó oka. Ha már a magyar nép zöme egyre elégedetlenebb amiatt, hogy a Szovjetunióval háborúba keverték, úgy nem kevésbé nagy az elégedetlenség amiatt, hogy Horthyék még Amerikának és Angliának is hadat üzentek. Azt a körülményt, hogy ezzel a két állammal a magyar csapatoknak még nem volt fegyveres összetűzésük, a hivatalos propaganda arra használta fel, hogy lehetőleg elfeledtette azokat a veszélyeket, amelyek az országot Anglia és Amerika részéről is fenyegetik. Amennyiben mégis szóba jött a második front, igyekeztek mint valószínűtlent és kivihetlont beállítani. Nos, erre a beállításra is megjött most a csattanó válasz. Az Egyesült Államok elnöke, Roosevel, a kongresszushoz küldött üzenetében ilyeneket mondott: „Nem akarom közölni, hogy mikor és hol sujt le az egyesült nemzetek következő csapása Európában, de annyit mondhatok: csapásra, erős csapásra készülnek. Nem mondhatom meg, hol fogunk ellenségeinkre lecsapni, Norvégiában-e vagy Belgiumban és Hollandiában, Franciaországban-e, Szardínián vagy Szicílián keresztül, a Balkánon vagy Lengyelországon át, vagy pedig egyidejűleg több ponton-e. De annyit mondhatok, hogy függetlenül attól, hogy hol fogunk a szárazon lesujtani, pusztítani fogjuk őket elszántan és kíméletlenül mi, az angolok és az oroszok is.”

Amint látjuk, Roosevel is egészen mást mond, mint amit a magyar propaganda el szeretne hitetni. Ahova csak nyúltunk, mindenütt azonos jelenség - hazudozás, félrevezetés. De ismételjük, a hazugot hamarabb utolérjük, mint a sánta kutyát. És ha utolérjük a magyar reakciót, a sánta kutyát, akkor fizetni fog mindenért, amit a magyar néppel szemben elkövetett.

1943 január 9.

KÁLLAY BESZÁMOL

Az orosz különjelentés január 19-én közölte, hogy elfoglalták Valujki vasúti csomópontot. Ebben a városban volt a magyar hadsereg hadbiztossága, az összes hadi, élelmi és felszerelési anyagraktárakkal. Két nappal előbb az oroszok Alexejevka városának bevételeit jelentették: itt volt a magyar hadsereg főparancsnoksága. Nem kell a Ludovika Akadémiát vagy a honvéde-vezérkari tanfolyamot elvégezni ahhoz, hogy megértsük, hogy az a hadsereg, amelynek a front mögött ötven meg 100 kilométerre fekvő döntő központjait már elfoglalták, nem üldöghet nyugodtan az első vonalban. A budapesti propaganda január huszadikán mégis egész idilli leírását adta a honvédek téli szállásának. A honvéd haditudósító-század helyszíni jelentése e szavakkal végződik: „A magyar honvédek csak átmenetileg laknak ezekben a szobákban, mert hamarosan tovább lendülnek majd előre.” Úgy látszik, hogy ez a bárgyú megnyugtató kísérlet nem járt sikerrel, mert alig két nappal később Kállay miniszterelnök is felszólalt. Megnyugtatta a képviselőket, hogy „bár a veszteségek nagyok, de nem érik el az ellenséges propaganda által terjesztett méreteket”. Szerinte a csapatok legnagyobb részének sikerült kikerülnie a bekerítést és fontos csapategységek sehol sincsenek bekerítve. A magyar propaganda állítása szerint, a kormánypárt képviselői nyugalommal fogadták a beszámolót.

Eszünkbe jut ennek a Magyar Élet Pártjában tartott beszámolónak az előjátéka, egy másik beszámoló. Azt is Kállay tartotta, ugyancsak a MÉP-ben, tavaly júniusban, mikor Hitler főhadiszállásáról visszatért. Ebben a beszámolóban közölte a magyar miniszterelnök, hogy meggyőződött róla, hogy a háború még a nyáron győzelmes véget ér, hogy még az idén - azaz 1942-ben - megkezdődik az új Európa építése. S ezt a jóslatát néhány héttel később még megtoldotta, amikor elragadtatással beszélt róla, hogy neki a vezéri főhadiszálláson megjövendölték az eseményeket, melyek úgy az orosz fronton, mint Afrikában, matematikai pontossággal bevaltak. Nem csoda, hogy a kormánypárti képviselők, mint az akkori tudósítások mondják, sugárzó arccal, egyhangú lelkesedéssel fogadták azt a bejelentését, hogy 100 százalékgig teljesíteni fogja azokat a kötelezettségeket, amelyeket elődje vállalt.

Ezek a kötelezettségek többek közt magukban foglalták a magyar hadsereg kiküldetését is, amelyről most Kállay azt állítja, hogy lényegében nincs semmi különös bajuk s helyzetüket csak az ellenséges propaganda festi rossznak. Kállay annakidején hónapokig hirdette, hogy csak az ellenséges propaganda kitalálása a bácskai vérengzés, míg egy napon felállt a parlamentben s bevallotta, hogy 2550, nagyrészt ártatlan embert tényleg legyilkoltak a Bácskában. Mostani hivatkozása az ellenséges propagandára is hasonló értékű. Mi nem tudjuk, hogy miféle propagandára céloz a magyar miniszterelnök, de tudjuk, hogy az orosz adatok szerint, amelyeket a sajtó ismételtelen közölt, 13 magyar hadosztály volt az orosz fronton.

Azt is tudjuk, hogy a legutóbbi összefoglaló szovjet-különjelentés, amelyet január 19-én adtak ki, már akkor 27500 magyar fogolyról számolt be. Az ezt megelőző jelentésekből kitűnik, hogy a halottak száma alig maradt a foglyoké mögött. Azóta a jelentések újabb 12000 fogolyról adnak hírt, akiknek több mint a fele szintén magyar. Ezek a hivatalos adatok nem is az egész honvédseregére, hanem csak 9 honvédhadosztályra és egy páncélos dandárra vonatkoznak, mert a magyar hadosztályok egy része tudvalevőleg a brjanszki partizáncsapatokkal áll szemben s a voronyezsi harcokban nem is vett részt. Ezek alapján nem nehéz kiszámítani, hogy a Voronyezs alá német ágyútöltelékül odadobott honvédhadosztályok halottakban s foglyokban sok tízezer embert vesztek. Ha még a sebesülteket és a megfagyottakat is hozzávesszük, akkor világos, hogy nem sok maradhatott a német kézre adott csapatokból.

Ha Kállay a szovjet tudósító iroda hivatalos adatait akarta megcáfolni, akkor miért nem közölte azokat a számokat, melyek szerinte igazak? A válasz nagyon egyszerű. Itt vannak már a szovjet hadifogolytáborokban a honvédtisztek és legények tízezrei, köztük egy csomó magasrangú parancsnok. Ezek a honvédek, tisztek és közkatonák a végsőig el vannak keseredve a németek ellen, akik őket, mint a szerintük alsóbbrendű magyar fajhoz tartozókat, a szó szoros értelmében ágyútöltelékül használták. Velük fedeztették a visszavonulást, őket dobták oda, ahol a legbővebben arat a halál. S nem kevésbé vannak elkeseredve azok ellen a magyar németbérencek ellen, akik őket, mint vágómarhát adták el Hitlernek. S ha most Kállay, ahelyett, hogy általánosságban beszél, felsorolná, hogy ez, meg ez az ezred vagy hadosztály ép és teljes, akkor könnyen megeshet, hogy fogságban lévő saját parancsnokai hazudtolják meg.

A magyar sajtó most azt állítja, hogy nem akarnak a nemzetben hamis reményeket kelteni, sem a tényeket eltitkolni s a végzetre hivatkoznak. Minden szavuk hazug. A végzetet, amelyre most hivatkoznak, Hitlernek hívják. Ő és magyar cselédei taszították ebbe a háborúba az országot. Kállay beszéde ma is azt célozza, hogy eltitkolja, elkenje a nemzet előtt az igazat, hogy hamis reményeket ébresszen. És még inkább ezt teszi a hadügyminiszter, akiről most vallják be, hogy nem Göring kitüntetése miatt, hanem fontos katonai tárgyalások ügyében járt Berlinben. Nagy Vilmos törhetetlen optimizmust prédikál. Még tovább megy Jány Gusztáv, a szétvert honvédhadsereg parancsnoka, aki a berlini Völkischer Beobachter című lapban változatlanul a végső győzelemről beszél.

S ezek nemcsak frázisok. Aki mint honvédelmi miniszter, törhetetlen optimista, aki mint a megsemmisült hadsereg parancsnoka most is végső győzelemről szaval, az így adja tudtul, hogy ő el van szánva a magyar férfiak újabb százazreit feláldozni Hitler rablóháborújáért. S Kállay nem akarja megérteni, hogy a honvédtízezrek fegyverletétele egyben hatalmas tiltakozás az ellen, hogy német ágyútölteléknek adják el a magyart. S börtönnel meg halállal fenyegetik meg azt, aki ennek a tiltakozásnak kifejezést ad. Azok a tömegperek, tömegletartóztatások, amelyek most Magyarországon folynak, minden kétséget kizáróan berlini utasításra történnek. Azokat akarják velük Hitler magyar szolgálai megrettenteni, akik bent az országban vívnak hősi harcot a német ügyért folyó rablóháború ellen. De elkéstek már vele, sőt az ellenkezőjét érik el. Hitler és csatlósainak vereségeiből a magyar szabadság minden harcosa új erőt, új kitartást merít. A kíméletlen üldözések sorompóba állították a külföld magyarságát, amely mint egy ember áll a fasisztaellenes front magyar hősei mellé. Még követelődzhet Hitler, még dülhatnak egy ideig az országban a német csatlósok, de sorsuk már meg van pecsételve.

1943 január 24.

A NÁCI FAJELMÉLET MAGYAR ALKALMAZÁSA

A nemzeti szocializmus fajelmélete minden népet a németnél alábbvalónak tart. Áll ez, természetesen a magyarokra is, akiket a német-fasiszta írók egészen addig, amíg a német-magyar politikai együttműködés ki nem alakult, gyakran neveztek mongoloknak. Különösen élesen hangoztatták ezt a nézetüket a hírhedt élettér-elmélettel kapcsolatban. Ez elmélet szerint, Magyarország az egyik legrégebb európai német élettér. Szerintük Magyarország már Krisztus után az ötödik században a germán kultúra egyik bölcsője volt. Hiszen itt jött létre Ulfilasz gót püspöknek a világhírű ezüst kódexben máig is fennmaradt és Upsalában őrzött biblia-fordítása. A náci elmélet szerint ezt az államot, amely 500 éven keresztül állott fenn, az Ázsiából betört mongoloid magyarok elpusztították. Ugyancsak a náci elmélet szerint, a magyar kultúra lényegében a német frank kultúra egyik mellékhatása. Politikailag is német, szerintük, ez az élettér, ahol a városok német lakói és az állandóan meglevő német kisebbség képezte a tulajdonképpeni és egyedüli kultúrelemet. Külön kiemelik az élettér-elméletnek ezek a magyarázói azt a körülményt, hogy Magyarországot német hadak hódították vissza a töröktől és német gyarmatosok hódították vissza a délvidéki elmocsarasodott, elvadult területeket a civilizáció számára.

Ezeket a véleményeket 1935. óta, mióta Magyarországot is csatlósáik és „szövetségeik” közé kezdték számítani, természetesen már csak hangfogóval emlegették. Másrésről ezeket a nézeteket maga Hitler is nem egyszer hangoztatta. A „Mein Kampf” című könyvében, amely tudvalevőleg a német nácik bibliája, ismételten szól megvetőleg a magyarokról, sőt külön kihangsúlyozza, hogy akkor alakult ki benne a német faj felsőbbségének kézzelfogható tudata, mikor Bécs utcáin a németek közt látta az alsóbbrendű szláv, zsidó, magyar csöcselék nyüzsgését. Sokkal később, 1938-ban Rauschnignak, a danzigi szenátus náci elnökének ismételten elmondotta, hogy természetesen a magyarokat is alsóbbrendű fajnak tartja és ennek megfelelően az Új-Európában nem fog megtűrni önálló magyar államot. Rauschnig „Beszélgetéseim a Führerrel” című könyvében ezek a magyarokra nem nagyon hízelgő tervek részletesen olvashatók.

A múlt év folyamán, amikor a háború elhúzódása, a német győzelmi remények hervadása és a Németországba kivitt élelmiszerszállítmányok miatt előállott éhség erős fasisztaellenes hangulatot váltott ki, Hitler magyarországi ügynökei a fajelméletet hozzágörbítették a politikai helyzethez. Minthogy nehéz volt egyszerre alsóbbrendű népfajnak és hű szövetségestársnak nevezni a magyarokat, a náci pénzen megjelenő lapokban kezdték fölfedezni, hogy a magyarság tulajdonképpen nem is finn-ugor nép, hanem lényegében német. Ezek szerint a magyarság 20-25 százaléka a kelet-balti porossal rokon, húsz százaléka a bajorral rokon dinári faj tulajdonságait mutatja, tizenöt százaléka pedig az alpesi fajú württembergi és felsőausztriai németekkel azonos. Az ilyen cikkeknek tendenciája nagyon átlátszó volt s mivel akkor már a németek nyári támadásának eredménytelensége Magyarországon is nyilvánvalóvá vált, a náci fajelméletnek ez a kissé erőszakolt alkalmazása csak néhány megvető választ eredményezett; még a kormánypárti sajtó is elutasította ezt az új vérségi kapcsolatot. A német-fasiszták igazi érzelmeit a magyarokkal szemben a sváb Volksbund képviseli, a magyarországi németek monopolisztikus szervezete. A Volksbund nem csinál titkot abból, hogy a magyarságot alsóbbrendű fajnak tartja, amelynek jórészt vissza kell telepíteni oda, ahonnan betolakodott a Tisza-Duna közére, - Ázsiába. Egyrésze, szerintük, ottmaradhat az országban, mint a német urak jobbágya. Ez a Volksbund, amely harmincezer mindenre elszánt SS-katonát adott Hitlernek, teljes gőzzel dolgozik minden téren azon, hogy az új német honfoglalást előkészítse. Ők Hitler láncos kutyái Magyarországon s az a magyar, aki gondolkozik hazájának

jövőjén, csak borzadva gondolhat arra, hogy mit művelnének ezek a magyargyűlölő svábok, ha a náci győzelem esetén szabadkezet kapnának. A sorozatos orosz győzelmek és a szabadságszerető nemzetek diadalának egyre határozottabban kirajzolódó körvonalai természetesen nagy megnyugvást és örömet keltenek azokban a magyar körökben is, amelyek már átlátták, hogy a náci fajelmélet mögött új, az eddiginél sokkal veszedelmesebb formában nyilvánkozik meg a németeknek immár ezeréves vágya, hogy kiszorítsák a Tisza-Duna közéről a magyarokat. Aki ezt Magyarországon felismeri, az minden erővel Hitler bukásán fog munkálkodni.

1943 január 30.

AZ EGYIK KUTYA, A MÁSIK EB

Ha az ember így messziről nézi a magyar élet nyüzsgését, meglehetősen nehézségei vannak, ha vázolni akarja azokat az ellentéteket, melyek a nyilasokat és Imrédyéket Kállayéktól elválasztják. Tudjuk jól, hogy a különböző nyílt és álcázott náci pártok egyszerűen és közvetlenül állnak Hitler szolgálatában s szemrebbenés nélkül hajlandók szállítani szőröstül-bőröstül a nemzeti hadsereget és az új terméssel együtt eladni a németeknek az országot. Azt is tudjuk, hogy amikor Horthyék 23 hónapja háborúba taszították az országot, gyors villámháborúra számítottak, olcsó babérokra, no meg valamelyes részre a koncból, legalább egy-két morzsára, ami Hitler asztaláról leesik. Megértjük, hogy ezek az urak, akik azóta bőven és súlyos csapások árán győződtek meg arról, hogy gazda nélkül csinálták számításaikat, ma nem nagyon boldogok amiatt, hogy terveik dugába dőltek s kezdenek visszafelé elsülni. S csak természetesnek tartjuk, hogy a sztálingrádi katasztrófa, a második honvédhadsereg szörnyű voronyezsi pusztulása, a sorozatos német vereségek, a tuniszi tengely-haderők szégyenletes összeroppanása óta nemcsak a magyar nép széles köreiben, hanem ezek között a háborút kezdő reakciók között is egyre nő azoknak a száma, akik szeretnék valahogy menteni bőrüket s azon törik a fejüket, hogy hogyan kerülhetik el azt a sorsot, mely Hitlert hamarosan eléri.

Ismételjük, hogy mindezt jól megértjük. De mikor arra kerül a sor, hogy az ezekből az árnyalatokból folyó különböző tetteket lássuk, azonnal a legnagyobb nehézségeink vannak. Itt van például a három hete történt parlamenti összecsapás. A Magyar Megújódás Pártjának szónoka Berlin utasítására azt követelte, hogy tüzzék a parlament napirendjére a Hitler számára elsőrendű fontossággal bíró kérdéseket, különösen azt, hogy hajlandó-e a kormány a németekért „minden körülmények között minden áldozatra”. A fellépés maga ismerős. Hitler mindig mozgósítja láncos kutyáit, ha még többet akar kizsarolni Magyarországból, mint amennyit már kapott. Tavaly februárban, mikor a 2. honvédhadsereg átadásáért folyt az alku, a nyilasok és Imrédyék lázas tevékenységet fejtettek ki, lármáztak, fenyegetőztek, röpiratokkal fordultak a hadsereghez, míg végül a nácik megkapták azt a negyedmilliónyi magyart, aki aztán a Don mentén elesett, megfagyott vagy fogságba került. Most is hasonlóról van szó. Hitler most még jobban meg van szorulva, mint tavaly tavasszal, még jobban kell neki a magyar ágyútöltelék és a magyar kenyér. Ennek megfelelően magyar ügynökei még hangosabban és lármásabban lépnek fel a parlamentben.

Mármost, ha Kállayék valóban meg akarták mutatni, hogy ők mások, mint a nyilasok, akkor erre pompás alkalom lett volna a nácibérencek rohama. Fel kellett volna venni az odadobott kesztyűt s elő kellett volna venni az ország égető kérdéseit, a béke, a hadsereg, a kenyér problémáit. Nagyszerű alkalom lett volna a Magyar Élet Pártja számára, hogy élesen elhatárolja magát azoktól, akikről ma köztudomású, hogy minden tettüket a magyar nép ügyétől idegen és ellentétes német érdek vezeti. Ehelyett azonban az történt, hogy Kállay és vele a kormánypárt megretirált, kitért a felvetett kérdések elől s bizonytalan időre elnapolta azt a parlamentet, mely négyhónapos szünet után állítólag halaszthatatlanul fontos törvényjavaslatok letárgyalására ült össze. Ez a lépés lényegében a parlament kikapcsolását jelenti s mutatja, hogy mennyire nem őszinte és komolytalan volt minden fecsegés, amit különösen az utóbbi hónapokban, arról hallottunk, hogy Magyarország Európában a parlamentarizmus utolsó szigete, hogy itt épen megmaradtak az alkotmányos intézmények. A fasisztáknak igazán nem fáj, hogy fellépésük eredményeképpen eltűnt az országgyűlés és helyét tulajdonképpen az egypártrendszer váltotta fel. Ez lényegileg a régi fasiszta követelés megvalósítása, azé a fasiszmusé, amelynek minden szabadságra emlékeztető intézmény, köztük elsősorban a parlament, mindig szálka volt a szemében.

Kállay tehát a parlament jégretevésével nem határolta el magát a szintiszta németbérencektől. Még kevésbé tette ezt azzal, hogy tavalyi beszédeire hivatkozott, melyekben leszegezte a követendő utat. Ezek a tavalyi ütleszegezések ugyanis csupa végső győzelemről, meg a magyarság élethalál-harcáról fecsegnek, amibe minden erővel bele kell feküdni s amiért minden áldozatot megkövetelt tavaly Kállay. Elhatárolásnak itt semmi nyoma. S még kevésbé látható ilyesmi a belpolitika terén, ahol a kormány nyilatkozatai, sajtójának cikkei változatlan hevedéssel támadják azokat a széles gazda- és munkástömegeket, melyek az ország jól felfogott érdekében békét követelnek, a hadsereg otthontartását s azt, hogy a termést a nép fogyassza el, ne vigyék Németországba. A hang, amit e téren a kormány használ, olyan, hogy akár Berlinben is megírhették volna. Így aztán madártávlatból az a benyomás keletkezik, hogy Kállayék a németbérencekkel nyelvelnek ugyan, de tenni csak a magyar tömegek, a magyar nép széles rétegei ellen tesznek. A parlament kikapcsolásával például elejét vették annak, hogy szószéket kapjon az a magyar hang, mely Hitlernek, bérenceinek s Kállayéknak egyaránt kellemetlen. A tavaly megállapított út is teljesen megnyugtató a nácik számára, akik ezen az úton kapták meg a magyar honvédségnek majdnem felét és a termésből annyit, hogy a magyarnak csak napi 16 deka maradt. A nemzeti ellenzék felé elhangzó kormánydörgedelmek is csak kellemesek Hitler fülének. Amit eddig az utolsó hetek eredménye mutatott, azt lényegében azzal a magyar közmondással lehet kifejezni: egyik kutya, a másik eb. Az a magyar, aki talán abban reménykedett, hogy Kállayék esetleg új útra térnek, most láthatja: az új, a mentő út csak az, amelyen Hitler bérencei és Kállayék ellen egyaránt kíméletlen harc folyik.

1943 május 19.

A NÁCIK DEFENZÍVÁBAN

Aki szelet vet, vihart arat. Hitler most kapja vissza a kölcsönt, amit akkor adott, mikor még hatalmas fölénye volt a levegőben s aránylag büntetlenül bombázhatta Európát. A német légierő gyengesége általános defenzívába szorította a náci propagandát is. Még két hónappal ezelőtt fogcsikorgatva fenyegetődztek, hogyan állnak majd bosszút, ha újra megszerzik a légifölényt. S azóta újabb védelmi vonalra szorultak vissza s nap-nap után bizonyítgatják, hogy a légebombázásokat nem ők kezdték. Ez a népek feledékenységére spekuláló bizonyítgatás nem sokat ér, mert a világ még jól emlékszik Hitler hisztérikus és rikácsoló hangjára, mellyel fenyegette Londont, hogy kiradírozza a föld színéről. Még jól emlékszünk arra az időre, amikor a 120 kilós Göring maga is London fölé repült, hogy gyönyörködjön az égő város látványában. És nem tévedünk, ha kijelentjük, hogy Mussolini sem adná egy vak lóért, ha annakidején nem kérte volna Hitlert arra a kegyre, hogy az olasz légiflotta is résztvehessen Anglia bombázásában.

Természetesen nemcsak a légi harcok kérdésében szorult defenzívába a náci hírverés. Göbbels, a német hírverés minisztere, a napokban magyarázta hosszú cikkben csüggedő honfitársainak, hogy válság és válság között különbség van, hogy nem minden válság végződik katasztrófával s hogy az a helyzet, amibe Németország került, még nem azonos az 1918-assal. S ugyanezt a témát fejtegeti Dittmar altábornagy, az ismert náci katonai hírmagyarázó is a maga szakmájának szempontjából. Ő azoknak a németeknek is felel, akik a téli vereségek és a sztálingrádi katasztrófa idején azzal vigasztalódtak, hogy a decemberre jön a május, azaz, a téli csorbát majd a nyáron köszörülik ki. Dittmar most, miután a május a kiköszörült csorba helyett a tuniszi összeomlást hozta, azt kezdi magyarázni, hogy a jelen viszonyok között a támadás a gyengeség jele, a védelem meg az erőé. Nem tudom, hogy veszi be a német hallgató ezt az új vigaszt, de bizonyos vagyok benne, hogy a másik magyarázat, mely arról beszél, hogy a háború első kétharmadában eleget nyertek a nácik, hogy a mostani egyharmadában veszíthessenek is, nem talál lelkes visszhangra. Mindenki arra gondol, hogy az első világháború is valahogy úgy folyt le, hogy a németek csak az utolsó esztendőben szenvedtek vereséget, de akkor aztán alaposan. Dittmar is kénytelen vitatkozni azokkal, akik a jelenlegi helyzetet 1918-hoz hasonlítják s fejtegetéseiből kitetszik, hogy ez a gondolat egyre nagyobb rétegeket foglalkoztat.

Ha a náci propaganda most ennyire defenzívába szorult, csak természetes, hogy Magyarországon sem állnak jobban a dolgok. Ott is általános defenzívába szorultak a német rablőháborúban való részvétel hívei. És előtérbe került, ezúttal nyilvánosan, az az érv, amit azelőtt csak a suttogó kormánypropaganda terjesztett: hogy a magyar uralkodórétég tulajdonképpen csak kényszer alatt lépett háborúba. A fiatal Horthy, akit a magyar reakció mint jövőendő kormányzót emleget, még csak általánosságban mondta két hete, hogy „nemcsak önmagunkon fordul meg sorsunk”, célozgatott arra, hogy a háborút „legszívesebben elkerültük volna”, meg a „sors kényszerítő hatását” emlegette. Kállay miniszterelnök még világosabban fejezte ki magát most öt napja. „Elhangzott szövetségesünk hívása s azt követnünk kellett” - mondta a sportcsarnokban. Szóval Kállay most úgy szeretné beállítani a dolgot, hogy megjött Berlinből a parancs s ez ellen nem volt apelláta. S hogy lássuk, hogy ő mennyire elítéli ezt a háborút, még külön szükségesnek tartja hozzátenni, hogy „nem az én kormányom döntötte el, hogy résztveszünk az 1942-es orosz hadjáratban”.

Semmi kétség, hogy Horthy is, Kállay is jól tudják, hogy a háború elveszett. S az sem kétséges, hogy Kállay most alibit bizonyít: legszívesebben azt is letagadná, hogy valami köze volt a háborúhoz. Ha szembesítjük azokkal az állításokkal és tényekkel, melyeket tavaly hallottunk tőle, akkor persze nem sok marad a védekezéséből. Tavaly éppen azt bizonyította,

hogy nem kényszer alatt folytatja a háborút. Ennek még a gondolatát is elutasította. „Elmúltak azok az idők, amikor megkérdezésünk nélkül, akár a diplomácia asztalánál, akár a harctéren *intézkedhetnének* felőlünk” - mondotta akkor. S eszeágában sem volt, hogy elhárítsa magáról a felelősséget a háború miatt. Ellenkezőleg: „Háborúba viszem az országot” - mondotta bemutató beszédében. S hogy leszerelje a magyar nép ellenkezését a háborúval szemben, külön propagandaminisztériumot állított fel. Élére a leghivatottabb nácibérencet állította, hogy „hordozza meg a véres kardot az országban”. Mi megértjük, hogy most, amikor a vak is látja, hogy a magyar reakció nem jó kártyára tett, Kállay bizonyítani szeretné, hogy ő is észrevett egyetmást és ennek megfelelően új húrokat penget. Az is világos, hogy a magyar nép felé szeretné magát igazolni, sőt azt a benyomást kelteni, mintha ő még alkalmas lenne arra, hogy valami kivezető utat találjon. Ebben pedig alaposan téved. Amíg Kállayak állnak az ország élén, addig a magyar nép tovább rohan a katasztrófa felé. A kibontakozás első lépése az, hogy radikálisan kiséprik azokat, akik az országot ebbe a háborúba taszították. S minél hamarabb történik ez meg, annál jobb a magyar népre.

1943 június 2.

EURÓPAI SZOLIDARITÁS

A német-olasz blokk általános hadihelyzete természetesen a magyar csatlósokra is kihat. Az utolsó hetek politikai nyilatkozatai mind a védekezés jellegét viselik magukon. Ez elsősorban a háborús célok megállapításában és Magyarország szerepének hangoztatásában nyilatkozik meg legszembetűnőbben. Most, amikor már világos, hogy Hitler elvesztette a játszmát, a magyar reakció azt erősíti, hogy csak az európai szolidaritás vitte a háborúba. Mikor Horthyék olyan könnyű szívvel megrohanták a Szovjetuniót, Európa két részre volt szakadva: egyrészről ott volt a német-olasz tengely, mely Norvégiától a spanyol határig és Görögorszáig megrohanta és leigázta a népeket. Velük szemben állott a láncravert, kirabolt, meggyalázott, ezer sebből vérző, szabadságukért küzdő kultúrnemzetek Európája. A magyar reakció az olcsó babérok és könnyű zsákmány reményében beállt a rablók közé és piszkos pribékszolgálatokat teljesített a rablók oldalán. Ez az az európai szolidaritás, melyre most, mint mentőkörülmenyre hivatkoznak.

A magyar történelem sok példáját ismeri az európai szolidaritásnak. Ha e kifejezés alatt a haladó, szabad fejlődésre törekvő Európa összefogását értjük - s csak ezt érthetjük alatta - akkor Magyarország ennek a szolidaritásnak adta tanújelét az erdélyi fejedelmek harcában, mikor a lelkiismereti szabadság mellett rántott kardot. Rákóczi Ferenc harca, a „pro libertate”, a „szabadságért” jelszó alatt folyt s ezért rokonszenvezett vele az akkori haladó Európa. S ugyancsak a szabadság jegyében küzdött a magyar Kossuth Lajos alatt s hősi szabadságharcával mutatta meg, hogy szolidáris mindazzal, amit Európa a haladó emberiségnek adott. Nem véletlen, hogy mindazokban a harcokban, mikor Magyarország küzdölme egyet jelentett az európai szolidaritással, mindig a német elnyomás ellen kellett védekeznie. Az utolsó 400 év történelmi tanulsága az, hogy a magyar függetlenséget, szabadságot, fejlődést mindig a német hódítók ellen, sohasem mellettük vagy az uszályukban védték. Ma sincs másképp. Hiába emlegeti Kállay az európai szolidaritást, a magyar nép zöme nem vele, hanem a szabadságáért küzdő és éppen ezért németellenes Európával szolidáris.

A defenzívába szorult magyar reakció most már azt erősíti, hogy védekező háborút folytat. Most már azt hirdeti, hogy békében akar élni szomszédaival, hogy, mint Kállay mondotta, önálló, független államként, saját hagyományai, intézményei, életformája keretében munkálkodjon. A valóságban pedig gyorsan folyik a régi hagyományok és intézmények szétrombolása. Helyettük egyre-másra jelennek meg a friss-sütemény náci intézmények és életformák. Kállay két kézzel dolgozik azon, hogy ezeket, a magyaroktól teljesen idegen intézményeket meghonosítsa. Például, alig néhány hete az országgyűlés hagyományos intézményét rúgta fel, hogy helyébe az egypártrendszer tegye, ami tipikus náci intézmény. Ő létesítette a propagandaminisztériumot, ami szintén nem a magyar alkotmányban gyökerezik, hanem Göbbelsék utánzása. Ő alkalmazta a zsidókra a nürnbergi törvényeket s a munkaszázadok intézménye, ahol ártatlan polgárokat egyszerű szolgabírói beosztás után, válogatott kínzások között lehet ezrével kivégezni, szintén Hitler úgynevezett új Európájából származik és nem a magyar életformából vette Kállay. S mindazt, ami fojtogatja, gúzsba köti, koplaltatja, szédíti a magyart: az egykéz, a bérrögzítés, a propagandaszázad, a kamararendszer, a vármegyei autonómia megszüntetése, a vezérkari főnök haditörvényszéke, az országmozgósítási biztos és a gazdalajstrom, mind-mind nem a demokratikus országokból, hanem Hitlertől ered. Vele, meg magyar bérenceivel együtt fog eltűnni is.

A védekezéshez tartozik a szerénység is. Emlékezzünk még Kállaynak arra a tavalyi büszke kijelentésére, hogy „erős középhatalom vagyunk, mellyel ellenségnek és jóbarátnak egyaránt számolnia kell”. Mikor Linkomiesz, mostani finn miniszterelnök Budapesten járt, a sajtó

büszkén kolportálta azt a kijelentését: „Magyarország középnagy hatalom”. Nos, most a közép, illetve középnagy hatalom lekerült a napirendről. Most, hogy a magyar reakció védelembe szorult, most újra kis nép lett Kállayék száján a magyar. S megtudhatjuk, hogy a magyar miniszterelnök az a nézetet vallja, amit Hitlerék az „*utóbbi időben*” kifejtene. Azért az utóbbi időben, mert tudvalevő, hogy a német nácik, amíg jól állt a szénájuk, erről a kérdéstről egészen másképpen nyilatkoztak. Így: „A kis népek kora lejárt”.

Kállay, s vele a magyar reakció csúr, csavar, védekezik, igyekszik menteni a bőrét. S mindent megtesz arra, hogy megzavarja, megtévessze és főleg meglassítsa a magyar nép fellépését a német nácik és magyar bérenceik ellen. Segíteni mindez nem fog rajta. De, ha sikerül neki addig elhúznia a hazafias erők döntő fellépését, amíg késő lesz, amikor már Hitler összeomlik, akkor mérhetetlen kár származik ebből az egész országra. Akkor az egész nép szenved meg mindazért, amit Horthyék elkövettek. Eddig a magyar reakció még el tudta odáznia a magyar nép náciellenes érzelmeinek félreismerhetetlen és tettekben megmutatkozó megnyilvánulását. Ideje, hogy ezen a téren gyors és gyökeres változás álljon be, amíg nem késő!

1943 június 5.

MOST KELL CSELEKEDNI

A frontokon viszonylagos csend uralkodik. S ez a csend nem sok jóval biztatja Hitlert, sem különböző rendű és rangú csatlósait. A hadihelyzet gyökeres megváltozásáról és a küszöbön álló európai döntő harcokról két napja számolt be az angol miniszterelnök. Churchill beszéde újabb alapos csalódást okozott azoknak a magyar reakciónak, akik most, amikor a berlin-római tengely veresége már világos, azzal vigasztalódtak, hogy a szövetségesek egymásközi viszálya húzza ki szekerüket a kátyúból.

Az egyesült nemzetek népei el vannak arra szánva, hogy szétzúzzák a fasiszta fenevad gerincét. A szovjetnép ezt az elszántságot azzal is kifejezésre juttatta, hogy nagy lelkesedéssel jegyzi a szovjetkormány által kibocsátott második hadikölcsönt. A most folyó hadikölcsönjegyzés sok tekintetben felér egy népszavazással. A szovjetnép tízmilliói, a gyárak munkásai és a kolhozok parasztjai egymással versenyezve adják államuk rendelkezésére azokat az összegeket, melyek biztosítják a fasiszta betolakodók kiverésének anyagi előfeltételeit. A tizenkétfélmilliárd rubelre előirányzott kölcsönt egy huszonnégy óra alatt két és félmilliárddal túljegyezték és azóta is szakadatlanul özönlnek az újabb hatalmas összegek a honvédő háború céljaira. És a jegyzett összeg a jegyzés második napján már 20 milliárd 121 millió rubelre rúgott. A kölcsönjegyzés sikere a szovjet nép győzniakarásának olyan félreérthetetlen megnyilvánulása, melyet ellenség és jóbarát egyformán értékel.

A feszültség, a döntő események előszele Magyarországon is sokféle formában érezteti hatását. Például a magyar reakció valósággal elárasztja a munkásokat bókokkal. Nem elég, hogy a Tisza Kálmán-téren felállították a magyar munkás szobrát, nem múlik el nap, hogy valamelyik úgynevezett felelős államférfi meg ne eresztene egy-két elismerést a munkások címére. A magyar reakció, a náci elveknek megfelelően, még mélyebbre süllyesztette a munkásság amúgy is alacsony életszínvonalát. A militarizált gyárak katonai parancsnokai valóságos internálótáborra változtatták át a hadiüzemeket. Csak természetes, hogy a munkásság, mely a multban is mindig ott volt, amikor az emberi fejlődésért, haladásért kellett harcolni, most is ott küzd az első sorban a fasiszta barbárok és magyar csatlósai ellen. S az is természetes, hogy a magyar reakció most, amikor már látható, hogy a kocka megfordul, udvarolni kezd a munkásságnak. A kenyéradag felemeléséről elhangzott ígéretek a munkásokon túlmenően az egész magyar népet szeretnék megnyugtatni s egyben meghátrálást jelentenek azzal az általános hangulattal szemben, amelyből fenyegetően kitetszik, hogy az ország nem hajlandó az aratás után tovább is napi 16 deka kenyéren tengődni.

A legjellemzőbb tünet mégis Kállaynak a Sportcsarnokban tartott beszéde. Nem kell hozzá különösen éles fül, hogy az ember kihallja belőle: a magyar reakció felismerte, hogy rossz kártyára tett, mikor Hitlerhez szegődött. Azt sem nehéz megérteni belőle, hogy Kállayékat és a hasonszőrűeket nem annyira a háborúba taszított nép sorsa érdekli, mint az, hogy hogyan ússzák meg ők maguk saját bűneik következményeit és hogyan bújjanak ki a felelősségrevonás alól. A két döntő kérdésben, hogy hogyan láboljon ki az ország abból a háborúból, melybe a reakció vitte s hogy mi legyen a nemzetiségekkel, amelyek elkeseredését és gyűlöletét ugyancsak ez a reakció fehérízzásig hevítette, üres, semmitmondó frázisoknál egyebet nem tudott mondani Kállay. Pedig ma ez a két kérdés a próbaköve és választóvize annak, hogy ki milyen komolyan vonja le a változott viszonyokból folyó tanulságokat és tennivalókat. A magyar reakció nem lát e kérdésekben kiutat, ezért minden tudománya az elodázás, vagy ahogy a régi osztrák-magyar monarchiában mondták: a „fortwursteln”, a továbbpiszmogás. Nem csoda, ha Kállay beszéde óta még inkább fokozódik az országban az elégedetlenség, s a kormány tovább kénytelen magyarázkodni és védekezni. „Ha nem teljesíthetjük,

amit egyik és másik oldalról kívánnak tőlünk - mondja egy ilyen félhivatalos magyarázat - annak megvannak és meglesznek Magyarország helyzetében gyökerező politikai indítókai”. Mi azonban még jól visszaemlékezünk arra, hogy Kállay tavaly nem azért adta oda Hitlernek a második honvédsereget, mert erre a magyar helyzetben gyökerező okok késztették, hanem azért, mert holtbiztosra vette, hogy Hitler még a múlt év nyarán győzni fog. S ha most a félhivatalos jobb híján azt mondja, hogy Kállay vonala az utolsó évtizedek, sőt évszázadok politikája, úgy csak arra célozhat, hogy a magyar történelemben gyakori az a reakciós politikus, aki a német elnyomókkal tart saját népe ellenében. Arról persze bölcsen hallgat, hogy a magyar nép létfenntartási ösztöne a századok folyamán a nemzeti felkelések szakadatlan láncolatával védekezett e politika ellen.

Ma is ez a magyar lét központi kérdése. Ma is minden eszközzel, szabotázzsal, tüntetéssel, kíméletlen harccal kell minden előrelátó magyarnak bizonyítania, hogy nem népe, hanem egy maroknyi reakciós felelős a háborúban való részvételért, a nemzetiségek ellen elkövetett bűnökért. Ha csak akkor történik ez a különválás, amikor Hitlert már elérte elkerülhetetlen végzete, akkor már késő. Döntő események előestéjén állunk. Most kell cselekedni!

1943 június 9.

KÖZELEG A TISZTÍTÓ VIHAR

Ha az ember a budapesti rádiót hallgatja s figyelemmel kíséri a Magyarországból jövő híreket, lapokat, nem nehéz megállapítani, hogy már a reakciós vezető körök is belátták, hogy Hitler elvesztette a háborút s vele együtt elvesztették mindazok, akik az ő győzelmére tették fel sorsukat. Ez a beismerés lehet közvetett, mint a miniszterelnöké, aki már elhárítja kormányáról a felelősséget a rossz véggel fenyegető háborúért. Közvetlenebbül beszél a hivatalos sajtó. A „Függetlenség”, amelynek hasábjain annyit szerepelt a küszöbön álló végső német győzelem, a tuniszi összeomlás után bevallja, hogy milliók talpa alatt, azaz a németek és cinkosaik talpa alatt inog a talaj. Elveszett a német tengeralattjárókba vetett hit is. „Hatalmas hajókaravánok érkeznek a végső ütközetre s ugyanakkor a légibombák füttye szeli át a levegőt. Közeledik a végső megoldás.” Ilyen kitételeket azelőtt nem mert volna leírni ez a kormánylap, amely annyiszor megígolta, hogy a tengeralattjárók térdrekényszerítik Angliát s fehérenfeketén bebizonyította, hogy a második front a hajótérhiány miatt soha nem jó létre. S jó egy esztendeig mindenféle változatban, miniszterelnöki beszédek és hírlapi cikkek ismételték azt a tételt, hogy milyen szerencse, hogy a háború 1500 kilométerre folyik a határtól. A „Függetlenség” ma már ezt nem tartja valami különösen biztatónak. „Akár akarjuk, akár nem, meg kell értenünk, hogy hiábavaló az a reménység, hogy messze vagyunk a harcterektől... Igaz, hogy Tunisz és az Atlanti-óceán messze vannak, mégis ott dől el sorsunk.”

Amint észrevehetjük, e kormánylap példái úgy vannak megválasztva, hogy belőlük minden kétséget kizáróan kiderüljön, hogy gazdái tisztában vannak a helyzettel. Mert Tuniszban tudvalevőleg a németek ellen döntött a sors s az Atlanti-óceánon is egyre sikertelenebb a tengeralattjárók működése. A német hadvezetőség június első feléről összesen 43000 tonna elsüllyesztést tud jelenteni. Ez a hajómennyiség, még ha nem is vonjuk le belőle az elmaradhatatlan náci-túlzást, akkor is kevesebb, mint az amerikai hajógyárak egy napi termelése. A „Függetlenség” vezércikkírója tehát félreérthetetlenül azt akarja mondani, hogy a háború sorsa már el is dőlt - s a német náci ellen dőlt el. „Közeledik a vihar - mondja bánatosan - lehet, hogy már itt zúg körülöttünk.”

S még egy másik körülmény mutatja, hogy a magyar reakció tisztában van azzal, hogy közeleg, mégpedig gyorsan közeleg az a tisztító vihar, mely elfűjja ezt az áporodott, fülledt, vérgőzös, mérges fasiszta párárt. Ez a körülmény a magyar határok kérdése. A magyar kormánykörök láthatóan kételkednek abban, hogy Magyarország megtartja-e jelenlegi határait. Kállayék lapjai és a budapesti rádió formális ütközeteket vívnak a határok védelmében. E kérdésnek felvetése is mutatja, hogy a háborút már elveszítettnek tartják. Persze, ennek a kérdésnek taglalásánál óvakodnak a közelmúlt eseményeivel foglalkozni. Végigbongészhatjuk például az összes idevágó nyilatkozatokat és cikkeket, de egyetlen utalást sem találunk például arra, hogy a Bácskát Magyarország öt héttel a jugoszláv-magyar örök barátsági szerződés aláírása után rohanta meg. Magára vessen az a rendszer, mely oly bőven adta Hitlernek a segédcsoportokat, mely most is egész hadtesteket tart a brjanszki erdőkben a partizánok elleni harc ürügye alatt, amely mindazt az embertelenséget és aljasságot elköveti, ami miatt az emberiség joggal gyűlöli Hitlert, ha mindezt számon fogják kérni tőle. Nem szabad elfelejteni, hogy most is az az ember a magyar miniszterelnök, aki tavaly ország-világ előtt hirdette, hogy katonában, vérben, búzában és munkában mindent feláldoz Hitlernek, amit csak tud. Amíg ilyen alakok állnak Magyarország kormánya élén, addig az ország nem érezheti magát biztonságban.

Jól tudjuk, hogy a magyar nép nem azonos a Horthy-Kállay-klikkel. Azt is tudjuk, hogy a magyarok jelentős részének hangulata nácibérenc-ellenes. Százával vannak olyan hazafias, náciellenes munkások, parasztok és intellektuelek, akiket a magyar reakció a munkaszázadokban a frontra küldött, hogy kegyetlen kínzások közepette elpusztítsa őket s akik beszámolnak Horthy börtöneinek, kínzókamráinak és internálótáborainak borzalmairól. Tudjuk, hogy a Hitler-ellenes ellenzék nem adta be a derekát. De ugyanakkor tudjuk, hogy a magyar gyárak változatlanul ontják a nácioknak a hadianyagot, hogy az Alföld Németországba küldi a búzát, a zsírt, a húst, a gyapjút, szóval folyik tovább a német rablóhadsereg táplálása. Az ország sorsáért nemcsak azok felelősek, akik a kormány rúdjánál állnak, hanem azok is, akik eltűrik a rossz vezetést, akik nem folytatnak késhegyig menő harcot ellene. Szép szót hallottunk eleget, de tettek, komoly, országmentő tettek nem követték. Csakis tettekkel lehet megmenteni mindazt, amit a magyar reakció kockára tett és amit feltétlenül el is fog veszteni, ha a bűnös németeket sürgősen el nem távolítják és ártalmatlanná nem teszik.

A magyar nép még megmutathatja, hogy kész szakítani a németekkel és bérenceikkel. De az idő nem vár. Holnap már nagyon is késő lehet.

1943 június 19.

A KASSAI BOMBÁZÁS ÉVFORDULÓJÁN

Két évvel ezelőtt Kassa város fölött repülőgépek jelentek meg orosz felségjelekkel és bombákat dobtak a városra. Néhány nappal utóbb megállapították, hogy ezek az „orosz” repülőgépek német legénységgel szálltak föl az Eperjes város közelében levő szlovák repülőtérre és hogy az egész bombázásnak egyetlen célja volt: a magyar reakció számára megteremteni az ürügyet, hogy hadat üzenhessen a Szovjetuniónak. Azokban a napokban, amikor Horthytól kezdve felülről lefelé a kormány valamennyi tagja meg volt győződve arról, hogy a Hitler-hordák néhány hét leforgása alatt végeznek a Vörös Hadsereggel, a kassai provokáció csakhamar a háttérbe szorult. Ehelyett Horthyék igyekeztek hangsúlyozni, hogy a magyar reakció tisztán önszántából, természetes folytatásaképpen egész megelőző politikájának, hevesen követelte a háborúban való részvételt.

„Magyarország - mondta Bárdossy miniszterelnök - a legnagyobb örömmel és lelkesedéssel csatlakozott Németország mellé. Magyarország viselkedése lényegében megfelel annak a kommunistaellenes beállításnak, amely 20 éven keresztül vörös fonálként húzódik végig a magyar politikán.”

Bárdossy utóda, Kállay, habár éppen eleget fecsegett, egyetlenegyszer sem említette Kassát. Annál következetesebben hangsúlyozta, hogy a magyar reakció önként lépett a háborúba, amely közel állt szívéhez. Ezért legfontosabb kötelességének tartotta még a gyanúját is eloszlatni annak, hogy a háborúba való belépéshez német nyomásra lett volna szükség.

„Tudatosan megyünk a háborúba. Senki sem lök vagy kényszerít bennünket erre” - így szónokolt tavaly áprilisban Kállay. És készen állt arra, hogy odaadja Hitlernek az utolsó falat magyar kenyeret és az utolsó honvédet. „Minden rendelkezésre álló erőt ennek a háborúnak rendelkezésére kell bocsátanunk - és aláhúzom - a mi háborúknak” - mondta mindjárt első beszédében. - „Ebben a harcban utolsó erőnkig részt kell vennünk.” Kállay annyira meg volt győződve Hitler győzelméről, hogy kétségbevonta azoknak a magyaroknak józan esztét, akik másként gondolkoznak.

Csak egy ember volt, aki még nála is inkább hitt a nácik győzelmében - Horthy Miklós. Horthy lángoló lelkesedéssel nézett a német hadseregre és senki fellengősebb dicséretekkel nem halmozta el a hitleristákat mint ő. „A német hadsereg - mondta 1941-ben Nyíregyházán - az egész emberiség hálájára és bámulatára tarthat igényt azért, hogy oroszlátnrészt vette magára annak a nehéz és véres munkának, hogy megszabadítsa a világot a bolsevista szegységtől és veszedelemtől.”

Horthy ezt néhány héttel azután mondta, miután meglátogatta Hitlert főhadiszállásán, ahol a német vaskereszt lovagi rendjét tűzték a mellére. Éppen ekkor volt az, hogy Kállay a legnagyobb lelkesedéssel jósolta meg a nácik közeli győzelmét, miután ő is megkapta a német főhadiszálláson a porosz sasrendet. Hitler e két látogatás révén jó háromezrezer katonát kapott ágyúöltelékül és itt vette kezdetét a voronyezsi katasztrófa, ez a szegységteljes vereség, a százhatvan grammos kenyéradag és mindaz a szegysen és szenvedés, amely az utolsó évben a magyarokra szakadt. Horthy és Kállay az, akikre ujjal kell mutatni ma, amikor a magyar nép kezdi keresni, hogy ki a felelős, ki a bűnös a háborúért. E nemzetrontók bűnösségét annál inkább alá kell húzni, mert már kezdik magukról elhárítani a felelősséget.

A sztálingrádi német katasztrófa után, az orosz fronton őket ért szakadatlan vereségek után, a tuniszi összeomlás után, a mind hatékonyabb légi bombázások után és főleg a 2. honvédhadsereg megsemmisítése után minden józan gondolkodású ember Magyarországon látja,

hogy a háború elveszett, hogy az ország osztozni fog a náci vereség minden következményében, ha nem szakít Hitlerrel. Kezd kialakulni az egész hordereje annak a gonosztettnek, amelyet Horthy, Kállay és mások a magyar néppel szemben elkövettek, amikor ebbe a háborúba vitték. És hiába emlékeztet most a fiatal Horthy „a sors kényszerítő erejére” és hiába beszél arról, hogy „kis nemzetek sorsa nemcsak tőlük maguktól függ”. Hiába próbál Kállay mosakodni, mondván, hogy nem az ő kormánya határozta el ezt a hadjáratot és hogy „határt kell szabni az áldozatoknak”. Mindezt csak most mondják, amikor a magyar dolgozók hangjának fenyegető moraja és ellenállása kezdi velük megértetni, hogy közeleg az idő, amikor felelősségre fogják őket vonni. Most éppen az ellenkezőjét hirdetik annak, amit 15-20 hónappal ezelőtt hirdettek és lázasan keresik a mentséget, amely lehetővé tenné a felelősségtől való megszabadulást és ugyanakkor a megmaradást a kormánykeréknél.

A magyar nemzet léte követeli, hogy ez a magyar reakciónak ne sikerüljön. Meg kell mutatni, még pedig gyorsan, megmutatni tettekkel, hogy a magyar nép nem azonos Horthyval és társaival és elítéli mindazt, amit két év óta elkövettek az ő nevében azok, akiknek kezében volt a hatalom.

De ez a bizonyíték, amely döntő jelentőségű a nép sorsára nézve, még várat magára. Mi tudjuk, hogy a magyar nép óriási többsége nem akarja a háborút, gyűlöli a német náciakat, hogy megunta már a százhatvan grammos kenyéradagot, elítéli a jelenlegi nemzetiségi politikát, amely az ország új területi megcsonkításához fog vezetni és hogy mindenekelőtt békét kíván.

Azt is tudjuk, hogy a hazafias ellenzék nem sikerült megtörni, hogy ez az ellenzék nem mondott le a szabad, független, demokrata Magyarország eszméjéről. De ugyanakkor tudjuk, hogy a voronyezsi katasztrófa után Kállay büszkén hivatkozott arra, hogy egyetlen ellenzéki képviselő sem kívánta az országgyűlés összehívását.

A 2. hadsereg pusztulása feltárta a Horthy-rezsim egész fekélyét. Az öldöklés, amelyet a náci a visszavonuló magyar katonák között véghezvittek, megmutatta, hogy mi a német-magyar fegyverbarátság. Kétszázezer magyar veszett oda és a hazafias ellenzék, amelynek nemcsak joga, de kötelessége lett volna felemelni tiltakozó szavát ez után a rettenetes vereség után, a nép kiirtása ellen, még azt sem tette meg, hogy a parlament összehívását követelte volna.

Az egész magyar jövő attól függ, milyen gyorsan és gyökeresen változik meg ez a lehetetlen helyzet. Ha ezirányban csak az történik majd, amit eddig láttunk, úgy Hitler elkerülhetetlenül magával rántja az országot a vereség örvényébe.

De ha megvalósul a magyar nép óriási többségének akarata, annak a többségnek az akarata, amely nem akarja a háborút, amely érzelmeivel és vágyakozásaival gyűlöli a német haramiákat - úgy még meg lehet változtatni mindazt a gonosztettet, amelyet Horthy és bandája elkövettek a magyarok és a szabad népek ellen. Egy pillanatig sem szabad tovább tűrni, hogy egy törpe reakciós kisebbség a nép akarata ellenére továbbra is cselekedjék és továbbra is az örvény felé hajtja az országot. A veszély nagy, a veszély közeli. De fokozott és hasonlíthatatlanul bátrabb, határozottabb és önfeláldozóbb harccal mint eddig, el lehet kerülni a veszedelmet. És ebben a harcban minden magyarnak részt kell vennie, akinek drága népe, nemzete jövője.

1943 június 25.

A MAGYAR REAKCIÓ ÚJ MESTERKEDÉSEI

Megjelent a moszkvai Pravda 1943 június 27-i számában

Egy hónappal ezelőtt az ifjú Horthy, akit mindenki apja utódának tekint a kormányzói tiszt-ségben, a rádión keresztül beszéddel fordult a Brazíliában élő magyarokhoz. Ez a beszéd, amelyet a budapesti sajtó közölt, nem volt egyéb, mint elég átlátszó kísérlet annak mentegetésére, hogy Magyarország Hitler oldalán résztvesz a háborúban. „Az ilyen időben” - mondotta - „a kis népek sorsa nem függ saját maguktól. A kis nemzetek nem élhetnek a történelem árnyékában és sorsukat olyan eszközökkel mentik meg a katasztrófától, amelyeket, ha ez lehetséges volna, szívesebben nem vennének igénybe.” Horthy a sors parancsszaváról beszélt, de egyetlen szóval sem említette a berlini szövetségesek parancsszavát.

Nem sokkal e beszéd után látott napvilágot a kormányzó szózata a Voronyezs alatt megsemmisített második honvédhadsereg Magyarországra visszatért maradványaihoz. Ebben a szózatban szintén nincs egyetlen szó sem Magyarország hitleri szövetségéről. Másrészt ebből az írásból azt a következtetést lehetne levonni, hogy egyelőre nem küldenek többé magyar csapatokat a frontra.

Néhány nappal később Kállay miniszterelnök beszédet mondott, amelynek nyilvánvalóan védekező jellege volt. Kállay mindenekelőtt aláhúzta, hogy nem az ő kormánya volt az, amely elhatározta, hogy résztvesz Hitler 1942-es hadjáratában. Magát azt a tényt, hogy Magyarország résztvesz a Szovjetunió elleni hadjáratban, a következőképpen igyekezett igazolni: „Elhangzott szövetségünk felszólítása és ennek a felszólításnak eleget kellett tennünk.” Kállay megígérte, hogy a további áldozatoknak határt szab. „Mi csak olyan áldozatokat hozunk, amelyek megfelelnek a nemzet erőinek” - bizonygatta. - „Egyetlen törekvésünk az, hogy miként azelőtt, szabad és független nemzetként békében éljünk barátainkkal.” - És így tovább ebben a szellemben.

Ám nem is egy évvel ezelőtt ugyanez a Kállay még így beszélt: „Tavaszi háborúban vagyunk. Ezt a háborút saját kívánságunkra vesszük, minden kényszer és külső nyomás nélkül. Magyar háború ez és áldoznunk kell úgy vért mint katonákat, úgy munkát mint gabonát - mindent, ami szükséges ahhoz, hogy győzzünk. Én ezért a háborúért magamra vállalom a felelősséget.”

Az éles ellentét a két beszéd között szembeszökő. Ez az idézet mutatja, mennyire megváltozott a magyar reakció hangja. A Magyarországon uralkodó klikk nem táplál többé illúziót a háború kimenetelére nézve és szükségét érzi annak, hogy igazolja magát a magyar nép előtt azért, hogy résztvett a hitleri rablókalandban. E változásban szerepet játszott a Vörös Hadsereg sikeres téli offenzívája, Hitler sztálingrádi katasztrófája és végül Rommel hadseregének szétzúzása. A legnagyobb hatást gyakorolta természetesen a második honvédhadsereg majdnem teljes megsemmisítése Voronyezs alatt.

Január közepén ezt a hadsereget - az első önálló hadsereget, amelyet a modern, önálló Magyarország valaha is harctérre küldött - a szó szoros értelmében szétzúzták. Néhány nap alatt a kétszázötvenezer főnyi hadseregből nem maradt egyéb, mint egy maroknyi demoralizált, fegyvertelen katona, akik rémülten futottak nyugat felé. Tizenötezer sebesült és megfagyott honvéd utat tört magának Magyarorszáig - ez volt majdnem minden, ami a hadseregből megmaradt. A többi megsemmisült, megfagyott, de elsősorban megadta magát.

Ez nemcsak katonai vereség, hanem elsőrendű politikai vereség is volt. Kiderült, hogy a katonák, akiket majdnem huszonöt év folyamán rendszeresen uszítottak a Szovjetunió ellen, inkább megadták magukat, semhogy folytassák a háborút. Kiderült, hogy majdnem valamennyien németellenesek. A „Körlevél a hadsereg hangulatáról”, amelyet a magyar parancsnokság néhány nappal a vereség előtt adott ki, a következő szavakkal kezdődik: „Az emberek tekintélyes része még most sem tudja, hogy miért kell a honvédeknek résztvenniük a Szovjetunió elleni háborúban. Az ő véleményük szerint ennek a háborúnak semmiféle köze sincs a magyar érdekekhez. Ez pusztán a németek ügye.”

A reakciós tisztek szégyenletes viselkedése és csődje - akik otthon a fasizmus legbuzgóbb képviselői voltak - gyorsan ismeretessé vált az országban. Éppúgy ismeretessé vált az, hogy hogyan bántak el a német SS hóhérok a menekülő magyarokkal. Kiderült, hogy a harmadik magyar hadtest azért veszett oda, mert a hetedik német hadtest visszavonulását kellett fedeznie. „Meg kellett halnunk, mert a németek mindent el akartak vinni, még az éjjeli edényeiket is” - mondta elkeseredetten a vezérkar egy fogoly tisztje. Az utolsó magyar hadijelentésben pedig az a furcsa beismerés olvasható, hogy a rettenetes veszteségeknek, amelyek a magyarokat érték, az az oka, hogy a magyarok „a német hátvéd hátvédje” voltak.

Ily körülmények között nem könnyű Hitlernek új ágyútöltelékeket szállítani. A magyar kormányköröket, elsősorban a vezérkart és hadügyminisztériumot elhalmozták levelekkel, melyek tele voltak tiltakozással és fenyegetésekkel. És a háborúval még a legbuzgóbb hívei is torkig vannak már. 1941-ben abban a reményben ugrottak a háborúba, hogy villámháború lesz. Arra számítottak, hogy mindössze néhány hétig fog tartani, hogy a veszteségek jelentéktelenek lesznek és olcsón jutnak majd harci babérokhoz. Ezek a remények régen szétfolytattak. A magyar reakció szívesen lépett be a békés népek ellen irányuló rablóhadjáratba, de semmi kedve sincs osztozkodni Hitlerrel a vereségben. Másrészt egész világos volt, hogy a tavasszal Hitlerék új ágyútöltelék fognak követelni. Ám a hangulat új hadseregnek a szovjet-német frontra való küldése ellen oly erős volt a lakosság körében, hogy Kállay még akkor sem küldhetett volna újabb katonákat, ha akarta volna. Ily körülmények között a magyar miniszterelnök április elején történt utazása Rómába, nagy érdeklődést keltett. Semleges források annak a feltevésnek adtak hangot, hogy Kállay a Vatikán előtt felvetette a különbéke kérdését.

Amikor április közepén kitudódott, hogy Horthy kormányzót Hitlerhez hívták, Budapesten a legkülönbözőbb híresztelések terjedtek el. A minisztertanács elnöke igen éles beszédben fordult „a híresztelések terjesztői, fecsegők és rágalmazók ellen”. Kirohanást intézett a „jóakarátú ostobák” és a „rosszakarátú senkik” ellen, akik akadályozzák őt a munkában. A „jóakarátú ostobák” kifejezést mindenki úgy értelmezte, hogy az a kormánypárt belsejében növekvő ellenzék ellen irányul és e párt belső viszályait tükrözi vissza.

Amikor Horthy visszatért Németországból, Berlin nyilatkozatot tett közzé, amely szerint Magyarország nemcsak „folytatja a harcot a bolsevizmus ellen”, hanem az angolszász hatalmak ellen is megkezdte a harcot. Ezt a közleményt a magyar sajtó, mint német kommunikét közölte le és semmiféle megjegyzést nem fűzött hozzá, s azt a részt, ahol az angolszász országokról volt szó, kihagyta. Ezenkívül Horthy utazásáról egyetlen szót sem közöltek és néhány nap múlva tökéletesen világossá vált, hogy a magyar reakció ezúttal nem merte mindenben teljesíteni Hitlernek új ágyútöltelék szállítására vonatkozó követeléseit. Mindamellet nem volt nehéz előre látni, hogy Hitler ezzel nem fog kibékülni és igyekezni fog elérni követeléseinek teljesítését. És valóban, a fasiszta sajtó vad hadjáratot kezdett a demokrata ellenzéki újságok, a szociáldemokraták és a zsidók ellen. Két képviselő, Jaross Andor és Rajniss Ferenc, két közismert Hitler-ügynök azt követelte, hogy a képviselőház ülészakának napi-rendjére tűzzék ki a kormány bel- és külpolitikájának kérdését.

Semmi kétség nem lehetett abban, hogy mindkét fasiszta képviselő Berlin egyenes megbízásából cselekedett. Jarossról általában azt mondják, hogy minden pengő után, amit a magyar kormánypénztár kifizet neki, két márkát kap Berlinből. Jaross és Rajniss kérdést intéztek a kormányhoz, hajlandó-e a jövőben is meghozni a tengelynek „minden áldozatot, minden körülmények között”, azonkívül mit hajlandó tenni „a baloldali pártok keletkezőfélben lévő népfrontja ellen”. Kállaynak szemére vetették, hogy már több mint egy éve miniszterelnök és ezért felelős azért, hogy az országban háborúellenes hangulat keletkezett és még magasrangú államhivatalnokok is együttműködnek a baloldaliakkal, támogatják „a tengely ellen irányuló cselszövéseket és aláássák a kormány hivatalos külpolitikáját”.

A fasiszták támadása a kormány és a képviselőházi ellenzék ellen sajátságos helyzetet teremtett. Az ellenzék ugyanezeket a kérdéseket akarta feltenni, csakhogy németellenes szellemenben. A kormány szintén nem akarta elfogadni a fasiszta indítványt, de nem akart ebben a kérdésben az ellenzékkel együtt menni. Végül is a parlament ülészakát, amely tulajdonképpen gyakorlatilag még el sem kezdett dolgozni, Horthy kormányzó rendeletével határozatlan időre elnapolták. A képviselőház ülésének elnapolása növelte a tömegek elégedetlenségét, pedig az elégedetlenség már enélkül is elég nagy volt. A háborúval és a hadsereggel kapcsolatos kérdéseken kívül az ország belső életére nézve legfontosabb kérdések az élelmezési problémák. A gabonában gazdag Magyarországon százhatvan gramm a napi kenyéradag személyenként, ugyanakkor Németországban, ahová a magyar gabonát kiviszik, a kenyéradag kétszer akkora. Zsír- és húsjegyek csak Budapesten és néhány ipari központban vannak. Ugyanakkor a szerződésileg megállapított élelmiszerszállításokat Németországba és Olaszországba a legpontosabban teljesítik. A magyar munkások és parasztok nem akarnak a németeknek dolgozni. A börtönök és gyűjtőtáborok tele vannak, a kivégzések, tömeges elfogások és razziák nem szűnnek meg. Magyarország belpolitikai helyzete úgy alakul, hogy Kállaynak legutolsó beszédében nemcsak mentegetnie kellett politikáját, hanem egész sor engedményt is kellett tennie. De mert ezek az engedmények nagyrészt a német követelések elutasítását jelentenék, igen óvatosan kell eljárnia. A magyar reakció jelenleg a következő helyzetben van: Fél a mai körülmények között szakítani Hitlerrel és ugyanakkor be akarja bizonyítani a jövődő győzőknek, hogy elhagyja Hitlert. Ezért a mesterkedések és lavírozások útját választotta.

Ezt teszi a miniszterelnök, amint ezt utolsó beszéde mutatja. „A szárazföld megvédésének” szükségességéről beszélt és ugyanakkor aláhúzta, hogy az ő kormánya nem felelős a háborúért. Hangsúlyozta, hogy Magyarország mindent teljesített, amit ígért, de rámutatott arra, hogy minden áldozatnak megvan a határa. Kijelentette, hogy az „európai szolidaritás” híve, de csak a független, önálló Magyarország feltétele mellett. Emellett csak úgy ontotta a bókákat Mussolini és Hitler címére.

Ebben a beszédében Kállay kifejezte azt a reményét, hogy sikerülni fog neki „a nemzetet kivezetni az emberiség e rettenetes válságából”. Ezek a szavak elárulják, hogy mire számít a magyar reakció általában. Miután megghiúsultak azok a remények, amelyeket a fasiszmus győzelméhez fűzött és egész politikája csődbe jutott, keresi a lehetőséget, hogy szárazon kerüljön ki a vízből. Nem könnyű feladat. A magyar reakció sok nem akarnak Hitlerrel együtt alámerülni, de nem is tudják rászánni magukat arra, hogy nyíltan szakítsanak vele. Igyekeznek a holnapi győzők előtt érdemeket szerezni, ugyanakkor mindenkit üldöznek, aki a demokratikus hatalmak híve. Szóval minden mesterkedésre készek, csakhogy bőrüket mentse. Ezek a mesterkedések nem segítenek. Politikájukért, mely az országot katasztrófába vitte, teljes árat fognak fizetni.

A BOMBÁZÁSOK TANULSÁGAI

Az Északi Jeges-tengertől le egészen a Kubánig viszonylagos csend uralkodik még mindig a szovjet-német fronton. Ellenben változatlan erővel folytatódik a tengelyhatalmak országai ellen a légi támadás. A változás, melyet megfigyelhetünk a náci propaganda hangjában e kérdésre vonatkozóan, kétségtelenül azt mutatja, hogy ez a bombázás az elevenébe talált a náci uralomnak. Már felhagytak azzal a beszéddel, hogy a bombák legelő tehenekre és pásztor-kunyhókra estek, kénytelenek elismerni az igazságnak legalább egy részét. Tény az, hogy amíg nyugaton az angol-amerikai repülőflotta mindjobban erősíti csapásait a német hadiipari központok, erőtelepek és szállítóeszközök ellen, keleten a szovjet légierő napról-napra eredményesebben bombázza a náci hadiraktárakat, csapatszállítmányokat és repülőtereket.

Göbbels és társai már nem titkolhatják helyzetük komolyságát. De persze még kevésbé vallhatják be az igazat. Elég, ha utalunk arra a lármára, amelyet Köln legutóbbi bombázásával ütöttek. Köln Németország egyik legnagyobb ipari és vasúti központja s az a néhány millió kilogramm bomba, amely eddig erre a városra hullott, vitán kívül mindenekelőtt a gyárakra, vasúti állomásokra, raktárakra és a Rajnán átvezető hidakra esett. Legutóbb a kölni dóm megsérült és ezzel kapcsolatban rettenetes műfelháborodást rendeztek a náci körök és természetesen velük együtt a magyar sajtó. Mindenről olvashattunk, kivéve arról, hogy a kölni dóm, a kölni központi pályaudvar szomszédságában fekszik s hogy mellette húzódik az ismert vasúti híd a Rajnán keresztül, a Hohenzollern-Brücke, ahonnan négy sínpáron viszik minden irányba a Ruhr-vidék hadiiparának termékeit.

A magyar sajtó visszhangja a kölni bombázásra ezúttal igen jellemző mellékizzel bír. A Pester Lloydtól kezdve az Új Magyarságig az egész nácibarát sajtó kezd rájönni arra, hogy ezúttal ezek a bombázások nemcsak azt jelentik, hogy az erőviszonyok megváltoztak a szabadságért küzdő egyesült nemzetek javára és hogy a rabságba döntött, kirabolt országok, amelyekkel eddig gúnyt űztek, fölhasználják a lehetőségeket, melyek az erőviszonyok változásából adódnak. Most már kezdik észrevenni Budapesten, hogy ezek mögött a bombázások mögött az a szilárd elhatározás rejlik, hogy könyörtelenül visszafizetik mindazt a kint és szenvedést, amelyet a nácik és csatlósai az európai népeknek okoztak. Kezdik megérteni, hogy a feltétlen kapituláció követelése mögött, amely a bűnösök megbüntetéséről és felelősségrevonásáról szól, az a szilárd elhatározás van, hogy ezt valóra is váltják és érthető, hogy azok az urak, akik a Pester Lloydban azon nyugtalankodnak, mi lesz az emberiség sorsa, hogyha ez tovább így folytatódik, jelenleg igen rosszul érzik magukat. Amíg német bombák estek csak a londoni Szent Pál székesegyházra, vagy a szmolenszki dómra, addig ez nem érintette az emberiség sorsát. Ellenkezőleg, addig ezek az urak igen rózsás színben látták a jövőt.

És a mi véleményünk az, hogy most sem az egész emberiség sorsa nyugtalanítja őket és nem is az egész magyar nép sorsa, hanem csak annak a kis csapat reakciónak a sorsa, akik két évvel ezelőtt oly lelkesedéssel léptek a háborúba, akik olyan szívesen küldték a magyar katonákat az orosz frontra és el kell ismerni, hogy ezeknek az uraknak minden okuk megvan a nyugtalankodásra. Ha emlékezetünkbe idézzük, mit követtek el a magyar csapattestek az orosz földön és hogy közeleg a megtorlás órája, akkor ezek az urak valóban kényelmetlenül érezhetik magukat. Magyarország nemrég lemondásra kényszerített hadügyminisztere, Nagy Vilmos röviden és tömören tatárjárásnak nevezte azt, amit azokon a területeken látott, amelyeket a magyar csapatok taroltak le. De enélkül is száz és száz okirat, parancs, levél, száz és száz vallomás, szemtanú tanúskodik arról, hogyan égették föl a honvédcsepatokek a falvakat, hogyan öldösték az asszonyokat, gyermekeket, aggyastyánokat, hogyan kínozták, hogyan űztek gúnyt a védtelen lakosságból az alatt az ürügy alatt, hogy partizánokat üldöznek. Ezek az urak kezdik

megérteni, hogy nem fogják szárazon elhordani az irhájukat, hogy felelősségre fogják őket vonni és nem ismétlődik meg 1918, amikor a háború bűnösei oly könnyen elkerülték a büntetést. A magyar urak nyugtalansága minden tekintetben alapos és tanulságos.

Tanulságos ez azok számára, akik Magyarországon már régen tudják, hogy milyen szakadékba vezet az az út, amelyen az országot reakciós urai vezetik. Ezek a magyarok azt is tudják, hogy a kikerülhetetlen vereség után, mint ahogy ez annyiszor megtörtént már a történelem folyamán, az egész magyar nép fog szenvedni förtelmes urai gonosztetteiért. Meg kell vallani, hogy e hazafiak harca még nem mutat kielégítő eredményt. A 8. magyar hadtest még mindig öldököl és gyujtogat a brjanszki erdőkben, a magyar hadiipar még teljes gőzzel dolgozik, muníciót gyárt Hitlernek, Kállay és bandája már megkezdtek a hatmillió mázsa búza szállítását, amelyet Hitler ebben az évben kap tőlük. A magyar reakció retteg, de tovább is szolgálja a nácik hadigépezetét. Azok a magyarok, akik tudják, hogy ezért a kiszolgáltatásért mit fog szenvedni az ország, cselekedjenek ez ellen gyorsan és hatékonyan. Ellenkező esetben elkésnek, mint ahogy ez annyiszor megesett a történelem folyamán.

1943 július 5.

KÁLLAY TAGAD

Ahogy olvasom a Szovjet Tudósító Iroda két nap előtti összefoglaló jelentéseit az Orel környéki orosz támadásokról, eszembe jut, hogy hányszor hasonlítják össze a mostani helyzetet az 1918-as német összeomlást megelőző hónapokkal. Pedig óriási a különbség a mostani és a 25 év előtti hadihelyzet között és ez a különbség ma minden tekintetben a nácik és hűbéreseik ellen szól.

1918 tavaszán az egész világ tudta, hogy a német császár hadserege megsemmisítő csapásra készül az akkori demokratikus szövetségesek ellen. A francia és angol vezetők aggódva és szorongással néztek a támadás elé és nem titkolták, hogy nehéz megpróbáltatások előtt állanak. A német hadsereg novemberben áttörte az olasz frontot és kevés hiányzott ahhoz, hogy áttörés után szét nem verte az egész haderőt, mely jó félmillió embert, köztük negyedmillió foglyot veszített. S az 1918-as nagy franciaországi német támadás is hasonlóval kecsegtet. Az akkori április elejei német lapok ilyen fejlécekkel jelentek meg: „Két angol hadsereg szétverve! 90000 fogoly, 1200 ágyú a zsákmány!” És ez így ment akkor hónapokon keresztül egészen július közepéig, amíg a szövetségesek ellentámadásai meg nem kezdődtek. Ezzel szemben az idén minderről szó sincs. Az utolsó nyolc hónap a fasiszta hadseregek szakadatlan vereségének sorozata. Tavaly november óta az orosz fronton a nácik és szövetségeseik egyik súlyos csapást a másik után szenvedik el. Sztálingrád úgy él az emberiség tudatában, mint a német vereség jelképe. A román, olasz, magyar segédhadakból csak hírmondók maradtak, s amikor a téli hadjárat befejezésekor az orosz jelentés összegezte az eredményt, a náci haderők szinte pótolhatatlan veszteségei szólaltak meg a számokban. S ha azt olvassuk, hogy az oreli támadás alatt július 5-től 23-ig 2900 páncélcocsi, 844 tábori ágyú, 195 motoros ágyú, 1392 repülőgép volt az ellenség hadianyag-vesztése és több mint 70000 hulla maradt az ütközetek színhelyén, akkor látjuk, hogy a téli hadjáratnak nyáron is megfelelő folytatása van.

S a többi harctereken sem lehet állítani, hogy a szerencse jobban kedvez a fasisztáknak. A tuniszi összeomlás kétségkívül nem emelte önbizalmukat, s a Szicíliában folyó harcok sem kecsegtetik jó véggel Mussolinit, de Hitlert sem. Ennyiben ez a mostani háborús esztendő lényegesen elút a 25 esztendő előttitől. Az utolsó hónapok eseményeiben nincs egyetlenegy reménysugár sem a nácik és csatlósai számára: minden esemény csak vereségükre, bukásukra utal. Sikereket csak a Szövetségesek mutathatnak fel. Csak náluk lobog a győzelem tudata. Az ellentáborban pedig növekszik a csüggedés és az elkerülhetetlen vereség érzése. Ilyen viszonyok között érthető, hogy Hitler hűbéresei, akik annakidején a könnyű és gyors győzelem, meg a gazdag zsákmány reményében vettek részt a Szovjetunió elleni rablőháborúban, most szeretnének menekülni, mint a patkányok a süllyedő hajóról és békére vágynak. A különböző békekísérletek terén a múlt héten a magyar kormány javaslata állott előtérben. Most már hivatalos, illetve félhivatalos cáfolat is jelent meg róla. Kállay, miután megmondták neki, hogy nem állnak vele szóba, azt bizonygatja, hogy ő nem is kért békét. Kállay cáfolata nem sokat jelent: tavaly hónapokon át így cáfolta a bácskai vérengzések hírét, amíg egy napon aztán bevallott 2550 áldozatot.

Ha tehát most Kállay tagad, úgy ennek valami nagy jelentőséget nem tulajdonítanak sehol, különösen Magyarországon nem, ahol az a mondás járja: „Cáfolják, tehát igaz!” A magyar nép legjobbjai a békét követelik és követelésük olyan erős, hogy Kállay is kénytelen vele számolni. Ettől függetlenül a magyar reakció sem esett egészen a feje lágyára és természetesen két kézzel kapna olyan békén, amellyel szárazon úszná meg a háborút. Csak el kell olvasni figyelmesen ezt a hivatalos cáfolatot és látni lehet belőle, hogy Kállayék a külön békeajánlat tagadása mellett is azt bizonyítják, hogy ők egészen mások, mint a német nácik, hogy ők

lényegében ezer éve azért harcolnak, amiért a demokratikus szövetségesek. A cáfolat csak úgy csepeg a szabadság, a függetlenség meg a humanizmus eszméitől. És a főelv, mely Kállayékat e nyilatkozat szerint szakadatlanul vezette: az emberi jog és az emberi élet tiszteletbentartása. Kétségkívül szépen hangzik, de elég arra gondolni, hogy mit műveltek Horthy hadai az orosz fronton, hogyan gyilkolt, gyujtogatott, rabol jelenleg is a nyolcadik honvédhadtest a brjanszki erdőben, hogy sanyargatják, irtják a békés lakosságot a Kiev környékén pusztító „rendfenn-tartó honvédek” és akkor tudjuk, hogyan tartják tiszteletben az emberi jogokat és az emberi életet.

Magyarországon sincs másképp. Egy nagy internálótábor az egész ország, a börtönök zsúfolásig tömve, egyik halálos ítélet a másikat éri. A bácskai, kárpátaljai, erdélyi vérengzések tömeggyilkosai szabadon űzhetik tovább véres mesterségüket. A sajtó gúzsba kötve, gyülekezési, szólásszabadság nincs s a parlamentet alig két hónapja rúgták fel a szabadság és függetlenség e friss-sütetű bajnokai. Most, hogy közeleg a végük, most egyszerre az emberiség szellemi és erkölcsi javainak védőiül csapnak fel. Az emberiség és a magyarság szellemi és erkölcsi javait éppen a hitleri barbársággal szövetkezett magyar uralkodórétteg veszélyezteti. A Kállayak képezik ma a béke legnagyobb akadályát.

Aki szíven viseli mindazt, ami a magyarságban szabad, független, humanista, aki nemzetét ki akarja vezetni a vesztes háborúból, az most újra láthatja, hogy hazájának jövőjét a legnagyobb veszély belülről, a nácibérencek részéről fenyegeti. Amíg ők vannak a kormányon, addig csak nőttön-nő a katasztrófa veszélye.

1943 július 24.

TENGELYTÖRÉSKOR

„Nyugodtan kell nézni a világ folyását és ennek a másodrendű eseménynek nem szabad pánikot előidéznie.” Ilyen és hasonló kijelentésekkel igyekszik a Magyarország, a kormány lapja lecsendesíteni az általános nyugalanságot. Ebből még nem lehet megállapítani, hogy az utóbbi események melyike az, amely „másodrendű”. Mi az, ami miatt a kormány sajtója pániktól tart. De elegendő, ha felületesen végigsiklunk az utóbbi négy hét eseményein, hogy elég olyan eseményt találjunk ott, még pedig nem is a másodrendűek közül, amelyek egyenként, de méginkább összességükben alkalmasak arra, hogy riadalmat keltsenek a magyar kormányzó rétegben.

Még 4 hete sincs annak, hogy Hitler 38 hadosztállyal, ebből 17 harckocsi-hadosztállyal megkísérelte elvágni és megsemmisíteni azokat a szovjet erőket, amelyek a kurszki ívben voltak. Habár hónapokig készült erre a támadásra s a harckocsik száma több volt, mint azok, amelyekkel a francia hadsereget összetörte, a támadás mégis véres vereséggel végződött. Hiába voltak a „tigrisek”, hiába a rohamágyúk, amelyeket 20 centiméteres páncél védett s amelyeket „párducoknak” hívtak, a Vörös Hadsereg nemcsak föltartóztatta a náci offenzívát, de maga ment át támadásba és azóta ernyedetlenül és szakadatlanul haladt előre a front különböző szakaszain és különösen Orel körzetében. A németek nyári rohama csütörtököt mondott s a kezdeményezés mindenütt az oroszok kezében van.

Már maga ez a tény is elegendő arra, hogy pánikot keltsen Horthy táborában. A szicíliai események csak megerősítették ezt a hangulatot, hirtelen kiderült, hogy az az európai erő, amelyről oly sokat firkált a magyar sajtó, csak papíron létezik. Az is kiderült, hogy a német hadsereget annyira leköti az orosz front, hogy nem képes megfelelő támogatást nyújtani a meggyöngyült, háborútól kifáradt, náciellenes hangulattal eltelt olasz csapatoknak.

Ez a tény törte a nyakát Mussolininek is. A különböző közleményekből kiderül, hogy a fasiszta bandavezért akkor tették el az útból, amikor visszatérve Veronából, ahol Hitlerrel tanácskozott, közölte, hogy a németek nem képesek komoly segítséget nyújtani. Az olasz fasizmus összeomlása, az olasz nép zajos tüntetései a békéért és szabadságért, a fasizmus ellen, a Magyarország cikkének szerzője véleményében, lehet másodrendű esemény, de nem a magyar közvélemény számára, amely igen helyesen megértette, hogy a náci erők egyik legsúlyosabb vereségéről van szó és a szövetségesek egyik legnagyobb sikeréről.

A kormány sem tekintette mindezt másodrendű eseménynek. A minisztertanács ülése, amely egész éjjeleken keresztül tartott, hírek Kállay vereségéről, mutatják, hogy a válság ott is a tetőpontja felé közeleg. S nagyon jól érthető, hogy ez a rendszer, amely még nemrégén büszkén kijelentette, hogy nincs mit tanulnia a fasizmustól, mert a szegedi program mindazt tartalmazza, amit Mussolini és Hitler csináltak, hogy ez a rendszer Magyarországon is a vége felé közeledik. Ennek egyik jele az, hogy a kormány kétségbeesetten igyekszik magyarázni, hogy mindig együttértett a demokráciával és hogy sohasem hirdetett „keresztes háborút”.

„Mi - mondja a Pester Lloyd, Horthy németnyelvű félhivatalosa - mindig visszautasítottuk azt, hogy nemzetközi vonatkozásainkba eszmei mozzanatokat vigyünk bele. Magyarország viszonyát más országokhoz nem vezették világszemléleti kérdések. Magyarországot nem érdekli az, milyen politikai rendszerben él valamely más ország a saját területén.” Most, amikor világos a vereség, amikor a fasizmus Itáliában összeomlott, mint a kártyavár, most így beszél a kormány e félhivatalosa, amely még nem is olyan régen addig nem akarta hüvelybe dugni a kardot, amíg meg nem semmisítik végleg a bolsevizmust, amíg a hitleri „új Európa” meg nem valósul, amíg a világot meg nem tisztítják a pluto-demokratáktól.

Most a hivatalos lapból arról is értesülünk, hogy a magyar uralkodó réteg politikai elvei a következők voltak: alkotmányosság, a törvények tisztelete, függetlenség, a személyiség tisztelete, mások jogainak tisztelete. Meg kell vallanunk, hogy csak most halljuk ilyen szép fölsorolásban ezeket az alapelveket. És azt is meg kell vallanunk, hogy nem is olyan régen egészen más volt az elméletük, annál inkább a gyakorlatuk. A parlamentet negyedévre felfüggesztették. Ami a törvénytiszteletet illeti, vagy a szabadságot és a mások jogainak tiszteletét, elég a bácskai vérengzésre utalni, az egész országban dühöngő terrorra és azokra a vadállatiaságokra, amelyeket a 8. honvéd hadtest ma is napról-napra elkövet az orosz lakosság ellen, partizánüldözés címén.

Horthy és társai hiába próbálnak átnyergelni, ez nem fog sikerülni nekik, nem fogják megtevésezteni a szabadságukért küzdő és a győzelem küszöbén álló nemzeteket. S a magyar nép fizetne meg azért, ha Hitler magyar csatlósainak sikerülne ilyen módon ideiglenesen nyeregben maradni. Már eddig is mérhetetlen kárt okozott az, hogy a náci-bérenc Kállay és társai és egyéb gyűlevész népség oly soká garázdálkodhattak az országban.

Még sok mindent helyre lehet ütni és megmenteni, ha azok a magyar hazafiak, munkások és parasztok, akik szavakban eddig is elítélték a német rablőháborút, végre egyesülnek és a tett mezejére lépve, kíméletlenül s gyökerében kiirtják a gázt, amely az egész ország létét fenyegeti. Kevés idő maradt. Nem több napoknál, legföljebb heteknél, hogy kikerüljünk a katasztrófát, amelybe Hitler csatlósai viszik az országot.

1943 július 31.

OREL ÉS SZICILIA

Moszkva komoly város, amelyre a háború 27 hónapja alaposan rányomta pecsétjét. A lakosság átélte a front minden izgalmát és keserűségét. Voltak hónapok, amikor a német haramiák pilótái percnyi pontossággal jelentek meg és dobták le bombáikat. Így akarták megtörni a lakosság ellenállóerejét. Sok százezer moszkvai lakos hetekig ásta hóban, kegyetlen fagyban a harckocsik ellen az árkokat és erődítményeket, mialatt nyugatról, északról és délről mindinkább közeledett az ágyúk moraja.

Amikor a Vörös Hadsereg messzire visszavetette a náci hordákat, Moszkva továbbra is megőrizte komoly arculatát és még határozottabban, még pontosabban teljesítette azokat a munkákat, amelyek a győzelmet előkészítették. A nehézségek nem csüggesztették el, de a sikerek sem szálltak a fejébe. Még a sztálingrádi győzelem idején sem mutatta Moszkva külsejével, hogy az orosz nép a világtörténelemben az egyik legfényesebb lapot írta.

Mindezt azért mondom, hogy megmutassam, mit jelentett az, amikor augusztus 5-ének éjjelén az ágyúlövések zajára, amelyek Orel elfoglalását jelezték, Moszkva lakosai hurrá-kiáltással özönlöttek az utcára és tapsok között ünnepelték szeretett vezérük, a nagy Sztálin győzelemről hírt adó parancsát. Moszkva és vele az egész mérhetetlen Szovjetunió és az egész világ megértették, hogy ezúttal nemcsak arról van szó, hogy elfoglaltak és felszabadítottak egy várost, amely a nácik járma alatt nyögött. Orel elfoglalása mindenki számára látható és érthető kifejezése volt annak az óriási fordulatra, amelyet csak ezután fog teljes egészében megérezni a német náci rabló horda.

Hitler két teljes évig vigasztalta és ámitotta a németeket azzal, hogy téli vereségének oka kizárólag az időjárásban van és hogyha a tél az oroszoké, a nyár a náciké. S az idén még éneket is gyártottak erről s a budapesti rádió programjának egyik kedvenc száma volt az a dal, amely arról szólt, hogy „minden december új májust ígér”.

S íme, ez a legenda, mint annyi más legenda, most szertefoszlott, rettenetes veszteségekkel, sikertelenül ért véget az a támadás, amelyet a német hadsereg legválogatottabb 38 hadosztályával kezdtek a kurszki ív ellen, amely támadás Hitler parancsa szerint fordulópont volt, csak nem úgy, ahogy Hitler gondolta. Az a kurszki győzelem, amelyben a német hadvezetőség oly biztosan hitt, hogy még azt a napot is megjelölte, amelyen a városba akar vonulni, a legsúlyosabb vereségbe csapott át. Pontosan egy hónap múlva azután a Vörös Hadsereg bevonult abba a két városba: Orelbe és Belgorodba, ahonnan a németek támadásukat megindították. 120000 német holttest, jó 12000 hadifogoly, több mint 4600 harckocsi, 1600 ágyú és sok egyéb hadizsákmány, ezek a számok jellemzik ezt a vereséget.

Az ujjongás még el sem ült, máris újabb győzelemről jött a hír. A Vörös Hadsereg 70 kilométer szélességben áttörte a frontot Harkov irányában és a nácik kétségbeesett védekezése ellenére három nap alatt 60 kilométert nyomult előre és egyik ukrán várost és falut a másik után szabadította fel. Amíg a Hitler-propaganda csillagászati számokat közölt az állítólagos szovjet veszteségekről és arca verejtékében magyarázta, hogy most már az oroszoknak nem marad más hátra, mint védekezni, a Vörös Hadsereg óriási irammal nyomja hátra a németeket két döntő irányban, Harkov és Brianszk irányában. A náci jelentésekben újra megjelennek a „tervszerű” visszavonulás, a „mozgó háborúra való átmenet”, „vonalrövidítés” és egyéb kifejezések, amelyeket mindig akkor használnak, amikor el akarják kerülni azt a szót, hogy vereség.

S megint azt halljuk, mint Sztálingrád idején, hogy „ha az ellenség itt-ott el is ért némi eredményt, a németek számára a helyzet nem válságos”, továbbá, hogy „a frontvonal jelentékeny megrövidítése lehetővé tette jobb kihasználását”.

Meg vagyok arról győződve, hogy a tényeknek ez az elkenési kísérlete, amelyekről a budapesti sajtó berlini parancsra oly szívesen ad hírt, Magyarországon éppen az ellenkező hatást éri el. Az emberek megértik, hogy Hitler szekere megint kátyúba került s hogy ezúttal helyzete komolyabb és reménytelenebb, mint bármikor. Az utolsó hónap csapásai után nincs az a náci propaganda, amely port tudna hinteni a magyar nép szemébe. Körülbelül négy héttel ezelőtt Berlin arról beszélt, hogy a kurszki támadás kezdeti sikerei sok reményre jogosítanak és hogy az európai erőd bevehetetlen. Néhány nap múlva kitűnt, hogy a kurszki harcok nem a nácik kezdeti sikereinek jegyében folynak, hanem a szovjet-csapatok ellentámadásainak jegyében. S a szövetségesek nyugodtan partraszállottak az európai erőd mögött s amikor Mussolini segítségért esedezett, Hitler csak azt a tanácsot tudta adni neki, hogy üritse ki Olaszországot a Po vonaláig. Csapatokat nem tudott adni, mert neki is, mint a falat kenyérre, olyan szüksége volt rájuk az orosz fronton. A Vörös Hadsereg kurszki sikerének egyik mellékeredménye az volt, hogy Mussolini nyakát szegte és az olasz fasizmus megpukkadt, mint a hólyag, melybe tűt szúrnak. A földre hullott Horthy és társainak reménycsillaga, legfőbb tanácsosuk, akihez 15 éven keresztül minden magyar miniszterelnök zarándokolt és akinek a keze mindig közrejátszott abban, hogy a magyar népet romlásba sodorják.

A magyar kormányköröknek minden okuk megvolt arra, hogy keserves könnyekkel sirassák meg az olasz fasizmust. Nem hiába hirdették, különösen az utóbbi években, hogy Mussolini és Hitler tulajdonképpen semmi újat sem adtak nekik, mert az, amit a fasizmus s annak német változata hozott, már benne volt Horthy „szegedi gondolatában” s az utolsó 24 év gyakorlatában is. Ebben nem is tévedtek.

Most, amikor tengelyük, amely körül forogtak, kettétört, érzik és tudják, hogy Mussolinit követi majd a másik haramia, Hitler s hogy sorsukban osztozni fognak cinkosaik is: Horthy, Antonescu és a többi nácibérenc. S azok a csapások, melyeket a Vörös Hadsereg most oly óriási erővel mér rájuk, minden józanul gondolkodó magyarral megértetik, hogy elérkezik majd az az óra, melyben cselekedni kell, hogyha nem akarják, hogy a magyar nácibérencek gonosztetteiért az egész magyar nép szenvedjen.

1943 augusztus 7.

HANYATLOTT A NÉMET HADSEREG SZELLEME

Az események gyorsan vágtatnak. Ma tíz napja, hogy Moszkva ágyúinak üdvlővései ünnepelték Orel és Belgorod bevételét. Azóta Oreltől messze nyugatra, Brjanszk felé távolodott el a front, s Belgorodtól elhúzódott az arcvonala. Egyszerre három nagy fronton folyik az orosz előrenyomulás. Az a tétel, mely két esztendőn keresztül, a téli vereségek után a náci vigasza volt, hogy a nyár majd segít kiköszörülni a csorbát, amit télen szenvedtek, végérvényesen a múlté. Most már a nyár is az orosz kezdeményezés, az orosz sikerek szezonja. Nem hiába tétovázott a idén júliusig a német hadvezetőség, hogy megkockáztassa-e a nyáron a támadást. Berlinben nem véletlenül híresztelték eleinte, hogy nem ők, hanem az oroszok támadnak. Érezték száz jelből, hogy a helyzet gyökeresen megváltozott, hogy a szörnyű veszteségeket, amit emberben, anyagban Sztálingrád alatt és a Ladoga-tótól a Kaukázusig a télen elszenvedtek, semmiféle, még oly totális mozgósítás sem tudja pótolni. És még kevésbé tudja pótolni azt a változást, ami a német hadsereg szellemében beállott.

Az orosz hadsereg megváltozott, állapították meg azok a német hadifoglyok, akik végigcsinálták az 1941. és 1942. évek támadásait. Ebben kétségkívül igazuk volt. De azt nem vették észre, hogy nemcsak az orosz hadsereg lett erősebb, hanem ugyanakkor hanyatlott a német hadsereg szelleme. Új katonatípus keletkezett: a „totális német”. Ez az a katona, akit a totális mozgósítás fésült ki a gyárakból, aki már végigélt 1918-ban egy összeomlást, aki látta otthon, hogyan romlanak hónapról-hónapra a viszonyok, hogyan halványul el a győzelem reménye, helyette jönnek a vereségek, a városok bombázása és az egyre világosabban kirajzolódó összeomlás. Ez a totális német már rettegve jön az orosz frontra, mert tudja, hogy itt mi vár rá. Hiába adják mellé a „Tigris” harckocsit, a „Ferdinánd” rohamágyút és a német haditechnika friss vívmányait: már nem hisz a győzelemben, már hiányzik belőle a remény, helyette ott a kétely, a csüggedés s ezzel a vereség.

S nemcsak a hadseregben van ez így, hanem a német hátszágban is. Csak meg kell nézni, hogy milyen keserves erőfeszítéseket tesznek Göbbelsék és a náci-propaganda hírverői, hogy egy kis lelket öntsenek a német népbe. Hogy prédikálják most a kitartást, az időnyerést, hogy kutatják végig az egész történelmet példák után, amelyekkel azt szeretnék bizonyítani, hogy a porosz reakció még ennél nagyobb bajokból is kimászott, tehát nem kell kétségbeesni. Szorultságukban odáig mennek, hogy már az oroszokat tartják oda példának, akik a nehéz időket összeszorított fogakkal és rendületlen szilárdsággal vészelték át. Ha meggondoljuk, hogyan beszéltek azelőtt Hitlertől lefelé az összes náci banditák az orosz „alsóbbrendű emberről”, csak akkor mérhetjük fel az idők folytán beállott változásokat. De a tényeken a legrafináltabb propaganda sem segít. Az orosz fronton elszenvedett vereségeket, az olasz fasiszmus összeomlását, a csatlósok rémületét semmiféle propaganda nem tudja ellensúlyozni Németországban.

És Magyarországon sem. Ott is mindjobban látják, hogy elveszett a játszma, amit Horthyék Hitler oldalán olyan könnyű szívvel kezdtek, amikor az országot a villámgyors győzelem reményében belerántották a háborúba. Hol van már az a szájtépő hengegés, amikor fennhéjázva emlegették, hogy nekik nem kellett semmit tanulniuk Mussolinitól, sem Hitlertől, mert amit a náci és a fasiszták hoztak, az már mind benne van a szegedi programban, azt már ők 1919-ben elkezdték. Csak meg kell nézni azt a vinnyogást és kéregetést, amit az a fenyegetés, hogy a szövetségesek bombázní fogják Budapestet - Horthyék táborában kiváltott. Milyen kicsik lettek egyszerre. Dehogya is szállítanak ők élelmiszert vagy hadianyagot Hitlernek, akit azelőtt csak mint hű barátot és nagy szövetségest emlegettek. S Budapesten nincs is lényegében hadigyár: ha Kállayéknak hinni lehetne, Weiss Manfréd vagy a többi hadiüzem

fogpiszkálót készít és így Budapest lényegében nyílt város. Még a kötelező cikkekkkel megspékelt Népszavát is felvonultatják s egyszerre megfájdul a szívük azokért a munkásokért, akik a bombázások miatt szenvedni fognak. Ahogy az ember látja, hogy Horthyék egyszerre a munkásokkal takaróznak, arra a jelenetre gondol, amikor most három hete a megszorult milánói fasiszták nőket és gyermekeket állítottak maguk elé, hogy így védekezzenek a joggal felháborodott tömegek bosszújával szemben.

Mint tudjuk, a milánói fasisztákat ez a fogás nem mentette meg. Ellenkezőleg, csak fokozta a megtorlók dühét. Horthyékat sem menti meg sem a vinnyogás, sem a munkásokra való hivatkozás. Őket is eléri az a sors, ami egyik „hű barátjukat és nagy szövetségesüket”, Mussolinit már elérte és a másikat, Hitlert, bandájával együtt hamarosan eléri. S aki azt akarja, hogy a náci csatlósok ne rántsák magukkal az országot vesztükbe, az gondoskodjék róla, hogy gyorsan kiakolbólítsa őket a magyar nép. Mert ha ez is a győzőkre marad, akkor késő lesz.

1943 augusztus 16.

KÁLLAY EGYSÉGET KÖVETEL HITLERREL

Egy idézettel kezdem: „Soha a háború folyamán még olyan feszült, türelmetlen várakozás nem volt a nemzetközi életben, mint most”. Ezt a mondatot három napja hallottam a budapesti rádióban s azt hiszem, nem tévedek, ha megállapítom, hogy a feszült és türelmetlen várakozás nemcsak a nemzetközi életre, de főleg Magyarországra és fővárosára vonatkozik. Most kezd ott minden katasztrofális következményével kibontakozni az a sors, amelyet Horthyék készítettek a magyar nép számára, mikor elhatározták, hogy Hitler csatlósaivá válnak. A háború fordulata elsősorban az, ami Magyarországon a feszültséget okozza. A német hadsereg kurszki kudarca s az utána következő orosz ellentámadás, melyet a német hadvezetőség minden erőfeszítése sem tud megállítani, óriási benyomást keltett. A gondolkozó magyar, aki látja, hogy ezentúl az orosz decemberre nem a német május következett s hogy a sztálingrádi, kaukázusi és a többi vereségekre a nyáron Orel, Belgorod jött, hogy az orosz hadsereg Harkovnál harcol s szívósan nyomul előre, megérti, hogy itt alapvetően megváltoztak a viszonyok. S ha látja, hogy Olaszország népe milyen egyhangúan nyilatkozott meg a fasizmus ellen, hogyan követeli a rögtöni békét, akkor azt is megérti, hogy nemcsak a fronton, hanem a tengelyen belül is olyan törés állott be, amely Hitler és csatlósainak közeli bukására mutat.

Hogy Hitler elvesztette a háborút, azt már a miniszterelnökségen sem tagadják. A győzelem szót, melyet Kállay olyan pazarul használt tavalyi beszédeiben, az idén ugyan hiába keressük nála. Most már nem támadó, nem agresszív. Nem mondja, mint jó egy éve, hogy „tudatosan, önként mentünk a háborúba, nem sodródva, senki által nem kényszerítve”. S azt sem mondja, hogy „mégegyszer nem történhetik meg, hogy rólunk, nélkülünk határoznak”.

Már májusban védekezésbe nyomult ez a hetyke hang: akkor már elhárította a háborúért kormányáról a felelősséget s szó sem volt a „magyar háborúról”. Most, hogy Szent István napjának előestéjén megint beszélt, még védekezőbb és mentegetőzőbb a hangja. „Csak a magunk életét akarjuk élni”, mondja most az, aki olyan lelkesedéssel küldte a Don mellé, a pusztulásba a második honvédhadsereget. „Mi nem gyújtottuk fel a világot s eloltani sem vagyunk képesek” - mondja most azok felé, akik joggal vetik szemére, hogy milyen hévvel taszította egyre mélyebbre és mélyebbre az országot a vesztes háború örvényébe. Most, hogy közeleg a szörnyű vég, semmit sem tud tenni a kivezető út, a béke elérésére. Ehelyett a rettenetes felelősségről, a nagy válságról fecseg és az egységet hajtogatja. Annak az István királynak emlékére hivatkozva követeli az egységet, aki birodalmát a németek elleni évtizedes, meg nem alkuvó harcban hozta létre s akinek ez a nyugatról jövő, terjeszkedő és hódító törekvés elleni küzdelme az a tradíció, mely ezer éven át megtartotta az országot.

Az egység, melyet Kállay követel, Hitler egységes támogatására való felhívás. És ezt jelenti az az erősködés is, mellyel Kállay eddigi útját akarja folytatni. Ez az út azzal a felszólítással kezdődött, hogy „áldozzunk mindent, ami a háború megnyeréséhez szükséges, vérben, katonában, búzában, munkában”. S ezt a programot mind a mai napig hűen megtartotta. Odaadta ágyútöltelékkül az ország egyetlen felszerelt hadseregét s még most is egész honvédhadtestek állnak Ukrajnában Hitler rendelkezésére. A magyar haderő leggyengébb része a repülés; ennek dacára a német hadvezetőség még nap-nap után jelentheti a magyar repülők bevetését. Hogy mit adott Kállay búzában, arról beszélnek a 15, majd 16 dekás kenyéradagok, melyek most az aratás után négy dekával nőttek, mert fontosabb neki a nyolcmillió mázsa gabona leszállítása, hogy a németek tarthassák a napi 33 dekás kenyéradagot, mint a magyar élelmezés. A gyár-
ipar, a lispei petróleumkutak, a bakonyi bauxitlepek németbérenc katonai parancsnokok vezetésével változatlanul ontják Hitlernek a hadianyagot. Az ország 99 százaléka ezt ellenzi, békét követel s Kállay ezzel az egységes magyar állásponttal és ellenzéssel szemben a másik,

a német nácikkal való egységre gondol, amikor az egységet emlegeti. S a saját sorsára céloz, amikor felveti a kérdést: „Lenni vagy nem lenni”. Kállayra vonatkoztatva ez így hangzik: „Hitlerrel lenni vagy nem lenni”.

S hasonlóan áll ez Horthyra is, aki most, amikor érzi, hogy elveszett a játszma, amelyben a német nácikra tette fel az országot, most egyszerre új földreform lobogóját tűzi ki. A földhözjuttatás az a kérdés, amivel Horthy uralma alatt a legszemérmertlenebb népcsalás folyt. Valahányszor port kellett hinteni az elégedetlen magyar nép szemébe, mindig azzal az ígérettel állottak elő, hogy földhöz juttatják a falu sokmilliós nincstelenjét. Most, hogy a világégés, melyhez olyan bőven és odaadóan hordták az olajat Horthyék, Magyarországot is lángbaborulással fenyegeti, amikor a németek a Száva-Duna-vonalat emlegetik, amikor Budapest bombázása mindennap várható, s amikor a magyar nép egyre erélyesebben követeli a szakítást Hitler vesztett ügyével, most újra előrángatják ezt a kérdést. A földhözjuttatás a magyar nép egyik nagy, megoldásra váró problémája s meg is fog oldódni, de ebben már a Horthyaknak, Kállaynak és a német nácikat mind a mai napig oly hüen kiszolgálóknak nem lesz szavuk. Ezt a feladatot s a nála ma sokkal sürgetőbb, halaszthatatlanabb kérdést, a háború likvidálását csak azok oldhatják meg, akik az ország létkérdéseiben kezdettől fogva Horthyékkal ellentétes álláspontot képviseltek s ezért az álláspontjukért harcosan ki is állottak. A magyar jövő azon fordul meg, hogy ezek az előrelátók milyen gyorsan tudják megszabadítani az országot Hitler csatlósaitól. Erre a feladatra ma már a szó szoros értelmében csak napok maradtak hátra. A magyar sajtónak az a megállapítása, hogy „Életünk függ tőle, hogyan használjuk ki az időt, mely még rendelkezésünkre áll”, betűszerint igaz. S aki menteni akarja azt, ami még menthető, az az időt arra használja ki, hogy kíméletlenül eltépi a szálakat, melyekkel Horthyék, Kállayék Hitler szekéréhez kötötték Magyarország sorsát!

1943 augusztus 21.

A VILÁGHÁBORÚ NEGYEDIK ÉVFORDULÓJÁN

Közeleg a világháború negyedik évfordulója. Ha végigtekintünk az elmúlt hét folyamán, nagytóval sem találunk egyetlen eseményt sem, mely reménysugarat nyújtana Hitlernek vagy csatlósainak. Annál több az olyan tény, mely a náci és cinkosaik helyzetének gyors romlására mutat. Harkov elfoglalása olyan csapás volt a német hadseregre, melynek jelentőségét hiába próbálja csökkenteni a náci hírverés. A Vörös Hadsereg, Ukrajna e második fővárosának elfoglalása után, változatlan erővel folytatja támadásait s Brjanszktól le a Donyec medence szívéig, sokszáz kilométeres fronton csépli, zúzza és nyomja vissza a német rablók hadait. Minden nap új városok, új területek visszafoglalását jelenti s ahogy nyugat felé szorulnak hátrább Hitler hordái, úgy nyer új lendületet a náci barbárok által elpusztított területek felépítése és új életre keltése. Az a hatalmas terv, mellyel most, a háború kellős közepén a szovjetnép már elkezdte a termelőmunkát, minden szónál ékebben mutatja, hogy győzelmében biztos, hogy idegen bitorló többé a visszafoglalt területekre nem teszi lábát.

De a világ egyéb eseményei is hasonlóan elcsüggesztők azokra, akik Hitlerrel kötötték össze sorsukat. Az olasz válság egyre mélyül s ha Badoglio tovább is a kivárás politikáját követi s szabotálja az ország németellenes, háborúellenes, békét követelő hangulatát, úgy hamarosan Mussolini sorsára kerül. S nem sokkal jobban állhat a helyzet magában Németországban sem. Az a bombázás, mely éppen az evakuálás kellős közepén érte a német fővárost, bajosan fog hozzájárulni Hitler népszerűségéhez. S hogy milyen az ország általános hangulata, azt minden helyzetképnél jobban illusztrálja Himmlernek, az SS-banditák főparancsnokának belügy-miniszterre való kinevezése. Ha egyebet nem tudnánk a német belső helyzetről, ez az egyetlen tény köteteket beszélne, ebből egyedül már tudnók, hogy is áll a saját otthonában Hitler szénája.

S ha azt halljuk, hogy Magyarországon is lázasan fegyverzik fel a különböző segédrendőri alakulatokat, ebből is éppen eleget tudunk. A mai Magyarországon kétszerannyi a csendőr, mint a régi, 21 milliós Nagymagyarországon volt. Ehhez járulnak még a határőrök, a többi egyenruhás alakulatok, azután a civil nemzetvédelmi szervek. Ez azonban mind kevés. S míg egyrészt Horthyék nem győzik hangoztatni, hogy mennyire egységesen áll mögöttük az ország, ugyanakkor fogvacogva, kapkodva szervezik az új terroralakulatokat, hogy így mentsék bőrüket a magyar nép felháborodásától.

De még jellemzőbb az a játék, amit a kormány a háború kérdésében folytat. Az a látvány, hogy a kismacska a szőnyegre rondít s utána ártatlanul úgy tesz, mintha semmi köze se volna a dologhoz, elég gyakori. De az már szokatlan, hogy egy egész rendszer, amely két éven keresztül háborút visel, mely több mint félmillió magyart küldött Hitlernek ágyútöltelékül, mely habzó szájjal felváltva uszított az ázsiai bolsevizmus és a plutodemokráciák ellen, most egyszerre úgy tesz, mint az a bizonyos kismacska, s azt szeretné elhitetni, hogy neki tulajdonképpen semmi köze sincs az egészhez. Még nincs három hete, hogy megtudhattuk, hogy Budapest tulajdonképpen nyílt város. A Fegyvergyár, a Gammaművek, meg a többiek lényegében csak az ellenséges hírverés kitalálásai. Most meg ilyeneket ír a kormány délutáni felhivatalosa: „Akik semleges szempontból nézik a háborúval szemben tanúsított magatartásukat, akik a békét képviselik, látják, hogy mi békében akarunk élni és dolgozni ebben a világ-felfordulásban.” Nem hisszük, hogy ezt a fecsegést Magyarországon épeszű ember elfogadja. Ha Horthy olyan fene békésen akar élni, akkor hogy került a Szovjetunióba a második honvédhadsereg? Csak nem turistakiránduláson jártak és leruccantak? Azok a honvédhadosztályok, amelyek Kiev, Zsitomir, Ovrucs környékén sanyargatták az ukrán földművest, szintén békében akarnak élni és csak dolgozni akarnak? És békés munkát végeznek a fronton

azok a magyar repülők is, akiknek bombatámadásait az orosz falvak ellen hetente legalább egyszer megdicséri Hitler?

Ismerjük Horthy úgynevezett békés munkáját, melyet Nagy Vilmos volt honvédelmi miniszter egy őszinte pillanatában tatárjáráshoz hasonlított. S tudjuk, hogy hétpróbás náci katonai parancsnokok vezetése mellett miféle munka folyik Weiss Manfréd különböző gyáraiban. Megfeszített iramban dolgoznak a Juhász-testvérek üzemei, melyek Hitler légvédelmét biztosítják, a Ganz-Danubius is, ahol a tengeralattjáró alkatrészeket készítenek. A Junkers-gépek motorjait Csepel gyártja, a legjobb repülőbenzint a lispei petróleumkutakból kapja Göring s a bakonyi bauxit alkotja a náci alumíniumipar alapját. S a gazdák békés munkájának gyümölcsét most szedeti össze kíméletlen karhatalommal Jurcsák, hogy Hitlernek a magyar bomba, gránát, repülőgép és egyéb hadianyag mellett magyar kenyér is jusson rablőháborújának folytatására. Ma, a szemforgatva békés munkáról papoló Horthy a német nácik elsőszámú cinkosa, és mindenki bűntársa, aki cselekvően vagy szenvedően kezére jár ebben az országvesztő garázdálkodásban. Ezt különösen szeretnék megértetni a magyar néppel, amely mögé az utolsó hetekben a magyar háborús uszítók olyan szívesen bújnak. Újabban a kormány az ellenzékét is úgy akarja beállítani, mint amely fedezi Horthyék gátlatlanságait. Azok, akik az országot meg akarják menteni a közeledő katasztrófától, tudják meg, hogy a magyar nép számára most a lét és nemlét kérdése az, együtt megy-e a katasztrófába Hitlerrel, vagy pedig azonnal szakít a fasiszta Németországgal kötött szövetséggel.

1943 augusztus 29.

KI A FELELŐS?

Előadás 1943 szeptember 7-én a 27-es számú hadifogolytáborban

A magyar uralkodó réteg világosan látja, hogy a háború elveszett. Horthyék már rég lemondtak a győzelemről s számukra a legfontosabb kérdés az, hogyan meneküljenek meg attól, hogy rendszerük osztozzék Hitler elkerülhetetlen pusztulásában. A vereség közeledtével leg-sürgősebb teendőjüknek azt tartják, hogy elhárítsák magukról a háborúért a felelősséget. Horthyék most igyekeznek úgy beállítani a hadbalépést, mint ami német nyomásra, fenyegetés és kényszer hatása alatt történt, amiről tehát ők nem tehetnek. A háborút megkísérlik tisztán védekező jellegűnek beállítani és szeretnék azt a hitet kelteni, hogy ki tudja vezetni az országot a fenyegető katasztrófából. Ezekkel a nézetekkel a hadifoglyok, különösen a tisztek között, magam is találkoztam. Nem egyszer hallom, hogy Horthy és kormánya nem akarta a háborút, hogy ők maguk sem szeretik a németeket, csak Hitler kényszere alatt üzentek hadat és ahogy bevitték bennünket a háborúba, úgy ki is fognak vezetni. Eszerint hiba volna, ha Horthy is felelőssé tennénk azért a katasztróféért, ami most hazánkat fenyegeti.

Bizonyos, hogy azt a véleményt, amely most Horthyékat a felelősség alól mentesíteni akarja, az otthoni hivatalos suttogó propaganda kezdte terjeszteni akkor, amikor a kormányzókörök látták, hogy Hitler játszmája elveszett és hamarosan fel fog merülni a felelősség kérdése. Nézzük meg az uralmon lévők nyilatkozatai alapján, amiket még akkor tettek, amikor biztosak voltak a győzelemben, hogy valóban kényszer hatása alatt léptek-e be a háborúba, vagy pedig önként és saját meggyőződésükből.

A hadbalépés maga csak folyománya volt a háborút megüzenő kormányrendszer általános politikájának. 1935 óta, amikor Horthy jóváhagyásával Gömbös akkori miniszterelnök bekar-yarodott Hitler vonalába, minden fontos kérdésben együtt haladtak a német nácikkal. Minden téren szorosabb lett a kapcsolat Hitler és Horthy külpolitikája között. A magyar hadsereg egyre inkább a német Reichswehr függeléke lett. És ami ennél is fontosabb, egyre inkább átplántálták Magyarországra a német nácik intézményeit, az érdekképviselési rendszert, a kamarákat. Horthyék rendkívül nagy súlyt helyeztek rá, hogy a Hitlerrel való szövetség alapjául azt a közös szellemi kapcsolatot tegyék meg, mely az úgynevezett szegedi gondolatot a fasiszta világnézettel azonosította. Büszkén vallották, hogy „számunkra sem az olasz fasiz-mus, sem a német nemzeti szocializmus nem adott újat, mert mindaz, amit Hitler és Mussolini hoztak, lényegében már benne volt a szegedi gondolatban”. Ez természetesen ilyen formában alapos túlzás, mert hiszen Mussolini és Hitler hasonlíthatatlanul részletesebben kidolgozott szociális demagógiával, a nép megtévesztésének sokkal hatékonyabb eszközeivel dolgozott, mint a magyar ellenforradalom. De abban igazuk volt, hogy az alapgondolat: a szélső sovi-niszta agitációval a haza nevében, a dolgozó tömegek életszínvonalát a lehető legalacso-nyabbra leszorítani, ugyanakkor szabad harácsolási lehetőséget adni az imperialista rabló vezetőrétegnek és kíméletlen erőszakkal letörni minden népszabadságot, azonos volt az úgy-nevezett szegedi gondolatban csakúgy, mint az olasz és német fasizmusban. A magyar uralko-dó rendszer, amíg meg volt győződve Hitler győzelméről, büszkén emlegette, hogy a magyar internálótáborok 14 évvel előzték meg Dachaut és a német nácik egyéb tömegvesztőhelyeit, hogy a numerus clausus másfél évtizeddel megelőzte a nürnbergi faji törvényeket és hogy maga a berlin-római tengely eszméje és kifejezése is magyar származék, mert Gömbös miniszterelnök használta először.

Ez az eszmei azonosság már maga kizárta, hogy amikor a nácik 1941 június 22-én orvul és szószegően megtámadták a Németországgal baráti viszonyban lévő Szovjetuniót, valami különösebb erőszakot kelljen alkalmazni arra, hogy a magyar uralkodó réteg szintén háborúba lépjen. Nézzük meg, mik voltak azok az indokok, melyek Horthyékra arra birták, hogy ők is résztvegyenek az orosz nép elleni rablóhadjáratban.

Vegyük elsőnek az úgynevezett német fenyegetést. Hitler tudvalevőleg rablóhadjáratát úgy állította be, mint az európai civilizáció kereszteshadjáratát a bolsevizmus ellen. Hogy ennek a beállításnak nyomatékot adjon, igyekezett természetesen minél több európai országot a háborúba bevonni és ezért még Szlovákia vagy Horvátország hadüzenetére is súlyt helyezett. Csak vissza kell emlékeznünk arra, hogy milyen görcsösen, arcuk verejtékével szedtek össze flamand, norvég, spanyol, sőt francia légiót is, hogy így próbálják valószínűsíteni azt a beállítást, hogy valóban egész Európa harcol a Szovjetunió ellen. Ilyen viszonyok mellett természetes, hogy súlyt helyeztek Magyarországra hadüzenetére is. De ez semmi körülmények között sem jelentette azt, amit most igyekeznek elhitetni, hogy Hitler ultimátummal, az ország megszállásával fenyegetett volna arra az esetre, ha Magyarország nem üzeni meg a háborút. Elég rámutatni arra, hogy Bulgária, amelynek lakossága Magyarországnak csak 40 százaléka és ahol 1941 júniusában jelentős német csapatok voltak, szóval tényleges megszállás alatt állott, minden nácikövetelés ellenére sem üzent meg a háborút. Ha tehát Bulgária tudott ellenállani a nácikövetelésnek, úgy Horthynak ez még könnyebb lett volna - ha akarta volna.

De Horthy és kormánya akarta a háborút. A magyar uralkodó rétegek meg voltak győződve róla, hogy a Szovjetunió elleni háború ugyanolyan gyors és győzelmes villámháború lesz, mint az előbbieket és legfeljebb 6-8 hétig fog tartani. Minden hadifogoly a saját tapasztalatából tudja, hogy ez a nézet akkor uralkodó volt a magyar hangadó körökben. Horthyék tehát biztosra mentek, amikor hadat üzentek, mert hiszen egy győzelmes háborúban való részvétel különösebb kockázattal nem jár. A Szovjetunió elleni rablóhadjáratban való segítségükkel pedig azonkívül, hogy kimutatták szolidaritásukat a német és olasz fasizmussal, még külön „lerótták hálájukat” azért a „segítségért”, amelyet Hitler nyújtott az 1938 óta kapott területek megszerzésével. A hadsereg, amelynek tisztikara jelentékeny részben német származású és túlnyomó többségében a náci sikerek büvélete alatt állott, égett a vágytól, hogy kivegye a részét a könnyű győzelmekkel, olcsó babérokkal, dús zsákmánnyal, előléptetéssel és kitüntetéssel kecsegtető villámháborúból. A vezérkar úgy tekintette a Szovjetunió elleni háborút, mint egy nagyszabású harcszerű gyakorlatot. Néhány héttel előbb ilyen harcszerű gyakorlatban próbálták ki a szervezés alatt álló nemzeti hadsereget, amikor résztvettek Jugoszlávia letelepedésében. Mindnyájan tudjuk, hogy ez alkalommal kipróbálták a honvédség új szerveit: a repülőket, a páncélosokat, sőt még az ejtőernyős csapatokat is. Ilyen nagyszabású hadgyakorlatnak tekintették Horthyék az orosz hadjáratot, melyben a hadsereg számára csak a fronton megszerezhető tapasztalatokat remélték elsajátítani.

Megkönnyítette a hadüzenetet az a körülmény, hogy kezdetben Hitler maga sem követelt Horthytól nagyobb csapatokat. Mint tudjuk, a nemzeti hadsereg ebben az időben még átszervezés alatt állott. Gépesített mozgóháborúra, amelyet Hitler tervezett, csak a budapesti gyors-hadtest volt úgy, ahogy felszerelve. Ezt a hadtestet azonnal oda is adták és azt hitték, hogy ez lesz minden, amit a nácik tőlük követelnek. Hitler tényleg ebben az időben nem nagyon követelte a magyar segítséget annál az egyszerű oknál fogva, hogy a segítség fejében nem tudott Horthyéknak semmi ellenszolgáltatást nyújtani. A román uralkodó réteget szédítette a Nagy-Románia gondolatával, a Dnyeszteren túli területek, sőt Odessza odaígéréssel. Mannerheiméknak Karéliát, Nagy-Finnországot ígérte. De azok a területek, melyek a régi Nagymagyarországhoz tartoztak, kizárólag Hitler szövetségesei kezében voltak, mint Szlová-

kia, Dél-Erdély, vagy éppen Németország és Olaszország zsákmánya voltak, mint Fiume vagy a Bánság.

Hitler ezért Magyarországtól elsősorban gazdasági támogatást követelt rablőháborúja számára. Követelte a termést, a vasutakat és a magyar iparnak teljesen a német hadsereg ellátására való átállítását. Ahogy Bárdossy, az akkori miniszterelnök mondotta: „Az új Európa - értsd Hitler - főleg gazdasági áldozatokat követel tőlünk” - s ebben az időben a magyar kormánykörök rendkívül büszkéek voltak arra a politikájukra, melynek lényegét úgy fejezték ki, hogy „sok kenyeret adunk, de kevés vért”.

A gyorsHADtestet, amelyet odaadtak, igyekeztek a legnagyobb sietséggel a frontra dobni, mert annyira meg voltak győződve a villámháborúról, hogy tartottak tőle, hogy lekésnek. Beszéltem hadifoglyokkal, akiket hatos-nyolcas csoportokban küldtek Ungvárról, Munkácsról a frontra küldött csapatok után és tudvalevő, hogy Horthy még a huszárokat is a frontra dobta és csak akkor vonta őket vissza, amikor a véres tapasztalatok megmutatták, hogy az orosz páncélerőkkel szemben a könnyű lovasság tiszta ágyútöltelék.

Szóval az a körülmény, hogy Hitler kezdetben kevés magyar katonát követelt, szintén megkönnyítette a hadüzenetet. De legjobban megkönnyítette az a körülmény, hogy a magyar uralkodó rendszer, Horthyval az élén, gyűlölte a Szovjetuniót, a felszabadult munkások és parasztok országát, gyűlölte benne azt, hogy itt a nép maga intézi saját sorsát és hogy elkergette 1917-ben a cárt és az orosz nép nyúzóit. A magyar reakció nem érezte magát biztonságban addig, amíg a szomszédban a hatalmas Szovjetunió népei szabadon, boldogan dolgoztak és éltek. A magyar nép további rabigában tartása, reakciós uralmuk további megszilárdítása volt a főcél, amely őket ebbe a háborúba vitte. Nem hiába hajtogatták az utolsó két esztendőben annyit, hogy Magyarországot - már mint Horthyék Magyarországot - nem területi hódítás vágya, hanem ideológiai, szellemi okok vitték ebbe a háborúba. És igazuk volt. A népszabadság gyűlölete a saját elnyomott, kizsákmányolt népüktől való félelem vitte őket ebbe a háborúba. Ez volt a legfontosabb indokuk, mely egyedül többet nyomott, mint a többi együttvéve.

Azt, hogy a háborút a magyar nép érdeke követelte volna, soha senki nem merte állítani. Nem csoda, hogy az első naptól kezdve akadtak becsületes magyar hazafiak, akik felléptek a háború ellen. Mások egyszerűen nem tudták elhinni, hogy Horthyék önként vállalták a háború minden áldozatát és kockázatát. Ezek ellen valóságos irtóháború indult meg, különösen akkor, amikor kiderült, hogy Horthy tervei, elsősorban a villámháború, megfeneklenek.

1941 szeptemberében, amikor már látni lehetett, hogy a hat- és nyolchetes győzelmi határidőkkel baj van, Horthy Hitler főhadiszállására utazott. Ott állapodtak meg abban, hogy Magyarország újabb, úgynevezett rendfenntartó csapatokat küld a frontra. Egyébként Horthy és a kíséretében levő miniszterelnöke, Bárdossy a legnagyobb lelkesedés hangján beszéltek Hitlerről. És Horthy például, amikor Nyíregyházán a frontról visszahozott huszárokat fogadta, valóságos dicshimnuszot zengett „a német nép nagy vezéréről, aki az emberiség örök háláját és mély csodálatát érdemelte ki a bolsevizmus elleni háborújával”. Ma, amikor a magyar kormánykörök, amint látni fogjuk, hivatalból terjesztik azt a legendát, mintha őket erőszakkal kellett volna ebbe a háborúba kényszeríteni, ma nem árt visszatekinteni az ilyen fellengzős nyilatkozatokra. Mert azt senki sem meri állítani, hogy Horthy valami nyomásra vagy kényszer alatt követelte az emberiség háláját Nyíregyházán a huszárok előtt Hitler számára.

Mint tudják, 1941 decemberében, a Vörös Hadsereg Moszkva alatt hatalmas győzelmet aratott. A németek a Ladoga-tótól a Fekete-tengerig kénytelenek voltak visszavonulni, helyenként 300-400 kilométert. A világ először látta futni a verhetetlennek hitt német hadsereget, mégpedig olyan viszonyok közt futni, amelyek sokban emlékeztettek Napóleon katasztrofális

téli menekülésére. A német tartalékok alaposan elfogytak és ezért januárban megjelentek Budapesten Hitler követei: Ribbentrop külügyminiszter és Keitel hadseregfőparancsnok. Új, az eddiginél sokkal nagyobb számú csapatokat kértek. Egész pontosan a második honvédsereget követelték, amely nagyban és egészében fel volt szerelve és lényegében a magyar nemzeti hadsereg egyetlen, modern háborúra alkalmas alakulata volt.

Horthy nemcsak hogy odaadta ezt a nehéz milliárdok árán kiállított hadsereget, de gondoskodott arról is, hogy az ország új miniszterelnököt is kapjon, aki lendületesebben és demagógusabban viszi a háborút. Bárdossy, az akkori miniszterelnök, túlságosan közismert náciügynök volt. Mint bukaresti követ mindenben kezére járt a náciknak és különösen azokban az intrikákban játszott közvetítő szerepet, amelyekkel Hitlerék Romániát a kezükbe kaparintották. Amikor 1941 februárjában gróf Csáky magyar külügyminiszter rejtélyes körülmények között meghalt, helyére - Hitler segítségével - Bárdossy került. Utána néhány hónappal, Teleki öngyilkossága után, ugyancsak német támogatásra a miniszterelnöki székbe jutott. A semleges sajtó ekkor azt írta róla, hogy ő az első magyar miniszterelnök, akit Hitler nevezett ki. Ez természetesen túlzás, de mindenesetre mutatja, hogy milyen volt róla a közhangulat. Horthy tudta, hogy ilyen időben, amikor a magyar nép egyre gyakrabban kezdte emlegetni, hogy ez a háború csak a németek érdekében folyik, jobb, ha a miniszterelnöki székben olyan ember ül, akinek a multja nincsen olyan német ügynökösködéssel megterhelve, mint Bárdossy.

Így nevezte ki azután a miniszterelnöki székbe Kállayt, aki már hosszú esztendők óta a politikától visszavonulva, az öntözésügyi hivatalban dolgozott. Kállayra azért esett a választás, mert családját a legrégebbi magyar nemességből származtatja és így már a maga személyével bizonyítja, hogy a háború, melyet képvisel, magyar háború.

És Kállay, aki tavaly márciusban még nem tudhatta, hogy az idén másképp fog beszélni, teljes erővel fellépett azok ellen, akik egyre hangosabban hirdették, hogy ez a háború nem magyar háború, hogy ezt a magyar népre úgy kényszerítik rá és hogy már elég áldozatot hozott a nemzet az idegen rablóhadjáratért. Nézzük, mit mondott ebben az időben. 1942 április 20-án a kormánypárt nagytanácsának ülésén programot adott. A háborúról így szólt:

„Ettől a tavasztól kezdve *háborút viselünk*. Háborúba mennek a katonák, háborúba száll az egész nemzet. A *mi* háborúnkba. 1848 óta most elevenítjük fel újra a *magyar háborút*. Magyar háborúba visszük a magyar katonát, mert olyan háborúba, mely nem magyar érdek, sem én, sem senki nem engedheti fiainkat.

Tudatosan megyünk a háborúba, nem sodródva, senki által nem kényszerítve. Mégegyszer nem történhet meg, hogy rólunk nélkülünk határoznak... *A kormány felelőssége tudatában küldi háborúba csapatainkat.*”

Amint látjuk, ez világos beszéd. A háború magyar jellegének aláhúzása válasz azoknak, akik azt magyarázták, hogy ez a háború a németeké. Az a rész, ahol Kállay aláhúzza, hogy tudatosan, nem sodródva, nem kényszerítve folytatja a háborút, válasz azoknak, akik el sem tudták képzelni, hogy Hitler kényszere nélkül ennyire nemzetellenes háborúba lehetett taszítani az országot. A felelősséget a miniszterelnök ebben a beszédében mégegyszer aláhúzta. „Vállalom a felelősséget - mondotta - ezért a háborúért, hiszen felelősnek érzem magam érte a történelem és a nemzet előtt. Vállalom a felelősséget, mert tudom, hogy miért kell harcolnunk.” És felszólította a miniszterelnök az országot, hogy hozzon az eddigieknél hasonlíthatatlanul nagyobb áldozatokat. „*Áldozzunk mindent, ami a háború megnyeréséhez szükséges: vérben, katonában, bűzében, munkában.*” A dölt betűk, amelyekkel a „Magyarország”, a kormány hivatalos lapja, a beszéd e részleteit lenyomtatva, azt mutatják, hogy a miniszterelnök ezeket a részeket külön kiemelte. Hasonló szellemben beszélt egy hónappal előbb, március 20-án,

parlamenti bemutatkozó beszédében is. Ilyeneket mondott: „Hadbaszállunk erőink teljességében. Egész rendelkezésünkre álló hadseregünkkel, amely mögé fel kell sorakoztatni teljes belső erőfeszítésünket, teljes belső kapacitásunkat. Ideálokért szálltunk harcba, mert a magyar nemzet minden erejével küzd a bolsevizmus ellen. Ebben a harcban nekünk az *utolsó erőnkig* részt kell vennünk.”

Felhívom a figyelmüket a miniszterelnöknek arra a kijelentésére, hogy „erőink teljességével, egész rendelkezésre álló hadseregünkkel szállunk hadba”. Ezt azért tartom fontosnak megállapítani mert hallottam hivatkozásokat arra, hogy Horthy nem adta oda az utolsó emberig a hadsereget. Kállay szavai megmagyarázzák, hogy a rendelkezésre álló hadsereget, azaz erőik teljességét adták oda. Ami a magyar hadseregben modern háborúra fel volt szerelve, azt Horthy az utolsó emberig átadta Hitlernek. És aki Kállaynak e nyilatkozata után még mindig azt hiszi, hogy ez olyan embernek a kijelentése, akit kényszeríteni kell, aki nem önként viszi a háborút, annak felolvasom a miniszterelnök 1942 július 1-én a magyar lapokban megjelent nyilatkozatát. Kállay nemrég tért vissza akkor Hitlertől, akit főhadiszállásán meglátogatott és nyilatkozatát az ott nyert benyomások alapján tette. *„Mindaz - mondotta - amit velem a Führer főhadiszállásán közöltek, pontról-pontra beteljesedett, vagy útban van a beteljesedés felé.* Csaknem matematikai pontossággal bejelentették nekem a szovjet-hadszintér eseményeit, de az afrikai harcok kedvező fejleményeit is. Már eddig is meggyőződésemm volt, hogy a német hadijelentések a valóságot juttatják kifejezésre. Most csodálattal látom, hogy beteljesedik az, amit hetekkel ezelőtt közöltek velem. Meggyőződésemm, *hogy ez a nyár győzelmes harcok után tisztázza Európa helyzetét és már ez évben megindulhat az új Európa kialakítása.* Az egész magyar nép ebben a pontban éppen úgy gondolkodik, mint én és én egynek érzem magam a magyar néppel. Ezért nyugodtan megállapíthatom, *egyetlen magyar sem gondolkozhat másként, aki hazáját szereti.* Egyek vagyunk abban a célban, hogy német és olasz szövetségeseinkkel leverjük a bolsevizmust.”

Azt hiszem, hogy ez világos beszéd és semmi kétség, hogy Kállay, mint Horthy miniszterelnöke, valóban meg volt győződve arról, hogy hamarosan győzni fognak. És éppen, mert meg volt győződve róla, semmiféle kényszer vagy nyomás nem kellett neki ahhoz, hogy a háborúban résztvegyen. Annak aláhúzása, hogy a háború a bolsevizmus ellen megy, azért is fontos, mert most, amikor kiderült, hogy az urak rossz kártyára tettek, kezdik letagadni azt is, hogy őket ebben a háborúban ideológiai, szellemi indokok vezették volna. Külön fel kell hívnom a figyelmüket arra az agresszív, támadó hangra, amelyet a miniszterelnök azokkal szemben használt, akik másképp mertek erről a háborúról gondolkozni.

Azt hiszem, nem kell tovább bizonyítgatnom, hogy se Horthynak, se miniszterelnökeinek semmiféle nyomásra vagy kényszerre nem volt szükségük ahhoz, hogy ebbe a háborúba belépjenek. Mentek ők maguktól is szívesen. Ezeket a Katókat igazán nem volt nehéz ebbe a táncba belevinni. Jellemző, hogy amikor biztosak voltak a dolgukban, külön aláhúzták, hogy támadók és nem védekezők. Akkor szakadatlanul arról beszéltek, hogy „megelőző háborút folytatunk”. „Ezúttal elébe mentünk az ellenségnek és nem tesszük le a fegyvert addig, amíg ki nem űzzük a bolsevizmust Európából” - mondta büszkén Kállay. Ma, természetesen, a „ránk kényszerített önvédelmi háború” az, amit emlegetnek. De az új frázist csak akkor kezdték használni, amikor a magyar nép a közelgő vereség láttára fenyegetően keresni kezdte a bűnösöket.

De nemcsak Horthy és a miniszterek nyilatkozatai mutatják, hogy szívvel, lélekkel és támadó szándékkal folytatták a háborút. Minden tettük ezt mutatta. Minthogy biztosak voltak a győzelemben, eszük ágában sem volt, hogy mentegetőzzenek vagy mosakodjanak. És hasonló volt a helyzet minden téren. Bizonyára vannak a hadifoglyok közt olyanok, akik olvasták azt a

parancsot, amely 1942 decemberében a második honvédhadsereg hangulatmegfigyelésének eredményét közölte a tisztikarral. A szöveg így hangzik: „Egybehangzó megfigyelések alapján megállapítást nyert, hogy a legénység körében el van terjedve, hogy ez a háború nem magyar érdekekért folyik, hogy a magyaroknak ehhez abszolúte semmi közük nincs, hogy ez a németek háborúja. A németek csak kihasználják a magyarokat, de komoly veszély esetén cserben fognak bennünket hagyni.” Amint látják, a magyar katona józan esze minden kormánypropaganda dacára nagyon helyesen ítélte meg a helyzetet. Ha ez a háború valóban ránkényszerített lenne, akkor a hadvezetőség örömmel vette volna tudomásul, hogy a legénység felismerte a való helyzetet és ennek megfelelően mindent megtett volna arra, hogy a német érdekért folyó háborúban minél kevesebb legyen a magyar áldozat. Ehelyett azonban a parancs szigorúan meghagyja a tisztikarnak, hogy kíméletlenül lépjenek fel „az ellenséges propaganda ez állításaival szemben” és kötelezik a századparancsnokokat arra, hogy hetenként kétszer bunkerről bunkerre járva oktassák ki a legénységet, magyarán mondván, beszéljék ki fejükből azt, amit nagyon helyesen felismertek.

Ahogy senki el nem hiszi, hogy Horthy német nyomásra tartotta a nyíregyházi huszárok előtt Hitlerért lelkesedő beszédét, vagy hogy Kállay szónoklatait Berlinben írták, ugyanúgy nem valószínű, hogy a hangulatmegfigyelés alapján történt intézkedéseket a német főhadiszállás kényszerítette volna ki. Vagy vegyünk egy más példát, a voronyezsi katasztrófát. Önök tudják, hogy a Don mentén elpusztult honvédhadsereg számszerűleg a legnagyobb volt, amelyet az ezeréves történelem folyamán ilyen katasztrófa ért. De következményeiben is a magyar történelem egyik legsúlyosabb veresége. Ha Horthyék, ha a kormány, ha a magyar uralkodó réteg tényleg súlyt helyeztek volna arra, hogy az ország kikerüljön abból a háborúból, amelybe őket állítólag Hitlerék belekényszerítették, akkor a donmenti vereség, a borzalmas véráldozatok jó lehetőséget nyújtottak volna arra, hogy mozgósítsák a magyar népet a háború ellen és utána a néphangulatra való hivatkozással követeljék a békét. Ennek azonban az ellenkezője történt. Az állami cenzúra teljes erejével akadályozta meg, hogy a vereség teljes nagyságáról akár a sajtó, akár a budapesti rádió útján a magyar nép még csak megközelítő fogalmat is alkothasson magának. Csak éppen, hogy valami nagy győzelemmé nem hazudták át a második honvédhadsereg katasztrófáját. Arról, hogy a németek áldozták fel visszavonulásuk fedezésére a magyar csapatokat, végül is nem lehetett hallgatni, mert a hazakerült sebesültek beszéltek róla. A második hadsereg pusztulásának ezt a szégyenletes fejezetét Kállayék még külön feldicsérték. A magyar katona - mondták - mint mindig, ezúttal is utolsónak hagyta el a harcot. Erre sem mondhatom, hogy az ilyen nyilatkozatok tételére Berlinből kaptak utasítást vagy éppen parancsot. Ez a taktika folytatódott a veszteségek kérdésében. A közvélemény egyre türelmetlenebbül sürgette, hogy hozzák nyilvánosságra a veszteségeket úgy, ahogy azt a románok és az olaszok is megtették. A kormány ezt ismételten megígérte, de mind a mai napig nem teljesítette.

Vagy vegyük az élelmezés kérdését. Ha Kállay azt ígérte, hogy mindent fel kell áldozni nemcsak katonában, de búzában is, akkor meg kell állapítani, hogy megtartotta szavát. Mióta ő a miniszterelnök, a magyar kenyér-fejadag 15, 16 és 20 deka volt naponként. 20 dekára csak most, az aratás után emelték fel. A német fejadag most 33 deka és az egész háború alatt átlagban a duplája volt a magyarénak. Hasonló a helyzet a hús, a zsír, a cukor és a többi élelmiszer terén is. Ha Hitler megszállotta volna az országot, akkor sem tudott volna több élelmet kizsarolni belőle, mint magyar cinkosai tettek. A megszállott Franciaországban például a kenyéradag sohasem csökkent napi 27 és fél deka alá. Az első világháború idején, amikor Magyarország tényleg nem volt önálló állam, amikor minden kérdésben, így az élelmezés kérdésében is az osztrák szó volt a döntő, soha nem csökkent a fejadag napi 24 deka alá, még a háború ötödik esztendejében sem. Horthyék már a háború első esztendejében napi 15 dekára

csúszttatták le a magyar kenyéradagot. És ezt a politikát folytatják. Jelenleg az országban valóságos hajtóvadászat folyik a gazdák ellen. A Jurcsek-terv, melynek alapján az új aratás terményeit be kell szolgáltatni, a papíron 40 százalékot, a valóságban sokszor 60-80 százalékot követel a termésből. Kíméletlen rekvirálás folyik a falvakban, hogy behajtsák azt a 8 millió métermázsza gabonát, amelyet Horthyék az idei termésből Hitlernek köteleztek el. Hasonlóképpen áll a helyzet az iparral is. A militarizált hadiüzemek náciérezelmű tisztek parancsnoksága alatt három schichtben teljes fordulatszámmal ontják ma is Hitlernek a hadianyagot. Sehol semmi nyoma annak, hogy Kállayék örömmel látnák azt a mozgalmat, amely ez ellen tiltakozik.

Ellenkezőleg. Kíméletlenül üldözték és üldözik ma is azokat a hazafiakat, akik fölemelték szavukat a német ügyért vívott rablőháború ellen. Az internálótáborok, a börtönök, a katonai fogházak ma is tele vannak velük.

Egyik kivégzés a másikat éri, a rendőrség, a csendőrség változatlan bestialitással kínozza azokat, akik a magyar nép ügyéért a háború ellen szót emelnek. Itt sem lehet azt mondani, hogy a vezérkari főnökség hadbíróságának és a többi hóhéroknak ítéleteit Berlinből dirigálják.

Hogy mennyire biztosak voltak a magyar kormánykörök abban, hogy jó lóra tettek, arra jellemző Kállay miniszterelnöknek egy 1942 október 20-án - megegyeszer ismétlem a dátumot - tavaly október 20-án elhangzott beszéde, melyet Ungváron tartott. Ebben a beszédben megegyeszer aláhúzta, hogy a fasizmus gondolata Magyarországon született és ezért külön jutalmat érdemelnek. „Az a gondolat - mondotta - melynek mi voltunk a megteremtői, Európa uralkodó gondolatává lett. Mert tény és való, hogy mi magyarok voltunk a megindítói és első harcosai annak a gondolatnak, mely ma Európában uralkodik és meglátjátok, hogy uralkodó lesz az egész világon is. Ma el kell várnunk mindenütt annak elismerését, hogy ennek a gondolatnak kialakuló jövőjében nekünk az első hely jár, nekünk az első helyet kell megadni, mert mi vagyunk az úttörők. A kialakuló új Európában az első vonalban kell lenniük azoknak - így nekünk - akik ennek az igazságnak prófétái voltunk.”

Így beszélt a magyar miniszterelnök még tavaly ősszel. Ismételten hallottam, különösen tisztí körökben, hogy mindezt Horthyról nem lehet egyszerűen állítani, hogy Horthy helyzete más. Hogy sok mindenért nem felelős. Érdekes, hogy Horthy felelősségére vonatkozólag két egymást szinte kizáró véleményt hallottam a hadifogolytáborokban. Akik mentetetni akarták, azok hivatkoztak rá, hogy lényegében egy 76 éves aggastyánról van szó, aki már koránál fogva sem felelhet a döntő eseményekért. Mások viszont azt állították, hogy mind a mai napig annyira az ő kezében fut össze minden szál, hogy tudta nélkül egy veréb sem röppenhet fel az ereszről. Szerintem mind a két nézet téves. Horthy egyáltalán nem az az ártatlan aggastyán, akinek itt egyesek fel akarják tüntetni és másrésztől nem futnak össze annyira az ő kezében a szálak, mint ahogy egyesek gondolják. De annyi bizonyos, hogy a nagy politikai kérdésekben mind a mai napig az övé a döntő szó. A multban pedig még inkább az övé volt a döntő szó. Ha valaki, úgy ő befolyásolta az utolsó 24 esztendő magyar történetét és ha ez a történet azzal végződik, hogy Magyarország katasztrófa előtt áll, akkor ezért elsősorban ő felelős. A miniszterelnökök, a politikusok egymást váltogatták, de ő változatlanul a helyén maradt. Ő képviselte a „vonalat”, ő gondoskodott arról, hogy ez a vonal folytonosan megmaradjon és reakciós, népellenes irányban maradjon meg. Az, hogy az ország Hitler oldalára került, s most a szomszéd népek izzó gyűlölete és az egész haladó világ megvetésének közepette a szakadék felé rohan a magyar nép, elsősorban az ő bűne.

Nem véletlen, hogy Horthy az, aki az országot ebbe az irányba taszította. Egész élete a népellenes, a népet meg nem értő és ezért lenéző, megvető környezetben telt el. Tizennégy éves korában bekerült a fiumei osztrák tengerész-hadapródiskolába, ahol a tanítás és társalgás

nyelve természetesen német volt. Ettől az időtől kezdve 37 esztendőn át, ismétlem, 37 esztendőn át az osztrák tiszt életét élte Horthy. Azért hangsúlyozom, hogy az osztrák tiszt életét, mert a magyartól idegen osztrák-magyar hadseregen belül a tengerészet volt minden fegyvernem közül a legidegenebb a magyar számára. Tetézte még ezt a körülményt az, hogy Horthy közvetlenül a császári ház környezetébe került és esztendőkön át volt Ferenc József császárnak szárnysegéde. Az osztrák császári ház volt Európa összes uralkodóházai között a néptől legidegenebb, aminek oka az, hogy az osztrák-magyar monarchia 12 különböző nyelvet beszélő népből álló mozaik volt, melyet egy minden néptől idegen, csak a császári háznak felesküdt tisztikar és állami tisztviselői réteg tartott össze. A népek csak annyiban jöttek számításba, amennyiben az osztrák „divide et impera”, azaz „osszad meg és uralkodj rajtuk” elv alapján egymás ellen játszották ki őket, hogy valamennyit kordában tarthassák és kizsákmányolhassák. Ebben a környezetben igazán nem lehetett elvárni, hogy valaki demokratává, a nép barátjává és különösen a magyar nép barátjává fejlődjék. Ellenkezőleg, aki ide belekerült, arról lemállott minden népi vagy nemzeti jelleg, amelyet esetleg még otthonról magával hozott volna. Így volt ez Horthyval is, aki annyira kivetkőzött itt magyarságából, hogy még a magyar nyelvet is elfelejtette. Mikor 1919-ben, 52. életévében a szegedi ellenforradalmi kormány körében feltűnt, már csak törve beszélt magyarul. Amikor az ellenforradalmi kormány külügyminiszterévé tették meg, a franciák tiltakoztak ez ellen. Azt hitték, hogy Horthy a Habsburg-házat akarja újra a magyar trónra ültetni. Mikor De Lobit francia tábornoknak azt akarták bizonyítani, hogy Horthy magyar nemzeti érdekeket képvisel, akkor a tábornok azt kérte, hogy közöljenek vele egyetlen olyan esetet, ahol Horthy valamely magyar nemzeti ügyért fellépett. Hívei azonban minden fejtörés ellenére egyetlenegy esetet nem tudtak Horthy életéből felhozni, melyet valamely magyar ügynek lehetett volna beállítani. Én elolvastam Horthynak minden magyar nyelven megjelent életrajzát. Egyetlenegyben sem találtam egyetlen nyomát sem annak, hogy szegedi feltűnéséig valaha is csak jelét adta volna a magyarsághoz tartozásának. Meg vagyok győződve arról, hogy hasonló tapasztaltak mások is, akik életrajzaikat átböngészték.

Horthy 1919-es ellenforradalmi tevékenységére itt szándékosan nem térek ki, mert akkor viselt dolgait annyira tendenciózusan és az igazságnak homlokegyenest ellenkező módon állították be szívós következetességgel 24 esztendőn keresztül Magyarországon, hogy ennek a beállításnak megcáfolása túllépné előadásom keretét. De erre nincs is szükségem, mert Horthy 1919 után mind a mai napig változatlanul és egyenes vonalban folytatta népellenes tevékenységét, amelyet még a császári hadseregben megszokott. Vegyük például a földreformot. Az 1918-1919-es forradalmak után még az uralkodó rétegekben is soknak az volt a meggyőződése, hogy a nincstelen parasztok jogos elkeseredésének levezetésére és egyben a legerősebb magyar népréteg, a földműves szegénység elviselhetetlen helyzetének javítására széleskörű földreformra van szükség. Minél jobban eltávolodott a forradalom veszélye, annál kevesebb hajlandóságot éreztek a magyar nagybirtokosok a földreformra, annál inkább csökkentették a földhözjuttatás mértékét és a végén az egész földreform elsikkadt. Ennek az évekig tartó folyamatnak, melyben a magyar parasztot elűtötték a földhöz való jogától, Horthy Miklós volt a lelke. 1920-1921-ben a kormányok minden három hónapban váltogatták egymást, de Horthy maradt és vele együtt megmaradt az az eltökéltség, hogy a parasztnak nem adnak földet. Horthy számára, akinek feleségével együtt 2500 hold földje van, csak természetes volt, hogy a paraszt ne kapjon földet. Őt az olyan érvek, hogy a földhözjuttatás felér egy új honfoglalással, hogy a magyar nép megerősödését eredményezi, nem hatották meg. Tőle a magyar nép földéhségének megértése ugyanolyan idegen volt, mint amilyen idegen mind a mai napig.

A földreform elsikkasztásában, abban, hogy a magyar parasztot elütötték a földnek birtoklásától, melyet ezer éve öntözött verejtékével, elsősorban Horthy a bűnös. És senki sem állíthatja, hogy ebben az állásfoglalásban idegen nyomásra lett volna szüksége. Nem tett ő egyebet, mikor elütötte a magyar parasztot ősi jussától, mint hogy azt adta, ami lényre.

És nem lehet azt mondani, hogy idegen nyomásra cselekedett, vagy nem tudta, hogy mit csinál, amikor 1935-ben elhatározta, hogy Hitlerhez csatlakozik és Magyarország sorsát a náci kalandoréval köti össze. Ha valahol, úgy ebben a kérdésben elsősorban Horthyt terheli a felelősség. A döntést tudvalevően hosszú belső harcok előzték meg. A magyar uralkodóréteg ebben a kérdésben távolról sem volt egységes. Egy részük Bethlen Istvánnal az élén figyelmeztette Horthyt azokra a veszélyekre, amelyekkel az a politika jár, mely az országot a náci kalandorok uszályába állítja. Rámutattak arra, hogy Hitler nem csinál titkot abból, hogy Magyarországot újra német gyarmattá akarja tenni. Köztudomású volt, hogy a német nácik Magyarországot német „élettérnek” tekintették, hogy ismételten hangoztatták, hogy az országot németek foglalták vissza a töröktől és hogy így a hódítás jogán is őket illeti meg. Hitler ismételten hangoztatta, hogy ő a régi osztrák politika folytatója, csak szívósabb, következetesebb és kíméletlenebb eszközökkel. Az osztrák politika, mely Magyarországot el akarta németesíteni, negyedévezredes. Még az 1600-as évek végén mondotta Kollonics, a császári tanács tagja, hogy Magyarországot németté, szegénnyé és katolikussá akarja tenni. És hogy ez nem volt üres szóbeszéd, azt mutatják a magyarországi német települések. Soprontól - Körmenden, Zircen, a bakonyi sváb falvakon keresztül, Tolnán, Baranyán, a Dél-Bácskán és Bánságon át - egészen az erdélyi szászokig húzódó német telepek annak a tudatos gyarmatosító politikának a mutatói, mely ki akarta szorítani a magyart és az ország legzsírosabb földjeit a németeknek juttatta. Ugyanilyen telepítési sáv húzódik észak felé a szepesi szászokon át a szatmári svábokig és egyenes vonalban a Duna mentén Budapestig és környékéig. Elég megemlíteni, hogy 1867-ben Budapest lakosságának még kétharmad része német volt.

Hitler teljes erővel felelevenítette ezt az osztrák tradíciót. Megszervezte a magyarországi németeket. Mindezt Horthy nagyon jól tudta. Tudta azt is, hogy a hitleri „Herrenvolk” eszméje nem tűr meg a némettség mellett önálló kis népeket. Rauschnig danzigi szenátusi elnöknek Hitler nyíltan megmondotta, hogy nem fogja tűrni Magyarország önállóságát. E beszélgetéseket könyv formájában kiadták s mint ilyen, Magyarországon is ismeretes volt.

Horthyt mindez nem rettentette meg. Egész lényét vonzotta a parancsuralom. A nép kirekesztése a kormányzathoz úgy, ahogy ezt a fasizmus hirdette, mindig szájaíze szerint való volt. Ezért nincs mit csodálkozni azon, hogy Bethlennel szemben Gömbösnek, ennek a német származású kalandornak az oldalán állott és Bethlen figyelmeztetéseit elutasítva, beszállott Hitler hajójába. Jellemző Bethlenre is, hogy ahelyett, hogy azonnal fellármázta volna a közvéleményt és nyíltan figyelmeztette volna az országot arra a veszedelemre, amelyet Horthy választása jelentett, egyszerűen visszavonult és ezzel a tétlenségével maga is elősegítette a további katasztrofális eseményeket.

1935 óta Horthy minden lényeges kérdésben, ahol a választás tőle függött, Hitlerrel ment. Így volt ez 1938-ban, amikor Csehország feldarabolása előtt Horthy kiutazott Hitlerhez és ott beszélt meg vele a teendőket. Még világosabb volt Horthy felelőssége és nemzetrontó tevékenysége a jugoszláv eseményekkel kapcsolatban. 1940-ben már világos volt, hogy a Hitlerrel való együttműködés nem fenéig tejfel. Hogy amit Hitler egyik kezével adott, a másik kezével kétszeresen elvette. Ahogy az ország az új területekkel megnagyobbodott, úgy nőtt Hitlertől való függősége, úgy csökkent önállósága. Hitler egyik engedményt a másik után csikarta ki és 1940-ben a bécsi döntés fejében megkapta azt a jogot, amely egy ország függetlenségével bajosan egyeztethető össze: a német hadsereg szabad átvonulását Magyarországon és a sváb

„Volksbund” külön jogait, melyek a németiséget hitleri állammá tették a magyar államon belül. 1940 őszén a jugoszláv határ kivételével nyugaton, északon és Románia felől keleten már német hadseregek voltak. Mint egy fojtó kar, úgy fonta körül az országot a náci szorítás és követelőbb, pökhendibb lett a német hang minden vonalon.

Ebben a helyzetben, amikor a Hitler és Horthy által közösen megbántott, elnyomott szomszédnépek izzó gyűlöletétől már fojtó lett a levegő, a magyar kormány elhatározta, hogy az egyetlen irányban, amely még szabadon maradt, a jugoszlávok felé, megkísérli a tűrhető szomszédi viszony létrehozását. Ebből a célból 1940 decemberében Jugoszláviával egy örök barátságra szóló szerződést kötöttek, melyet 1941 február 27-én ünnepélyes külsőségek között Budapesten be is iktattak. A beiktatáson külön kijelentették, hogy ezúttal nem valami szokásos diplomáciai lépésről van szó, hanem két, évszázadok óta sorsközös nép barátságának megpecsételéséről. Jól jegyezzük meg magunknak a dátumot. Február 27-én történt ez. Horthy fogadta és magas kitüntetésben részesítette a jugoszláv miniszterelnököt. Hat héttel később ugyanez a Horthy hátbatámadta azt a Jugoszláviát, melyet akkor már a két rabló fasiszta nagyhatalom fojtogatott.

A döntés itt is elsősorban tőle függött. Mikor április első napjaiban megérkezett a német javaslat, mely felszólította a magyar kormányt, hogy vegyen részt a rablóhadjáratban, Teleki, az akkori miniszterelnök öngyilkossággal felelt rá. Teleki tette vészjel és figyelmeztetés volt. Figyelmeztetni akarta az országot arra, hogy helytelen az az út, melyet ő maga is jár. De nemcsak az önvád adta Teleki kezébe a fegyvert. Halálával módot akart adni Horthynak, hogy elutasítsa a becstelen náci követelést. Horthy Teleki ravatalánál nyugodtan mondhatta volna Hitlernek: „A miniszterelnököm inkább a halált választotta, mint hogy elfogadja hat héttel az örök barátsági szerződés után a német javaslatot. Ezek után én sem fogadhatom el.” Mint tudjuk, Horthy nem ezt tette, hanem kiáltványban fordult a magyar néphez és ott próbálta mentegetni gyalázatos szövegését. Jugoszlávia elárulásában, mely a Horthy-rezsim egyik legszégyenletesebb fejezete, elsősorban ő a felelős.

És ő felelős a hadüzenetért is. Mikor 1941 június 22-én jött a német ajánlat, hogy Magyarország is vegyen részt a háborúban, természetesen voltak Horthy környezetében olyanok is, akik ellene voltak egy ilyen javaslat elfogadásának. Rámutattak arra, hogy az ország semmit se nyerhet, de nagyon sokat veszíthet. Az a négy nap, amely Hitler orvtámadásától a magyar hadüzenetig eltelt, azt mutatja, hogy volt tétovázás a hadbalépés kérdésében. A tétovázásnak Horthy vetett véget, amikor németbarát tábornokaival egyetértve aláírta a hadüzenetet. Már vázoltam Horthy háborúalatti szerepét. Ki kell egészítenem ezt a képet még két olyan vonással, amelyeken minden kétséget kizárólag felismerhető Horthy kézjegye.

Az egyik a bácskai vérfürdő, a másik a munkaszázadok intézménye. Tudvalevően tavaly januárban a Horthy-rezsimmel elégedetlen lakosság megrettentésére olyan vérfürdőt rendeztek a Bácskában, amelynek párját hiába keresnők a magyar történelemben. Katonai, csendőri alakulatok ezrével gyilkolták le Újvidéken és egyebütt a polgári lakosságot. Kállay miniszterelnök, miután egy félévig konokul tagadott, tavaly július 15-én a parlamentben kénytelen volt 2550 gyilkosságot elismerni. Azt is kénytelen volt elismerni, hogy a meggyilkoltak jelentékeny része ártatlan asszony, gyerek vagy aggastyán volt. A jugoszláv kormány ezzel szemben ennek a számnak a tízszeresét közli azzal, hogy a vérfürdőt maga Horthy rendelte el, miután a miniszterelnökkel, a hadügyminiszterrel és a belügyminiszterrel a vérengzés részleteit a királyi várban megtárgyalták. És hogy ez a vérfürdő, mely tetézte az egy év előtti gyalázatos szövegést, mely fehérizzásig hevíti minden jugoszláv hazafi gyűlöletét és szégyenpírral borít el minden magyart, aki hazáját szereti, tényleg Horthy legsajátabb műve, azt igazolja egy másik, nemkevésbé gyalázatos tette, a munkaszázadok felállítása.

A munkaszázad Horthyék eredeti járuléka a fasiszta új Európához. Ilyet tényleg még a hitleri pribékek sem agyaltak ki. Én először arról, hogy mi is megy végbe ezekben a századokban, tavaly júliusban hallottam, amikor hadifoglyok elmondották a 442-es különleges büntető munkaszázad esetét. Ez a munkaszázad magyar földművesekből, a „Jehova isten tanúi” nevű szekta tagjaiból volt összeállítva. Ezek a magyar parasztok, mint az első világháborúban a nazarénusok, nem fogtak fegyvert és július 20-án Kocsatovkánál megtagadták a lőszeresládák hordását. Erre Pápay százados, a munkaszázad parancsnoka, hatukkal, akiket vezetőiknek tekintett, egy nagy trágyadombon sírt ásatott, beleállította őket és egy önműködő fegyverrel sajátkezűleg lelőtte őket. A többieket a forró nyári napon kikötötte. Mikor a magyarok már 4-5 órát lógtak és az orosz asszonyok a kínjukban ordító, alélt munkaszázadosoknak vizet hoztak, a százados korbáccsal verte az asszonyokat. Ez volt az első közvetlen hír, amit a munkaszázad belső életéről hallottam. A többi, ami utána jött, még borzalmasabb volt.

A második honvédhadsereg összeomlásánál a zsákmányolt iratok között ott volt a honvédelmi minisztérium utasítása a frontra küldött munkaszázadokra vonatkozólag. Az utasítás lényegében azt mondta, hogy a munkaszázad mozgó veszőhely és tagjaival a keretlegénység ennek megfelelően járjon el. A munkaszázadok felháborító története a legszegényesebb fejezete a Horthy-rezsimnek és el lehet róla mondani, hogy, mint a magyar viszonylatban általában, ezúttal is fejtől bűzlik a hal.

Ezzel kapcsolatban még külön ki kell emelnem azt a kegyetlenséget és embertelenséget, amelyet a Hitlernek ágyútöltelékül átadott honvédcsoportok közismert felsőbb utasításra a védtelen orosz lakossággal szemben elkövettek. Mikor Ilja Ehrenburg, a világhírű orosz író, saját fronttapasztalatai alapján ugyanolyan megvetéssel beszélt a honvédek barbárságáról, mint a német náciokról, akkor az volt az érzésem, hogy nincs igaza. Magyaráztam, hogy a magyar honvéd az embertelenségek terén semmi esetre sem lehet olyan, mint az a német náci, akit tíz esztendőn keresztül rendszeresen vadítottak. Csakhamar azonban meg kellett győződnöm róla, hogy a 24 éves Horthy-rezsim alaposan fölér a tízéves Hitler-uralommal. Egyre-másra kaptam a leveleket, naplókát és okiratokat, melyekből kiderül, hogy ugyanaz a bestialitás, amit tavaly januárban a bácskai lakosság tapasztalt, amit a munkaszázadokban intézményesen meghonosítottak, ugyanaz az embertelenség a hadseregbe is alaposan be volt plántálva. A partizán szabadcsapatok ellen bevetett magyar honvédkötelékek kíméletlenül irtották a békés lakosságot. A naplókban, amelyeket egyszerű honvédek írtak, ilyen kitételeket találtam: „A falu apraját-nagyját kiirtottuk, utána felgyújtottuk. Az első házát én gyújtottam fel.” Vagy: „Felakasztottunk hat partizánasszonyt.” Vagy: „Elvittünk mindent, ami jólesett, amit nem tudtunk elvinni, felgyújtottuk.” S hogy a hátszágban nem volt jobb a hangulat, arra jellemzők a halott honvédeknek talált levelek százai, melyekben hozzátartozóik rabolt holmikat kérnek. Különösen keresett holmi volt ezekben a levelekben a női szőrmebekecs. De kérnek a karkötőórától a hajasbabáig és gyerekjátékig mindent. Találtam olyan levelet, melynek küldője megköszöni a kapott női bekecsot, melyben volt ugyan egy rozsdabarna folt, de azt a szappan szépen kivitte. A levél küldője a sógornőnek is kér női bekecsot, de ujjatlant. Ezeknek a leveleknek az írói pontosan tudták, hogy a fronton nincsen se bekecskereskedés, se hajasbaba-árusító üzlet és hogy ezeket a holmikat férjeik az orosz asszonyoktól és gyerekektől rabolják el. És mégis a legnagyobb nyugalommal követelték őket. Egy főhadnagy tisztiszolgájának naplójában pontos dátummal le van írva, hogyan jártak Voronyezs városába teherautóval rabolni. Hogyan törték fel a bezárt ajtókat és hogyan raboltak szamovártól és szentképektől kezdve ezüstkanalakig mindent. És utána kezeimhez jutottak azok a hivatalos parancsok és intézkedések, melyek a túszerzés, a túszok kivégzését, tetemeiknek ki-nem adását a hozzátartozóknak és hasonlókat szabályoztak. Láttam azokat a parancsokat, melyek a rablott holmik hazaszállításáról intézkednek és bemutatták a Korotoljánál elfogott hadosztály

postacsomagküldőinek névsorát, melyben feladóként úgyszólván az egész hadosztály tisztikara szerepelt. Itt is ugyanúgy, mint a német náciknál, fejétől bűzlik a hal. Ha Hitler súlyt helyezett arra, hogy minden katonája egyúttal bűntársa is legyen, aki egyénenként kövesse el védtelen nőkön, gyerekeken mindazt az aljasságot és gyalázatot, amit ő a védtelen kis nemzeteken elkövetett, úgy nem volt nehéz neki ezt a szellemet Horthyn keresztül a honvédségbe is beleplántálnia.

Nem csoda, hogy ilyen viszonyok mellett a hadsereg soraiban elharapódzott a korrupció, a lopás, a rablás. Nem lehet hivatalos utasításra kirabolni a békés lakosságot és ugyanakkor nem hozzányúlni a honvédlegénység élelméhez és csomagjaihoz. Az a parancs, amelyről már a hangulatmegfigyeléssel kapcsolatban említést tettem, azt is elmondja, hogy a katonák meg vannak győződve arról, hogy élelmezésük jelentékeny részét ellopják, becserélik, seftelnek vele. Később megtudtam, hogy nagybaconi Nagy Vilmos, aki azóta haraggal vált el már Horthytól, egy őszinte pillanatában elmondotta, hogy ez a háború olyan, mint a tatárjárás s a magyarok a tatárok segédcsapatai. Felvetem ezek után a kérdést: kinek a szellemét tükrözi vissza mindez a szégyen és gyalázat, melyért a magyar nép keserves árat fog fizetni? Ki felelős mindezt?! A válasz csak egy lehet: Horthy!

Egy-két esetben hallottam olyan véleményt, hogy Horthy, ha belevitte az országot a bajba, majd ki is fogja vezetni. Az illetők természetesen nem tudták megindokolni ezt a véleményüket. Nem tudták megindokolni, mert nem lehet megindokolni. Ki hiszi el, hogy az a Horthy, aki 76 éves koráig szakadatlanul reakciós, népellenes vonalat vitt, akitől velejéig idegen a népi gondolat, most valami hirtelen pálfordulással demokratává válik, átmegy a szövetségesek oldalára, baráti jobbot nyújt a Szovjetuniónak és a többi szövetségeseknek? És ki hinne egy ilyen hirtelen megtérés őszinteségének? Az első világháború menete és a másodiké is azt mutatja, hogy eddig egyetlenegy vezető, aki országát vesztes háborúba taszította, sem élte túl politikailag a vereséget. Az első világháború vesztes országainak összes uralkodóit és a vereségben részes politikusokat elűzték. A mostani háború is ebbe az irányba mutat. Mussolini már letűnt, a bolgár királyt még nem tudni, hogy golyó vagy méreg intézte-e el, de annyi bizonyos, hogy ő sem vezeti ki az országot a háborúból. Arra, hogy Hitler lenne az az ember, aki Németországot hirtelen fordulattal átvezetné a béke és a menekvés útjára, épeszű ember nem is gondolhat. Antonescua kár is szót vesztegetni. És éppen Horthy lenne kivétel?

Ami Horthyra áll, áll az egész rendszerére. A magyar reakciós uralkodó réteg 25 esztendőn belül másodszor viszi vereségbe az országot. Amilyen könnyen és magabiztosan ugrottak a háborúba, olyan bizonytalanok és tétovázók most, amikor a nemzet megmentése gyors és erélyes tetteket követel. Követeli elsősorban azt, hogy az országmentés munkájába bevonják azokat a népi tömegeket, a munkások millióit, akiket 24 esztendőn keresztül szívósan és kíméletlenül kizártak a nemzet vezetéséből és akiknek segítsége nélkül ebből a helyzetből kijutni nem lehet. Horthyéknak és Kállayéknak most, a katasztrófa küszöbén is fontosabb az, hogy hogyan mentsék rendszerüket, mint az ország megmentése. A magyar nép széles tömegeitől mindennél jobban félnek. Ezért ingadoznak, ezért tétováznak, ezért veszítik az időt és közben az ország rohan a vereség örvényébe.

Csak végig kell tekinteni az utolsó esztendő történetén. Felolvastam az imént Kállay miniszterelnök október 20-i beszédét, melyben még a magyar uralkodó rendszernek követeli az első helyet Európában azért, mert elsőnek terjesztette a fasizmus eszméit. Tavalý október végén már igazán nem volt nehéz megállapítani, hogy Hitler csillaga lehanyatlóban van. Három héttel Kállaynak e hetyke beszéde után kezdődött az orosz ellentámadás a Kaukázusban és a szövetségesek kiszállása Észak-Afrikában. A beszéd után négy hétre zárták körül az oroszok Sztálingrádot és ezzel megkezdődött az a vereségsorozat, mely pótolhatatlan réseket szakított

a német ember- és hadianyagban. Decemberben már világos volt, hogy döntő fordulat állott be a háború menetében és a magyar reakció berkeiben is halkabbra vált a hang. Elhallgattak azok, akik addig előharcosai voltak annak, hogy Magyarország illeszkedjék be az új Európába, azaz rendezkedjen be úgy, mint Németország hűbéres állama. Ezzel szemben elkezdtek emlegetni az ország függetlenségét. A függetlenség, szabadság - szavak, melyek már teljesen eltűntek Horthyék szótárából, melyeket a cenzúra a lapokból is törölt, nehogy szemet szúrjanak Hitlernek - most újra felmerültek. Ugyanakkor központi utasításra a sajtó kezdte újra aláhúzni Magyarország rendfenntartó szerepét a bolsevizmus ellen. És hogy a bolsevizmus veszélyét tényekkel is illusztrálják, hatalmas, nyílt kommunista monstrepöröket szerveztek. Egyetlen ilyen perben 664 vádlott volt. Január elsején a Vörös Hadsereg parancsnoksága közölte a Sztálingrádnál körülzárt két német hadsereg adatait. A hatás világszerte mély volt: mindenki megértette, hogy miről van szó. Horthyék is. De ahelyett, hogy komoly lépéseket tettek volna a béke érdekében, tovább manővereztek. Január első felében a „Pester Lloyd”, a kormány németnyelvű hivatalos lapja, két vasárnap egymásután vezércikkben kínálkozott föl az angoloknak és az amerikaiaknak. A vezércikkek sejtetni engedték, hogy a kormány már látja, hogy a háború elveszett és ugyanakkor arra célozgatnak, hogy Magyarország még jó szolgáltatásokat tehet az angolszászoknak a Szovjetunió ellen. A londoni rádió egy hivatalos cikkben élesen és félreérthetetlenül elutasította ezt a föl kínálkozást és a „Pester Lloyd” ezt kénytelen volt egy újabb vezércikkben tudomásul venni.

Közvetlenül ezután jött a voronyezsi katasztrófa. Ez sem érte váratlanul Horthyékat. Minden oldalról kapták előzőleg a figyelmeztetést, hogy közeleg a katasztrófa, hogy a második honvédhadsereg el fog pusztulni, ha vissza nem vonják a frontról. Én magam legalább tíz esetben személyes rádiófelszólítással és rádiócikkekben figyelmeztettem erre Horthyékat. Mindez nem használt. A magyar kormány, mint az ország sorsával, a második hadsereg kérdésével is csak taktikázott. Erélyes lépéseket tenni nem mert, várakozó álláspontra helyezkedett és az eredmény a legszörnyűbb vereség lett, amit a magyar történelem csak ismer. Mikor a magyar kormány minden tagadása és elkenési kísérlete ellenére az ország megtudta a vereség arányait, a közfelháborodás nyomására március végén egy hivatalos híradásban közölték, hogy a honvédcsapatok maradványait kivonják az első vonalból. Sejtetni engedték, hogy haza is hozzák őket. De április első felében Hitler magához kérte Horthyt, aki, mint minden esetben, ezúttal is beadta a derekát és beleegyezett abba, hogy a honvédcsapatokat nem hozzák haza, sőt feltöltik őket. Néhány századot nagy cécóval, ünnepélyes fogadtatással hazahoztak, hogy ezzel töröljék ki a békét követelő magyar nép szemét. Ugyanakkor titokban még júniusban is mentek a menetzászlóalj a Kiev, Zsitomir, Ovrucs környékén elhelyezett magyar alakulatokhoz és a brjanszki erdőben levő három könnyű hadosztályból álló 8. hadtesthez.

A magyar közvélemény csak virágnyelven hallhatta azokat a változásokat, amelyekkel a rendszer félszegen és óvatosan próbált eddigi vonalán valamit változtatni. Így május 22-én a fiatal Horthy Miklós, akit a magyar uralkodó körök apja utódául tekintenek, rádiószózatot intézett a braziliai magyarokhoz. A szózat természetesen nem a braziliai magyaroknak, hanem a szövetségeseknek és az otthoniaknak szólt. Ennek megfelelően az üzenetet valamennyi magyar lap az első oldalon közölte. Ilyenek voltak benne:

„Az idők, melyeket ma megélünk, a legnagyobb válságot jelentik, melyet az emberiség valaha is átélt. Ilyen időkben a számra és fegyveres erőre gyöngébb *kis országok* sorsa természetesen nemcsak egyedül önmaguktól függ. A kis nemzetek nem bújhatnak meg a történelem árnyékában. Pusztá létüket gyakran csak azáltal mentik meg, hogy valami olyat tesznek, melyet a legszívesebben elkerültek volna. A veszélyeket és az áldozatokat a sors kényszere alapján kénytelenek magukra venni.”

Amint látják, ez egészen más nóta, mint amit egy évvel ezelőtt Kállay miniszterelnök fűjt. Ha Kállay még tavaly verte a mellét, hogy bennünket nem kellett kényszeríteni, hogy magunktól mentünk a háborúba, hogy Magyarországról tudta és beleegyezése nélkül nem lehet intézkedni, úgy az idén Horthy az ellenkezőjét mondja. Hirtelen kis nemzetű fejlődünk vissza, mely nem intézi saját sorsát, mely legszívesebben nem lépett volna a háborúba és csak a sors kényszere, értsd Hitler kényszere alatt lépett a háborúba. Egy héttel utóbb maga Kállay is megszólalt és ilyeneket mondott: „Nem az én kormányom határozta el, hogy az 1942-es év orosz hadjáratában résztvegyünk. De, amint szövetségünk felszólítása elhangzott, annak eleget kellett tenni.” Ez a kijelentés is burkolt elutasítása annak, hogy Kállay vállalja a felelősséget a háborúért. Egyben célozgatás arra, hogy a háborút Hitler követelte. Szóval pontosan az ellentéte mindannak, amiket ugyanez a Kállay tavaly hirdetett.

Rádiószózatokkal, beszédekkel, manőverekkel és célozgatásokkal nem lehet kivezetni egy országot a háborúból. Oda tettek kellenek, mégpedig gyors tettek, mert az események is gyorsan követték egymást. Az ifjú Horthy felszólalásában már közrejátszott a tengelycsapatok tuniszi megsemmisítése. Július 5-én kezdődött a német támadás Kurszk ellen. Néhány nap múlva kiderült, hogy a támadás véresen összeomlott. Nemcsak összeomlott, de a Vörös Hadsereg diadalmas ellentámadásba ment át, elfoglalta Orelt, Belgorodot, Harkovot és egyre világosabb, hogy Hitler egyedül az oroszokkal szemben is elveszti a háborút. Közben a szövetségesek partraszálltak Szicíliában, megkezdődött az annyit reklámozott „európai erő” elfoglalása. Két héttel később, július 25-én megbukott Mussolini és vele az olasz fasizmus.

Mindenki tudta, hogy Olaszország kiválása a háborúból csak hetek kérdése. Magyarországon pánik tört ki. A kormány azonban ahelyett, hogy az egyre komorabb vészjelek figyelembevételével sietett volna békét kötni, megnyugtató cikkeket adatott le a sajtóban és tovább tétlenkedett és magyarázkodott. Július 30-án például a „Pester Lloyd” kétségkívül a Szovjetunió felé célozgatva ilyeneket ír: „Mi mindig elutasítottuk, hogy nemzetközi kapcsolatainkba ideológiai momentumokat keverjünk. A magyar politikusok józan rétegei, akik országunkat irányították, állandóan el is hárították maguktól azt, hogy Magyarországnak más országokhoz való viszonyát világnézeti szempontok irányítsák. Magyarországot nem érdekli, hogy egy másik ország saját területén milyen politikai rendszer szerint él.”

Ha az ember meggondolja, hogy Horthytól lefelé mennyit szavaltak és uszítottak azok, akiket most a magyar politika józan rétegeinek nevez a „Pester Lloyd”, hol az ázsiai bolsevizmus, hol az angolszász plutodemokrácia ellen, akkor csak csodálkozhat, hogy most ilyeneket mernek lenyomtatni a türelmes papíron. De az ilyesmi természetesen nem használ. Két nappal később az angol kormány közölte, hogy bombázni fogják Budapestet. Erre a „Pester Lloyd” egy siránkozó, hazudozó és könyörgő cikkel válaszolt. Ilyeneket mondott: „Németország részéről még csak kísérlet sem merült fel, hogy a magyar ipart a német haditermelés szolgálatába állítsák. A magyar ipar felhasználása a német iparnak még csak egy százaléknyi töredékét sem jelentené. A magyar vasutak nem szállítanak a németeknek, a magyar közlekedés kizárólag a gabona és a fa szállításával van elfoglalva. Budapesten hadászati célok tulajdonképpen nincsenek, ezért méltatlan volna egy ilyen támadás, melynek semmi jogi alapja nincs. Budapestet lényegében a nyílt város kifejezéssel lehetne megjelölni. Budapest békés lakosságára gyilkos bombák dobása olyan eljárás volna, melyet a történelem, de még magasabb fórum, az Isten ítélne el. És olyan erővel kellene szembeszállnunk - fejezi be a cikk - melyekkel Magyarország sohasem keveredhet harcba.” Ezt a cikket valamennyi lap átvette és a budapesti rádió egész terjedelmében közölte.

Általában a megrettent uralkodó körök teljesen tanácstalanok. Most, hogy a katasztrófa közeleg, úgy tesznek, mintha már tulajdonképpen nem is volnának a háborúban. Azt hiszik,

hogy ha a lapokban ilyenirányú cikkek jelennek meg, akkor a szövetségesek is már békében levőnek tekintik Magyarországot. Ez a taktika sokban emlékeztet a struccmadárra, amely a homokba dugja a fejét és azt hiszi, hogy őt nem látják. A magyar lapok most ilyeneket írnak: „Mi csak egyet akarunk: élni és dolgozni. Élni, hogy dolgozhassunk és dolgozni, hogy élni tudjon a magyar.” Vagy: „Akik semleges szempontból nézik a mi háborúval szembeni magatartásunkat, akik a békét képviselik, látják, hogy mi békében akarunk élni és dolgozni ebben a világfelfordulásban.”

Az ilyen sirámok persze senkit sem hatnak meg. A londoni rádió például ilyen választ küldött a „Pester Lloyd” cikkére: „A Pester Lloyd kérte, hogy ne bombázzák az országot, mert ez jogosulatlan lenne, hiszen Magyarország sosem állott háborúban a történelem folyamán az angolokkal. Ez a kijelentés megvilágítja, milyen a jelenlegi kormányrendszer külpolitikája. Még mindig azt a látszatot akarják keltetni, mintha Magyarország és Anglia között nem volna hadiállapot. Mikor Magyarország megtámadta Jugoszláviát, mikor résztvett a Szovjetunió elleni harcban, már harcban állott Angliával is. A Szovjetunió és Jugoszlávia ellensége, Anglia ellensége is. Ha a magyar nép el akarja kerülni a pusztító légi offenzívát, el kell távolítania azokat az úgynevezett politikusokat, akik az Anglia és szövetségesei közti ellentétekre építenek. A magyar nép politikailag öntudatos rétegeinek kell kezükbe venniük sorsuk intézését. Csak ezzel áll módjukban elhárítani az ország pusztulását. Nem okoskodó vezércikkek, hanem tettek kellenek. Csak egy orvosság van: a munkások, a parasztok és az intelligencia közös frontja.”

Ezt a gondolatot London még élesebben így fogalmazta: „A jelen kormányrendszer ígérekkel elkötelezte magát a németeknek és elzárta a visszatérés útját. Csak új rendszer képes Magyarországot más vágányokra vezetni. Éppen ezért feltétlenül szükséges a belső rendszer megdöntése, mert ez jelenthet csak új külpolitikát is.”

Szándékosan idéztem ilyen részletesen az angol véleményt, mert azt tapasztaltam, hogy különösen a tisztek körében beszélnek arról, hogy ha minden kötél szakad, az angol-orosz viszály kihúzza majd a Horthy-rendszert a vízből. Ezzel a gondolattal, mint már hallották, egyébként a kormány otthon is operál. Nézzük meg, mi rejlik e mögött. A szövetségesek között valóban vannak nézeteltérések egyes kérdésekben, például abban, hogy mikor csinálják meg a második frontot. Vannak véleménykülönbségek a Szovjetunió és Anglia között, Anglia és Amerika között is, ami magától értetődik és ami minden koalíciós háborúnak a velejárója. De a főkérdésben, abban, hogy Hitlert és csatlósait rendszerükkel együtt el kell pusztítani, ebben a kérdésben nincs különbség és nézeteltérés. Ebben a kérdésben valamennyien egységesek. Pedig ez a döntő.

Magyarországra külön még fontos a megcsonkítás kérdése, illetve az a kérdés, hogy vissza kell-e adnia a Hitler segítségével kapott területeket - és még egyebeket is - vagy sem. Ebben a kérdésben semmiféle szovjet-angol ellentét szerepet nem játszhat. Tudvalevőleg a Felvidéket visszakövetelő Benes-kormány és a Délvidéket visszakövetelő jugoszláv kormány Londonban székelnék. Davila román nemzeti bizottsága pedig, mely Észak-Erdélyt követeli vissza, Washingtonban székel. Ugyancsak tudvalevő, hogy amikor az angol munkáspárt egy vezető tagja Stockholmban közölte egy volt magyar szociáldemokrata miniszterrel az angol békefeltételeket, az első így hangzott: minden újonnan szerzett terület azonnali visszaadása. Ezekután nehezen érthető, hogy mire spekulálnak Horthyék, amikor az angol-szovjet viszályt emlegetik. Nem a magyar nép érdekeire gondolnak, nem arra, ami lehetővé tenné, hogy legalább a magyarlakta területek a vereség után megmaradjanak az országban. Ők arra spekulálnak, hogy saját rendszerüket valamilyen módon meg tudják menteni. „Egy kis ügyességgel ép tagokkal kerülhetünk ki a nagy zuhanásból” - reménykedett néhány napja a kormány reggeli lapja, a

„Magyarország”. A kis ügyesek nem az ország, nem a magyar nép, hanem a saját rendszerük épségére gondolnak, mikor így reménykednek. S hogy valóban erről van szó, azt mutatja az a hír, hogy Horthy elrendelte a kisegítő karhatalom felállítását. A kisegítő karhatalmat önkéntes jelentkezés után gondosan megvizsgálják „nemzethűség” szempontjából és amennyiben kifogástalannak találják, külön, számukra elkészített esküszöveggel esketik fel őket. Utána azonnal fegyvert kapnak és rájuk is kiterjesztik azt a fegyverhasználati utasítást, melyet 1932-ben a pacsai véres összeütközések után a csendőrség számára kiadtak. Világos, hogy a karhatalom nem az ország határainak megvédésére kell, hanem a magyar nép ellen, mely most belülről is döngeti Horthy gyűlölt rendszerét.

A kisegítő karhatalom felállítása egyben azt is mutatja, hogy milyen hiú azoknak a reménye, akik azt hitték, hogy Horthy a változott helyzetnek megfelelően valami demokratikus népi irányba fogja vezetni az országot. Most látják, kutyából nem lesz szalonna.

Közben pedig a magyar gyárak éjjel-nappal ontják Hitlernek a hadianyagot. A magyar vasutak, a magyar hajózás hozza Romániából a petróleumot a német hadsereg részére. A lispei magyar petróleumforrások kizárólag Németország számára dolgoznak. A német hadiipar legfontosabb anyagát, a bauxitot, amelyből az alumínium készül, ugyancsak tőlünk kapják. A falvakban kíméletlenül folyik a rekvirálás, mert Horthyék le akarják szállítani azt a 8 millió métermázsza búzát és hozzá a megfelelő mennyiségű húst, zsírt, vaját, tojást, gyapjút, bőrt, lent, kendert, amit Hitlernek egy augusztus elsején megkötött új gazdasági szerződés értelmében megígértek. Nem csoda, ha világszerte nő Magyarország ellen az elkeseredés, a gyűlölet. Sok jel mutat arra, hogy a kormánynak hosszú esztendőkön keresztül üzött propagandával, sajtócenzúrával sikerült megtévesztenie az országot a veszély felől, mely Horthyék politikájának következtében a magyar népet fenyegeti. Azt hiszik otthon és gyakran itt a hadifogságban is, hogy a vereség legrosszabb esetben az 1918-as megcsönkítés ismétlése lesz és hogy a magyar lakosság az elszakított területeken minden bántódás nélkül ugyanúgy helyén maradhat, mint az 1918-ban történt. Sajnos, erre kevés a remény. A vérengzések, amelyeket Horthyék tavaly a Bácskában műveltek és amit kisebb-nagyobb mértékben ismételték a Kárpátalján és Erdélyben is, olyan gyűlölséget és elkeseredést váltottak ki az ottani nemzetiségeknél, melyek szinte kizárják a további együttélést. Mint minden téren, Horthyék itt is mérhetetlen, jóvá nem tehető károkat okoztak a magyar ügynek. És a visszakerült területek magyar lakossága rettegetve gondol arra, hogy mi fog történni, ha a nemzetiségek bosszút állhatnak az utolsó esztendő szenvedéseiért, és ha Horthyék vérfürdőire hasonló lesz a felelet.

De maguk a hadviselő országok kormányai is tanultak a multak eseményeiből és egyre több olyan hivatalos hang emelkedik, amely azt követeli, hogy az elszakítandó területekről ki kell telepíteni minden magyart. Lakosságcseréről hallani, ami a gyakorlatban annyit jelentene, hogy mondjuk a Felvidékről vagy a Bácskából minden magyarnak el kellene távoznia, és helyükbe visszatérhetnek a szarvasi, kiskunhalasi szlovákok vagy a szentendrei szerbek. Szó van arról is, hogy az utolsó esztendő tapasztalatai alapján a környező államok a trianoninál stratégiailag sokkal biztosabb határokat követelnek maguknak, ami az 1918-asnál súlyosabb megcsönkítást jelenthet. Minden országban működnek már azok a hivatalos bizottságok, melyek a háborús bűnösök felelősségrevonását készítik elő. A napokban jelent meg erről a kérdéstről Londonban egy könyv, mely azt az elvet képviseli, hogy a háború bűnöseit abban az országban és azon a helyen kell felelősségre vonni, ahol bűntetteiket elkövették. Gyakorlatban ez azt jelentené, hogy mondjuk a bácskai vérengzés felelőseit Újvidéken vennék elő, s ahhoz nem kell különösebb képzelőerő, hogy előre meg lehessen mondani, mi lesz egy ilyen felelősségrevonásnak a vége.

Az örvény szélére került az ország és sok idő a menekülésre már nincs. A kivezető út csak egy: azonnal és gyökeresen szakítani azzal a rendszerrel, mely ide vitte az országot, azonnal s kíméletlenül eltávolítani azokat a vezetőket, akik ezért felelősek. Ha a magyar nép ezen az áron még Hitler összeomlása előtt át tud menni a győztes szövetségesek oldalára, akkor még sok minden menthető. A magyar nép kezdettől fogva érezte, hogy ez nem az ő háborúja. Ezt érezték a fronton a honvédek is. Csak a magyar nép békeakarátának, évszázados keserves tapasztalatok alapján felgyülemlett németellenességének ad kifejezést az, aki ma bátran és harcosan kiáll az idegen rablőháború ellen, a szabadságukért harcoló népek mellett. Csak azok a férfiak moshatják le azt a gyalázatot, amelyet a Horthy-rendszer ránk kent, akik bátran és megalkuvás nélkül kilépnek nemzetük megmentése mellett. Ők a magyarság jövőjének és becsületének megmentői. Otthon és itt is.

Azért mondom, hogy itt is, mert a hadifogolytáborokban ma sokkal több módjuk van arra, hogy felrázzák a magyar közvéleményt, hogy ráirányítsák a figyelmet a küszöbön álló veszedelemre, mint az otthoniaknak. Otthon még mindig a csendőr, a rendőr, a cenzúra garázdálkodik. Az internálótáborok, börtönök, katonai fogházak ma is zsúfoltak. Otthon sokkal nehezebb a magyar néphez szólni. Itt azonban a hazafias hadifogolynak módjában áll nemcsak bajtársaira hatni, hanem cikkek, határozatok, nyilatkozatok útján a rádión keresztül az egész magyar néphez szólni. Az előző világháborúval szemben, amikor a magyar hadifoglyok csak a fronton terjesztett röpiratokkal tudtak hatni, ma a rádió összehasonlíthatatlanul nagyobb lehetőségeket biztosít.

És a magyar nép el is várja, hogy hadifogságba került fiai éljenek ezzel a lehetőséggel. A hadifogoly látta a háborús érem mindkét oldalát. Módjában volt megismerkedni az otthon űzött fasiszta hírverésen kívül a szabadságukért harcoló országok álláspontjával is. Ideje volt gondolkozni és választani. Túlnyomó többségük felismerte, hogy az ország szakadék felé rohan. Felismerték, hogy a nemzetet egy Moháccsal súlyosbított Trianon várja. Ez a felismerés kötelez. Arra kötelezi minden hazáját szerető magyart, hogy felemelje figyelmeztető, ébresztő és tette, harcra serkentő szavát. Ez a háború totális. Totális a hadifoglyok szempontjából is. Állást kell foglalnia minden hadifogolynak, állást kell foglalnia vagy amellelt, hogy támogatja tovább is azt a népellenes, országvesztő rendszert, amelynek ő maga is áldozata, vagy állást kell foglalnia azért, hogy felrázza testvéreit, az otthoni magyarokat és segítse megtalálni, kiharcolni nekik azt a kivezető utat, melyet saját keserves szenvedései árán felismert. Azt a kivezető utat, melyen át hazáját még meg lehet menteni. Az igaz magyar számára a választás nem lehet kétséges.

A MAGYAR PARLAMENT ÖSSZEÜL

Moszkvában most folyik a három szövetséges nagyhatalom külügyi vezetőinek értekezlete. Az egész világ figyelemmel várja azokat a határozatokat, melyek a német náci erők szétzúzását vannak hivatva meggyorsítani. Nem kevésbé lázas érdeklődéssel néz jóbarát csakúgy, mint ellenség a Dnyeper-kanyar felé, ahol a Vörös Hadsereg áttörte a német frontot és a július óta tartó győzelmes harcokban meg nem csappant erővel, lendülettel készül olyan csapást mérni Hitlerékre, melyhez csak a sztálingrádi katasztrófa hasonlítható. Olaszország a tengely oldaláról átlépett a szabadságszerető népek táborába. Az „európai erő” már rég a múlté, a bilincsbe vert népek hősi felszabadító harca egészen a magyar határig vitte a jugoszláv néphadsereg erőit. A német hadsereg mindenütt visszavonul, a német városokra fokozódó mértékben hullnak a bombák és Magyarország nyugati részei felett egyre gyakrabban vonulnak át a szövetségesek repülőgépei. Északról és délről is gyorsan közeledik a háború a magyar határokhoz.

Ebben a helyzetben ült össze a magyar parlament. Jól tudjuk, hogy a magyar országgyűlés inkább csak árnyéka annak, ami a demokratikus országokban a parlament. Azt is tudjuk, hogy Kállay még külön mindent megtett, hogy ez az árnyékparlament is minél kevesebb életjelt adjon magáról. Mikor április végén, jó 4 hónapi kényszerszabadság után összehívták, szó sem volt arról, hogy napirendjére tűzzék az elmúlt hónapok nagy eseményeinek, elsősorban a 2. honvédhadsereg szörnyű pusztulásának kérdését. Apró-cseprő ügyeket tűzött Kállay akkor a napirendre és elég volt a náci képviselők egy kisebb provokációs fellépése arra, hogy a parlamentet féléves szabadságra küldjék.

Ha a magyar uralkodó réteg azt hitte, hogy ez idő alatt az események folyása majd az ő malmára hajtja a vizet, akkor keservesen csalódott. Az elmúlt félesztendő Hitlernek és különböző csatlósainak szakadatlan vereséget hozott. Ezekben a hónapokban pusztult el Rommel annyit reklámozott hadserege, a hírhedt „európai erő” legendája ekkor dőlt meg, Olaszország ez idő alatt fordított hátat a tengelynek, hogy rövid idő múlva ő maga is hadbalépjen Hitler ellen. Ami azonban jelentőségében messze maga mögött hagyta az eseményeket: ezekben a hónapokban omlott össze a német támadás Kurszk alatt és ezalatt indult meg az a hatalmas ellentámadás, mely három hónap folyamán kétszer akkora terület hódított vissza a náci rablóktól, mint Magyarország s amelynek a német hadsereg létét fenyegető méretei csak most kezdenek igazi arányaikban kibontakozni. Ebben a félesztendőben egyetlen reménysugár meg nem csillant Hitler és követői számára: mindenütt, szárazon, vizen és levegőben kizárólag vereség érte őket, egyik a másik után.

A magyar nép békevágya és németellenessége ennek megfelelően fokozódott. A vak is látja, hogy az ország vesztébe rohan, ha vissza nem fordul azon az úton, melyen Horthy és Kállay vezették. A magyar nép ott akarja hagyni ezt a háborút, melyhez semmi érdeke nem fűződik, mely egyedül és kizárólag a német rablók és magyar cinkosai érdekeit szolgálja. A kormány erre a békekövetelésre semmitmondó nyilatkozatokkal, tessék-lássék gesztusokkal felelt. Ugyanakkor sebtében megszervezték a magyar nép terrorizálására a „kisegítő karhatalmat”, a nemzetiségek megrettentésére a „Vasgyűrű” csúcsszervezetet. Miközben Horthyék azt a látszatot igyekeznek kelteni, hogy ők már tulajdonképpen nem is vesznek részt a háborúban, teljes erővel folytatják Hitler háborújának támogatását. A német távirati iroda csak a napokban jelentette, hogy a magyar áruforgalom úgy mennyiségben, mint értékben lényegesen túlhaladta a tavalyit. Hitlernek arat a magyar földműves és a német hadsereg ellátására nyúzzák a magyar munkást. A magyar vasutak most, hogy a jugoszláv felszabadító háború új erőre kapott, szinte egyedül végzik a német szállítást a Balkán és Délkelet-Európa felé. S hogy a

kép teljes legyen, az orosz fronton újra feltűntek a magyar csapatok. A fogoly honvédek egy része elmondja, hogy csak nemrég küldték Őket a harctérre.

Így fest az a politika, melyet Horthyék, a magyar külügyminiszter szavával, „lábhoz tett fegyverrel várásnak” nevezték. Ehhez kell állástfoglalnia a magyar parlamentnek s benne első-sorban azoknak, akikről eddig is ismeretes volt, hogy ellenzik a háborút. Meg kell mondanunk, hogy az, amit eddig ez az ellenzék Hitler és magyar csatlósai ellen felmutatott, távolról sincs arányban az ország békevágyával és náci gyűlöletével. Az ellenzék eddigi, enyhén szólva mérsékelt fellépése módot adott Horthyéknak arra, hogy azt a látszatot keltsék, mintha mögöttük állana az ország. Most, amikor Hitler veresége kézenfekvő és küszöbönálló, mikor csak bátor, gerinces, magabiztos, a kockázattól nem félő fellépés mentheti meg az országot attól, hogy a náci összeomlásban osztozzék, nagy, szinte döntő jelentősége van annak, hogy mi történik az ország házában.

1943 október 20.

A NEMZETMENTÉS AKADÁLYAI

Az a remény, melynek tavaly még éppen a magyar miniszterelnök volt a leghangosabb hirdetője, hogy Hitlerék feltétlenül megnyerik a háborút, már rég a múlté. Egy esztendő óta a német nácikat és csatlósait vereségnél, kudarcnál egyéb nem érte. Ennek megfelelően ma már más gondoktól fő a feje a magyar kormányköröknek. Tavaly október 20-án Kállay beszédet tartott Ungváron, ahol a győzelem után az első helyet követelte Európában Horthyéknak, mint a fasiszta gondolat úttörőinek és zászlóvivőinek. Pontosan egy évvel később, a Magyar Élet Pártjának gyűlésén már más kérdések foglalkoztatták. A győzelemről most már nem esett szó, arról sem nyilatkozott, hogy a fasizmus előfutárjának, az úgynevezett „szegedi gondolatnak” terjeszkedéséért milyen jutalmat követel maga és társai számára. Sokkal inkább foglalkoztatta két kérdés: a belső rend és az összeomlás veszélye. Azt az állítását, hogy mindenütt nyugalom van, az ország hittel, csodálatos fegyelemmel és türelemmel viseli a háború nehézségeit, senki ugyan komolyan nem veszi. Az egész országban statárium van. Még nincs egy hónapja, hogy az ország határszéleire külön megszigorították ezt a rögtönbíráskodást. A legkülönbözőbb rendkívüli bíróságok, kezdve a vezérkari főnök saját hadbíróásától, csak úgy osztják a drákói ítéleteket. S lázasan szervezik országszerte a „kisegítő karhatalmat”, Horthyék saját, külön terrorgárdáját. Miért volna minderre olyan nagy szükség, ha a nép valóban hittel és fegyelemmel tűrné Kállayék garázdálkodását?

A másik kérdés, az 1918-as események megismétlődésétől való félelem, kezd már a magyar kormánykörök állandó témája lenni. Ahogy közeledik Hitler veresége, egyre többet hallunk e kérdésről. Kállay például ezt mondja: „Tudjuk, hogy a 25 év előtti események oka az volt, hogy a törvényhozás, a kormány és a többségi párt nem állta meg a helyét.” Az a beállítás, hogy az 1918-as összeomlást elsősorban nem a háborús vereség, hanem belső okok idézték elő, a Horthy-rezsim régi fogásai közé tartozik. Lényegében magyar viszonyokra való alkalmazása Hitler „tördőfési legendájának”. Eszerint a német hadsereg 1918-ban a frontokon az utolsó percig legyőzhetetlenül tartotta magát, de belül az országban támadtak sötét erők, melyek hátulról ledöfték. Ezt a legendát variálták hosszú esztendőkön át nálunk is és most, hogy közeleg a vég, természetes, hogy Kállay előrángatja.

Nos, a 25 éve bekövetkezett összeomlás oka nem az volt, hogy az akkori többségi párt és vezetője, Tisza István rosszabb volt, mint Kállay Miklós és a Magyar Élet Pártja. Tisza István konzervatív és merev politikus volt, de tudás, tapasztalat, egyéni bátorság és becsület dolgában olyan magasan állott a tudatlan, kártyás, iszákos, korrupt Kállay fölött, hogy a kettőt egy napon nem is lehet említeni. Fokozottan áll ez a Magyar Élet Pártjára, melynek képviselő tagjait tudvalevőleg 1939-ben választották, akkor, amikor az országban a legmagasabbra csapott a náci métely szennyes hulláma. Ebből a szempontból bátran el lehet mondani, hogy alacsonyabb színvonalú, szolgálabb, gerinctelenebb s ugyanakkor mohóbb banda még nem taposta a dunaparti parlament padlóját, mint az, amely Kállayt vallja vezéréül. Nem ebben volt 25 éve a hiba. Az összeomlás oka akkor is ugyanaz volt, mint ami a mostanit fogja okozni: a háborús vereség. Az 1914-18-as világháború főmotorja a német hódítási vágy volt. A Berlin-bagdadi vonal, meg az akkori háborús tervek a német terjeszkedést jelentették, csakúgy, mint a náci élettér, meg az „Új Európa”. Ezeknek a német hódítási céloknak szolgálatába állították Magyarországot is. A háború elveszett: a frontokon veszett el és nem otthon. S az összeomlás nem azért jött, mert nem volt elég csendőr, vagy nem volt statárium. Ebben akkor sem volt hiány. A baj az volt, hogy az ország vezetői akkor is, akárcsak most, bár felismerték, a veszélyt, nem rendelkeztek azzal a bátorsággal, felelősséggel, amelyet a német háborúból való kilépés megkövetelt. Félték a szakítás kockázatától s nem mertek ellengőzt adni, amikor

látták, hogy a vonat szakadék felé vágat. Így aztán a németek magukkal rántották vereségükbe az országot.

A háború most is elveszett: Kállay és társai ezt jól tudják. Azt is tudják, hogy a menekvés egyedüli útja a német nációkkal való gyökeres szakítás. De ehhez a szakításhoz a magyar népre kellene támaszkodniok. Mozgósítani kellene azokat a munkásokat és parasztokat, meg az értelmiséget, melyet eddig rendőrrel, börtönnel, internálótáborokkal és statáriummal tartottak féken. De ezektől jobban félnek, mint azoktól, akiknek oly könnyen megüzenték a háborút. Zsákutcában vannak Horthyék: a saját népükre nem mernek apellálni s így nem marad számukra egyéb, mint tovább követni Hitlert a pusztulásba. Ezt jelenti Kállaynak az a néhány hét előtt tett nyilatkozata, hogy Magyarországnak továbbra is a németek oldalán a helye. Erről gondoskodik Keresztes-Fischer, mikor új hajszát indít azok ellen, akik szakítani akarnak a német nációkkal. A politikai porondon tovább ott ágál Antal István, Göbbels közvetlen tanítványa s még szorosabb gúzsba köti a sajtót. Reményi-Schneller, akit még Imrédy ültetett a pénzügyminiszteri székbe, most terjesztette be azt a költségvetést, melynek minden tételéből kiderül, hogy az ország gazdasági erőit még fokozottabban bocsátják Hitler rendelkezésére, mint eddig tették.

Az országot valóban új vereség, új összeomlás fenyegeti. Kállayék manőverezhetnek és hirdethetik, hogy nincs baj, amíg az ő kezükben van a kormányrúd. A hazájáért aggódó hazafit meg nem tévesztik, mert az tudja, hogy amíg Horthy és klikkje beszélhet az ország nevében, addig nincs menekvés. Hogy az 1918-ashoz hasonló összeomlást el lehessen kerülni, ahhoz az első lépés az, hogy kíméletlenül elseperjék azokat, akik az országot Hitler oldalán a háborúba döntötték. A nemzetmentés nem velük, csak nélkülük és ellenük lehetséges.

1943 október 25.

KÁTYÚBAN A MAGYAR REAKCIÓ

Tegnap újra megszólaltak Moszkva ágyúi és üdvözölték Zsitomir felszabadítását. Kievtől egy hét alatt 140 kilométert vágatott nyugat felé a Vörös Hadsereg. A távolságok, melyeket délkelet, dél és nyugat irányában Kiev bevétele óta az oroszok megtettek, megfelelnek a Budapesttől Egerig, Kiskunfélegyházáig és Győrig menő vonalaknak. A szovjets csapatok ma már nincsenek 400 kilométerre a magyar határtól. Érthető, hogy nagy az idegesség azoknak a táborában, akik az országot Hitler háborújába belevitték. Kállay két nap előtti beszéde a legjobb mutatója annak, hogy a budai Várban is kezdenek már rájönni arra, hogy hányat is ütött az óra. Ha a „biztos sziklaalapot”, a „hagyományos nemzeti becsületet” és az egyéb sallangot félredobjuk, akkor a beszédből kiderül, hogy Horthyék tisztában vannak azzal, hogy a háború számukra elveszett. „Nem gondolhatunk arra, hogy a katonai kolosszusok fegyvereivel mi felvehessük a harcot” - mondja ma szerényen az a Kállay, aki tavaly még nem akarta letenni a fegyvert, amíg a plutokrácia és az ázsiai bolsevizmus rémétől végleg meg nem szabadítják a világot.

A katonai kolosszusok között csak úgy véletlenül Németországot is említi a miniszterelnök. Persze kissé kétértelműen, de aki akarja, úgy értheti, hogy Hitler, a „hű barát és nagy szövetséges” kész megrohanni Magyarországot, ha terveibe belevág. Ez a célzás egyúttal azoknak is szól, akik egyre erélyesebben követelik a náccikkal való szakítást. De akármilyen körmönfont is a szöveg, az világos, hogy a háborút elveszettnek tekintik Kállayék. A következtetés ebből a megállapításból csak az lehetne, hogy ha a háború elveszett, akkor minden erővel azon kellene lenni, hogy elszakadni Hitlerrel, mielőtt még az országot magával rántja az összeomlásba. Ehelyett Kállay a legteljesebb katonai erőfeszítést követeli a határok védelmére. Minthogy saját bevallása szerint, a „katonai kolosszusokkal” nem veheti fel a harcot, ennek az újabb mozgósításnak csak egy célja van. Kicsit rá akar ijeszteni a „kolosszusokra”, hogy álljanak meg a magyar határoknál, mert különben igen költséges lesz a magyar katonai erőbevetés letörése. Valami hasonlóra spekuláltak Hitlerék is, mikor arra célozgattak, hogy milyen óriási áldozatba kerülne őket végleg leverni s mennyivel gazdaságosabb volna valami kompromisszumos béke. A szövetségesek erre a moszkvai konferencián adták meg a választ, mikor elhatározták, hogy mindent megtesznek arra, hogy meggyorsítsák a német náccik szétzúzását. Lehet, hogy Kállayék azt remélik, hogy nekik több szerencsájuk lesz a kísérlettel, különösen, ha még az asztalra ütnek s hozzáteszik, hogy „vegyék tudomásul, hogy ettől pedig nem tágítunk, ez nem lehet vita tárgya”. Hogy mi lesz a vita tárgya, azt nem Horthyék szabják meg s tágítani is fognak, hamarabb mint gondolják.

Ezt érzik ők maguk is, azért a rengeteg könyörgés és fenyegetés a belső rend kérdésében. Kállayék el akarják hitetni, hogy az utolsó kötél, mely nem szakadhat el, az, ha az ország mögéjük sorakozik fel. „Nem lesz szavunk középeurópai kérdések rendezésében, ha megbomlik a belső rend.” „Nincs akkor irgalom, nincs mentség”, ijesztgetik az országot. A miniszterelnök úgy gondolja, hogy a jugoszláv-magyar kérdések rendezésére legalkalmasabbak a bácskai vérfürdők felelősei, a Szovjetunió felé azoknak lesz a legtöbb kilátásuk, akik rászabadították az orosz népre Hitler magyar csatlósait s az angolszászok is elsősorban azokat részesítik előnyben, akik annyi tájékozott túrtak a „plutokráciák” ellen. Persze, azt így nem mondhatják el, mert nem hinné el nekik senki. Ehelyett inkább az 1918-as összeomlással példálózhatnak. És tényleg van is hasonlóság, mert most is az fenyeget, ami 23 éve, hogy a vereség s minden következménye rászakad az országra. De a hiba akkor sem abban volt, hogy megbomlott a belső rend, hanem megfordítva. Az akkor már nyilvánvalóan kilátástalan háborút addig húzták, addig gátolták és gáncsolták a kiutat keresők munkáját, addig üldözték azokat, akik el

akartak szakadni a németektől, míg késő lett, a háború frontja összeomlott és vele omlott a belső front is.

Ha 1918-ban a magyar hazafiak bátrabban, következetesebben harcoltak volna a háború ellen, ha idejekorán mozgósítják a magyar nép tömegeit és kikényszerítik még a katonai összeomlás előtt a németekkel való szakítást, akkor más lett volna az ország sorsa. Ma is ez a döntő pont. Kállay olyanokat mond, hogy „nincs semminemű támadó szándékunk”. Ugyanakkor a magyar ipar teljes erővel pótolja a szétbombázott német üzemeket, a magyar mezőgazdaság táplálja az elveszett Ukrajna helyett a náci hordákat, magyar vasutakon és magyar autóutakon viszik mindenfelé a német megszálló csapatokat és a tetejébe hol Csernyigovnál, hol Kievnél bukkannak fel azok a honvédhadosztályok, melyekről Horthy már májusban azt állította, hogy hazahozatta őket. Amíg ezt tűri az ország, tűrik az ellenzéki pártok ahelyett, hogy a torkára forrasztanák a szót azoknak, akik vesztébe viszik a magyar népet, addig változatlanul fenyeget az összeomlás gyorsan növekvő veszélye. A magyar nemzetet nem érheti nagyobb szerencsétlenség, minthogy erőszak vagy megtévesztés következtében nem maga számol le azokkal, akik egy emberöltőn belül másodszor sodorják a vereségbe. Az a mód, ahogy Kállay, kezét tördelve igyekszik félrevezetni a belső rend ürügyével a közvéleményt, azt mutatja, hogy az ellenállás a kormány országvesztő politikája ellen gyorsan nő. Innen a távolból nehéz megítélni, hogy milyen fokot ért már el. De az a körülmény, hogy ez a banda, amelynek minden tette csak kint, szenvedést és szerencsétlenséget hozott az országra, még mindig ott állhat a kormányrúdnál, azt mutatja, hogy a magyar hazafiak még nem ismerték fel a veszély nagyságát. Az ilyen Kállay-féle beszédek meggyőzhetik őket arról, hogy nincs menekvés addig, amíg Horthyék ki nem küszöbölik. Ami még menthető, az csak ellenük, de nem velük menthető. Ez mindenre áll: a belső rendre csakúgy, mint a többi sorsdöntő problémára. Valamennyinek rákfenéje az, amit Kállay meg szeretne menteni: a Horthy-rendszer.

1943 november 14.

ÉRTÉKES BEISMERÉSEK

Nem lehet azt állítani, hogy a német hadvezetőség nagyon következetes lenne, amikor vereségeinek szépítgetéseiről és elkenéseiről van szó. Gomel elfoglalásával kapcsolatban a náci hírverés „kiürítési intézkedéseknek” körülírt vereségét azzal igyekszik enyhíteni, hogy újra jelentékeny frontrövidülést emleget. Ugyanakkor azonban azok számára, akik már joggal kétkednek a frontrövidítésben, szóról-szóra ezt válaszolja: „A védelmi vonal hosszúsága lehetetlenné teszi, hogy az egész arcvonalat tartalékokkal erősítsük meg.” Ebben a magyarázatban aztán benne van annak a beismerése, amit eddig is észrevehetett az, aki a térképen figyelte a frontvonalat, hogy tudniillik a 4 hónapi „arcvonalsrövidítés” után a front sokkal hosszabb lett. S azt is bajosan hiszi el bárki, hogy a német hadvezetőség egy olyan fontos vasúti és ipari csomópontot, mint Gomel, csak azért vesztett el, mert a hosszú front mögött elhelyezkedett tartalékokból éppen e városhoz ne jutott volna. Az igazság ennek az ellenkezője: a német hadvezetőség Gomet körömszakadtáig védte, harcba dobta még a frontműhelyek munkásait, a vasútépítő századokat is. Mindez nem tudta feltartóztatni a Vörös Hadsereg támadását. S hogy ez a támadás most, mikor július óta szinte szakadatlanul folyik, nem vesztett lendületéből, azt a propojszki áttörés mutatja, ahol a német frontot 60 kilométer szélességben, helyenként 45 kilométer mélyen felszakították.

A gomeli vereséggel kapcsolatban a német hadvezetőség beismeri az igazság egy részét, azt, hogy baj van a tartalékokkal. Azok a csapatok, amelyekkel a nácik a villámgyors győzelem reményében orvul megrohanták a Szovjetuniót, már az orosz föld alá kerültek. Csak Sztálingrád felszabadítása után 147200 német katona és tiszt tetemét szedték össze és temették el. Akkor persze tagadott mindent a náci hírverés, de most, amikor már a hadvezetőség is tartalékhiánnyal mentegetődzik a vereségek miatt, minden gondolkodó német megérti, hogy a sokmillió német katona, aki betört a szovjetterületre, a Kaukázustól Murmanszkig otthagyta a fogát.

S megérti a gondolkozó magyar is. Kállay miniszterelnök a költségvetési vita során bevallotta, hogy eddig 300000 fő volt a honvédség vesztesége Hitler rablőháborújában. Ennél a számnál érdemes megállni. Mikor a voronyezsi katasztrófa után a szovjetközleményekből arról értesült a világ, hogy a náciknak ágyútöltelékül átadott 9 honvédhadosztály és egy páncélos dandár megsemmisült, ugyanez a Kállay „az ellenséges hírverés csillagászati számait” emlegette és tagadta a veszteségek nagyságát. Most aztán egy oly veszteségszámmal rukkol elő, amelyből 20 hadosztály is kikerülne. Így maga igazolja, hogy nem voltak túlzottak azok a hírek, amelyek a honvédség szokatlanul véres veszteségeiről beszéltek. Ha tekintetbe vesszük, hogy a második honvédsereg zöme csak tavaly május végén került a frontra s január végén már csak száználmaradt maradványok voltak meg belőle, akkor látjuk csak, hogy milyen bőkezűen pazarolta Hitler azt a magyar vért, amit Horthyék olyan szíves készséggel bocsátottak rendelkezésére.

Ezekre a tényekre azért sem árt visszaemlékezni, mert a költségvetési vitában Csatay honvédelmi miniszter újra a honvédség utolsó lehelletéig tartó harcát emlegette. Ez a kijelentése nagyon jellemző, annál is inkább, mert ugyanakkor elismerte, hogy a magyar katonák százazrei csak Hitler segédcapataiként működhetnek s „nem befolyásolhatják a feladatok megszállását”. Egyszerű nyelvre lefordítva ez annyit jelent, hogy a honvédség csak náci ágyútöltelék, melyet a német tábornokok akkor és ott küldhetnek a mészárszékre, amikor és ahol jólesik nekik. Ez a beismerés jól kiegészíti a miniszterelnök bevallotta 300000 főnyi veszteséget és egyben sejteti azt is, hogy milyen vérsarcot fizet még ezután a magyar nép, melynek fiait Horthy nácisegédcapatok formájában adja el.

Volt a honvédelmi miniszter beszámolójában még egy érdekes pont. Azt mondta Csatay, hogy az ország történeti hivatása „már jóval a háború előtt megszabta helyét a háborúban”. Egyszerű szóval kifejezve ez annyit jelent, hogy a kormány és a vezérkar már a háború előtt elszánta magát arra, hogy résztvesz Hitler rablóhadjáratában. S hogy ez nem valami elszólás, az kiderül a külügyminiszternek, Ghiczynek beszédéből, aki sorra elmondja azokat a politikai, történelmi s földrajzi okokat, melyek alapján Horthyék „csatlakoztak a német nép élethalál harcához”. A hangsúly a „csatlakoztak” szón van. Kállay tavaly nem győzte eléggé hangsúlyozni, hogy „önként, nem sodródva, senki által nem kényszerítve” lépett a háborúba. Ezek voltak saját szavai: „önként, nem sodródva, senki által nem kényszerítve”. Azóta Hitler egyre közelebbi vereségének tudatában Kállay már megpróbálta lerázni magáról a felelősséget a háborúért. Az ő elődjére tolt a hibát. Célozgatott a német kényszerre is. Most aztán jönnek a saját miniszterei és újra leszögezik, hogy Horthyéknak nem kellett kényszer, hogy ők már a háború előtt elkötelezték az országot a német rablók oldalára. A magyar nép minden rétege, a munkás, a gazda, az értelmiségi és polgár most a költségvetési vita folyamán láthatja, hogy hogyan gazdálkodnak vérével, hogyan rántották a háborúba és vereségbe az országot Hitler csatlósai. És azt is megértheti, hogy tovább tart a honvédség szégyenletes náci-segédcsapat szerepe s a 300000 halott, fogoly és rokkant mellé újabb százvezrek vesznek el, ha még tovább tűr. Ha szóval és tettel, tiltakozással, szabotázzsal, katonalázadással véget nem vet annak a rendszernek, mely 25 év alatt másodszor taszítja a vereség örvényébe.

1943 november 27.

A KIS NÉPEKRŐL

Minél nyilvánvalóbb, hogy Hitler elvesztette a háborút és ő is, csatlósai is felelni fognak mindazért a barbárságért, amit a Szovjetunió és az európai népek ellen elkövettek, annál többet hallunk a magyar berkekből a kis népekről. Ha az ember figyeli a parlament költségvetési vitájában elhangzott külügyi felszólalásokat és a hozzájuk fűzött sajtómagyarázatokat, az az érzése, hogy Horthyék felcsaptak a kis népek fogadatlan prókátorának. Csodálatosképpen csak most fáj a fejük a kis népek miatt. Amikor Hitler sorra igázta le Európa kis nemzeteit, akkor ugyan nagyítóval végigböngészhetünk volna az egész magyar sajtót, az összes miniszteri nyilatkozatokat és egyetlen rokonszenves szót sem találtunk volna a kis népekről. És ez nemcsak a háború alatt volt így, hanem előtte is. Amikor a nácik orvul megrohanták a kis Ausztriát s utána még a nevét is kitörölték a nyelvhasználatból, egyetlen sajnálkozó szó sem hangzott el a nagy rabló letépette sorsközös kis országról, melyhez pedig annyi szál fűzte a magyar népet.

S ugyanez megismétlődött sokkal súlyosabb formában a cseh nép rabszíjrafűzésénél. Ott sem hallottunk egyetlen betűt sem arról, amit most olyan ékesszólóan magyaráz a külügyminiszter, hogy „a kis népeknek joguk van az önálló és független élethez”. Ellenkezőleg, Horthyék mindent megtettek, hogy Hitlernek megkönnyítsék, hogy a szabad csehszlovák népet bilincsbe verjék. Pedig akkor még nem is volt háború, még nem lehetett azzal takarózni, hogy a háború miatt nem nyilváníthaták véleményüket. A magyar kormány sajtó lelkes helyesléssel üdvözölte a cseh protektorátus létrejöttét s egyetlen hang sem emelkedett, amikor ezt a kis államot náci gúzsba kötötték.

És még az ország hadbalépése előtt egy sor más államon kimutathatta volna a Horthy-rendszer, hogy mennyire szívén viseli a kis népek ügyét. Amikor Hitler megrohanta Norvégiát, Dániát, Hollandiát, Belgiumot, akkor kellett volna megmutatni, hogy valóban szívügye-e a magyar reakciós kormánynak a kis nemzetek szabadsága. Ezt annál inkább megtehették volna, mert Dánia, de különösen Hollandia az első világháború után tízezrével látta vendégül a gyöngye magyar gyermekeket. S most, amikor ezekre a kis országokra rátámadt a náci fenevad, a magyar sajtó kéjelegve hozta Rotterdam borzalmas bombázásának fényképeit s dicsőítette a stukák légi kalózeit. S mi történt, mikor a fasiszta rablók megrohanták Jugoszláviát, azt az országot, mellyel Horthy 1941 február 27-én írta alá az örök barátsági szerződést? Talán akkor is a kis népek önállóságát és függetlenségét emlegette? Mint jól tudjuk, még meg sem száradt jóformán a tinta az örök barátsági szerződésen, amikor megindultak délfelé a magyar csapatok, hogy hátulról orozva segítsenek leszúrni a két fasiszta nagyrabló karmai közt vergődő jugoszláv népet. S most, amikor az egész szabadságszerető emberiség csodálattal szemléli azt a hősi harcot, melyet a jugoszláv népfelszabadító hadsereg még bilincsbe vert kézzel is folytat szabadságáért, a magyar kormány sajtó még mindig kommunista bandákról, partizánrablókról ír.

Amikor Hitler fojtogatta a szabad, kis népeket, akkor Horthyéknak ez ellen egy szavuk sem volt, akkor Magyarországot nem számították a kis országok közé. Kállay büszkén jelentette ki, hogy „Magyarország erős középhatalom, mellyel ellenségnek és jóbarátnak egyaránt számolnia kell.” S még nincs egy éve, hogy Linkomies, a mostani finn miniszterelnök Budapesten jártában „középnagyhatalomnak” nevezte Magyarországot s a kormány sajtó boldogan ismételte ezt a hízelgő jelzőt.

Csak akkor vált újra kis országgá a magyar, amikor a Szovjetunió győzelmei és a szövetségesek harca következtében közeledett az óra, amely valóban visszaadja a kis népek szabadságát, függetlenségét. Azokét a kis népekét, amelyek ellen annyi gyalázatos bűnt követett el Horthy, Kállay és az egész rendszer. És most sem a norvégekre vagy a görögökre gondolnak, hanem saját magukra. S nem a magyar szabadság vagy függetlenség fontos nekik, hanem a rend, pontosabban a rendszer, az a rendszer, amely 1919 óta szívósan irtott ki a magyar életből mindent, ami szabadságra vagy függetlenségre emlékeztetett s hozta helyébe mindazt, amivel Hitler meg Mussolini döntötték szerencsétlenségbe népüket és Európát.

A magyar kormánykörök most azért emlegetik annyit a kis népeket, mert azt hiszik, hogy így könnyebben bújnak ki a felelősségrevonás alól. De ugyanakkor változatlanul tolják Hitler szekerét; küldik számára a muníciót, az élelmet, átengedik neki a magyar vasutakat, az egész országot, sőt újabban a határ védelmének ürügyével megint ágyútöltelék szeretnének szállítani a náciknak.

A kis népek szabadságáért csak Hitler ellenségei harcolnak. Csak azok a csapások törnek szét Európa béklyóit, melyeket a Szovjetunió, a hősi Vörös Hadsereg és szövetségesei mérnek a németekre és csatlósaikra. És ennek a harcnak az egyik eredménye az lesz, hogy a magyar nép is megszabadul azoktól a bilincsektől, melyeket a nácik s magyar követőik raktak rá. Aki Magyarországon a szíven viseli a kis népek és a saját népe érdekeit, annak bátran és megalkuvás nélkül kell fellépnie az ellen, hogy tovább is a német rablók oldalán áll az ország. Azok a képviselők, akik most felemelték szavukat a rablóháborúban való részvétel ellen, végre a helyes útra tértek. Mert mindazt a gyalázatot, amit Horthyék a magyar népre kentek, nem manőverekkel, tessék-lássék gesztusokkal és a kis népek emlegetésével lehet lemosni, hanem egyedül és kizárólag tettel: bátor, elszánt, következetes, náciellenes harccal.

1943 november 29.

ROMÁN-MAGYAR VISZÁLY

December elsején az egész hivatalos román világ kiállott Észak-Erdélynek Romániához való visszacsatolásáért. „Nyilván központi utasításra” - mondja óvatosan a magyar hivatalos hírszolgálat - „az összes lapok politikailag sajátságos hangon írt cikkeket hoztak e tárgyról.” Megtudhatjuk e közlésből, hogy a román államvezető és a miniszterelnök neve is szerepel a cikkírók között s a kormány tagjai jelenvoltak azokon a gyűléseken, ahol a leghevesebb kifakadások hangzottak el Magyarország felé. Szóval rendes, hivatalos állami véleménynyilvánításnak kell tekinteni azt, ami ez alkalommal Romániában történt. A magyar sajtó óvatosan és hangfogóval válaszol, pedig közben már a fejlődés tovább ment és Bukarestben alapos magyarellenés tüntetés folyt le a magyar követség előtt.

A budapesti sajtó irányítóinak minden okuk megvan arra, hogy óvatosak legyenek ebben a kérdésben. Ezek az urak nagyon jól tudják, hogy kik állnak Antonescuék mögött s azt is tudják, hogy ez a kérdés nem került volna éppen most napirendre, ha Berlinből erre nem jött volna megfelelő utasítás. Ha tehát a magyar sajtó kezdetben meg sem mukkant, ennek nem az volt az oka, amit az egyik kormánylap ír, hogy „híven magyar úri szemléletünkhöz és nagyvonalúságunkhoz, ezúttal is hallgatunk”. Mint ahogy Bukarest sem azért szólalt meg, mert „a bölcsesség és lovagiasság szabályait nem ismerte el magára nézve kötelezőnek”. Bukarest megszólalt, mert a német nácik újra felvetik az erdélyi kérdést. Ha Romániát akarta Hitler zsarolni, akkor a budapesti sajtó kapott utasítást vagy engedélyt, hogy követelje Dél-Erdélyt. Ha Magyarországból kellett valamit kipurcolni, akkor a bukaresti náci ügynökök vetették fel Észak-Erdély visszacsatolásának kérdését. És ezért hiába üzenget Kállay Antonescunak és hiába ad neki ilyen tanácsokat, hogy „feltétlenül szükséges, hogy a kis népek józan belátása felülkerekedjék és egymást segítsék”. A hitleri politika egyik alapelve, hogy a kis népeket, azokat, amelyeket vezetői német csatlóssá tettek, egymás ellen uszítják. Így sokkal többet lehet belőlük kizsarolni.

Horthyék nemcsak azért ilyen mérsékeltek a román tüntetésekkel szemben, mert jól tudják, hogy honnan fúj a szél, hanem azért is, mert nem kellemes nekik, hogy a magyar nép újra szemléltető példát kap abból, hogy mit is ér Hitler ajándéka. Még csak alig néhány napja, hogy a magyar külügyminiszter a bécsi döntéseket is a hadbalépés egyik indokául említette, sőt a magyar-német együttműködés szilárd alapjai között sorolta fel. Most aztán látható, hogy milyen szilárd ez az alap. A bécsi döntés csak eszköz volt a német náciknak arra, hogy Romániát is, Magyarországot is megrabolják s mindkettőt uralmuk alatt tartsák. Ezt ma már minden gondolkozó magyar tudja s ezért csak megvetéssel nézi azt a nyelvöltögetést, amit most a sajtó Bukarest felé folytat, de ugyanakkor mélységesen hallgat a tulajdonképpeni kezdeményezőről, Berlinről. És hiábavaló hivatkozni a kis népek közös érdekeire vagy utalgatni arra, hogy „a román politika sincs éppen rózsás helyzetben”. Az egész hitleri koalícióra érvényes, hogy helyzete éppenséggel nem rózsás és ezen belül a magyarra csakúgy, mint a románra. Ha a német nácik ebben a helyzetben mégis szükségesnek tartják, hogy Bukaresten keresztül nyomást gyakoroljanak az országra, akkor tudják, hogy mit tesznek. Így akarják megrettenteni a magyar népet.

Aláhúzzuk, hogy a magyar népet és nem a magyar kormányt. Kállayék igazán nem tettek semmit, amivel magukra haragíthatták volna berlini uraikat. A kivárás címén változatlanul kiszolgálják Hitlert magyar élelemmel, hadianyaggal és még ágyútöltelékkel is. A külügyminiszter meg a hadügyminiszter nyilatkozataiból is kiderül, hogy Horthyék még ma is változatlanul folytatják nácibarát politikájukat. Sőt a külügyminiszter, aki még augusztus végén arról beszélt, hogy az ország lábhoz tett fegyverrel áll, most újra harcias húrokat pengetett. A

németeknek minden okuk megvan arra, hogy meg legyenek elégedve a jelenlegi kormánnyal. Az ő elégedetlenségük a magyar népnek szól. Annak a magyar népnek, mely már torkig van a német rablóháborúval, mely minden újabb eseménynél - mint most a román tüntetések alkalmával - meggyőződik arról, hogy urai biztos katasztrófába vitték, mikor az ország sorsát a náci-kalandorokéhoz kötötték. És hogy ez az elégedetlenség milyen nagyfokú, azt az ellenzék megmozdulása mutatja.

Mi nem egyszer tettük szóvá, hogy az ellenzék bűnrészességet vállal, ha hallgatólag tűri a Horthy-kurzus garázdálkodásait, ha nem ad kifejezést a magyar nép követeléseinek. Annak a magyar népnek, mely nem akar Hitlernek ágyútöltelék adni, mely hallani sem akar a fasiszta szövetségről, melynek rokonszenve a szabadságszerető országok oldalán áll és kíméletlenül felelősségre vonja mindazokat, akik bűnösen és felelőtlenül ebbe a rablóháborúba taszították. Bizonyos, hogy Hitler és magyar bérencei mindent megtesznek, hogy a népakarat erőteljesebben meg ne nyilvánuljon. De ugyanolyan bizonyos, hogy a háborúsanyargatta, koplaló munkások, a kifosztott parasztok, az egész magyar nép többé már nem tűri, hogy beléje fojtsák a tiltakozó szót s minden ilyen kísérlet csak visszafelé sül el, csak olaj lesz a tűzre.

1943 december 5.

MI A MAGYAR DEMOKRÁCIA?

Ma már nagy keletje van Magyarországon a demokráciának és a szabadságnak. Pedig alig fél éve, hogy az egyik kiskisgazda képviselő arról panaszkodott, hogy ha valaki a demokrácia szót kiejti, arra azonnal rásütik a szégyenbélyeget, hogy zsidóbérenc. Még tavaly Kállay miniszterelnök megvetően beszélt a „demokráciáról, zsidókról, szabadkőművesekről”, mint a reakciós „szegedi gondolat” levitézlett ellenségeiről. Most viszont ő is váltig erősíti, hogy „alkotmányos, parlamentáris ország vagyunk, ahol minden párt szabadon fejtheti ki működését”. A demokratikus nagyhatalmak győzelmének előszele kezdi elfűjni mindazt a szemetet és rágalmat, amit a fasiszta diktátorok s mindenféle csatlósuk - köztük nem utolsósorban Horthyék - a szabadság és függetlenség eszméire szórtak. És ma már azok a hamis próféták, akik nem is olyan rég a náci „koreszmék” dicséretét zengték, most - szájjal - a szabadság híveinek csapnak fel, mert érzik, hogy ebben az irányban változik a világ. Nem árt tehát leszögeznünk, hogy mit értünk mi demokrácia, magyar demokrácia alatt.

A demokrácia elengedhetetlen feltétele, hogy a magyar nép minden rétege szabadon szólhaszon, szabadon mondhasza ki véleményét. A minden cenzúrától és ügyészi, rendőri beavatkozástól mentes, teljesen szabad sajtó nélkül nincs demokrácia. De a szólásszabadság magában véve nem elég: mindenkinek meg kell adni azt a jogot, hogy szabadon gyűlésezzen, szabadon szervezkedjék s szabadon válassza meg azokat a vezetőit, akikre rá akarja bízni érdekeinek és nézeteinek képviselését. Aki bármilyen ürüggyel ellenzi a szólás- és sajtószabadságot, korlátozni akarja a gyülekezés, a szervezkedés vagy választás szabadságát, az hiába erősíti, hogy ő demokrata: lényegében fenn akarja tartani a mostani rendszert és ki akarja zárni az ország vezetéséből azokat, akiket Horthyék is kizárnak: a dolgozó osztályokat.

Nem lehet szó szabadságról ott, ahol az emberek túlnyomó többségének élete szakadatlan rettegés és bizonytalanság a kenyérkereset gondjai miatt. Magyarországon a nép többségét képező parasztok legnagyobb része pedig éppen így él: teljesen földnélküli béres, zsellér, munkás.

De a 2-3-4 holddal bíró törpebirtokosok élete sem jobb: az ő sorsuk is szakadatlan harc a megélhetésért. Ugyanakkor például Eszterházy Pál hercegnek több földje van, mint 100000 parasztnak együttléve. Az ezerholdas uradalmak, az egyházi „holtkéz” sokszázezer holdas birtokai országszerte meggátolják a falu népének fejlődési lehetőségét. A magyar nép szabadságának ezért legelső és elengedhetetlen kelléke, hogy megszűnjön ez a parasztságot fojtogató állapot: a nagybirtokot élő és holt felszereléssel együtt fel kell osztani a falu nincstelenjei között. A magyar demokrácia választóvize a földkérdés. Aki nem akarja földhöz juttatni a parasztot, aki meg akarja tartani a nagybirtokos rendszert, az ellensége a magyar demokráciának, még ha minden szavával a szabadságra esküszik is.

A magyar nép második legszámosabb, gyorsan növekvő rétege - a munkásság. Horthyék huszonöt éve üldözik, zaklatják a magyar munkást. Megfosztották mindattól, amit évtizedes szervezkedéssel, harccal kivívtak. Csendőrként, rendőrként, internálótábor, munkaszázad, katonai parancsnokok, spicli- és provokátorhad gondoskodnak róla, hogy elfojtsák a munkásság minden olyan kezdeményezését, mely emberhez méltóbb életviszonyok megteremtésére törekszik. A magyar demokrácia alapvető követelése, hogy azonnal le kell dönteni minden korlátot, mely a munkásság politikai és gazdasági érvényesülését gátolja. Nem lehet demokrata az, aki a magyar munkásság szabadságjogait bármely címen meg akarja nyirbálni s ezzel el akarja ütni attól a helytől, mely számarányánál, műveltségénél, szabadságszerető harcos multjánál fogva a nemzet életében megilleti.

A dolgozók harmadik legnépesebb rétege - a szabadfoglalkozásúak, az értelmiség. Az utolsó huszonnégy esztendő minden intézkedése arra irányult, hogy ezt a réteget minél jobban oda-kösse a Horthy-rendszer szekeréhez és elidegenítse őket a dolgozó nép többi rétegeitől. Már az iskolában kezdődik a kiválogatás s a kiutasítás s a német náciktól átvett orvosi, mérnöki, újságírói és egyéb kamarák gondoskodnak róla, hogy csak olyanok működhessenek e pályákon, akiknek a magyar reakció erre engedélyt vagy megbízást adott. Nem lehet demokrata az, aki bármilyen indokkal fenn akarja tartani azokat a tilalmakat és rendeleteket, melyek a magyar értelmiség cselekvési szabadságát gátolják.

A német gazdaság berendezkedésével párhuzamosan folytatott ipari és kereskedelmi politika, különösen a háború éveiben, tönkretette a magyar kisipart és kiskereskedelmet. A magyar demokrácia feladata gondoskodni róla, hogy ezek a Hitleréknek feláldozott kisemberek ismét talpraállhassanak.

Ezek a rétegek külön-külön nem tudják sem kivívni, sem megvédeni az eddigi uralkodó osztályokkal szemben jogaikat. Ahhoz, hogy a magyar nép szabad lehessen, össze kell fogniuk a parasztoknak, a munkásoknak és a haladó értelmiségnek. Csak ez az összefogás kezesség arra, hogy a dolgozó nép nemcsak kiharcolja, hanem meg is tartja és tovább is fejleszti a szabadságjogokat. Aki ezt az összefogást nem akarja, vagy egyetlen olyan réteget vagy pártot, mely Horthyék és a fasiszták ellen harcolt, ki akar belőle rekeszteni, az nem lehet demokrata.

S nem lehet demokrata az sem, aki alsóbbrendűnek, vagy a magyarnál alábbvalónak tartja a nemzetiségeket, aki bármilyen indokolással helyesli, hogy valamely fajhoz vagy felekezethez való tartozás elég arra, hogy a legkíméletlenebb üldözésnek legyen forrása. A Horthy-rendszer legsúlyosabb bűnei azok a vérfürdők és embertelenségek, melyeket a nemzetiségekkel szemben elkövettek. A demokratikus Magyarországon nem lesz nemzetiségi üldözés, sem zsidótörvény, ott minden polgár szabadon élhet a törvénybiztosította összes jogokkal.

A magyar demokrata legfontosabb ismertetőjele azonban a háborúhoz való viszonya. Nem követelhet szabadságot otthon, saját népe számára, aki ugyanakkor segít Hitlernek, hogy Európa szabad népeire ráverje a bilincset. Horthy elsősorban azért követelt részt a náci háborúból, mert tudta, hogy a magyar népet is szorosabban gúzsba kötheti, ha a szabad szovjet népet sikerül rabigába hajtani. Nem lehet demokrata az a magyar, aki mindent meg nem tesz azért, hogy Hitler és mindenfajta szövetségese minél előbb elpusztuljon, aki nem feszíti meg minden erejét, hogy a szabadságukért küzdő nemzetek győzelmét meggyorsítsa.

Az a földműves, aki végre maga akarja megszabni, hogy mit vessen, kinek adja el termését, hol vásároljon, hová szavazzon; az a munkás, aki nem akarja tovább túrni a katonai parancsnokok basáskodását, azt, hogy bérét rögzítsék, de az árakat ne; az az értelmiségi, aki eddig is csak elkeseredéssel tűrte, hogy a reakció pórázán vezették, mindezt magától értetődőnek tartja.

És ez a három réteg, amely a magyar nép túlnyomó többségét alkotja, egyre élesebben követeli és ki is fogja vívni a szabad emberhez egyedül méltó életformát, a demokráciát. Azt az életformát, amely lehetővé teszi, hogy hazánk újra emelt fővel léphessen a szabad nemzetek sorába és népünk abból a mélységből, ahová Horthyék taszították, rátérhessen a megújodás útjára.

(Megjelent az „Igaz Szó”-ban 1943 december 7-én.)

A TEHERÁNI KONFERENCIA HATÁROZATAI S A MAGYAR URALKODÓ KÖRÖK POLITIKÁJA

A teheráni konferencia elhatározta azokat a hadműveleteket, melyek keletről, nyugatról és délről mérik a döntő csapásokat Hitler hadseregeire. És hogy ezt az elhatározást a résztvevő három nagyhatalom hamarosan meg is valósítja, afelől még a német táborban sincs semmi kétség. A konferencia kinyilatkoztatta, hogy „nincs az az erő a világon, mely meg tudna gátolni bennünket abban, hogy megsemmisítsük a német hadsereget a szárazföldön, búvárhajóit a tengeren, hadiüzemeit pedig leromboljuk a levegőből”. A Szovjetunió, Nagybritannia és az Egyesült Államok hadseregei közös terv szerint és fokozódó erővel mérik a náci hadakra azokat a csapásokat, melyek végleg megszabadítják a világot a fasiszta mótelytől.

Ebben a helyzetben érdemes megvizsgálni, mi a magyar uralkodó körök politikája. Az már világos, hogy az a terv, mely szerint Magyarország egy Európán uralkodó „Nagynémetország” kiváltságos hűbérese lenne a Dunamedencében, már régen a múlté. Horthyék jól tudják, hogy az Európát uraló nácibirodalomnak régen befellegzett. Csak természetes, hogy azok a magyar körök, amelyek mindenféle gyarapodási és zsákmányolási tervvel ugrottak a háborúba, most igyekeznek valamilyen módon kikerülni belőle. Ezért manővereznek, ezért próbálják most az ártatlant, a semleget játszani. Ghiczy külügyminiszter kijelentette, hogy Magyarország lábhoz tett fegyverrel vár. Kállay hangoztatta, hogy nincs támadó szándéka. Ezek a szavak. Ugyanakkor ukrán földön tovább garázdálkodnak a Hitlernek átadott honvédhadosztályok, gyilkolják, rabolják a békés lakosságot. És hogy a frontra is jut belőlük elég, azt mutatják a foglyul ejtett magyar tisztek és katonák, akik hol itt, hol ott merülnek fel egyre gyarapodó számban az ukrán arcvonalon. Ezek a tettek.

S így van ez a magyar élet minden vonatkozásában. Miközben a magyar kormány igyekszik bagatellizálni, jelentéktelennek feltüntetni szerepét Hitler háborújában, addig a csepeli motorgyárak három műszakban ontják a Jupiter-motorokat a német repülőgépek számára. Ózd, Diósgyőr a német páncélhadosztályokra dolgozik, a Ganz-Danubius, az óbudai hajógyár a tengeralattjárók alkatrészeit gyártja. A lispei petróleumforrások adják Hitler hadigépezetének a benzint, kenőolajat, a Bakony bauxittelepei az alumíniumot. Az egész mezőgazdaság a német élelmezést szolgálja. A magyar vasutak viszik a Balkánra és Ukrajna felé a náci hadosztályokat. Az egész ország a németek legfontosabb felvonulási területe. Nincs ma a német fasizmusnak nagyobb, hatásosabb támasza, mint az, amit Horthytól kap. Ezek a magyar kormányzóköri tettei.

Azt hihetnénk, hogy a magyar kormányzóköri megértették ezt a helyzetet. Ehelyett azonban mit látunk? Egyre többen emlegetik azt, hogy Magyarország kis ország, a magyar nép kis nép és így - állítólag - nem felelős a tetteiért. Kállay e téren már odáig ment, hogy az országot a nagyhatalmakkal szemben porszemhez hasonlította... A kis népekről akkor lett volna időszerű beszélni, amikor a nácik egymásután rohanták meg Dániát, Norvégiát és a többieket, le egész Görögorszáig. Akkor persze nem volt szó arról, hogy a magyar kis nép, ellenben Horthy készséggel segédkezett a szomszéd jugoszlávok letelepedésében. És annyi csalódás ellenére a magyar fasiszta propaganda nem szűnt meg spekulálni az állítólagos angol-szovjet-amerikai ellentétekre sem.

A Szovjetunió, az Egyesült Államok és Anglia között egyre erősödő jóviszony világosan kifejezésre jutott a moszkvai és teheráni konferenciákon. Ezek a konferenciák megmutatták, hogy a három hatalom egységes a fasiszta rablók elleni harc céljait és a béke megszervezését illetően.

A magyar Hitler-bérenceknek kivárási politikája a valóságban aktív részvétel a német rablóháborúban. Éppen az, amire Hitlernek szüksége van. Berlinben nagyon jól tudják, hogy utolsó órájuk közeleg. A nácibűnözők megértették, hogy sorsukat többé el nem kerülhetik. Számukra most a legfontosabb, hogy minél jobban kihúzzák, elodázzák az összeomlás és a felelősségrevonás napját. És ezt segíti elő a magyar kormányzóköröknek az a kivárási politikája, amely lényegében mindent a német nácik rendelkezésére bocsát s ugyanakkor egyre nehezebbé teszi a szakítást a fasisztákkal. Az ilyen helyzetben, mikor a magyar uralkodókörök nemzetellenes politikát folytatnak, magának a magyar népnek kell megtennie a döntő lépést. Ha a dolgozó tömegek, a háborút ellenző kisgazdák, a munkások, az értelmiség erőiesen a sarkukra állnak, megváltozhat a helyzet. Ha hatalmas tüntetések követelik a Hitlerrel való szakítást, ha a munkás sztrájkokkal, szabotázzsal szünteti meg a hadianyaggyártást Hitler számára, a gazda nem szolgáltatja be a németeknek szánt élelmet, ha a katona megtagadja, hogy ágyútölteléként a frontra hurcolják, akkor Horthyék is megértik, hogy a magyar nép nem tűri tovább a kivárást.

Csak a kíméletlen és azonnali szakítás Hitlerrel mentheti meg a magyar népet a magyar terület felé közelgő háború borzalmaitól és az ezt követő kikerülhetetlen katasztrófától.

1943 december 12.

MEGAJÁNLÁSI VITA A MAGYAR PARLAMENTBEN

A parlamentben befejeződött a megajánlási vita.

A hírek, amelyeket a sokszoros rostán és cenzúrán keresztül az ország az ilyen vitáról kap, természetesen szűkösek s többet takarnak el, mint amennyit mondanak. Ennek ellenére néhány jellemző vonását kétségkívül meg lehet állapítani. A vitát a kormány részéről az jellemezte, hogy egyetlen hang el nem hangzott, amely Hitler győzelmében bízott volna. Az a kormánypárt, mely még tavaly nyáron, mint a tudósítások elmondották, „csillogó szemekkel, lelkes hangulatban” hallgatta Kállay jövendöléseit a küszöbönálló győzelemlről s az új Európáról, a náci Európáról, melyben Magyarország megkapja az őt megillető helyet, ez a kormánypárt ma más húrokat penget. „A hű barát és nagy szövetséges” kifejezés, melyet felváltva hol Hitlerre, hol Németországra értettek, eltűnt a használatból. Különösen Kállay ügyelt arra, hogy minden szavából kiérezzék, hogy a háborút elveszítettnek tartja s hogy az ország minden további áldozata, melyet Hitlerért hoz, kárbavész. A kis porszem, amihez az ország erejét a nagyhatalmak harcában hasonlította, ezt is kifejezte.

Az a felismerés, hogy Hitler háborúja elveszett, kétségkívül haladás az eddigi állásponttal szemben, mely csökönyösen elzárkózott az elől, hogy beismerje a háború kilátástalanságát. De ez aztán minden, amit a kormány és pártja fel tudott mutatni. Mikor arra a kérdésre kellett volna válaszolni, hogy mi a teendő az ország megmentésére, hogyan lehet elszakadni a náciaktól, mielőtt a vereség rászakad a magyarságra, akkor kiderült, hogy nem mernek rá felelni. Mert az olyan kijelentések, hogy „külpolitikánk változatlan”, vagy hogy „határainkat minden körülmények között megvédjük”, lényegében annyit jelentenek, hogy a biztos vereség tudatában is folytatják a németek támogatását. Nemcsak tovább küldik a hadianyagot, az élelmet, tovább német rendelkezésre bocsátják a magyar vasutakat, sőt az egész országot, de az úgynevezett megszálló honvéddadtesteket sem vonják vissza. Amit tehát a Kállay-kormány e téren produkált, az lényegében ugyanaz, mint amit 25 esztendővel ezelőtt, az összeomlás küszöbén csinált a kormánypárt... Akkor is már nyilvánvaló volt a vereség, de a németekkel való szakítás bátorságot, kockázatot követelt és annál kényelmesebb volt a háború folytatása és tetejébe azoknak az üldözése, akik komolyan, elszántan keresték a kivezető utat.

Amit tehát a kormány oldaláról a megajánlási vita mutatott, az nem sok jóval biztatta az országot. Most, a teheráni konferencia után, mindenki tudja a világon, hogy a szövetségesek lázasan készítik elő azokat a hadműveleteket, melyek keletről, nyugatról és délről egyidejűleg megindulva, szétzúzzák Hitlert és csatlósait. Az is közismert, hogy a támadás időpontjait is megállapította a teheráni tanácskozás. Annak a kormánynak tehát, mely még a végső csapás előtt szakítani akar Hitlerrel, sürgősen kell cselekednie. Ennek a sürgősségnek a megajánlási vitában a kormánypárt részéről nem volt jele s így minden nappal valószínűbb, hogy megismétlődik az 1918-as eset, amikor a vezetőréteg az utolsó pillanatban kezdett kapkodni és természetesen elkésett.

Az ellenzék magatartásában sokkal kifejezettebb fejlődés volt tapasztalható. Most már megszűnt az a teljesen érthetetlen és az országra nézve mérhetetlen kárt jelentő passzivitás, melyet az ellenzék két éven át tanusított, s amely módot adott a kormánynak arra, hogy azt a látszatot keltse, mintha mögötte állana az egész közvélemény. Ez az egységfront, amellyel Kállay annyit operált és amire annyit hivatkozott, nincs többé. Az ellenzéki felszólalásokból kiderül, hogy követelték a csapatok visszavonását az orosz frontról, a németekkel való szakítást a tengely megszűnésének kérdésével kapcsolatban, sőt, ha óvatosan és bizonytalanul is, de már a felelősség kérdését is felvetették. Mindez arra mutat, hogy az ellenzék felismerte,

hogy eddigi módszerein változtatni kell. Felismerte azt is, hogy az a látszólagos egység, melyet Kállayék annyira erőltettek, csak az országnak ártott és csak a náciknak használt. Ez a felismerés kétségkívül nagy lépés előre, de az ellenzék egész magatartásából kiviláglik, hogy még nincsenek tudatában annak, milyen sürgős, s halasztást nem tűrő a Hitlertől való elszakadás kérdése. Pedig a fenyegető katasztrófaért az ellenzéknek is viselnie kell a felelősséget. Mindenki felelős, aki közeledni látja az országot veszélyeztető összeomlást, a nácikkal szövetségben folytatott háborús politika minden szörnyű következményét s ahelyett, hogy teljes erejét megfeszítve harcolna a katasztrófa elhárításán, megelégszik a figyelmeztető szóval. A figyelmeztetés, a kritika egyedül még nem segít, már kevés. Most már sokkal erősebb eszközök kellene: a kivárással szemben mozgósítani kell a háborúellenes tömegeket, cselekvésre, országmentő tettekre kell sarkalni őket. Az ellenzék még ezt sem teszi, még tévőázik, még most is túl óvatos s ezzel maga vállal egyre nagyobb felelősséget az eljövendő katasztrófaért.

S egyre nő magának a magyar népnek a felelőssége is. Mi soha nem azonosítottuk a magyar népet a Horthy-rendszerrel. Most sem tesszük. De ugyanakkor meg kell állapítanunk, hogy az az ellenállás, melyet az ipari munkásság a Hitlernek készült hadianyag termelésével szemben tanúsított, vagy az a nyomás, amelyet a gazdatársadalom a németek ellátását célzó Jurcsek-terv zsarolásával szemben kifejtett, távolról sem elegendő arra, hogy lényegesen csökkentse a magyar nép felelősségét abban, amit kormánya a nácik oldalán, az ő nevében elkövetett. Pedig már nem sok idő van hátra: aki megérti az idők jelét, az most, azonnal, haladék nélkül tiltakozik, tüntet, szabotál a háború folytatása, a nácik további kiszolgálása és a további fegyveres segítség ellen. Holnap már késő lehet.

1943 december 13.

MIÉRT LÉPETT MAGYARORSZÁG A HÁBORÚBA?

A teheráni konferencia elhatározta, hogy keletről, nyugatról és délről megsemmisítő csapásokat mérnek a hitleri Németországra. Két napja ugyanis abban az órában, mikor a szovjetfőváros üdvölvésekkel ünnepelte Gorodok városának elfoglalását, Washingtonban és Londonban nyilvánosságra hozták azoknak a tábornokoknak a neveit, akik a nácik ellen nyugatról és délről megindítandó támadásokat vezetni fogják. A frontok viszonylagos nyugalma senkit meg nem téveszt. Az egész világ tudja, hogy lázasan folynak az előkészületek s *néhány hét múlva* elkezdődik a végső harc, melynek kimenetele nem kétséges: Hitler és csatlósainak pusztulásával fog végződni.

A magyar közvélemény túlnyomó többsége már tisztában van vele, hogy a háború elveszett s hogy a vereség minden szenvedése rázúdul az országra, ha az utolsó percekben nem tud szakítani a német nácikkal. Ezzel kapcsolatban egyre gyakrabban vetődik fel a kérdés: miért kellett Magyarországnak háborúba lépnie? Ezzel a kérdéssel a honvédelmi miniszter is foglalkozott néhány napja. Fejtegetéseivel érdemes foglalkozni, mert Kállay miniszterelnök állításaival homlokegyenest ellenkezőek s mutatják, hogy mennyire felelőtlenül, mennyire könnyelműen és idegen érdekekért vitték az országot a német rablőháborúba. Kállay legőszintébben a hadbalépés okairól akkor szólt, amikor még biztosra vette Hitler közeli győzelmét. Mikor miniszterelnök lett, rádiószózatban fordult az országhoz. Ebben kijelentette, hogy addig nem teszi le a fegyvert, „míg az örök nagy ellenséget, az orosz kommunizmust le nem vertük”. *Két nappal előbb* még mást mondott: „A mi helyünk szövetségeseink, Németország és Olaszország mellett van. A mi sorsunk az orosz harcmezőkön dől el. *Miértünk harcol ott minden katona*, azért kell ott lennünk, mert magyar becsületünk sem engedheti meg, hogy miértünk, nélkülünk mások harcoljanak.”

Ma már ezek a tavalyi kijelentések csak kongó frázisok, amelyek mutatják, hogy mennyire nem tudott komoly, valóban magyar érdekeket a háború mellett felhozni Kállay. Ma már egész más érveket emleget: célozgat arra, hogy német nyomásra feküdt bele a háborúba, hogy már az előde határozta el a hadsereg kiszolgáltatását s ő csak végrehajtotta a mások vállalta kötelezettséget. Az idén november 11-én már azt is letagadta, hogy neki valaha is támadó szándékai lettek volna. Ma azt mondja, hogy az ország csak egy porszem a nagyhatalmak háborújában, kis nemzet, mely *nem oszt és nem szoroz*, amellyel szemben azért elnézést kell tanúsítani, ha mégolyan barbár, aljas szolgálatokat teljesít is a német rablóknak. S ma már ő papol azok ellen, akik kihívó politikát követtek.

Tíz nappal ezelőtt aztán újra a bolsevizmust emlegette, mint a magyar hadbalépés főokát. Semmi kétség, hogy erre válaszolt Csatay honvédelmi miniszter, amikor a felsőházban most hétfőn kijelentette: „Hadbalépésünket nem világnézeti ellenszenvnek vagy rokonszenvnek határozták meg.” A honvédelmi miniszter tehát kereken tagadja, hogy az ország a bolsevizmus ellen, vagy a fasizmus mellett harcolna. Szerinte a hadbalépés oka Magyarország megcsonkítása volt. Csakhogy ez az indoklás két lábára is sántít: először is a Szovjetuniónak semmi köze sem volt Magyarország megcsonkításához, másodszor, 1941 júniusában, amikor Horthy csatlakozott Hitler rablőháborújához, már nemcsak a magyarlakta területek kerültek vissza, de még jó 3 millió nemzetiség is. Hogy indokolhatja Csatay ezekután a hadbalépést Trianonnal?

Az okok sokkal mélyebbek s Kállay maga mutatott rájuk, amikor még biztosra ment. Tavaly március 13-án, mint újdonsült miniszterelnök, ahogy akkor fellengősen írták, a következő „hitvallást tette”: „Nekünk is döntenünk kell hovatarozandóságunkról. Mint már mondtam, a döntés már meg is történt. Mi már akkor döntöttünk, mikor Németország még nem volt a

világ legnagyobb hatalma s Olaszország még csak indulóban volt a diadalmas fasizmus útján.” A „nem új döntés, nem alkalmi döntés” dőlt betűvel van nyomtatva a tudósításokban. Ez mutatja, hogy Kállay kiemelte, kihangsúlyozta őket. A döntés valóban régen megtörtént és nem alkalmi volt. Mióta Horthy állt a kormányruánál, az ország mindig az erőszak, az elnyomás, a szabadság ellenségeinek oldalán állott. Mikor a német demokráciát, a fiatal köztársaságot kezdte fojtogatni a reakció, Magyarországra menekültek Erzberger gyilkosai. Maga Gömbös, a későbbi miniszterelnök rejtegette őket tétényi villájában. Mikor Mussolini Abesszíniát rabszíjra fűzte, a Népszövetségben a magyar kiküldöttek állottak melléje. Mikor Franco Hitler és Mussolini támogatásával béklyóba verte a spanyol népet, a magyar kormány minden erejével támogatta. Mikor Hitler lerohanta Ausztriát, Horthy külön rádiószózatban adott örömeinek kifejezést. És következetesen vitte tovább ezt a vonalat, amikor a fasiszta rablókkal közösen nekitámadt annak a Jugoszláviának, mellyel 6 héttel előbb örök barátsági szerződést kötött.

Csak természetes, hogy ez a haladást gyűlölő, reakciós banda nem hiányozhatott ott, ahol a Szovjetunió szabad népeit akarták bilincsbe verni. Annak a rendszernek, mely 25 esztendőn át akasztófával, börtönnel, internálótáborral tartotta gúzsban a saját népét, nem kellett új döntés az orosz hadüzenetre. Az ő helyük már régen el volt döntve, rég ki volt jelölve, ahogy Kállay mondta, a „diadalmas fasizmus útján”. A kérlelés, az ürügyek keresése, a mentegetődzés és a kis népeknek kijáró elnézés csak most kerül előtérbe, amikor kiderül, hogy a fasizmus nem diadalmas, hanem pusztulásra ítélt. Az ítéletet a teheráni konferencia mondotta ki, végrehajtására most történnek a végső előkészületek s Horthyék jól tudják, hogy a végrehajtásra is hamarosan sor kerül. Az a magyar, aki hazáját meg akarja menteni attól, hogy Hitlerrel együtt zuhanjon a szakadékba, most cselekedjék, különben elkésik!

1943 december 25.

1944

ÚJÉVI MELLÉBESZÉLÉSEK

Az egész haladó világ várakozásteljes lelkesedéssel tekint az ukrainai frontra, ahol Vatutin hadseregtábornok csapatai 10 nap óta egyre szélesebb arcvonalon és egyre mélyebben hatolva be a németek védelmi rendszerébe, verik azokat a német erőket, amelyek még nem is olyan régen Kiev visszafoglalását tűzték ki célul. Az a 22 hadosztály, melyet Hitler Európa minden részéből összeszedett, hogy az 1943-as esztendő végén legalább egy kis átmeneti sikert csikarjon ki, felmorzsolódott a Vörös Hadsereg elszánt védelmén. A német nácik, mint annyiszor, ezúttal is túlbecsülték saját erőiket, lebecsülték az orosz katona hősiességét, a szovjet tábornokok képességeit. Most a szétvert SS hadosztályok, a Hitler Adolf meg a Birodalom nevét viselő páncélos hadosztályok roncsain keresztültört szovjets csapatok adják meg a választ a német kísérletre. Jó 300 kilométeres fronton folyik az orosz előnyomulás. „Ez az év jól kezdődik” - mondják világszerte a szabadságukért küzdő népek. S hogy jól kezdődik, azt mutatja az a komor, semmi jóval nem kecsegtető hangulat, mely az új esztendő kezdetén a német fasiszta berkeket megüli.

Nemcsak Berlinben ilyen a hangulat, hanem Budapesten is. Az ember elolvassa az újévi beszédeket, a lapok cikkeit és megállapíthatja, hogy a budai várban, meg a miniszterelnökség környékén elég jól tudják, hányat ütött az óra. Nincs egy biztató hang, egy optimista szó abban a nyilatkozat-, beszéd- és szóáradatban, mely az új esztendővel kapcsolatban elöntötte az országot. Mindenünnen a gond, a bizonytalanság szólalt meg. És a mellébeszélés. Az egész ország arra a kérdésre vár választ, hogyan lehetne kilábalni a háborúból, hogyan lehetne elkerülni, hogy az összeomlás, mely Hitlert eléri, ne szakadjon rá a magyarságra. Erre hiába remélnék Horthyéktól feleletet. Mint Bodóné, akitől a bor árát kérik, a kormányban ülők egészen másról beszélnek. Rengeteget szavalnak és írnak a kis népekről, arról, hogy Magyarországon nincs feudalizmus és nem is volt. Persze ezeknek a kérdéseknek is van közük ahhoz, amiről hallgatnak, de mindez csak kerülgeti a legfontosabbat, mint a macska a forró kását. A kis népekről most azért fecsegnek annyit, mert azt akarják mondani, hogy ha a kis nép vezetői követték el ugyanazokat a bűnöket az emberiség és a szabadság ellen, mint a fasiszta Németország, akkor a kicsinység enyhítő, sőt mentő körülménynek számít. Ezek a kis ragadozók azt hiszik, hogy a hiéna vagy a görény rokonszenvesebb, mint a tigris, mert kisebb nála. A balga szűz, amikor gyereket szült, azzal védekezett, hogy a baba egészen kicsike. Hitlernek magyar láncos kutyái most szeretnék megjátszani a kis ártatlan szerepét, aki önhibáján kívül, mint valami balga szűz, került a náci rablók közé és csupa ártatlanságból küldött sokszázezer katonát a szabad szovjetnépek leigázására és megrablására.

A legjellemzőbb az újévi cikkekkel kapcsolatban a vezérkari főnöké. A vezérkarba vannak legjobban beépítve a német nácik. Nincs az a bombabiztos bunker, amelybe Hitler katonái mélyebben volnának ásva, mint a magyar vezérkarba. Nem véletlen, hogy a hazafias közvélemény egyik fő támadási célja az az intézmény, melynek jó két éve Szombathelyi Ferenc a vezetője. Nos, a vezérkari főnök cikke úgy indul, mint valami pacifistáé, akinek nincs egyéb gondja, csak a béke. „Hiába sürgetjük a békét, ez nem sikerül sem nekünk, sem másoknak” - panaszkodik a magyar hadsereg vezetője. És még hozzáteszi: „A magyarok távolból nézik a nehéz mérkőzést.”

És mindezt az a vezérkari főnök mondja, aki jó félmillió honvédet küldött a frontra, aki még csak nem is olyan régen maga is kinnjárt Ukrajnában, hogy saját szemeivel győződjön meg róla, hogy a náci utasításokat pontosan végrehajtják-e az újonnan kiküldött könnyű hadosztályok, elég falut perzselnek-e fel, elég asszonyt, gyereket és aggastyánt gyilkolnak-e le? Persze nem minden szándék nélkül penget ilyen békés húrokat ez a tipikus ágyútöltelék-

szállító. Az egész cikk lényege az, hogyha nem lehetséges a béke, akkor persze fel kell készülni a háborúra. Akkor módot kell adni Hitlernek, hogy még több magyar katonát pusztítson el, mint a német utóvédek utóvédjét, hogy az országon keletről nyugatra és délről északra végiggázoljon a visszavonuló náci horda, hogy a magyar városok romjaival próbálja uralmát néhány hétre meghosszabbítani a barbár fasizmus. Ez az, ahová a békéért epedő vezérkari főnök kilyukad.

Ilyenekkel traktálják most azt a magyar népet, mely fölé most minden oldalról gyűlnek a vihart jelző fellegek. Tettek helyett, melyek az országot leszakítanák Hitler oldaláról, csak szavak, célozgatások, mellébeszélés. Pedig az idő sürget. Horthyék csak taktikáznak, húzzák az időt, halogatják a döntést. Az újévi megnyilatkozások újra bebizonyították, hogy felülről, Horthyéktól nincs mit várnia a nemzetnek. Csak a munkások, a parasztok, az értelmiség harcos, németellenes fellépése az egyedüli, amely még elháríthatja a katasztrófát. De ezt is csak úgy, ha gyorsan és elszántan lépnek fel, mielőtt még az utolsó óra lejár.

1944 január 5.

DZSINGISZ-KÁN HORDÁI

Nem először mutatunk rá, hogy Göbbels magyar tanítványai mennyire megszívlelték azt a tanítást, hogy: ha hazudsz, hazudj akkorát, hogy az embereknek elálljon tőle szeme-szája. Ezt a módszert különösen a szovjet-német front kérdéseivel kapcsolatban alkalmazzák. A magyar lapoknak még mindig állandó műsordarabja például a németekkel együtt visszavonuló lakosság. A tények azonban mást mondanak.

A szovjetsajtó nap-nap után megdöbbenő dokumentális bizonyítékokat közöl azokról a kegyetlenkedésekről, amelyekkel a visszavonuló nácik a békés lakosságot, asszonyokat, gyerekeket, aggastyánokat elhajtják, a gyengéket, betegeket, akiknek már nincs jártányi erejük, lelövik vagy agyonverik.

Most, hogy a frontra dobott honvédhadosztályokkal kapcsolatban a magyar nép megtudta, hogy tavaly titokban újra egy hadsereget kitevő katonát adott Horthy Hitlernek az orosz frontra, természetesen megindul a szerezsenmosdatás. Az csak természetes, hogy a budapesti hírverés arról beszél, hogy ezeket a honvédhadosztályokat csupán „megszálló szolgálat” teljesítésére használták fel. A magyar közvélemény azonban a 30 hónapja folyó ámtások és hazudozások ellenére jól tudja, hogy megszálló szolgálat alatt a legaljasabb pribékmunkát kell érteni, amit csak a csatlós Hitler szolgálatában elkövethet: a békés, védtelen lakosság legyilkolását, falvak felperzselését és hasonlókat. Ennek ellensúlyozására most megindul a propaganda a megszálló csapatok gyalázatosságainak tisztáramosására. A náci „Magyarság” című lap például odáig megy, hogy „az ukránok nemcsak megismerték, hanem meg is szerették a magyarokat”. Mindjárt fel is teszi a kérdést: „Miért szeretik a magyarokat?” És a feleletet is megadja rá, persze úgy, a maga módján: „Azért, mert biztosították a rendet és a békét, méltányosak és emberségesek voltak.”

Ennél szemtelenebb állítás még aligha került a türelmes papírra. A hivatalos - és persze nyilvánosságra nem hozott - magyar álláspont mindennek pontosan az ellenkezőjét vallja. A magyar királyi honvédvezérkar főnöke 4. osztály 58800/10. szám eln. 4. vkf. 10. számú nyomtatványa: „A folyó háború tapasztalatainak ismertetése”, a partizánharcokat tárgyalja. Méltányosságról, emberségről, békéről itt ugyan hiába keresnénk egy szót is. Az ellenkezőjéről annál többet. Az utasítások részletesen megmagyarázzák, hogy a megszálló csapatok a legkönyörtelenebbül lépjenek fel. „A könyörtelenség csupán gyengeségnek tekintené a lakosságot” - mondja a honvédvezérkar főnöke, miközben a falvak felgyújtását, a kivégzéseket javasolja. A spiclik és besúgók szervezésénél például Szombathelyi Ferenc vezérkari főnök ilyen tanácsot ad: „Mindenhol akad vállalkozószellemű tolvaj és rabló, martalóc népség. Kellő jutalmazás ellenében, könnyen megvesztegethetők.” Amint ezekből az idézetekből láthatjuk, a hivatalos és - persze nem a nyilvánosságnak szánt! - írásokban szó sincs emberségről, hanem a „tolvaj, rabló, martalóc népséggel” való szövetkezésről, meg könyörtelen embertelenségekről.

Hogy a gyakorlatban hogyan fest a „béke” és a „rend fenntartása”, amiért a budapesti nácik szerint a nép úgy megszerette a magyar pribékeket, arra elég egy leírás Jánosi István tanítótól, aki az 52. gyalogezred távbeszélő szakaszában volt karpaszományos őrzető. Ez a tanító önként ment a frontra, hogy, amint mondotta: „kivegye a részét a nyugati civilizáció védelméből”. Ezért Komáromban, ahol a Belsővárban, mint létszámfelettit le akarták szerelni, külön Berényi Géza hadnagy protekcióját vette igénybe, hogy vele mehessen a megszálló csapatokhoz. Átadom a szót Jánosi Istvánnak:

„Így kerültem ki a frontra. Március 29-én vagoníroztunk ki Vorozsban, majd másnap Dimitrijevbé utaztunk. Hajnalban indultunk partizánvadászatra. Egy kis falucskához értünk. Szomorú látvány tárult szemeink elé. A házak már részben felperzselve, részben még égnek. Egy gödörben 18 személy vegyesen, főleg asszonyok, karonülő csecsemőkkel és néhány fehérszakállas aggastyán. A gödör előtt két golyószóró. Az összeterelt lakosság sírva várja további sorsát. Az asszonyok összetett kézzel rimázkodnak kegyelemért. De nincs kegyelem! Felsőbb parancsra a kivégzést végre kell hajtani. Elcsattan a vezényszó. Leírhatatlan látvány: a karonülő kicsinyek agyveleje ráloccsan édesanyjuk kezére. Páran még élnek, de a további lövések elnémitanak mindent. Dr. Temessy Béla emberszerető ezredparancsnokunk megmagyarázta, hogy felsőbb utasítást nem lehet megtagadni. Nemsokára újabb lövések, négy, a pincében elrejtőzött gyermeket lőnek agyon. Megint lövések. Egy fiatal fiú szalad, akinek sikerült megmenekülnie. Már pár száz méterre van. Megindul a vadászat. Állandóan lövik, mint a vadat. Már pár száz lövés dördült el, ő pedig menekül. Egy lövés éri a lába táján. Megroskadva, visszanézve, megriadva, mint egy sebzett őz fut szökdécselve, sántítva előre. Az életösztön űzi. Egy jólirányzott lövés leteríti és pontot tesz az események végére. Beássuk magunkat, mert itt az este. Köröskörül mindenütt világosság és fény. Égnek a falvak. Irtózatos látvány. Kora reggel indulunk tovább. Minden falut felgyújtunk és elpusztítunk. Így ment ez egy hónapon keresztül, amíg újra vissza nem tértünk Dimitrijevbé.”

Jánosi István a 6. könnyű hadosztály úgynevezett megszálló csapatában teljesített szolgálatot. Leírása egy kis ízelítő abból, hogy hogyan tartották a rendet és a békét, milyen méltányosak és emberségesek Horthy neveltjei. Nagy Vilmos volt honvédelmi miniszter egy őszinte pillanatában a tatárjáráshoz hasonlította azt a harcmódot, amit személyesen tapasztalt, amikor a fronton járt. És valóban csak Dzsingisz-kán vad hordái műveltek 700 esztendővel ezelőtt olyat, amit most a magyar honvéd elkövet az ukrán földön. És ezek után van bátorsága a magyar újságnak arról írni, hogy e pribékek emberségesek, hogy a lakosság szereti őket. Becsületes magyar csak szégyennel és elkeseredéssel gondol erre a gyalázatra, amit népe nevében már jó harminc hónapja elkövetnek ezek a rendszeresen elvadított bandák, melyeket Horthy és Kállay olyan szíves készséggel bocsátott és bocsát ma is Hitler rendelkezésére. Még alig egy hónapja, hogy a magyar parlament tudomásul vette, hogy tavaly új hadosztályok mentek ilyen megszálló szolgálatra. Most a határvédelem ürügyével akarják egyesek átadni a magyar hadsereget a német rablóknak. Igazán itt az utolsó óra, hogy a magyar nép, a munkások, a földművesek, az értelmiség - és nem utolsósorban azok a katonák és tisztek, akiket a német vágóhidakra akarnak küldeni - tetteikkel mutassák meg, hogy nem cinkosai, hanem áldozatai ennek a barbár rendszernek, melyet Jánosi István leírása a maga meztelen embertelenségében és kegyetlenségében oly hűen jellemez.

1944 január 17.

A KIS NÉPEK „VÉDELMEZŐI”

A kis népeknek rendkívül sok védője akadt a fasiszta táborban. Mióta világos, hogy Hitler és csatlósai elvesztik a háborút és utána jön a felelősségrevonás, a számonkérés, a nácik és mindenrendű követőik a kis népek ügyének fogadatlan prókátoraivá váltak. Amíg a német fasizmus vonala felfelé ívelt, szállóigévé lett Hitler mondása: „A kis népek kora lejárt.” Rauschnig, a danzigi szenátus volt náci elnöke 1936-ban kiadta könyvformában Hitlerrel folytatott beszélgetéseit, ahol ez a kis népekre vonatkozó nézet bőven ki van fejtve. Magyarországról is szó van benne, mégpedig elég nyílt és kellemetlen formában. Hitler elmondotta, hogy esze ágában sincs Magyarországgal kivételt tenni és hogy tervei szerint ez az ország is csak olyan szolganép lenne, önállóság, hadsereg és saját gazdaság nélkül, mint a többi.

S hogy mit tett a kis országokkal a német fasizmus, azt Norvégiától Görögorszáig a leigázott, gúzsbakötött, kirabolt és meggyalázott kis nemzetek mutatják legjobban. Aki a tengely oldalán a kis népek védőjéül csap fel, annak igazán bő tere nyílik a tevékenységre. Ezt a tényt elsősorban azoknak a magyaroknak ajánljuk figyelmébe, akik most úgy tesznek, mintha se éjjelük, se nappaluk nem volna a gondtól, hogy hogyan segítsenek a kis népeken. S nem is kell messzire menniük, hogy gyakorlatra váltsák át azt, amit hirdetnek. Ott van mindjárt a szomszédságban három kis ország is, Ausztria, Jugoszlávia, Csehszlovákia, amelyek a saját bőrükön tapasztalták és tapasztalják mind a mai napig, hogy hogyan fest a gyakorlatban a kis népekkel szemben Hitlernek és csatlósainak politikája. De ha kissé messzebb akarnak kalandozni, választhatják működési terükül, mondjuk, azt a kis Hollandiát, mely soha nem háborúzott Magyarországgal, ellenben az első világháború után soktízezer magyar gyermeket fogadott be és esztendőnkön át segített a szegény magyar családok gondjain enyhíteni.

Nem tartunk attól, hogy a kis nemzetek újdonsült magyar védelmezői két kézzel kapnak javaslatunkon s a kis nemzetek ügyéért ott szállnak síkra, ahol egyedül szükség van rá: a német náci barbárok és csatlósaik szöges csizmája alatt vonagló kis országoknál. Amíg Horthy és bandája bíztak Hitler győzelmében, kisebb gondjuk is nagyobb volt annál, hogy a letiport népek ügyét magukénak vallják. Ellenkezőleg. Szívesen vállaltak minden pribékmunkát, tekintet nélkül arra, hogy kicsi-e az az ország, melyet segítenek ledöfni, vagy nagy. Mikor Csehszlovákiát segítettek feldarabolni vagy a jugoszlávok hátába szúrták a törst, szó sem volt a kis népek jogáról vagy védelméről. Maga a hivatalos Magyarország a lekicsinylés és megvetés jelének tekintette volna, ha kis népnek nevezik a magyart. Akkor nem is tűrték volna a kis nép elnevezést. „Erős középhatalom vagyunk” - harsogta akkor Kállay miniszterelnök. S mikor 1942 decemberében Linkomies, a mostani finn miniszterelnök Budapesten járt, hogy a csüggedő náci csatlósokba egy kis lelket öntsön, olyan vaskos bókokat eregetett meg, hogy Magyarország nem középhatalom, hanem tulajdonképpen középnagy hatalom. A kormánysajtó akkor oda volt a boldogságtól és azok a bérelt tollak, melyek ma úgy ontják a tintát a kis népek mellett, akkor a magyar középnagy hatalomról áradoztak.

Kis nemzetté a magyar akkor csúszott vissza, amikor a Vörös Hadsereg Sztálingrádnál a történelem legnagyobb vereségét mérte Hitlerre s amikor a második honvédhadsereg Voronyezs alatt megsemmisült. S amikor a budapesti sajtó vagy a kormány a kis népek sorsán sopánkodik, akkor nemcsak úgy általában gondol a kis népekre, hanem bizonyos határozott csoportot tart szem előtt. A Hitler oldalán harcoló kis csatlós népekre sandít az egész propaganda. Azokért a kis népekért, amelyeket olyan barbár kegyetlenséggel kínoztak és fojtogattak a német fasizmus, Budapesten most sem hullatnak egy könnyet sem. S a saját bőrükről van szó, mikor a kis népeket általában védik. Csak meg kell nézni, hogy milyen az a nóta, amit fújnak. A „Pesti Hírlap”, melyet a fasiszták liberálisnak titulálnak, három napja kijelentette, hogy a

kis népek teljesen ártatlanok, hogy azoknak nincs szabad választásuk, hogy azok azt teszik, amit a nagyhatalmak rájuk kényszerítenek és ezért nem lehet őket felelősségre vonni azért, amit tesznek.

Ez a lényege az egész fecsegésnek, amit a magyar kormány és a sajtó a kis népek kérdésében végez. A felelősség alól való kibúvás. Szóval a kis népeknek nincs szabad választásuk. Teljesen érthetetlen akkor, hogy például miért tudott semleges maradni az a kis Svájc, vagy csak a valamivel nagyobb Svédország, melyet minden oldalról fasiszta megszállás vesz körül. S még érthetlenebb, hogy olyan kis nép, mint a norvég vagy a jugoszláv, egyáltalán nem vallja azt az elvet, hogy a kis nép nem felelős a saját sorsáért. A szabadságukért küzdő népek igenis tudják, hogy nincs a világnak az a nagyhatalma, mely megakadályozhatja őket abban, hogy önállóságukért, függetlenségükért bilincsbevert kezekkel is harcoljanak.

S tudta ezt a magyar nép is, amikor a saját szabadságáért harcolt. A 48-as szabadságharc magyarsága alig számlált 4 milliót, mégis szembeszállt a német elnyomással s 1849-től 1867-ig gúzsba kötve is folytatta harcát, mint ahogy most Dánia vagy Belgium teszi. A választóvonal a történelem folyamán soha nem a kis és a nagy nemzetek közt húzódott, hanem a szabadságukért és a haladásért harcolók és ellenségeik között. S hogy a kis nép is tud nagy lenni a túlnyomó ellenséggel szemben, ha szabadságát védi, azt éppen a magyar történelem nem egy ragyogó fejezete mutatja. A veszély nem azért fenyegeti most a magyart, mert kis nép, hanem azért, mert a német reakciós rablók oldalán harcol. A veszély abban a pillanatban elmúlik, amikor az ország átmegy arra az oldalra, ahol a kis és nagy népek szabadságáért egyformán küzdenek. Ez és csak ez a menekvés útja: minden egyéb csak vereséghez vezet.

1944 január 31.

A MAGYAR JOGREND

Olvasom Alföldi Dezső beszédét az ítélőtáblán. Csak úgy csepeg belőle az emberi jogeszme, a keresztény erkölcsöt emlegeti meg a kis nemzeteket, köztük első helyen Magyarországot, melynek jóhírét szerinte nagyon emeli az a jogrend, az a személyi biztonság és félelemmentesség, mely állítólag az országban uralkodik. Önkénytelenül Jókai Rab Rábijára gondolok, aki a beadványról azt mondja: fekete benne minden molnár és fehér minden kéményseprő. Magyarországon tudvalevően 1919 óta szakadatlanul statárium van. Ezt a statáriumot néha megszükitették, de az utóbbi években, különösen a háború óta, rendkívül kiterjesztették, úgy hogy lényegében a magyar úgynevezett igazságszolgáltatás alapja most a rögtönítélkezés. De emellett ott van a titkos katonai bírászkodás, ami a háború óta egyre nagyobb szerepet játszik a drákói, legtöbbször halálos ítéleteit titkos tárgyalások után ugyancsak titokban hajtja végre. Emellett ott vannak még a speciális titkos bizottságok, például a vezérkari főnök saját titkos bírósága. Nincs az a középkori, pallosjoggal felruházott kényúr, aki szabadabban, felelőtlenebbül kínozhatta, gyilkolhatta áldozatait, mint ahogy azt a vezérkari főnök szakadatlanul megteszi. És ezek után merészeli a tábla elnöke a magyar jogrendet mintaszerűnek mondani, mely csak úgy emeli az ország jó hírnevét.

A magyar jogrendről valóban időszerű beszélni. Most van az évfordulója a bácskai vérengzéseknek. Két esztendeje a rendőrség, a duna-tiszaközi csendőrség és a szegedi gyorsadtest katonái olyan vérfürdőt rendeztek a bácskai lakosság között, mely a legsötétebb középkorban is párját ritkította. Százával gyilkolták le az ártatlan nőket, de előbb erőszakot követtek el rajtuk. Puskatussal verték szét a gyerekek fejét. Nem kímélték sem az aggastyánt, sem a csecsemőt. Raboltak, gyujtogattak s mindezt felső utasításra, Budapesten megállapított tervek szerint. Az újvidéki tömeggyilkosságok vezetői Bajor és Veres tábornokok voltak: 8000 ártatlan áldozat vére szárad kezeiken. A másik hírhedt pribék Grassi vezérőrnagy, aki a Bácskában szerzett tapasztalatait aztán az orosz lakossággal szemben elkövetett embertelenségeknél „értékesítette”. Hogy mik folytak e napokban a Bácskában, arról az újvidéki vérengzések egy szemtanúja ezt írja:

„Az áldozatokat a dunai uszodából irányították a kivégzésre. Tizes, huszas, néha ötvenes csoportokban a Duna jegére hajtották őket, ahol meztelenre kellett vetkőzniök, s agyonlőtték őket. Utána a halottakat, de gyakran a sebesülteket is, egy erre a célra vágott léken a jég alá lökték. Előbb azonban a halott nők füléből kitepték a függőt, ujjait, melyeken gyűrűk voltak, késsel levagdosták. A felrobbantott Dunahídban a hullák százával akadtak meg. Az áldozatok hozzátartozói néha felismerték a partravetődött hullákat, de a csendőrség nem engedte elvinni őket, hanem újra visszalökték a folyóba.”

Sokaknak egész családját kiirtották. Így dr. Kovács Bódog újvidéki ügyvédnek, a Magyar Párt vezetőségi tagjának meggyilkolták a feleségét, fiát, leányát, vejét és hároméves unokáját is. Kállay miniszterelnök félévvel később 2550 gyilkosságot ismert be. 1942 július 15-én tartott parlamenti beszédében azt is beismerte, hogy az áldozatok jórésze még szerinte is ártatlan volt. Megígérte, hogy a vérfürdő felelőseit bíróság elé állítják. De mint tudjuk, a vérfürdő felelőseit nem állították bíróság elé. A magyar bíróságoknak ilyesmire nincs idejük, ők mással vannak elfoglalva; azoknak a magyaroknak üldözésével, akik a német nácik ellen harcolnak, akik meg akarják menteni az országot attól a sorstól, ami Hitlerre vár.

A bácskai vérfürdők célja elsősorban a nemzetiségek megrettentése volt. Horthy a bácskai példán akarta megmutatni a német nácik segítségével magyar uralom alá kényszerített szlovákoknak, ukránoknak, románoknak, hogy mi vár azokra, akik nem törődnek bele abba,

hogy megfosszák őket legegységesebb emberi és szabadságjogaiktól, s elsősorban anyanyelvük használatától. De ezen túlmenően az egész magyar népnek, különösen pedig a magyar dolgozóknak szóltak a bácskai borzalmak. Horthy így közölte velük, hogy még a régi, hogy a böllér-bicskát, amit Siófokon olyan fűgén kezelt, meg a hullák Dunába dobását, amiért már 1920-ban „úszómesternek” nevezték, még mindig nem veti meg, sőt fokozottabb mértékben használja. Azok a bestialitások, melyeket a szovjet nép az úgynevezett megszálló honvéd-csapatok részéről tapasztalt, s amelyek nem egyszer még azt is túlhaladták, amit e téren a német nácik elkövettek, annak a szellemnek a termékei, amely a magyar népet is úgy kezeli, ahogy két éve a bácskaiakat.

Most közeleg a megtorlás órája. A magyar nép legjobbjai szakadatlan harcot folytattak ez ellen a rendszer ellen. De harcuk nem volt elég mély, elég következetes, elég bátor ahhoz, hogy meg tudják dönteni Horthyék uralmát. Azt a rendet, mely annyira rokon Hitlerével, annyira közös bennük az emberi jogok, a szabadság megvetése, annyira a terroron, a megfélemlítésen, annyira saját népük és a szomszédok rabsorbantartásán alapul. Most, amikor a szabad nemzetek összefogása megszabadítja az emberiséget a német fasizmustól és mindenrendű csatlósaitól, a magyar hazafiaknak is alkalmuk nyílik, hogy maguk csináljanak rendet a saját portájukon. Az egész ország jövője függ attól: el tudja-e seperi a magyar nép azokat, akik egy emberöltőn belül már másodszor viszik a németek oldalán vereségbe az országot. A magyarság minden érdeke az, hogy ezt a nemzetmentő munkát még a szövetségesek győzelme előtt maga a magyar nép végezze el.

1944 február 1.

ÖTSZÖRÖS FRONTÁTTÖRÉS

Február harmadika óta ötször szólaltak meg Moszkva ágyúi, hogy új győzelmeket üdvözljenek. Február harmadikán a főváros ágyúi a Bjelaja Cerkov és Kirovográdnál közötti áttörést hirdették, ahol 10 német hadosztályt fogtak körül. Két nap múlva Luck és Rovno elfoglalását jelentették, s huszonnégy órával később a nikopoli áttörésre szólaltak meg, ahol a Vörös Hadsereg csapatai 7 német hadosztályt szétverték, ötöt bekerítettek. Egy pillantás a térképre megmutatja, hogy nyugaton Luckig jó 100 kilométer mélységben át van törve a német front. Ott, ahol a német hadosztály körül szorul napról-napra összebb a gyűrű, több mint 200 kilométeres rést vágott a Vörös Hadsereg a német vonalakon. Végül tegnap, február 8-án Sztálin hadseregfőparancsnok két hadparancsa újabb győzelmekről számolt be. Az első arról adott hírt, hogy a negyedik ukrainai arcvonali csapatai a napokban likvidálták a Nikopoltól délre fekvő német hídfőállást és az egész vonalon elérték a Dnyepert. E harcok során a szovjetcsapatok elfoglalták az egész 120 kilométer széles és 35 kilométer mély hídfőállást és többek között Kamenka városát. A második parancsból megtudtuk, hogy a szovjetcsapatok szétverték a németek nikopoli hadseregcsoportját és rohammal bevették Nikopolt. Az ukrán frontot több helyen tépte szét az utolsó napokban az orosz hadsereg. Most azután beszélhetnek Berlinben rugalmas védekezésről, meg sikeres elszakadási műveletekről; olyan ember nincs a világon, aki elhinné, hogy 15 német hadosztály csak azért került katlanba, mert ez Hitler terveibe pompásan belevágott.

Az új orosz győzelmek egy másik legendának is kitekerték a nyakát. A kurszki vereségig a németek azt a hiedelmet akarták kelteni, hogy az oroszok fölénye kizárólag az időjárás eredménye. Ezért a nácik nyáron győznek, s csak télen, a nagy hidegek segítségével tudnak az oroszok sikert felmutatni. A Vörös Hadsereg tavalyi nyári győzelmei ezt a mesét elintézték. Az időjárás a fronton az idén szokatlanul enyhe, éppen az ukrán harcok színhelyén egészen tavaszias. A hóolvadáستól felázott utak nem gátolták az orosz előnyomulást, az enyhe idő nem használt a németeknek; télen is, mint a nyáron, az időjárástól függetlenül az győzött, akinél jobb a vezetés, a felszerelés, akit lelkesít a tudat, hogy hazája földjét szabadítja meg a betolakodó rablóktól.

A darabokra szabdalt német front mögött teljes erővel folyik a bezárt hadosztályok megsemmisítése.

Újra felmerülnek azok a képek, amelyeket Sztálingrádnál láttunk. Az öreg Junkers 52-es teherszállítógépek, melyek már a Volga mellett körülzárt 6. német hadsereg légi ellenállásánál is csődöt mondtak, megint tucatjával pusztulnak el a katlanok feletti légtérben, vagy a repülőtereken. A gyűrűn belül gyorsan olvadnak le a bezárt csapatok: két hadosztály roncsaiból egy ezredet formálnak, három ezred maradékából egy zászlóalj lesz, majd egy század. És természetesen bebizonyosodik, hogy azok a tisztok, akiknek protekciójuk van, repülőgépeken hagyhatják cserben csapataikat: egyetlen ilyen lelőtt repülőgépen 15 magasrangú tiszt próbálta menteni a bőrét.

A magyarokat kétségkívül az az áttörés érinti legközelebről, melynek eredményeképpen Luck és Rovno az oroszok kezére jutott. Ezek a helyek az első világháborúban is nagy szerepet játszottak s mindkét város erődítmény volt már akkor is. 1916 nyarán itt törte át Bruszilov orosz tábornok az osztrák-magyar frontot, s majdnem félmillió, jórészt magyar foglyot ejtett. A szovjet jelentésből kiderül, hogy az itteni áttörés dél felé, Dubno irányában halad s az orosz csapatok itt már csak olyan messzire vannak a magyar határtól, mint Budapesttől Kassa vagy Sátoraljaújhegy. S az is kiderül az oroszok jelentéséből, hogy újra magyar csapatokat dobott

Hitler a frontra, hogy a német visszavonulást fedezzék. Az a közmondás, hogy a hazug embert hamarabb utolérlik, mint a sánta kutyát, ezúttal is helyesnek bizonyult. Néhány nappal azután, hogy Kállayék erélyesen tagadták, hogy honvédcsapatok lennének a fronton, egyszerre két magyar hadosztályt vert szét a Vörös Hadsereg s a magyar közvélemény a moszkvai rádión át hamarosan értesülni fog a hadifoglyok saját közleményei alapján arról, hogy mire is használja fel Hitler azt az ágyútöltelékét, amit Horthyék olyan szíves készséggel és a magyar nép háta mögött bocsátottak rendelkezésére.

A nagy hadiesemények között is figyelmet érdemel a finn főváros, Helsinki bombázása. A német nácik nem képesek saját városaikat sem megvédeni a légi megtorlások ellen. Még kevésbé tudnak segíteni azoknak a csatlósáknak, akik a háború kezdetén a villámgyors győzelem és az olcsó babérok, meg a dús zsákmány reményében csatlakoztak a náci rablókhoz. Mindenki tudja, hogy Budapestre is ez a sors vár, hogy a magyar főváros is elszenvedi mindazt a pusztulást és rombolást, ami kijár azoknak, akik résztvesznek Hitler rablóhadjárataiban.

Ezért állítja a magyar kormány körömszakadtáig, hogy az orosz fronton nincsenek honvédcsapatok. Egy esztendő óta, mióta rájöttek, hogy elspekulálták magukat, hogy a háború elveszett, Kállayék egyebet se tesznek, mint hogy igyekeznek elleplezni, lekicsinyíteni vagy szemtelenül letagadni a Hitlernek nyújtott támogatásukat. Tavaly májusban már úgy tettek, mintha az utolsó katonát is elhozták volna a Szovjetunióból. Horthy napiparancsban üdvözölte a visszatérteket. Kállay ünnepélyes külsőségek között fogadta a megsemmisült 2. honvédhadsereg visszajött parancsnokait. Tavaly augusztusban Ghiczy, az új külügyminiszter már arról beszélt, hogy Magyarország „lábhoz tett fegyverrel vár”. S miközben így próbálták azt a látszatot kelteni, hogy Magyarország már nem aktív résztvevője a háborúnak, hanem csak afféle néző, teljes erővel támogatták élelemmel, iparcikkkel Hitlert és tetejébe még 12 új hadosztályt is adtak rendelkezésére. Mikor pedig az oroszok kezdték ezeket a hadosztályokat szétverni, Kállayék ugyanolyan szemtelenül letagadták létezésüket, ahogy egy év előtt „ellen-séges hírverésnek” mondták a voronyezsi katasztrófát.

Mindez persze nem segít. A háború kérlelhetetlenül közeledik a magyar határok felé. Manőverek, tessék-lássék gesztusok, hazug cáfolatok ezen nem változtatnak. Aki az országot meg akarja menteni, annak el kell szakadnia Hitlertől. Azok a munkások, parasztok, tisztek és katonák, akik látják, hogy a háború elveszett, hogy minden további nap a rabló nácik oldalán csak növeli a magyar nép szenvedéseit, lépjenek végre a tettek mezejére, mielőtt még végleg elúszik a menekvés utolsó lehetősége is.

1944 február 9.

MI AZ OKA A MAGYARSÁG SZENVEDÉSEINEK?

Bodóné, aki másról beszél, amikor a bor árát kérdik, elterjedt figura a magyar kormányajtóban. Minél világosabb Horthyék háborús politikájának a csődje, annál több a mellébeszélés, melynek célja, hogy a közvélemény figyelmét elterelje az égető, a kormánynak kellemetlen kérdésekről. Az ember azt hinné, hogy most, amikor a háború közeledik a magyar határokhoz s amikor az országban egyre többen követelik a Hitlerrel való szakítást, ez a kormányajtóban is visszatükröződik. Ehelyett lépten-nyomon azt lehet tapasztalni, hogy olyan lapok is bekapcsolódnak a mesterséges ködfejllesztésbe és irányítják a közfigyelmet a lényegtelenre és megtévesztőre, melyek egyébként súlyt helyeznek arra, hogy aláhúzzák, hogy külön utakon járnak s nem értenek egyet a német náciakat árkon-bokron követőkkel.

A „Magyar Nemzet” például most arról elmélkedik, hogy a magyarság szenvedéseinek oka jórészt az ellenséges propaganda s az, hogy az országot nem ismerik eléggé. „Ezek a tények - írja az újság - meggátolták még a jóindulatú közvéleményt is abban, hogy tárgyilagos véleményt alkosson a helyzetről.” Az ellenséges propagandára való hivatkozás olyan régi, mint a hegyek s nem változtat az elkoptatottságán és elcsépeltségén, ha ezúttal a független kisközség lapjában bukkan fel. Nem kell semmiféle ellenséges propaganda ahhoz, hogy ellenszenv és gyűlölet támadjon a Horthy-rendszerrel szemben a szabadságszerető népek közvéleményében. Ez az érzés az egyszerű tények ismeretén alapul s nagyon téved az, aki azt hiszi, hogy az ország viszonyainak jobb ismerete gyökeresen változtatna rajta. Ellenkezőleg. Képzeli csak el, hogy a jóindulatú külföld pontos és tárgyilagos információt kapna, mondjuk, a bácskai vérengzésekről vagy arról, hogy mit művelnek az Ukrajnában levő honvédhadosztályok a békés lakossággal partizánvadászat ürügye alatt. Javítana-e ez a Horthy-rezsimről alkotott képen?

Hasonló eredménnyel járna a tárgyilagos felvilágosítás minden téren. Nemcsak a munkaszázadok borzalmainak, vagy a vezérkari főnök saját külön kínzókamráinak leírása, de az egykezek működése, a parasztság kifosztása a Jurcsek-terv útján, a munkásokon basáskodó parancsnokok garázdálkodása, a német-magyar „sorsközösség” mögött meglapuló hűbéri viszony, szóval az ország bármely kérdésének hű ismertetése csak súlyosbítaná, komorabbá s visszataszítóbbá tenné azt a képet, melyet a jószándékú külföld arról a Magyarországról nyer, melyre Horthyék nyomták rá bélyegüket. Ezzel tisztában vannak a magyar nép urai is és azért feszítik meg minden erejüket, hogy mennél kevesebb tárgyilagos leírás, az igazi viszonyok föltárása lásson napvilágot. Ha valahol, úgy a „Magyar Nemzet” főszerkesztőségében kell arról tudni, hogy nem ellenséges propaganda, hanem Horthyék tettei miatt nő egyre az ellenszenv.

És ez vonatkozik a szabadság, a Trianon, a Duna-völgye kérdéseire is. Valóban elmondhatja-e egy őszinte hazafi, hogy az, amit vezetői az utolsó években Hitler oldalán elkövettek, a magyar szabadság érdekében történt? Hát lehet szabad az, aki segít rabláncra fűzni a népeket, elsősorban a saját sorsközös szomszédait, akinek gyárjai, földjei évek óta a német rabtartókra termelnek, akinek fegyveres ereje ma is a náci rablók segédsapata? Egyáltalán hivatkozhat-e a szabadságra az, aki nem harcol erejének minden porcikájával a független népeket rabszíjra fűző német fasizmus ellen? Ha valakinek, a magyar nemzetnek kell saját ezeréves tapasztalatából tudnia, hogy a németek oldaláról mindig csak elnyomás, beolvasztási és gyarmatosítási törekvés érte, hogy a szabadságot hány véres csatában kellett a német Drang nach Osten, a kelet felé töréssel szemben megvédeni. S most, amikor már Magyarországon is nyíltan emlegetik, hogy a német vereség a függetlenség előfeltétele, hogy német győzelem esetén az

egész ország, a trianoni csakúgy, mint az új szerzemény, náci gyarmattá vált volna, lehet-e még ezt a rablőháborút Trianonnal mentetni?

Így vagyunk a Dunamedencével is. Amíg Hitler egymásután ígázta le a Duna mentén levő népeket s a szabad nemzetek helyére protektorátust, bábkormányt vagy hűbérest ültetett, addig a magyar kormányajtó csak elismeréssel és helyesléssel beszélt arról, hogy „ezt a területet szervesen beleillesztik az új Európába”. Most, amikor a szovjet nép hősi harca, a Vörös Hadsereg győzelmei és a szabadságszerető népek közös erőfeszítése és áldozata következtében kezdenek lehullani a bilincsek és közeledik az óra, amikor a gúzsbakötött nemzetek újra visszanyerik szabadságukat, most kezdi a magyar ajtó féltetni a Dunamedence népeit. Azok szónokolnak és írnak a nagyhatalmak őrszemei és a bábkormányok ellen, akiknek egy szavuk sem volt, amíg Hitler Pavelicsekkel, Nedicsekkel, Antonescukkal, Tukákkal rakta meg a Dunamedencét. És aki maga is beáll ebbe a kórusba, annak tudnia kell, hogy nem a magyar nép érdekeit védi, hanem a német náccikkal szövetséges Horthy rendszerét támogatja, amikor a szabadságszerető nemzetek győzelmétől félti a népek egyenjogúságát.

A magyar népet súlyos, katasztrofális, egyre gyorsabban közeledő veszély fenyegeti: az, hogy Hitler magával rántja a vereségbe és összeomlásba. Emellett minden egyéb eltörpül. S aki hazáját ettől a veszélytől meg akarja menteni, az ne kapja fel a kormányajtó rég elcsépelet frázisait az ellenséges propagandáról, Trianonról meg a Dunamedence kis népeiről, ezzel csak azok malmára hajtja a vizet, akik meg akarják zavarni a magyar nép tisztánlátását. A központi kérdés az, hogy elszakítsák a kötelékeket, melyekkel Horthyék az országot Hitler sorsához láncolták. Aki erről a kérdéstről eltereli a figyelmet, aki ezt elkeni, elhomályosítja, saját népét taszítja abba az örvénybe, amely a barbár német fasizmust menthetetlenül elnyeli.

1944 február 15.

KÁLLAY „EGYSZERŰ” KÜLPOLITIKÁJA

Olvasom a magyar miniszterelnök beszédét, amelyet a nemzetvédelmi keresztesek zászló-avatásán tartott. Megtudtam belőle végre, hogy mi is a magyar külpolitika úgynevezett vezérvonala. Azt mondja Kállay: „Míg bennünket nem bántanak, mi sem bántunk senkit, de ha bántani akarnak, nem tehetünk mást, mint szembeszállunk azzal, aki hozzánk akar nyúlni.” És azoknak, akik némi meglepetéssel hallgatták szavait, még önelégülten hozzátette: „Ilyen egyszerű a magyar nemzet külpolitikája.” Hát egyszerűnek egyszerű. Olyan egyszerű, mint Kállay egyéb kijelentései, például: „Magyarország a legbékésebb ország a világon.” Meg hogy „Mit akarnak tőlünk, kis, békés néptől.” Az ember már szinte a zsebkendője után nyúl a meg-hatottságtól, amikor eszébe jut, hogy...

Hogy ez a Kállay azzal kezdte miniszterelnöki pályáját, hogy kijelentette: addig le nem tesszük a fegyvert, míg a bolsevizmust ki nem űztük Európából. S mert az országban nem volt valami nagy a háborús lelkesedés, külön propagandaminisztert kerített magának azzal a programmal, hogy „hordozza meg a véres kardot”. Választása a legrohadtabb náciügynökre esett, aki közvetlenül Göbbels tanítványa volt s aki tajtékozva feküdt bele a háborús uszításba. De Kállay maga sem maradt el: csak úgy tüzelt a keleti barbarizmus ellen, a civilizációs keresztes hadjáratnak nem volt nála habzóbb száju hirdetője. Büszkén vallotta, hogy a háborúban való részvétele önkéntes meggyőződéséből fakadó, hogy rendszere számára a döntés a háborúról már akkor megtörtént, „amikor, - mint mondotta - a fasizmus még csak indulóban volt diadalmas útján”. Szakadatlanul hangsúlyozta a háború támadó jellegét: „Ezúttal nem vártunk, míg az ellenség határainkhoz ér, elébe mentünk az ellenségnek.” S hogy semmi kétség ne legyen célja felől, a lapok fejlécei, a tábori levelezőlapok jelszavai az ő utasítására kezdték hirdetni: „A magyar élet ára a szovjet halála.”

Mindez még friss emlékezetünkben van, hiszen még nincs két éve, hogy elhangzott. S meg kell vallanunk, hogy e téren Kállay állotta szavát. Ha azt mondotta, hogy „hadbaszállunk erőnk teljességével, minden rendelkezésünkre álló katonáinkkal”, akkor ez az ígérete nem maradt papíron. Több mint félmillió katonát küldött Hitlernek s még ma is 12 honvéddadosztály garázdálkodik Ukrajnában s gyilkolja, rabolja megszállás címén a szovjet népet.

Ezek után mer Kállay felállani és a nemzetvédelmi keresztesek zúgó tapsai mellett ártatlanul kijelenteni, hogy: „amíg minket nem bántanak, mi se bántunk senkit”. És hasonló szemtelen arculköpése az igazságnak minden egyéb állítása is. Magyarországon állandó a statárium, a börtönök, az internálótáborok tömve vannak, a csendőrség létszámát most emelték s a fegyverhasználat jogát újra bővítették, pótrendőrséget, pótcsendőrséget szerveztek, csak decemberben a békepárt embereinek százait zárták be s erre Kállay egyéni szabadságról, belső békéről hazudozik.

S mit mond a munkásságról? „A munkásság - mondja szemrebbenés nélkül - sajátmagának és nemzetének termel.” Mindenki tudja, hogy a magyar munkás sem magának, sem a nemzetnek nem termel, hanem Hitlernek gyárt napi 10-12-14 órán át municiót, páncélt, repülőmotort, tengeralattjáró-alkatrészt és mindazt, ami a náci rablóhadjáratra szükséges. S ha a hazafias munkás ezt szavá meri tenni, ha azt követeli, hogy magának vagy nemzetének jusson szorgalmának gyümölcse, akkor Kállay spiclijei, rendőrei, csendőrei kezére jut. Ezrével küldték ki az ilyen öntudatos munkásokat a különleges munkaszázadokban a frontra s ott külön e célra betanított keretlegénység kínozza őket halálra, amíg a Vörös Hadsereg ki nem szabadította a megmaradtakat a Kállay-kiagyalta mozgó veszthelyekről. Így fest az a munkásszabadság, amelyről a miniszterelnök azt mondja, hogy párját ritkítja Európában.

A kutya ugat, a hangját elviszi a szél, mondja a közmondás. Aznap, mikor Kállay a nemzetvédelmieknak magyarázta, hogy a fekete tulajdonképpen fehér s hogy a rablőháborúban való részvétel a békés kis nép legbiztosabb ismertetőjele, a Vörös Hadsereg az utolsó emberig elpusztította a 8. német hadsereget. Két hét alatt 55000 halottja volt ennek a körülzárt seregnek, a maradék 18000 megadta magát. Még alig két hónapja, hogy a magyar miniszterelnök bevallotta, hogy Voronyezs alatt 300000 főnyi honvédhadsereg pusztult el. Mint a német utóvédek utóvédje pusztult el ez a hadsereg s mutatja jövő sorsát minden haderőnek, amelyet határvédelem, szövetségi hűség vagy egyéb ürügy alatt Hitler kezére adnak Magyarország jelenlegi urai. Ez a tény a fontos, nem pedig Kállay csűrése-csavarása. És erre gondoljon az a magyar, aki számára világos, hogy Hitler és csatlósainak sorsa meg van pecsételve.

1944 február 21.

A KIEVI BORZALMAK

Bár a háború nem szűkölködik eseményekben, a világ figyelmét újra a német barbárságokra összpontosította az a jelentés, mely a Kievi rombolásokról és embertelenségekről számolt be. Kiev jó ezer esztendőn át az orosz nép életében vezető szerepet játszott. Templomai, székes-egyházai még a kilencedik századra nyúlnak vissza s azóta zárandokolnak Kievbe a birodalom minden részéből a hívők. A modern Kiev hatalmas kultúrgócpontra is volt: itt sorakoztak fel az ukrán múzeumok, könyvtárak, képtárak. Az utolsó 25 esztendőben óriási ipartelepek keletkeztek itt. A majdnem milliós város két évig nyögte a német és - mindjárt hozzátehetjük - a magyar igát. Most a német fasiszta megszállók gaztetteit megállapító rendkívüli bizottság számokkal és adatokkal mutatja be, hogy mit műveltek e két év alatt azok a rablók, akik a civilizáció védelmének ürügyével rátörtek a békés szovjet népre.

A jelentés hallatára az embernek a gótok és vandálok pusztításaira kell gondolnia. A történetírók elmondják, hogy ezek a barbár hordák hogyan rendezték be istállóknak Róma mozaikos, márványpadlós templomait és középületeit, hogyan fessegették le lándzsákkal az oszlopokról a nemesfém díszítéseket, hogyan rabolták el a templomi kelyheket és kereszteket, hogyan gyújtották fel a könyvtárakat, hogyan ölték halomra válogatás nélkül a békés lakosság apraját, nagyját. Ugyanez a kép ismétlődik meg Kievben. A náci vandálok előszeretettel rendezték be istállóikat a modern gyermekkertekben és iskolákban. A múzeumokat kirabolták, tartalmukat szétlopkodták vagy Németországba vitték. Az ezüstkoporsókat, a X-XI-ik századból való kegyszereket elrabolták, a templomokat, köztük a világhírű Uszpjenszkij székes-egyházát, az orosz építőművészetnek a XI. századból származó remekét felrobbantották. A Sevcsenkóról elnevezett egyetem könyvtárát mint a többieket is, elpusztították, amit el nem hordtak Németországba, azt feltűzelték. 1941 és 42 telén a náci kultúrterjesztők előszeretettel fűtöttek az ukrán könyvtárak könyveivel és szekrényeivel. Az ikonokat, az orosz szentképeket a templomokból elrabolták s a szamovárok mellett az ikon volt a legkeresettebb emléktárgy, amit a Berlinbe vagy Budapestre utazó tisztek magukkal hurcoltak.

Hogy mit szenvedett egyetlen város, azt mutatják a rombolás méretei. 200000 ember hajléka pusztult el ebben a városban: annyi, mintha Szeged, Szombathely és Sopron minden épülete megsemmisül és a föld színével válik egyenlővé. A házak mellett a lakosságot sem kímélték; a két év alatt 195 ezer embert gyilkoltak meg, férfit, asszonyt, gyereket vegyesen. Ha elképzeljük, hogy Kecskemét, Hódmezővásárhely és Szolnok minden lakosát az utolsó emberig kiirtják, akkor kapunk fogalmat arról, hogy mit műveltek Kievben a náci fenevadak. A Babij Jar vesztőhelyein vagy Darnicán a meggyilkolt anyák mellé „elevenen dobták a gödörbe a csecsemőket s az elevenen eltemetettek felett nem egyszer mozgott a rájuk szórt földréteg” - mondják a szemtanúk. A jelentés felsorolja a felelőseket, akiknek élén Erich Koch áll, az ukrainai birodalmi komiszár, utána Mannstein marsall következik meg a többiek, akik nem kerülnek el a számonkérést és a felelősségrevonást. A rablott holmi egy része is előkerül és a hiányzókat is megveszik maradék nélkül azokon, akik hordáikat Szovjet földre küldték rabolni.

Kiev két esztendőn át a magyar megszálló hadsereg főhadiszállása volt. Itt garázdálkodott például Bakay altábornagy, a kievi megszálló csoport parancsnoka, aki a hadseregben pompás üzleti érzékről tett tanuságot. Valóságos szállítási vállalata volt. Vasúton, de főleg teherautókon szorgalmasan szállította Magyarországra a lopott, rabolt holmikat. Különösen a nemesfémből készült ikonokat szerette, de nem vetette meg az egyszerű ékszert és a képeket sem. Példáját természetesen környezete is követte s főhadiszállása idővel a rablott és lopott holmik valóságos börzéjévé alakult. Gyakori vendég volt nála Jány Gusztáv, a második hadse-

reg parancsnoka, aki szívesen vitt magával egy-egy értékes emléktárgyat. A magyar hadsereg számára küldött dohány, alkohol, szeretetadományok jelentékeny része Kiebben akadt meg s élénk cserekereskedelem tárgyát képezte. 100 Levente-cigaretta ugyanolyan pénzegység volt, mint a tízpengős és a Kievi hadtáp nyüzsgött a seftelő, üzérkedő magyar katonatisztektől, akiknek kezén fűgén vándorolt Magyarország felé az a rabolt és lopott holmi, ami most a rendkívüli bizottság jelentésében szerepel. Darnica, ahol 68000 békés ukrán polgárt gyilkoltak le a magyar megszálló csapatok, egyik állomáshely volt s ahogy a fosztogatásban, úgy a békés lakosság sanyargatásában sem maradtak el náci gazdáik mögött a magyar csatlósok.

Jól tudjuk, hogy amit Kiebben Horthy tisztjei műveltek, azt megtették otthon is. A Bácska megszállásánál 1941-ben és az újvidéki tömegmészárlásoknál nemcsak gyilkoltak a honvédcsapatok vezetői, hanem zsaroltak és raboltak is, amennyi beléjük fért. Itt mutatkozott meg először tisztán kitenyészve az a szegedi szellem, mely jó 20 esztendő alatt nagyra nevelte a korrupciót és az aljas ösztönöket. Feketealmi-Czeidler altábornagy, vitéz Grassy vezérőrnagy meg a többiek szökése mutatja, hogy a magyar népen belül érnek az erők, melyek ki akarják küszöbölni azt a mérget és salakot, amit a Horthy-rendszer olyan szívósan terjesztett és védett. A kievi borzalmakról szóló hivatalos jelentés a maga szörnyű meztelenségében mutatja azt a rezsimeket, melynek a magyar reakció olyan szíves készséggel állott szolgálatába s amelyről el lehet mondani, hogy amilyen az úr, olyan a szolga. S a hazáját, népét szerető magyar az ilyen tények ismeretében akkor cselekszik előrelátóan és helyesen, ha maga üt szét a saját háza táján és maga tisztítja meg országát a modern vandáloktól s mindenrendű csatlósaitól.

1944 március 2.

A VÖRÖS HADSEREG ÚJ ÁTTÖRÉSE

A Vörös Hadsereg új áttörése, melyet a Zsukov marsall vezetése alatt álló első ukrán front-hadsereg katonái hajtottak végre, kezdi minden vonalon éreztetni hatását. A németek fő összekötő vasútvonala, Odesszától Lembergen át Németország felé, szét van szakítva. Ez a leg-rövidebb út a sziléziai iparvidékhez, ezen keresztül kapta utánpótlását, hadianyagát Mannstein német tábornok hadserege. Négy páncélos és nyolc gyalogos hadosztályt vertek szét az oroszok az első két napon s hogy lendületük fokozódott, azt mutatja, hogy az áttörés harmadik napján is 200 községet, köztük hat járási székhelyet foglaltak el. 350 német páncél- és harckocsi, 450 különböző kaliberű ágyú, 3000-nél több gépkocsi pusztult el vagy jutott orosz kézre. 15000 halott maradt az ütközet helyén és 3000 német fogoly menetel a gyűjtőtáborok felé. 23 nagy hadianyag- és felszerelési raktár szerepel a zsákmány között.

A harcteret, amelyen az áttörés történt, az első világháború magyar résztvevői jól ismerik. Tarnopolt és Proszkurovot, melyek nevét a szovjet jelentés a fővonal átvágásával kapcsolatban említette, sok százezer magyar katona saját keserves tapasztalatából ismeri. Tudják, hogy itt a tavaszi hóolvadások idején milyen járhatatlanok az utak, hogy a kövér, zsíros földeken feneketlen a sár, mely vastag rétegben tapad a bakancsokra s hogy a kocsik, ágyúk kerekei agyig merülnek el a nyúlós, ragadós, szurokszerű tömegben. Ezeket azért említem meg, mert mutatják, hogy milyen az a terep, amelyen a Vörös Hadsereg egy-egy napon 15-25 kilométer mélységben törte át a német frontot. A távolság a Sepetovka mellett lévő Izjaszláv és a tegnapi hadijelentésben említett Zbarazs járási székhely között akkora, mint Budapesttől Szolnokig vagy Budapesttől Salgótarjánig.

Ezt a távolságot három nap alatt tették meg a szovjetcsapatok, melyek tegnap olyan közel voltak Tarnopol városához, mint Rákoskeresztúr a Lánchídhöz. Amellett az áttörés szélessége akkora, mint a Budapest-debreceni vasútvonal hossza. Ezen a széles arcvonalszakaszon nyomul előre most a Vörös Hadsereg. Amellett a szovjet jelentésnek azt a részét, hogy „több ponton helyi jelentőségű harc folyik”, a német közlések kemény orosz támadásoknak minősítik.

A németek kizártnak tartották a szinte járhatatlan terepen az olvadások idején nagyobb szabású hadművelet végrehajtását. Mint annyiszor, a nácik most is alábecsülték a Vörös Hadsereg képességeit, a szovjetkatona kitartását és találékonyságát, mellyel minden akadályt legyőz. Ilyen meglepetés érte őket akkor is, amikor azt hitték, hogy a Dnyeper széles medre lehetővé teszi számukra a hosszabb ellenállást. Leningrád alatt is tapasztalniuk kellett, hogy azokat a páncélerődöket, amelyeket másfél esztendőn át annyi gonddal és a hadmérnöki tudomány legújabb vívmányainak felhasználásával, vasbetont és munkát nem kímélve, építettek, elseperte az orosz tüzéség. Pedig ezekről az erődítésekről az volt a német tisztikar véleménye, hogy semmiben sem maradnak mögöttes az annyit emlegetett Siegfried-vonalnak. A hazájára tört rablók kiűzésében és megsemmisítésében a Vörös Hadsereget nem tudja feltartóztatni sem természetes, sem mesterséges akadály. A Kaukázus hófedte bérceiből ugyanúgy kiverték a válogatott német alpesi hadosztályokat, mint a leningrádi páncélerődökből s a Dnyeper széles hullámai éppúgy nem tudták feltartóztatni őket abban, hogy két nap alatt 12 német hadosztályt verjenek szét.

A szovjetgyőzelmek jelentőségét még jobban fokozza az, hogy tavaly július közepe óta, amikor a németek megkísérelték a kurszki ív levágását, a Vörös Hadsereg szakadatlan támadó harcban áll.

Nyolc hónap szakadatlan harcai nem csökkentették a szovjethadsereg lendületét és ütőerejét. Ellenkezőleg, győzelmes előnyomulása során szerzett tapasztalatai csak növelték öntudatát és ez záloga az újabb győzelmeknek. Januárban elpusztult a Leningrádot körülzáró német hadsereg. Februárban a 8. hadsereg 10 hadosztálya és egy dandára semmisült meg a korsunyi katlanban. Most a galíciai síkon sujtott le a Vörös Hadsereg. Teljesen jogos és alapos tehát azoknak az ijedelmek, akik Kállay miniszterelnök szerint olyan hangosak voltak, amikor a nácik a Volgánál, a 2. honvédhadsereg pedig a Donnál állott. És az is érthető, miért hangoztatja most az a Kállay, aki még két esztendeje az Uralig meg sem akart állni, hogy „Magyarország békés kisország, amely senkit sem bánt”. Ugyancsak érthető, mért tagadja a budapesti hírverés, hogy jelenleg is vannak honvédhadosztályok a fronton.

Ügylátszik azonban, hogy a cáfoló készülék nem működik elég pontosan a miniszterelnökség tájékán. A nemzeti sportbizottság nagygyűlésén két miniszter jelenlétében Béldy Alajos egész más húrokat pengetett. Béldy Alajos egyébként tábornok s ha ő ilyeneket mond, hogy „a magyar honvédség künn harcol az ellenséggel a fronton” és felszólítja a sportolókat, hogy ne legyenek rosszabbak az arcvonalon küzdő honvédekénél, akkor tudja, hogy mit beszél. Tudja, hogy Horthyék ma is teljes erővel támogatják Hitler vesztett rablőháborúját, s hogy a magyar élelem, muníció, petróleum és bauxit mellett pontosan szállítják a magyar ágyútölteléseket is. Béldy Alajos, a hivatalos ifjúsági vezető, így cáfolja meg nyíltan és kertelés nélkül mindazt, amit Kállay maga állítólag békés és csak védekező politikájáról összehazudott. Újat persze Béldy nem mondott: Kállay erősítgethette belső használatra, hogy „Magyarország a legbékésebb ország a világon”, de kifelé senkit sem tévesztett meg. A közelgő leszámolásnál, amikor majd nem a szavakat, hanem a tetteket nézik, erről Hitler minden magyar bérence és csatlósa meg fog győződni.

1944 március 7.

KINEK AZ OLDALÁN HARCOLNA MA PETŐFI ÉS KOSSUTH?

Harmadszor ünnepeljük az új világháború fergetegében a március 15-e évfordulóját. Felidézzük Petőfi és a 48-as szabadságharc emlékét és a dicső napok fényénél keressük az utat, mely nemzetünket biztos révbe vezeti. A „most vagy soha” kérdése, ha más formában is, de lényegileg még élesebben áll a magyar nép előtt, mint 96 esztendeje. Északon a győzelmes Vörös Hadsereg most veri ki a szabad Szovjetunió területéről azokat a német rablók, akiknek ősei ellen Kossuth honvédei, Rákóczi kurucái annyi véres csatában védtek a magyar nép létét és szabadságát. S míg északon minden nappal közelebb a háború vége a Kárpátokhoz, délen a jugoszláv nép vívja növekvő sikerrel szabadságharcát. A Petőfi nevét viselő magyar zászlóalj vállvetve küzd a jugoszláv nép felszabadító hadseregével, s vére ontásával mutatja, hogy március 15-e nagy költőjének szelleme ma is eleven és tette serkent.

Mint 48-ban, ma is két táborra szakadt a világ, de míg akkor a magyarság a szabadságukért küzdők oldalán harcolt és történelmének legfényesebb lapjait írta a német elnyomók ellen vívott győzelmes csatáival, ma az ország azok oldalán áll, akiknek minden szava és minden tette meggyalázása 48 szellemének és emlékének. Először történt meg, hogy amint Kállay büszkén mondotta, „önként, nem sodródva, senki által nem kényszerítve” a német rablók mellett vitték háborúba az országot azok, akik a magyar népet is bilincsben tartották. Hogy ez megtörténhetett, abban jó adag felelősség terheli a magyar demokrácia erőit is. Most, amikor Kossuth és Petőfi szelleméhez fordulunk, meg kell vallani, hogy ezt a szégyenletes szerepet, amelyet az ország mint a náci barbárok cinkosa játszik, a magyar szabadság híveinek gyengesége, passzivitása, bátortalansága is elősegítette. Ha nemcsak szóval, de bátor, önfeláldozó tettel is követték volna a hazafiak Petőfi példáját, akkor nem történhetett volna meg, hogy 33 hónapon keresztül százezrével szállította Horthy Hitlernek a 48-as honvédek unokáit és az ország földje, ipara nem ontaná mind a mai napig a németeknek azt az élelmet és hadianyagot, ami népeket elnyomó háborújuk folytatását lehetővé teszi.

S most, amikor világos, hogy a német rablók ügye elveszett, s hogy csatlósaikkal együtt felelni fognak mindazért az embertelenségért és szenvedésért, amit a szabadságukért, függetlenségükért élet-halálharcot vívó népeknek okoztak, új, még súlyosabb vesz fenyegeti az országot. Azok, akik számára már nincs visszaút, akik visszavonhatatlanul összekötötték sorsukat a német fasizmusával, s akiknek a mellén joggal fityeg a náci kitüntetés, most a határvédelem tetszetős ürügyével akarják harcba vetni a honvédség még megmaradt részét. Az a Kállay, akinek mellére még nincs két éve, hogy Hitler sajátkezűleg tűzte fel a porosz vörös-sasrendet, most a gátra szólítja az utolsó katonát is. A német nácik védelmét honvédelemnek hazudja.

Tizenöt hónappal ezelőtt, a második honvédhadsereg parancsnoksága hangulatmegfigyelést eszközölt a Don mellett álló 300000 főnyi magyar katonaság között. A honvédek véleménye szerint, amint a hangulatmegfigyelés egybehangzóan megállapította, „a magyar ügygel ennek a háborúnak semmiféle kapcsolata nincsen. Ez pusztán a németek ügye. Az emberek azt beszélik, hogy a magyarokat a németek csak kihasználják, de szükség esetén nem támogatják.” Ezt az egybehangzó véleményt hamarosan megerősítették a tények: Voronyezs alatt, mint a német utóvédek utóvéde pusztult el ez a hadsereg. Azokat a honvédegységeket, amelyek nem akarták a német visszavonulás fedezésére feláldozni magukat, megtizedelték. A náci SS-csapatok vérfürdői, melyeket a honvédek között rendeztek, mutatták legvilágosabban, hogy azoknak van igazuk, akik nyíltan vallották, hogy ez a háború német ügy.

Kállay akkor is azt vallotta, hogy a Don mellett is a magyar határt védi a honvéd. Most a Kárpátokban akarja megismételni a voronyezsi vészt. S honvédelemről beszél, mikor Hitlert védi. Ma már napnál világosabb, hogy a magyarság érdeke soha egy pillanatig sem esett egybe a német fasiszmuséval, hogy a szabad, független, demokratikus Magyarország léte mindig összeférhetetlen volt azzal, amit a nácik hirdettek és akartak. A hont és a határt mindig csak Hitlerrel szemben lehetett védeni, sohasem mellette, s az a magyar, aki a Kárpátokban harcol, csakúgy a német rablók vesztett ügyéért pusztul el, akár Voronyezs alatt.

A magyarság ügyéért csak Hitler ellen lehet harcolni. Azt vesse agyába, szívébe minden hazafi, különösen most, amikor az ágyú hangját a Kárpátok gerincéig viszi a vihar. És gondoljon arra, kinek az oldalán harcolna ma Petőfi, Kossuth? Kinek a zászlaja alatt küzdenének a szabadságharc honvédei, akik annyi győztes csatában verték szét a német elnyomók hadát? Kinek a táborában volna a 48-as ifjúság? A német fajvédelemért lelkesednének, Horthy internálótáborait, munkaszázadait dicsőítenék, Kállayval vállvetve gúnyolnák a demokráciát, a szabadságot és mindazt, ami 48-ban nagy és dicső volt? Nem! Lelkesedve, pirosuló arccal állanának azok mellé, akik világszerte most készülnek a végső csatára, hogy megszabadítsák az emberiséget a legnagyobb veszélytől, ami eddig létét fenyegette: a fasiszta barbárságtól.

Csak Hitler ellen lehet a magyarság ügyéért harcolni: ez az a tanulság, amit 48 fényénél a mai eseményekre le lehet vonni. S aki a március 15-ének nemzetmentő szellemében cselekszik, az most feszíti meg minden erejét, hogy az utolsó pillanatban még összefogja a munkásokat, a földműveseket, az értelmiség, a hadsereg szabadságszerető rétegeit, a magyar nép zömét, s a német ellen viszi őket, mint tenné Petőfi, ha köztünk járna. De az idő nem tűr halasztást. A „Talpra magyar” gyújtó szavaiból erre a harcra ma inkább áll, mint valaha: „itt az idő, most, vagy soha!”

1944 március 14.

A NÉMET RABLÓK LEDOBTÁK ÁLARCUKAT

Ma egy hete kezdték megszállni Magyarországot Hitler hordái. A német nácik nem várhattak tovább: szükségük, sürgős szükségük van a magyar élelemre, az állatállományra, az ország még el nem rabolt kincseire. De még sürgősebb a szükség a magyar katonára, az ágyú-töltelékre. A Vörös Hadsereg megsemmisítő csapásokkal veri, üzi a Kárpátok felé az egyre jobban széteső német csapatokat. Alig öt hete fejeződött be a Korszumnál bekerített 10 német hadosztály és egy dandár megsemmisítése. A hatodik német hadsereg pusztulása követte ezt, ahol húsz hadosztálynak csak jelentéktelen maradványai tudtak nyugat felé szökni, miután teljes felszerelésük, azonkívül jó hatvanezer halottjuk és foglyuk maradt a harcok színhelyén. Utána jött az umáni áttörés, amely két hét alatt háromszáz kilométer mélyen nyomult előre s a Bug, a Dnyeszter folyókat átszelve a Prutig vitte a Vörös Hadsereget. A náci hadseregben kitört pániknak legékesebb bizonyása az az ötszáz harckocsi, mely az áttörés első napjaiban - legtöbbször épen és használható állapotban - került az orosz csapatok kezére.

A szovjets csapatok nagy támadása ma is teljes erővel tart és gyors ütemben szabadítja fel nemcsak Ukrajna, hanem a moldovai köztársaság még megszállott területeit is. A külföldi sajtó joggal mutat rá, hogy míg 14 hónapja még a Volgánál, Sztálingrád alatt folyt a harc, most már lényegében a Dunáig ér a német visszavonulás.

Az első világháború magyar határhoz közel lefolyt harcainak minden ismert városneve felmerül az utolsó napok jelentéseiben. 1914-től 18-ig minden magyar katona ismerte Proszkurov, Kamenec-Podolszk, Tarnopol, Lemberg, Csorkov, Trembovla, Csernovic nevét. Most, hogy a front már nincs 100 kilométerre sem a magyar határtól, ezek a városok a német vereség jelképeivé váltak. Mutatják, hogy a náci fenevad már tántorog, már összeroppanóban van. S ezt mutatja az a lépés is, ami Magyarországon történt. Hitler, aki a frontokon 16 hónap óta mást, mint vereséget nem tudott felmutatni, saját szövetségesének és csatlósának országát szállja meg. Megszállja azért, hogy a magyarság elrablott élelmével, állatállományával néhány hétre feljavítsa a német fejadagot, hogy a hadseregbe kényszerített magyarok hullahegyével próbálja néhány nappal, de legfeljebb néhány héttel kitolni, elodáztatni elkerülhetetlen vereségét. Nem az erő: a gyengeség vitte erre a lépésre. Hitler, akit nem is olyan régen csak mint „nagy szövetségest és hű barátot” emlegetett Horthy sajtója, most eldobta az álarcot. Nincs többé fecsegés az új Európáról, a magyar-német sorsközösségről és a többi maszlagról, amellyel a magyar népet eddig szédítették. Jött helyébe a nyers erőszak. Mint annyiszor a történelem folyamán, most is német hordák törtek az országra, elhajtják a magyar gazda ökrét, tehenét, elviszik erővel német katonának a fiát.

S mint annyiszor a magyar történelem folyamán, most is akadnak nyomorult árulók. Imrédy, akivel Kállay még nem olyan régen ország-világ előtt fogott baráti kezét, készséggel bocsátotta a náci megszállók rendelkezésére legbelsőbb híveit. Sötét alakok, német spiclik, tolvajok és kalandorok, akiket nagy botrányok között vagy feltűnés nélkül lökött ki magából a társadalom, most mint Hitler magyar miniszterei tűnnek fel s tajtékzó dühvel, gyűlölködve üldözik, gyilkolják a hazafiakat s igyekeznek kiszolgáltatni az országot a rátört német rabló-bandának.

Az ország minden kelevénye felfakadt. A sváb Volksbund természetesen az első szállás-csinálója a betörőknek. De nem ez az egyetlen kígyó, melyet a magyar nép keblén melengedett. Az a párt, mely szemforgatóan a magyar megújulás nevét választotta, nem maradt mögötte. Akik pedig a Kárpátok felé sandítva harsogták, hogy a határokat minden ellenség ellen az utolsó csepp vérükig megvédik, azok most elsőként fogadták tárt karokkal Hitler

megszálló hordáit. Most látszik csak meg, hogy az a rendszer, mely 25 éve garázdálkodott az országban s amelyet most a nácik egyetlen rúgással félrelöktek, mennyire idegen volt a magyar néptől. Attól a magyar néptől, mely az első naptól kezdve józan eszével és egészséges ösztönével ellenezte a német nációkkal való együttmenést és különösen a rablőháborúban való részvételt. A szabadságukért győzelmesen harcoló nemzetek nem szánalmat, csak megvetést éreznek a Horthy-rendszer iránt. Rokonszenvük annak a magyar népnek szól, mely újra német bilincsbe került s mely bűnös, gyalázatos uraitól elhagyatva, most veszi fel a harcot idegen elnyomói ellen. Bizonyos, hogy a magyar nép, mely annyiszor lázadt fel a német iga ellen, most csatlakozik ahhoz a harchoz, amelyet Norvégiától Görögorszáig töretlenül és közeli győzelmük tudatában egyre sikerebben folytatnak az elnyomott népek. Ha a hazafias erők összefognak, ha most mindent egy célra, a német rablók elleni harcra összpontosítanak, akkor nemcsak pusztát védnek. Nemcsak megakadályozzák, hogy a náci gyilkosok pusztulásuk előtt kiirtsák a magyarság haladó, szabadságszerető erőit, hanem küzdelmükkel lemossák a közelmúlt minden gyalázatát is s visszavezetik hazájukat a náci barbárság ellen küzdő demokratikus nemzetek körébe. Ebben a harcban egységesen vegyen részt az öntudatos szervezett munkás, a sanyargatott gazda, a náci hadseregbe kényszerített honvéd. Tűzzel és vassal, körömmel és foggal kell küzdeni az aljas, orvtámadó német rablóbanda ellen. A harc kimenetele nem kétséges: a Kárpátok felé gyorsan közeledik a diadalmas Vörös Hadsereg, délen a jugoszlávok állanak törhetetlenül. Az agyonbombázott német városok mögött ott állnak a szövetséges haderők, készen a lecsapásra. A nácik ellen harcoló magyarok küzdelme nehéz lesz, de győztes és nem tart soká, mert Hitlerék napjai meg vannak számlálva.

1944 március 25.

FOGJON ÖSSZE MINDEN HAZAFI!

Másfél hónapja, hogy Magyarországra tört Hitler, Horthynak annyit tömjénezett „nagy barátja és hű szövetségese”. A magyar-német sorsközösség újra annak bizonyult, ami ezer éven át volt: német elnyomásnak, a magyar nép kifosztásának. Az „új Európa” helyett, melyet a németek magyar csatlósai nemrég olyan szivárványos színekkel ecseteltek, náci megszállást kapott az ország. Sorozzák és erőszakkal a német rablőháború frontjára viszik a magyar férfiakat, mozgósítják s a bombázott német hadigyárakba hurcolják a magyar nőket. Az országra tört rablók elharácsolják a magyar gazda jószágát, élelmét, lovát, kocsiját s közben tíezrével gyilkolják, vetik börtönbe a magyar nép legjobbjait. A tatárjárás óta még nem volt így kiszolgáltatva a nemzet idegen rablók kénye-kedvére, mint ma.

Nem az erő, a gyengeség készítette Hitlert arra, hogy szövetségeseit megszállja. Kellett neki a magyar ágyútöltelék, hogy szörnyű veszteségeit vele pótolja, a magyar élelem, hogy vele csillapítsa a korgó német gyomrok éhségét. A Vörös Hadsereg győzelmesen közeledett a Kárpátok felé s minden kilométerrel, amit a magyar határok felé tett, nőtt az ellenállás a rablőháború ellen. Csak a megszállásban látták a német nácik annak lehetőségét, hogy az országot ne csak a háború folytatására kényszerítsék, de katonai és gazdasági erőforrásainak kíméletlen kizsarolásával valamelyest elodázzák elkerülhetetlen vereségük napját.

Készséggel kezére játszottak ebben Hitlernek mindazok, akik sorsukat hozzákötötték, akik számára már nincs visszaút s akik szívesen odadozták martalékul az országot a németeknek, ha cserébe uralmuk ideig-óráig való meghosszabbítását remélhették. Elsősorban áll ez Horthyra. Az ország német megszállása elsősorban az ő politikájának egyenes folyománya és csak következetesség tőle és aljas bandájától, ha most minden erővel támogatja a náci rablókat abban, hogy az országot kifosszák és feldúlják. Most végre leplezetlenül láthatja a magyar nép, hogy kik azok, akik negyedszázadon át a nyakán ültek. Most minden hazafi előtt világos, hogy nincs addig magyar megújulás, amíg tűzzel-vassal ki nem irtják azokat, akik a nemzetet ebbe a katasztrófába sodorták. De nem kevésbé felelősek a megszállásért a „kivárák”, akik, mint Kállay, ahelyett, hogy támogatták volna, kíméletlenül üldözték a háborúellenes népi erőket s ezzel maguk készítették elő a talajt a német rablók számára. És felelősek sajnos, a demokrata pártok vezetői is. A kivárás politikáját ők is támogatták, a saját soraikban harcoltak a „türelmetlenek”, a „hangoskodók” ellen, azok ellen, akik idejekorán felismerték a veszélyt és tetteket követeltek a megelőzésére. Részben ez az oka, hogy a német betörők meglephették a védelemre fel nem készült demokratikus erőket és olyan véres pusztítást okozhatnak soraikban.

Nehéz ma azoknak a hazafiaknak a sorsa, akik a német nácik és magyar cselédek együttes erejével szemben veszik fel a harcot. De ha nőtt a terror, nőtték a lehetőségek is. A megszállás elseperte vagy leleplezte azokat, akik zavarták a nemzet tisztánlátását és akadályozták a rablőháború elleni küzdelmet. Ma már nem kell magyarázni a hazafiaknak, hogy Horthy és bandája a nácikat szolgálja, hogy a kivárás nem hárítja el, sőt felidézi az ország németkézre jutását. Ma világos, hogy azoknak volt igazuk, akik a bátor, elszánt, áldozatos harcot hirdették és hirdetik most is. Mindenki kompromittálta, lejáratva magát, aki szembenállt velük. Tisztán, élesen rajzolódnak ki a frontok: egyik oldalon az országra tört német rablók és minden fajta csatlósok s velük szemben a nemzet zöme. A cél is világos, minden hazafias erő összefogása az idegen megszállók és magyar cinkosaik ellen. Mindenki tudja, hogy a német uralom órái meg vannak számlálva, hogy küszöbön áll a szövetségeseinek az a hatalmas támadása, mely megadja a kegyelemdőfést a náci barbároknak. A magyar demokrácia erői ma végre egységfrontban harcolnak a világ nagy nemzeteivel s 1848-cal szemben ma a szabadság, a haladás

hívei győznek. Végül a napnál is világosabb a magyarság számára a Szovjetunió és a Vörös Hadsereg felszabadító szerepe. Két hónappal ezelőtt még megtéveszthetett valakit a kárpáti határvédelem jelszava. Ma már nem kell magyarázni, hogy a határokat nyugatról, a német rablók fenyegették. A Kárpátok felől most a magyar hazafi az idegen megszálló kiűzését várja s tisztában van vele, hogy onnan közeleg a felszabadulás.

A nemzeti ellenállás lehetőségei tehát lényegesen megjavultak. De a lehetőségekkel élni is kell, annál inkább, mert egyelőre a német megszállás csak súlyosbította a magyarság helyzetét. Az ország ma elszenvedi mindazt a gyötrelmet, ami a német megszállással együtt jár és ugyanakkor Hitler szövetségese is. A magyar nép emiatt, az új kínok dacára sem élvezi azt a rokonszenvet, amit a letiport kis népek élveznek. Ellenkezőleg. A szabadságukért harcoló nemzetek a náci szövetségést megillető gyűlöletet most tetézik a megvetéssel, ami jogosan kijár a német pribéket szolgáló aljas Horthy-rendszernek. Ezt a szégyenteljes helyzetet minden magyar hazafi csak felháborodással nézi és új ösztönzést merít belőle arra, hogy mindenkivel összefogjon, aki komolyan akar harcolni az ország felszabadításáért. A hazafias erők összefogása a nemzeti ellenállás megszervezésére: ez ma a központi feladat. És ez a feladat elsősorban azokra hárul, akiket a legkíméletlenebbül üldöznek a náci barbárok és magyar kopóik: a munkásokra, a parasztokra, a haladó, szabadságszerető intelligenciára. Ezek a népi rétegek nemcsak pusztá létüket védik, mikor felveszik a harcot az országra tört rablók ellen, hanem küzdelmükkel egyben megvetik az új, a szabad és független Magyarország alapjait. A magyar munkás, paraszt, értelmiség, katona, aki szembeszáll a megszállókkal, ezzel a tetteivel igazolja elhivatottságát és rátermettségét az újjáépülő ország vezetésére. S minél eredményesebb ez a harc, annál gyorsabban s alaposabban mossák le a magyar névről azt a rengeteg gyalázatot, amit a Horthy-bitangok rákentek s annál hamarabb tér vissza az ország oda, ahonnan a magyar reakció bűnei kirekesztették: a haladó, szabad nemzetek sorába.

A feladat, ami a magyar demokrácia előtt áll, nehéz és áldozatos. De ha pártkülönbség nélkül összefog minden hazafi és a partizánharc és a nemzeti ellenállás összes fegyvereinek egységes latbavetésével indul a küzdelembe, akkor biztos a győzelem. Akkor a mostani egyedülálló történelmi helyzetből végre megszületik, amiért már annyi vér és verejték csurgott: a szabad, haladó, független Magyarország!

1944 április 28.

HURRÁ-BESTIA

A szovjet Tudósító Iroda hivatalos jelentései nap-nap után beszámolnak arról, hogy a frontra kényszerített magyar katonák önként átjönnek a Vörös Hadsereg oldalára. Ezek a katonák a legkülönbözőbb változatban mondják el, hogy átláttak a szitán, jól tudják, hogy a háborút Hitler elvesztette, hogy őket azért hajtották a frontra, hogy otthon a német kényelmesebben harácsolhasson, erőszakoskodhasson az asszonyokkal és nyugodtan rabolhassák ki az országot. A honvéd, tiszt és legénység egyaránt kezdi felismerni, hogy a rossz oldalon, ellensége oldalán harcol és ennek a megismerésnek megfelelően, átmegy a helyes oldalra, átmegy a Vörös Hadsereghez.

A gondolkozó magyar katona Hitlernek és Horthynak a legnagyobb veszedelme. A voronyezsi katasztrófa óta a nemzeti hadseregben valóságos hadjárat indult meg a gondolkozó honvéd ellen. A honvédelmi minisztériumban ülő németbérencek már tavaly felfogták ésszel, hogy az a honvéd, az a tiszt, aki végigélte a donmenti futást, már nem dől be többé a civilizációs kereszteshadjáratnak, a magyar-német sorsközösségnek és a többi maszlagnak. A magyar-német sorsközösség Voronyezs alatt úgy nézett ki, hogy a nácik futottak, a magyar pedig pusztult, mint a „német utóvédek utóvédje”. Vagy a magyar sebesülteket kiszórták a németek a sebesültvivő kocsikból, otthagyták őket a 40 fokos hidegben, maguk ültek a helyükre s úgy vitték az irhájukat. S ha valahol ez ellen szót emeltek a magyarok, akkor beléjük lőttek a nácik, mint a kanizsai 47-esekbe, akiknek jórésze így pusztult el tavaly Kasztornoje alatt. S mert ezek a tények hamarosan ismeretessé váltak a hadseregben és az egész országban, Horthyék elhatározták, hogy lemondanak arról, hogy a katona gondolkozzék. Ha a régi szolgálati szabályzatban az öntevékeny honvéd volt az eszménykép, az, aki gondolkozik, aki a fejét töri, most egy új katonatípus kitenyésztéséhez fogtak Hitler magyar helytartói: a vak, szolgálai, gépiesen engedelmeskedő honvéd lett egyszerre az ideál.

Nézzük, hogyan vitték ezt át a gyakorlatba. Elöttem van vitéz Kiss István altábornagynak, a fronton levő VII. honvédhadtest parancsnokának egy „szemleészrevétele”, mely a 2627/VII. számot viseli. Vitéz Kiss István szavait idézem: „Mégegyszer hangsúlyozom, hogy a hadtestben semmiféle elmélkedést, lágy, diszkrét vonású viselkedést nem tűrök meg. Sem az egyesek viselkedésében, sem a cselekmények végrehajtásában nem ismerem el az úgynevezett «meggyőződéses fegyelem» szellemében rejtőző maszlagot. Külső, pattogó fegyelem a célom. Nyers, brutális fellépésű és cselekvésű, hangosan jelentő alparancsnokokat és honvédeket akarok látni. A legénység legyen feszes mozdulatú s a kapott parancsot mindig *gondolkodás nélkül, vakon teljesítse.*”

Ez ugyebár világos beszéd. Az a magyar katona, akit Kiss István eszményképül állít oda, nem „elmélkedik”, annak nincs meggyőződése, külseje csakúgy, mint a belseje nyers és brutális és ennek megfelelően gondolkodás nélkül, vakon teljesíti azt a parancsot, amit valahol felül, valami német náci, a magyarság esküdt ellensége kiad. Hogy az altábornagy szellemét hogyan továbbítják parancsnokai, arra is van elég adat. Elöttem van a 201-es könnyű hadosztály 15551/201-es parancsa, melyben Vukovár vezérőrnagy, a hadosztályparancsnok, az altábornagy „szemleészrevételeit” közli és a következőket fűzi hozzá: „A benne foglaltak félreérthetetlenül szabják meg azt az irányt, melyben haladnunk és azt a célt, melyet mielőbb elérnünk kell.

Kemény, rámenős harcost, egyszóval hurrá-bestiát kell faragnunk a polgáriasan elkényelmeskedett, önbizalmukat veszített honvédeinkből. Csak pofonegyszerűségű ténykedést követelünk s ezt sulykolással, kegyetlen erőszakkal verjük bele embereinkbe.”

Ez is világos beszéd. A honvéd, akit Horthyék azzal szédítettek, hogy a hazát védi, meg a keresztény civilizációt, itt már régen eltűnt. Helyette megjelenik Vukovary vezérőrnagy „rámenős hurra-bestiája”, akibe „kíméletlen erőszakkal” verik bele azt, amit Hitlerék követelnek. Az altábornagy „szemleészevételeit” követhetjük az ezredparancsnokokig is, ahol különösen a „hazafelé sóvárgás” ellen pattognak. De kár lenne tovább menni: az új honvédtípus, melynek kialakítása Horthy tábornokainak célja, világosan áll előttünk. Ez a honvéd ne gondolkozzon hazája sorsán, ne elmélkedjék azon, hogy őt a frontra hurcolták, míg a német ezredek ott ülnek Budapesten, Szegeden, Debrecenben és a többi magyar városokban. Illetve nem is ülnek, hanem segítenek elrekvirálni a gazdától a jószágot, a kocsit, a lovat, vadászni a magyar hazafiakra, egyszóval művelik mindazt, amit a többi elfoglalt, megszállott országokban már megszoktak. S hogy a honvéd ne gondolkodjon ezen, ne „elmélkedjék”, ne „sóvároghon hazafelé”, hanem vakon, szemrebbenés nélkül tűrje, ha a magyarul tudó sváb SS tiszt egyszerűen „magyar disznónak” szólítja, arról gondoskodik a „sulykolás”, a „kegyetlen erőszak”. A Vörös Hadsereghez átváltott honvédek elmondják, hogy a botozás, pofozás, a kikötés soha úgy nem virágzott, mint mostanság. Elmondanak eseteket, amikor a kikötött honvédet, akinek orrán, száján csurgott a vér, húszszor eresztették le a gerendáról, hideg vízzel felloccsolták az eszméletlenségből és huszadszor újra kikötötték.

Ezek azok a módszerek, melyekkel Hitler és becstelen magyar helytartója, Horthy arra akarják kényszeríteni a honvédet, hogy pusztuljon el rabtartója, a gyűlölt német náci rablőháborújában. S ne csak a honvédet, az egész nemzetet érje ez a sors: a cölöphöz kikötött honvéd, akinek orrán-száján dől a vér, aki előtt csúfolkodó, gúnyolódó SS-legények parádéznak, az egész magyar nép sorsát példázza. A Vörös Hadsereg oldalára átvő honvéd viszont azt mutatja, hogy nincs az a „sulykolás”, ami hazája árulójává, német ágyútöltelékké aljasíthatja azt, aki gondolkodik és cselekedni mer. A hazáját szerető magyar tudja, hogy a német megszállók és bitang cinkosai napjai meg vannak számlálva. Tudja, hogy a honvéd, akit gépfegyveres tábori csendőrök őriznek, át tud menni az oroszokhoz, ha akar. Otthon is harcolhat a partizánfronton, a gyárban, a mezőn, a kaszárnyában, a hivatalban az, aki bátor. A Vörös Hadsereghez átváltó honvéd ma a magyarság legjobb katonája. Ha az ország belső frontján is harcba szállnak a hazafiak, akkor rövidebb lesz a szenvedés, közelebb és gyorsabb a felszabadulás.

1944 május 20.

HÁROM TÁBORI LAP

Három levelezőlap tartalmát adom itt közzé. Mind a hármat olyan magyar katona kapta, aki azóta önként átállott a Vörös Hadsereg oldalára. Mindhárom a német megszállás utáni Magyarországról szól. Most, hogy a magyar sajtó gúzsba van kötve, a meghagyott lapok szerkesztőségeiben pedig hétpróbás náci sajtókullancsok ülnek, a magyar nép igazi hangulatát azok az írások mutatják, melyeket nem egyszer a frontra menő katonák hoznak magukkal s így nem kerülnek cenzura alá.

Az első lapot a címzés szerint nagyságos Széll Endre úr kapta, akinek tábori postája L-976. Írója a felesége, Széll Endréné, Rákoscsaba, Bethlen-utca 59. szám. A szöveg a következő:

„Bandikám! Ne haragudj, hogy azonnal nem válaszoltam neked, de azt csodálom, hogy még élünk egyáltalán. Borzalmas napokat élünk, a kis Péterke is itt Csabán. Itt Pesten állandóan bombáznak délelőtt is, este is és az ember majd megőrül, mert itt felettünk van a legnagyobb légi harc, minden második ház rombadőlt. Szegény kis Bandika nagybeteg, borzalmasan megviseli az ágyúzás meg a bombázás. Állandóan sikít és sír és nagyon fél a repülőktől. Most én sem járok be már hetek óta dolgozni. Apu sem, mert megszűnt a nyomda. Úgy szeretnék a gyerekekkel meg anyuval valahová elmenekülni, mert érzem, hogy itt pusztulunk el. Anyu állandóan elájul, majd megőrül, úgy fél. Nem is tudom, mit tegyek. Te, Bandikám, nagyon vigyázz magadra. Mi is, amíg sikerül, élni fogunk, hogy meddig, azt nem tudni. Milliószor csókollak Bandikával együtt, szívem veled...”

A második lapot Várhelyi Mihályné írja Orosházáról, címe Sámsoni-út 24. szám. Kelte április 12. Férjének írja, Várhelyi Mihály honvédnek, tábori postaszáma H. 345. Várhelyi Mihályné panaszodik, hogy a férje nem kapja meg leveleit, majd így folytatja:

„Arról, édes apukám, hogy ezek a mindennevű bitangok mit csinálnak itthon, sokat tudnék írni, hogy nem bántottak-e, azt nem írhatom, bizony egypáran megpróbálták azt. A jóképű nők bizony szorulnak, ha nem ügyesek és nem siklanak ki a kezük közül: de az én eszemem túl nem járnak, nekem más férfi nem kell rajtad kívül, ha arannyal van telerakva, akkor sem, pláne az a gyűlölt bitang. Egy eset volt olyan, hogy nagyon szorult helyzetben voltam, de szerencsére egy honvéd jött arra, aki kiszabadított szorongatott helyzetemből. Észrevette, hogy én menekülni akartam, de a másik erősen fogta a karom, amelynek nyomát ma is viselem. Megverte azt a mindennevű bitangot. Megköszöntem a szívességét és rólad is beszélgettünk; (folytatása a másik lapon következik.)”

A folytatása nem jutott a kezeimhez. Lehet, hogy Várhelyi Mihály sem kapta meg. Az sincs kizárva, hogy nem is várta meg, míg a folytatás megérkezik. Éppen eleget értett ezekből a sorokból. Amíg öt és annyi ezer társát a honvédelem meg a haza nevében a frontra dobták a megszállók és magyar bérenceik, azalatt a „mindennevű bitangok”, a náci fasiszták, a Volksbund tagjai és az országra szabadított rablóbanda szabadon garázdálkodik. A „jóképű nők bizony szorulnak”, írja az asszony és Várhelyi Mihály maga elé képzelte, mit jelent ez a „szorulás”: a náci csöcselék aljasul, büntetlenül követ el erőszakot a frontra hurcolt honvéd feleségén, lányán, menyasszonyán. És Várhelyi Mihály mindjárt cselekedett is: átállott azokhoz, akik meg tudják szabadítani az országot a rátört német rablóktól, átment a Vörös Hadsereg oldalára.

A harmadik lap kis faluból való, Rettegi Lázárné írja Kézdiszentkeresztről férjének április 27-én Borgo-Prundra, a 33-as vadászoknál szolgáló Rettegi Lázárnak. A szöveg a következő:

„Drága Lazi, hogy vagy, mert én csak megvagyok, de csak az Isten tudja, hogy, igaz, nem akartam megírni, hogy te legalább ne búsulj, de azért megírom, hogy te is tudjad. Lazi fiam, elvették a kisebbik lovat ide Vásárhelyre a katonaság részére, de pénzt nem adtak érte. A másiknak, hogy fáj a lába, hát nem vették el. Annyit sírtam, hogy ne vegyék el, de ők azzal nem törődtek. Amikor megyek be az istállóba, a másik akkorákat nyerít, hogy a társa hol van, hogy én sem bírom megállni, hogy ne sírjak. Most igazán nem is tudom, hogy hol kezdjem, szántani kellene, nincs ló. Egyebet nem csinállok, csak sírogatok. Ma csináltattam egy kérelmet, hogy a lovat adják vissza. A faluból még nyolcat vettek így el, Lazikám, a faluból sokat behívtak, de itt vannak Vásárhelyt, te csak egyedül vagy olyan messze. Lazikám, kéredzkedj el vagy két napra, rendezz itthon valamit, mert én nem tudom, mit csináljak, hol kezdjem. Most többet nem írok, mert most neked is ennyi elég. Sokszor csókollak.”

Ehhez sem kell sok magyarázat. Rettegi Lázár elképzelte, hogyan vették el a kisebbik lovát, éppen azt, amelyik nem volt sánta, amelyet eke elé lehetett fogni a tavaszi szántásra. Maga előtt látta feleségét, aki sírva könyörgött, hogy ne vigyék el a lovát, látta, amint a rekvirálók durván félrelökték, eszébe jutott, hogy mennyi munkájába, verejtékébe került, míg hozzájutott a lovához, s most elvitték, „pénzt nem adtak érte”. Magyarán elrabolták. S nemcsak az övét, másokét is. Rettegi Lázár honvéd nem „kéredzkedett” el két napra, tudta, hogy úgysem kap szabadságot s ha valami csoda folytán hazakerülne, akkor sem szerezhethné vissza a lovát. Ehelyett átgondolta a dolgot és nagyon helyesen átállott a Vörös Hadsereghez.

Három lapot mutattunk be, de a Rákoscsabáról, Orosházáról, Kézdiszentkeresztről jött írásokban, mint a cseppben a tenger, benne van az egész mai Horthy-Magyarország: a bombázások pusztította főváros, a tiszántúli mezőváros, ahol „szorulnak” a magyar asszonyok, az erdélyi falu, ahol a honvéd síró feleségétől elviszik a lovát, de „pénzt nem adnak érte”. És Széll Endre, Várhelyi Mihály meg Rettegi Lázár, amikor átálltak a Vörös Hadsereghez, csak azt tették, amit minden hazáját szerető magyar tesz; ott ahol van, úgy, ahogy tudja, keresztezi, keresztülhúzza az országra tört náci rablók terveit.

1944 május 27.

A HÁBORÚ KIS ÉS NAGY HIÉNÁI

A Szovjet Tudósító Iroda jelentése közli, hogy mit mondanak az oroszok oldalára átjött román tisztek a román háborús nyeréskedőkről. Megemlítik Pamfili Şaicaru-t, aki a „Curentul” című lapnak volt a főréshírdője és a legnagyobb hadispekulánsok egyike Romániában. Ez a Şaicaru most pénzzé tette egész vagyonát, eladta a háború mellett uszító Curentul részvényeit és Lisszabonban, a semleges Portugália fővárosában vásárolt egy gyárat. Más politikusok és magas állami tisztviselők is hasonló manipulációkat végeztek, sokan már külföldre szöktek.

Amit ezek a román tisztek saját háborús hiénáikról elmondanak, az magyar vonatkozásban is megállja a helyét. Tudvalevő, hogy Horthy vagyonának jórésze már Amerikában van: az ifjú Horthy Miklós követ korában nem annyira délamerikai diplomáciai kérdésekkel foglalkozott, mint a kicsempészt családi vagyont helyezgette el különböző argentinai és egyéb vállalatoknál és bankoknál, Imrédyről, az új gazdasági csúcsminiszterről is köztudomású, hogy vagyonának egy része Svájcban, más része Lisszabonban van, ugyanott, ahova Şaicaru mentette ki a magát. Mikor tavaly Kállay Kristóf Ankarában járt, az egyik diplomáciai poggyásza a Kállay-vagyon könnyen értékesíthető papírjait és valutáit tartalmazta. A Juhász-fivérek, a Gamma-művek fasiszta hadimilliomosai Spanyolországba sábolták ki a wolfram- és egyéb fémszállítások fejében küldött milliók között hadinyereségeik egy részét. Korbulyék, a Weiss Manfréd-gyár örmény igazgatói nyereségüket Törökországba mentették, ahol üzleti és rokoni kapcsolataik vannak. Egyszóval a háború magyar vámszedői is viszik a külföldre vagyonukat, mert számolnak vele, hogy otthon a vereség után úgyis elveszik tőlük, amit elharácsolnak.

De nemcsak a hátszágban folyik a tollasodás és a spekuláció, hanem a fronton is. A tavaly lezajlott topolyai és egyéb botrányokból tudjuk, hogy Feketealmi-Czeidler altábornagy és Grassy vezérőrnagy, meg a többi bácskai vérengző nemcsak gyilkolt, hanem rabolt és zsarolt is. Tízezer, harmincezer, ötvenezer pengő volt az emberélet ára a délvidéki vérengzések idején, aki ezt össze tudta szedni és átadta Horthy válogatott tisztjeinek, az megmenekült, aki nem tudta megszerezni, azt meggyilkolták. Ez még Magyarországon volt. Nem nehéz elképzelni, hogyan loptak, spekuláltak vagy zsaroltak ezek az „urak” a szovjetföldön. S az is természetes, hogy ez a korrupció gyorsan elterjedt a hadseregben. Vitéz Lakatos Géza vezérezredes, a fronton levő honvédhadsereg parancsnoka, aki vagonszámra küldte haza a rablott holmit, egy egész sereg parancsában megdöbbenő képet fest ezekről az állapotokról. Íme, néhány szemelvény:

A 80. számú hadseregparancsnoksági bizalmas parancs megállapítja, hogy „a meg nem engedhető anyagbeszerzések és üzérkedések a hadműveleti területen olyan nagy méreteket öltöttek, hogy a honvédség fegyelmét, valamint a tiszt állás tekintélyét érzékenyen veszélyeztetik. Mindenütt akadnak nyeréskedési vágytól megszádlott egyének, akik sok esetben magas rendfokozatukat is kockára téve, a börtön vagy a fogház lealázó következményeit is viselni hajlandók csak azért, hogy néhány száz vagy néhány ezer pengő nyereséghez hozzájussanak. Különösen kirívó az üzérkedési szándék női harisnyák, szövetek, selymek és más női ruházati cikkek kihozatalánál”. A parancsokból azt is meg lehet állapítani, hogy ezek a „magas rendfokozatú” háborús hiénák hogyan „dolgoznak”. A 10. számú hadseregparancsnoksági bizalmas parancs, melyet ugyancsak vitéz Lakatos Géza vezérezredes írt alá, egy tucat ilyen esetet ismertet. Például a 2. számú eset így hangzik:

„Hivatalos küldemények közé, hamis kiutalási rendelet alapján, hamis csomagolásban nagymennyiségű cigarettát, gyufát és szeszt csempészték üzérkedési célzattal.” A következő eset ismerteti, hogy a kórházvonalakat hogyan használják „üzérkedésre”. Vagy „a hadmű-

veleti területről érkező anyagszállítmányban rohambőrű aljzatban nyersgumit és egyéb anyagot csempészték haza”. Vagy „hivatalos anyagszállítmány közé több ízben zongorát rejtettek el”.

A zongora különösen a tábornoki kart vonzotta és vitéz Jány Gusztávtól lefelé minden magasabb parancsnok szerzett magának legalább egyet, néha többet is. A bizalmas parancsokból kiderül, hogy az „üzérkedők” főleg nemesfémeket, ékszereket, szőnyeget, képeket, szentképfoglalatokat, számovárokat, prémeket vittek haza. De nem mind volt ilyen válogatós. A hadsereg vezérkari főnökségének 5298/I. számú rendelete például elmondja, hogy „egy tiszt csomagja a következőket tartalmazta: 15 darab kikészített báránybőr, 2 darab kincstári pokróc, 1 darab német katonaköpeny, 1 darab német őrbunda, 3 pár kincstári bakancs, 1 darab nemez nyereglap és hat kilogramm talpbőr. Nevezett tiszt írásban kérte a csomag hazaszállítását”.

Így festenek a háború kis és nagy hiénái, akik népük véres verejtékéből húznak hasznos és akik természetesen mindent megtesznek, hogy a háborút elhúzzák, hogy a magyarság szenvedéseit aprópénzzé váltsák fel. Amit a titkos parancsok itt feltárnak, az közismert a hadseregben, a fronton. S az egyszerű honvédek és tisztek, akik se rablott zongorát, se nemesfémeket, se kikészített báránybőrt nem csempésznek, akik nem síbolják ki a vagyonukat Lisszabonba vagy Argentínába, mert legtöbbször semmijük sincs, azok levonják a tanulságot. Ők saját tapasztalatukból ismerik a háború rablójellegét. Ők nem akarják elnyújtani ezt a háborút, mely nekik és népüknek csak kint és keserűséget okoz. Ellenkezőleg, meg akarják rövidíteni, különösen most, amikor az országban ott dül a német megszálló. És erre a legegyszerűbb, leghatásosabb módot választják: átállnak a Vörös Hadsereghez.

1944 június 4.

A MÁSODIK FRONT

Az angol-amerikai haderők franciaországi partraszállása olyan esemény, melynek jelentőségét lehetetlen alábecsülni. A berlini hírverés - és nyomában persze Budapest is - dadoghat olyasmit, hogy a szövetségesek partraszállása náci siker, „mert a német hadvezetés elérte, amit akart és sikerült neki megfelelő terepen harcra kényszeríteni a nyugati ellenfeleit”. Ugyanakkor azonban minden politikai ábécés gyerek előtt világos, hogy mit jelent az orosz fronton megtizedelt, 1000-1500 kilométerre visszadobott német haderő számára, ha most, a háború ötödik évében a friss, számban, felszerelésben és főleg szellemben fölényes angol-amerikai milliós hadseregek harcbalépnek. Ugyanaz a németbérenc sajtó, mely 1939 óta nem győzi hangoztatni, hogy milyen előny származott Hitlerre abból, hogy csak egy főfronton kellett harcolnia, most, mikor az előny 24 óra alatt elveszett, egyszerre szeretné lekicsinyelni a szövetségesek partraszállásának jelentőségét.

Meg vagyok győződve, hogy a német igában nyögő magyar nép, mely eddig is növekvő reményekkel nézte azokat a csapásokat, amikkel a Vörös Hadsereg tönkrevverte a német rablók minden reményét, a megkönnyebbülés és a közeli felszabadulás érzésével fogadta azt a hírt, hogy most a szövetségesek összes erői akcióba léptek. S amilyen bizonyos, hogy a szövetséges csapatok partraszállásának hírére minden becsületes magyar új bizalommal, elszántabban nézett a jövőbe, annyira leverte ez a tény Hitler minden rendű és rangú magyar cinkosait. Nemcsak katonai jelentősége miatt, ami pillanatnyilag nem érezte Magyarországon hatását, bár nem kell különösebb katonai képzettség annak a megértéséhez, hogy mit jelent a németek számára, ha most, amikor Olaszországban nem tudták megakadályozni a súlyos vereséget, amikor az orosz fronton is várják az új rohamot, akkor még a tetejében Franciaországban is megkezdődött a szövetségesek partraszállása. A partraszállás, melynek pusztja létrejött a magyar nácibérencek egyik legfontosabb, leghatásosabb politikai érvét csapta agyon.

Horthyék utolsó reménye a szövetségesek közti meghasonlás volt. A budai vár környékén sem akadt olyan vak nácibérenc, aki azt hihette, hogy a németek valami csoda folytán hirtelen megfordulnak és másfélévi vereségsorozat után végeznek a Vörös Hadsereggel, majd az angolokkal és amerikaiakkal. Ellenben annál többen voltak, akik abban reménykedtek, hogy a szövetségesek összevesznek egymás között, mielőtt még Hitlert és csatlósait elintézték volna a két veszedelem között „a harmadik a nyertes” elv alapján a náci koalíció valami kompromisszumos béke alapján kimászott volna a csávából. Az angolszász-orosz állítólagos ellentét volt az a „sziklaszilárd” alap, amelyre Horthyék spekuláltak és a második front hiányában látták ennek a spekulációnak helyességét. Még azokban az órákban is, amikor angol-amerikai ejtőernyős katonák felcsatolták a rohamszíjakat, a budapesti hírverés még magabiztosan ilyeneket kürtölt világgá; „A partraszállás, melynek valóra váltására a teheráni konferencia óta három dátumot is kitűztek, makacsul késik.” Ma már tudjuk, hogy a partraszállás a kitűzött időben történt s hogy az elhalasztás azoknak a vágyálma volt, akik tisztában voltak a második front katonailag és politikailag rájuk nézve végzetes hatásával.

Mindez ma már a múlté. A német jelentések egész jellege azt mutatja, hogy az a terv, hogy a szövetségeseket egyszerűen visszaszórják a tengerbe, ugyanolyan csalókéban bizonyult, mint az atlanti sánc áttörhetetlenségébe vetett remények. A partraszállás sikerült és úgy katonai, mint politikai hatása Magyarországon rövidesen meg fog nyilvánulni. Újra igazuk lett azoknak, akik az események helyes előrelátásával és a magyarság jól felfogott érdekében felvették a harcot a német rablók ellen. Most megint láthatja minden gondolkozó magyar, hogy nemzetének egyetlen menekvése abban van, ha szakít a náci rablókkal s ha elszánt, bátor, nagyméretű és eredményes harccal mutatja meg, hogy népe komoly szolgálatokkal járul

hozzá a német vereséghez és a szövetségesek győzelméhez. A franciaországi partraszállás új erőt önt mindazokba, akik a kárpáti partizáncsapatokban, a szabotáló üzemi bizottságokban, a hadseregben vagy a falun is felvették a küzdelmet. Most, a német barbárok ellen meginduló általános támadás küszöbén azonban többre van szükség. Minden magyar vizsgálja meg, hogy azon a helyen, ahol dolgozik, mivel tudna hozzájárulni hazájának felszabadításához.

S ha a magyarság zöme elkezdi ezt a vizsgálatot, akkor egyszeriben kiderül, hogy mindenki tud ártani a németnek, ha akar. Annak az önvédelmi szabadságharcnak arcvonala, melyet a magyarságnak a legközelebbi hetekben és hónapokban meg kell vívnia, ha le akarja mosni a Horthyék rákente gyalázatát, ott húzódik el minden magyar házatáján vagy munkahelyén. Az egész ország most Hitler katonai tábora és fegyverkovácsműhelye. A megszállás a Tisza-Duna mellé hozta az ellenséget, amely meggyalázza a honvéd feleségét, elrabolja jószágát, lovát, szekérét, őt magát is biztos pusztulásba veti a frontra. Most igazán nem védekezhet senki azzal, hogy nem volt módjában a németellenes küzdelemben résztvenni, hiszen az alkalmat, a harc lehetőségeit úgyszólván házhoz szállították. Élni kell ezzel az alkalommal, az utolsóval, amit a náci vereség előtt a nemzet megmentésére még meg lehet ragadni.

1944 június 10.

FINN-MAGYAR SORSKÖZÖSSÉG

A csapások Hitlerre és csatlósaira most már keletről, nyugatról és délről egyszerre zuhognak, úgy, ahogy ezt a demokratikus nagyhatalmak vezetői Teheránban jó fél éve elhatározták. A francia partraszállás teljes mértékben sikerült. Erről világosan beszél maga a német propaganda is. Két-három héttel ezelőtt még nagyhangon hirdették Berlinben: „csak próbálják meg az angolok és amerikaiak a partraszállást. Fel vagyunk rá készülve és véres fejjel fogjuk őket a tengerbe szórni”. Az atlanti sánc áttörhetetlenségét hangoztatták Göbbelsék az utolsó pillanatig. Most a német hírverés egész más, homlokegyenest ellenkező vonalat visz. Ma azt magyarázza, hogy miért nem tudták a németek megakadályozni az inváziót, miért mondott csődöt az atlanti erődsorozat és miért nem tudják a tengerbe vetni az egyre nagyobb angol-amerikai haderőt. És közben félreveri a harangot. Nem titkolják, mert nem titkolhatják, hogy a helyzet válságosra fordult. Nemcsak Normandiában van baj. Kesselring hadserege megtizedelve, szétzilálva menekül a Tirreni-tenger partján és az adriai partokon egyaránt észak felé: a szövetségesek gyorsan közelednek a Po síkságához; az osztrák, a balkáni területek minden nappal közelebb kerülnek a fronthoz.

Tetejébe a keleti fronton is megindultak a harcok. A finn védővonalak áttörése minden tekintetben tanulságos a magyarok számára is. Újra bebizonyult, hogy a Vörös Hadsereg támadását sem természetes, sem mesterséges akadályok fel nem tartóztathatják. Mikor negyedéve a finn fasiszták elutasították a Szovjetunió enyhe és méltányos feltételeit, két reménységük volt. Az egyik a karéliei szoros háború alatt készült és bevehetetlennek tartott erődvonalsorozata. A másik a német segítség.

Nos, a sziklás, meredek partú vízmedrek, a járhatatlan terep és a legmodernebb acélbeton erősítések dacára a Vörös Hadsereg hat nap alatt szétzúzta a védelmi vonalakat s a finn fasiszták köreiben a reménykedést a pánik kezdi felváltani. Annál is inkább, mert a német segítség nincs sehol: a nácioknak most maguknak is van éppen elég bajuk és kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy szorongatott finn csatlósaiak segítségére siessenek.

Sokat beszélnek Magyarországon a finn-magyar sorsközösségről. S ebben a háborúban tényleg van hasonlóság a két ország sorsában, csak nem úgy, ahogy a magyar reakció ezt vázolni szokta. Közös a két ország sorsában a csatlós szerep, melyre mindkét nép reakciós, haladást gyűlölő uralkodó rétege a német fasizmus szolgálatában vállalkozott. S közös az is, hogy most, mikor a magyar és finn nép túlnyomó többsége a békét, a német rablókkal való szakítást követeli, akkor náci-szuronyokkal kényszerítik a háborúban való részvételre. Különösen alá kell ezt a körülményt Magyarországon húzni, ahol a német náci és magyar cselédek megpróbálják azt a benyomást kelteni, hogy a német megszállóhadak tulajdonképpen a magyar határokat jöttek megvédeni. Különösen a frontra hurcolt honvédcsoportok között dolgozik a náci-hírverés ezzel az érveléssel. Magában az országban, ahol a német rablók garázdálkodásának minden oldala napról-napra világosabban bontakozik ki, már nehezebb ezt a megsegítési elméletet elhíttetni.

És nem is hinné el senki. A magyar most azt látja, hogy a német „szövetséges” ott ül a városaiban s minden náci-katonáért, aki megszálló szolgálatot teljesít, legalább öt magyar katonát küldenek a frontra. Még pedig újabban nemcsak Galíciába, hanem most már nyugatra, Franciaországba, sőt Dániába is. Hitlernek Finnországban és Magyarországon is egész más gondjai vannak, mint a csatlósok határainak megvédelem. Az ő fő törekvése, hogy a német kapjon minél nagyobb segítséget a csatlósaitól s ha a nép ezt nem akarja tűrni, akkor fegyverrel kényszerítik rá. Ezt a saját bőrén tapasztalja most a fronton a magyar katona. Lassanként a

honvéd kezében csak az egyszerű puska marad: a gépfegyverekhez, a nehéz aknavetőkhez, a tüzérséghez német parancsnokokat állítanak, akiknek fő gondja persze az, hogy a magyarokat ellenőrizték s kényszerítsék arra, hogy a németeknek szolgáljanak.

Nem a magyar határokat, a saját bőrét jött védeni a német náci, mikor elfoglalta az országot. S új ágyútöltelék kell neki, mikor magyar bérenceivel elrendelteti az általános mozgósítást. A magyar gazda, akinek tehenét, lovát elrekvirálja, feleségén, lányán erőszakot követ el a náci szövetséges, tisztában van vele, hogy nem védik, hanem rabolják azok, akiket Horthyék behívtak az országba. Mint annyiszor a magyar történelem folyamán, a honvédelem most is a *németek ellen* és nem a németek oldalán folyik. Azok a honvéds csapatok, melyek Galíciában vannak, lényegében azt a szerepet töltik be Hitler oldalán, amit a kötéllel verbuvált magyar katonák játszottak a régi osztrák hadseregben. Az igazi honvédelem most magyar területen játszódik le. Harcosai mindazok, akik átlátnak a szitán, s akik tudják, hogy az ellenség a német megszálló, aki benn van az országban. S akik azt is tudják, hogy a megszállás nem lesz hosszú életű, hogy a náci rablók és magyar cinkosaik napjai meg vannak számlálva. Ez a tudat ad nekik erőt ahhoz, hogy a gyárban, a mezőn, a hadseregben és a partizáncsoportokban felvegyék a küzdelmet a németek ellen. Minél erőteljesebb ez a harc, minél nagyobb eredményeket mutat fel, annál rövidebb lesz az országra tört rablók uralma, annál hamarabb szűnik meg a fasiszta terror és minden szenvedés, ami a német bitangokkal a magyarságra szakadt.

1944 június 18.

VÉGSŐKIG FOKOZNI A NÉMETELLENES HARCOT

A negyedik háborús év küszöbén vessünk egy pillantást az elmúlt három esztendőre és a feladatokra, amiket a közeljövő a haladó magyarság elé tűz. Meg kell vallanunk, hogy azok, akik el voltak szánva, hogy Magyarországot Hitler szekere elé fogják, alapos munkát végeztek. Ha Horthyék a háború kezdetén fogadkoztak, hogy „erejük teljével” fogják támogatni a német nácikat, hogy odaadnak mindent „katonában, vérben, búzában, munkában”, úgy most megállapítható, hogy népvesztő szándékukat jórészt keresztül is vitték. Ami élelmet, nyersanyagot a magyar föld megtermett, annak javát a németek kapták. Rájuk dolgozott a magyar ipar. Amennyi katonát fel tudtak szerelni, azt maradék nélkül átadták a németeknek, akiknek kezén el is pusztultak, mint Voronyezs alatt a második honvédhadsereg. S amikor a magyar nép zöme felismerte, hogy idegen rablóérdekért taszították a német háborúba és a békét, a nációkkal való szakítást követelte, akkor Horthyék behívták a német megszálló csapatokat és segítségükkel próbálják az országot tovább is a háborúba kényszeríteni.

Hitlert Magyarország megszállása nem menti meg. Ma, három hónappal azután, hogy csapatai átlépték a magyar határt, katonai helyzete reménytelenebb, mint valaha. Az orosz fronton sorra töri át a Vörös Hadsereg az évek óta megerősített állásokat. A bevehetetlennek hirdetett atlanti védőfal nem állta a szövetségesek rohamát s Olaszországban is futnak a német csapatok. Három fronton verik a nácihordákat és a láncravert európai nemzetek ellenállását meghatványozza az a tudat, hogy közeleg a felszabadulás és meg vannak számlálva a fasiszta rablók órái. Végzetes hiba lenne, ha a magyar hazafiak zöme a német vereség biztos és közeli voltának tudatában csökkentené ellenállását és kizárólag a külső segítségtől, a Vörös Hadsereg és a szövetségesek csapásaitól várná az ország felszabadítását. A szabadság nem behozatali cikk még olyan országokban sem, mint Norvégia vagy Görögország. Ott sem várnak ölbetett kezekkel a külső felmentésre, hanem a bilincsek ellenére körömmel és foggal harcolnak a hazájukra tört idegen rablók ellen. A szövetségesek szét fogják verni Hitler hadait és megszabadítják Magyarországot is a német megszállástól, de az ország további sorsára döntő kihatással lesz az, hogy milyen átfogó, elszánt és sikeres harcot folytatott a magyarság a német rablók ellen. Ezért kell a legközelebbi hetekben és hónapokban a végsőkig megfeszíteni a nemzeti ellenállás erőit.

Ha csak az eddigi iramban folyik az ellenállás, akkor az a veszély fenyeget, hogy a magyar nép nem tudja tetteikkel bizonyítani, hogy nem azonos Horthyval és gaz bandájával. Mindekelőtt a partizánharcot, a népi ellenállásnak ezt a leghatásosabb fegyverét kell hatványozottan igénybevenni. Elsősorban a partizánharc mutatja meg azt, hogy a magyarság akar és tud harcolni a saját szabadságáért. Ez a próbaköve, a fokmérője a magyar szabadságharcos erőknél. Ezért ide összpontosítsa legjobb erőit minden hazafias réteg, párt és szervezet. Aki ebben a harcban vezet, aki meg tudja teremteni a partizánmozgalom tartós bázisát, megnyeri hozzá a parasztság széles rétegeit, az nemcsak népének tesz felmérhetetlen szolgálatot, de egyben bebizonyítja, hogy hivatott a magyarság vezetésére.

Hasonló a helyzet a szabotázs terén is. Magyarország ma Hitler fő éléskamrája és fegyverkovácsműhelye. A szabotázs, ami a gyárakban, a falvakban folyik, zavarja, de nem gátolja meg a náciterveket, s ha az eddigi tempóban megy tovább, akkor az egész új termés Németországba vándorol. Fokozni kell ezért a szabotázszt mélységében és szélességében is. Az öntudatos, hazafias munkás arra törekedjék, hogy szabotázsza egész hadiüzemet vagy egy háborús iparág legfontosabb láncszemét tegye tönkre. S a német fasiszták elleni harcba be kell vonni a legszélesebb rétegeket. Millió magyar anya, feleség, menyasszony átkozza a háborút, s a német megszállást, mely rájuk hozta a bombázást. Fiukat, férjüket, vőlegényüket német

ágyútöltelékként a biztos pusztulásnak veti oda. Ezeknek a békevágyát is mozgósítani kell: a sokmillió sóhaj hatalmas erővel dagaszthatja a nemzeti ellenállás vitorláit.

Az ellenség, a német rabló, ma ott van belül az országban. Aki harcolni akar ellene, annak nem kell messzire menni, hogy a frontot megtalálja. Ott húzódik ez az arcvonal mindenütt: a sorban álló asszony, a bányász, a földműves csakúgy katonája lehet, mint a honvéd vagy a köztisztviselő. Vizsgálja meg minden hazafi a maga és ismerősei munkáját a német rablók elleni küzdelem szempontjából. A vasutas, aki ma is szorgalmasan és pontosan állítja össze a magyartól elrabolt élelemmel telt vonatot vagy a köztisztviselő, aki, mintha mi sem történt volna, szigorúan soroztat és rekvirál, az ország ellenségének segít. Ma nincs semlegesség, ma minden tett politikai állásfoglalás a német rablók mellett vagy ellenük.

Fokozottan áll ez a honvédre. Ma, amikor az ország hemzseg a német katonától, amikor a Gestapo meg az SS-különítmények irtják a magyarság legjobbjait, mikor a honvédelmi minisztériumban a német vezérkar rendelkezik a magyar ezredekkel és ő adja ki a parancsokat, melyeket Horthy és tábornokai szolgailag végrehajtanak, akkor csak a vak nem látja, hogy az ellenség nem a határokon túl van, hanem ott dül a Duna-Tisza táján. S az az öntudatos katona, aki tudja, hogy az ellenség rendelkezik vele, az ne hivatkozzon a kapott parancsra, hanem egyedül és kizárólag a saját hazafias, németellenes meggyőződését kövesse. Mikor 1859-ben az olasz hadjárat folyamán a magyar honvédet erőszakkal az osztrák hadseregbe sorozták és a császárra eskették fel, maga Kossuth Lajos, a magyar szabadság lánglelkű vezére szólította fel őket arra, hogy ne harcoljanak ellenségük oldalán, hanem álljanak át oda, ahol a németet verik. Szavára ezrével hagyták ott a honvédek az osztrák hadsereget, úgy, mint most Galíciában teszik azok az öntudatos magyar katonák, akik felismerték, hogy az igazi ellenség a német.

A negyedik háborús év küszöbén a németellenes harc végsőkéig való fokozása a magyar nemzeti erők döntő feladata. Ha sikerül erre a harcra minden becsületes, áldozatkész, bátor magyart összefogni és Hitlerék ellen mozgósítani, akkor a legközelebbi hónapok új lapot írnak a magyar történelembe s megvetik alapját az új, szabad, független, demokratikus Magyarországnak.

1944 június 26.

HORTHYÉK HATÁRVÉDELME

Olvasom a német hadijelentésben, hogy Baranovicsi környékén magyar csapatokat is a tűzvonalba dobtak. Ez a tény és ez a hely minden tekintetben jellemzi a háborús helyzetet és ezen belül az annyit emlegetett magyar-német sorsközösséget. A Pripjatytól északra levő honvédcsapatok azoknak a régi, úgynevezett könnyű hadosztályoknak a maradványai, melyeket Horthyék a voronyezsi katasztrófa után titokban Hitler rendelkezésére bocsátottak. Ezek a hadosztályok kiképzésük alapján, amint a hivatalos nyilatkozatokban ismételten aláhúzták, csak megszálló szolgálatot, vasútörzést és hasonlókat végeznek. De ismételten megtörtént, hogy ezeket a hadosztályokat a németek a legsúlyosabb harcokba vetették és kíméletlenül feláldozták, ha szorult a kapca. Már pedig most igazán szorul a kapca s ennek megfelelően újra feltűnnek a könnyű hadosztályok is a fronton.

Ha megnézzük a térképet, hogy hol fekszik Baranovicsi, akkor az derül ki, hogy két héttel ezelőtt ez a város majdnem olyan messze volt a fronttól, mint Zágráb Budapesttől. Naponta átlag több mint 20 kilométert tört itt előre a Vörös Hadsereg a minden eszközzel megerősített, három esztendőn át épített német erővonalakon keresztül. A magyar sajtó és rádió az utolsó hetekben nem győzi az új német fegyverek ellenállhatatlan voltát dicsérni. A repülő torpedó mellett, melynek a náci hírverés szerint Angliát kellett volna térdre kényszeríteni, különösen a „páncélosok réme”, meg a „páncélököl” nevű új fegyverről hallhattunk színes leírásokat. Úgylátszik, hogy a páncélököl mégsem lehet olyan csodálatos hatású, különben a Vörös Hadsereg nem tudott volna Baranovicsi felé ilyen rövid idő alatt szinte 300 kilométert nyugat felé nyomulni. S nem csak Baranovicsi felé, de még vagy 400 kilométer szélességben hasonló mélységben verték szét a német haderőket. A körülfogott, megsemmisített hadtestek és hadosztályok helyébe vetették be azután Hitlerék a könnyű honvédhadosztályokat, hogy mint Voronyezsnél, a futó német utóvédek utóvédjeként pusztuljanak el.

De az a tény, hogy a belorussziai katasztrófális német vereség Baranovicsi alá sodorta a honvédet, más tekintetben is jellemző. A térkép azt mutatja, hogy Baranovicsi légvonalban körülbelül 230 kilométerre van a német határtól, a Kárpátok gerincétől viszont majdnem háromszor olyan messze esik. Az a magyar honvéd tehát, aki ott elpusztult, kétségtelenül a német és nem a magyar határ védelmében ontja véré. Pedig március 19. óta hány változatban hallhattuk, hogy a németek csak azért szállták meg az országot, hogy így segítsenek a magyar határok megvédésében. A magyar nép zöme persze ennek egy pillanatig sem dőlt be. Amint gazdasági téren a német megszállók „segítsége” nem abban nyilvánult meg, hogy Magyarországra élelmet és egyebet hoztak, hanem ellenkezőleg, „segítettek” Horthyéknak Németországba vinni a magyar vágómarhát, sertést, lovat, kocsit és most az egész termést, úgy a katonai „megsegítés” is hasonló jellegű volt. Annak a néhány német hadosztálynak, mely Horthy hívására s az ő közreműködésével elfoglalta az országot, egész más gondjai voltak, mint a magyar határok védelme. A német határok védelme volt a céljuk s az, hogy erre a határvédelemre annyi magyar ágyútöltelékot dobjanak a frontra, amennyit csak a népi ellenállás megenged. Ez az oka, hogy a sajtóban a legkülönbözőbb hírek bukkantak fel arról, hogy hol szándékozik Hitler a magyar katonát frontra vetni. Felmerült már az a hír, hogy Franciaországba visznek belőlük, legutóbb már Finnországot emlegetik. De akárhová is hurcolják őket, a németek határát védik, mint Baranovicsinél.

A magyar érdekek, a magyar terület megvédéséért a németek ugyan a kisujjukat meg nem mozdítanák. Mint az évszázadok folyamán annyiszor, Magyarország a németek külső katonai védőzónája, előretolt állása. S mint a multban, a jelenben is, Hitlerék főcélja az, hogy magyar területeken próbálják feltartóztatni vagy legalább is meglassítani a német határok felé irányuló

támadások menetét. A légi bombázásokkal kapcsolatban, minden lelőtt náci repülő temetésén nem győzik hangoztatni, hogy íme a németek védenek bennünket. Pedig elég visszagondolni a március 19-ét megelőző időkre, hogy belássuk, hogy éppen a német megszállás irányította Magyarországra a légi bombázást. Amíg nem voltak a németek Magyarországon, addig nem volt bombázás. S az a néhány német gép, ami egy-egy támadás alkalmával felszáll, nem a magyart védi, hanem a Hitlerre dolgozó ipartelepeket, a petróleumfinomítókat, melyek termelésüknek 90 százalékát Németországnak adják át, a csepeli gyárakat, ahol a német repülőgépalkatrészeket gyártják, a Gamma-műveket, melyek légelhárító ágyúin meg sem szárad a festék és máris viszik őket Bécs, Berlin védelmére.

A németek nemhogy a magyarokat, de magukat sem tudják megvédeni. Budapest iparnegyedeinek jórésze már romokban hever. Győr, Csepel, Miskolc és sok magyar város gyárait nem tudta megvédeni a náci. Pedig a határvédelem mellett Horthyék egyik főérve éppen az volt, hogy a béke, a németekkel való szakítás hadszíntérré változtatja az országot, míg a német megszállás távoltartja a háború pusztításait. Ma már a vak is látja, hogy éppen a németek hozták az országra a háború rombolásait. S ami ezen a téren eddig történt, az úgyszólván csak előszó, bevezetés. Az igazi pusztulás akkor kezdődik, amikor a németek Magyarországon át futnak vissza. Ha annak árán, hogy Magyarország romhalmazzá változik, Hitlerék egyetlen héttel, vagy csak egyetlen nappal is el tudnák odázni vereségüket, akkor nem fognak visszarettenni tőle, hogy meg is tegyék.

A Baranovicsinél tűzvonalba dobott honvéd mutatja, hogy milyen Horthyék határvédelme. Az üszkös magyar városok első fecskéi annak a pusztításnak, amit a német bérencek az országra rázúdítottak, mikor Hitleréket behívták. Az ország megmentésének, a háború lerövidítésének útja egészen más, homlokegyenest ellenkező irányba mutat. Nem a nácik oldalán, hanem csak velük szemben és csak ellenük lehet megvédeni azt, ami még el nem vészett.

1944 július 9.

MINDEN NAP - EGY ÚJ MOHÁCS

Egy héttel ezelőtt Baranovicsi városának elfoglalásával kapcsolatban rámutattam arra, hogy azok a magyar honvédek, akik ezekben a harcokban estek el, nem a magyar, hanem a porosz határt védték. Azóta Baranovicsi már messze a hátszágba került. A Vörös Hadsereg gyors és győzelmes előnyomulása közben felszabadította a Litván köztársaság fővárosát, Vilnát, az első világháborúban annyit emlegetett Pinszk városát, ezer és ezer más községet és falut. A front széles sávjában közeledik a német határhoz. A múlt vasárnap Hitlerék már országszerte honvédelmi gyűléseket hívtak össze, melyek napirendjén egy kérdés szerepelt: a német terület védelme.

Az utolsó hét eseményei még világosabban aláhúzták, mennyire alaptalan az az állítás, hogy a németek azért jöttek Magyarországra, hogy segítsenek a honvédségnek közösen megvédeni a magyar határokat. Az a német hadsereg, melynek június 23-a óta az orosz fronton 20 tábornoka tette le a fegyvert, melyet a Fehéroroszországban elszenvedett példátlan vereség mellett Normandiában és Olaszországban is szorongatnak, most egész más gondokkal küzd, mint a magyar határ védelmének kérdésével. Március 19-én még akadhattak az erőviszonyokat nem ismerő naívak, kik bedőlhetek a közös határvédelem meséjének. Bár már akkor egy jó adag hiszékenységre kellett annak feltételezéséhez, hogy a német nácik azért szabadítanak rá az országra 10 hadosztályt, mert segíteni akarnak a Kárpátok gerincének megvédésében. A voronyezsi katasztrófa óta, amikor egy egész magyar hadsereg veszett el a német visszavonulás fedezése közben, minden gondolkodó magyar tudhatta, hányadán áll az úgynevezett német fegyverbarátsággal.

Különösen tudhatták azok, akik, mint Csatay honvédelmi miniszter, maguk is ott voltak a Don mentén s saját tapasztalataik alapján győződhetek meg róla, hogyan áldoztak fel egész magyar hadosztályokat egy-egy német ezred megmentése érdekében. Pedig másfél évvel ezelőtt még a Kaukázusban, meg Észak-Afrikában álltak a német katonák, akkor még Olaszország a tengelyhez tartozott s a szövetségesek partraszállása nem állott küszöbön. Ha ennek ellenére olyan kíméletlenül feláldozták a Don mentén a 9 magyar hadosztályt és az első páncélosdandárt, akkor el lehet képzelni, milyen szemrebbenés nélkül vetik oda a biztos pusztulásnak a honvédet most, amikor a harcok a német határra értek.

Nem véletlenség, hogy Horthy hadügyminisztere éppen most találja szükségesnek, hogy meglátogassa a frontot s úgy buzdítsa az odahurcolt magyar katonát. A honvéd száz jelből látja, hogy német vágóhídra vitték s ennek megfelelően igyekszik védekezni az ellen, hogy mint náci ágyútöltelék pusztuljon el. Csatay hivatkozhat a közös magyar-német sírokra, a honvéd tudja, hogy egyre szaporodik azoknak a magyaroknak a száma, akiket német golyó vitt a sírba, amikor valamilyen módon jelét adták annak, hogy nem hajlandók vakon és gondolkodás nélkül a nácikért elpusztulni. S azt is tudja a honvéd, hogy otthon, Magyarországon tízezzel kapják a tarkólövést a német Gestapo kínzókamráiban azok a magyarok, akik szót mernek emelni a béke, az országmentés, a németekkel való szakítás mellett. S míg Csatay a fronton fegyverbarátságról papol, az alatt Magyarországot pörére vetkőzteti a náci rablóbanda. A hadifoglyoknál talált levelekben csak úgy hemzsegek a hírek a lelőtt gazdákról, akik nem akartak a német rekvirálókna egyszerűen, minden fizetés vagy nyugta nélkül átadni lovat, tehenet, gabonát. Az ország minden részéből jönnek a hírek arról, hogy hogyan erőszakoskodnak a német megszállók a magyar asszonyokkal, hogyan húzzák be a vasútállomások környékén a német katonavonatokba a magyar lányokat és hogyan dobják ki, miután megbecstelenítették őket, féláljultan a sínek mellé.

Nem a magyar határt védeni, hanem az országot kirabolni jöttek márciusban a németek. Nemcsak hogy elvitték vérben, katonában, búzában, zsírban, amit a saját védelmükre csak ki tudtak zsarolni az országból, hanem a tetejébe még odavonzották a légebombázások minden pusztítását is. S most a példátlan orosz győzelmek fényénél látni csak igazán, hogy mennyire cseberből-vederbe juttatták az országot azok, akik a határvédelem ürügyével meg azzal, hogy a háború rombolásait távoltage a magyar földtől, behívták Hitler hordáit. A német vereséget ez fel nem tartóztatta, ellenben száz formában olyan pusztulást hozott az országra, amely mellett eltölp minden egyéb, amivel a náci hírverés rémítette a magyart. Most már a vak is látja, hogy nincs borzalmasabb, mint a háború folytatása a német oldalán. Ha tovább is az történik Magyarországon, amit Horthy és a többi németbérenc akar, akkor azokban a hetekben, melyek még rendelkezésükre állnak, nemcsak kiirtják a magyarság legjobbait, nemcsak kifosztják az országot és az utolsó emberig vágóhídra dobják a honvédeket, hanem visszavonulásuk közben romhalmazzá változtatják, felgyújtják azt is, amit saját rablásuk és a légi bombázás megkímélt.

A legnagyobb katasztrófa, ami az országot érheti, a háború folytatása. Emellett minden egyéb eltölp. S az az áldozat, melyet a német rablók és cinkosai elleni harcban hoz a magyar, nemcsak az ország jövőjének biztosítása szempontjából felmérhetetlen becsű, de egyben csak kis töredékét teszi ki annak, amit Hitler és cselédei rónak az országra. Minden nap, amivel a nemzet tovább túri Horthy és a német rablók közös garázdálkodását, felér egy új Moháccsal.

1944 július 15.

A ROMÁN PÉLDA

Augusztus huszadikán indultak új rohamra a román és német erők ellen a Vörös Hadsereg katonái. Öt nappal később az összefoglaló szovjet jelentés közölte, hogy a szétvert és menekülő ellenség több mint 100000 halottat, több mint 105 ezer foglyot vesztett. S a zsákmány között szerepelt 664 páncélkocsi és rohamlöveg, 3333 különböző ágyú, 2330 aknavető, 13600 gépfegyver, 352 hadianyagraktár. Katlanba került 12 német hadosztály. A szovjet páncélosok és gépesített csapatok napi 50-60 kilométeres gyorsasággal száguldoztak nyugat és dél felé előre. Tegnap már több mint 100 kilométeren elérték a szovjetcsapatok a Dunát s a Keleti Kárpátok szorosai, valamint Focsani és Galac előtt állottak. A második ukrán front csapatai tízezer németet ejtettek foglyul, a harmadik ukrán front 21 ezer foglyának nagy többsége is németekből állott. A körülzárt 12 német hadosztályt kisebb részekre szabdalták az orosz erők s most semmisítik meg azokat, akik nem teszik le a fegyvert.

S míg a szovjetfronton ez történt, Franciaországban felszabadult Párizs és ott is új katasztrófa fenyegeti Hitleréket. A román nép ebben a helyzetben közvetlenül a szakadék szélén, megtalálta önmagában azt az erőt, mely még megmenthette s az egyedül helyes útra lépett: szakított a német nácikkal, átállott a szabadságért küzdő népek oldalára. Ehhez a románok részére nem könnyű elhatározáshoz sokban hozzájárult az, hogy a németek mint mindenütt, Romániában is csak kihasználták csatlósukat. Elhordták a román búzát, a szarvasmarhát, a petróleumot és ugyanakkor pazarul ontották a román vért. Maniu közli, hogy a német csatatereken, Sztálingrádig és a Kaukázusig több mint félmillió román katona pusztult el. S most, mikor megindult a nagy orosz támadás, kiderült, hogy a németek a repülőgépek és páncélos hadosztályok zömét, melyet a románok védelmére ígértek, már régen elvitték a keletporosz frontra meg Krakkó alá.

De ennél hasonlíthatatlanul nagyobb súllyal esett latba a román elhatározásnál az a felismerés, hogy a Szovjetunió nem támaszt semmiféle területi követelést a románokkal szemben, hogy a fennálló társadalmi rendet nem változtatja meg és nem korlátozza Románia függetlenségét. Azokban a román megyékben, melyek áprilisban szovjetkézen voltak, megmaradtak a gyárak, a birtokok a régi tulajdonosok kezén, a régi tisztviselők tovább működtek. Ennek a híre természetesen eljutott Románia minden részébe s a román nép meggyőződött róla, hogy a bolsevizálás, amivel Hitler és lakája, Antonescu ijesztgették, csak hazug hírverés. A román nép zöme, mely akárcsak a magyarok, gyűlöli a német nácikat, ebben a helyzetben az egyedül helyes utat választotta: Antonescut, Hitler helytartóját börtönbe vetette és megkezdte a harcot a németek ellen. Nem telik bele sok idő, hogy a Szovjetunió segítségével egész Romániát megtisztítsák a német rablóktól.

A román példát huszonnégy óra alatt követte Bulgária is. A bolgár nép is felismerte, hogy vesztébe rohan, ha tovább halad azon az úton, melyre a németek és bolgár bérenceik taszítják. A bolgár semlegesség bejelentése, valamint az a közlés, hogy nem engednek német csapatokat Bulgárián át visszavonulni, nemcsak kilépés Hitler rablóháborújából, de egyben szakítás is a nácikkal. A magyarok számára különösen Bulgária példája nagyon tanulságos. Bulgáriát a magyar hírverés mindig a „testvérnép” jelzővel illette. Számtalanszor hivatkoztak rá, hogy a bolgárok, akik már az első világháborúban vállvetve harcoltak a németekkel és magyarokkal, azonos okokból vesznek részt ebben a háborúban is. És valóban volt bizonyos hasonlóság a két ország helyzete között. Bulgáriában, akárcsak Magyarországon, a németek ügynökei azokkal a területi szerzeményekkel érveltek, melyeket Hitler segítségével kaparintottak meg. Ezek az új területek játszották a csalétek szerepét Bulgáriában csakúgy, mint Magyarországon.

A bolgár nép azonban végre átlátott a szitán s a huszonnegyedik órában ellengőzt adott az örvény felé vívő úton. Hitler öt csatlósa közül ilyen módon már három leszakadt: az olaszok, románok, bolgárok után csak a magyarok és finnek maradtak. A legközelebbi napok vagy talán órák fogják megmutatni, hogy a magyar nép megértette-e az idők jelét s megtalálta-e az erőt ahhoz, hogy az olasz, román, bolgár példát követve, kiszabadítsa magát a német rablók és magyar zsoldosaik bilincseiből. Ha csak Horthyn és bandáján áll a választás, akkor Magyarország sorsa meg van pecsételve. Romániában a Hitlerrel való szakítást a népi tömegek hatalmas megmozdulásai, tüntetések, tiltakozások előzték meg. Ezek a tömegek bátorították, lökték előre és kényszerítették tettekre a tétovázókat. Bizonyos, hogy a magyar nép óriási többsége ma már tisztában van vele, hogy kárhozatos és katasztrófába vivő az az út, melyen Horthy és bandája annyi esztendő óta szolgálai követi Hitlert. Azt is tudja minden gondolkozó magyar, hogy a német összeomlás küszöbön áll, hogy minden nap, amit az ország a nácik oldalán tölt el, csak szenvedéseit és nyomorát növeli. És megfordítva, minden nap, amivel hamarabb tépi szét a végzetes bilincseket, melyek a német rablókhoz láncolják, közelebb hozza a békét és a felemelkedést. Meg kell mozdulnia Magyarországon is a hatalmas németellenes néptömegeknek s ki kell kényszeríteniök a Hitlerrel való azonnali szakítást.

Bukarestben a lakosság lelkes tüntetése helyeselte és ünnepelte azt a bátor lépést, mely az országot az örvény széléről a menekvés útjára vitte. Az egész világ feszült figyelemmel várja most a magyarság lépéseit. S a magyar nép minden igaz barátja azt kívánja, hogy ott is akadjanak bátrak és tettekések, akik az utolsó pillanatban ki tudják ragadni nemzetüket a végveszélyből, melybe Hitler és bérencei taszították.

1944 augusztus 27.

KINEK TÖRIK KI A NYAKA?

Egy fél hónappal ezelőtt még négy csatlósa volt Hitlernek. Tíz nap leforgása alatt három közülük tanácsosabbnak látta kiszállni a németek süllyedő hajójából, kettő közülük továbbment és fegyverrel fordult a náci rablók ellen. Csak Magyarország reakciós vezetőrétege nem mer szembenézni a helyzettel s viszi népét a katasztrófa felé. Nem hiába emlegették két éve meg három éve, amikor még szinte holtbiztosra vették a győzelmet, hogy Horthyék voltak a fasizmus előfutárai, hogy amit Mussolini meg Hitler hoztak, az lényegében benne volt már a szegedi gondolatban. Most, amikor szorul a kapca, amikor azok a nemzetek, amelyekben van bátorság, élni akarás és politikai józanság, egymásután szakítanak Hitlerrel, hogy a menekvés útjára léphessenek, Horthyék képtelenek egyetlen komoly, számottevő mozdulatra. Nem mintha nem látnák, hogy hova visz az út. Lakatos Géza vezérezredes, akinek a kezén először elveszett a keleti megszálló csoport, azután Galíciában az első honvédhadsereg színe-java, nagyon jól tudja, hogy hányat ütött az óra. Azt is tudja, hogy a magyar katona Baranovicsi alatt csakúgy, mint Nadvornánál, német érdekekért vérzett s azért pusztul most is, mikor Erdély, meg a határvédelem ürügyével viszik a biztos halálba.

A magyar miniszterelnök nagyon jól tudja, hogy magyar érdekekért nem lehet Hitler oldalán harcolni. Azt is tudja, hogy küszöbön áll a katasztrófa. S amikor kijelenti, hogy „Magyarország nagyon nehéz és komoly időket él át”, akkor egyáltalán nem túloz. De az ilyen szavak tettek nélkül ma még kevesebbet nyomnak, mint azelőtt. Ilyesmiket ma lépten-nyomon hallani a nácik szájából is, Göbbels két napja csakúgy szórta a sötét, nyomasztó megállapításokat. „Kilátástalannak tetsző helyzetet” emlegetett. „A sors kopogtat az ajtónkon” - mondotta komoran. A „kopogtatást” érzi a német nép is, melynek határaihoz egyre közelebb jó keleten is, nyugaton is az ágyúdörgés, melynek városaira egyre súlyosabb légibombák zuhognak. Amit Göbbels a sors kopogtatásának nevez, arról az egyszerű német, a keleten, nyugaton, délen pusztuló, szétvert, körülzárt német hadseregek, a Hitlerrel szakító csatlósok révén is és a közeli elkerülhetetlen vereség száz más jelén át vesz tudomást. Aki ebben a helyzetben beismeri a válságos időket, de ugyanakkor folytatja az utat, ami a válsághoz vezetett, annak a beismerése csak átlátszó fogás. Azt a megnyugtató látszatot akarja kelteni, hogy ha tudatában van a bajoknak, akkor segíteni is tud rajtuk. Göbbels is, Lakatos is erre a megnyugtató hatásra spekulálnak, amikor nyíltan vagy képekben, de a maga komorságában festik a valót.

Ma azonban, amikor közeleg a vég, nem megnyugtató fogások, hanem komoly, elszánt tettek kellenek. Magyarország megmentésének első és elengedhetetlen feltétele az azonnali szakítás Hitlerrel. Egy-két hónappal ezelőtt még akadhattak olyanok, akiket megrettentett Göbbelsnek az a mondása, hogy Hitler és csatlósa ugyanazon a száguldó gyorsvonaton ülnek, s aki megpróbálja, hogy útközben kiszálljon, az föltétlenül kitöri a nyakát. Nos, az utolsó két héten három ilyen kiszállást is láttunk s nem nehéz megállapítani, hogy a kiszállóknak egyáltalán nem tört ki a nyaka. Ellenkezőleg. A nyakkitörés azokat fenyegeti, akik továbbra is a vonaton maradtak, azon a vonaton, mely teljes sebességgel rohan a szakadék felé. Ma nem a Hitlerrel való szakítás a veszedelmes, hanem azt fenyegeti a legsúlyosabb sors, aki ebben a helyzetben is, amikor már nem is hónapokkal, legfeljebb hetekkel mérlik a német nácik életét, még mindig nem tudja elszánni magát és nyílt, félreérthetetlen tettek helyett csak a nehéz, sorsdöntő időkről fecseg.

Magyarország utolsóinak maradt a német rablók oldalán. A szabadságáért harcoló és a győzelem előtt álló haladó világ megvetéssel néz azokra, akik Budapesten még most is apró fogásokkal, tessék-lássék gesztusokkal operálnak. Akik azt hiszik, hogy ha olyan tetteket, mint Baky László vagy Endre László nyugalomba küldenek, akkor már hatalmas lépést tettek

előre. Ma, az öt háborús esztendő szörnyű szenvedéseiben megedződött emberiség egész más követelményekkel lép fel azokkal az országokkal szemben, amelyek igazolni akarják, hogy helyük ott van a szabad, nagyjövőjű nemzetek között. Az első és elengedhetetlen követelmény, hogy az illető ország bátor, áldozatos harcával járuljon hozzá a náci barbárság elpusztításához. Nincs olyan nép a világon, melynek szabadságát ajándékba adják, vagy a többi nemzetek erőfeszítésének eredményeképpen, a saját hozzájárulása nélkül hullik az ölébe. Minden szabadságszerető ország elkeseredett, véres nemzeti ellenállással veszi ki részét a német barbárok elleni harcból s ezzel bizonyítja, hogy megilletik a szabad, független nemzetek jogai. Az utolsó hetekben a kis szlovák nép mutatja ragyogó példáját annak, hogy az ország földrajzi helyzete, a lakosság csekély száma, a német közelség és mindaz az érv, amit Magyarországon annyit hangoztatnak, amikor ki akarnak térni a harc elől, nem esik latba, ha a nép el van szánva, hogy szabadságáért felveszi a küzdelmet.

Szlovákia, mely Hitler áldozatai között elsőnek szerepelt, mely hatodik éve német protektorátus, melynek minden mentsége megvolna, ha tétlenül várná a felszabadítást, részt kér a német rablók elleni harcból. Horthy Magyarországa viszont katonailag és gazdaságilag több támogatást nyújtott a náciknak, mint bármely más csatlós. Aki ezek után most, öt perccel 12 óra előtt, még mindig tétozázik, még mindig fél a harctól, fél nyiltan és elszántan fellépni és legalább az utolsó pillanatban jóvátenni legalább egy részét annak, amit a magyar reakció az utolsó esztendőben a szabad népek ellen elkövetett, az nemzete vesztére tör. A menekvésnek ma csak egy az útja: gyors és elszánt harc Hitler ellen.

1944 szeptember 9.

A VÖRÖS HADSEREG A TISZÁNÁL

Az orosz hadsereg a Tiszához ért. Makó, Gyula, Battonya, Mezőhegyes, Orosháza, Békéscsaba, Gyoma, Körösladány, Mezőberény és a trianoni Magyarország több mint négyszáz városa, községe már a front mögé került. Még nincs tíz napja, hogy a honvédevezérkar hivatalos közlése azzal dicsekedett, hogy a védelemből támadásba ment át s célja a Vörös Hadsereg visszaverése. Azok számára persze, akik józanul és nem a náci hírverés szemüvegén át nézték az eseményeket, egy percig sem volt kétséges, hogy azt a hadsereget, mely a Volgától a magyar Alföldig nyomult győzedelmesen előre, nem fogják feltartóztatni Lakatos hevényében összekapott honvédhadosztályai. És nem tartóztatják fel természetesen azok a kisszámú, a rengeteg futástól elcsüggedt német csapatok sem, melyeket Hitler helyenként bevetett, hogy a nagynak ígért, de kicsire nyomorodott náci segítségnek legalább a látszatát fenntartsa. Ha a németek tudtak volna védekezni, úgy a Kárpátok szinte hozzáférhetetlen, könnyen védhető kevés átjárójánál fejtettek volna ki ellenállást. Most, amikor a háború az Alföldre lépett, arra a síkságra, mely ideális terepe az orosz páncélos haderőknek, a német generálisok egyetlen gondja, hogy azokat a honvédc csapatokat, amiket Horthy újra a kezükbe adott, golyófogónak használja fel. Hitler számára mindaz, amiért most a magyar katonát mészárszékre viszik, csak késleltető harc. Ő azt reméli, hogy Szeged felrobbantott hídjai miatt az orosz hadsereg egy nappal később ér az osztrák határra, hogy Budapest szétrombolása és felgyújtása talán egy hétre elodázza Bécs vagy Drezda elestét.

A magyar miniszterelnök szavalhat honvédelemről, ahogy csak a száján kifér. A németek tudják, hogy a magyar honvéd most az ő hazájukat, a német nácik földjét védi. Debrecen, Szeged, Szolnok, Budapest és utána Székesfehérvár, Győr vagy Sopron most ugyanazt a szerepet játssza Hitlerék számára, mint egy-két hónap előtt Tarnopol, Lemberg vagy Sztaniszlau, ahol szintén bőven omlott a magyar vér csak azért, hogy a nácik egy kis időt nyerjenek.

A német haditerv ebből a szempontból egészen világos. Ők azt akarják, hogy a felrobbantott magyarországi hidak, az elpusztított vasutak, a magyar városok felgyújtása meglátsza az orosz hadsereg előretörését Németországba. Horthy ebben teljes erejével kezükre jár. Ahogy német és magyar utászok együtt robbantották fel Csíkszereda, Székelyudvarhely vagy Marosvásárhely közüzemeit, vasútállomásait, úgy most már serényen folyik a rombolás előkészítése az egész országban. A Tisza hídjai után a Duna-hidak aknakamráit is lázasan töltik meg robbanóanyagokkal és bizonyos, hogy Budapest legfontosabb közintézményeinek elpusztítására is készen van már a részletes terv. A semleges sajtó már adatokat közöl arról, hogy a magyar kormány milyen intézkedéseket foganatosít Budapest evakuálására, hogy az egyes minisztériumok Szombathelyre, Sopronba, sőt Bécsbe költöznek és hasonlókat. Ezek a tények arról beszélnek, hogy a Lakatos-kormány maga is tudatában van annak, hogy a harc kilátástalan, hogy hamarosan az egész ország harcterré változik. Amit a magyar nép évtizedeken, évszázadokon át alkotott, azt most Horthyék mind odavetik a pusztulásnak, csakhogy néhány nappal, esetleg egy-két héttel kitolják uralmuk összeomlását.

Azok a hazafiak, akik látják a veszélyt, akik tudják, hogy a Horthy-féle honvédelem a magyarság feláldozása a nácik vesztett ügyéért, most, amikor már a Tiszánál folyik a harc, feszítsék meg erejüket. A Vörös Hadsereg mindenütt üldözni és verni fogja a német hordákat, Szeged alatt csakúgy, mint Budapestnél vagy Győrött. Ha magyar hazafiak nem tesznek meg most mindent arra, hogy kitépjk országukat a németek karjaiból, akkor elkerülhetetlen, hogy a német hadsereggel együtt megsemmisüljön a magyar hadsereg is.

Senki sem becsüli le azokat a nehézségeket, amik a magyar hazafiak, a magyar demokraták előtt állanak. De az az elszántság és áldozatkészség, amit a honmentés tőlük követel, egy töredékét sem teszi ki annak, amit Horthy kényszerít ki belőlük a németek számára. Naponta ezrével pusztul a honvéd a tehetségtelen, elcsüggedt és a tetejébe magyargyűlölő német tábornokok kezén. Ha Budapesten a békét követelő németellenes százezreket rá tudják bírni arra, hogy hatalmas sztrájkokkal, tüntetésekkel és fegyveres harccal is meginduljanak Hitler és magyar bérencei ellen, akkor annyi áldozattal, amennyit most a frontokon egy nap alatt elprédál a magyar vérből a német hadvezetőség, el lehet seperi az egész nemzetvesztő bandát. Nincs az a mozgósított Volksbund, a gyáva németbérenceknek az a puccskísérlete, mely rá tudná kényszeríteni a magyar népet arra, hogy vesztébe rohanjon, ha a magyar hazafiak most teljesítik kötelességüket. Ha most összefog a magyar gazda, a munkás, a honvédség hazafias és józanul gondolkozó része s arra az útra tér, amire már Románia, Bulgária és Finnország népe is rálépett, akkor még visszaránthatják az országot a szakadék széléről, ahova Horthyék lökik. De ma kell cselekedni, amikor az orosz hadsereg még a Tiszánál áll. Holnap, a Dunánál már késő lesz.

1944 október 7.

HARCOT A SZÁLASI-CSÜRHE ELLEN!

Az elmúlt hét eseményei alapján nem túlzás azt állítani, hogy Magyarország történelmének legsúlyosabb katasztrófáját éli át. Csak végig kell nézni ennek a hét napnak a történetén és összesűrítve megtalálhatjuk benne az utolsó évek minden magyar problémáját s a maga meztelenségében tűnik elő az, amit még nem olyan régen magyar-német sorsközösségnek szoktak a hivatalos politikában emlegetni. Erről a sorsközösségről maga Horthy rántotta le a leplet, mikor ma egy hete a budapesti rádióban felhívással fordult a magyar néphez. Ez a felhívás ilyen megállapításokat tartalmazott: „Ma már minden józanul gondolkozó ember előtt világos, hogy a németek elvesztették a háborút.” „Az egész világ előtt elveszteni becsületét az a nemzet, mely eltűrné, hogy idegen érdekekért folytatott háborúban hátvéd gyanánt pusztuljon el hadserege.” A nyilatkozat felsorolta, hogy a németek rabolnak, fosztogatnak, gyilkolnak, erőszakoskodnak az országban, megállapítja, hogy ígéretüket a fegyveres megsegítésre nem tartották be s ezért a céltalan vérontás elkerülésére közli, hogy Horthy fegyverszünetet kért és megparancsolta a honvédség parancsnokának, hogy azonnal szüntessék be az ellenségeskedést.

Amit ez a nyilatkozat megállapított, azt a magyar hazafiak már száz formában leszögezték és levonták belőle a tennivalókat. Az a bizonyos józanul gondolkozó magyar ember már régen tudja, hogy idegen, német érdekekért folyik az első naptól kezdve ez a háború. Az sem volt újság előtte, hogy ebben a háborúban, melyet a németek elvesztettek, a magyar hadseregnek csak az volt a szerepe, hogy hátvéd gyanánt, a német visszavonulást fedezve, elpusztuljon. Ez történt Voronyezs alatt, ahol „a német utóvédek utóvédjeként” szinte az utolsó emberig elveszett a 300000 főt számláló második honvédhadsereg. S ez történt most is, amikor Hitlerék az egész országot oda akarták vetni a háború minden rombolásának, csakhogy a Vörös Hadsereg néhány nappal később érjen az osztrák határra.

A Horthy-nyilatkozat azt mutatta, hogy nem volt már Magyarországon olyan réteg, amely a háború folytatásának céltalanságáról és kilátástalanságáról meg ne lett volna győződve s ennek megfelelően ne követelte volna az azonnali befejezést. Tudták ezt Berlinben is s azért határozták el, hogy újra fegyveres erőszakkal kényszerítik az országot, hogy a német rablókért tovább vérezzék és pusztuljon. Ezért törtek hét hónapon belül másodszor az ország fővárosára, ezért próbálnak most egy maroknyi gonosztevőből bábkormányt ültetni a magyar nép nyakára. Norvégiától Görögorszáig nem először kísérleteznek Hitlerék azzal, hogy hazaárulókból, a nép söpredékéből kormányt csapjanak össze. Meg kell állapítani, hogy az a rablóbanda, melyet a bécsi születésű örmény-sváb kalandor Szálasi vezetésével összezsúfoltak, ebből a szempontból elviszi a pálmát. Az úgynevezett államvezetőtől kezdve végig, alig akad közöttük egy is, akinek ujjlenyomata közönséges bűnözésekkel kapcsolatban ne szerepelne a rendőrségi nyilvántartásban, aki ne lakta volna már meg a Markó-utcai fogházat, a szegedi Csillagbörtönt vagy a váci fegyházat. A gyilkosságért jogerősen elítélt és a fegyházból frissen kieresztett gazemberek mellett ott nyüzsögnek a náci cinkosok kormányában a tolvajok, sikkasztók, zsaroló hírlapírók, selyemfiúk, kokaincsempészek. A nemzetvédelmi propaganda minisztere a tavasszal még tűzkövet árult a nyugati pályaudvar előtt, helyettese gyilkosságért a hetedik esztendőt ülte, amikor a német rablók jobb híján előráncigálták. Ezt a csatornatöltéket szabadították rá az országra, a fővárosra Hitlerék, hogy az ő segítségükkel retentsék meg a magyar népet és kényszerítsék arra, hogy továbbra is saját testével fedezze a nyugat felé visszavonuló német hordákat.

Ebben a helyzetben nem kell a magyar hazafi számára az orosz hadsereg felszabadító szerepét hangsúlyozni. A magyar, aki felfogja ésszel, hogy milyen mélységbe taszították nemzetét az országra tört rablók és a velük cimboráló söpredék, most szívrepesve néz Baja, Csongrád, Szolnok felé s türelmetlen szorongással várja, hogy a Vörös Hadsereg megtisztítsa a magyar földet attól a szennyes csatornatölteléktől, melyet Hitlerék rázúdítottak. De a várakozás magábanvéve nem elég. A magyar népnek saját jól felfogott érdekében teljes erővel hozzá kell járulnia ahhoz, hogy megszabaduljon a német bilincsektől. Az egész ország ma egy csatatér: a magyar hazafinak nem kell messzire mennie, hogy a frontot megtalálja. A rajvonalat a német rablók, hogy úgy mondjuk, házhoz szállították s gondoskodtak róla, hogy aki felismeri hazafias kötelességét, az azonnal harcba léphessen. Ez elsősorban a magyar honvédre, a magyar tisztre áll. Ma már nincs olyan katonája a hadseregnek, aki ne tudná, hogy hazája ellenségének segít, ha egyetlen óráig is tovább marad a németek oldalán s aki ne tudná, hogy az ő hazafias kötelessége most az, hogy a kezében levő fegyverrel úgy irtsa a német bitangot, ahogy csak az erejéből telik. A magyar munkás, a magyar vasutas most mutassa meg, hogy feladatának magaslatán áll s hogy meg tudja akadályozni a náci rablókat abban, hogy a gyárakat, a vasutat használni tudják. A gazda ne adjon egy falat kenyeret a Szálasi-csürrének, a köztisztviselő tartsa becsületbeli kötelességének, hogy minden rendelkezésére álló erővel gátolja meg a németbérencek kormányának garázdálkodását. Fogjon össze minden hazafias, németellenes magyar. Támogassa minden erejével a népi ellenállás leghatásosabb fegyveres formáját, a partizánharcot. És támogassa az összefogott nemzeti erő mindenekelőtt a felszabadító orosz hadsereget. Minden nap, amivel a magyar nép harca és ellenállása megrövidíti a német rablók és a Szálasi-söpredék uralmát, felér egy nyert csatával. És ha a magyar nép saját erejéből, maga járul hozzá a saját felszabadításához, ezzel már rálép az útra, mely a katasztrófából kivezet.

1944 október 22.

BUDAPEST NÉPE

Ha Hitler azt remélte, hogy a magyar nép nyakára nyilas bitangokból ültetett bábkormány ideig-óráig kényszeríteni tudja az országot a háború folytatására, akkor újra tévedett, mint annyszor az utolsó években. Az agyalágyult örmény kalandor, akit a miniszterelnöki székbe nyomtak, hiába ordította a rádióban, hogy „jönnek a német bajtársak, hogy segítsenek hazánkat, családjainkat, gyermekeinket megmenteni”. A magyar nép gondolkozó része már régen látta, hogy amit a németek az országban műveltek, annak a honvédelemhez, legalábbis a magyar honvédelemhez köze nincs. Azok a harcok, melyeket a náci hordák Magyarország területén folytattak, csak azt a célt szolgálták, hogy a magyar városok, vasutak, hidak felrobbantása és felgyújtása árán néhány nappal elodázzák a győzelmes Vörös Hadsereg rohamát az osztrák határok ellen. Minél alaposabb volt a pusztítás, minél több a szétrombolt középület, a levegőbe röpített híd, annál jobban szolgált a németek szándékát. És csak természetes, hogy ott, ahol a náci hordák tüzzel-vassal pusztították azt, amit a magyar munka és szorgalom hosszú évtizedeken át létrehozott, nem álltak meg a lakosság vagyonánál sem. Amit Marosvásárhely polgármestere a város kirablásáról, a lakások, üzletek kifosztásáról, a magyar lányokon, asszonyokon elkövetett erőszakról jelentett, azt a német hordák megismételték Kolozsvárott, Debrecenben, Szegeden és a többi magyar városban is, amelyekből az orosz hadsereg kiverte őket.

De ugyanezt teszik a német megszállók ott is, ahova még nem ért el a Vörös Hadsereg felszabadító kardja. Budapest, a Dunántúl most szabad prédája a náci rablóknak, akik a kiürítés örve alatt dúlnak, fosztogatnak s hurcolják Ausztria felé a magyar föld kincseit. Csak ott van nyugalom, élet és vagyonbiztonság ma Magyarországon, ahol az orosz hadsereg már kiverte Hitler hordáit. Nem csoda, ha a magyar nép végre felismerte a szovjethaderő felszabadító szerepét és a Tiszántúl, a Tisza-Duna közének lakói száz formában adják jelét megelégedésüknek és hálájuknak azokkal szemben, akik elűzték földjükről a német harácsolókat. És semmi kétség, hogy a még fel nem szabadított magyar területek, elsősorban Budapest népe türelmetlenül és lázasan várja a napot, amikor megszabadul a Gestapo-terrortól és az SS-legények önkényuralmától, a Szálasi-csőcselék garázdálkodásától és attól a rengeteg gyötrelemtől, amiből különösen az utolsó három héten olyan bőven kijutott. Elsősorban Budapest sanyargatott népe hallgatja repeső szívvel az egyre közelebből hangzó ágyúszót, nézi reménykedve esténként a délről, keletről felvillanó tűzéri tüzet.

A reménykedés, a várakozás azonban nem elegendő, különösen Budapest esetében nem. A német bitangok el vannak szánva, hogy Budapestet földig rombolják, hidait felrobbantják, büszke utcárait felgyújtják és csak üszkös romokat hagynak meg visszavonulásuk után. Minél alaposabb, minél szörnyűbb az a pusztítás, amit Budapestnek szánnak, annál jobban szolgálja céljukat: a Vörös Hadsereg előnyomulásának ideig-óráig való meglasztását. A marosvásárhelyi polgármester jelentése elmondotta, hogy a város több mint 700 esztendő története folyamán átélte a tatárjárást, a törökdúlást, de olyan pusztításokban, mint a német megszállók kivonulásakor, még nem volt része. Most Budapesten a sor. Ha csak a német rablókon múlik, akkor bizonyos, hogy kő kövön nem marad, hogy amit megkímél a robbanás, azt el fogja pusztítani a gyújtogatás.

De meg lehet akadályozni a magyar főváros pusztulását, ha Budapest népe talpra áll. Most, amikor az orosz hadsereg délről is, keletről is közvetlen közelbe ért, meg kell mozdulnia Budapest lakosságának és meg kell akadályoznia, hogy a magyar metropolis a német barbárok pusztításának áldozatul essék. Ha valaha volt cél, mely a főváros minden becsületes lakóját egyesítette, úgy Budapest megmentése az. Ha összefog az öntudatos, szervezett munkás, a

nyilas csőcseléket gyűlölő polgár, a hazafias kötelességét ismerő budapesti fegyveres erő, akkor meg tudja akadályozni a németek galád szándékát. Ha a főváros munkássága általános sztrájkba lép, ha a felfegyverzett polgárok, katonák tízezrei lépnek ki Budapest utcáira és az a veszély fenyegeti Hitler megvert, csüggedő hordáit, hogy előttük a Vörös Hadsereg ellenállhatatlan csapása, mögöttük az elszánt, bosszúszomjas budapesti nép, akkor - de csak akkor! - nem tudják végrehajtani pusztító tervüket.

A magyar közmondás, hogy segíts magadon, az Isten is megsegít, most igazabb, mint valaha. Az egész világ feszült figyelemmel és várakozással tekint ma Budapestre. A német náci barbárság minden ellensége, a haladás és szabadság minden híve reméli, hogy Budapest népe önmagára eszmél és megmutatja, hogy élni tud a történelmi alkalommal, hogy segít magán.

De bátor, önfeláldozó kiállásával segít az országon is, ha a felszabadító orosz hadsereggel vállvetve, döntően hozzájárul a hitleri bandák kiveréséhez.

1944 november 5.

MILYEN A HELYZET A FELSZABADÍTOTT TERÜLETEKEN?

A náci hírverés minden erejét megfeszíti, hogy a lehető legelrettetőbb képet fesse azoknak a magyaroknak a helyzetéről, akik az orosz hadsereg által felszabadított területen maradtak. A cél világos: Budapest, a Dunántúl, a Felvidék magyarságára rá akarnak ijeszteni. Aki fél az orosz hadseregtől, aki bedől a nyilas hírverésnek, az már akarva, nem akarva segít a német rablóknak s ezzel maga is hozzájárul a német megszállás meghosszabbításához. Hitleréknek most, amikor a magyar termés, a magyar gyárfelszerelés Németországba szállítása egyik legfontosabb teendőjük, minden nap, amivel később üzi ki őket a Vörös Hadsereg az országból, újabb rablási lehetőséget jelent. Érthető tehát, ha minden követ megmozgatnak, hogy a nyilas banditák segítségével a lehető legtöbbet hurcolják el az országból.

A felszabadított városok kivétel nélkül az úgynevezett német kiürítéstől szenvedtek a legtöbbet. Ez a „kiürítés” Csíkszeredától Ceglédig és Csapig kezdetben rendezett, később rendezetlen rablások, gyujtogatások és pusztítások szakadatlan láncolata volt. A marosvásárhelyi polgármester jelentése, mely elmondja, hogy a város kifosztása csak akkor szűnt meg, mikor az első orosz páncélosok megjelentek az utcákon, lényegében a többi városra is áll. Szinte kivétel nélkül a közüzemek felrobbantásával kezdték a németek s újabban nyilas cinkosai a magyar városok pusztítását. Utána a közraktárakat, a gyárak raktárait fosztották ki. Csakhamar sor került az üzletek kirablására és végül a magánlakásokba törtek be a náci martalócok.

A lakosságnak az a része, amely bedőlt a náci hírverésnek, már jóelőre elhagyta a városokat. Futottak természetesen a nyilas kolompok is. A front állását a legtöbb helyen a nyilas sőpredék magatartásából olvasta le a lakosság. Ahogy a különböző „vezető testvérek” szedték a sátorfájukat, abból minden hivatalos jelentésnél biztosabban meg lehetett állapítani, hogy hányat ütött az óra. A legtöbb helyen központi utasításra elmenekültek a magasabb állami hivatalnokok és a városi hatóságok politikailag rossz hírű vagy basáskodó vezetői. Sok helyen azonban a városi tisztviselők majdnem kivétel nélkül a helyükön maradtak, így például Békésben.

A lakosság zöme, főleg a gazdák, munkások, helyükön maradtak. „Minket ugyan nem ijeszthet meg az a plakát, ami a határt átlépő vöröskatonát véres késsel, házat gyujtogatva ábrázolta”, mondják a hódmezővásárhelyiek. Gyuláról, Békéscsabáról, Mezőberényből és sok más városból alig menekült el valaki. A városok vezetését a felszabadulás után egy-két nap múlva mindenütt a helyi lakosokból álló bizottságok vették át. Ezek a bizottságok a legtöbb helyen a kisgazdapárt, a szociáldemokrata párt és a kommunista párt képviselőiből, néhány városi tisztviselőből és rendszerint egy-két lelkészből állnak. Sok helyen nyilvános gyűléseken jelölték ki őket. Első dolguk a közüzemek megindítása, a pékműhelyek munkába állítása és a német rombolások okozta kár helyrehozása. Egy héten belül a legtöbb helyen megindul az iskolai oktatás. A falu lakossága évek óta először, szabadon hozza a piacra az élelmiszert.

Minél nagyobb volt az oroszokkal szemben az ellenséges hírverés, annál kellemesebb a lakosság meglepetése, amikor a Vörös Hadsereggel közvetlen érintkezésbe kerülnek. Jellemző ebben a tekintetben, hogy a mezőberényi lelkészek külön felhívással fordultak a lakossághoz és a magyar néphez. A felhívás elmondja, hogy a fasiszta rágalmakból, amit az orosz hadsereg szórtak, egy szó sem igaz és felszólítják a még fel nem szabadított területek magyarságát, hogy ne meneküljön, hanem forduljon minden erejével a német megszállók és a nyilasok ellen. A felhívást az aláírásokkal egyetemben lenyomtatták s úgy terjesztették. Hasonlóképpen jártak el a békésiek, akik nemcsak a menekülés ellen foglaltak állást, hanem külön a honvédséghez is fordultak és felszólítottak minden magyar katonát, hogy harcoljanak azért, hogy az

országot minél hamarább megtisztítsák a németektől. Az orosz hadsereg magyarnyelvű napilapját, mely végre tájékoztatja őket a való helyzetről, egymás kezéből kapkodják s a hadsereg magyarul tudó tolmácsait százféle kérdéssel ostromolják. Az első világháború volt orosz hadifogjai előszedték megmaradt orosz nyelvtudásukat és önkéntes fordítókként közvetítenek a katonaság és a lakosság között.

A Vörös Hadsereg már felszabadította Magyarország felét és a német határ felé előnyomulva, felszabadítja Budapestet és a Dunántúlt is. A német és a nyilas uszítás, mint az eddigi tapasztalatok mutatják, a magyar nép józan eszét nem tudta megzavarni: a Tiszántúl, a Duna-Tisza közének népe tisztában van az orosz hadsereg felszabadító szerepével és most azon fáradozik, hogy maga is hozzájáruljon ahhoz, hogy az ország másik fele is minél előbb lerázza magáról a német rablókat és aljas nyilas cinkosaikat.

1944 november 8.

HONVÉDEK A HON VÉDELMEBEN

A magyar katonának a fronton csakúgy, mint a helyőrségekben, az utóbbi időben bőven volt alkalma foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy hogyan is áll a háború ügye, miért is harcol a honvéd, kinek használ és kinek árt vére hullásával. Ma négy hete maga Horthy Miklós rádiónyilatkozata közölte, hogy a háborút a németek elvesztették, hogy minden csepp vér, amit a honvéd veszít, csak arra való, hogy az ország a német utóvédharcok színhelyévé legyen. Horthy elmondotta, hogy a németek nem az országot védik, ellenben rabolnak, erőszakoskodnak s ezért felszólította a hadsereget, hogy azonnal szüntesse meg az oroszok ellen a harcot és forduljon a németek ellen.

E felszólításhoz csakhamar csatlakozott Miklós Béla vezérezredes, az első honvédhadsereg parancsnoka, a rangban legidősebb magyar tábornok. „Meg kell menteni a magyar népet attól, hogy elvérezzék a német világhódító tervekért és vissza kell szerezni az ország függetlenségét, kiűzve hazánk területéről a német megszállókat” - mondja Miklós vezérezredes felhívása, melyet a magyar fegyveres erő minden tagjához intézett. - „Megparancsolom, hogy haladéktalanul vegyék fel a harcot a német megszállók és Hitler magyarországi kíme, a Gestapo magyarországi főnöke, a magát miniszterelnöknek nevező, hazaáruló Szálasi Ferenc ellen. Ahol nincs lehetőség a nyílt harcra, ott oszlojatok kisebb csoportokra és kezdjétek partizán-harcot a német banditák ellen. Ha erre sem nyílik lehetőség, szervezeten, századokban, zászlóaljakban, ezredekben menjétek át az oroszok által felszabadított területekre, hogy az orosz hadsereggel együtt harcolhassunk Magyarország létéért, függetlenségéért és becsületéért.”

Miklós vezérezredes fellépését csakhamar követte Vörös János vezérezredesnek, a magyar honvédség vezérkari főnökének felhívása. Vörös vezérkari főnök is aláhúzza, hogy ebbe a véres háborúba a magyar népet akarata ellen kényszerítik a németek, hogy Hitlerék az országot a német védelem előterévé változtatták s közben elrabolják a nép javait s amit csak lehet, elhurcolnak. Vörös vezérkari főnök leleplezi a nyilas banditák csalásait, akik Horthy nevében hamisított parancsokat adtak ki. Leleplezi az oroszok által felszabadított területekről elterjesztett náci rémmeséket is s felhívja a lakosságot, hogy maradjon a helyén, mert amint saját szemével meggyőződött róla, a felszabadított területek népe zavartalanul és nyugodtan él. A vezérkari főnök is elrendeli, hogy honvédcsapatok lehetőleg szervezeten a jöjjenek át az oroszok oldalára. A behívottak ne vonuljanak be, a munkások, mérnökök ne engedjék a gyárakat elpusztítani, a gazdák rejtsek el az élelmet. Vörös vezérezredes külön aláhúzza, hogy a magyar katona ne engedje, hogy Budapest védelmének ürügyével elpusztítsák a fővárost, felrobbantsák a Duna gyönyörű hídjait.

S hogy a magyar hadsereg e két legfőbb parancsnokának a véleménye egybevág a fronton maradt tisztekével, azt megerősítik Hatz vezérkari ezredesnek, a 7. honvédhadtest vezérkari főnökének kijelentései. Hatz vezérkari ezredes repülőgépen jött át az oroszokhoz. Közléseit így fejezte be: „Ha Magyarország nem szakít azonnal a hitleri Németországgal, akkor a németek magukkal rántanak bennünket a szakadékba. Én beszélgettem a magyar hadsereg magasabb rangú tisztjeivel és sokan közülük osztoznak az én nézeteimben.”

Semmi kétség, hogy a 7. hadtest vezérkari főnökének megállapítása helytálló. Az sem kétséges, hogy nemcsak a magasabb rangú tisztek, de az altisztek és a legénység nagy többsége is így gondolkozik. Ezt nap-nap után megerősítik az új hadifoglyok kijelentései is. Mivel magyarázható mégis, hogy a németeknek még mindig módjukban áll nemcsak jelentős magyar katonaságot fronton tartani, de ezen felül még arra is kényszeríteni, hogy a honvéd

vérét ontsa olyan ügyért, melynek magyarellenes, hazájának nyilvánvalóan mérhetetlen károkat okozó céljai felől nincs kétsége. Tudjuk, hogy a náci rablók a megrettentés minden eszközét igénybe veszik, hogy a magyar egységeket jobbról-balról német csapatokkal veszik körül, hogy a honvédek hátában náci SS-különítmények állanak. Azt is tudjuk, hogy az áruló nyilas tisztek a kezükre járnak. Mindez azonban nem magyarázza meg, hogy miért harcol még sok tízezer honvéd, hiszen szabad az út.

A hiba kétségkívül azokban a parancsnokokban és honvédekben van, akik jobb meggyőződésük ellenére, megalkuvásból, a kezdeményezéstől való félelemből, belső gyengeségből nem követik hazafias kötelességük parancsát. Egész nevelésük, katonai kiképzésük egyik alapja az volt, hogy mindig felülről várták a kezdeményezést, a parancsot, az intézkedést. Hozzájárult ehhez, hogy az utolsó esztendő rendszeres propagandája megmértelyezte őket s megnehezítette számukra, hogy az orosz hadsereg felszabadító szerepét ne csak megértsék, de belőle le is vonják a tettek kötelező következtetést. Ezek a fő okai annak, hogy annyi magyar tiszt és katona jobb meggyőződése ellenére a fronton van s segít tönkretenni önmagát, családját, nemzetét. Ez a gyáva belenyugvás, a bátor, elszánt kezdeményezéstől való félelem a német rablók legnagyobb támasza. Ezt kell legyűrni, ezzel kell végre gyökeresen végezni most, amikor ütött a tizenkettedik óra. És azok a magas rangú tisztek, akikről Hatz vezérkari ezredes elmondja, hogy osztoznak nézetében, ne elégedjenek meg azzal, hogy kifejtik nézetüket, hanem cselekedjenek úgy, ahogy e nézetek szellemében cselekedniük kell. Azaz: szervezzék meg a hasonló gondolkozásúakkal a német rablók elleni harcot és ha ezt bármely okból nem tehetik, akkor jöjjenek át a csapattestükkel együtt - és ne egyedül! - az oroszok oldalára.

Ebben az esetben a németek nem tudják romhalmazzá változtatni Budapestet, nem folytathatják Magyarország területén pusztító háborújukat s a Vörös Hadsereg gyorsabban szabadíthatja fel az országot. A honvédség ebben rengeteget segíthet, de csak egy módon: harccal, elszánt, bátor és gyors cselekvéssel...

1944 november 12.

A NYILAS HÍRVERÉS ÚJABB ERŐLKÖDÉSEI

Megnéztem a nyilas propaganda egyheti munkájának termékét s meglepéssel látom, hogy keserves mesterség most Budapesten - illetve Brünben, ahonnan Budapest nevében közvetítenek - hírmagyarázónak lenni. Kezdetben Göbbels nyilas hírverői leegyszerűsítették a dolgot. Hajmeresztő tudósításokat agyaltak ki azokról az országokról, amelyek, mint Románia, Bulgária, Finnország, ha későn is, de helyes útra tértek és nemcsak szakítottak Hitlerrel, de ellene is fordultak. Kedvenc témájuk volt a szerintük Szibériába hurcolt százezrek, később milliók sorsa s nem győztek sopánkodni a szerencsétlen románokon, finneken, bolgárokon, akik szakítottak a németekkel. Csakhamar kiderült, hogy ez a propagandafogás nem járt megfelelő eredménnyel. A volt csatlósállamokból érkező hírek annyira ellentmondanak mindannak, amit a budapesti propaganda róluk állított, hogy a rémmesék ezekről az országokról elhalkultak, majd egészen elhallgattak.

Helyettük a Vörös Hadsereg által felszabadított magyar területekről kezdtek szörnyű híreket közölni. Miután a magyar nép nem hitte el nekik, hogy Romániából milliószámra hurcolták el Szibériába a lakosságot, most a Tiszántúlról, meg a Duna-Tisza közéről jelentették ezeket és a többi szörnyűségeket. De a felszabadított területek helyzetéről érkező igaz hírek hatása alatt itt is hamarosan megváltozott a helyzet. A támadóból védekező lett s a nyilas propaganda arca verejtékével harcol most azok ellen, akik szerint Budapesten és vidéken szivárványos színekben ecsetelik a Vörös Hadsereg kezén levő területek helyzetét. Meg lehet állapítani, hogy a magyar főváros és a magyar vidék népének hangulata nem egy fogas kérdés elé állítja a nyilas hírverőt, akinek például erre kell válaszolnia: „Hogyan nyerhetjük meg a háborút most, amikor már magyar földön dül, ha nem tudtuk megnyerni, mikor ezer kilométerre volt a határtól?” Egy másik alkalommal a guruló márka kínos kérdésével kell foglalkoznia, meg azzal, hogy a hungarista mozgalom magyar termék-e, vagy egyszerű német behozatali cikk, mint ahogyan egyre többen állítják. Azután itt vannak a sóhajtozók, akiknek száma járványszerűen nő, s akik mind azok után az idők után sóhajtoznak, amikor még nem a nyilasok ültek náci segítséggel az ország fel nem szabadított részén.

De kénytelen a hungarista propaganda olyan kérdésekkel is foglalkozni, melyek kényesek ugyan, de egyre szélesebb tömegeket izgatnak annyira, hogy lehetetlen róluk tovább hallgatni. Ez a német rablások ügye. Dühös kirohanásokat intéz ez a hírverés azok ellen, akik a német bajtársakkal szemben hangulatot keltenek és uszítanak, „mert ezeknek a német bajtársaknak” a kezén egy-egy tyúk, egy-egy disznó és egyéb holmi eltűnik. „Vesd le a kicsinyességet!” - mondja korholóan a náci hírmagyarázó és azt ajánlja, hogy a magyar vágjon jó arcot mindahhoz a harácsoláshoz, rabláshoz és erőszakossághoz, amit a „német bajtársak” azokon a területeken elkövetnek, ahonnan a Vörös Hadsereg még nem seperte ki őket.

De vannak egyéb kényes kérdések is, amik elől lehetetlen kitérni azoknak, akik most megpróbálják a magyarság tisztánlátását megzavarni. Itt van például Budapest védelmének, pontosabban Budapest elpusztításának kérdése. A német hadvezetőségnek az a terve, hogy a magyar főváros felgyújtásával és rombadöntésével tartóztassa fel kis időre az orosz hadsereg előnyomulását Bécs felé, egyre világosabb. Egyre nagyobb emiatt Budapest népének izgatottsága és elkeseredése is. Erre megindult a megnyugtató, mely arról akarta meggyőzni a főváros lakosságát, hogy a németek nem akarják Budapest utcáit harcok színhelyévé tenni és romhalmazzá változtatni. Közben azonban serényen folyik a fontosabb középületek aláaknázása, a hidak aknakamrái színültig tele vannak robbanóanyagokkal s száz jel mutatja, hogy a németek, miután elhordanak Budapestről mindent, ami vasúton, hajón vagy teherautón Németországba szállítható, valóban el akarják pusztítani a fővárost. S az a nyilas hírverő, aki két

hete körömszakadtáig tagadta azt, hogy a nácik Budapesten utcai harcokra készülnek, most azt kénytelen magyarázni, hogy nem baj, ha a küzdelem házról-házra, utcáról-utóra folyik, nem baj, ha kő kövön nem marad, mert a háború után könnyen újra fel fogják a magyarok mindazt építeni, amit a németek elpusztítottak.

Az a kifejezés, hogy „mindent el kell pusztítani”, egyre gyakoribb a nyilas propagandában. Ahogy nő a felszabadító orosz hadsereg nyomása s közeleg a nagy roham napja, úgy vetik le Hitler magyar cinkosai az álarcot. A kendőzést, a leplezést kezdik elhagyni, mert látják, hogy úgy sem érnek vele célra. „Budapest érezze legjobban a háború korbácsát” - mondotta a napokban fenyegetően az egyik nyilas bitang. S ez a fenyegetés nemcsak a magyar fővárosnak, de az egész Dunántúlnak, az egész még fel nem szabadított magyar területnek is szól.

A gondolkozó magyar értse meg belőle, hogy ha nem akar Budapest helyén üszkös romokat, a virágzó dunántúli városok és falvak pusztasággá válását meg akarja akadályozni - akkor cselekednie kell. Cselekednie gyorsan, bátran, elszántan, szervezetten, a felszabadító orosz hadsereggel összefogva. Így és csak így tudja elhárítani azt a szörnyű sorsot, amit Hitlerék és a nyilas pribékek Budapestnek és a Dunántúlnak szántak.

1944 november 25.

MAGYARORSZÁG TELJES FELSZABADULÁSA FELÉ

A németek kiűzése Magyarország területéről gyors iramban folyik. Az elmúlt héten felszabadult Eger, Hatvan, Diósgyőr és a Felvidék sok más városa. A Vörös Hadsereg elfoglalta Sátoraljaújhelyet, Miskolcot és Kassa előtt áll. De még nagyobb a jelentősége annak az áttörésnek, mellyel Tolbuhin marsall csapatai a Dunántúl felszabadításához fogtak. Néhány nap alatt megtisztították a német hordáktól az egész baranyai háromszöget, teljesen felszabadították Baranya megye területét, Tolna megyét és Somogy megye jelentékeny részét. Ez a három vármegye 14 ezer négyzetkilométeres területével a Dunántúlnak több mint egyharmada. Itt vannak a Mecsek hegység szénbányái: a felszabadult Pécs 75 ezer lakosával, egyetemével, iparával a Dunántúl legjelentősebb városa. A gyorsan előnyomuló orosz hadsereg, egész Dunaföldvárig, a Duna mindkét oldalát birtokba vette és észak felé már Fejér megye területére lépett. A budapest-zágrábi fővasútvonal már 60 kilométer hosszúságban a Vörös Hadsereg kezén van. A németek görcsös erőfeszítései ellenére a felszabadító csapatok napi 15-25 kilométeres gyorsasággal törtek előre s a Dunántúlon már csak 75 kilométerre vannak Budapest hátában. Ugyanakkor Kaposvártól nyugatra alig 100 kilométerre állanak az osztrák határtól, a steierországi nehézipari központoktól.

A Duna-vonal ilyen gyors és sikeres áttörése kétségkívül a német hadvezetőség egyik legsúlyosabb veresége. Nemcsak katonai vereség ez, hanem politikai is. A nyilas hírverés az utolsó napokban a Budapest előtt elcsendesedett harcok hatása alatt azt igyekezett elhitetni a magyar néppel, hogy az orosz hadsereg megtorpant s hogy a Duna hatalmas vize olyan akadályt képez, olyan természetes védővonalat alkot, melyen a siker minden reményével fel lehet venni a Vörös Hadsereg ellen a harcot. Tolbuhin marsall hadosztályai megmutatták, hogy az a hadsereg, mely Sztálingrádtól és a Volgától a Dunáig üldözte a német hordákat, nem ismer olyan természetes vagy mesterséges akadályt, melyen keresztül ne gázolna. Az egyes frontszakaszok csendjét pedig nem a fáradtság, hanem az új csapásra készülődés idézte elő. A nyilasok és egyéb németbérencek annyit emlegetett Dunavonala ma már a múlté s most lázasan keresnek valami új jelszót, amivel ideig-óráig megpróbálják tartani a lelket megriadt táborukban.

A fronthelyzettel már nem vigasztalhatják híveiket. A dunai áttörésen kívül a nyugati fronton is egyre kritikusabb a német hadak helyzete. A szövetséges haderők a svájci határtól fel egészen a Maas folyóig vagy német területre léptek, vagy oda szorították vissza Hitler csüggedő katonáit. Amellett Dittmar, az ismert berlini rádiómagyarázó tábornok már figyelmezteti hallgatóit, hogy keleten is, nyugaton is mindez csak a kezdet, afféle bevezetés és hogy az igazi nagy támadásokra még ezután kerül a sor. Ilyen viszonyok mellett a budapesti hírverés lehetőleg keveset beszél az általános hadihelyzetről. Helyette a németektől már megtisztított magyar területek helyzetéről igyekszik a legsötétebb képet festeni, hogy így hasson Budapest és a még fel nem szabadított magyar területek lakosságára, mely egyre türelmetlenebbül várja a felmentő orosz hadsereget. Persze, ez a hírverés nem valami meggyőző. A felszabadult területekről költött rémhíreknél ugyanis első pillantásra fel lehet ismerni, hogy régi berlini receptek alapján valamely nyilas szerkesztőségben vagy a Szálasi-banda propagandaműhelyében születtek. Ellenben a Tiszántúlról, a Tisza-Duna közéről száz meg száz csatornán át érkező szemtanúk megerősítette hírek mind azt bizonyítják, hogy ott a németek kiverésével azonnal felszabadult a magyar élet, megindult az ország rész normális vérkeringése. És még egyről beszélnek ezek a hírek: arról a szörnyű pusztításról, amit a visszavonuló német hordák végeznek ott, ahol ebben a Vörös Hadsereg gyors előnyomulása őket meg nem gátolja.

Ez a hír elsősorban Budapest és a még német kézen lévő területek népét aggasztja. Annál is inkább, mert a nyilas propaganda, miután maga sem tagadhatja többé, hogy a visszavonuló németek elpusztítanak mindent, elrabolnak mindent, most már nyíltan vallja és helyesli az ország kifosztását. Nap-nap után hallhatjuk annak a leírását, hogy a németek milyen helyesen járnak el, amikor vasútra, hajóra vagy kocsira raknak mindent, ami elmozdítható s viszik Németország felé a magyar föld elharácsolt javait. Az egyik propagandavitében arra a jogos vádra, hogy a németek visszavonulásuk alkalmával mindent elrabolnak s amit nem tudnak elhurcolni, azt felgyújtják, a budapesti rádió nyilasának van pofája azt válaszolni: „jól teszik, csak az anyag pusztul el!”

Ezt a „jól teszik”-et minden magyar megjegyezhetné magának. A német rablásnak és gyűjtogatásnak kettős célja van. Az elrablott magyar holmit Németországba viszik és ezzel akarják ott enyhíteni a pattanásig feszült helyzetet. A szétrombolt hidak, a felgyújtott magyar városok és falvak pedig lassítják meg a felszabadító orosz hadsereg előnyomulását az osztrák határ felé. Amikor a magyar felháborodva beszél arról, hogy a gazdának nemcsak lovát, ökrét, kocsiját, de még a teknőjét, az utolsó párnáját is elrabolja a német, akkor Hitler hungarista cinkosa nyugodtan válaszolja: jól teszik! Amikor a még fel nem szabadított területek népe elszörnyülködve hallja, hogyan gyűjtják fel, változtatják romhalmazzá a visszavonuló német bandák azokat a városokat, falvakat, melyeket sok évtized vagy évszázad magyar munkája és verejtéke hozott létre, akkor a nyilas propaganda cinikusan vigasztalja: annyi baj legyen, csak az anyag pusztul el!

A még fel nem szabadított területek magyarsága most a maga meztelenségében láthatja, hogy mi Hitlerék és nyilas cinkosaik terve: kirabolni és romhalmazzá változtatni az országot. Azt is láthatja, hogy ennek megakadályozására egyetlen mód van: bátor, kíméletlen, szervezett harc a német rablók ellen és támogatása, elősegítése annak, hogy az orosz hadsereg minél gyorsabban felszabadítsa az országot!

1944 december 3.

1945

A DEBRECENI FORDULAT

A magyarság ezeréves történetében rengeteg a fekete, vészes esztendő. De biztos, hogy vérben és javakban soha annyit nem vesztett az ország, mint 1944 folyamán. Kétszer szállták meg az országot a német rablók: március 19-én és október 15-én. Mindkét megszállást a magyar kíméletlen kifosztása követte. Március 19-e után még szervezetten ment a rekvirálás, még úgy-ahogy betartották a harácsolás törvényes formáit. De ami október 15-e után történt, az nemcsak a magyar javak elrablása volt, hanem rendszeres gondoskodás arról, hogy az ország minél szegényebben és nyomorultabban kerüljön ki a németek háborújából. Amit el nem tudtak hurcolni a náci barbárok, azt igyekeztek megsemmisíteni, s nem rajtuk, hanem a felszabadító Vörös Hadsereg gyors előnyomulásán múlt, ha ezt a szándékukat nem tudták megvalósítani.

Néhány hét alatt így pusztították el mindazt, amit a magyar munkáskéz és szorgalom egy évszázad alatt létrehozott. S betetőzték a német rablók az anyagi rombolást azzal, hogy Budapestet, az ország gyönyörű fővárosát is odavetették a tűz és a robbantások martalékaul. Odavetették azért, hogy a majdnem kétmilliósra megduzzadt lakosság leírhatatlan szenvedésével, a világhírű dunai hidak levegőbe röptetésével, a palotaszorok, gyárnegyedek felgyújtásával néhány napra hátráltassák az orosz előnyomulást Bécs ellen.

Az anyagi rombolásnál is hasonlíthatatlanul nagyobb az a kár, amit a nemzet vérben, katonában szenvedett. A német rablók és nyilas cinkosai kiirtották a magyarság népi tömegeire támaszkodó pártok vezetőrétegeit. Soktízezer magyar pusztult el a Gestapo börtöneiben, vagy Németországba hurcolva várja a biztos halált. A zsidók százezreit, csecsemőt, aggot, asszonyt, gyermeket gyilkoltak le bestiálisan. A honvédet, ha nem állt idejekorán az oroszok oldalára, kíméletlenül dobták a frontokra s aki nem akart német ágyútelékként elpusztulni, azt az SS-különítmények golyója, a német hadbírók kötele fenyegette.

De nemcsak a bevonultatott férfilakosság között arat korlátlanul a halál. Az erőszakkal evakuált vagy csalárd propagandával megrémített magyar munkások, különösen a fiatal nők és serdülő fiúk százezrei kerültek ki Németországba, hogy ott a bombázott gyárakban, az idegen munkások számára felállított fogolytáborokban a korlátlan kizsákmányolás, a rossz étellemezés és a fertőző betegségek következtében elpusztuljanak.

Ez az a kép, amit az esztendő fordulóján az égő Budapest rőt lángjai világítanak meg. Végzetes, sőt kétségbeejtő lenne e kép, a legszomorúbb, amit a magyar történelem eddig felmutatott, ha nem állna vele szemben egy másik, látszólag szürke, kevésbé drámai, de hatásai-ban és jelentőségében felmérhetetlen esemény: a Debrecenben összeült Ideiglenes Nemzetgyűlés és a belőle kinőtt Ideiglenes Nemzeti Kormány.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés elnöke nem túlzott, amikor kijelentette, hogy a debreceni ősi református kollégium falai között lefolyt tanácskozások új korszakot nyitottak meg a magyarság történetében. Mélyponton állott már nemzetünk: az országnak nem volt kormánya. Államiságunk alapjai rendültek meg. Október 15-én kiderült, hogy az ország régi vezetői képtelenek a magyarságot úgy kivezetni a háborúból, ahogy ezt a finnek, bolgárok vagy az azelőtt annyira lenézett román vezetők is meg tudták cselekedni. Súlyos veresége volt ez a tény elsősorban annak a rétegnek, mely 25 éven át ellentmondást nem tűrően hangoztatta, hogy a vezetésre csak ő hivatott s kíméletlenül kizárta az ország ügyeinek intézéséből a parasztok, munkások sok-sok milliós tömegeit. S e vereség következményei rombolóbbak lettek, mint a tavalyi voronyezsi vész, meg a kárpáti hadsereg kudarcra együttléve. A mi országunk volt az egyetlen Hitler csatlósai közül, mely nem tudott gyorsan, kis áldozattal elszakadni tőle, s így

az a veszély fenyegette, hogy nemcsak a háború szörnyű pusztításai dúlják végig, de a tetejébe még teljes erejével zúdul rá az a politikai és erkölcsi csapás, mely a német barbárok utolsó szövetségését joggal sújtja.

Ettől a szörnyű politikai és erkölcsi vereségtől mentette meg népünket a debreceni ideiglenes nemzetgyűlés. Még alig két hónapja, hogy Budapest népének ellenállását leverte a német túlerő és a nyilas árulás s a magyarság máris módot talált rá, hogy a nemzet igazi akaratának kifejezést adjon és létrehozta azt az alkotmányos szervet, mely ezt az akaratot meg is valósítja. A mélységből, ahová az országot a németbarát politika juttatta, egyszerre, erőyes fordulattal új útra tért a magyar nép, olyan útra, mely nemcsak kiviszi a mostani katasztrófából, hanem visszavezeti a szabad, haladó nemzetek sorába s újra megnyitja előtte a fejlődés, a felemelkedés lehetőségeit.

Nem véletlenség, hogy ebben a fordulatban, melynek létrehozásában résztvett a magyarságnak minden rétege, mely becsületesen akarja a honmentést, az oroszlánrész a kormányzásból eddig kizárt, sőt üldözött pártoknak, a kisgazdáknak, parasztoknak, kommunistáknak, szociáldemokratáknak jutott. A nemzet felemelkedése, a romok újjáépítése nemcsak az összes hazafias erők közreműködését követeli meg, de elsősorban azoknak a millióknek a vezető befolyását, akik kezdettől fogva ellenezték a német rablók érdekében folyó háborút s akik ezzel az állásfoglalásukkal, valamint a fasiszmus ellen folytatott áldozatos harcukkal bebizonyították, hogy ők a magyarság igazi, hivatott vezetői. A programot, a honmentés módját és eszközeit már előzőleg kidolgozták a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front szervei s lényegében az ő utasításuk alapján indult meg a kibontakozás.

Az új Ideiglenes Nemzeti Kormánynak legsürgősebb teendője, természetesen a szakítás a német fasisztákkal. De ez csak az első lépés. A szakítás ténye nem elég. Cselekvően is részt kell venni a náci barbárság megsemmisítésében. Ezt követeli a magyarság elemi létérdeke: minden nap, amivel hamarabb pusztul a német a magyar földről, felmérhetetlen károktól óvja meg a nemzeti vagyont, ezrek, tízezrek életét menti meg. De ezen túlmenően: azok a magyar ezredek, melyek fegyveresen segítenek a hitleri barbárság elpusztításában, ezzel a ténykedésükkel lemosásuk annak a gyalázatnak egy részét, amit népünk jóhírnevére kentek azok, akik ebbe a háborúba bevitték az országot. Minél nagyobb ez a támogatás, amit a nemzet a felszabadító orosz hadseregnek nyújt, minél nagyobb részt vesz maga is a németek elleni harcban, annál gyorsabban teszi jóvá azokat a hibákat és bűnöket, melyeket a Szovjetunió és a szabadságukért harcoló népek ellen elkövetett. Ebből a szempontból minden magyar csak helyeselheti az eddigi lépéseket: a hadüzenetet Németországnak és a fegyverszünetet kérő bizottság Moszkvába küldését, valamint az új magyar hadsereg felállításáról szóló határozatot.

De ezeknek a lépéseknek a sikere csak akkor biztos, ha a magyar nép minden téren érzi, hogy új idők virradtak rá, hogy a kormányzatban ezentúl neki is nemcsak beleszólása, de döntő szava is van. Erre szolgál a demokratikus szabadságjogok, a szervezkedés és szólásszabadság biztosítása, az egész államszervezet demokratikus átalakítása. Ennek az átalakulásnak anyagi feltételei is vannak; elsősorban a széleskörű földreform, mely a falu nincstelenjeinek és a kisparasztoknak százazzeit juttatja végre életképes gazdaságok birtokába. Az elmúlt 25 éves reakció elválaszthatatlanul összefüggött a tízezerholdas nagybirtokosokkal és a velük szembenálló nyomorgó, jogtalan, hárommillió koldussal. Ennek a helyzetnek gyors, haladéktalan megváltoztatása, a falusi szegénység földhöz juttatása nemcsak a magyar parasztság évszázados álmát váltja valóra, de felsorakoztatja a demokrácia mögé népünk legszamosabb, legelesettebb rétegét. Nincs magyar felemelkedés a földnélküliek megsegítése nélkül: a kettő elválaszthatatlanul összefügg és ezért járt el helyesen az Ideiglenes Nemzetgyűlés és a nemzeti kormány, mikor ezt a kérdést azonnal napirendre tűzte.

Mindezeknek a rendszabályoknak elengedhetetlen előfeltétele, hogy megszabadítsuk az országot, a közéletet a fasiszta mótelytől és a nyilas németbérencektől. A nemzet elemi létérdeke követeli meg, hogy kiküszöböljék azokat, akik annyi szenvedést, annyi gyötrelmet okoztak hazánknak. Erre annál is inkább szükség van, mert a német rablók és nyilas cinkosai sok ügynöküket szándékosan a felszabadított területeken hagyták azzal a kifejezett céllal, hogy gátolják, hátráltassák a magyarság felemelkedését a háború ütötte sebek gyógyulását. Újabban már szervezett nyilas- és kémcsoportokat küldenek vissza, hogy így növeljék a gyötrelmet, amit népünknek okoztak. Hogy ezekkel, a magyarságtól régen elrugaszkodott elemekkel szemben a legkíméletlenebb harcra van szükség, azt az új miniszterelnök, Miklós Béla hangoztatta legélesebben s a nemzetgyűlés általános helyeslése mutatta, hogy ebben a kérdésben fején találta a szöveget.

A magyar nemzet annyi szenvedés, annyi balszerencse után újra a felemelkedés útjára lépett. Nagyon mély pontról indul el erre az útra. Nehéz, szenvedésekkel teli hónapok és hosszú évek munkájára, áldozataira és nélkülözéseire van szükség, hogy behegedjenek a háború szörnyű sebei. És mégis: az egész ország felszabadult népe lelkesen, a megkönnyebbülés örömeivel üdvözli a debreceni fordulatot, mert tudja, hogy az újjászületéshez vezet. A külföld magyarjai, akik elszorult szívvel nézték eddig hazájuk tévelygéseit, most egyhangú helyesléssel fogadják az Ideiglenes Nemzetgyűlés határozatait és felhívását. A szabadságukért küzdő nemzetek legjobbjai, akik számára érthetetlen volt, hogyan állhat az a magyarság, mely németellenes szabadságharcokkal írta be nevét a történelembe, a német rablók oldalán, most örömmel látják, hogy a magyar nemzet újra megtalálta önmagát és igazi helyét.

S nem kisebb az öröm a hazafias hadifoglyok között, akik már régóta aggódo szívvel követelték azt a célt, melynek megvalósítására most az Ideiglenes Nemzeti Kormány vállalkozott. Örömük annál is nagyobb, mert sokuknak végre megnyílik az a lehetőség, amelyre annyit vágytak, amit annyi határozatban követeltek: hogy fegyveresen vehessenek részt hazájuk felszabadításában és a német rablók elleni harcban. S azok, akikre más feladat vár, most teljes erővel feküdhetnek bele a munkába, mert tudják, hogy ezzel is a győzelmet gyorsítják meg és hozzájárulnak már itt is a magyar nemzet újjáépítéséhez. A magyar megújulás első lépése azonnal érezteti éltető hatását a hadifoglyok között is és rögtön besorozza őket oda, ahol az igazi helyük van az új, erős, szabad és demokratikus Magyarország legjobb harcosai, építői közé.

Megjelent az „Igaz Szó”-ban 1945 január 1-én.

FÖLD, KENYÉR, SZABADSÁG

A Magyar Kommunista Párt debreceni nagygyűlésén, 1945 február 11-én tartott beszéd

Debrecen dolgozó népe! Elvtársak! Köszönöm az üdvözlést és úgy a magam, mint a Magyar Kommunista Párt nevében rajta leszek, hogy megfeleljek mindazoknak a várakozásoknak, amelyeket Debrecen népe és a magyar nép a Kommunista Párthoz és hozzám fűz. Mint eddig, ezután is élen akarunk haladni ott, ahol munkáról, áldozatról van szó a magyar nemzet újjáépítéséhez, felemelkedéséhez vezető úton.

Engedjétek meg, Elvtársaim, hogy röviden visszatekintsek az elmúlt három hónapra (*Halljuk, halljuk!*) és megnézzük azt az utat, amit ez alatt az idő alatt a magyar nemzet megtett. Három hónappal ezelőtt az ország romokban hevert, kormánya nem volt. Egy maroknyi németbérenc, náci szuronyokon ülve, azt állította, hogy ő a nemzet képviselője. A politikai pártok szét voltak verve, a nemzet irányítás, vezetés és program nélkül állott. A legsürgősebb feladat ebben a helyzetben egy olyan szervezet létrehozása volt, amely kifejezést ad a magyar nép kívánságának, mely köré odagyűlhet minden, a magyar népben egészséges erő és amely a magyar nemzet élniakarását képviseli. A feladat nem volt könnyű, de visszatekintve megállapíthatjuk, hogy sikerült.

A magyar népi erőnek, a magyar demokráciának első nagy győzelme az, hogy néhány héttel az október 15-i szörnyű összeomlás után már megtalálta a kivezető utat és létre tudta hozni az Ideiglenes Nemzetgyűlést, majd az Ideiglenes Nemzeti Kormány formájában azt a szervet, amely hivatva van az országot abból a mélységből kiragadni, ahová a 25 esztendő reakció taszította.

Mindnyájan emlékezünk ezekre a napokra, hiszen alig hetek választanak el bennünket tőlük. Az egész országban, mintegy varázsütésre, újra megindult a vérkeringés. Az emberek érezték, hogy újra van összefogó erő, van zászló, amely köré csoportosulni lehet, van útmutatás, amelynek irányában ki lehet jutni abból a szakadékból, ahová a reakció lökte az országot! A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban egyesült demokratikus pártoknak első jelentős győzelme volt ez a lépés. Ennek a lépésnek a hatása alatt, mintegy varázsütésre, újra kezdődött szerte az országban az élet. Megszerveződtek a politikai pártok, a szakszervezetek, amelyeket annyiszor megpróbáltak eltiporni, újra megmutatták, hogy mély gyökerük van a munkásságban és virágzásnak indultak. Megindult a gazdasági élet, a rombadőlt gyárakat elkezdték építeni, megkezdődött a munka a falun, rendbejöttek a klinikák; ahová az ember nézett, mindenütt látta, hogyan hajt ki a romokon az új élet. Ez kétségkívül hatalmas eredmény, első győzelme a fiatal magyar demokráciának és mutatója annak, hogy megvannak benne azok az erők, amelyek ki fogják vezetni a nemzetet ebből a katasztrófából.

Az új, demokratikus élet melegétől életre kaptak azok a szervezetek is, amelyekről azt hittük, hogy többé nem találkozunk velük. Gombamódra látjuk napról-napra, hogy új pártok és *pártocskák* keletkeznek, amelyek mind odabiggyeszti nevük elé a demokratikus jelzőt. Feléledtek az olyan szervezetek, mint például a „Hivatásszervezet” és kapcsolt részei, amelyekről annakidején sohasem tudtuk, hogy hol végződik a hivatás és hol kezdődik a fasizmus. Ma ezek újra megjelentek a politikai hadszíntéren. Találkoztunk már olyan csodabogarakkal is, mint a „pártonkívüliek pártja” (*Tetszés.*) és néhány nappal ezelőtt felhívták figyelmemet arra, hogy az egyik alföldi községben az ezüstkalászos gazdák, akik nemrégiben karlendítéssel és „éljen Szálasi”-val köszöntötték egymást (*Felkiáltások: Népbírótság elé velük!*), most megalakították az „ezüstkalászos gazdák szakszervezetét” és mint demokratikus szakszervezet jelentkeztek a Nemzeti Bizottságnál. Mindezeknek az új „demokratikus” alakulatoknak az

első teendője rendszerint az, hogy részt kérnek a hatalomból. Természetesen, mi jól tudjuk, hogy kit és mit képviselnek ezek, de maga az a körülmény, hogy e paraziták is életre keltek, mutatja azt, hogy milyen hatalmas munkát végzett a demokrácia, melynek életet sugárzó melegétől, csak úgy mellékesen, ezek is újra elkezdtek nyüzsögni.

Elvtársaim! A magyar demokrácia munkájának első szakasza, mely abban állott, hogy létrehozzon egy központi szervet és megoldja a legsürgősebb feladatokat, elsősorban azt, hogy az országot elrántsa Hitler mellől és átvigye a demokratikus hatalmak oldalára, hogy fegyverszünetet kössön és programot adjon - az új magyar demokrácia feladatának ez az első fejezete sikeresen befejeződött. A német fasisztáktól elszakadtunk, hadat üzentünk nekik, fegyverszünetet kötöttünk a szövetségesekkel, oly fegyverszünetet, amelyet minden becsületes magyar méltányosnak és jónak tart. *(Úgy van!) A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjai, az Ideiglenes Nemzetgyűlés, az Ideiglenes Nemzeti Kormány olyan programot adott, mely mögé minden becsületes, hazáját szerető magyar egyöntetűen felvonulhat.*

A feladatnak ez a része befejeződött. Most kezdődik az új fejezet. Kezdődik az az idő, amikor a szóról rá kell térnünk a tetre *(Úgy van!)*, amikor a papírról az életbe kell átültetni a programpontokat és követeléseket.

Ebben a helyzetben már mutatkoznak az első nehézségek. Amilyen sikeres és eredményes volt az első fejezet, annyira nehéznek látszik a következő lépés. Miben állnak ezek a nehézségek? Aki jól megfigyeli a felszabadított magyar területek életét, a városét csakúgy, mint a faluét, észreveszi, hogy az első nekilendülés után bizonyos megtorpanás, bizonyos tétovázás mutatkozik. Vannak sokan, akik megijednek az eléjük tornyosuló nehézségek és bajok láttán. Vannak mások, akik *nem bírják követni* az iramot, amit az események diktálnak. Vannak olyanok, akik látják, hogy a dolgok nem mennek olyan simán, mint ahogyan elképzelték. És bizony egyre több helyről halljuk, hogy a munka nem halad előre, hogy a dolgok egyhelyben topognak. Ennek a jelenségnek sok oka van. Nézzük sorra ezeket az okokat.

Az egyik alapok kétségkívül a tényleg meglévő nehézségekben rejlik. A háború még mindig hazánk területén folyik. A rombolások olyan óriásiak voltak, hogy hatásukat még hosszú ideig éreztetni fogják és gátolni fogják a demokrácia kifejlődését. Ezenfelül meg kell vallanunk, hogy népünkben sokkal több a reakciós elem, mint ahogyan azt eredetileg gondolták. *(Úgy van!) Az a 25 év, ami a nemzeti katasztrófát megelőzte és különösen az utolsó 6-8 évnek mélyreható fasiszta agitációja nem mult el nyomtalanul népünk felett, sokakat megzavart.*

A városokban, de a falvakban is sokan vannak, akik ellenségesen vagy legalábbis értetlenül nézik az új helyzetet s ezeknek az ellenségeskedése vagy megnemértése természetesen gátolja és fékezi a demokratikus erők kifejlődését.

Magunkban is vannak hibák. Gyakorlatlanok vagyunk azoknak a lehetőségeknek kihasználásában, amelyeket a demokrácia számunkra nyújt. Huszonöt esztendeig éltünk elnyomva, csendőrszuronyok között és a börtön fenyegető árnyékában. Nem szoktunk hozzá, hogy a magunk dolgát magunk intézzük és természetes, hogy ez a gyakorlathiány kisebb-nagyobb hibákban és nehézségekben mutatkozik. *De ahogyan hozzászoktunk az új viszonyokhoz, ahogyan megismerjük az új lehetőségeket, úgy fogjuk kiküszöbölni azokat a hibákat, amelyek saját gyakorlatlanságunkból, a demokrácia eszközeivel való élés nemismeréséből folynak.*

Ezeket a bajokat hamarosan és tartósan át fogjuk hidalni. Ezzel kapcsolatos az is, hogy maguk között a demokratikus pártok között gyakran vannak kisebb-nagyobb surlódások. Ezt nyíltan meg kell mondani. Mi kommunisták vagyunk és szembenézünk a dolgokkal. *(Helyeslés.)* Ezeken a surlódásokon nincsen semmi csodáltnivaló. Más dolog papíron kidolgozni a programot és más dolog azt a programot az életben végrehajtani. Surlódások nélkül ilyen program

végrehajtása nem lehetséges. A Magyar Kommunista Párt a maga részéről minden erővel odahat, hogy ezen a területen a bajok, a surlódások a minimumra csökkenjenek.

Van még egy baj, ami szintén a demokratikus pártokban rejlik. *Ez az a körülmény, hogy még nem szoktunk eléggé hozzá, hogy a régi, elnyomott ellenzéki pártokból most országot vezető, az ország sorsáért felelős pártokká váltunk.* A demokratikus pártok a 25 esztendő reakció alatt hozzászoktak ahhoz, hogy a parlamentben vagy egyebütt akármit mondanak, *az a reakció szemében nem bírt jelentőséggel, se nem osztott, se nem szorzott, olyan volt, mint a falrahányt borsó.* Ez a körülmény hozzászoktatta a demokratikus pártok egy részét ahhoz, hogy nem nagyon nézték saját szavuknak és tettüknek súlyát. Ma azonban a helyzet egészen más. *Az az öt párt, amely a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban egyesült, minden szavával és minden tétével felelős a nemzet előtt.* Amit mond és amit tesz, az ma árt vagy használ a magyar nemzetnek. És ez a körülmény fokozott felelősségre készíti őket. Semmi kétségem, hogy ez a felelősségérzet a feladatokkal, a tapasztalatokkal együtt nőni fog. És azok a nehézségek, amelyek ma ebből a kérdésből fakadnak, idők folyamán vesztenek jelentőségükből.

Nagy nehézségeket okoznak az illúziók is, azok a vágyálmok, amik gyakran nem vágnak össze a valósággal. Ezeket az illúziókat a régi rendszer nagy körültekintéssel és ügyességgel ápolta. Emlékezzünk csak vissza Elvtársaim, hogy a háború kezdete, 1941 óta a Kommunista Párt és a többi demokratikus párt is, hányszor próbálta figyelmeztetni a nemzetet arra az örvényre, amely felé rohant és hányszor kapták a legilletékesebb helyekről azt a választ: „Nézzetek körül a világon. Mindenütt tűzvész, rombolások, légitámadás. Magyarország pedig a rend és a boldogság szigete.” Ez az illúzió még a demokratikus tömegekbe, még a munkások közé is behatolt és gyakran hallottunk figyelmeztető szavunkra ilyen válaszokat. Ma már a vak is látja, hogy ez a „boldogság szigete” tulajdonképpen a pusztulás felé rohant.

Az ilyen illúziók más téren is megvoltak. Gondoljunk csak azokra, akik megesküdték rá, hogy a Kárpátokon a Vörös Hadsereg nem tud átjönni. Elterjedt illúzió volt ez a „Tisza-vonallal” kapcsolatban is. Most Budapestről azt mondják az elvtársak, hogy azért menekültek százezrek oda, mert egy ilyen modern várost lehetetlen hadszíntérre változtatni.

Az ilyen illúziók ezeket és százezreket tettek ki véres gyötrelmeknek és kínoknak. Szembe kell néznünk most a tényekkel, nehogy az új demokratikus Magyarország is ilyen illúzió áldozatává váljék.

Az illúziókhoz tartozik a csodavárás is. Nagy meglepetéssel tapasztaltam, amikor visszajöttem hazámba, hogy az emberek között van bizonyos csodavárás. Valahogyan azt várják, hogy a sültgalamb a szájukba repüljön. Például nagyon gyakran kérdezték tőlem, mit adhat a Szovjetunió élelmezésben most a magyar népnek? És mikor elkezdtem faggatni őket, kiderült, hogy mindenkinek a határában száz és ezer hold számra ott áll a letöretlen kukorica, ezer és ezer asztag kicsépeletlen búza és mégis azt várják, hogy a Szovjetunió Szibériából vagy Kubából fog ide küldeni búzát, kukoricát.

Ugyancsak ilyen illúzió például az a vélemény, amit nem minden tendencia és nem minden mellékszándék nélkül hallottam itt-ott, hogy „haj, egészen más volna itt a helyzet, ha nem az oroszok, hanem az amerikaiak szállták volna meg az országot. Akkor bezzeg, volna itt minden, bőségben úsznánk”.

Erre vonatkozóan legjobb, hogyha idézem *Balogh István* államtitkár szavait, aki nemrégiben Moszkvában járt és ott többször volt alkalmja az olaszokkal beszélni, akiknek hazáját, Olaszországot, tudvalevően nem a Vörös Hadsereg, hanem az amerikaiak és az angolok szabadították fel. Legjobbnak tartom, ha szóról-szóra felolvasom beszámolóját, amely a „Délmagyarország”-ban jelent meg: „Néhány ábrándozót kell még álmából felkelteni. Vannak

közöttünk olyanok, akik látván saját nyomorúságunkat, olyan országok felé áhítoztak, amelyeket az angolszász nagyhatalmak szabadítottak fel. Ezek bizonyára nagy jólétben élnek - gondolják ők - és nincsen semmiféle gondjuk. Tájékoztatásul csak néhány adat: amint nálunk a Vörös Hadsereg nyomott pengőt, úgy az angolszászok Olaszországban nyomták a lírát. Nem tudom mennyit, de azt tudom, hogy *január 1-ig a megszálló csapatok által forgalomba hozott líra 31 milliárd volt. Rómában éhínség dühöng és Róma milliós lakosságának ellátása attól a 200 ezer munkanélkülitől függ, akik napszám ellenében reggelenként kimennek a környező falvakba, tanyákra, hogy felássák a krumplit, zöldséget, amit azután bevisznek Rómába köz-ellátás céljaira. A kenyér napi fejadagját csak a napokban emelték fel 20 dekára.*”

Ilyen a helyzet ott, ahol az angolszászok és nem a Vörös Hadsereg szabadított fel egy országot, aminek oka egyszerűen az, hogy a háború vastörvényei mindenütt azonosak. Magyarországon csakúgy, mint Olaszországban, mint Franciaországban. Meg kell szabadulnunk azoktól az illúzióktól, hogy valaki nekünk a sültgalambot majd a szánkba röpti. Magunknak kell dolgoznunk, ha hazánkat fel akarjuk építeni.

A legsúlyosabb illúzió azonban, amivel újabban különösen itt, Debrecenben talákoztunk, hogy a demokrácia jobbszárnyán sokan nem ismerik fel azt a hallatlan vereséget, melyet a régi, reakciós rendszer múlt év október 15-én szenvedett. Nem ismerik fel, hogy milyen szörnyű hatása, lesújtó, megsemmisítő hatása volt ennek a vereségnek. Csak össze kell hasonlítanunk Magyarországot Romániával vagy Finnországgal, ahol meg tudták csinálni azt, hogy a háború nem hosszú hónapokig pusztította az ország szívét, hanem végigszáguldozott fölötte, mint egy vihar és lényegében érintetlenül és épségben hagyta a nemzet javait. Csak össze kell hasonlítanunk ezt azzal, ami hazánkban történt. Ha Magyarország ma romhalmaz, ha a Tisza és a Duna összes hidjai fel vannak robbantva, ha Budapest nyomorgók, éhezők városa, ahol nincs egy ép ház és ha a Dunántúlra ugyanez a sors vár, úgy mindezt azok a felelősök, akik tavaly október 15-ig vezették az országot. *(Helyeslés.)* És akiknek tehetetlensége és saját népüktől való félelme okozta ezt a katasztrófát. *Meg kell értenie mindenkinek, hogy a magyar nemzet soha meg nem engedi többé, hogy ezeknek az embereknek valami köze is legyen a kormányzáshoz. (Úgy van, úgy van! Taps.)* Elég volt az, hogy egy emberöltőn belül kétszer döntötték szakadékba nemzetünket! Többet nem kérünk belőlük! Ezt meg kell mondanunk és külön alá kell húznunk, mert látunk olyan kísérleteket, amelyek a letűnt rendszernek nem túlságosan kompromittált elemeit most egy kis demokratikus átfestéssel megint vissza akarják csempészni az ország vezetésébe.

Én hallottam mélyreható politikai fejtegetéseket arról, hogy a Nemzetgyűlés összetételét egy kicsit meg kell változtatni. Arra gondoltam, hogy talán balra akarják tolni, de kiderült, hogy fordítva. Erősíteni akarják azokat az elemeket, amelyek kicsit kevesebb földreformot akarnak, talán nem is akarnak földreformot, amelyek nem akarják a fasizmust annyira üldözni stb., stb... *(Felkiáltás: Halál a fasizmusra!)* Találkoztam olyan véleménnyel is, hogy a Nemzetgyűlésnek ilyen enyhe jobbratolására legalkalmasabb lesz a budapesti vagy dunántúli választások felhasználása. *(Felkiáltás: Soha!)*

Én azt hiszem, hogy azok, akik erre spekulálnak, alaposan csalódni fognak. Minden hírünk azt mutatja, hogy Budapest meggyötört lakossága izzó gyűlölettel fordul mindenki ellen, aki szörnyű szenvedéseinek okozója volt és eszé ágában sincs újra visszasegíteni azokat, akik tulajdonképpen útcsinálói voltak Szálasinak.

Az ellenkezője igaz. Budapest sokat szenvedett lakossága - és semmi kétség, hogy a nem-sokára felszabaduló Székesfehérvár, Győr, Szombathely, Nagykanizsa és Sopron lakossága is - azt követeli, hogy minél kíméletlenebbül folytassuk a harcot a fasizmus ellen, nehogy még egyszer végig kelljen szenvednie mindazt a poklot, amit Budapest és a Dunántúl népe átélt.

Erre mutatnak különböző tényeink is. Néhány nappal ezelőtt megjelent nálunk az újjászervezett Szociáldemokrata Párt vezetőségének két kiküldöttje és közölte velünk, hogy az utolsó hónapok tapasztalatai alapján a párt vezetői elhatározták, hogy az eddiginél sokkal szorosabban fognak együttműködni a Kommunista Párttal. *(Éljenezs.)* Meg vagyok győződve róla, hogy amennyiben a Nemzetgyűlés összetételében változás áll be, annak a változásnak mozgatója egészen más tényező lesz. A változás aszerint fog megtörténni, hogy ki hogyan dolgozik, ki hogyan harcol a fasizmus ellen, ki hogyan harcol a földreformért.

Ezek lesznek azok a támpontok, amelyeknek alapján a magyar nemzet változásokat eszközöl az Ideiglenes Nemzetgyűlés összetételében. Ez ma a helyzet. A Nemzetgyűlés működését és benne a dolgozó demokratikus pártoknak a működését az ország elsősorban abból fogja megítélni, hogyan harcolnak a fasizmus ellen, mit tesznek az új nemzeti hadsereg létrehozásáért, mit tesznek a földreformért, hogyan gondoskodnak róla, hogy a város lakossága végre megkapja elemi élelmiszerszükségleteit, hogyan hozzák rendbe végre a pénzügyeket. Ezek lesznek azok a szempontok, amelyeknek alapján a magyar nemzet az Ideiglenes Nemzetgyűlés pártjainak működését meg fogja ítélni.

Nézzük meg ezután, hogy állnak azok a döntő kérdések, amelyek az Ideiglenes Nemzetgyűlés, a nemzeti kormány célkitűzései közé tartoznak.

Vegyük a legsürgősebb kérdést, a földkérdést.

Meg kell mondanom, Elvtársaim, annak ellenére, hogy minden párt szóval a földkérdés megoldását és radikális földreformot hirdet, a kérdés még mindig nem jutott dűlőre. *Egyik-másik párt még mindig nem mondta meg, hogy e kérdésben mit akar. Pedig a magyar nép nagyon várja véleményüket.* Közeledik a vetés ideje és a falu tudni akarja, hogy kinek szánt, kinek vet. Ha a faluban bizonyos egyhelybentopogás tapasztalható s van bizonyos elégedetlenség, akkor ennek egyik döntő oka az, hogy a falu széles tömegei, a nincstelenek, a szegény-parasztok nem tudják, hogy mi lesz a földdel. És tudni szeretnék, mi lesz a földdel. Ebből a szempontból döntő fontosságú, hogy ez a kérdés minél előbb tető alá kerüljön.

Gyakran beszéltek arról, hogy egy jó földreform felér egy honfoglalással. Ha ez a megállapítás régente igaz volt, ma százszor igazabb.

Ha a falu dolgozói, a sok százezer földnélküli és szegény paraszt tudni fogja, hogy a nyár folyamán a nagybirtokok az ő kezébe mennek át, akkor ezzel az egész magyar nemzet demokratikus frontja óriási lendületet nyer, mert ezek a jövőndő gazdák minden erővel bele fognak feküdni, hogy a magyar demokrácia alapjait - annak a demokráciának alapjait, mely őket földhöz juttatja - a faluban megerősítsék. És ha a demokrácia megerősödik a faluban, akkor megerősödik a városban is. Ezért kell a városi munkásságnak legalább oly erővel, mint a falu szegénységének, követelni a földreform gyors és becsületes megoldását. (Éljenezs, taps.)

A Magyar Kommunista Párt lekötötte magát ahhoz, hogy a földreformnak ez év október 1-ig be kell fejeződnie. *(Felkiáltások: Késő!)* Ezt a programot ma is álljuk és kérjük Debrecen munkásságát, hogy ennek a programnak megvalósítása céljából teljes erejével támogasson bennünket és utasítson el minden olyan kísérletet, amely a földreformot újra el akarja sikkasztani.

A másik nagy kérdés: *harc a fasizmus és a reakció ellen.*

A papíron ebben a kérdésben sincs semmi hiba. Minden demokratikus párt egyaránt hirdeti, hogy teljes erővel kell harcolni a reakció és a fasizmus ellen. A gyakorlat azonban, sajnos, e téren nem egyszer eltér az elmélettől.

Mindennapos eset, hogy ha hírhedt reakciót vagy fasisztát elcsíp a rendőrség, valóságos mentőakció és mentőexpedíció indul kimentésére.

A debreceni Nemzeti Bizottság éppen tegnap hozott nagyon helyesen olyan határozatot, hogy ezentúl ilyen mentőexpedíciónak a vezetői kötelesek írásban beadni azt, amit az illető javára állítanak, és ha kiderül, hogy igazi fasisztát vagy reakciót akarnak kihúzni a csávából, akkor őket is felelősségre kell vonni. *(Helyeslés. Felkiáltások: Népbíróság elé a fasiszták védelmezőivel!)*

Hozzá kell még tennem, hogy bár a népbíróságok meg vannak szervezve, törvényerőre emelkedtek, lényegében még mindig csak papíron működnek. Az egyetlen Budapest kivételével, ahol a főváros népe példát mutatott az országnak, a többi helyen a népbíróság még mindig inkább csak a jövő zenéje. *(Követeljük a népbíróságok azonnali felállítását!)*

Átmegyek most egy másik nem kevésbé fontos kérdésre, az új magyar hadsereg kérdésére. *(Éljenezs.)* Elvtársaim! Ez az egyik kérdés, ahol kétségkívül az összes pártokban megvan az egység. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front minden pártja érzi, hogy az erős, ütőképes, demokratikus új magyar hadsereg létrehozása egyenesen nemzeti becsület kérdése. Ez az egység rendkívül egészséges tünet. Mi azonban, kommunisták, itt is szembenézünk a tényekkel. Tudjuk, hogy a falvakban és városokban is unják a háborút. A megelőző rendszer másfél-millió magyar katonát áldozott Hitlernek. Nem lehet ezekután csodálkozni, hogyha a férfienemzedék kissé húzódozik a katonai szolgálattól. Ebből az következik, *hogy a pártok, a demokratikus pártok és elsősorban a Kommunista Párt, minden erejüket összpontosítsák arra, hogy ezt a hangulatot megszüntessék és megértessék a magyarsággal, hogy az új demokratikus hadsereg létrehozása a nemzetmentés egyik legfontosabb kérdése.*

Meg vagyunk győződve róla, hogy ezt a mi elvtársaink és rajtuk keresztül az egész munkásság megérti és helyesli. Mi a pártunk tagjait felszólítjuk arra, hogy a *legjobb erőket* adják önként az új hadsereg rendelkezésére és hassanak oda, hogy a többi pártok, a falu és a város népe, kövessék ezt a példát. Mi az új hadsereg rendelkezésére bocsátjuk a párt kipróbált, katonailag képzett erőit, rendelkezésükre adjuk a sokszáz magyar kommunista partizánt, azokat, akik az elmúlt hónapokban már megmutatták, hogy nemcsak szóval, de vérük hullásával is tudnak harcolni a magyar nemzet felszabadításáért. *(Éljenezs.)* Az új hadsereg rendelkezésére bocsátjuk a párt régi spanyolországi önkénteseit, akik már 8-9 évvel ezelőtt felismerték a fasiszmus elleni fegyveres harc szükségességét és ezt a felismerést tettekkel és önkéntes vállalkozásukkal aláhúzták.

Meg vagyok győződve róla, hogy az új hadsereg felállítását Debrecen városa és a hajdúság a legnagyobb erővel támogatni fogja. Néhány nappal ezelőtt értesültem róla, hogy Szeged és környéke elhatározta, hogy az új hadseregben külön szegedi hadosztályt fognak felállítani. *(Éljenezs.)* Remélem, *hogy Debrecen nem fog elmaradni Szeged mögött és a hajdúk, apáik hagyományaihoz híven, Rákóczi kurucainak, Kossuth honvédeinek példájára, szintén fel fognak állítani legalább egy új hadosztályt és harcolni fognak azért, hogy ha már a magyar hadsereg talán nem lehet ott Berlin ostrománál, de a dicső Vörös Hadsereg oldalán ott legyen Bécs vagy München ostrománál.*

Amilyen egyöntetű most ebben a kérdésben az összes demokratikus pártok összefogása, annyira aggasztó, hogy ezen a téren is lesznek gyanús jelenségek. Az utolsó napokban például újra felmerültek a régi rendszer ismert generálisai, akiket nem annyira harctéri működésükről ismertünk, mint inkább azokról a fényes győzelmekről, amelyeket részvénytársasági igazgatóságok busás jövedelmeiből folyó harcban szereztek. *(Felkiáltások: Le velük!)* Felmerült egy oly tábornok neve, kiről többször hallottunk, amikor Berlinbe ment Göbbelshez tanácsért,

vagy akinek hangját 4 hónappal ezelőtt hallottuk utoljára a rádióban, amikor érces hangon szólított fel csendőröket és Gestapo-ügynököket, hogy harcoljanak vérebeikkel és farkaskutyáikkal a magyar nemzet legöntudatosabb katonái, a magyar partizánok ellen.

Azt hiszem, Elvtársaim, hogy nem olyan hadsereget akarunk felállítani, ahol ilyen embereknek helye van. A Magyar Kommunista Párt, a magyar munkásság és vele együtt az egész magyar demokrácia olyan hadsereget akar, melynek katonái, tisztjei és tábornokai jó hazafiak, gyűlölik a németeket, értik a mesterségüket, bátrak és megértik az új idők szellemét. A Kommunista Párt minden erejével támogat egy ilyen hadsereget, mert meg van győződve róla, hogy csak ily hadsereg képes lemosni azt a gyalázatot a nemzetről, amelyet a 25 esztendő reakció rákent.

Most nézzük, *hogyan állunk a demokratikus berendezésekkel.*

A magyar demokrácia azon áll vagy bukik, hogy mennyire tudjuk áthatni az egész ország közéletét, az egész közigazgatást, a közoktatást demokratikus szellemmel, a legalsóbb szervektől a legfelsőbbekig. Mindenütt a demokratikus népi erőnek kell érvényre jutni. Ha csak a szavakat nézzük, e téren szintén nincs baj, nincs panasz.

A gyakorlat azonban itt is eltér az írott szótól. *Egyre-másra kapunk híreket, hogy falusi jegyzőségekben, sőt magasabb helyeken is ottmaradtak először meglapulva, de aztán egyre elevenebb tevékenységet kifejtve a régi rendszer képviselői.* Nagy meglepetéssel olvastam például a „Népszava” egyik riportjában, hogy a Nyírségben a vasútállomásokon még kakastollas csendőrök állnak. A „Néplap” mai számából értesültem, hogy ugyanakkor, amikor a munkásság béreinek kifizetésénél a legnagyobb nehézségek vannak, amikor a debreceni rendőrséget nem tudják rendszeresen fizetni, ugyanakkor a csendőrök szépen megkapták a nyugdíjaikat. Azt hiszem Elvtársaim, hogy ezek a tények azt mutatják, hogy a demokratikus berendezések terén még csak a kezdet kezdetén állunk és szükség van a munkásosztály, az egész magyar demokrácia éberségére és egységes közbelépésére, ha azt akarjuk, hogy a betűből, szóból tett is váljék.

Térjünk át egy másik kérdésre: *a vetés kérdésére.*

Mindnyájan tudjuk, hogy őszi élelmünk elsősorban attól függ, hogy vetünk-e most? Amit most vetünk, azt fogjuk learatni. Ezen a téren aggasztó tünetek vannak. Minden oldalról halljuk azt a hírt, hogy a vetés elhúzódik. Mégpedig elhúzódik nemcsak azért, mert nagyon sok helyen nehézségek vannak az igával vagy vetőmaggal, hanem azért is, mert *sokan akadnak, akik szándékosan elhúzzák a vetést. Akik arra spekulálnak, hogyha ősszel éhség lesz és nehézségek lesznek, ezeket a nehézségeket a fiatal demokrácia és persze elsősorban a Kommunista Párt nyakába lehet varrni. Ezért a munkásosztály, de a magyar demokrácia is fekdjön bele ebbe a munkába.*

Az utolsó napokban módomban állott az ország minden részéből való földművesekkel és kommunistákkal beszélni, akik falun dolgoznak. Egyik-másik helyen meglepő példáját láttam annak, hogy milyen áldozatkészséggel, munkaszeretettel és a feladat nemzeti jelentőségének milyen megértésével dolgoznak a kommunisták és hogyan biztosítják a legprimitívebb eszközökkel, hogy minden talpalatnyi területet beveessenek. Kérem a debreceni munkáságot, hogy ebben a kérdésben teljes erővel támogasson minden kísérletet, minden szándékot, mely arra irányul, hogy biztosítsuk össze a legnagyobb nehézségek árán is a nemzet élelmezését. *(Helyeslés.)*

Még egy kérdés, amely újsütetű, de eléggé veszedelmes. Ez a korrupció kérdése. Ahová néz az ember, mindenütt megvesztegetést, lopást és visszaélést tapasztal. A fiatal magyar demokráciának ez a legveszedelmesebb ellensége.

Én a Magyar Kommunista Párt nevében kijelentem, hogy mi a magunk soraiban nem tűrjük a korrupciót, de azonkívül is a legkíméletlenebb eszközökkel fogunk e téren küzdeni.

Nem tűrünk magunk között olyat, akihez a korrupciónak még csak az árnyéka is fér és gondoskodunk róla, hogy a magyar közéletet is áthassa a korrupció elleni harc, a polgári demokratikus becsület érzése.

Befejezésül egy kérdéstről szólok, ami az utolsó hetekben merült fel, de aminek jelentőségét nem lehet eléggé aláhúzni: ez Budapest lakosságának a helyzete. Azok a hírek, Elvtársaim, amelyeket Budapestről hallunk, mind azt mutatják, hogy Debrecennek, a magyar népnek, sőt talán a kormánynak nincs eléggé tudomása arról a szörnyű helyzetről, amelyben Budapest lakossága sínylődik.

A viszonyok szinte leírhatatlanok. A szenvedés, amely fővárosunk lakosságát most sújtja, a kibírhatatlanság határához közeledik.

Félre kell verni a harangot és meg kell mondanunk, hogy amit ezen a téren eddig tettünk, bármilyen jószándékú is legyen, ez lényegében még csak egy csepp a tengerben.

És ha nem akarjuk, hogy Budapest házainak szétbombázása és szétrombolása után, a hidak elpusztítása után a lakosság jelentékeny része az éhínség és járványok következtében elpusztuljon, akkor minden erőnket mozgósítanunk kell Budapest lakosságának megmentésére. Nem szabad megengednünk, hogy hetek vagy hónapok múlva súlyos szemrehányás érhesse a magyar népet azért, mert közönyösen nézte végig Budapest lakosságának szörnyű szenvedéseit.

A Kommunista Párt, mint mindenütt, ezen a téren is az első sorba lép és felhívja saját szervezeteit, a munkásosztályt és az egész nemzetet, hogy teljes erejével siessen a szenvedő, borzalmas viszonyok között élő budapesti lakosság segítségére. *(Felkiáltás: Segélyakciót Budapestnek!)*

Elvtársak! Érintettem a legfontosabb kérdéseket, amelyek ma nemzetünket foglalkoztatják. Nem kendőztem el semmit. Nevén neveztem a gyermeket. Ott, ahol kellett, megmutattam a sikereket, de felhívtam a figyelmet a nehézségekre is. Kétségtelenül szükség van arra, hogy a demokrácia első sikerei után újabb lendületet adjunk a magyar népnek, hogy most, amikor új fejezet kezdődik, amikor a szóról a tetre kell áttérni, akkor újra megtalálja magában a rendkívüli nehéz idők ellenére azt az erőt, amely e nagy feladatok elvégzésére alkalmassá teszi. *Nekünk, kommunistáknak, 2-3 hónappal ezelőtt, amikor a többi pártok még gyengék és elaléltak voltak, az a szép és történelmi szerep jutott, hogy bár magunk is ezer sebből véreztünk, segítségére siettünk a demokratikus pártoknak, hogy minél hamarabb magukhoz térjenek, erőt gyűjthessenek és beállhassanak a nemzeti felépítés frontjába.*

Ma pártunk újra hasonló feladat előtt áll. Ha látjuk, hogy van egy bizonyos megtorpanás, akkor az a feladatunk, hogy ezen segítsünk és előrelendítsük az építés ügyét, miután előrelendítettük az útkeresés és a célkitűzés ügyét. Erre a célra a Kommunista Párt ma is, mint 3-4 hónappal ezelőtt, legjobb eszköznek tartja az összes nemzeti erők összefogását. Ebben a tekintetben célkitűzésünk egy hajszálnyit sem változott. A mi véleményünk az, hogy azok a demokratikus pártok, amelyek a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front keretén belül találkoztak, történelmi missziót végeztek és hogy ez a nemzeti összefogás nem pillanatnyi vagy átmeneti jelentőségű, hanem hosszú időre szól. Meg lehet mondani előre, hogy minél tovább haladnak kart-karba öltve, annál gyorsabban fog haladni a nemzet újjászületése és felemelkedése.

Ezért a Magyar Kommunista Párt ma is, mint fellépésének első pillanatában, változatlanul hangoztatja az összes demokratikus erők összefogását. Mi nem hunyunk szemet a nehézségek előtt, de meg vagyunk győződve róla, hogy ezek a nehézségek nem lehetnek akadályai annak,

hogy az összes demokratikus hazafias erőket összefogjuk. Ebben a kérdésben nincs különbség magyar és magyar között. Meg vagyunk győződve róla, hogy ebben a kérdésben velünk van minden párt becsületes, haladó, hazáját szerető többsége és ez a tudat ad nekünk erőt arra, hogy a kétségkívül mutatkozó nehézségek ellenére, változatlanul vigyük a nemzeti összefogás vonalát.

Erősít ebben a tudatunkban, ebben a véleményünkben az is, hogy a történelem folyamán először vágnak egybe a magyar demokrácia célkitűzései a világ hatalmas, demokratikus államainak, a nagy Szovjetuniónak (*Éljen*), Angliának és Amerikának célkitűzéseivel.

Mi nem tudjuk, hogy miről tárgyalnak a Fekete-tenger partján az orosz nép nagy vezére, Sztálin (*felkiáltások: Éljen*), Churchill és Rooseveltt, de biztos, hogy tárgyalásuk főpontja az, hogy hogyan mérhetik a legmegsemmisítőbb csapást a német fasizmusra és hogyan hozhatnak oly rendszabályokat, amelyek egyszer s mindenkorra megszabadítják a világot a fasiszta móteltől.

A mi erőfeszítéseinket még egy körülmény támogatja. Bármennyire nehéz a magyar nemzet helyzete, saját erejéből ki tud lábolni a bajból. Ne legyünk csodavárók, ne várjunk különösebb segítséget sem a Szovjetuniótól, sem Amerikától vagy más államtól, amikor elhatározzuk, hogy haladéktalanul megkezdjük a felépítés nagy munkáját. Mi nagyon jól tudjuk, hogy addig, amíg a német fasizmus megsemmisítve nincs, a demokratikus nagyhatalmak minden gazdasági forrását a hitlerizmus megsemmisítésére kell összpontosítani.

Ebből a tudatból kiindulva, mi elsősorban a saját erőnkre akarunk támaszkodni. Ha valaha igaz volt az a mondás, hogy segíts magadon, az isten is megsegít, úgy ez a mai magyar viszonyokra még jobban áll.

Tekintsünk előre néhány hónapra. Ha néhány hónapon belül sikerül jól megszerveznünk a vezetést, akkor öszre biztosítva van az ország élelmezése és egycsapásra megszűnnek azok a nehéz gondok, amelyek ma a hiányzó kenyérrel, zsírral, cukorral kapcsolatban a munkásságot annyira gyötrik. Ha néhány hónapon belül fel tudjuk állítani azt a nyolc hadosztályt, melyek létrehozására a fegyverszüneti szerződésben köteleztük magunkat és ez a nyolc hadosztály úgy fog harcolni, mint ezt tőle várni lehet, ahogyan ez a régi magyar katonai erényeknek megfelel, miként Rákóczi kurucái és Kossuth honvédei harcoltak, akkor ezen a téren is néhány hónapi erőfeszítéssel évtizedek bűneit és hibáit hozzuk helyre. Ugyanez áll a földreformra is. *Ha az idej nyáron tető alá tudjuk hozni a földreformot, akkor oly művet fejeztünk be, melynek elérésére évszázadok óta sóvárog a magyar parasztság.*

Amit mi, magyar kommunisták pártunktól, a magyar munkásságtól, a magyar parasztságtól, a haladó intelligenciától kérünk, az az, hogy ezekben a döntő hónapokban, amikor végre van alkalmunk megmutatni a haladó nemzeteknek, hogy mi a magyar nép igazi arcúata, hogy a magyar nemzetet nem a régi, letűnt reakciós rendszer képviseli, hanem az új, a demokratikus, a népi, ha ezt a feladatot meg tudjuk oldani - és meg tudjuk oldani! - akkor győztünk!

Én azt kérem Debrecen dolgozó népétől és rajta keresztül az egész országtól, hogy érezze át ennek az időnek történelmi jelentőségét. Néhány hónapi megfeszített munkát követelünk csak és már túl vagyunk a nehezen. Semmi kétségem, hogy *pártunk, amely az első pillanattól kezdve élen állott, amely mindenütt ott küzdött, ahol a munka neheze volt, amely nem kíméli a multban és nem kímél a jelenben sem áldozatot, ebben a harcban ugyancsak az élen fog járni.*

Legyen büszke minden kommunista arra, hogy ő hozza a legnagyobb áldozatot hazájának talpraállításáért és adjon neki erőt ez a tudat abban a harcban, melynek végső célja, hogy minden nehézség ellenére megvalósuljon és létrejőjjön, amiért annyit véreztünk, annyit szenvedtünk: az új, szabad, demokratikus és független Magyarország! (*Tomboló taps és éljenzés.*)

BUDAPEST NÉPÉHEZ!

A Magyar Kommunista Párt budapesti nagygyűlésén, 1945 február 25-én tartott beszéd

Budapest dolgozó népe! Elvtársak! Köszönöm az üdvözléseket. Mind a Magyar Kommunista Párt, mind jó magam, azon leszünk, hogy a hozzánk fűzött reményeket beváltsuk. Mint a múltban, úgy a jövőben is szakadatlanul azért fogok harcolni, hogy a munkásosztály és vele az egész magyar nemzet a felemelkedés és a felvirágzás útjára lépjen.

A legelső gondolat, amelyet kifejezésre akarok juttatni, amikor Budapest dolgozó népe elé állok, a köszönet szava a Vörös Hadsereg s annak nagy vezére, Sztálin elvtárs felé. *(Hosszan-tartó lelkes éljenzés és taps, a nagygyűlés résztvevői helyükről felállva, perceként át éltetik a Vörös Hadsereget és Sztálin marsallt.)* Ha annyi balszerencse után a magyar nép újra biztos tudattal tekinthet a jövőbe, ezt elsősorban a Vörös Hadseregnek köszönheti, mert a Vörös Hadsereg verte le a magyarság kezéről a fasizmus bilincseit. A munka többi része, a fasizmus gyökeres kiirtása azonban reánk vár.

Elvtársaim! A magyar demokrácia az utolsó két hónapban igen nagy életerőről tett tanubizonyosságot. Abból a káoszából, amelyet a fasizmus itthagytott, úgy, ahogy, mégis rendet tudott teremteni. Létre tudott hozni egy kormányt, amely irányt szabott, amely megkötötte a fegyverszünetet és lerakta az új, demokratikus Magyarország alapjait. Ebben a vonatkozásban kétségtől igen jelentős eredményeket értünk el. Jelentősek az eredmények a termelés terén is, elsősorban az ipari termelés terén. Egész sor üzem, köztük az államvasutak egy része, megkezdte működését. Ahová megyek az országban, mindenütt azt mondják: „Látta volna, mi volt még itt három, vagy hat héttel ezelőtt!” Mindnyájan tudjuk, hogy három vagy hat hét elmúltával a javulás még jelentősebb lesz.

Annál sajnálatosabb, hogy a döntő politikai kérdésekben, a fasizmus elleni harcban és ami ezzel összefügg, az élelmezés kérdésében eddig nem tudtunk jelentős eredményeket elérni. Ez annál sajnálatosabb, mert nemzetközi viszonylatban újabb hatalmas lépés történt a fasizmus végső megsemmisítésére.

A jaltai konferencia, még erélyesebben mint valaha, aláhúzta a szabadságszerető államok, a nagy Szovjetunió, Anglia és az Egyesült Államoknak azt az eltökélt szándékát, hogy nemcsak kiirtja Németországban a fasizmust, hanem gondoskodik arról is, hogy az soha többé semmiféle formájában életre ne kelhessen. *(Viharos helyeslés. Felkiáltások: Halál a fasizmusra!)*

Ha így állnak a dolgok, nekünk, magyar kommunistáknak meg kell vizsgálnunk a pangás okait. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a kezdeti sikerek után egy bizonyos megtorpanás következett be. Erre egyébként néhány héttel ezelőtt már rámutattam. Azóta megpróbáltunk egyet lökni a kátyúba került szekéren, de őszintén meg kell állapítanunk, a segítség eddig nem volt túlságosan sikeres.

Két döntő kérdéssel akarok mindenekelőtt foglalkozni, az egyik az élelmezés, a másik a fasizmus elleni harc. A haj mindkét kérdésben az, hogy a reakció Magyarországon még mindig jóval erősebb, mint sokan gondolnák. *(Felkiáltások: Úgy van! Úgy van!)* Mindenütt jelen vannak azok az erők, amelyeknek átkos működése következtében romhalmazzá vált az ország. Budapesten sokan vannak - még demokratikus körökben is - akik ezt a veszélyt alábecsülik. Ezért nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy mind az élelmezés terén, mind a többi jelentős kérdésben itt van a baj gyökere.

Vegyük szemügyre az élelmezés kérdését. Végigjártam az országot, ismerem a viszonyokat. Tudom, hogy a németek a tavalyi termésből sokat elraboltak, tudom, hogy a háború sok mindent elpusztított, a Vörös Hadseregnek is jelentős élelmiszer mennyiségre van szüksége. Ugyanakkor tudom azonban azt, hogy nagyon sok élelmiszer van a vidéken. Amikor a budapesti Nemzeti Bizottság tagjai Debrecenben jártak, jelen voltam egy megbeszélésen, ahol kiderült, hogy csak Debrecen határában 30000 métermázsas kicsépeletlen gabona van a gazdák birtokában. Rengeteg töretlen kukorica áll kint a mezőkön, van olyan rizstábla, ahol kétezer métermázsas rizs fekszik. Ezek egyetlen városnak, Debrecennek az adatai. A Nyírségben például több mint 5000 vagon burgonya fekszik a vermekben.

Eltársaim! Én nagyon jól ismerem ezt a nehézséget. Tudom, hogy nehéz a veremből a burgonyát a vasúthoz szállítani, de ha mindezeket tekintetbe vesszük, még akkor is nagy lehetőségei vannak annak, hogy Budapestet és az iparvidékeket tűrhetően ellássák a minimális élelmiszerkészletekkel. Mi az oka, hogy ez nem sikerül? Semmi kétség, hogy a tényleg meglévő nehézségeken felül ebben a rosszakarát is közrejátszik. *(Úgy van! Úgy van!)*

Én megfigyeltem a közellátásügyi minisztérium munkáját és meg kell állapítanom, hogy ez a munka rossz és azt így tovább nem lehet folytatni. Ezért mi javasolni fogjuk, hogy váltsák le a közellátásügyi minisztert és tegyenek helyébe olyat, aki tényleg el akarja látni élelemmel Budapestet és az iparvidéket. *(Hosszas helyeslés és taps.)* Mi ezzel elég sokáig vártunk. Két hónapi kísérletezési időt adtunk a közellátásügyi miniszternek, hogy mutassa meg, mit tud. Mi megelégedtünk volna azzal, ha feleannyi energiát fejt ki Budapest ellátására, mint amennyi energiát kifejtett félévvel ezelőtt Jurcsek a német rablók ellátására. Kiderült, hogy ebben a várakozásunkban csalódtunk. Tovább nem lehet kísérletezni. Az éhező Budapest, az éhező iparvidékek nem lehetnek tovább kísérletezés tárgyai. Mi magunk, magyar kommunisták, amikor megtudtuk, hogy milyen nehéz Budapest helyzete, azonnal félrevertük a harangokat és bár tudtuk, hogy milyen nehéz és népszerűtlen feladat az, amire vállalkoztunk, mégis vállaltuk Budapest ellátásának a kérdését. Meg kell mondanom, hogy az a kevés, amit Budapest eddig kapott, elsősorban a Kommunista Párt munkájának eredménye. *(Lelkes éljenzés.)*

Ez a feladat azonban, Elvtársaim, sokkal nagyobb, semminthogy egy párt el tudja végezni. Ezért fel fogjuk rázni az egész országot, megmozgatunk minden szervezetet, elsősorban a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban egyesült öt pártot és közös erővel meg fogjuk oldani ezt a kérdést is.

Előre megmondom azonban, Elvtársaim, hogy egyszerűen az élelmiszerfelhozatal megjavításával ezt a kérdést tartósan megoldani nem lehet. Mindannyian tudjuk, hogy milyen az ország helyzete. A vasútvonalak többé-kevésbé helyre vannak állítva, vagonunk azonban alig van. Ha a régi vasúti kocsiknak tíz-tizenöt százalékát üzembe tudjuk állítani, az már nagy siker lesz. Lovak, igásállatok nincsenek, ezért számítani kell arra, hogy még hosszabb ideig súlyos élelmezési nehézségekkel fogunk küzdeni. Én nem osztozom azoknak a nézeteiben, akik azt hiszik, hogy most esztendőig fogunk koplalni, de ebben az esztendőben komoly nehézségeink lesznek.

Tudom, hogy néhány éven belül a magyar munkás keze, a magyar paraszt szorgalma rengeteg romot eltakarít, rengeteg kárt jóvátesz. De az első esztendő nehéz lesz és ezért kérem mindenütt a magyar kommunistákat, a dolgozókat és a városi lakosokat, hogy nyúljanak önségélyhez.

Elsősorban arra törekedjenek, hogy Budapesten és az iparvidékeken is minden családnak meglegyen a maga kiskertje. Így segített magán 1942-ben és 1943-ban Moszkva városa is, ahol tavaly 1200000 kiskert volt. Minden családnak megvolt a maga kiskertje. Azonkívül

minden üzemnek legyen egy mezőgazdasági üzeme, mert ezt az évet másképp nem tudjuk jól átvészelni. Ebbe a munkába teljes erővel fekdjünk bele, különben tényleg komoly nehézségeink lesznek az élelmezéssel.

Az élelmezés kérdése - ismétlem - nemcsak gazdasági kérdés, hanem politikai kérdés is, mert ha nem tudjuk megoldani az élelmezést, akkor a reakció a mi nyakunkba varrja ezért a felelősséget. Azt mondja: íme, éheztek, ezt hozta nektek a demokrácia, ezt hozta nektek a Kommunista Párt. Ezért kérem az elvtársakat, hogy teljes erővel fogjanak e kérdés megoldásához. *(Tapsvihar.)*

Előre megmondom azonban, hogy legjobb szándékunk, legnagyobb erőfeszítésünk is csődöt fog mondani, ha nem tudjuk fokozni a fasizmus elleni harcot. Meg kell vallanom, hogy ezen a téren komoly mulasztásokat követtünk el. Ha az ember hibát csinál, vallja be. Meg kell állapítanom, hogy még nem folyik komoly harc a fasizmus kiirtására. A fasizmus és a köztünk maradt reakció pillanatnyilag meglapul és közben szabotál. Már olyanokat is hallottam mondani, hogy minek beszélünk a fasiszta veszélyről, amikor nincsen. Miért követelünk erőlyesebb rendszabályokat, amikor nem látjuk, hogy a fasiszták csinálnának valamit. Az én véleményem az, nem kell várni addig, amíg a fasiszta fenevad újra a torkunknak ugrik. Ismerjük mi már az ő módszereiket, meg kell őket előzni. *(Közbeszólások: Vesszen a reakció! Éljen Rákosi!)*

Legsúlyosabb kifogásaink egyike, hogy nem működnek a népbíróságok. Én megvizsgáltam a népbíróság szervezetét és nagy meglepetéssel láttam, hogy távolról sem olyan radikális, mint a régi reakció statáriális rendeletei. Ezt azért mondom, mert a régi statáriális rendeleteket saját tapasztalatomból nagyon jól ismerem és tudom, hogy azok a rendeletek előírják, hogy a halálra szóló ítéleteket két órán belül végre kell hajtani. A népbíróságok rendeletében viszont az áll, hogy az ítéletet minden esetben fel kell terjeszteni az igazságügyminiszterhez, aki jelenleg Debrecenben van. Abban a Debrecenben, ahova nincs posta és nincs távíró. Ha tehát ma valakit a népbíróság halálra ítél, az esetleg hetekig várhat a megerősítésre. Azt hiszem, Elvtársaim, hogy mi is lehetünk a demokrácia védelmében olyan erőlyesek, mint amilyen erőlyes volt a reakció a saját bőrének védelmében. *(Élénk helyeslés.)* Ennélfogva pártunk javasolni fogja, hogy a népbíróságok működését gyorsítsák meg, a népbíróságok kezdjék el végre működésüket és mutassanak példát, mutassák meg, hogy a demokrácia le tud sújtani azokra, akik a nemzetet beledöntötték ebbe az örvénybe.

Meg vagyok győződve róla, hogy ha Budapesten, Szegeden és egyebütt lógni fognak a vezető nyilasok, azonnal tisztább lesz a levegő. A kisebb nyilasokat pedig össze kell fogni, munkaszázadokba kell vinni és dolgoztatni őket, hogy legalább részben helyrehozzák azt a kárt, amit a nemzetnek okoztak. *(Élénk helyeslés.)*

A reakció elleni harchoz tartozik, Elvtársaim, az igazoltatások kérdése is. Szerte az országban egyre szaporodik a panasz amiatt, hogy régi reakciós tisztviselők visszaülnek állásaikba. Az igazoltatások kérdésében azonnali szigorításokra van szükség, mert egyre-másra hallok olyan híreket, hogy közismert reakciósok vagy nyilasok már át is mentek az igazoltatáson és nyugodtan elfoglalják régi helyüket. A budapesti városháza körül is súlyos bajokat hallok. Kiderül, hogy ott egyáltalában nem volt még semmiféle igazoltatás, holott a magyar demokrácia elemi érdekei megkövetelik, hogy egyetlen tisztviselő se kerüljön vissza állásába, amíg alaposan meg nem nézzük, hogy mit is művelt az utolsó időben, különösen az elmúlt esztendőben.

Meg kell mondanom, Elvtársaim, hogy ebben a tekintetben nemcsak a reakció a bűnös. Sokszor maga a demokrácia sem elég éber. Ismételten előfordult, hogy nyakoncsíptünk valamilyen közismert reakciót és kiderült, hogy annak demokrata támogatói voltak. Meg kell tanulnunk, hogy ebben a kérdésben nincs megalkuvás. Aki vétett a nemzet ellen, azt el kell távolítani a közhivatalokból. Ez a minimum, amit a magyar demokrácia, a magyar nép érdeke megkövetel. *(Felkiáltások: Úgy van!)*

Elvtársaim! A fasizmus és a 25 esztendő reakció nemcsak üszkös romokat, elpusztult gyárakat, Dunába dőlt hidakat hagyott maga után. Az erkölcsi javakban is rengeteg pusztítás történt. Most elsősorban a korrupcióra gondolok, a jogbiztonság hiányára. Mikor Debrecenbe érkeztem, hallottam, hogy a 91000 lakosú városban több mint 100000 lopási eljárás folyik. Mikor Budapestre érkeztem, kiderült, hogy itt is hasonló bajok vannak. Mi nagyon jól tudjuk, hogy a régi, 25 éves reakció, az egykézrendszer, a monopóliumok már aláásták a közerkölcsöket.

Ezt folytatták a nyilasok. A zsidóvagyonok elrablása után sor került a magyar vagyonok elrablására. Kirabolták az egész országot. Megrendült a közerkölcs. Ezzel kapcsolatban sok panaszt hallottam például a rendőrségre. Mi utánanéztünk ennek és kitűnt, hogy a rendőrségen tényleg voltak oda nem való elemek. Kiderült, hogy oda is beférkőztek nyilasok. Természetesen az ilyen elemeket el kell onnan távolítani, de az egész kérdésnek a gyökerét csak akkor tudjuk megfogni, ha általános harcot indítunk a korrupció ellen, ha általános harcot indítunk azért, hogy helyreálljon a közerkölcs, a jogbiztonság, az az erkölcs, amelyről Berzsenyi joggal mondotta, hogy minden állam talpköve és támasza. Ezzel a kérdéssel foglalkozni kell. A demokráciának tisztakezü, korrupciótól mentes vezetőkre van szüksége és a Kommunista Párt kijelenti, hogy ahol korrupcióval találkozunk, ott kíméletlenül közbelép. Nem lehet felépíteni az új, demokratikus államot ott, ahol az elemi tisztesség hiányzik, ahol a korrupció burjánzik. Ebben a tekintetben sem fogunk semmiféle megalkuvást ismerni. *(Hosszantartó éljenzés és taps. Éljen Rákosi! Éljen Rákosi!)*

A reakció, a fasizmus elleni harchoz intézményes biztosítékokra van szükség. Az egyik ilyen biztosítékunk a Nemzeti Bizottságok aktivizálása. Budapesten is, de egyebütt is kezdenek a Nemzeti Bizottságok kissé elaludni. Fel kell őket rázni. A Nemzeti Bizottság az a szerv, amely a kormány intézkedéseit ellenőrzi, segíti azok végrehajtását, a kormány mögé állítja a demokrata tömegeket, kezdeményez, felhívja a hibákra a figyelmet. Ilyen helyzetben, mint a mai, a Nemzeti Bizottságokra inkább szükség van, mint valaha.

De ez nem elég. Feltétlenül meg kell ejteni Budapesten és az északi iparvidékeken a nemzetgyűlési választásokat. Lehetetlen állapot, hogy Budapest felszabadítása után ne legyen képviselve a nemzetgyűlésben és ne adjon kifejezést a budapesti nép követeléseinek és sérelmeinek. A Magyar Kommunista Párt ezért javasolni fogja a kormánynak a budapesti és az iparvidéki kerületek nemzetgyűlési választásainak haladék nélküli megtartását. Be kell vonulniok Budapest képviselőinek a nemzetgyűlésbe, hogy ott hangot adjanak mindannak, amit Budapest követel. *(Tapsvihar.)*

Ezenfelül eljött az ideje annak, hogy a kormány visszajöjjön Budapestre. *(Élénk helyeslés.)* Budapest ma is az ország szíve és még inkább az lesz a jövőben és minden nap, amivel a kormány később érkezik vissza, mérhetetlen kárt jelent mind Budapestre, mind az országra. - E kérdéseknél aláhúzom, hogy mi azért használunk ilyen kategorikus hangot, mert tartunk tőle, ha még tovább várakozunk, ha még tovább tétovázunk, akkor a nép elkeseredése ösztönösen csinál rendet. Mi nem akarjuk azt, hogy a felháborodott polgárok maguk dobják ki a városházáról az oda nem való tisztviselőket. Mi nem anarchiát akarunk, hanem rendet, a demokrácia rendjét akarjuk. Ezért követeljük az erélyes rendszabályokat. Amikor a fasizmus

maradéktalan kiirtását követeljük, akkor nem bosszúállók vagy vérszomjasak vagyunk, hanem e követelésben egyedül és kizárólag a magyar nemzet elemi létérdeke vezet bennünket. Ki kell irtani a fasiszta mótelyt, mint az üszkös fekélyt, mert ha benne marad a nemzet testében egy kis gyökérdarabkája is, az újabb üszkösödést fog okozni és akkor kezdhetjük előlről. Jobb egyszerre gyökeres munkát végezni. Ezért mondjuk: halál a fasizmusra! (*Halál!*)

Nézzük meg, hogy áll a földkérdés. Az elvtársak ismerik a Magyar Kommunista Párt programját, amely azt követeli, hogy száz holdon felül minden nagybirtok menjen át a parasztok kezébe. Ez a program egybevág a Nemzeti Parasztpárt követeléseivel. Örömmel jelenthetem, hogy lényegében ezekhez a javaslatokhoz csatlakozott a Szociáldemokrata Párt is. Amint a tegnapi Szabadságban olvashatták, nagyban és egészben hasonló álláspontot foglal el a Kisgazda Párt is. Javaslatai között van egész csomó, melyet a Kommunista Párt örömmel magáévá tesz. Például mi szívesen belemegyünk abba, hogy Budapest környékén, ahol a földnek sokkal nagyobb a hozadéka, a felső határ ne száz hold legyen, hanem ötven. Abba is szívesen belemegyünk, hogy azok a vidéki uzsorások vagy ügyvédek, akik a megszorult parasztok földjét árverésen vagy egyébként magukhoz kaparintották, ezeket a földeket az utolsó holdig visszaadják a parasztnak. (*Úgy van! Éljenzés.*) Azt is helyeseljük, hogy házhelyakciókat kell szervezni, mégpedig nemcsak a mezőgazdasági lakosság, hanem az ipari munkások részére is. Azt is helyeseljük, hogy a házhelyek nagyok legyenek, 600 vagy 800 ölesek, hogy rendes kertgazdálkodást lehessen rajtuk folytatni.

Ugyanakkor, amikor megállapítom, hogy ezekben a kérdésekben öröndetes haladást tapasztalhatunk, meg kell állapítanom azt is, hogy eddig, sajnos, egyetlen hold földet sem kapott a parasztság. Hogy megkapja-e, az nemcsak attól függ, hogy mi megegyezünk-e papíron, hanem attól is, hogy mi történik a kérdés tényleges megoldásánál. Előre lehet látni, hogy e kérdés körül óriási harc fog kitörni. A föld átadása, a parasztok földhözjuttatása egyszerű törvénybeiktatással nehezen fog menni, ha teljes erejével meg nem mozdul érte a falu és a város népe. Ezért a Kommunista Párt javasolni fogja, hogy falun azonnal szervezzék meg a Földigénylők Szövetségét. Szervezkedjenek mindazok, akiknek a földhöz jussuk van és védjék saját érdekeiket. A Kommunista Párt előre is kijelenti, hogy földhözjuttatandónak tartja nemcsak a teljesen földtelen falusi szegénységet vagy törpebirtokosokat, hanem a sokcsaládos középbirtokosokat is. Aki a falu viszonyait ismeri, az tudja, hogy egy 12 vagy 14 holdas gazda, akinek hét-nyolc gyermeke van, sokkal nehezebb viszonyok között él, mint egy háromholdas gazda, akinek egy gyermeke van. Az ilyen esetekre is tekintettel kell lenni. Érezze a falu népének minél szélesebb rétege, hogy a demokrácia gondol rá, ismeri bajait és segíteni akar rajta.

A Földigénylők Bizottságának természetesen ne csak az legyen a feladata, hogy a földreformban segédkezzék, hanem nézzen előre. Gondoskodjanak a földigénylők már ma arról, hogy a mezőn lévő terményeket betakarítsák, hogy a vetés teljes erővel folyjék, mert meg van rá minden remény, hogy a termés már az övék lesz. A város pedig értse meg a földreform óriási jelentőségét s legyen tudatában annak, hogy ha a falun sikerül megnyerni a földreform révén a demokrácia első csatáját, ennek a győzelemnek óriási visszahatása lesz a városra és megfordítva: ha a falun a demokrácia vereséget szenved, akkor annak a városra is meglesz a kihatása. Ez a város és falu népének közös ügye és ezért a Magyar Kommunista Párt minden erejével felkarolja.

Áttérek most a hadsereg kérdésére. Meg kell állapítani, Elvtársaim, hogy itt is van bizonyos ellanyhulás. Nem mennek a dolgok úgy, ahogyan menniük kellene. A kezdet sokatígérő volt, de azóta keveset hallunk róla. Ott is kétségkívül újabb impulzusra, újabb lendületre van szükség. Amikor beszéltem olyanokkal, akik önként jelentkeztek katonának, gyakran hallottam azt a panaszt, hogy a kormány nem közölte, mivel biztosítja a hadbavonulók gazdasági érdekeit.

Ez a panasz tényleg jogos. Az új magyar hadsereg csak nyolc hadosztályból áll. A szám tehát, melyről gondoskodni kell, nem túl nagy és a nemzet minden erejével gondoskodhat azokról, akik hadbavonulnak, hogy fegyverrel folytassák a fasizmus elleni harcot és lemossák hazánkról azt a gyalázatot, amelyet a huszonöt éves reakció rákent. Ezért a Kommunista Párt javasolni fogja, hogy a hadseregben lévők gazdasági érdekeinek védelmére a kormány azonnal megfelelő intézkedéseket tegyen és ezzel is lendületet adjon a toborzásnak.

Át kell most térnem egy másik kérdésre, amely látszólag nem olyan fontos, de azért komoly veszélyt jelent a demokrácia számára. Lépten-nyomon találkozunk ugyanis új, úgynevezett demokrata pártokkal vagy alakulatokkal. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban van öt párt. De ezen az öt párton kívül mindenütt jelentkeznek újak. Egyik-másik egészen új, egyikét-másikát némi szemrevételezés után fel lehet ismerni, mert már találkoztunk velük. Debrecenben például van egy magát Demokrata Keresztény Néppártnak nevező szervezet. Ez a párt azt állítja magáról, hogy régi harcosa a demokráciának és mint ilyen, jobbra-balra igazságot osztogat, foghegyről kioktat bennünket a demokrácia kezdő alapelemeinek segédfogalmairól és azt állítja magáról szerényen, hogy a nemzet 70 százaléka áll mögötte.

Eltársak! Ez a párt lényegében a régi reakciós Keresztény Párt. Ez a párt előbb átalakult Néppárttá és most, hogy nagy a demokrácia keletje, odabiggyeszi neve elé a „Demokrata” jelzőt. Mi nagyon jól emlékszünk rá, még nem is olyan régről, amikor ennek a pártnak a főmunkája abban állott, hogy pergőtűzet indítson a munkásság és parasztság összefogása, a Szociáldemokrata Párt és a Kisgazda Párt ellen. Mi el tudjuk képzelni Elvtársaim - hogy egy ilyen párt az adott viszonyok között belátja a demokrácia szükségességét. De ennek nem az a módja, hogy anélkül, hogy egy szót szólna a saját régi hibáiról, hirtelen mint a demokrácia előharcosa ugorjék a porondra és onnan osztogassa a többi pártnak az igazságot. Nagyon tartok tőle, hogy az ilyen kísérletek célja nem annyira a demokrácia elősegítése, mint a reakciónak demokratikus köntösben való megerősítése. *(Felkiáltások: Úgy van!)*

Általában alá kell húznom azt, hogy a sok új párt nem tiszta haszon a demokrácia számára. A demokrácia erőit össze kell fogni, nem pedig újabb és újabb pártokkal elaprózni. Mi ezenkívül nagyon jól ismerjük a fasizmus módszerét és még emlékszünk rá, milyen nagyszerűen értette annak a módját, hogy a demokrácia adta lehetőségek kihasználásával kötelet fonjon a demokrácia nyaka köré. Mi tanultunk ebből és nem akarunk újra saját hibáinkba esni.

Ez alkalommal fel kell vetni azt a kérdést is, hogy ki tulajdonképpen a demokrata? Ezt azért tartom szükségesnek hangsúlyozni, mert nagyon sok reakciós hivatkozik arra, hogy ő már négy hónappal vagy hat hónappal ezelőtt szolgálatokat tett a demokratáknak. Nincs kizárva, hogy ez tényleg így is volt. Elvégre is négy vagy hat hónappal ezelőtt már nem volt olyan nehéz megállapítani, hogy a fasizmusnak bealkonyult. Aki ravasz volt és ügyes, az ebben az esetben vagy a menekülő patkány szerepét játszotta és természetesen otthagyta a süllyedő hajót, vagy viszontbiztosítást kötött: egyik lábával még a fasiszta-nyilas pártban állt, a másikkal pedig már a demokrácia felé lépett. Természetes, hogy az ilyen embereket nem lehet minden további nélkül beereszteni a demokrácia soraiba.

A demokrácia érdekében folyó harc, a fasizmus elleni harc nem tavaly október 15-én kezdődött, nem is tavaly március 19-én. Az igazi demokrata pártok ezt a harcot már negyedszázad óta folytatják és én ebben a tekintetben, hogy úgy mondjam, statisztikai adatokkal szolgálhatok. Én több mint 15 évet ültem a reakció börtönében és ott megállapíthattam, hogy a börtönben ülő kommunisták száma egymagában többszöröse volt az összes többi pártok ott ülő tagjainak. A kommunisták után jöttek számban a szociáldemokraták és utána a többiek. De azok az új pártok, amelyek nincsenek képviselve a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban és amelyek egyik-másika ma olyan büszkén hivatkozik a multjára, azoknak a pártoknak

soha egyetlen képviselőjével a börtönben nem találkoztam, mert e pártoknak a képviselői akkor gőzerővel tölték a reakció szekerét. *(Úgy van! Úgy van!)*

Végül szólni akarok, Elvtársaim, a saját pártunkról, a Kommunista Pártról is. Erre szükség van részben azért is, mert itt hallottam olyan javaslatokat, jelszavakat - és nemcsak itt, hanem Csepelen és egyebütt is - melyeket én nem tartok alkalmasnak arra, hogy előbbre vigyék a demokrácia ügyét. Nagyon jól tudom, Elvtársaim, és nyíltan beszélek róla, hogy egyes kommunisták nem voltak megelégedve azzal a programmal, amellyel a fasizmus letörése után a Magyar Kommunista Párt fellepett. Egyesek nem tartják elég radikálisnak. Lassúnak tartják a tempót. Nem tetszett nekik az, hogy mi nemcsak a szociáldemokráciával fogunk össze, hanem a kisgazdákkal, sőt még másokkal is. Sokan kijelentették, hogy ők ezt a programot kissé lagymatagnak tartják. Voltak olyanok is, akik azt mondták, lehetetlen, hogy a kommunisták támogassák a kisipart vagy kiskereskedelmet, ilyet kommunista nem tesz.

Mindezekre a kérdésekre most válaszolni kívánok.

A mi programunk, Elvtársaim, az összes nemzeti erők összefogása a fasizmus ellen. Mi mindenkivel összefogunk, aki becsületesen és őszintén hajlandó a fasizmus ellen harcolni. Ez a mi programunknak az alapja és ez is marad hosszú ideig. Én nagyon jól megértem a türelmetlenséget. Elképzelhetik az elvtársak, hogy én is kicsit türelmetlen vagyok. Huszonöt évig vártam arra az alkalomra, hogy a Kommunista Párt végre teljes erejével belenyúljon a nemzetépítő munkába. Nálam türelmetlenebb tehát bajosan van a hallgatóság között. Ha tehát azt mondom, hogy mi igenis támogatni fogjuk a kisipart és a kiskereskedelmet, akkor higgyék el, hogy ezt fogjuk tenni. Aki azt hiszi, hogy ez eltérés a kommunizmustól, menjen ki Budapest utcáira, menjen ki ebbe a városba, nézze meg a lakásokat, talál-e ott egyetlen szobát is, ahol nincs szükség a kisiparos munkájára. Mindenkinek meg kell értenie, hogy nem is tudjuk rendbehozni Budapestet és az országot, ha minden erővel nem serkentjük a nemzet minden dolgozó, termelő erejét és rétegét. *(Taps.)* Ezekhez a rétegekhez pedig odatartoznak a kisiparosok és kiskereskedők. Ha kifogásom van, akkor részben az ellen van kifogásom, hogy ez a nemzeti összefogás még nem sikerült annyira, mint amennyire szeretnők.

A Magyar Kommunista Párt például nagyon fájjalja, hogy a magyar intelligencia haladó rétege még nem veszi ki részét a nemzetépítő munkából úgy, ahogy azt szeretnők. A debreceni nemzetgyűlésen egyes szónokok rendkívül élesen támadták a középosztályt. A kommunisták rögtön felszólaltak és kijelentették, hogy amennyiben a támadás a régi reakciós állami tisztviselői karra vonatkozik, mely minden erejével a fasizmust támogatta, akkor az teljesen jogos, de vissza kell utasítani a támadást akkor, ha az a magyar tudósokra, a magyar művészekre, a magyar mérnökökre, orvosokra, a haladó intelligenciára vonatkozik. A Kommunista Párt minden erejét megfeszíti, hogy a nemzetnek ez a rendkívül értékes rétege minél nagyobb teret kapjon a nemzetépítő munkában és felszólítja őket, lépjenek ki eddigi passzivitásukból és segítsenek velünk együtt felépíteni rombadólt hazánkat. *(Éljenzés, taps.)*

Elvtársaim! Ha mi a nemzeti összefogást helyeseljük, akkor nem új dolgot mondunk. Attól a pillanattól kezdve, hogy Hitler oldalán Magyarországot a nyilasok háborúba vitték, a Magyar Kommunista Párt azonnal kiadta a nemzeti összefogás jelszavát. Ezzel a jelszóval harcoltak a föld alatt mártírjaink, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front éltetésével halt meg a bitófán Schönherz elvtárs, ezért harcolt Ságvári elvtárs, ezzel küldtük harcba a Kommunista Párt legjobb katonáit, a magyar partizánokat. Mi tehát nem újat hirdetünk, nem valami frissen összeállított programmal jövünk, amikor kijelentjük, hogy mi a magyar nemzet felemelkedését az összes demokratikus erők összefogásában látjuk. Elsősorban a Szociáldemokrata Párttal fogunk össze, de ezen túlmenően minden demokratikus, becsületes, hazafias réteggel, amely segít abban, hogy felépítsük a rombadólt országot.

Akik azt hiszik, hogy ez a program rossz, azok gondoljanak arra, hogy ha ma az ország romokban hever, ez nem azért van, mert megfogadták programunkat, hanem azért, mert nem fogadták meg. Másképp nézne ma ki az ország, ha a kommunisták szavát követték volna. Aki még mindig azt hiszi, hogy ez a program nem jó, hogy sokkal jobb volna - mint Csepelen hallottam egyes közbekiáltásokban - a tanácsköztársaságot követelni, vagy - mint most hallottuk, Rákosi-kormányt követelni, azoknak azt mondom: aki ma ilyen követelést támaszt, az, még ha a legjobb indulat vezeti is, a reakció kezére játszik, mert ezzel megzavarja a demokratikus pártok összefogását. Azt a benyomást kelti, hogy mi nem őszintén halcolunk az összefogásért, hanem mást mondunk és mást teszünk. Ezért kérek mindenkit, hogy teljes erővel támogasson bennünket. Ez a politika nem speciálisan magyar kommunista politika.

Ha ma, annyi szenvedés, annyi mártíromság után a Magyar Kommunista Párt újra erős és hatalmas, ha ezres és tízezres tömegek lelkesedéssel követik programját, annak nem az az oka, mintha keveset üldöztek volna bennünket. Nincs az országnak egyetlen pártja, amelyet kíméletlenebbül üldöztek volna, mint minket. És ha ma erősek vagyunk, annak az az oka, hogy a magyar dolgozók, de ezen túlmenően az egész magyar nép felismerte, hogy mindenben igazunk volt.

A mi programunk volt a helyes. Az az út volt a helyes, amelyet a magyar kommunisták mutattak és ennek felismerésében és elismerésében támogat bennünket a magyar nép. És ez nemcsak Magyarországon van így. Olaszországban vagy Franciaországban is, ahol nem a Vörös Hadsereg, hanem az angolszász haderők szabadították fel az országot, a nemzet vezető pártja a kommunista párt, mert ott is helyesen, jól, példamutatóan és áldozatkészen vezette az egész nemzet harcát a fasiszmus ellen. *(Úgy van!)*

A mi erőnk abban áll, hogy programunk helyes, a mi utunk jó. Mi azt akarjuk, amit a magyar nép érdeke megkövetel. A magyar nép felismerte ezt és ezért támogat bennünket és támogatni is fog mindaddig, amíg helyes úton járunk. A Kommunista Párt feladata, hogy szakadatlanul szem előtt tartsa, hogy mi ma a nemzetnek legfelelősebb pártja vagyunk és ehhez tartjuk magunkat. Minden tettünket, minden szavunkat ez a felismerés vezeti.

Legyen minden kommunista büszke arra, hogy tagja annak a pártnak, amely legtöbbet szenvedett, de elsőnek ugrott talpra akkor, amikor a nemzet megmentéséről, a nemzet felépítéséről volt szó. *(Élénk helyeslés és taps.)*

Befejezésül arra kérem Budapest dolgozóit, Budapest kommunistáit, hogy támogassák programunkat és munkánkat teljes erővel. A legközelebbi feladat felrázni a demokratikus erőket, hogy a programot váltsák valóra, hogy a pillanatnyi megtorpanást győzzék le és hogy teljes erővel fogjunk hozzá a fasiszmus megsemmisítéséhez, a nemzet erőinek felépítéséhez, az élelmezési kérdés megoldásához, a vetéshez, a földreform megoldásához, a hadsereg felállításhoz.

Ezeket a feladatokat akkor és csakis akkor fogjuk megoldani, ha minden becsületes nemzeti erőt össze tudunk fogni és össze is fogjuk őket. Kérem Budapest dolgozó népét és elvtársait, hogy támogassanak bennünket ezen az úton bizalommal és teljes erővel. Legyenek meggyőződve róla, hogy azt a három jelszót, amelyet zászlónkra írtunk: Földet! Kenyeret! Szabadságot! Meg fogjuk valósítani és felépítjük azt az országot, mely mindannyiunk vágya és álma: az erős, szabad, független, demokratikus Magyarországot! *(Szűnni nem akaró tomboló lelkesedés.)*

HARC AZ ÚJJÁÉPÍTÉSÉRT

Rákosi Mátyás beszámolója a Magyar Kommunista Párt országos pártértekezletének 1945 május 20-án tartott ülésén

Eltársak! Első szavam a vértanúknak szól, akik életüket adták a magyar szabadságért, a dolgozók és az egész nemzet ügyéért. Akiknek önfeláldozása nélkül nem tudnók felépíteni ma nagy Pártunkat, azt a pártot, amely olyan jelentős szerepet visz hazánk újjáépítésében. Soha sem feledjük el őket, kik életükkel és vérével pecsételték meg a Magyar Kommunista Párt célkitűzéseit, sem azokat az ezreket és tízezreket, akik minden üldözés és börtön ellenére huszonöt esztendőn keresztül magasra tartották a Kommunista Párt vörös lobogóját.

Meg kell emlékezmem, Elvtársaim, azokról is, akik leverték a magyar nemzet kezéről a fasiszta bilincseket. A nagy szovjet népről (*taps*), a dicső Vörös Hadseregről (*taps*) és erőskezű vezéréről, a magyarság nagy barátjáról, Sztálin elvtársról (*éljenzés, taps*). Üdvözetünket küldjük Amerika, Anglia és a többi szabadságszerető népeknek is, melyek hozzájárultak a fasiszta barbárság szétzúzásához. Üdvözetünket küldjük elsősorban a hősi jugoszláv népnek (*éljenzés, taps*), az újjászületett demokratikus Romániának (*taps*), Csehszlovákiának (*taps*), szomszédainknak. Forró üdvözetünket küldjük az összes kommunista testvérpártoknak (*éljenzés, nagy taps*), amelyek velünk vállvetve harcolnak a közös, nagy célokért a reakció ellen és az emberi haladásért.

Eltársaim! A mi sikereinknek egyik döntő összetevője az, hogy harcunkat kezdettől fogva a nemzeti erők összefogásának jegyében vívtuk meg. A Kommunista Párt már 10 esztendő óta, amióta a fasizmus nemzetközi veszélye teljes egészében megmutatkozott, erre a nemzeti összefogásra vette az irányt. Az utolsó tíz esztendő története, de különösen az utolsó hónapok története beigazolta, hogy ez a vonal minden tekintetben helyes volt.

Elsősorban ennek köszönhető, hogy népünk a német megszállás és háborús pusztítás ellenére aránylag olyan gyorsan a felemelkedés útjára léphetett, lerakhatta az új, demokratikus Magyarország alapjait, létrehozta az Ideiglenes Nemzetgyűlést, az Ideiglenes Nemzeti Kormányt, megkötötte a fegyverszünetet és útját egyengette annak, hogy hazánk újra visszatérhessen a szabad nemzetek családjába. Ugyancsak ennek a helyes, a nemzet összes demokratikus erejét egyesítő politikának köszönhető, hogy sikerült a fiatal magyar demokráciának megoldani az utolsó századok legvajúdobbb, legfájóbb kérdését, a földnélküli parasztság földhözjuttatását. (*Nagy taps.*)

A Magyar Kommunista Párt joggal büszke arra, hogy ebben a korszakalkotó munkában az élen járt és el van tökéltve, hogy minden erejét összpontosítja arra, hogy a földhözjutottak gyökeret is verjenek és belőlük egészséges, virágzó birtokosok, jómódú, művelt kisgazdák legyenek. (*Éljenzés, taps*) A fiatal magyar demokrácia életképességének, fegyelmezettségének nagyszerű bizonyítéka az, ami március 17-e óta, amikor a földreformtörvényt közzétették, mind a mai napig a falvakban történt. Kiderült, hogy azoknak lett igazuk, akik bíztak a magyar földműves nép fegyelmezettségében és józan eszében. A földreform mindenütt példás rendben folyt le. Sehol komoly rendzavarásra nem került sor és ahol hibák voltak, ezeket a hibákat legtöbbször nem maga a földre igényt tartó egyszerű nép, hanem az a szabotázs okozta, amely itt vagy ott megnyilvánult. Engedjék meg Elvtársaim, hogy néhány számban ismertessem a földreform eddigi eredményeit.

Földigénylő Bizottságok alakultak az országnak több mint 3000 községében. Ezek a Földigénylő Bizottságok eddig összeírtak 3600000 hold földet, amelyre a földnélkülieknek igényük van. Ebből már kiosztottak 3350000-et. *(Taps.)* Földigénylő jelentkezett valamivel 700000-en alul és ebből már földet kapott valamivel 600000-nél több földnélküli és kisbirtokos. *(Taps.)* Tekintettel arra, hogy még körülbelül jó negyedmillió hold nincs kiosztva és hogy a sváb földek kiosztására még csak ezután kerül a sor, előre lehet látni, hogy a föld-reform során 4000000 holdat fognak kiosztani és a földhözjutottak száma 6-700000 között lesz.

Mit jelent ez, Elvtársaim? Jelenti azt, hogy egy-egy földhözjuttatott átlagban 5-5,5 hold földet kapott. Tekintettel arra, hogy a törpebirtokosok valamivel kevesebbet kaptak, mint a teljesen földnélküliek, fel lehet tételni, hogy a teljesen földnélküliek átlag 6-7 hold között, szóval olyan földbirtokot kaptak, amelyen nagyban és egészében egy négytagú család már meg tud élni. Ez azt is jelenti, Elvtársaim, hogy eltűnt a faluból a 3000000 koldus és helyüket kisbirtokosok, kiskgazdák foglalták el. Erre vonatkozólag vannak már érdekes adataink.

Amint az elvtársak tudják, három héttel ezelőtt volt a Földmunkás Szakszervezetek kongresszusa. Erre a Szakszervezeti Kongresszusra az ország minden részéből 206 kiküldött jelent meg. E kiküldöttek többsége azonban nem volt már földmunkás, 25%-a volt csak földmunkás, 75%-a már kisbirtokos volt, sőt körülbelül egynegyed részének 6-15 holdig terjedő birtoka volt, melyeknek legnagyobb részét már a földreform során kapta. Ezek a számok mutatják, hogy milyen óriási átalakulás történt a földreform következtében a falvakban és hogy mennyire megváltozott ebben a tekintetben a falu szociális összetétele. Ránk, kommunistákra, még külön fontos az a körülmény, hogy ennek a 206 kiküldöttnak, aki lényegében a falu szegénységét és kisbirtokosait képviselte, 80%-a kommunista párttag volt. Ez a körülmény válasz részben azoknak is, akik azt hiszik, hogy a Kommunista Párt csak a városban erős. Ezek a számok megmutatják, hogy a földmunkásszervezetbe tömörült falusi földmunkások és kisbirtokosok túlnyomó többsége szintén Pártunk helyes vonalát követi. Ezzel róják le hálájukat azért a vezetők munkájáért, amit Pártunk a földreform folyamán kifejtett.

Elvtársaim! Az utolsó hónapok eseményei és különösen a földreform újra beigazolták, hogy az erős, demokratikus országnak és a nemzeti összefogásnak elengedhetetlen alapfeltétele egy összekovácsolt, fegyelmezett, marxista-leninista elmélettől vezetett Kommunista Párt. *(Taps.)* Ezt azért tartom most szükségesnek aláhúzni, mert két esztendővel ezelőtt Pártunkat akkori vezetői feloszlatták és helyette Békepárt néven másikat alakítottak. Az utolsó hónapok eseményei bebizonyították, hogy ez a lépés helytelen volt és hogy nemcsak a munkásosztálynak, de az egész nemzetnek elengedhetetlen szüksége van az erős, szervezett, céltudatos Kommunista Pártra. *(Taps.)* Ez a Kommunista Párt tudja csak jól elősegíteni a nemzeti erők összefogását és én arra kérem az Országos Pártértekezletet, hogy határozatában külön húzza alá, hogy a Kommunista Párt jövődó politikai vonalának alapja továbbra is a nemzeti erők összefogása legyen. *(Taps.)* Ezen az összefogáson belül elsősorban a legszorosabb kapcsolatot tartsuk a másik nagy munkáspárttal, a Szociáldemokrata Párttal. *(Taps.)* Ez a szoros kapcsolat természetesen nem zárja ki, sőt szükségessé teszi, hogy a demokrácia többi pártjaival, a Független Kiskgazdapárttal és a Nemzeti Parasztpárttal *(éljenzés, taps)* szoros és baráti együttműködésben maradjunk és együttesen építsük tovább a fiatal, demokratikus magyar államot.

Elvtársak! A magyar demokráciának belső sikerei gyökeresen átalakították nemzetközi helyzetünket is. Ma már Magyarországra egész más szemmel tekintenek, mint a régi Horthy-Magyarországra. Elsősorban a szomszédállamok magatartása mutatja ezt. E tekintetben nagy örömmel hallottuk a fiatal román demokrácia miniszterelnökének, Grozának *(nagy taps, éljenzés)* a magyar-román barátságról szóló nyilatkozatait és innen, erről a helyről jelenthetem

ki, hogy a Magyar Kommunista Párt, a magyar dolgozók és a magyar nép nevében örömmel ragadjuk meg ezt a felénk kinyújtott kezét és rajta leszünk, hogy a magyar nép hasonló szavakkal és ami még fontosabb, hasonló tettekkel válaszoljon. *(Taps.)*

A hősi jugoszláv nép is hasonló érzelmeket táplál a magyar nemzettel szemben és semmi kétség, hogy a magyar nemzet ezt a barátságos szellemet hasonlóval viszonzja. Meg vagyok győződve róla, hogy a csehszlovák köztársaság is ilyen szellemben fogja kezelni az ott élő magyarokat és ezzel elősegíti annak a jó viszonynak a kialakulását, amely mindkét állam számára annyira szükséges.

Eltársaim, nekünk most egy új szomszédunk is van: a Szovjetunió. *(Éljenezs, nagy taps.)* Ha a Magyar Kommunista Párt mindent megtesz azért, hogy a régi szomszédokkal kiépüljön és elmélyüljön az az egészséges, szívélyes jó viszony, ami a nemzetek közötti jó együttműködésnek és együttélésnek alapfeltétele, akkor ez fokozottan áll a Szovjetunióra. A Magyar Kommunista Párt a nemzet becsületügyének tekinti, hogy a fegyverszüneti szerződésben vállalt jóvátételeket pontosan teljesítse és ezzel is erősítse új, nagy szomszédunkhoz, a Szovjetunióhoz való jó viszonyt.

Eltársaim! A fasiszta barbárság megsemmisítésével és a béke helyreállításával a magyar népre és benne a Magyar Kommunista Pártra új feladat hárul. Ez az újjáépítés feladata. Az újjáépítés lesz a fiatal magyar demokrácia tűzpróbája. Erre kell most összpontosítani a magyar nemzet és a Magyar Kommunista Párt főfigyelmét. A Magyar Kommunista Párt helyesli azt a gazdasági programot, amely az ország ipari termelésének, újjászervezésének keretében elsősorban a legfontosabb feladatokra összpontosítja a meglévő gazdasági erőket. E feladatok közül a legsürgősebb a vasút és a posta kérdése. *(Éljen Gerő elvtárs!)* Nem kell magyaráznom, hogy amíg vasút, posta, telefon, távíró nem működik, addig nem tudjuk biztosítani az ország összes gazdasági erőinek mozgósítását. Hogy a Magyar Kommunista Párt ezt a feladatot mennyire komolyan veszi, azt azzal is aláhúzta, hogy megoldására és elősegítésére pártunknak egyik legjobb emberét, Gerő elvtársat küldöttük be a kereskedelmi minisztériumba. *(Nagy taps.)* Nem volt számunkra könnyű Gerő elvtársról lemondani. Aki ismeri az utolsó hónapok történetét, az tudja, hogy fiatal pártunk építésével és megerősödésével mennyire össze volt forrva Gerő elvtárs működése. Ha tehát ennek ellenére meghoztuk ezt az áldozatot, ezt azért tettük, hogy minden irányban aláhúzzuk, milyen óriási fontosságot tulajdonítunk a vasutak és általában a közlekedés rendbehozásának. Ezen túlmenően el vagyunk szánva arra, hogy pártunknak legjobb erőit be fogjuk állítani erre a munkára. Ez az első feltétel a gazdasági élet vérkeringésének megindítására.

A vasúttal természetesen összefügg egy sor iparág, egy csomó gyár, amely a vasútnak különböző ágazatát ellátja. Ezek megindítására is a legnagyobb súlyt kell helyezni.

Emellett a gazdasági élet újjáépítésének másik elengedhetetlen feltétele, hogy a nemzet és a párt figyelmét az építőmunkára, a megrongált házak, a rombadöntött gyárak felépítésének munkájára irányítsa.

Új, nem kevésbé fontos feladat a mezőgazdasági gépipar helyreállítása. A mezőgazdasági gépipar helyreállításánál elsősorban az a cél vezet bennünket, hogy az új gazdáknak, akik annyi hősiességgel és odaadással, gyakran eke és iga nélkül, a két kezükkel művelték meg a földet, lehetővé tegyük, hogy az aratásra meglegyen a kaszájuk, a kapájuk, az aratógép alkatrészei, egyszerűen mindaz, amivel szorgalmas munkájuk gyümölcsét le is tudják aratni. A vasút, az építés és a mezőgazdasági gépipar az a három terület, amelyre az általános újjáépítés keretén belül a Magyar Kommunista Párt elsősorban súlyt fektet.

Az ipar megindításához óriási tőkére van szükség. A Magyar Kommunista Párt nehezményezi, hogy az ipar megindításához szükséges tőkét a kormány eddig nem mozgósította. Meglepetéssel - és mondhatom, bosszankodva - láttuk, hogy az új papírpénzt nem a bankokon keresztül a gyárakhoz juttatják, hogy azok kifizethessék a hátralékos munkabért, új anyagokat vásárolhassanak és megindíthassák a gyárak működését, hanem a régi ezerpengősöket váltják fel vele és ezt hónapokig akarják folytatni. A mi nézetünk az, hogy ez helytelen. A magyar iparnak a legközelebbi hónapokban az eddiginél hasonlíthatatlanul nagyobb támogatást kell kapnia az állam részéről. A mi véleményünk az, hogy a legközelebbi három hónapban legalább két milliárd pengőt kell juttatni a gyáraknak, hogy teljes erővel megindíthassák a termelést és végre elkezdődjön az iparcikkek gyártása. Természetesen gondoskodni kell arról, hogy e pénzt valóban a termelésre fordítsák. Gondoskodni kell arról, hogy ezek az összegek ne váljanak afféle „nemzeti ajándékká” és hogy ezeket az összegeket a demokratikus állam később, amikor a termelés már megindult, amikor az ipar megerősödött, áruban vagy más értékben valorizálva kapja vissza. Ezzel egyidejűleg azt is követeljük, hogy a felépítés meggyorsítása céljából kíméletlenül kobozzák el a nyilasok és fasiszták üzemeit (*élénk helyeslés és nagy taps*) és a befolyó összegeket is elsősorban a felépítés céljaira kell fordítani.

Követeljük, hogy azokat, akik szándékosan hátráltatják az újjáépítés nagy művét, akik szabotálnak, vagy akik arra spekulálnak, hogy a fiatal demokrácia építőmunkáját megzavarják és ezzel gazdaságilag aláássák a magyar demokrácia alapjait, kíméletlenül üldözzék. Ugyanakkor helyesnek tartjuk azt, hogy azok a vállalkozók és gazdasági körök, akik becsületesen és őszintén akarnak segíteni az újjáépítésben és a gazdasági helyreállításban, erőteljes támogatásban részesüljenek. Azért tesszük ezt, mert így is elősegítjük és meggyorsítjuk a felépítés menetét és megrövidítjük a magyar dolgozó nép, a magyar munkásság számára a nélkülözések idejét. Mi, magyar kommunisták, jobban tudjuk, mint bármely párt, hogy mennyit szenved ma a magyar nép, de különösen az ipari munkásság és kötelességünknek tartjuk, hogy szenvedésének, nélkülözésének idejét minden eszközzel lerövidítsük. Ezért támogatunk mindenkit, aki segít a felépítésben. Meg vagyok győződve róla, hogy a Kommunista Pártnak ez a javaslata sok elvtársunknál nemcsak némi meglepetést, hanem talán ellenszenvet is fog kiváltani. Ezeknek az elvtársaknak a figyelmébe ajánlom a következőket:

Nemcsak nálunk fordul elő, hogy időnként munkára serkentették a kapitalistákat. Előfordult ilyesmi a Szovjetunióban is. Aki ismeri a Szovjetunió történetét, az tudja, hogy 1921-ben, szóval a győzelmes proletárforradalom negyedik esztendejében, maga Lenin javasolta az új gazdasági politikát, amelynek egy lényeges része az volt, hogy a szocialista szovjetköztársaságon belül visszaadták az üzemek egy részét a magántőkének. Abban az időben nagyon sok munkás, sőt sok kommunista is elégedetlenkedett emiatt. Azóta persze kiderült, hogy az intézkedés nagyon helyénvaló volt. A mi viszonyaink természetes egészen mások és ez a példa a magyar helyzetre minden változtatás nélkül egyszerűen nem vihető át. De a hasonlóság kétségtől fennáll. Mutatja, hogy ezt mi, akik egy magántulajdon alapján álló demokrácia országban élünk, szintén alkalmazhatjuk és alkalmazni is fogjuk. Mi nagyon jól tudjuk, hogy az ilyen állami segítségtől természetesen erősödik a tőke, de ugyanakkor tudjuk, hogy erősödik a demokrácia is és erősödik a demokrácián belül a magyar dolgozó osztály és ezért határoztuk el, hogy az eddigi lassú építési tempó meggyorsítására minden erőnkkel szorgalmazzuk ezt a gazdasági lépést.

Természetesen ezzel összefügg az is, hogy minden erővel gondoskodunk arról, hogy az ipari munkásság, elsősorban a vasutasok, a vasútra dolgozók, az építőmunkások, az építőiparosok és a mezőgazdaságra dolgozó iparok munkássága megkapja a legszükségesebb élelmi és ruházati cikkeket, mégpedig állami áron, még abban az esetben is, hogyha ezáltal helyzetük pillanatnyilag jobb is lesz, mint az ipari munkások átlagos színvonala. Feltétlenül meg kell

találunk a módját annak, hogy a termelés a döntő pontokon teljes erővel meginduljon. Ugyanúgy, ahogy a fronton odairányítják a legtöbb hadianyagot, a legtöbb lőszert, ahol az ütközet döntő része folyik, ugyanígy kell dolgozni a gazdasági életben is. Természetesen ezzel kapcsolatban és ezzel párhuzamosan kíméletlenül gátat kell vetni az árakat felhajtó spekulációnak, mely lehetetlenné teszi, hogy a bérek és az árak között tűrhető arány alakuljon ki. Elsősorban ki kell zárni minden néven nevezendő közellátásból, meg kell vonni minden néven nevezendő élelmiszerjegyet azoktól, akik nem végeznek hasznos munkát. (*Helyeslés, taps.*) Internálással és közmunkák útján rá kell kényszeríteni a spekulánsokat, az árdrágítókat és a felépítés minden szabotálóját arra, hogy munkájával ő is járuljon hozzá a felépítés nehéz feladatának megvalósításához.

Ezzel párhuzamosan el kell kezdeni a bányák államosítását. (*Éljenzés, nagy taps.*) Ezt a követelést annakidején már magukévá tették a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban egyesült demokrata pártok is, ezt a követelést egyhangúlag elfogadta a nemrég megtartott bányamunkás-kongresszus is. Csak természetes, hogy a Kommunista Párt ezt a követelést teljes erejével támogatja.

A felépítésnek, Elvtársaim, vannak belpolitikai előfeltételei is. Ezekhez az előfeltételekhez tartozik elsősorban, hogy végre igazán meginduljon a harc a fasiszta- és nyilasmaradványok kiküszöbölésére, gyökeres kiirtására. (*Úgy van, taps.*) Meg kell mondanunk, hogy ami ezen a téren eddig történt, az a kezdet kezdete. Teljesen tűrhetetlen, hogy lanyhán és hanyagul igazoltassák különböző közintézmények és vállalatok régi nyilasszellemű, fasisztaszellemű, reakciós tisztviselőiket és egyre-másra visszatérjenek a közhivatalokba a régi rendszernek azok a képviselői, akiknek működése tette lehetővé a nyilas uralmat és akiknek a működése következtében érte hazánkat annyi szenvedés. Tűrhetetlen az, hogy a Népbíróságok csak a kis nyilasokat sujtják, az igazi felelősök pedig jelentéktelen büntetésekkel ússzák meg, vagy ügyük és perük érthetetlen okokból nagyon elnyúlik és legtöbbjük mind a mai napig nem került még bíróság elé. A magyar nép csak akkor fogja vállalni a felépítésnek óriási terheit, akkor fogja beleadni minden erejét, ha ugyanakkor látja, hogy az ország demokratizálódása is teljes erővel halad. A demokratizálódásnak egyik alapfeltétele pedig az, hogy az eddiginél sokkal kíméletlenebbül üldözzük a fasisztákat és a nyilasokat. (*Élénk helyeslés és taps.*)

Az ország felépítése a demokratikus nemzeti erők összefogását követeli meg. A nemzeti erők között az egyik legjelentékenyebb természetesen a Kommunista Párt. Az ilyen nagy feladatok előtt kötelességünk megnézni, hogy is állunk saját erőinkkel. Mik az előnyeink, milyen hibáink vannak, hogy lehet ezeket minél gyorsabban kiküszöbölni, hogy a Párt teljes erejével foghasson az újjáépítés nehéz munkájához. A párttagság száma jelenleg valamivel 150000-en felül van. Ebben a számban nincsen benne még a le nem igazolt tagoknak egy része. A párt-szervezetek száma meghaladja az 1500-at. Azt lehet mondani, hogy az ország minden második községében van már kommunista szervezet. Vannak megyék, különösen az ország keleti részén, ahol a Kommunista Párt hamarabb kezdte meg működését, ahol a megyék minden községében van Kommunista Párt. A Párt fejlődésének ütemét jellemzi az, hogy három hónappal ezelőtt a párttagság létszáma még csak 30000 volt. A leggyorsabban növekedett Nagybudapest pártszervezete, amely három hónappal ezelőtt 3000 tagot számlált, ma pedig 26000-en felül van. Ha ezeket a számokat megnézzük, a következő kép tárul elénk:

Pártunk az utolsó hónapokban naponta átlag 1200-1300 új taggal szaporodott és naponta átlag 10-12 új szervezet jött létre. Rendkívül megnövekedett a Párt súlya és az új tagok jelentkezése a május elsejével kapcsolatban. Május elseje megmutatta Budapesten, de szerte az országban is, hogy milyen mély gyökerei vannak Pártunknak nemcsak a munkások és parasztok, de sok helyen a dolgozó intelligencia körében is. Május elseje Pártunknak igen komoly sikere volt,

nemcsak azért, mert Budapesten és vidéken százezreket mozgatott meg, hanem azért is, mert mindenki tapasztalhatta, hogy május elseje valóságos népi, nemzeti ünneppé változott. Az előző napokon Budapesten is, de a vidéken is tíz- és tízezer önkéntes munkás dolgozott lelkesedéssel a házak és utcák feldíszítésén és már április 30-án délután ünnepi hangulat uralkodott Budapesten és az egész országban. Mindenki érezte, hogy másnap az első szabad májust fogja ünnepelni a magyar nép.

Természetesen ezzel a nagy fellendüléssel kapcsolatosan gyorsan nőtt a párttagság is. Erre vonatkozóan jellemző, hogy április 20-tól május 9-ig, szóval a május elsejét megelőző és az utána következő tíz-tíz napon Nagybudapest kommunista szervezeteinek taglétszáma 25%-kal emelkedett. Ez mutatja, hogy a budapesti szervezetek értették a módját annak, hogy a május elsejével kapcsolatban mutatózó fellendülést és Pártunk megnőtt vonzóerejét szervezetileg is lerögzítsék. Felvették Pártunkba azokat a munkásokat, azokat a szimpatizálókat, akik a május elsejét megelőző vagy az utána következő napokban önzetlen munkájukkal megmutatták, hogy érdemesek arra, hogy a Kommunista Párt soraiban helyet foglaljanak.

Mik a Kommunista Párt hibái? Már maga az a körülmény, hogy Pártunk ilyen gyorsan növekedett, hogy tagságunknak több mint nyolcvan százaléka tulajdonképpen az utolsó három hónapban lépett be, magában véve mutatja, hogy a Párt fiatal és távolról sem ment át azon a nevelésen, mint amelyet az ország vezetésében fontos helyet elfoglaló Kommunista Párt tagságától meg kell követelni. A legnagyobb hibája Pártunknak az, hogy az elvtársak eszméileg még nincsenek összeforrva, nem ismerik az igazi fegyelmet, az igazi pártfegyelmet. A fegyelmet, mint minden egyebet, tanulni kell. A tanulást és tanítást a pártmunka keretein belül, a pártélet keretein belül kell elvégezni. A mi párttagságunk fiatal, ezt a fegyelmező tanulást még nem tudta elvégezni. A feladatok azonban, elsősorban a felépítés feladatai nem várnak és ezért a Kommunista Párt minden tagja tartsa kötelességének, hogy a fegyelmet gyorsan magáévá tegye. Minden tekintetben fegyelmezetten és pontosan hajtsa végre azt, amit a Pártvezetőség elhatároz. Ez úgy a Pártnak, mint az ország felépítésének egyik legfontosabb kelléke. A fegyelem megszilárdítása az első követelmény, amit most a felépítés előtti seregszemen a Kommunista Párt saját tagjaitól megkövetel.

A második követelményünk a tudás. Az természetes, hogy a huszonötéves reakció alatt, amely a felszabadulást megelőzte, a Magyar Kommunista Párt tagjainak nem volt sok alkalmuk megszerezni azt a marxi-lenini-sztálini tudást és tanítást, ami nélkül nem lehet jól dolgozni egy igazi kommunistának. Ezt a hiányt gyors ütemben most kell pótolni. E téren már vannak kisebb sikereink. Felállítottunk Debrecenben egy pártiskolát, amely igen jól működik s amelyből eddig több mint százhusz elvtársunk került ki és ahol most is több mint száz elvtárs tanul. Ez azonban lényegében egy csöpp a tengerben. Ha tekintetbe vesszük, hogy Budapesten és egyebütt is folyik oktatás, vannak szemináriumok, még akkor is meg kell mondani, hogy az oktatási munkát a sokszorosára kell fokozni és azért javasoljuk, hogy a debreceni iskola példájára Budapesten is és a Dunántúlon is egy-egy hasonló, magas színvonalú iskolát hozzunk létre.

A pártsajtót feltétlenül erősíteni kell. A Kommunista Pártnak tulajdonképpen csak három pártlapja van. Ezen felül azonban közvetve vagy közvetlenül befolyása van a vidéken megjelenő legtöbb lapra is. Ennek ellenére különösen a pártlapoknak a színvonala, agitációs ereje, vonzóereje még nem olyan, mint ahogy ezt a Kommunista Párt sajtójától megkövetelhetjük. Ezen a téren feltétlenül komoly javításokra van még szükség. Javítani kell az összeköttetést is, mert nagyon sok pártszervezetünk van, amelyik még egyáltalán nem kapott központi pártsajtót. Az összeköttetés pártunknak egyik legnagyobb gyöngéje. Az ország különböző városai és falvai lényegében mind a mai napig úgyszólván önálló életet élnek, egy-egy kis

köztársaságot képeznek. Legtöbbször így van ez a pártszervezetekkel is. Különösen a falusi és vidéki pártszervezetek összeköttetése rendkívül laza és nagyon gyakran egyáltalán nincs meg a központtal. Ezen gyorsan és gyökeresen változtatni kell. Az országos szervezési osztályt kötelezni kell arra, hogy két hónapon belül annyira javítsa meg az összeköttetést a vezetőség és a vidék között, hogy a legutolsó faluba is gyorsan el tudjuk juttatni mindazt az anyagot, utasítást és határozatot, ami a Párt egységes, jó vezetéséhez feltétlen szükséges.

Ezzel kapcsolatban feltétlenül erősíteni kell a kommunista propagandát, amely kezd alaposan elmaradni mindattól, amire szükség van. Elég csak végignézni a budapesti falakat és látjuk, hogy a kommunista plakátok, a kommunista röpcédulák mennyire elmaradnak a többi pártok hasonló termékei mellett. Ugyanígy van ez vidéken is. Ezen a helyzeten gyorsan és gyökeresen változtatni kell.

Meg vagyok győződve róla, hogy a Párt ezeket a feladatokat: a fegyelmezést, a párt elméleti színvonalának emelését, az oktatást, a sajtót, a propaganda megjavítását, az összeköttetések helyreállítását meg is fogja oldani. Mindez azonban nem segít, Elvtársaim akkor, ha nem dolgozunk minden erővel azon, hogy párttagságunk megértse a Párt mostani politikai vonalát. És itt őszintén kell beszélni, Elvtársaim: a Párt jelentékeny része, a fővárosban is, de még inkább a vidéken, nem érti meg ezt a vonalat, és ha nem érti meg, akkor természetesen nem tudja a gyakorlatba átvinni és ennek megfelelően nem tudja ott a helyszínen végrehajtani a demokratikus nemzeti erők összefogásának a politikáját.

Ebből kétféle baj eredhet: az egyik az, hogy az összefogást úgy értelmezi, hogy a Magyar Kommunista Párt teljesen uszályába kerüljön a többi pártoknak. A megegyezés kedvéért feladja a saját helyes álláspontját, hogy olyan álláspontokat fogadjon el, amelyek lényegében nem segítik elő a demokrácia fejlődését, sőt nem egyszer a reakció malmára hajtják a vizet. Ez az egyik véglet. A másik véglet az, amely a Magyar Kommunista Pártnak a politikáját egyszerű parancsolással és diktatúrával akarja a többi demokratikus szervekre ráerőszakolni és azokat a Párt vonalának elfogadására kényszeríteni.

Nézzük meg a gyakorlatban, a földreform kérdésénél, hogy mi a Magyar Kommunista Párt vonala a nemzeti összefogás kérdésében s a velünk szembenálló erők elleni harcban. Azért veszem a földreform kérdését, mert senki sem tagadhatja, hogy ezt kétségkívül jól oldotta meg a fiatal magyar demokrácia és ezen belül a Magyar Kommunista Párt. Sok elvtárs, amikor meglátta a földreformjavaslatot, kifogásolta azt, hogy a zsíros parasztnak 200 hold földet hagytak meg és az úri birtokokból is meghagytak 100 holdat. Sokan azt is kifogásolták, hogy a többi pártokkal együtt csináltuk a földreformot. Most nézzük meg, mi lett ennek a politikának az eredménye.

Ha nem így dolgoztunk volna Elvtársaim, ha elfogadtuk volna azoknak a javaslatait, akik még a Földmunkás Kongresszuson is harsányan követelték, hogy el kell venni legalább ötven holdig, sőt egyik-másik szerint 20 holdig a gazdáktól a földet, akkor milyen helyzet állott volna elő a faluban? Mi kommunisták azt a politikát követtük, hogy megnyugtattuk a parasztság-
nak a középső rétegét, a szegényparasztól a 200 holdig menő paraszti réteget. Azt a réteget, amelynek a faluban a legnagyobb a befolyása. Ha mi ezt nem tettük volna, akkor az ezer- és tízezerholdasokkal összekovácsoltuk volna ezeket a parasztokat, az ötven-, száz- és százötvenholdas parasztokat, akiknek falun, mint mondtam, óriási befolyásuk van. Egységfrontot alkottak volna a földreformmal szemben és akkor a földreform, a földosztás semmi esetre sem ment volna ilyen simán. Ez a politika tehát helyes volt. Most visszanezve, látjuk, hogy milyen helyes volt. Ugyanakkor helyes volt az is, hogy földet adtunk a középparasztnak. Rendkívül nagy szükség volt annak megmutatására, hogy ez a reform nemcsak a falu proletárrétegét vagy törpebirtokosát erősíti, hanem erősíti azt a középparasztot is, akinek sok gyereke van, vagy

egyéb okból rászorul arra, hogy valami földet kapjon. Ez az elképzelés is helyesnek mutatkozott, mert megértette a falu népessége, hogy a magyar demokrácia és benne a Magyar Kommunista Párt rájuk is gondolt, őket is támogatja és segítségükre siet.

Helyes volt Elvtársak, az is, hogy az összes demokratikus pártok segítségét igénybevevük a földreformnál. Mert ha a falu azt látta volna, hogy csak a Kommunista Párt és mondjuk a Nemzeti Parasztpárt hajtja végre, a többiek pedig nem vesznek részt benne, vagy éppen ellenséges állást foglalnak el vele szemben, akkor ez meggyöngítette volna a földreform állandóságába és törvényességébe vetett hitét, azt a benyomást keltette volna, hogy a földreform tulajdonképpen csak a kommunisták magánügye. Így pedig mindenütt megértette a falu, hogy bár a kommunisták harcolnak a földreform végrehajtásáért elsősorban, mégis országos rendelkezésről, a magyar nemzeti kormánynak hivatalos intézkedéséről van szó. Ez segített abban, hogy a félénk, kezdetben bizonytalan földigénylők végül is olyan lelkesedéssel és eréllyel jelentkeztek, ahogy azt a földreform üteme és végrehajtása megkövetelte. Helyes volt az is, Elvtársak, hogy mi a falusi papok azon részének, amely arra rászorult, szintén adtunk földet. Egyik-másik elvtárs ezt is úgy tekintette, mint valami bűnbeesést. Végeredményben azonban kiderült, hogy ez is elősegítette a földreform végrehajtását. Így történhetett meg, hogy hat hét alatt megvalósítottunk egy olyan intézkedést, amelyért Dózsa György óta 400 esztendőn keresztül hiába harcolt a magyar földműves szegénység. (*Taps.*)

Ezt a példát azért mutattam annyira részletesen, hogy az elvtársak lássák belőle, hogy ott, ahol látszólag túl engedékenyek vagyunk, mint a 200 hold kérdésében, vagy az úri birtokoknak meghagyott 100 hold kérdésében, ez az engedékenység egy jól átgondolt és a nemzet, valamint a dolgozók érdekében lévő politikának az eredménye. Ezt azért mondom, mert az a javaslatunk, amely az ipar megsegítésére vonatkozik, most a városban kelthet egyik-másik munkásrétegben ugyanolyan elkeseredést, mint amilyent a falun kelthet az a javaslatunk, hogy 200 holdig hagyjuk meg a gazdag paraszt földjét és 100 holdig az úribirtokot. Aki megértette, hogy ez volt a helyes politika falun, az értse meg, hogy ez a helyes politika a városban is.

És mindjárt hozzáteszem - és itt térek ki Pártunk legsúlyosabb hibájára - hogy a mi tagságunk igen jelentékeny része baloldali szektabetegségben szenved. Ez annyit jelent, hogy nemcsak hogy nem értik meg Pártunk vonalát, azt opportunistának tartják, nem is hajtják végre, hanem valami mást hajtanak végre, ami végeredményben óriási károkat okoz Pártunknak. Mindjárt rá is mutatok azokra a tényezőkre, amelyek ezt a baloldali szektavonalat eredményezik a Párt helyes, hajlékony és célravezető vonalával szemben.

Az elvtársak, akik ismerik Pártunk összetételét, azok tudják, hogy különösen a vidéken hirtelen felbukkantak a régi, 1919-es elvtársak. Ezek az elvtársak akkoriban résztvettek a Tanácsköztársaságban. Jelentékeny részük talán nem is volt a Kommunista Párt tagja, de a Tanácsköztársaság bukása után üldöztetést szenvedett, 25 évig legtöbbször visszavonultan élt és most hirtelen jelentkeznek. Az elszenvedett büntetések és üldözések következtében, meg amiatt, hogy 19-ben részük volt, tekintélyük van s a legtöbb helyen, különösen vidéken ők vezetnek. Mármost ezeknek a 19-es elvtársaknak egy kis része valóban jól megfelel a rábízott feladatoknak és jól elvégzi a pártmunkát. Legnagyobb részük azonban, amint a tapasztalat mutatja, erre nem képes.

1919 óta nem sokat tanult, munkásmozgalmi tapasztalata azóta nincs. Nem érti meg a Pártunk vonalát, bensőleg azt gyakran el is utasítja és az eredmény az, hogy gyakran nem is akarja végrehajtani az összes demokratikus pártokkal való együttműködést, a nemzeti erők összefogását. Nem helyesli a Kommunista Párt vonalát vagy azt, amit a Kommunista Párt vonalának tart. Meggyőzés helyett, magyarázás helyett egyszerűen nyomással, fenyegetéssel vagy intéssel akarja a többi szervekre, a szomszéd pártokra ráerőszakolni az akaratát. Az eredmény

az, hogy ahelyett, hogy létrejönne a szomszéd pártokkal való összefogás, kezdődik az elhidegülés, a veszekedés és megszakad, majd megtörik a nemzeti erők összefogása azon a helyen, ahol egyetlen ilyen elvtárs működik. Ahelyett tehát, hogy a demokratikus pártok egymást támogatnák, egymás ellen lépnek fel, ami a reakció erősödését eredményezi. A reakció a két veszekedő között a nevető harmadik.

De nemcsak a 19-es elvtársaknál tapasztaltunk ilyeneket. Mindjárt az első pillanattól kezdve felhívtuk a figyelmet arra, hogy azok az elvtársak, akik illegalitásban dolgoztak, az illegális munka elkerülhetetlen folyományaképpen gyakran maguk is szektáriánus vonásokat mutatnak fel. Az illegalitással velejár, hogy kis, szűk körben dolgozzanak, hogy gyanakvók. Az elmúlt 25 esztendő alatt gyakran összerúgtak vagy élesen vitatkoztak a Szociáldemokrata Párttal és méginkább a többi demokratikus pártokkal. Ezeknek a hatása mind a mai napig kiütözik náluk és nem tudják szívvel-lélekkel végrehajtani a Párt új és helyes politikáját.

Vannak azonkívül új pártiktátorok, akiket más helyzet termelt ki. Az elvtársak nagyon jól tudják, hogy amint a front továbbvonult, a felszabadulás utáni napokban, a rendkívüli állapotok folytán, a Kommunista Párt volt az egyedüli szervezet, amelyik létezett. Az intézett sok mindent, olyan kérdéseket is, amik most már a közigazgatásra tartoznak. A kommunista párttitkár a faluban vagy a kisvárosban, de néha a fővárosban is, mindenféle ügyben intézkedett. Egyszemélyben volt párttitkár, rendőrkapitány, közélelmezési megbízott, szakszervezeti titkár, nemzeti tanács elnöke stb. Ott, azokban a napokban, amikor a gyors, határozott cselekvésre szükség volt, amikor nem is igen voltak még más pártok, amelyekkel meg lehetett volna tárgyalni a szükséges teendőket, ezekben az időkben természetes, hogy az ilyen kommunista vezető hozzászólt, hogy nem tárgyalta meg a kérdéseket a többi párttal, hanem gyorsan, gyakran parancsszerűen maga intézkedett. Ez annakidején érthető és természetes volt. A mai viszonyok között azonban ez már nem tartható fenn többé. Annál is inkább, mert hiszen időközben kiépültek a többi pártok is, kiépült a közigazgatás és ennek megvannak a következményei. Különösen károsan érezteti hatását az ilyen diktátor elvtárs akkor, ha a rendőrségen ugyanezeket a módszereket alkalmazza. Mert most már ezeket a módszereket és azokat az összeütközéseket és bajokat, amelyek ezekből a módszerekből keletkeznek, egész Pártunk rovására írják.

A kommunista köztisztviselőnek és elsősorban annak a kommunistának, aki a rendőrségen dolgozik, ma fegyelmével, munkateljesítményével és a szakismeretek gyors elsajátításával kell kitűnnie. Neki kell elsősorban példát mutatnia arra, hogy hogyan kell kiépíteni a fiatal demokrácia rendjét és tekintélyét. Neki kell bebizonyítania, hogy a régi renddel szemben a mostani gyorsan dolgozik és szem előtt tartja a széles népi rétegek érdekeit és megérti őket. Be kell bizonyítania, hogy ellensége a régi, túltengő, lassú, költséges bürokráciának és helyette szívvel-lélekkel a népért dolgozik. Ezt követeli a Párt a magyar kommunista köztisztviselőtől és elsősorban attól a magyar kommunistától, aki a rendőrségen dolgozik. Aki ezt nem érti, aki a rendőrségen vagy köztisztviselőként vagy egyszerű párttitkárként nem ehhez alkalmazkodik, hanem fegyelmetlen, visszaél az állásával, túri a korrupciót vagy maga is korrupt lesz, az nemcsak Pártunknak árt ezzel, de árt az egész demokráciának és lovat ad a reakció alá, lehetővé teszi, hogy falun és városban is ezek miatt a dolgok miatt Pártunkat támadják, mint ahogy ez nem egy helyen meg is történt. A mi véleményünk az, hogy a mostani újjáépítésnek egyik legfontosabb feltétele az erős, demokratikus rendőrség és az erős, demokratikus államapparátus. Ezt meg kell értenie minden elvtársunknak. Ma ez a legfontosabb parancsolata az államapparátusban, a rendőrségen dolgozó kommunistának és azok az elvtársak, akik ezt nem értik meg, akik nem látják, hogy milyen óriási károkat okoznak Pártunknak, ha nem fogadják meg és nem hajtják végre ezt a programot és akik nem látják meg ennek a dolognak Pártunkra és a demokráciára nézve annyira káros oldalát, azoknak

megmondom, hogy nincs helyük a Kommunista Párt soraiban. *(Úgy van, helyeslés, nagy taps.)* Meg kell végre mondanunk, Elvtársaim, hogy ezek a baloldali szektáriánusok jelenleg Pártunk fejlődésének és megerősödésének legnagyobb akadályát képezik és komolyan azzal fenyegetik Pártunkat, hogy a nehéz, áldozatos munkával megszerzett népszerűségünket el fogjuk veszíteni. El fogjuk veszíteni és tetejébe megerősödik a reakció.

Fel kell lépni ez ellen, Elvtársaim, mert ez a diktatúra nemcsak kifelé érvényesül, hanem egyre több a panasz, hogy belül, a pártéletben is, lépten-nyomon találkozunk vele. Ezek a helyi diktátorok vagy régi érdemeikre vagy már megszerzett helyükre való hivatkozással hátraszorítják a közben felnövő, náluknál fiatalabb és jobb erők érvényesülését. Nem engedik be őket a vezetésbe, afféle szigetelő réteget alkotnak a Párt felső részén és ezzel elzárják azt a friss levegőt, ami nélkül nem lehet a pártszervezetek élete egészséges. Feltétlenül nagyobb gondot kell fordítani ezután a belső pártélet demokratizálására. Nem lehet tűrni, hogy a fiatal tagokat vagy az egyébként alkalmas tagokat a régiek visszaszorítsák és ezáltal gyöngítsék a Párt fejlődését. Aki a pártszervezeteket megnézi, az meglepetéssel tapasztalja, hogy néhol mennyire háttérbe szorítják az ifjúságot.

Láttam olyan pártszervezetet, még pedig nem utolsó helyen, például Diósgyőrben, ahol a legfiatalabb vezetőségi tag 40 éves volt. A budapestkörnyéki jelentésben láttam, hogy vannak olyan falusi szervezetek, amelyeknek vezetőségében egyetlen ötven évnél fiatalabb elvtárs nincs. Meg kell mondani, Elvtársaim, hogy ez a helyzet tarthatatlan.

A Kommunista Pártnak a munkásosztály, a parasztság és a haladó intelligencia átlagos képét kell ezen a téren is mutatnia és ha kiderül, hogy nem a fiatal, erős, fejlődő munkásosztály és dolgozók pártja vagyunk, hanem elsősorban az öregeké, ebből előbb-utóbb súlyos katasztrófa lesz. Nem lesz utánpótlás, a Párt nem fog fejlődni és nem fogja elvégezhetni azokat a feladatokat, melyek elsősorban rá várnak a nemzetépítésben. Ezt most, amikor felkészülünk az újjáépítés nagy munkájára, tartsuk szem előtt és ha hazamegyünk, igyekezzünk a helyzeten gyorsan és erélyesen változtatni.

A baloldali szektavonás, amely ismét különösen vidéken és különösen a rendőrségen levő elvtársainknál tapasztalható, ez a legsúlyosabb tehertétel jelenleg a Pártban. Egyes helyeken már kezdik emlegetni, hogy a rendőrség tulajdonképpen nem állami rendőrség, hanem egy párt szolgálatában áll. Minden erővel oda kell hatni, hogy a többi pártok is küldjék oda legjobb erőiket és hogy a rendőrség feladata magaslatán álljon. Ennek a feladatnak elvégzésére azonban elsősorban azok az elvtársak hivatottak, akik már ott vannak és akiknek példaadónak kell ott eljárni. Ellenkező esetben nem fogják tudni elvégezni azt a fontos feladatot, amely a rendőrségre vár, nem tudják igazán folytatni a harcot a nyilas fasiszták ellen, hanem éppen ellenkezőleg, maguk is céltáblái lesznek a reakció támadásainak.

Hasonló bajokat tapasztalhatunk a baloldali szektaszellemből miatti nem egyszer a szakszervezetekben és az üzemi bizottságokban. Itt is gyakran olyan dolgokat csinálnak elvtársaink, amik lényegében oda fognak vezetni, hogy a felépítés, az újjáépítés üteme nem lesz olyan gyors, mint ahogy a nemzet érdeke megkívánná. Mindnyájan ismerjük az utolsó hónapok történetét. A legtöbb üzem a felszabadulás után igazgató, sőt gyakran vezető mérnökök nélkül maradt. A munkások voltak azok, akik ezeket az üzemeket rendbehozták és megindították. Hallatlan áldozatokat hoztak eközben, olyan áldozatokat, amelyek kétségkívül a magyar munkásmozgalom legfényesebb lapjait fogják képezni. Heteken, sőt hónapokon keresztül nem láttak igazgatót és ez azt az érzést keltette fel bennük, hogy lényegében egész jól el tudják ők vezetni a gyárakat kapitalisták nélkül is. A fiatal magyar demokrácia a munkásságnak ezt az érdemét azzal jutalmazta, hogy az üzemi bizottságokról szóló rendeletben messzemenő jogokat biztosított neki az üzem vezetésében. Olyan messzemenő jogokat, amelyeknek jó kihatás-

nálása mellett a munkásság, a demokrácia keretein belül, legtöbb jogos követelését kielégítheti. A hiba csak abban van, hogy a kommunisták és természetesen, gyakran nemcsak a kommunisták, túlmennek ezeken a jogokon és olyan jogokat követelnek maguknak, ami összeütközésbe hozza őket az igazgatókkal vagy a vezetőséggel és az ilyen összeütközések, az ilyen konfliktusok végeredményben újra a termelés rovására mennek.

Másutt viszont megfordítva: még azokat a lehetőségeket sem használják ki, amelyeket az üzemi bizottságokról szóló rendelet biztosít nekik. Lépten-nyomon tapasztalja az ember, hogy az elvtársak nem élnek ezekkel a jogokkal és így maguk mondanak le olyan előnyökről, amelyeket a demokrácia nekik biztosított. A kommunisták ezért hassanak a jövőben oda, hogy mind a szakszervezetekben, de különösen az üzemi bizottságokban, használják ki mindazokat a lehetőségeket, amelyeket biztosít számukra az üzemi bizottságokról szóló rendelet és hajtsák ezeket úgy végre, hogy annak eredményeképpen hatalmas lendületet kapjon a felépítés nagy munkája.

Ezzel kapcsolatban az eddiginél sokkal jelentősebb súlyt kell fektetni az értelmiségiek megnyerésére. Pártunkban van a munkásosztály és a parasztság legaktívabb, legelőrehaladottabb része. Ezt, sajnos, nem mondhatjuk el a haladó intelligenciáról. Pártunkban aránylag nagyon kevés a haladó intelligenciának igazán jellemző, igazán reprezentatív része. Ezen a téren új lendületet kell venni, hogy megnyerjük azokat az intelligens elemeket, a haladó értelmiségnek azt a részét, amelyre Pártunknak feltétlenül szüksége van. Ezen túlmenőleg gondoskodni kell arról, hogy az intelligencia, amelynek jelentékeny része jelenleg irányt vesztett, nem tudja, hova forduljon, végre meginduljon a demokrácia felé és teljes erővel bekapcsolódjék az újjáépítés munkájába. A Magyar Kommunista Párt értesse meg velük, hogy ez az újjáépítés nemcsak a nemzet, de az intelligencia legsajátabb érdeke is és a Magyar Kommunista Párt ragadjon meg minden eszközt arra, hogy ennek az értelmiségi rétegnek útját a demokrácia felé egyengesse és megkönnyítse. Meg kell értetni velük, hogy csak a demokratikus Magyarországon foglalhatják el azt a helyet, amely őket műveltségüknél és szaktudásuknál fogva joggal megilleti és hogy milyen óriási szerepet fognak kapni a nemzet újjáépítésének munkájában.

Különösen az üzemekben kell majd súlyt fektetni arra, hogy a mérnökök és technikai értelmiség, valamint a munkásság között helyreálljon az az egészséges viszony, amely az újjáépítés egyik legfontosabb kelléke. Meg vagyok győződve róla, hogy ha a Magyar Kommunista Pártnak az üzemben dolgozó jó tagjai szem előtt tartják ezt a követelményt, meg is fogják valósítani és ezzel igen jelentős szolgáltatokat tesznek az újjáépítés nehéz ügyének.

Szólanunk kell még külön az ifjúsági és nőmunkáról. Tudvalevő, hogy a fasiszta mótó, a nyilasmótó az ifjúság és a nők közé hatolt be legmélyebben. Ezért az ifjúság és a nők demokratikus szellemmel való átítatása olyan feladat, amelyet csak akkor tudunk helyesen megoldani, ha minden demokratikus párt és minden demokratikus szervezet, ha a Nemzeti Függetlenségi Frontba egyesült demokratikus pártok összesedik erejüket és úgy fognak munkához. Mi helyesnek tartjuk azt, hogy a Magyar Kommunista Párt nem alakított külön ifjúságmunkás szervezeteket, hanem kezdettől fogva a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetséget támogatta. *(Taps.)*

Ugyanígy helyesnek tartjuk továbbra azt is, hogy a Kommunista Párt nem alakít külön női szervezetet, hanem támogatja a Magyar Nők Demokratikus Szövetségét. *(Taps.)* Felkérjük az elvtársakat, hogy az ifjúsági szervezetet és a demokratikus nők szervezetét az eddiginél sokkal nagyobb erővel támogassák. *(Taps.)* Szakadatlanul tapasztaljuk, Elvtársaim és ez részben a szektaszerű baloldalisággal függ össze, - hogy különösen vidéki szervezeteink nem ismerik fel ennek a kérdésnek óriási jelentőségét. Nem látják, hogy az ifjúság az, amely előbb-utóbb helyünkre fog állni. Nem látják be, hogy ha most idejekorán nem vetünk az ifjúság soraiban,

akkor később nem fogunk ott aratni. Hasonlóképpen jó adag értetlenség van a nőszervezetekkel szemben, különösen olyan helyen, ahol a nők kis szerepet játszanak a termelésben, mondjuk a bányászoknál. Ott tapasztalható leginkább, hogy nem szeretik a nők politikai tevékenységét és szervezkedését. Ezen a téren is elvtársainknak a lehető legsürgősebben gyökeres és alapos változást kell létrehozni. A Kommunista Párt támogatja teljes erejével a demokratikus ifjúsági és a demokratikus nőszövetséget. Ha ezen a két téren komoly sikereket tudunk elérni, akkor olyan győzelmet arattunk, amely biztosítja a Párt és vele együtt a demokrácia egészséges fejlődését, egészséges növekedését és végeredményben biztosítja a győzelmet is. *(Taps.)*

Összefoglalóul, Elvtársaim: a fiatal magyar demokráciának és ezen belül a Magyar Kommunista Pártnak főfigyelmét a legközelebbi hónapokban az ország felépítésére kell fordítania. Ez a központi kérdés, a Kommunista Párt minden ténykedése, minden lépése ebből a szemszögből indul ki. Minden erőnket a nemzet újjáépítésére!

Ezzel kapcsolatban legyen tudatában a magyar demokráciának minden híve és különösen minden magyar kommunista annak, hogy az ország politikai súlya és nemzetközi tekintélye is egyenes arányban áll azzal, hogy milyen alapos munkát végzünk itthon a fasizmus és a reakció gyökereinek kiirtásával, a magyar demokrácia kiépítésével és megszilárdításával. Felhívjuk az elvtársak figyelmét még külön arra, hogy az egész magyar dolgozó osztály és ezen belül a Magyar Kommunista Párt szerepe az ország jövődő vezetésében arányos lesz azzal a teljesítménnyel, amelyet most az újjáépítés terén fogunk felmutatni. Ahogy az elvtársak vagy az egyszerű munkások ma büszkén és joggal hivatkoznak követeléseik érvényesítésénél arra a hősies munkára, amit az utolsó hónapokban, éhezve és fizetés nélkül az üzemekben végeztek, ugyanúgy fognak a jövőben hivatkozni arra a munkára, amelyet az országépítés közepette teljesítettek. Ez lesz a mi fő ütőkártyánk, valahányszor jogaink érvényesítéséről lesz szó. Minél szorgalmasabban, önfeláldozóbban, szakavatottabban dolgozunk az újjáépítésben, annál rövidebb lesz a nélkülözések és a szenvedések ideje. A Magyar Kommunista Pártnak szakadatlanul szem előtt kell tartania, hogy jelenleg a munkásosztály, a dolgozók rétege, de az intelligencia jelentékeny része is szenved a legtöbbet. Nekünk kötelességünk ezeket a nélkülözéseket a lehető legrövidebb időre leszűkíteni. Ezt várja tőlünk a magyar munkásosztály, az értelmiség haladó része, de ezt várja tőlünk az egész nemzet érdeke és rajta leszünk, hogy ennek a várakozásnak meg is feleljünk. *(Taps.)*

A Magyar Kommunista Párt, mint a múltban, úgy a jövőben is az élen fog járni és nem fogja kímélni erejét ott, ahol kitartó, példaadó munkára és áldozatra lesz szükség. És ezért felszólítja minden tagját, minden szervezetét, hogy vegye ki részét erejének minden megfeszítésével a felépítés nagy művében. Ez most a Kommunista Párt központi feladata. Attól, hogy milyen szerepet vállalunk a felépítésben és milyen eredménnyel fogjuk ezt a szerepet végigjátszani és milyen módon fogjuk beváltani a hozzáfűzött reményeket, ettől függ a legközelebbi időkben Pártunknak és az egész demokráciának a sorsa. Semmi kétségem afelől, hogy az a Kommunista Párt, amely 25 esztendő nehéz, véres reakció és fasiszta elnyomás idején fennen lobogtatta a haladás és a példaadás zászlaját, a mostani viszonyok között, amelyek hasonlíthatatlanul több lehetőséget nyújtanak nemzetalkotó, újjáépítő erőinek kifejtésére, hogy ez a Kommunista Párt meg fogja oldani azokat a feladatokat, amelyeket az új helyzet a vállaira rakott. Megfelel annak a várakozásnak, melyekkel a dolgozók, az egész magyar demokrácia rátekintenek és segíti megvalósítani mindnyájunknak szíve vágyát, segíti gyorsan felépíteni az új, erős, szabad, demokratikus Magyarországot. *(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)*

-&-